

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

KRISTIN HANNAH

NEW YORK TIMES ÇOKSATAN YAZARI

Bülbül

Roman

**BRO
SIS**

BİR KADININ RUHUNUN MANZARASI SAVAŞTAKİ BİR DÜNYA KADAR HIZLI DEĞİŞEBİLİR.

II. Dünya Savaşı döneminde Fransa'da yaşayan iki kız kardeş, annelerini küçük yaşta yitirmiş ve babaları tarafından terk edilmiştir. Viann henüz çocukken aşık olduğu Ansimine'la evlenip acı tatlı bir hayat kurmayı başarırken isyankâr Isabelle gittiği bütün okullardan ya atılmış ya da kaçmıştır. Savaş alevlenmeye başlayınca Viann'ın kocası cepheye çağrılır. Yine okuldan atılan Isabelle'inse ablasının yanına gitmekten başka çaresi yoktur. Fakat iki kız kardeşin arası savaş yüründen açılır. Isabelle direniş karılmanın bir yolunu bularak sayısız hayat kurtaracak ve imkânsız bir aşka tutulacaktır. Yolunu gözlediği veya sonsuza dek veda ettiği sevdikleri için bahçesindeki kurumuş elma ağacına birer kurdele bağlayan Viann ise çok sevdiği kocasının yokluğunda, yabancı erkeklerin işgal ettiği bir şehirde salmer, açlığa ve korkuya göğüs gerecektir.

Bazı kadınlar doğuştan cesurdur; doğru olan için savaştıkları, hayat kurtarmak ve değişim sağlamak uğrunda kendi canlarını tehlikeye atarlar. Isabelle bu kadınlardandı... Ama bazı kadınlar da sabır ve fedakârlıklarıyla direnir, sevdiklerini koruyup kollar ve hayatı onlar için yeniden inşa eder. İşte, Viann'ın hikâyesi de tam olarak böyledir...

"İki kadının Fransız Direnişi'ne verdiği destek, aşkları, kayıpları ve zaferleri...
Balbûl ü elimden bırakamadım."

Suzanne Dropper

"*Balbûl* ün edebiyat dünyasındaki etkisi bir fırtınadan farkı olmayacak."

Booklist

"Gösterdiğinizde yaş kalmayana kadar sayfaları çevirmeye devam edeceksiniz."

Daily Mail

"Kitabı aldım, okudum, çok sevdim ve önce karıma, sonra da kız kardeşime verdim. Fakat kitabın yanında bir kutu mendil hediye etmeyi unutmuşsunuz."

Tom Vail

"Her satırına hayran oldum!"

Barbara Kelly

www.yedigubukyayinlari.com

9 789753 021513

"*Bülbül* gerçekten nefes kesiciydi! Bu kitabı okuyun. Zor zamanlarda doğru olanı yaptıklarına inanan iki genç ve cesur kız kardeşin hikâyesi sizi sürekli şaşırtacak."

Dr. Miriam Klein Kassenoff

"Kardeş sevgisi, dostluk ve kayıplar üzerine etkileyici bir roman. Okurken çok gözyaşı dökceksiniz..."

Look

"*Bülbül* aile arasında bir kırgınlıkla başlıyor ve Nazilere direnmek için hayatlarını tehlikeye atan sıradan kadınların cesareti ve kahramanlığıyla savaşın korkunç atmosferinde müthiş bir sona doğru ilerliyor. Bir hikâyeden duygusal olarak bu kadar etkilenmeyeli uzun zaman olmuştu."

Marilyn MacIvor

"Daha ilk sayfasından itibaren özüm senip sindirilmeyi, hissedilmeyi ve sevgiyle paylaşmayı hak eden bir roman. İki kız kardeş arasındaki bağ son derece dürüst ve insanın içini sızlatıyor. Büyüleyici ve bir o kadar da hüznü..."

Cherise Bailey

"*Bülbül*'ü bitirdikten sonra gözyaşlarımın dinmesi birkaç saatimi aldı. Gerçekten kusursuzdu."

Jody Robinson

"Gözlerim dolduğu için okuyamadığımdan kitabı en az üç kez elimden bırakmak zorunda kaldım ve bitirince de birazcık hıçkırıklara boğulmuş olabilirim. Tam anlamıyla olağanüstü bir hikâye!"

Kristin Pidgeon

Bülbül

Pegasus Yayınları: 1505

Bestseller Roman: 661

BÜLBÜL

KRISTIN HANNAH

Özgün Adı: The Nightingale

Yayın Koordinatörü: Yusuf Tan

Editör: Tüvana Zararsız

Düzeltili: Cengiz Alkan

Sayfa Tasarımı: Meral Gök

Baskı-Cilt: Alioğlu Matbaacılık

Sertifika No: 11946

Orta Mah. Fatin Rüştü Sok. No: 1/3-A

Bayrampaşa/İstanbul

Tel: 0212 612 95 59

1. Baskı: İstanbul, Ocak 2017

ISBN: 978-605-343-837-3

Türkçe Yayın Hakları © PEGASUS YAYINLARI, 2017

Copyright © Kristin Hannah, 2015

İlk kez Random House Group'un alt yayıncısı Ballantine Books tarafından ABD'de yayımlanmıştır.

Bu kitabın Türkçe yayın hakları Nurcihan Kesim Telif ve Lisans Hakları Ajansı aracılığıyla Jane Rotrosen Agency, LLC'den alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Bu kitapta yer alan fotoğraf/resim ve metinler Pegasus Yayıncılık Tic. San. Ltd. Şti.'den izin alınmadan fotokopi dâhil, optik, elektronik ya da mekanik herhangi bir yolla kopyalanamaz, çoğaltılamaz, basılamaz, yayımlanamaz.

Yayıncı Sertifika No: 12177

Pegasus Yayıncılık Tic. San. Ltd. Şti

Gümüşsuyu Mah. Osmanlı Sk. Alara Han

No: 11/9 Taksim / İSTANBUL

Tel: 0212 244 23 50 (pbx) Faks: 0212 244 23 46

www.pegasusyayinlari.com / info@pegasusyayinlari.com

KRISTIN HANNAH

Bülbül

İngilizceden  eviren:
FAZİLET MISTİKO LU

PEGASUS YAYINLARI

*Matthew Shear'a... Arkadaş. Akıl hocası. Şampiyon. Özleniyorsun.
Ve dünyamızın en yeni yıldızı Kaylee Nova Hannah'ya...*

Hoş geldin, küçük kız.

Bir

9 Nisan 1995

Oregon Sahili

Bu uzun hayatımda tek bir şey öğrendiysem o da şudur: Aşkta kim olmak istediğimizi, savaştaysa kim olduğumuzu keşfederiz. Günümüz gençleri herkes hakkında her şeyi öğrenmek istiyor. Bir sorun üzerinde konuşmanın onu çözmek için yeterli olduğunu düşünüyorlar. Ben daha sessiz bir nesilden geliyorum. Biz unutmanın değerini, yeniden üretmenin cazibesini anlıyoruz.

Fakat kendimi son zamanlarda savaşı, geçmişimi ve kaybettiğim insanları düşünürken yakalıyorum.

Kaybettiğim...

Böyle deyince sanki sevdiklerimi olmadık bir yere koymuşum da bulamıyormuşum gibi oluyor. Belki de onları ait olmadıkları bir yere bırakıp izlerini süremeyecek kadar kafam karıştığı için terk etmişimdir.

Onlar kaybolmadı. Daha iyi bir yerde de değiller. Onlar artık yok. Hayatımın sonlarına yaklaşırken kederin de tıpkı pişmanlık gibi DNA'mıza işlediğini ve sonsuza dek bir parçamız olarak kaldığını biliyorum.

Kocamın ölümünden ve hastalığının teşhisinden sonra aylar içinde yaşlandım. Tenim, birinin düzleştirip yeniden kullanmaya çalıştığı yağlı bir kâğıt gibi kırıksık görünüyor. Gözlerim beni sık sık yanıltıyor; karanlıkta, farlar yandığında, yağmur yağdığında... Görüşümdeki bu yeni güvenilmezlik sinir bozucu. Belki de o yüzden kendimi geçmişe bakarken buldum. Geçmiş, artık şimdiki zamanda göremediğim bir berraklığa sahip.

Gittiğimde huzura kavuşacağımı, sevdiğim ve kaybettiğim herkese kavuşacağımı hayal etmek istiyorum. En azından affedileceğimi...

Ama öyle olmayacağını biliyorum, değil mi?

Bir asır önce bir kereste baronunun inşa ettirdiği ve *Tepeler* adını verdiği evim satışa çıktı ve ben taşınmaya hazırlanıyorum çünkü oğlum öyle yapmam gerektiğini düşünüyor. Oğlum en zor zamanlarda benimle ilgilenmeye, beni ne kadar sevdiğini göstermeye çalışıyor. O yüzden kontrolcü tavırlarına ses çıkarmıyorum. Nerede ölürsem öleyim, bana ne? Aslında mesele de bu, nerede yaşadığım artık önemli değil. Yaklaşık elli yıl önce yerleştiğim Oregon sahilindeki hayatımda ne varsa kutulara kaldırıyorum. Yanımda götürmek istediğim çok fazla şey yok. Ama bir şey var ki...

Tavan arasına çıkan basamakları kontrol eden ipi çekiyorum. Merdivenler önümde bana elini uzatan bir beyefendi gibi açılıyor. Ben tırmanırken çürük basamaklar ayağımın altında sallanıyor, tavan arası küf ve rutubet kokuyor. Tepeden bir tek ampul sarkıyor. İpini çekiyorum.

Eski bir buharlı geminin ambarında olmak gibi... Duvarları geniş ahşap kaplamalar süslüyor, gümüş rengi örümcek ağları kaplamaların arasındaki girintilerden yumak yumak sarkıyor. Çatı o kadar eğimli ki yalnızca odanın ortasında dik durabiliyorum.

Torunlarım küçükken kullandığım sallanan sandalyeyi görüyorum. Sonra paslı yayların üzerinde duran o köhne sallanan atı ve eski beşiği... Bir de kızımın hastalandığı sırada yeniden boyamakta olduğu sandalyeyi... Kutular duvar boyunca sıralanmış. Üzerlerinde “Noel”, “Şükran Günü”, “Paskalya”, “Cadılar Bayramı”, “Kâseler”, “Spor Eşyaları” yazıyor. Bu kutularda artık pek kullanmadığım ama ayrılmaya da hazır olmadığım eşyalar var. Noel’de ağaç süslemeyeceğimi kabullenmek benim için vazgeçmek demek ve ben kendimi bırakma konusunda hiçbir zaman iyi olmadım. Aradığım şey bir köşeye gizlenmiş: üstü seyahat çıkartmalarıyla kaplı antika bir sandık...

Ağır sandığı zorlanarak tavan arasının ortasına, sallanan ışığın tam altına sürüklüyorum. Yanma diz çöküyorum ama dizlerimin ağrısı dayanılmaz, o yüzden popomun üzerine oturuyorum.

Otuz yıl sonra ilk kez sandığın kapağını aralıyorum. Üst bölme bebek hatıralarıyla dolu: minik ayakkabılar, seramik kalıplar, çöp adamlar ve gülümseyen güneşlerden oluşan pastel boya çizimler, karneler, dans gösterilerinden fotoğraflar...

Bölmeyi sandıktan çıkarıp bir kenara koyuyorum.

Sandığın dibindeki hatıralar dağınık bir yığın halinde duruyor: birkaç tane rengi solmuş deri ciltli defter, mavi saten kurdeleyle birbirine bağlanmış bir deste eski kartpostal, bir köşesi yamulmuş bir karton kutu, Julien Rossignol’ün ince şiir kitapları, içinde yüzlerce siyah beyaz fotoğraf bulunan bir ayakkabı kutusu...

Üstünde sararmış bir kâğıt parçası duruyor.

Onu alırken ellerim titriyor. Savaştan bir *carte d’identité*, yani kimlik kartı. Genç bir kadının küçük, pasaport boyutundaki fotoğrafını görüyorum. *Juliette Gervaise*.

“Anne?”

Gıcırdayan ahşap basamaklarda oğlumun sesini duyuyorum, kalp atışlarım onun ayak seslerini takip ediyor. Bana daha önce seslenmiş miydi?

“Anne? Buraya  ıkmamalısın. Kahretsin. Basamaklar dengesiz.”
Gelip yanımda duruyor. “Bir düşersen...”

Pantolonunun pa asına dokunup yava a ba ımı iki yana sallıyorum. Yukarı bakamıyorum. Tek s yleyebildiğim, “Yapma,” oluyor.

Oğlum dizlerinin üzerine   k yor. Tıra  losyonunun, hafif baharatlı bir şeyin ve sigaranın kokusunu alabiliyorum. Dışarıda gizlice bir sigara i mi . Yıllar önce bıraktığı bu alışkanlığına, hastalığım teşhis edildikten sonra yeniden döndü. Onaylamadığımı belirtmemin bir anlamı yok: O bir doktor. O daha iyi bilir.

Kartı içgüdüsel olarak sandığa atıyorum ve kapağını hızlıca kapatıp içindekileri gizliyorum. Tüm hayatım boyunca yaptığım şeydi bu: gizlemek.

Şimdiyse  l yorum. Hızlı bir şekilde değil belki ama yavaş da değil. Geriye dönüp hayatıma bakmak zorunda olduğumu hissediyorum.

“Anne, ağlıyorsun.”

“Ağlıyor muyum?”

Ona gerçeği söylemek istiyorum ama yapamıyorum. Yapamamak beni utandırıyor ve yüzümün kızarmasına neden oluyor. Benim ya ımdaki birinin hiçbir şeyden korkmaması gerekir, özellikle de kendi geçmişinden.

Tek söylediğim, “Bu sandığı almak istiyorum,” oluyor.

“Ama çok büyük. İçinden istediğin şeyleri daha küçük bir kutuya koyayım.”

Beni yönetmeye çalıştığı için gülümsüyorum. “Seni seviyorum ve yine hastayım. Bu iki durumdan ötürü bana emirler yağdırmana izin verdim ama henüz  lmedim. Bu sandığı yanımda götüreceğim.”

“İ indekilerden hangisine ihtiyacın olabilir ki? Sadece bizim  izimlerimizle ve ıvır zıvırla dolu.”

Ona gerçeği çok daha önce söyleseydim ya da daha fazla dans etseydim, i seydim ve  arkı söyleseydim, o zaman karşısında muhtaç, sıradan bir anne görmek yerine gerçek *beni* görebilirdi. Oğlum

benim eksik bir halimi seviyor. Her zaman istediğimin bu olduğunu düşünürdüm: sevilme ve hayran olunmak. Şimdiyse belki de tanınmak istediğimi düşünüyorum.

“Bunu senden son isteğim olarak düşün.”

Onunla böyle konuşmamamı dile getirmek istediğini görebiliyorum ama sesinin titremesinden çekiniyor. Boğazını temizliyor. “Daha önce iki kere yendin onu. Yine yeneceksin.”

Bunun doğru olmadığını biliyoruz. Durumum istikrarsız ve zayıfım. Tıp biliminin yardımı olmadan ne uyuyabiliyorum ne de yemek yiyebiliyorum. “Tabii ki yeneceğim.”

“Sadece güvende olmanı istiyorum.”

Gülümsüyorum. Amerikalılar çok saf olabiliyor.

Bir zamanlar ben de böyle iyimserdim. Dünyanın güvenli bir yer olduğunu düşünürdüm. Ama bu çok uzun zaman önceydi.

“Juliette Gervaise kim?” Bu ismi Julien’den duymak beni biraz sarsıyor. Gözlerimi kapatıyorum ve zihnim, küf ve geçmişte kalan hayatlar gibi kokan karanlıkta geçmişi anımsıyor. Yıllarca, kıtalarca uzağa gidiyor. İradem dışında –ya da belki de irademle ortaklaşa, artık anlayamıyorum– hatırlamaya başlıyorum.

İki

“Avrupa’nın dört bir yanında ışıklar sönüyor,
Yandığını bir daha ömrümüz boyunca görmeyeceğiz.”
–SÖR EDWARD GREY, BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI ÜZERİNE

Ağustos 1939

Fransa

Viann Mauriac serin, stuko duvarlı mutfağından ön bahçeye çıktı. Loire Vadisi’ndeki bu güzel yaz sabahında her şey çiçek açmış gibiydi. Beyaz çarşafklar rüzgârda dalgalandı ve mülkünü yoldan ayıran güller, eski taş duvar boyunca kahkahalar atarcasına sarsıldı. Bir çift çalışkan arı, çiçeklerin arasında vızıldarken Viann çok uzaklardan bir trenin düdüğünü ve sonra küçük bir kızın tatlı kahkahasını duydu.

Sophie.

Viann gülümsedi. Sekiz yaşındaki kızı muhtemelen evin içinde koşturuyordu. Cumartesi pikniğine hazırlanırken dans eşi olarak babasını seçmişti.

“Kızın tam bir diktatör,” dedi kapıda beliren Antoine.

Viann’e doğru yürüdü. Briyantimli simsiyah saçları güneş ışığının altında parıldıyordu. Bu sabah mobilyası üzerinde çalışmıştı –zaten

saten gibi pürüzsüz olan bir sandalyeyi zımparalıyordu- ve yüzü ile omuzları ince bir talaş tabakasıyla kaplanmıştı. Uzun boylu, geniş omuzlu, iri bir adamdı. Sert yüz hatları ve tam bir sakala dönüşmemesi için devamlı bakım gerektiren koyu renkli kirli sakalı vardı.

Kolunu Viann'ın beline dolayıp onu kendine çekti. "Seni seviyorum, Vi."

"Ben de seni seviyorum." Dünyasındaki en gerçek bilgiydi bu. Bu adamla ilgili her şeye bayılıyordu; gülüşüne, uykusunda sayıklamasına, hapsirdikten sonra kahkaha atışına ve duşta opera şarkıları söyleyişine...

Ona on beş yıl önce okul bahçesinde âşık olmuştu, henüz aşkın ne olduğunu bilmezken. Bütün ilkleri bu adamdı; ilk öpücüğü, ilk aşkı, ilk sevgilisi... Onu tanımadan önce sıska, sakar, korktuğu zaman -ki bu sık sık olurdu- kekeleyen endişeli bir kızdı.

Annesiz bir kızdı.

Bu eve ilk adım attıklarında babası, Viann'e, "Artık bir yetişkin olacaksın," demişti. O zamanlar on dört yaşındaydı. Gözleri ağlamaktan şişmişti, dayanılmayacak kadar kederliydi. Önceden ailenin yazlığı olan bu ev, bir anda bir çeşit hapishaneye dönüşmüştü. *Papa*, babalık yapmayı bıraktığında *Maman* öleli iki hafta bile olmamıştı. Buraya geldikten sonra babası elini tutmamış, elini omzuna koymamış, gözyaşlarını silmesi için ona bir mendil bile uzatmamıştı.

"A... ama ben daha küçük bir kıyım," demişti.

"Artık değilsin." Hâlâ parmağını emen ve olan bitenden haberi olmayan dört yaşındaki küçük kardeşi Isabelle'e bakmıştı. Isabelle annesinin ne zaman eve geleceğini sorup duruyordu.

Kapı açıldığında karşılarında burnu musluk bataryasına benzeyen, kuru üzümler gibi küçük ve koyu renkli gözleri olan ince, uzun bir kadın belirmişti.

"Kızlar bunlar mı?" diye sormuştu kadın.

Babası başıyla onaylamıştı.

“Sıkıntı çıkarmazlar.” Her şey çok hızlı olmuştu. Viann anlamamıştı. Babaları onları kirli çamaşırlar gibi atmış ve bir yabancının ellerine teslim etmişti. Kızların arasındaki yaş farkı o kadar çoktu ki farklı ailelerden geliyor gibiydiler. Viann, Isabelle’i teselli etmek istemişti ama kendisi öyle bir acı içindeydi ki başka birini düşünmesi mümkün değildi, özellikle de Isabelle kadar inatçı, sabırsız ve gürültücü bir çocuğu... Viann buradaki ilk günlerini hâlâ hatırlıyordu. Isabelle avazı çıktığı kadar bağırır, Madam ona şaplak atardı. Viann onunla konuşmaya çalışmıştı. Defalarca, “Tanrım, Isabelle, çılgılık atmayı kes ve ne istiyorsa yap,” demişti ama Isabelle dört yaşındayken bile idare edilemez bir çocuktü.

Viann perişan olmuştu: ölen annesinin kederi, babasının onları terk etmesinin acısı, durumlarındaki ani değişiklik, Isabelle’in onu bezdiren, yardıma muhtaç yalnızlığı...

Viann’i, Antoine kurtarmıştı. *Maman*’ın ölümünden sonraki ilk yaz, ayrılmaz bir ikili olmuşlardı. Viann onda bir kaçış yolu bulmuştu. On altı yaşına geldiğinde hamileydi, on yedi yaşında evlenmiş ve Le Jardin’in sahibesi olmuştu. Fakat iki ay sonra düşük yapmış ve bir süre kendini toparlayamamıştı. Bunu atlatmanın başka bir yolu yoktu. Kederinden kendine bir kabuk ördü ve onun içine çekildi. Biriyle ya da bir şeyle ilgilenecek durumda değildi, özellikle de yardıma muhtaç, ağlayıp sızlanan bir kız kardeşle...

Ama bunlar geçmişte kalmıştı, böyle güzel bir günde hatırlamak istediği şeyler değildi.

Kızları onlara doğru koşup, “Hazırım, gidelim,” diye bağırdığında kocasına yaslanmış, duruyordu.

“Eh,” dedi Antoine sırtarak. “Prenses hazır olduğuna göre artık harekete geçmeliyiz.”

“*Oui*!” Viann gülümseyerek eve girdi ve kapının yanındaki askıdan şapkasını aldı. Kızılımsı sarı saçlı, porselen gibi beyaz tenli ve deniz mavisi gözlü bir kadın olarak kendini her zaman

1 (Fr.) Evet. (ç. n.)

güneşten korurdu. Geniş kenarlı hasır şapkasını başına takıp dantelli eldivenlerini ve piknik sepetini alana kadar Sophie ve Antoine kapının önüne çıkmıştı.

Viann onlara kapılarının önündeki toprak yolda katıldı. Yol, bir otomobilin zorlukla sığabileceği genişlikteydi. Ötesinde dönümlerce çayır uzanıyordu, ara sıra yeşilliklerin arasında gelincikler ve mavi kantaronlar göze çarpıyordu. Loire Vadisi'nin bu köşesindeki arazilerde üzümlerden çok, kuru ot yetişirdi. Paris'ten trenle yalnızca iki saat bile olsa bambaşka bir dünya gibiydi. Yazın bile yalnızca birkaç turist ziyarete gelirdi.

Ara sıra bir otomobil, bir bisikletli ya da at arabası gürültüyle geçerdii ama yolda çoğunlukla yalnızdılar. Ste. Jeanne d'Arc Kilisesi'ne doğru hac yolculuğuna çıkanların mola noktası olan ve yaklaşık bin kişinin yaşadığı Carriveau'dan bir buçuk kilometre kadar uzaktaydılar. Kasabada sanayi yoktu ve çok az iş imkânı vardı, Carriveau'nun gururu olan uçak pistinde çalışanlar hariç. Buranın kilometreler boyunca emsali yoktu.

Kasabanın Arnavut kaldırımli dar sokakları, birbirlerine dengeşizce yaslanmış olan eski, kireç taşından binaların arasından geçiyordu. Taş duvarların harcı dökölüyor ve sarmaşıkların altında kaldığı için görünmese de her daim hissedilen çürümeyi gizliyordu. Köy, dağınık yapıların yüzyıllar içinde bir araya gelmesiyle ortaya çıkmıştı; çarpık sokaklar, engibeli basamaklar, çıkmaz yollar... Taş binaları renkler canlandırıyor; siyah metale takılmış kırmızı tenteler, çömlek saksılarla süslenmiş demir korkuluklu balkonlar... Her tarafta gözü cezbedecek bir şey vardı; pastel renkli makaronlarla dolu bir vitrin, söğüt dalından sepetlerin içinde peynir, jambon ve *saucisson*², rengârenk domates, patlıcan ve salatalık kasaları... Erkekler metal masalar etrafında oturmuş, kahve ve elle sarılmış kahverengi sigaralar içiyor, bir yandan da gürültülü bir şekilde tartışıyorlardı.

2 (Fr.) Fransada domuz etinden yapılan ve çiğ yenen sosis benzeri bir şarküteri ürünü. (ç. n.)

Carriveau'da sıradan bir gündü. Mösyö LaChoa, *saladeriesinin*³ önünü süpürüyor, Madam Clonet şapka dükkânının camını yıkıyor, bir grup yeni yetme oğlan, tek bir sigarayı elden ele gezdirip içerek kasabanın içinden geçiyordu.

Kasabanın sonundan nehre doğru döndüler. Viann, sepetini kıyının düz ve çimenlerle kaplı bir yerine bıraktı ve örtüsünü bir kestane ağacının gölgesine serdi. Piknik sepetinden gevrek bir baget, üçgen şeklinde kesilmiş bir parça bol kremalı peynir, iki elma, kâğıt inceliğinde birkaç dilim Bayonne jambonu ve bir şişe Bollinger '36 çıkardı. Kocasına bir kadeh şampanya doldurdu ve onun yanına oturdu. Bu sırada Sophie nehir kıyısına doğru koşmaya başlamıştı.

Gün, güneşin ısıttığı bir mutluluk içinde geçti. Konuştular, güldüler ve yemeklerini yediler. Ancak günün ilerleyen saatlerinde Sophie oltanın kamışıyla oynamaya dalmışken onun için papatyalardan bir taç yapan Antoine, "Hitler yakında hepimizi kendi savaşının içine çekecek," dedi.

Savaş.

Bugünlerde herkesin tek konuştuğu buydu ve Viann bunu dinlemek istemiyordu. Özellikle de böylesine güzel bir yaz gününde...

Bir elini gözlerine siper edip kızına baktı. Nehrin ötesindeki yeşil Loire Vadisi emek ve titizlikle işlenmiş gibi görünüyordu. Çitler, sınırlar yoktu; yalnızca kilometrelerce yeşil alan, ağaçlar ve nadiren de taş evler ya da ahırlar vardı. Küçük beyaz çiçekler havada pamuk parçaları gibi süzülüyordu.

Viann ayağa kalktı ve el çırttı. "Haydi, gel, Sophie. Eve gitme vakti."

"Bunu görmezden gelemezsin, Viann."

"Başıma bela mı aramalıyım? Niye ki? Sen bizi korursun."

Belki de fazla parlak bir gülümsemeyle piknik eşyalarını kaldırdı, ailesini topladı ve tekrar toprak yola çıktılar.

3 (Fr.) Salata ve soğuk yemeklerin servis edildiği restoran. (ç. n.)

Otuz dakika içinde Le Jardin'in, üç yüz yıldır Viann'in ailesine ait olan taştan kır evinin sağlam ahşap kapısına varmışlardı. Grinin on iki tonunu taşıyan bu iki katlı evin bostana bakan mavi panjurları vardı. Sarmaşık, iki bacaya tırmanıyor ve altındaki tuğlaları kapatıyordu. Asıl arsadan geriye yalnızca yirmi sekiz dönüm kalmıştı. Kalan sekiz yüz dönüm, iki yüz yıl içinde ailesinin serveti bölündükçe satılmıştı. Yirmi sekiz dönüm Viann için çoktu bile. Daha fazlasına ihtiyacı olduğunu düşünemiyordu.

Viann kapıyı arkalarından kapattı. Mutfakta bakır ve döküm kap kacaklar, ocağın üstündeki demir rafta asılı duruyordu. Lavanta, biberiye ve dağ kekiği, tavanın açıktaki ahşap kirişlerine asılı bir şekilde kurumaya bırakılmıştı. Yıllar içinde rengi yeşile dönen bakır lavabo, küçük bir köpeğin yıkanabileceği büyüklükteydi.

İç duvarların sıvası bazı yerlerde soyulmaya başlamış, geçmiş yıllardan kalan boyalar ortaya çıkmıştı. Salonda çeşit çeşit mobilya ve kumaş vardı; goblen döşeme kanepeler, Aubusson halılar, antika Çin porselenleri, Hint işi *chintz* ve *toile de jouy* desenli kumaşlar... Duvardaki bazı tablolar kusursuzdu –belki de önemliydi– bazılarısıysa amatörce çizilmişti. Evde tükenmiş paranın ve mazide kalmış bir zevkin karmakarışık görüntüsü vardı, biraz pespayeydi ama rahattı.

Viann salonda durup arka bahçeye açılan bölmeli kapılardan dışarı baktı; Antoine, Sophie'yi onun için yaptığı salıncakta sallıyordu.

Viann şapkasını nazikçe kapının kancasına astı ve mutfak ön-lüğünü taktı. Sophie ve Antoine dışarıda oynarken akşam yemeğini hazırladı. Pembe domuz bonfilesini kalın şeritler halinde kesilmiş pastırmayla sardı, sicimle bağladı ve kızgın yağda kızarttı. Eti fırına aldıktan sonra da yemeğin geri kalanını hazırladı. Saat sekizde –tam vaktinde– herkesi yemeğe çağırdı ve paldır küldür yaklaşan ayak sesleri, gevezelikleri ve otururken sandalyelerin ayaklarını gıcırdatmaları karşısında gülümsemeden edemedi.

Sophie masanın başına oturdu. Kafasında Antoine'ın ona nehir kıyısında yaptığı papatyadan tacı vardı.

Viann etrafa mis gibi kokular yayan servis tabağını masaya koydu. Menüde, kızarmış domuz eti ile çıtır çıtır pastırmanın yanında kızarmış patates yatağında zengin bir şarap sosuna bulanmış elmalar vardı. Bahçeden toplanan tarhun otuyla çeşnilendirilmiş bir kâse taze bezelye, tereyağında yüzüyordu. Tabii bir de Viann'ın önceki sabah yaptığı baget ekmek vardı.

Sophie her zamanki gibi yemek boyunca konuştu. Bu alışkanlığıyla Isabelle teyzesi gibiydi, çenesini tutamayan bir kızdı.

Sonunda tatlıya geçtiklerinde *-ile flottante*; yoğun İngiliz kremasıyla süslenmiş, kızarmış beze adaları- masaya memnuniyet dolu bir sessizlik hâkim oldu.

"Pekâlâ," dedi Viann yarı dolu haldeki tatlı tabağını iterken, "bulaşıkları yıkama zamanı."

"Ah, anne..." diye sızlandı Sophie.

"Mızızlık yapmak yok," dedi Antoine. "Senin yaşındaki bir kıza yakışmıyor."

Viann ve Sophie her gece yaptıkları gibi mutfığa gidip yerlerini alarak -Viann derin, bronz lavaboya, Sophie ise taş tezgâha- bulaşıkları yıkayıp kurulamaya başladılar. Viann, Antoine'ın yemek sonrası sigarasının eve yayılan tatlı ve keskin kokusunu alabiliyordu.

"Babam bugün hikâyelerimden birine bile gülmedi," dedi Sophie, Viann tabakları duvardaki ahşap rafa tekrar yerleştirirken. "Bir sorunu var."

"Kahkaha atmadı mı? Ah, o zaman gerçekten endişelenmeye başlayabiliriz."

"Onu savaş endişelendiriyor."

Yine savaş.

Viann kızını mutfaktan gönderdi. Sonra yukarı çıkıp Sophie'nin çift kişilik yatağına oturdu, kızının pijamalarını giyerken, dişlerini fırçalarken ve yatağa girerken yaptığı gevezelikleri dinledi.

Eğilip ona bir iyi geceler öpücüğü verdi.

"Korkuyorum," dedi Sophie. "Savaş mı çıkacak?"

“Korkma,” dedi Viann. “Baban bizi korur.” Ama bunu söylerken bile aklına başka bir an gelmişti; kendi annesinin ona, “Korkma,” dediği an...

Babası savaşa gittiği zamandı.

Sophie ikna olmamış gibi görünüyordu. “Ama...”

“Aması yok. Endişelenecek bir şey yok. Şimdi uyu bakalım.”

Kızını tekrar öperken dudaklarını bir süre küçük kızın yanaklarından çekmedi.

Sonra merdivenlerden indi ve arka bahçeye çıktı. Gece havası nemliydi ve yasemin kokuyordu. Antoine’ın çimenlikteki demir kafe sandalyelerinden birinde oturduğunu gördü; kocası bacaklarını uzatmıştı ve vücudu rahatsız bir şekilde bir tarafına yığılmıştı.

Viann kocasının yanma gidip bir elini omzuna koydu. Antoine dumanı üfledi ve sigarasından uzun bir nefes daha çekti. Sonra başını kaldırıp ona baktı. Kocasının yüzü ay ışığında solgun ve gölgeli görünüyordu. Neredeyse yabancıydı. Yeleğinin cebine uzandı ve bir kâğıt parçası çıkardı. “Seferberlik yüzünden askere çağrıldım, Viann. On sekiz ile otuz beş yaş arasındaki birçok erkekle beraber.”

“Seferberlik mi? Ama... savaşta değiliz ki. Ben...”

“Salı günü görev başında olmam gerekiyor.”

“Ama... ama... sen postacısın.”

Antoine karısının gözlerinin içine baktı ve Viann bir an için nefes alamadı.

“Görünüşe göre artık askerim.”

Üç

Viann savaş hakkında bir şeyler bilirdi. Çarpışmayı, gürültüyü, dumanı ve kanı değil belki ama sonrasını... Barış zamanı doğmuş olsa da ilk anıları savaşla ilgiliydi. Annesinin, babasına veda ederken ağladığını hatırlıyordu. Aç olduğunu ve her zaman üşüdüğünü hatırlıyordu. Ama en çok da babasının eve döndüğünde ne kadar değişmiş olduğunu hatırlıyordu; nasıl topalladığını, iç geçirdiğini ve sessizleştiğini... Babası içmeye ve içine kapanıp ailesini ihmal etmeye o zaman başlamıştı. Viann sonrasında kapıların çarpıldığını, aniden başlayan kavgaların tuhaf sessizliklerle son bulduğunu, ebeveynlerinin farklı odalarda uyuduğunu hatırlıyordu.

Savaşa giden babası ile eve dönen adam aynı kişi değildi. Viann onun tarafından sevilme, daha da önemlisi onu sevmeye devam etmek için çabalamış ama sonunda ikisinin de aynı derecede imkânsız olduğunu görmüştü. Babası onu Carriveau'ya gönderdikten sonra Viann kendine bir hayat kurmuştu. Babasına Noel ve doğum günü kartları yollamış ama karşılığında bir kere bile cevap alamamıştı, nadiren konuşurlardı. Söylenecek ne kalmıştı ki? Vazgeçemiyor gibi görünen Isabelle'm aksine Viann, annesinin öldüğünü, ailesinin onarılmaz bir biçimde parçalandığını anlıyor ve kabul ediyordu. Babaları açıkça çocuklarına babalık yapmayı reddetmişti.

"Savaşın seni ne kadar korkuttuğunu biliyorum," dedi Antoine.

“Majino Hattı direnecektir,” dedi Viann ikna edici olmaya çalışarak. “Noel’e kadar eve dönmüş olursun.” Majino Hattı, Birinci Dünya Savaşı’ndan sonra Fransa’yı korumak için Alman sınırına örülen kilometrelerce beton duvardan, engellerden ve silahlardan oluşuyordu. Almanlar bu hattı aşamamıştı.

Antoine onu kollarının arasına aldı. Yaseminlerin sarhoş edici kokusunu duyan Viann biliyordu ki o andan itibaren her yasemin kokusu duyduğunda bu vedayı hatırlayacaktı.

“Seni seviyorum, Antoine Mauriac. Ve eve, yanıma dönmeni bekleyeceğim.”

Viann eve girdiklerini, merdivenlerden çıktıklarını, yatağa uzandıklarını ve birbirlerini soyduklarını hatırlamıyordu. Yalnızca kollarının arasında çıplak olduğunu, onunla daha önce hiç sevişmediği gibi sevişirken altında uzandığını, o çılgın, beklenti dolu öpücüklerini ve onu sararken bile neredeyse parçalamak ister gibi görünen ellerini hatırlıyordu.

“Düşündüğünden daha güçlüsün, Vi,” dedi Antoine daha sonra birbirlerinin kollarında sessizce uzanırlarken.

“Değilim,” diye fısıldadı Viann, kocasının duyamayacağı kadar kısık bir sesle.

Ertesi sabah Antoine’ı bütün gün yatakta tutmak, hatta belki de onu çantalarını toplayıp gece yarısı hırsızlar gibi kaçırmaya ikna etmek istedi.

Ama nereye gideceklerdi ki? Savaş bütün Avrupa’da sürüyordu.

Kahvaltıyı hazırlayıp bulaşıkları yıkadıktan sonra başına bir ağrı saplandı.

“Üzgün görünüyorsun, anne,” dedi Sophie.

“En iyi arkadaşlarımızı ziyaret edeceğimiz bu harika yaz gününde nasıl üzgün olabilirim?” Viann biraz fazla neşeli bir şekilde gülümsedi.

Ön kapıdan çıkıp avludaki elma ağaçlarından birinin altında durana dek yalın ayak olduğunu fark etmemişti.

“Anne,” dedi Sophie sabırsızca.

“Geliyorum,” diye cevap verdi Viann, avluda onu takip ederken. Artık bahçe kulübesi olan eski güvercin evinin ve boş ambarın önünden geçtiler. Sophie arka kapıyı açtı ve bakımlı komşu bahçedeki mavi panjurlu küçük, taştan kır evine doğru koştu.

Sophie kapıyı bir kere çaldı ve cevap alamayınca içeriye daldı.

“Sophie!” dedi Viann sertçe ama küçük kız onun uyarısına kulak asmadı. Yakın arkadaşlar için evin içinde görgü kurallarının bir önemi yoktu ve Rachel de Champlain de on beş yıldır Viann’ın en iyi arkadaşıydı. Babası onları Le Jardin’de alçakça terk edip gittikten yalnızca bir ay sonra tanışmışlardı.

O zamandan beri ayrılmaz ikili olmuşlardı. Narin, solgun ve gergin görümlü Viann ile erkek çocuklar gibi uzun boyu, yalandan daha hızlı yayılan kaşları ve sis düdüğüne benzeyen sesiyle Rachel... Tanışana kadar ikisi de dışlanmış çocuklardı. Okulda birbirlerinden hiç ayrılmamışlar ve yıllar boyunca arkadaşlıklarını sürdürmüşlerdi. Üniversiteye birlikte gitmişlerdi ve ikisi de öğretmen olmuştu. Hatta ikisi de aynı zamanda hamile kalmıştı. Şimdiyse mahalle okulunda bitişik sınıflarda ders anlatıyorlardı.

Rachel açık kapının eşiğinde göründü, kucağında yeni doğan oğlu Ariel’i tutuyordu.

Bakıştılar. Bu, hissettikleri ve korktukları her şeyi taşıyan bir bakışmaydı.

“Bugün şarap içmemiz gerekiyor bence, ne dersin?” dedi Rachel.

“En iyi ihtimalle...”

Viann arkadaşını küçük, ışıltılı ve tertemiz evin içinde takip etti. Bir vazo dolusu yabancı çiçek, kaba ahşap masayı süslüyordu.

Masanın etrafında her biri birbirinden farklı sandalyeler vardı. Yemek odasının köşesinde deri bir valiz, üzerinde de Rachel'in kocası Marc'ın en sevdiği kahverengi fötr şapkası duruyordu. Rachel iki kadehe beyaz şarap doldurdu ve küçük bir çanağa *canelé*ler⁴ koydu. Ardından dışarı çıktılar.

Arka bahçedeki güllerin boyu, çit bitkisinin hizasına gelmişti. Taş verandaya bir masa ve dört sandalye düzensizce dizilmişti. Bir kestane ağacının dallarından antika fenerler sallanıyordu.

Viann, *canelé*den bir ısırık alarak tatlının ortasındaki bol vanilya kremasının ve hafif yanık tadı gelen çıtır çıtır hamurunun tadını çıkardı. Sonra oturdu.

Rachel de kucağında uyumakta olan bebeğiyle onun karşısına oturdu. Sessizlik sanki aralarında büyüyor, korkularıyla, endişeleriyle doluyordu.

"Babasını tanıyacak mı, merak ediyorum," dedi Rachel bebeğine bakarken.

"Değişmiş olacaklar," dedi Viann kendi babasını hatırlayarak. Babası neredeyse yedi yüz elli bin erkeğin hayatını kaybettiği Somme Muharebesi'nde savaşmıştı. Alman zulmüyle ilgili söylentiler, hayatta kalan birkaç kişiyle birlikte eve dönmüştü.

Rachel bebeğini omzuna koyup sakinleştirir gibi sırtını sıvazladı. "Marc bez değiştirme konusunda hiç iyi değildir. Ari de bizim yatağımızda uyumaya bayılıyor. Sanırım şimdilik sorun yaşamayacağız."

Viann'ın içinden gülümsemek gelmişti. Bu küçük bir şakaydı ama işe yaramıştı. "Antoine'in horultusu da tam bir işkence zaten. Artık iyi bir uyku çekerim."

"Ayrıca akşam yemeğinde haşlanmış yumurta yiyebiliriz."

"Çamaşırlar da yarıya iner," dedi Viann ama sonra sesi çatladı. "Bununla baş edebilecek kadar güçlü değilim, Rachel."

"Tabii ki güçlüsün. Birlikte üstesinden geleceğiz."

4 (Fr.) Fransız mutfağından bir hamur tatlısı. (ç. n.)

“Antoine’la tanışmadan önce...”

Rachel onu susturmak ister gibi bir elini salladı. “Biliyorum, biliyorum... Bir deri bir kemiktin, heyecanlandığın zaman kekeleyordun, her şeye alerjin vardı. Biliyorum. Oradaydım. Ama hepsi geride kaldı. Güçlü olacaksın. Neden, biliyor musun?”

“Neden?”

Rachel’in gülümsemesi soldu. “Kocaman ya da bana sutyen ve çorap satarken hep söyledikleri gibi heybetli bir kadın olduğumu biliyorum ama... bu olanlar beni perişan ediyor, Vi. Bazen sana yaslanmam gerekecek. Bütün ağırlığımla değil tabii.”

“O zaman ikimiz aynı anda kendimizi bırakmayacağız.”

“İşte bu,” dedi Rachel. “Planımız bu. Şimdi konyağa mı geçelim yoksa cin mi tercih edersin?”

“Saat sabahın onu.”

“Haklısın. O zaman tabii ki *French 75*.”

Viann salı sabahı uyandığında pencerelerden içeri süzülen güneş ışığı, kirişleri aydınlatıyordu.

Antoine ise pencerenin yanındaki sandalyede oturuyordu. Viann’ın ikinci hamileliği sırasında yaptığı, ceviz ağacından bir sallanan sandalyeydi bu. Boş sallanan sandalye onlarla yıllarca alay etmişti. Viann düşük yaptığı yılları düşünüyordu şimdi. Bolluğun ülkesinde kimsesizlik... Dört yıl içinde kaybedilen üç can; küçük, belli belirsiz kalp atışları, mavi eller... Sonra bir mucize olmuş ve bir bebek hayatta kalmıştı. O, Sophie’ydi. O sandalyenin ahşap kaplamasında küçük, üzgün hayaletler vardı ama aynı zamanda da güzel hatıralarla doluydu.

5 (Fr.) Cin, şampanya, limon suyu ve şekerle yapılan bir çeşit kokteyl. (ç. n.)

“Belki de Sophie’yi Paris’e götürmelisin,” dedi Antoine sandalyesinde doğrulurken. “Julien size göz kulak olur.”

“Babam çocuklarıyla birlikte yaşama konusundaki fikrini açıkça belirtti. Ondan sıcak bir karşılama beklemiyorum.” Viann *matelasse*⁶ yatak örtüsünü açıp kalktı ve çıplak ayaklarıyla yıpranmış halıya bastı.

“Rahat edebilecek misiniz?”

“Sophie ve ben iyi olacağız. Sen zaten çabucak eve döneceksin. Majino Hattı direnecektir. Tanrı biliyor ki Almanlar bizim dengimiz değil.”

“Maalesef silahları dengimiz. Bankadan bütün paramızı çektim. Döşegin içinde altmış beş bin frank var. Parayı akıllıca harca, Viann. Öğretmen maaşıyla birlikte sizi uzun süre idare edecektir.”

Viann bir panik dalgası hissetti. Paradan hiç anlamazdı. Hesap işleriyle hep Antoine ilgilenirdi.

Antoine yavaşça ayağa kalktı ve karısını kollarının arasına aldı. Viann o anda hissettiği güven duygusunu bir şeye koymak, yalnızlığa ve korkuya kapıldığı zamanlarda onu içebilmek istiyordu.

Bunu hatırla, diye düşündü. Işığın, Antoine’ın dağınık saçlarına vuruşunu, kahverengi gözlerindeki aşkı, bir saat önce seni karanlıkta öpen o çatlamış dudaklarını hatırla.

Arkalarındaki açık pencereden, yoldan yavaş yavaş ayrılan atın nal seslerini ve çektiği arabanın tıkırtılarını duydu.

Bu, çiçekleriyle pazarın yolunu tutan Mösyö Quillian olmalıydı. Bahçede olsaydı adam onu durdurur, ona bir çiçek verir ve çiçeklerin onun güzelliğiyle yarışamayacağını söylerdi. Viann de ona gülümser, teşekkür eder ve içecek bir şeyler ikram ederdi.

İsteksizce ayağa kalktı, ahşap şifonyere doğru yürüdü ve mavi çömlek sürahidenden kâseye ılık su dökerek yüzünü yıkadı. Altın ve beyaz renkli perdelerin ardındaki, gardırop olarak kullandıkları nişte sutyenini, jartiyerini ve dantelli külotunu giydi. İpek çorap-

6 (Fr.) Kapitone görüntüsü yaratan dikiş ya da dokuma tekniği. (ç. n.)

larını bacaklarından geçirdi, jartiyerine taktı ve sonra kare yakalı, kemerli, pamuklu bir elbiseyi üzerine geçirdi. Perdeleri çekip arkasını döndüğünde Antoine gitmişti.

Çantasını aldı ve koridordan geçerek Sophie'nin odasına yürüdü. Onlarınkı gibi küçük bir odaydı ve ahşap tavanı oldukça eğimliydı. Geniş, ahşap döşemeli zemini ve bostana bakan bir penceresi vardı. Boş alanı demir bir yatak, üzerinde ikinci el bir lambanın bulunduğu bir komodin ve mavi bir gardırop dolduruyordu. Duvarlarıysa Sophie'nin yaptığı resimler süslüyordu.

Viann panjurları açtı ve ışığın odaya dolmasına izin verdi.

Sıcak yaz aylarında her zaman olduğu gibi Sophie gece bir ara yatak örtüsünü tekmeleyerek yere atmıştı. Yanağını pembe pelüş ayıcığı Bb'yi yaslamış halde uyuyordu.

Viann ayıyı alıp keçe gibi olmuş yüzüne baktı. Sophie yeni oyuncaklarına dalınca Bb geçen sene pencerenin yanındaki bir rafta unutulmuştu.

şimdiyse geri dönmüştü.

Viann eğilip kızını yanağından öptü.

Sophie döndü ve gözlerini kırpıştırdı.

"Babamın gitmesini istemiyorum, anne," diye fısıldadı. Sonra Bb'ye uzandı ve onu annesinin ellerinden çekti.

"Biliyorum," diye iç çekti Viann. "Biliyorum."

Gardıroba gitti ve Sophie'nin en sevdiği denizci elbisesini çıkardı.

"Babamın benim için yaptığı papatya tacı takabilir miyim?" Papatya ta, komodinin üzerinde duruyordu ve küçük çiçekler boyunlarını bükmüştü.

Viann tacı nazikçe alıp Sophie'nin başına yerleştirdi. Salona girip Antoine'ı görene dek iyi idare ettiğini düşünüyordu.

"Baba?" Sophie solmuş papatyalardan oluşan tacına kararsızca dokundu. "Gitme."

Antoine dizlerinin üzerine çöktü ve Sophie'yi kucakladı. "Seni ve anneni koruyabilmek için asker olmam gerekiyor. Ama göz açıp kapayınca kadar döneceğim."

Viann onun sesindeki çatlamayı fark etti. Sophie geri çekildi. Papatya tacı başının bir yanından aşağı sallanıyordu. "Eve döneceğine söz veriyor musun?"

Antoine bakışlarını kızının ciddi yüzünden kaçırdı ve Viann'ın endişeli bakışlarıyla karşılaştı. "Oui," dedi en sonunda. Sophie başını salladı. Evden çıkarlarken üçü de sessizdi. Tepeyi el ele çıkıp gri ahşap ambara yürüdüler. Diz hizasındaki sararmış çimler tepeciği sarmıştı ve arazinin çevresi boyunca saman arabaları kadar büyük leylak çalılıkları yetişmişti. Üç küçük beyaz haç, bu dünyada Viann'ın kaybettiği bebeklerden geriye kalan tek izdi. Bugün bakışlarının oraya kaymasına izin vermedi. Şu anda duyguları fazlasıyla güçlüydü, bir de o hatıraların ağırlığını kaldıramazdı.

Ambara girip eski, yeşil Renault'ya bindiler. Herkes yerleşince Antoine motoru çalıştırdı, ambardan geri geri dışarı çıktı ve kahverengiye dönmüş ölü çimenlerin üzerinden geçerek yola doğru ilerledi. Viann küçük, tozlu pencereden dışarı baktı ve yeşil vadinin tanıdık manzaralarını izlemeye koyuldu. Kırmızı kiremit çatılar, taş kulübeler, saman ve üzüm tarlaları, cılız ağaçlı ormanlar...

Fazla hızlı bir şekilde Tours'un yanındaki tren istasyonuna ulaştılar.

Platform, valiz taşıyan genç erkekler ve onlara veda eden kadınlarla, ağlayan çocuklarla doluydu.

Bir neslin erkekleri savaşa gidiyordu. Yine.

Düşünme artık, diye geçirdi aklından Viann. Erkeklerin yüzleri yanmış ve kollarını, bacaklarını kaybetmiş halde topallayarak eve dönmelerinin nasıl bir şey olduğunu aklından çıkar...

Antoine biletlerini alıp onları trene bindirirken Viann, kocasının elini sıkıca tuttu. İnsanların balık istifi dizildiği, boğucu bir

 ekilde sıcak olan        sınıf vagonda dimdik oturdu, çantasını kucağına koydu ve kocasının elini tutmaya devam etti.

Gidecekleri yerde onlarla birlikte bir d  zine kadar erkek indi. Viann, Sophie ve Antoine, Arnavut kaldırım ı sokakta diğ erlerinin peşinden ilerleyerek Touraine'in k      kasabalarına benzeyen sevimli bir k  ye geldiler. Savaşın yaklaşması ve r  zg  rda salman    ekleriyle, çatlak duvarlarıyla bu sevimli kasabanın sava acak olan askerleri topluyor olması nasıl m  mk  n olabilirdi?

Antoine y  r  mesi için onu elinden tutup çekti. Ne zaman durmuştu acaba?

Karşıdaki ta  duvarların arasına uzun, demir kapılar takılmı tı. Arkasındaysa sıra sıra geçici konutlar vardı.

Kapılar sallanarak açılırken at   st ndeki bir asker, yeni gelenleri karşılamak üzere dışarı  ıktı. At adım attıkça deri eyeri gıcırdıyordu. Askerin y  z  tozlu ydu ve sıcaktan kızarmı tı. Asker dizginleri çekince at, başını geriye atıp ki neyerek durdu. O sırada ba larının üzerinden bir uçak vızıldayarak geçti.

"Siz," dedi asker, "evraklarınızı kapının yanındaki teğmene teslim edin. Hemen. Kıpırdayın."

Antoine, Viann'i neredeyse ağılatacak bir şefkatle öperken, "Seni seviyorum," diye fısıldadı dudaklarına.

"Ben de seni seviyorum," dedi Viann ama çok b  y  k sandığı o s  zc  kler şimdi k        g  r  n  yordu. Savaşın karşıısında a k neydi ki?

"Ben de, baba. Ben de!" Sophie ağılayarak kendini babasının kollarına attı.

Bir aile olarak son kez kucakla tılar, Antoine geri çekilene kadar.

"Ho  a kalın."

Viann karşılık veremedi. Kocasının uzaklaşıp g  len, konuşan genç erkeklerin arasına karışmasını izledi ve b  y  k, demir kapılar arkalarından kapandı. Metalin tıngırtısı sıcak, tozlu havada yankılanırken Viann ve Sophie sokağın ortasında öylece kalakaldı.

Dört

Haziran 1940

Fransa

Orta Çağ'dan kalma villa yemyeşil, ormanlık bir yamaçta yer alıyordu. Bir pastacı vitrinini andırıyordu; karamelden oyulmuş kalenin keten helvadan pencereleri ve elma şekeri renginde panjurları vardı. Çok aşağılarda kalan masmavi gölün üzerinde bulutların yansıması görünüyordu. Bakımlı bahçeleri villa sakinlerinin, daha önemlisi misafirlerinin, sadece münasip konuların tartışıldığı yürüyüşlere çıkmasına imkân sağlıyordu.

Isabelle Rossignol, resmî yemek odasında, yirmi dört misafirin rahatlıkla ağırlanabileceği beyaz örtülü masada dimdik oturuyordu. Bu odadaki her şey soluk renkliydi. Duvarlar, zemin ve tavan, istiridye renginde taştandı. Kemerli tavanın tepe noktası neredeyse altı metre yükseklikteydi. Bu soğuk odada ses güçlüydü, odanın sakinleri gibi buraya hapsolmuştu.

Madam Dufours, uzun boynunun kökündeki çorba kaşığı derinliğindeki çukuru ortaya çıkaran sade, siyah elbisesiyle masanın başına oturdu. Elmas broşu tek aksesuarıydı (Tek bir tane iyi parça, hanımlar... ve onu dikkatlice seçin, kullandığınız her parça bir beyandır ve hiçbir şey kalitesizlik kadar yüksek sesle konuşamaz).

Kadının dar yüzü küt bir çeneyle bitiyordu ve arzulanan gençlik izlenimini vermekte başarısız olan buklelerle çevriliydi. “Püf noktası,” diyordu etkili bir sesle ve tane tane, “görevinizi yaparken tamamen sessiz ve sıradan olmaktır.”

Masadaki bütün kızların üzerinde mavi yün ceket ve etek takımından oluşan okul üniforması vardı. Kışın çok sorun olmuyordu ama bu sıcak haziran öğleden sonrasında döpiyes dayanılmaz geliyordu. Isabelle terlemeye başladığını hissediyordu ve sabunu ne kadar lavanta kokarsa koksun o keskin ter kokusunu bastıramıyordu.

Limoges porseleninden tabağının ortasındaki soyulmamış portakala baktı. Çatal bıçak takımı, tabağının iki yanına kusursuz bir düzenle sıralanmıştı. Salata çatalı, yemek çatalı, bıçak, kaşık, tereyağı bıçağı, balık çatalı... Böyle devam ediyordu.

“Şimdi,” dedi Madam Dufours. “Doğru aletleri alın, sessizce, *s’il vous plaît* ve portakalınızı soyun.”

Isabelle çatalını aldı ve keskin uçlarını sert kabuğa batırmaya çalıştı ama portakal yuvarlanarak ondan uzaklaşıp tabağın yaldızlı kenarına çarpınca porselen tıkırdadı.

“Kahretsin...” diye mırıldanarak portakalı yere düşmeden yakaladı.

“Kahretsin’ mi?” Madam Dufours onun hemen yanında duruyordu.

Isabelle oturduğu sandalyede sıçradı. *Mon Dieu*⁷, kadın sazlıktaki bir engerek yılanı gibi hareket ediyordu. “Pardon, madam,” dedi Isabelle portakalı yerine koyarak.

“Matmazel Rossignol,” dedi Madam. “Salonlarımızı iki yıldır şerefliendiriyor olmanıza rağmen nasıl bu kadar az şey öğrenmiş olabilirsiniz?”

Isabelle çatalı yeniden portakala sapladı. Kaba fakat etkili bir hareketti. Sonra başını kaldırıp Madam’a gülümsedi. “Genelde,

7 (Fr.) Lütfen. (ç. n.)

8 (Fr.) Tanrım. (ç. n.)

madam, bir öğrencinin başarısızlığı, öğretmenin öğretme konusundaki başarısızlığını gösterir.”

Masanın çevresindeki herkes nefesini tutmuştu.

“Öyle mi?” dedi Madam. “Yani bir portakalı hâlâ düzgünce yemeyi başaramıyor olmanızın sebebi biziz.”

Isabelle kabuğu soymaya çalıştı; fazla sert, fazla hızlıydı. Gümüş bıçak, meyvenin gözenekli kabuğundan kayarak porselen tabağa çarptı.

Madam Dufours elini uzattı ve parmaklarını Isabelle’in bileğine doladı.

Masanın dört bir tarafındaki kızlar onları izliyordu.

“Nazıkçe sohbet edin, kızlar,” dedi Madam zorla gülümseyerek. “Kimse akşam yemeğini bir heykelle yemek istemez.”

Kızlar kendi aralarında sessizce Isabelle’in ilgisini çekmeyen konulardan bahsetmeye başladılar; bahçe işleri, havalar, moda... Kadınları ilgilendiren konular. Isabelle yanındaki kızın sessizce, “Ben Alençon danteline bayılırım, ya sen?” dediğini duyduğunda çığlığını gerçekten zorlukla bastırdı.

“Matmazel Rossignol,” dedi. “Gidip Madam Allard’ı görecek ve ona deneyimizin sona erdiğini söyleyeceksiniz.”

“Bu ne anlama geliyor?”

“O biliyor. Gidin.”

Isabelle, Madam fikrini değiştirmesin diye hızla masadan kalktı.

Sandalyenin ayaklarının taş zeminde çıkardığı gıcırta, Madam’ın yüzünü öfkeyle buruşturmasına neden oldu.

Isabelle gülümsedi. “Portakalları gerçekten sevmiyorum, biliyorsunuz, değil mi?”

“Gerçekten mi?” dedi Madam alaycı bir tavrıla.

Isabelle bu boğucu odadan koşarak çıkmak istiyordu ama başı şimdiden yeterince belaya girmişti. Bu nedenle daha yavaş yürümek için kendini zorladı, omuzlarını dik tutup çenesini yukarı kaldırdı.

Gerekirse başında üç kitapla yürüyebileceği merdivenlerde iki yama baktı, yalnız olduğunu gördü ve koşarak aşağı inmeye başladı.

Aşağıdaki koridorda yavaşladı ve duruşunu yine dikleştirdi. Müdirenin odasına vardığında nefesi normale dönmüştü bile.

Kapıyı çaldı ve Madam'ın duygusuzca, "Girin," demesi üzerine kapıyı açtı.

Madam Allard kenarları yaldızlı maun yazı masasında oturuyordu. Odanın taş duvarlarında Orta Çağ stili duvar halıları asılı duruyor, kemerli vitray pencere, doğadan çok sanata benzeyecek şekilde kırılarak şekil verilmiş bahçelere bakıyordu. Kuşlar bile buraya nadiren konardı, şüphesiz ki bu boğucu ortamı fark edip pas geçiyorlardı.

Isabelle oturdu ama bir anda henüz oturmasına izin verilmediğini hatırlayıp tekrar ayağa fırladı. "Pardon, madam."

"Otur, Isabelle."

Oturdu ve ayak bileklerini bir hanımefendiye yakışacak şekilde dikkatlice çapraz olarak yerleştirip ellerini kavuşturdu. "Madam Dufours size deneyin bittiğini söylememi istedi."

Madam masasının üzerindeki Murano dolma kalemlerden birine uzandı ve aldı. Kalemle masaya hafifçe vurdu. "Neden buradasın, Isabelle?"

"Portakallardan nefret ediyorum."

"Efendim?"

"Bir portakal yiyecek olsaydım, efendim –ki sevmediğim halde neden yiyeyim– Amerikalılar gibi ellerimi kullanarak yerdim. Portakal yemek için çatal ve bıçak kullanmak da ne?"

"Sorum şuydu: Neden bu okuldasın?"

"Ah, o mu? Şey... Avignon'daki Kutsal Kalp Manastırı'ndan atıldım. Hiçbir şey yapmadığımı da ekleyeyim."

"Peki ya St. Francis Kardeşliği'nden?"

"Ah, onların beni atmak için bir sebebi vardı."

“Peki ya ondan önceki okul?”

Isabelle ne diyeceğini bilemiyordu.

Madam dolma kalemini elinden bıraktı. “Neredeyse on dokuz yaşındasın.”

“*Oui*, madam.”

“Bence artık gitme zamanın geldi.”

Isabelle ayağa kalktı. “Portakal dersine döneyim mi?”

“Yanlış anladın; okuldan ayrılma zamanının geldiğini kastetmiştim, Isabelle. Sana öğrettiklerimizin ilginç çekmediği gayet açık.”

“Nasıl portakal yeneceği, ne zaman peynir sürüleceği ve dükkün ikinci oğlunun mu, mirasa konamayan kızının mı, yoksa önemsiz bir ülkenin elçisinin mi daha önemli olduğu gibi derslerden mi bahsediyorsunuz? Madam, dünyada olup bitenlerden haberiniz yok mu?”

Isabelle kırsal kesimin derinliklerinde saklanıyor olsa da neler yaşandığını biliyordu. Burada, çitlerin ardında hapisken ve kibarlıktan kırılacakken bile Fransa’da yaşananları biliyordu. Manastır hücrelerinde sınıf arkadaşları uyurken o bütün gece oturup içeriye gizlice soktuğu radyosundan BBC’yi dinliyordu. Fransa, İngiltere’yle birlikte Almanya’ya savaş ilan etmişti ve Hitler ilerliyordu. Fransa’nın her tarafında insanlar yiyecek depoluyor, pencerelerine siyah gölgelikler asıyor ve karanlıkta köstebekler gibi yaşamayı öğreniyordu.

Hazırlanmış ve endişelenmişlerdi, sonraysa... hiçbir şey.

Aylarca hiçbir şey olmamıştı.

Başlarda herkesin tek konuşabildiği, Birinci Dünya Savaşı ve birçok ailenin hayatını etkileyen kayıplardı ama aylar geçtikçe savaşın yalnızca gevezeliği yapılmaya başlanmıştı. Isabelle, öğretmenlerinin bu savaşa *drôle de guerre*, yani “düzmece savaş” dediklerini duyuyordu. Asıl dehşet, Avrupa’nın başka yerlerinde, Belçika’da, Hollanda’da ve Polonya’da yaşananlardı.

“Görgü kurallarının savaşta bir önemi olmayacak mı, Isabelle?”

“u anda da bir önemi yok,” dedi Isabelle düşünmeden ama bir dakika sonra bir Ŗey sylememiŖ olmayı dileyecekti.

Madam durdu. “Biz hiçbir zaman senin için doğru yer olmadık ama...”

“Babam benden kurtulmak için beni her yere gönderir,” dedi Isabelle. Bir yalan daha duymaktansa gerçeği söylemeyi tercih ederdi. Onu on yıldan uzun bir zamandır ağırlayan bir dizi okul ve manastırda birçok Ŗey ęrenmiŖti. En önemlisi de kendine güvenmek zorunda olduğunu ęrenmiŖti. Babasına ve kız kardeŖine gvenemeyeceği kesindi.

Madam, Isabelle’e baktı. Burun delikleri belli belirsiz aılmıŖtı ve bu nazik ama kederli bir ayıplamaya iŖaret ediyordu. “Bir erkek için karısını kaybetmek zor bir durum.”

“Bir kız için annesini kaybetmek de zor bir durum.” İtiraz edercesine gülümsedi. “Ama ben iki ebeveynimi de kaybettim, değil mi? Biri öldü, diğeri de bana sırt çevirdi. Hangisinin daha çok canımı yaktığını bilmiyorum.”

“*Mon Dieu*, Isabelle, her zaman ağzına geleni söylemek zorunda mısın?” Isabelle hayatı boyunca bu eleŖtiriyi dinlemiŖti ama dilini neden tutacaktı ki? Zaten onu dinleyen yoktu.

“Sonuçta bugün gidiyorsun. Babana bir telgraf çekeceğim. Tmas seni trene götürecek.”

“Bu gece mi?” Isabelle gözlerini kırpıŖtırdı. “Ama... babam beni istemeyecektir.”

“Ah, sonuçlar...” dedi Madam. “Belki artık sonuçları göz önünde bulundurman gerektiğini anlarsın.”

Isabelle yine bir trende yalnızdı ve bilinmeyen bir karŖılamaya doğru yolculuk ediyordu.

Kirli, alacalı pencereden parıldayan yeşil manzaraya baktı. Saman tarlaları, kırmızı çatılar, taş kulübeler, gri köprüler, atlar... Her şey eskisi gibiydi ve bu durum onu şaşırtmıştı. Savaş yaklaşıyordu ve insan bunun izlerini kırsal kesimlerde de bir şekilde görmeyi bekliyordu; çimenlerin renginin değişmesi, ağaçların kuruması ya da kuşların korkması gibi şeyler belki... Ama şimdi bu trende oturmuş Paris'e giderken her şeyin tamamen olağan göründüğünü fark etmişti.

Tren, yaklaştıkça büyüyen Lyon Garı'nda hırıldayarak durdu. Isabelle ayağının dibindeki küçük valizi aldı ve kucağına yerleştirdi. Yolcuların, önünden geçerek vagondan inişini izlerken kaçındığı soru ona geri döndü.

Babası.

Babasının onu sevgiyle karşılayacağına inanmak istiyordu. Sonunda ona ellerini uzatacak ve ismini sevgiyle söyleyecekti, eskiden olduğu gibi, annesi onları bir arada tuttuğu zamanlarda olduğu gibi...

Başım eğip eski bavuluna baktı.

Çok küçüktü.

Okulda karşılaştığı kızların çoğu deri kayışlarla bağlanmış ve pirinç raptiyelerle süslenmiş valizler kullanıyordu. Masalarına resimlerini, komodinlerine hatıralarını ve çekmecelerine fotoğraf albümlerini dizmişlerdi.

Isabelle'in tek çerçevesindeyse hatırlamak istediği ama bunu başaramadığı bir kadının fotoğrafı vardı. Denediğinde tek aklına gelen, ağlayan insanların bulanık imgeleri, doktorun başını iki yana sallayışı ve annesinin, ablasının elini sıkıca tutarak bir şeyler söylemesiydi.

Sanki bir işe yarayacaktı da... Viann de babası gibi onu hemen terk etmişti.

Vagonda yalnızca kendisinin kaldığını fark etti. Eldivenli eliyle valizini kavrayarak yerinden kalktı ve dışarı çıktı.

Platform insanlarla doluydu. Trenler sıralar halinde titreyerek duruyor, duman havayı doldurarak yüksek, kemerli tavana doğru yükseliyordu. Bir yerlerde bir düdük öttü. Kocaman, demir tekerlekler yaylanmaya başladı ve ayaklarının altındaki platform titredi.

Babası kalabalığın içinde bile göze çarpıyordu.

Kızını fark ettiğinde Isabelle onun yüz hatlarına yerleşen öfkeyi, ifadesini değiştiren o zalimce kararlılığı gördü.

Uzun boylu bir adamdı, en az bir metre seksen yedi santimdi ama Birinci Dünya Savaşı onun belini bükmüştü. Omuzları düşmüştü, sanki zihninde bu kadar çok şey varken duruşunu düzeltmeyi düşünecek durumda değil gibiydi. Seyrelmeye başlayan saçları kırlaşmıştı ve darmadağınaktı. Spatula gibi geniş, basık bir burnu vardı ve dudakları, akla sonradan gelen bir düşünce kadar inceydi. Bu sıcak yaz gününde kollarını katladığı buruşuk, beyaz bir gömlek giymişti. Gömleğinin yıpranmış yakasının etrafından gevşek bir kravat sarkıyordu ve fitilli kadifeden pantolonunun yıkanmaya ihtiyacı vardı.

Isabelle olgun görünmeye çalıştı. Belki de babasının ondan istediği şey buydu.

“Isabelle.”

Valizini iki eliyle sıkıca tutuyordu. “Baba.”

“Yine okuldan atılmışsın.”

Isabelle başını sallarken zorlukla yutkundu.

“Böyle bir dönemde sana nasıl yeni bir okul bulacağız?”

Açılış cümlesi gelmişti işte. “Ben... seninle yaşamak istiyorum, baba.”

“Benimle mi?” Babası rahatsız olmuş ve şaşırmış gibi görünüyordu. Ama bir kızın babasıyla birlikte yaşamak istemesi çok normal değil miydi?

Babasına doğru bir adım attı. “Kitabevinde çalışabilirim. Seni rahatsız etmem.”

Derin bir nefes aldı ve bekledi. Sesler bir anda tekrar yükseldi. Isabelle insanların yürüdüğünü, altındaki platformların homurdandığını, güvercinlerin tepelerinde kanat çırpıtığını, bir bebeğin ağladığını duydu.

Tabii ki, Isabelle.

Evine dön.

Fakat babası tiksintiyle iç geçirerek uzaklaştı.

“Eee,” dedi arkasına bakarak, “geliyor musun?”

Isabelle mis kokulu çimenlerin üzerine bir battaniye serdi, önünde açık halde bir kitap duruyordu. Yakınlarda bir yerde bir arı, çiçeğe konup çalışkan bir şekilde vızıldadı. Sesi bütün bu sessizliğin içinde minik bir motosikletin sesi gibi çıkmıştı. Bunaltıcı derecede sıcak bir gündü ve Isabelle, Paris’e, eve döneli bir hafta olmuştu. Yani aslında eve dönmüş sayılmazdı, babasının hâlâ ondan kurtulma planları yaptığını biliyordu ama kiraz ve tatlı, yeşil çimen kokularıyla dolu böylesine harika bir günde bunu düşünmek istemiyordu.

“Çok okuyorsun,” dedi Cristophe, bir saman sapı çiğnerken. “Ne o? Aşk romanı mı?”

Isabelle ona doğru döndü ve kitabı sertçe kapattı. Birinci Dünya Savaşı’nda hemşirelik yapan Edith Cavell hakkında bir kitap okuyordu. O bir kahramandı. “Savaş kahramanı olabilirdim, Cristophe.”

Cristophe güldü. “Bir kız? Kahraman mı? Çok saçma.”

Isabelle hızla ayağa kalkarak şapkasını ve beyaz eldivenlerini taktı.

“Sinirlenme,” dedi Cristophe ona sırtarak. “Sadece savaş muhabbetinden bıktım. Ayrıca kadınların savaşta bir işe yaramadıkları da bir gerçek. Sizin işiniz, bizim dönüşümüzü beklemek.”

Yanağım bir eline yaslayarak gözlerinin üzerine düşen dağınık sarı saçlarının arasından kıza baktı. Denizci tarzı spor ceketini

ve geniş paçalı beyaz pantolonuyla, iş yapmaya alışkın olmayan, ayrıcalıklı bir üniversite öğrencisine benziyordu. Onun yaşındaki birçok öğrenci üniversiteden ayrılıp gönüllü olarak orduya katılmıştı. Fakat Cristophe bunu yapmamıştı.

Isabelle tepeyi tırmandı ve bostandan geçerek Cristophe'un üstü açık Panhard'ının durduğu çimenli tümseğe doğru yürüdü.

Cristophe kolunda sallanan boş piknik sepeti ve klasik bir yakışıklılığa sahip olan yüzünde ter pırıltılarıyla görüldüğünde Isabelle çoktan direksiyon başına geçmiş ve motoru çalıştırmıştı.

"Eşyaları arkaya at," dedi parlak bir gülümsemeyle.

"Sen kullanmayacaksın."

"Öyle görünüyor ki ben kullanacağım. Haydi, bin bakalım."

"Bu benim otomobilim, Isabelle."

"Pekâlâ, dürüst olmak gerekirse ve gerçeklerin senin için ne kadar önemli olduğunu bildiğim için, Cristophe, bu senin değil, annenin otomobili. Ve bence bir kadının otomobilini yine bir kadın kullanmalı."

Genç adamın gözlerini devirdiğini ve durumu kabullenip bir şeyler mırıldanarak sepeti koltuğunun arkasına koyduğunu gören Isabelle gülümsemesini bastırmaya çalıştı. Sonra Cristophe bir şey göstermeye çalışır gibi yavaşça otomobilin etrafından dolanarak Isabelle'in yanındaki koltuğa yerleşti.

Kapıyı kapattığı anda Isabelle vitesi taktı ve gaza yüklendi. Otomobil bir an tereddüt ettikten sonra öne atıldı. Hızlandıkça etrafa toz ve duman saçıyordu.

"*Mon Dieu*, Isabelle. Yavaşla!"

Isabelle bir eliyle rüzgârda dalgalanan hasır şapkasını, diğeriyle direksiyonu tutuyordu. Motorcuların yanından geçerken yavaşlamadı bile.

"*Mon Dieu*, yavaşla," dedi Cristophe tekrar.

Isabelle'in ona itaat etmek gibi bir niyetinin olmadığını biliyor olmalıydı.

“Bugünlerde kadınlar da savaşa gidebilir,” dedi Isabelle, Paris trafiği yüzünden yavaşlamak zorunda kaldığında. “Ambulans şoförü olabilirim ya da gizli şifrelerin kırılmasına yardımcı olabilirim. Belki düşmanı gizli bir mevkiyi ya da planı söylemesi için kandırabilirim. O oyunu hatırlıyor musun?”

“Savaş bir oyun değildir, Isabelle.”

“Bunu bildiğimi sanıyorum, Cristophe. Ama savaş gerçekten başlarsa ben de yardım edebilirim. Sadece bunu söylüyorum.”

L'Amiral de Coligny Caddesi'ne geldiklerinde bir kamyonu çarpmamak için sertçe fren yapmak zorunda kaldı. Comédie-Française'den bir kafile o sırada Louvre Müzesi'nden çıkıyordu. Aslında her yerde kamyonlar ve trafiği yönlendiren üniformalı jandarmalar vardı. Bazı binaların ve anıtların etrafına, saldırı halinde zarar görmemeleri için kum torbaları yığılmıştı. Fransa savaşa katıldığından beri böyle bir saldırı olmamıştı.

Acaba ortalıkta neden bu kadar çok Fransız polisi vardı?

“Tuhaf...” diye mırıldandı Isabelle, yüzü asılmıştı.

Cristophe neler olup bittiğini görebilmek için boynunu uzattı. “Hazineyi Louvre'dan çıkarıyorlar,” dedi.

Isabelle trafiğin açıldığını görünce hızlandı. Kısa süre içinde babasının kitabevinin önünde durmuş ve park etmişti bile.

Cristophe'a el sallayarak veda etti ve dükkâna daldı. Uzun ve dar bir yerdi, yerden tavana kadar kitaplarla doluydu. Babası yıllar içinde ayaklı kitaplıklar yaparak repartuarını genişletmeye çalışmıştı ve bu “yeniliklerin” sonucunda bir labirent yaratmıştı. Raflar insanı bir oraya, bir buraya, dükkânın derinliklerine yönlendiriyordu. En arkada turistler için kitaplar vardı. Bazı raflar iyi aydınlatılmış, bazılarıysa gölgede kalmıştı. Her köşeyi aydınlatacak kadar çok priz yoktu. Ama babası hangi kitabın hangi rafta olduğunu bilirdi.

“Geç kaldın,” dedi arkadaki masasından başını uzatıp. Baskı makinesiyle bir şeyler yapıyordu. Büyük ihtimalle bugüne kadar hiç kimsenin satın almadığı şiir kitaplarından birini hazırlıyordu.

Parmakları maviye boyanmıştı. “Sanırını erkekler senin için işten daha önemli.”

Isabelle, yazar kasanın arkasındaki iskemleye oturdu. Babasıyla yaşadığı bir hafta boyunca onunla tartışmaya girmeme konusunda kararlı davranmıştı. Gerçi bu sorgusuz sualsiz kabullenme onu yiyip bitiriyordu. Ayağını sabırsızca yere vurdu. Kelimeler, cümleler ve mazeretler dile getirilmek için feryat ediyordu. Nasıl hissettiğini anlatmamak onun için zordu ama babasının onun gitmesini ne kadar istediğini bildiği için dilini tuttu.

“Sesi duydun mu?” dedi babası bir süre sonra.

Uykuya mı dalmıştı?

Isabelle duruşunu dikleştirdi. Babasının yaklaştığını duymamıştı ama şimdi yanındaydı ve kaşları çatıktı.

Kitabevinde kesinlikle tuhaf bir ses vardı. Tavandan tozlar dökülüyor, kitaplıklar soğuktan birbirine vuran dişler gibi takırdıyordu. Girişteki vitraylı vitrin camının önünden gölgeler geçiyordu. Yüzlerce gölge.

İnsanlar mı? Hem de bu kadar çok!

Babası kapıya doğru giderken Isabelle de iskemlesinden kalkıp onu takip etti. Kapıyı açtığında kalabalığın sokaktan aşağıya doğru koştuğunu ve kaldırımları doldurduğunu gördü.

“Neler oluyor?” diye mırıldandı babası.

Isabelle onun yanından geçip kalabalığın içine daldı.

Bir adam ona o kadar şiddetli bir şekilde çarptı ki Isabelle sendeledi ama adam ondan özür bile dilemedi. İnsanlar hâlâ hızla yanlarından geçiyordu.

“Ne oluyor? Ne oldu?” diye sordu kalabalığın arasından sıyrılmaya çalışan kırmızı suratlı bir adama.

“Almanlar Paris’e geliyor,” dedi adam. “Gitmeliyiz. Ben Birinci Dünya Savaşı’ndaydım. Bilirim...”

Isabelle dudak büktü. “Almanlar Paris’e mi geliyor? İmkânsız.”

Adam kaçarak uzaklaştı. Bir sağa bir sola koşuyor, zikzaklar çizerek ilerliyor, ellerini bir yumruk yapıyor, bir açıyordu.

“Eve gitmeliyiz,” dedi babası dükkânın kapısını kilitlerken.

“Bu doğru olamaz,” dedi Isabelle.

“En kötüsü her zaman doğru olabilir,” dedi babası acımasızca. Sonra, “Yanımdan ayrılma,” diye ekleyip kalabalığın arasına doğru ilerledi.

Isabelle daha önce hiç böyle bir paniğe şahit olmamıştı. Herkes sokakta koşturuyor, ışıklar yanıyor, otomobiller çalışıyor, kapılar çarpılıyordu. İnsanlar birbirlerine bağıyor ve bu arbedenin içinde birbirlerinden ayrı düşmemeye çalışıyor.

Isabelle babasının yanından ayrılmadı. Sokaklardaki curcuna onları yavaşlatıyordu. Metro geçitleri, yollarını bulamayacakları kadar kalabalık olduğu için eve kadar yürümek zorunda kaldılar. Eve ulaştıklarında hava kararmıştı. Babasının, apartmanın ana kapısını açabilmek için iki deneme yapması gerekti, elleri çok şiddetli bir şekilde titriyordu. İçeri girer girmez köhne asansörü görmezden gelerek dairelerine giden beş kat merdivenden çıkmaya başladılar.

Babası kapıyı açarken sertçe, “Sakin ışıkları yakma,” dedi.

Isabelle onu salona kadar takip etti ve yanından geçerek pencereye gitti, siyah gölgesi kaldırıp dışarıya baktı.

Uzaktan sürekli tekrar eden bir ses geliyordu. Ses yükseldikçe pencere, bir bardağın içindeki buzlar gibi tıngırdıyordu.

Islığa benzer yüksek bir ses duyduktan saniyeler sonra gökyüzündeki siyah küçük filoyu gördü. Düzen içinde uçan kuşlar gibiydiler.

Uçaklar.

“Bocheler⁹,” diye fısıldadı babası.

Almanlar.

9 (Fr.) “Alman” anlamına gelen argo bir tabir. Özellikle Birinci ve İkinci Dünya Savaşı’ndaki Almanları kastetmek için kullanılır. (ç. n.)

Paris'in üzerinde uçan Alman uçakları... Islık sesi yükseldi, bir kadın çığlığına benzedi, sonra bir yerlerde *—belki de ikinci arrondissement¹⁰ civarlarında*, diye düşündü Isabelle— bir bomba anlık bir ışık saçarak patladı ve bir şeyler alev aldı.

Hava saldırısı sireni duyuldu, babası perdeleri sıkıca kapadı ve kızını daireden çıkardı. Merdivenlerden indiler. Bütün komşuları aynı şeyi yapıyordu. Montlar, bebekler, evcil hayvanlar lobiye taşıyor ve sonra dar, dolambaçlı taş merdivenlerden kilere iniyordu. Karanlıkta birlikte dip dibe oturdular. Hava küf, vücut ve korku kokuyordu ama aralarında en keskini korkuydu. Bombalama saatlerce devam etti. Gıcırtı ve vızıltılar, etraflarında titreyen kiler duvarları, tavandan dökülen tozlar... Bir bebek ağlamaya başladı ve susmak bilmedi.

“Çocuğu susturun, lütfen,” diye çıktı biri.

“Bunun için uğraşıyorum, mösyö. Korkuyor.”

“Hepimiz korkuyoruz.”

Sonsuzluk gibi gelen bir süreden sonra sessizlik çöktü. Neredeyse gürültüden daha kötüydü. Paris'ten geriye ne kalmıştı?

Tehlikenin geçtiğine dair işaret verildiği sırada Isabelle'in her tarafı uyuşmuştu.

“Isabelle?”

Bir dakikalığına bile olsa babasının ona uzanmasını, elini tutmasını ve onu rahatlatmasını isterdi ama babası başını çevirdi ve karanlık bodrum merdivenlerinden çıkmaya başladı. Eve girince Isabelle hemen pencereye gitti ve Eyfel Kulesi'ne bakmak için güneşliği açtı. Hâlâ oradaydı, kalın bir duman tabakasının arasından yükseliyordu.

“Pencerelerin yanında durma,” dedi babası.

Isabelle yavaşça döndü. Odadaki tek ışık, babasının fenerinden çıkıyordu. Karanlıkta sarı, cılız bir ip gibiydi. “Paris düşmeyecek,” dedi Isabelle.

10 (Fr.) Fransa'nın en küçük yerel idarelerine verilen isim. (ç. n.)

Babası sessiz kalarak kaşlarını çattı. Isabelle onun Birinci Dünya Savaşı'nı ve hendeklerde gördüklerini düşünüp düşünmediğini merak etti. Belki de yarası yine acıyordu, düşen bombaların ve cızırdayan alevlerin sesine tepki veriyordu.

“Yatağına git, Isabelle.”

“Böyle bir zamanda nasıl uyuyabilirim?”

Babası iç çekti. “Birçok şeyin mümkün olduğunu öğreneceksin.”

Beş

Hükümetleri onlara yalan söylemişti. Majino Hattı'nın Almanları Fransa'nın dışında tutacağına güvencesi defalarca verilmişti. Yalanlar.

Ne beton ve çelik ne de Fransız askerleri Hitler'in ilerleyişini durdurabilmişti ve bir gece hükümet, Paris'ten hırsızlar gibi kaçmıştı. Tours'da strateji belirlemeye çalıştıkları söyleniyordu ama Paris düşman tarafından işgal edilmek üzereyken strateji ne işe yarayacaktı ki?

"Hazır mısın?"

"Gitmiyorum, baba. Sana söyledim." Yolculuk için babasının istediği gibi kırmızı puantiyeli yazlık elbisesi ile alçak topuklu ayakkabılarını giymişti.

"Konuşmamızı tekrarlamayacağız, Isabelle. Humbertlar yakında seni almak için burada olacaklar. Onlarla Tours'a kadar gideceksin. Oradan ablanın evine ulaşmanın yolunu kendin bulacaksın. Kaçma konusunda ne kadar becerikli olduğunu biliyoruz."

"Yani beni kovuyorsun. Yine."

"Yeter artık, Isabelle. Ablanın kocası cephede. Ablan kızıyla yalnız yaşıyor. Söylediğimi yapacaksın. Paris'ten gideceksin."

Babası bunun canını yaktığını biliyor muydu? Umursuyor muydu?

“Beni de Viann’i de asla umursamadın. Zaten beni o da istemiyor.”

“Gidiyorsun,” dedi babası.

“Kalıp savaşmak istiyorum, baba. Edith Cavell gibi olmak istiyorum.”

Babası gözlerini devirdi. “Onun nasıl öldüğünü hatırlıyor musun? Almanlar tarafından infaz edildi.”

“Baba, lütfen...”

“Yeter. Neler yapabildiklerini ben gördüm, Isabelle, sen değil...”

“Eğer o kadar kötüyse sen de benimle gelmelisin.”

“Daireyi ve kitabevini onlara mı bırakayım?” Kızını elinden tutup dairenin dışına çıkararak merdivenlerden aşağı sürükledi. Isabelle’in hasır şapkası ve valizi duvara çarpıyordu, soluk soluğa kalmıştı.

Babası sonunda kapıyı açtı ve onu La Bourdonnais Bulvarı’na çıkardı.

Kargaşa. Toz. Kalabalık. Sokak yaşayan, nefes alan bir ejderha gibiydi. Ancak adım adım ilerlenebiliyor, toz toprak savruluyor, korna sesleri yükseliyor, insanlar yardım için bağılıyor, bebekler ağlıyordu. Havada ağır bir ter kokusu vardı.

Otomobiller meydanı doldurmuştu. Her birinin üstüne kutular ve çantalar yüklenmişti. İnsanlar ellerine geçeni almışlardı; el arabaları, bisikletler, hatta çocukların yük arabaları...

Benzine, otomobile ya da bisiklete gücü yetmeyenler yürüyordu. Yüzlerce, binlerce kadın ve çocuk el ele tutuşmuş, taşıyabildikleri kadarını taşıyarak ilerliyordu. Valizler, piknik sepetleri, evcil hayvanlar...

Çok yaşlı ve çok genç olanlar şimdiden geride kalmaya başlamıştı.

Isabelle bu umutsuz, çaresiz kadın, çocuk ve yaşlı insan kalabalığına katılmak istemiyordu. Genç erkekler uzakta, cephede onlar için ölürken aileler evlerini terk ediyor, güneye ya da batıya doğru gidiyordu. Oralarda güvende olacaklarını nereden biliyor-

lardı ki? Hitler'in birlikleri Polonya, Belçika ve Çekoslovakya'yı işgal etmişti bile.

Kalabalık onları içine çekti.

Bir kadın Isabelle'e çarptı, mırıldanarak özür diledi ve yürümeye devam etti.

Isabelle babasını takip etti. "Burada işe yarayabilirim. Lütfen... Hemşire olurum ya da ambulans kullanırım. Sargı yapabilirim, hatta yara dikebilirim."

Yanlarında bir korna çaldı.

Babası arkasına baktı ve Isabelle onun yüzündeki rahatlamayı gördü. Isabelle bu bakışı tanıyordu. Babasının ondan kurtulduğu anlamına gelen bir bakıştı. Yine. "Geldiler," dedi.

"Beni gönderme," dedi Isabelle. "Lütfen..."

Babası onu tek hamlede kalabalığın arasından çekip siyah, tozlu otomobilin park ettiği yere götürdü. Arabanın üstüne bağlanmış halde sarkık, lekeli bir döşek vardı, onun yanında da içinde tavşan olmayan bir tavşan kafesi ve olta kamışı seti. Bagaj açıktı ama kayışla bağlanmıştı. Isabelle bagajın sepetler, valizler ve lambalarla dolu olduğunu gördü.

Mösyö Humbert'in solgun ve tombul parmakları direksiyonu, sanki otomobil her an dörtünale kaçabilecek bir atmış gibi sıkıca kavramıştı. Günlerini kitabevinin yakınlarındaki bir kasapta geçiren tıknaz bir adamdı. Karısı Patricia ülkede sıkça görülen büyük gerdanlı, köylü görüntüsüne sahip, gürbüz bir kadındı. Sigara içiyordu ve dışarıyı izlerken gözlerine inanamıyordu.

Mösyö Humbert camını açarak başını dışarı çıkardı.

"Merhaba, Julien. Isabelle hazır mı?"

Babası başını salladı. "Evet, hazır. *Merci*", Eduard."

11 (Fr.) Teşekkür ederim. (ç. n.)

Patricia, Julien'le konuşmak için başını açık pencereden dışarı uzattı. "Orléans'a kadar gidiyoruz. Ayrıca benzin için payına düşeni ödemesi gerekiyor."

"Tabii ki."

Isabelle gidemezdi. Bu korkaklıktı. Yanlıştı.

"Baba..."

"*Au revoir*'²," dedi babası, başka bir seçeneği olmadığını hatırlatır gibi sertti.

Arabaya doğru başını salladı, Isabelle uyuşmuş bir şekilde onlara doğru yürüdü.

Arka kapıyı açtı ve üç küçük, pis kızın ağa takılmış balıklar gibi üst üste uzanarak kraker yiyip meşrubat içtiğini ve bebekleriyle oynadıklarını gördü. Onlara katılmak, istediği en son şeydi ama onları ittirerek bu hafif peynir ve sosis kokan yabancıların arasında kendine yer açtıktan sonra oturdu ve kapıyı kapattı.

Koltuğunda dönüp arka pencereden babasına baktı ve göz göze geldiler. Adamın aşağıya doğru kıvrılan ağzı, onu gördüğünün tek kanıtıydı. Suyun bir kayayı sarması gibi kalabalık onu içine aldı. Sonunda Isabelle'in tek görebildiği, arabanın arkasından gelen bitap düşmüş yabancılardan oluşan bir duvar oldu.

Isabelle tekrar önüne döndüğünde penceresinin dışından genç bir kadın ona baktı. Kadının delici gözleri, kuş yuvası gibi saçları ve göğsünden süt emen bir bebeği vardı. Araba yavaşça hareket etti. Bazen ilerliyor, bazen uzun süre kıpırdamıyordu. Isabelle, insanların önünden geçişini izledi; kafaları karışmış, korkmuş ve yorulmuşlardı. Ara sıra biri arabaya şapkasıyla ya da botuyla vuruyor, bir şey için yalvarıyordu. Arabanın içindeki sıcaklık dayanılmaz olsa da pencereleri kapatmak zorunda kaldıkları oluyordu.

Isabelle ilk başta ayrıldığı için üzgündü ama sonra içinde bir öfke filizlendi. Bu giderek, leş gibi kokan arabanın arkasındaki havadan bile daha yakıcı bir öfkeye dönüştü. Kullanılıp atılabilir

12 (Fr.) Hoşça kal. (ç. n.)

biri olarak görölmekten bıkmıştı. Önce babası onu terk etmiş, sonra da Viann bir kenara atmıştı. Bastıramadığı gözyaşlarını saklamak için gözlerini kapadı. Sosis, ter ve sigara dumanı kokan karanlıkta yanındaki çocuklar tartışırken o, evden ilk gönderildiği zamanı hatırladı.

Uzun tren yolculuğu... Isabelle, devamlı burnunu çekip ağlayan ve uyuma numarası yapan Viann'e sokulmuştu.

Sonra Madam boru gibi burnunun üzerinden bakmış ve "Sıkıntı çıkarmazlar," demişti.

Henüz dört yaşında olsa da Isabelle yalnızlığın ne olduğunu öğrendiğini düşünmüştü fakat yanıliyordu. Le Jardin'de yaşadığı üç yıl boyunca Viann yanında olmasa da en azından bir ablası vardı. Isabelle üst kattaki penceresinden Viann'i ve arkadaşlarını izlerdi. Hatırlanmak, davet edilmek için dua ederdi. Sonra Viann, Antoine'la evlenip Madam Kıyamet'i (Gerçek ismi değildi tabii ama kesinlikle gerçeği yansıtıyordu) kovduğunda Isabelle ailenin bir parçası olduğuna inanmıştı. Ama bu uzun sürmemişti; Viann düşük yaptığında hemen *güle güle, Isabelle*, olmuştu. Üç hafta sonra, yedi yaşındayken ilk yatılı okuluna varmıştı. İşte, yalnızlığın ne demek olduğunu o zaman öğrenmişti.

"Sen, Isabelle, yiyecek bir şeyler getirdin mi?" diye sordu Patricia. Arkasını döndü ve Isabelle'e baktı.

"Hayır."

"Şarap?"

"Para, kıyafet ve kitap getirdim."

"Kitap..." dedi Patricia küçümseyerek ve önüne döndü. "Çok işe yarar."

Isabelle tekrar camdan dışarı bakmaya başladı. Şimdiden başka ne hatalar yapmıştı acaba?

Saatler geçti. Otomobil yavaşça ve zorlukla güneye doğru yol almaya devam ediyordu. Isabelle havadaki toza minnettardı. Arabanın camını kaplamıştı ve o korkunç, moral bozucu manzarayı gizliyordu.

İnsanlar. Her yerde. Önlerinde, arkalarında, yanlarında. Kalabalık o kadar yoğundu ki otomobil ancak dura kalka ilerleyebiliyordu. Arı sürüsünün arasından geçmek gibiydi; bir an dağılıyorlar, sonra yeniden toplanıyorlardı. Güneş onları cezalandırır gibi sıcaktı. Kötü kokulu otomobilin içini fırına çevirmişti ve dışarıda bilmedikleri bir geleceğe giden kadınların üzerine vuruyordu. Kimse bırak-tıkları yerde tam olarak neler olduğunu ve güvenli bir yere gidip gitmediğini bilmiyordu.

Araba sert bir şekilde durunca Isabelle önündeki koltuğa çarptı. Çocuklar hemen ağlayıp annelerine seslenmeye başladılar.

“Lanet olsun,” diye mırıldandı Mösyö Humbert.

“Mösyö Humbert,” dedi Patricia resmî bir tavrıyla. “Çocuklar burada.”

Yaşlı bir kadın önlerinden geçerken şapkasıyla arabaya vurdu.

“Buraya kadarmış o zaman, Madam Humbert,” dedi. “Benzinimiz bitti.”

Patricia karaya vurmuş balık gibi bakıyordu. “Ne?”

“Yol boyunca benzin bulma ihtimalimizin olduğu her yerde durdum. Durduğumu biliyorsun. Benzinimiz kalmadı, alabileceğimiz bir yer de yok.”

“Ama... şey... ne yapacağız?”

“Kalacak bir yer bulacağız. Belki gelip bizi alması için ağabeyimi ikna edebilirim.” Humbert yanlarından geçen kimseye çarpmamaya dikkat ederek otomobilin kapısını açtı ve tozlu, toprak yola çıktı. “Bak, orada. Étampes uzakta değil. Bir oda kiralayacağız, yemek yiyeceğiz ve sabah her şey daha iyi olacak.”

Isabelle dimdik oturdu. Uyuyakalmış ve bir şeyleri kaçırmış olmalıydı. Otomobili öylece bırakacaklar mıydı? “Sizce Tours’a kadar yürüyebilir miyiz?”

Patricia arkasına döndü. O da Isabelle kadar bitkin ve sıcaklamış olmalıydı. “Belki kitaplarından biri sana yardımcı olabilir. Kitaplar kesinlikle ekmekten ya da sudan daha zekice bir tercihti. Haydi, kızlar. İnin bakalım arabadan.”

Isabelle ayağının altındaki valizine uzandı. Bulunduğu yere sıkışan çantayı çıkarması için biraz uğraşması gerekiyordu. En sonunda kararlı bir homurtuyla valizini hızlıca çekerek çıkardı, arabanın kapısını açtı ve ayağı indi.

İnsanlar anında çevresini sardı, onu itip kakıyor, küfrediyorlardı.

Biri çantasını elinden çekip almaya çalıştı ama Isabelle direndi, bırakmadı. Çantasını göğsüne bastırmışken yanından bir kadın geçti, eşyalarını yüklediği bisikleti itiyordu. Umutsuzca Isabelle’e baktı. Koyu renkli gözleri bitkinliğini ele veriyordu.

Başka biri daha çarpınca Isabelle sendeledi, neredeyse düşüyordu. Onu dizlerinin üzerinde toz toprağa gömülmekten önündeki insan duvarı alıkoydu. Yanındakinin özür dilediğini duydu. Isabelle tam cevap verecekti ki Humbertları hatırladı.

Arabanın diğer tarafına geçip bağırmaya başladı: “Mösyö Humbert!”

Cevap gelmedi, yalnızca kesintisiz ayak sesleri vardı.

Sonra Patricia’ya seslendi ama yürüyenlerin çıkardığı ayak sesleri ve toprağa sürtünen tekerlek sesleri arasında çığlığı kaybolup gitti. İnsanlar ona çarparak yanından geçtiler. Dizlerinin üzerine düşseydi ezilir ve burada, izdihamın ortasında yapayalnız bir şekilde ölürdü.

Valizini pürüzsüz deri sapından kavradı ve Étampes’a doğru yürüyenlerin arasına katıldı.

Saatler sonra karanlık çöktüğünde hâlâ yürüyordu. Ayağı su toplamıştı ve attığı her adımda acıyordu. Açlık da hemen yanında yürüyor, onu o küçük, sivri dirseğiyle ısrarla dürtüyordu. Ama ne yapabilirdi ki? Ablasına yapacağı bir ziyarete göre hazırlanmıştı, bitmeyen bir göçe göre değil. Yanında *Madam Bovary*’nin en sevdiği baskısı, şu meşhur *Rüzgâr Gibi Geçti* ve bazı kıyafetleri vardı;

yiyeceği ve suyu yoktu. Yolculuğun sadece birkaç saat süreceğini sanmıştı. Carriveau'ya yürüyerek gitmeyi kesinlikle beklemiyordu.

Küçük bir tepeye vardığında durdu. Ay ışığı yanında, önünde, arkasında yürüyen, onu iten, sıkıştıran, onlarla birlikte ilerlemek dışında bir seçenek bırakmayana kadar sürükleyen binlerce insanı gözler önüne seriyordu. Yüzlercesi bu tepeyi dinlenme yeri olarak seçmişti. Kadınlar ve çocuklar yol kenarı boyunca tarlalarda, su oluklarında ve çukurlarda konaklıyordu.

Bozulmuş arabalar ve eşyalar toprak yola gelişigüzel bir şekilde atılmıştı. Unutulmuş, gözden çıkarılmış, üzerine basılmış ya da taşınamayacak kadar ağır oldukları için bırakılmışlardı. Kadınlar ve çocuklar çimenlerin üzerinde, ağaçların altında ya da hendeklerin yanında kollarını birbirlerine dolayıp uzanmışlardı.

Isabelle, Étampes'in çevre mahallelerinden birinde yorgunluktan durma noktasına geldi. İnsanlar önüne yığılmıştı ve şehre giden yola doğru ilerliyorlardı.

Ve Isabelle biliyordu...

Étampes'ta kalacak bir yer ya da yiyecek bir şeyler bulamayacaktı. Ondan önce gelen sığınmacılar şehre çekirge sürüsü gibi girmiş ve raflardaki tüm yiyecekleri almış olacaktı. Boş oda bulamayacaktı. Parası bir işe yaramayacaktı.

Ne yapmalıydı?

Güneybatıya, Tours ve Carriveau'ya doğru ilerle. Başka? Küçük bir kızken Paris'e dönmeye çalıştığı zamanlarda bu bölgenin haritalarını incelemişti. Bu manzarayı biliyordu, keşke biraz düşünebilseydi...

Uzaklardaki, ay ışığının aydınlattığı gri taş binalara yönelen kalabalığın arasından sıyrıldı ve dikkatlice vadiye doğru yol aldı. İnsanlar çimenlere yayılmış, oturuyor ya da battaniyelerinin altında uyuyordu. Isabelle onların hareket ettiklerini, fısıldadıklarını duyabiliyordu. Yüzlercesinin. Binlercesinin. Çayırın uzak bir ucunda, güneye doğru alçak taş duvar boyunca ilerleyen bir patika buldu.

Oradan ilerlediğinde yalnız kaldığını gördü. Duraksadı, yalnızlığı sindirdi ve bu hissin onu sakinleştirmesine izin verdi. Sonra tekrar yürümeye başladı. Bir buçuk kilometre kadar yürüdükten sonra patika onu cılız ağaçların arasına çıkardı.

Şimdi ormanın derinliklerindeydi. Ayak parmağındaki acıyı, karnındaki ağrıyı, boğazındaki kuruluğu düşünmemeye çalışırken duman kokusu aldı. Ve kızarmış et... Açlık başına vurmuş ve umursamaz davranmasına neden olmuştu. Ateşin turuncu pırıltısını görüp ona doğru ilerlerken son anda tehlikeyi fark ederek durdu. Ayağının altında ince bir dal çıtırdadı.

“Buraya gelsen de olur,” dedi bir erkek sesi. “Ağaçların arasında bir fil gibi hareket ediyorsun.”

Isabelle donup kaldı. Aptalca davrandığını biliyordu. Burası yalnız bir kız için tehlikeliydi.

“Ölmeni isteseydim şimdiye kadar ölmüştün.”

Bu kesinlikle doğrudu. Karanlıkta onu yakalayıp boğazını kesebilirdi. Isabelle boş midesinin gurultusu ve kızarmış etin kokusu dışında hiçbir şey düşünemiyordu.

“Bana güvenebilirsin.”

Karanlığa bakarak adamın nasıl biri olduğunu görmeye çalıştıysa da başaramadı. “Tersi geçerli olsaydı da böyle derdin.”

Bir kahkaha duyuldu. “*Oui*. Haydi, buraya gel. Ateşte tavşan pişiriyorum.”

Isabelle taşlı yoldan ve yokuştan geçerek alevin ışığını takip etti. Çevresindeki ağaçların gövdeleri ay ışığında gümüş gibi görünüyordu. Tedbirli bir şekilde hareket ediyordu ve her an koşmaya hazırdı. Ateş ile kendisi arasındaki son ağacın önünde durdu.

Ateşin başında genç bir adam oturuyordu; ağacın gövdesine yaslanmış, bir bacağı uzatmış, diğerini kendine doğru çekmişti. Muhtemelen Isabelle’den yalnızca birkaç yaş büyüktü.

Turuncu ışıktaki onu net olarak görmek zordu. Taraktan ya da sabundan nasibini almamış gibi görünen, uzun denebilecek, siyah,

tel tel saçları vardı. Kıyafetleri o kadar eski püskü ve yamalıydı ki Isabelle'e, savaş yüzünden Paris'e kaçarak sigaraları, kâğıt parçalarını ve boş şişeleri biriktiren, biraz para ya da yardım için yalvaran sığınmacıları hatırlatmıştı. Bir sonraki yemeğinin nereden geleceğini asla bilmeyen bir adamın solgun, sağlıksız bakışlarına sahipti.

Ama yine de ona yemek ikram ediyordu.

"Bir centilmen olduğunu umuyorum," dedi Isabelle karanlığın içinde durduğu yerden.

Genç adam güldü. "Umduğuna eminim."

Isabelle ateşe doğru yürüdü.

"Otur," dedi genç adam.

Isabelle onun karşısına, çimenlere oturdu. Genç adam ateşin üzerinden uzandı ve ona şarap şişesini uzattı. Isabelle şaraptan büyük bir yudum aldı. Hatta şişeyi geri verip çenesinden süzülen şarabı silerken karşısındaki gülüyordu.

"Ne güzel bir ayyaşsın sen öyle."

Isabelle buna nasıl karşılık vereceğini bilmiyordu.

Genç adam gülümsedi.

"Gaëton Dubois. Arkadaşlarım bana Gaët der."

"Isabelle Rossignol¹³."

"Ah, bir bülbül."

Isabelle omuz silkti. Yeni bir gözlem sayılmazdı bu. Soyadı "bülbül" anlamına geliyordu. Annesi, Viann ve Isabelle'e iyi geceler öpücüğü verirken onlara "bülbüllerim" derdi. Isabelle'in annesiyle ilgili birkaç anısından biri de buydu. "Neden Paris'i terk ediyorsun? Senin gibi bir adam kalıp savaşmalı."

"Hapishaneyi açtılar. Sanırım Almanlar içeri daldığında parmaklıkların ardında oturacağımıza savaşmamızın daha iyi olacağını düşündüler."

"Sen hapishanede miydin?"

13 (Fr.) Bülbül. (ç. n.)

“Bu seni korkutuyor mu?”

“Hayır. Sadece... beklemediğim bir şeydi.”

“Korkmalısın,” dedi genç adam tel tel olmuş saçlarını gözünün önünden çekerken. “Neyse, benimle yeterince güvendesin. Ak-lımda başka şeyler var. Annemi ve kız kardeşimi kontrol edeceğim, sonra bir birliğe katılacağım. Elimden geldiğince çok piç kurusu öldüreceğim.”

“Şanslısın,” dedi Isabelle iç geçirerek. Neden erkeklerin istediğini yapması bu kadar kolayken kadınların bu kadar zordu?

“Benimle gel.”

Isabelle ona inanmayacak kadar akıllıydı. “Beni çağırmanın tek sebebi güzel olduğumu düşünmen ve kalırsam beni yatağa atabileceğini sanman.”

Genç adam ateşin üzerinden ona baktı. Yağ alevlerin üzerine damladıkça ateş cızırdıyordu. Şaraptan büyük bir yudum aldı ve şişeyi tekrar Isabelle’e uzattı. Alevlerin yakınlarında elleri birbirine değdi, tenleri belli belirsiz temas etmişti. “İstediğim bu olsaydı seni şu anda yatağa atmıştım.”

“Karşındakinin rızasıyla değil ama,” dedi Isabelle zorlukla yutkunarak. Başka yöne bakamıyordu.

Bunun üzerine genç adam, Isabelle’in tüylerini ürperten ve nefes almasını zorlaştıran bir tavırla, “Karşımdakinin de rızasıyla,” dedi. “Ama kastettiğim bu değildi. Söylediğim de bu değil. Benimle gelip savaşmanı kastetmiştim.”

Isabelle o kadar yeni bir şey hissetmişti ki kavramakta zorlanıyordu. Güzel olduğunu biliyordu. Bu, hayatının bir gerçeği idi. Onunla tanışan herkes ona bunu söylerdi. Erkeklerin ona arsız bir tutkuyla baktıklarını görmüştü; saçları, yeşil gözleri ya da dolgun dudakları hakkında yaptıkları yorumları, göğüslerine nasıl baktıklarını biliyordu. Güzelliğinin kadınların gözlerindeki yansımaları da görmüştü; okuldaki kızlar, hoşlandıkları oğlanların yakınında

durmasını istemez, daha tek kelime etmemişken onu kendini beğenmişlikle suçlardı.

Güzellik onu küçümsemelerinin, görmezden gelmelerinin başka bir nedeniydi. Isabelle farklı şekillerde ilgi görmeye alışmıştı. Konu tutku olduğunda o da tamamen masum sayılmazdı. St. Francis Kardeşliği'nden ayın sırasında bir oğlanı öptüğü için atılan o değil miydi sanki?

Ama bu farklıydı.

Genç adam alacakaranlıkta bile onun güzelliğini görüyordu, Isabelle bunun farkındaydı ama o, bunu görmezden gelmeyi tercih etmişti. Açıklaması ya buydu ya da Isabelle'in dünyaya güzel bir yüzden fazlasını sunmak istediğini anlayacak kadar zekiymi.

"Faydalı bir şeyler yapabilirim," dedi Isabelle sessizce.

"Tabii ki yapabilirsin. Sana silah ve bıçak kullanmayı öğretirim."

"Carriveau'ya gidip ablamın iyi olduğundan emin olmalıyım. Kocasını cepheye gitti."

Genç adam, yüzünde kararlı bir ifadeyle ateşin üzerinden Isabelle'e baktı. "Önce Carriveau'ya gidip ablanı göreceğiz, sonra Poitiers'deki anneme uğrayacağız, sonra da gidip savaşa katılacağız."

Bunları bir macera gibi anlatıyordu, kaçıp sirke katılmaktan bir farkı yok gibiydi. Sanki oraya gittiklerinde kılıç yutan adamlar ve sakallı, şişman kadınlar görecektlerdi.

Isabelle hayatı boyunca bunu beklemişti. "Plan yapıldı öyleyse," dedi, gülümsemesini bastırmakta zorlanıyordu.

Altı

Ertesi sabah Isabelle gözlerini kırpıştırarak uyandığında güneş ışığının, tepesinde hışırdayan yapraklara vurduğunu gördü.

Yerinde doğrularak uyurken yukarı çıkıp dantelli beyaz jartiyerini ve mahvolmuş ipek çoraplarını gözler önüne seren eteğini düzeltti.

“Benim içinse zahmet etme.”

Isabelle sola baktı ve ona doğru yaklaşmakta olan Gaëton’ı gördü. Onu ilk kez bu kadar net olarak görüyordu. Uzun boyluydu ve kesme işareti gibi zayıftı. Bir dilencinin çöplüğünden çıkmış gibi görünen kıyafetler giyyordu. Eskimiş kasketinin altındaki yüzü ince ve tıraşsızdı. Geniş bir alm, belirgin bir çenesi, gür kirpikli, çukur, gri gözleri vardı. Bu gözlerdeki bakışlar, çenesinin ucu kadar keskindi ve mutlak bir açlığı meydana çıkarıyordu. Isabelle genç adamın dün gece yalnızca ona böyle baktığını düşünmüştü. Oysaki Gaëton’ın dünyaya bakışı böyleydi.

Isabelle’i hiç korkutmuyordu. Isabelle ablası Viann gibi korkuya ve endişeye teslim olan biri değildi. Ama aptal da değildi. Gaëton’la yolculuk edecekse bazı şeyleri açıklığa kavuşturması gerektiğini biliyordu.

“Eee,” dedi. “Demek hapishane...”

Gaëton ona bakarak tek kaşını kaldırdı. *Korkmadın mı hâlâ,* demek ister gibiydi.

“Senin gibi bir kız hapishaneden ne anlar? Şöyle söyleyeyim: Jean Valjean tarzı bir maceraydı ve sen romantik olduğunu düşünürdün.”

Bu Isabelle’in her zaman duyduğu bir şeydi. Birçok art niyetli yorum gibi bu da görünüşüyle ilgiliydi. Sarışın, güzel bir kız tabii ki sığ ve aptal olmak zorundaydı. “Aileni doyurmak için yiyecek mi çalışıyordun?”

Gaëton ahlaksızca sırıttı. Dudaklarının bir tarafı diğerinden daha yukarıdaydı, bu ona orantısız bir görüntü vermişti. “Hayır.”

“Tehlikeli biri misin?”

“Değişir. Komünistler hakkında ne düşünüyorsun?”

“Ah, yani siyasi bir mahkûmdun.”

“Öyle de denebilir. Ama dediğim gibi, senin gibi iyi bir kız hayatta kalma mücadelesinin ne demek olduğunu bilmez.”

“Bildiklerimi duysan şaşırırdın, Gaëton. Hapishanenin birden fazla türü var.”

“Öyle mi, güzel kız? Sen onlarla ilgili neler biliyorsun, peki?”

“Suçun neydi?”

“Bana ait olmayan şeyler almıştım. Bu yeterli bir cevap mı?”

Hırsız.

“Ve sonra yakalandın mı?”

“Gördüğün gibi.”

“Pek rahatlatıcı olmadı bu, Gaëton. Dikkatsiz mi davrandın?”

“Gaët,” dedi sessizce, ona doğru adım atarak.

“Henüz arkadaş olup olmadığımıza karar vermedim.”

Gaëton onun saçına dokundu ve birkaç tutamı kirli parmaklarına sardı.

“Arkadaşız. Bundan emin olabilirsin. Haydi, gidelim.”

Gaëton ona elini uzattığında Isabelle onu reddetmeyi düşündü ama bunu yapmadı. Ormandan çıkıp yola döndüler ve aralarına yalnızca onları alacak kadar açılıp sonra tekrar bir yumruk gibi

kapanan kalabalığın arasına karıştılar. Isabelle bir eliyle Gaëton'a tutunurken diğeriyle valizini tutuyordu.

Kilometrelerce yürüdüler.

Çevrede bozulmuş arabalar, patlamış tekerlekler vardı. Atlar duruyor ve bir daha hareket ettirilemiyordu. Isabelle kendini halsiz ve durgun hissetmeye başladı. Sıcaktan, tozdan ve susuzluktan bitkin düşmüştü. Yanında bir kadın topallıyor, ağlıyordu. Gözyaşları toprak ve kumdan simsiyahtı. Sonra o kadının yerini kürk mantosuyla daha yaşlıca bir kadın aldı. Kadın aşırı terliyordu; sahip olduğu bütün mücevherleri takmış gibiydi.

Güneş daha da güçlendi ve hava boğucu, sersemletici bir sıcaklığa ulaştı. Çocuklar mızımızlanıyor, kadınlar sızlanıyordu. Ekşi, ağır bir vücut ve ter kokusu havayı doldurmuştu ama Isabelle bu kokuya o kadar alışmıştı ki ne başka insanların kokusunu ne de kendi kokusunu alıyordu.

Saat neredeyse üç olmuştu; günün en sıcak zamanıydı. Yanlarında tüfeklerini sürükleyerek yürüyen bir Fransız birliği gördüler. Askerler düzensizce yürüyordu, sıraya girmemişlerdi. Yanlarında da bir tank, yola atılmış olan eşyaları çiğneyerek homurdanıyordu. Üzerine birkaç solgun yüzlü asker yayılmıştı ve yere bakıyorlardı. Isabelle, Gaëton'ın elinden kurtuldu ve kalabalığı yararak birliğe yaklaştı. "Yanlış tarafa gidiyorsunuz!" diye bağırdı. Ama sesinin kısık çıktığını duyunca şaşırdı.

Gaëton askerlerden birinin üzerine atıldı ve onu o kadar şiddetli bir şekilde itti ki asker tökezleyerek yavaşça ilerleyen tanka çarptı. "Fransa için kim savaşıyor?"

Mahmur gözlü asker başını iki yana salladı. "Hiç kimse." Gümüşü parlaklığı fark eden Isabelle, Gaëton'ın adamın boğazına dayadığı bıçağı gördü. Asker gözünü kısıp ona baktı. "Haydi, durma! Yapsana! Öldür beni!"

Isabelle, Gaëton'ı çekti. Gözlerindeki öfke onu korkutmuştu. Yapabilirdi, boğazını keserek askeri öldürebilirdi. *Hapishaneleri açtılar*. Bu adam bir hırsızdan daha kötüsü olabilir miydi?

“Gaët?” dedi.

Sesi ona ulaştı. Gaëton kafasını boşaltmak ister gibi iki yana salladı ve bıçağını indirdi. “Bizim için kim savaşıyor?” dedi acıyla, tozdan öksürüyordu.

“Biz savaşacağız,” dedi Isabelle. “Yakında.”

Arkasındaki bir otomobil korna çaldı ama Isabelle onu duymazlıktan geldi. Otomobille gitmek artık yürümekten farklı değildi, hâlâ çalışan birkaç tanesi de ancak etrafındaki insanların keyfine göre ilerleyebiliyordu. Çamurlu bir nehrin sazlığına vuran sahipsiz eşyalar gibiydiler. “Haydi...” Gaëton'ı morali bozuk birlikten uzaklaştırdı.

El ele tutuşarak yürümeye devam ettiler. Ama saatler ilerledikçe Isabelle, Gaëton'da bir değişiklik olduğunu fark ediyordu. Nadiren konuşuyor ve hiç gülümsemiyordu.

Geçtikleri her şehirde kalabalık biraz daha azaldı. İnsanlar Artenay'da, Saran'da, Orléans'da kalabalıktan ayrıldılar. Harcamayı umdukları paralarını almak için çantalarına, ceplerine, cüzdanlarına uzanırken gözleri parlıyordu.

Isabelle ve Gaëton yürümeye devam etti. Bütün gün yürüdüler, karanlık bastırınca bitap düşmüş halde uykuya daldılar ve ertesi gün uyanıp yürümeye devam ettiler. Üçüncü gün Isabelle artık yorgunluktan uyuşmuştu. Ayak parmaklarının arası su toplamıştı ve her adımda canı yanıyordu. Susuzluk yüzünden şiddetli bir baş ağrısı çekiyordu ve boş midesi açlıktan eziliyordu. Toz, boğazını ve gözlerini tıkamıştı ve devamlı öksürmesine sebep oluyordu.

Yolun yanına henüz kazılmış ve üzerine kabaca çakılmış ahşap bir haçla işaretlenmiş bir mezarın yanından geçti. Ayağı ölü bir kediye takılınca Isabelle öne doğru savruldu, az kalsın dizlerinin üzerine düşecekti. Gaëton onu yakaladı.

Isabelle onun elinden güç alarak toparlandı.

Bir ses duyduğundan beri ne kadar zaman geçmişti?

Bir saat mi? Bir gün mü?

Arılar. Başının etrafında vızıldayan arıları eliyle kovaladı. Kurumuş dudaklarını yaladı ve bahçede arıların vızıldadığı güzel günleri düşündü.

Hayır.

Arılar değil.

Bu sesi biliyordu.

Kaşlarını çatarak durdu. Kafası karışmıştı. Hatırlamaya çalıştığı şey neydi?

Vızıltı sesi giderek yükseldi ve havayı doldurdu. Sonra altı ya da yedi tane uçak görüldü; mavi, bulutsuz gökyüzünde küçük haçlara benziyorlardı.

Isabelle bir elini gözüne siper ederek uçakların yaklaşmasını, alçalmasını izledi...

Biri bağırdı: "Bunlar Almanlar!"

Uzaktaki bir taş köprüünün patlamasıyla birlikte etrafa ateş, taş ve duman püskürdü.

Uçaklar kalabalığın üzerine doğru iyice alçaldı.

Gaëton, Isabelle'i yere itti ve bedenini kendi bedeniyle örttü. Dünya saf gürültüye dönüşmüştü; uçak motorlarının uğultusu, makineli tüfeklerin "ra ta ta ta"sı, Isabelle'in kalp atışları, insanların çığlıkları... Mermiler arka arkaya çimenlere düştü. İnsanlar haykırıyor, çığlık atıyordu. Isabelle bir kadının bez bir bebek gibi havaya fırlayıp yere çakıldığını gördü.

Ağaçlar ikiye ayrılıp devriliyor, insanlar bağıırıyordu. Bazı yerler alev almaya başlamış, duman havayı doldurmuştu.

Ve sonra... sessizlik.

Gaëton üzerinden kalktı.

"İyi misin?"

Isabelle saçlarını gözünün önünden çekip doğruldu.

Her tarafta parçalanmış vücutlar ve üzerinden siyah dumanlar tüten alevler vardı. İnsanlar çılglık atıyor, ağlıyor, ölüyordu.

Yaşlı bir adam inledi: “Yardım edin.”

Isabelle ellerinin ve dizlerinin üzerinde ona doğru emekledi ve yaklaştıkça zeminin adamın kanıyla sulanmış olduğunu gördü. Parçalanmış gömleğinin ardında, karnından aldığı yara görünüyordu; parçalanmış etinin arasından iç organları fırlamıştı.

“Belki bir doktor vardır,” diyebilirdi sadece. Sonra tekrar o sesi duydu, vızıltıyı.

“Geri dönüyorlar.” Gaëton, Isabelle’i ayağa kaldırdı. Az kalsın kayıp kana bulanmış çimenlere düşüyordu. Yakınlarda bir bomba patladı ve yangına dönüştü. Isabelle altında kirli beziyle bir çocuğun ağlayarak ölü bir kadının yanında durduğunu gördü.

Çocuğa doğru harekete geçti ama Gaëton onu çekti.

“Yardım etmek zorundayım...”

“Senin de ölmenin o çocuğa bir yardımı olmayacak!” diye kükrerken Isabelle’i o kadar sert bir şekilde çekti ki Isabelle’in canı acıdı. Sersemlemiş bir halde Gaëton’ın yanında yürüdü. Mahvolmuş otomobillerin ve bedenlerin yanından geçtiler. Çoğu iyileşemeyecek kadar kötü bir şekilde parçalanmıştı; vücutlarından kanlar akıyor, kıyafetlerin üzerinden fırlayan kemikleri görünüyordu.

Şehrin ucunda Gaëton, Isabelle’i küçük, taş bir kiliseye soktu. Başkaları çoktan gelmiş, köşelere çömelmiş, kilise sıralarının arasına saklanmışlardı ve sevdiklerine sarılıyorlardı.

Üzerlerinde yine uçakların gürültüsü vardı ve ona da makineli tüfeklerin tutuk feryatları eşlik ediyordu. Vitray pencere büyük bir şangırtıyla parçalanınca renkli cam parçaları yerlere saçıldı. Parçalar isabet ettikleri yeri kesiyordu. Kirişler çatladı, taşlar ve tozlar döküldü. Mermiler kilisenin içinde uçuşuyor, kolları ve bacakları yere çiviliyordu. Sunak patladı.

Gaëton bir şey söyledi ve Isabelle de ona cevap verdi ya da verdiğini sandı, emin değildi. Ne olduğunu anlayamadan bir bomba daha uğuldayarak düştü ve başlarının üstündeki çatıyı havaya uçurdu.

Yedi

*École élémentaire*¹⁴, şehir standartlarına göre büyük bir okul değildi ama ferahtı ve hoş bir şekilde düzenlenmişti. Carriveau'nun çocukları için yeterince genişti. Okul olarak kullanılmadan önce bu bina zengin bir toprak sahibinin ahırıydı ve U şeklinde olmasının nedeni de buydu. Ana avlu, at arabalarının ve satıcıların toplanma yeri idi. Gri taş duvarları, parlak mavi panjurları ve ahşap döşemeleri vardı. Bir zamanlar ait olduğu malikâne Birinci Dünya Savaşı sırasında bombalanmış ve bir daha inşa edilememişti. Fransa'nın küçük şehirlerindeki birçok okul gibi burası da şehrin bir ucundaydı.

Viann sınıfında, sandalyesinde oturmuş, önündeki çocukların aydınlık yüzlerine bakıyor ve buruşuk mendilini üst dudağına bastırıyordu. Yerde, her çocuğun sırasının yanında zorunlu olarak bir gaz maskesi bulunuyordu. Çocuklar artık bu maskeleri sürekli yanlarında taşıyorlardı.

Açık pencereler ve kalın taş duvarlar güneşi dışarıda tutmaya yardım etse de içerideki sıcaklık hâlâ boğucuydu. Tanrı biliyor ki sıcaklık derdi olmadan da odaklanmak yeterince zordu. Paris'ten gelen haberler feciydi, korkunçtu. Herkesin tek konuşabildiği, geleceğin kasveti ve şimdinin şok ediciliği idi. Paris'e giren Almanlar. Dağılan Majino Hattı. Cepheden kaçan ve siperlerde ölen Fransız

14 (Fr.) İlkokul. (ç. n.)

askerleri. Viann son üç gecedir, babasından telefon geldiği günden beri uyumamıştı. Isabelle, Paris ile Carriveau arasında kim bilir neredeydi ve Antoine'dan da ne zamandır haber almamıştı.

"*Courir*¹⁵ fiilini kim çekmek ister?" dedi yorgun bir şekilde.

"Bizim Almanca öğrenmemiz gerekmez mi?"

Viann ona ne sorulduğunu anlamıştı. Soru, çocukların ilgisini çekmişti; oturdukları yerde doğrulmuşlardı ve gözleri parlamıştı.

"Pardon?" dedi zaman kazanmak için boğazını temizleyerek.

"Fransızca yerine Almanca öğreniyor olmamız gerekirdi."

Soruyu soran, kasabın oğlu küçük Gilles Fournier'di. Babası ve üç ağabeyi savaşa gitmiş, ailenin kasap dükkânının başında yalnızca o ve annesi kalmıştı.

"Ve ateş etmeyi," diyerek ona katıldı François, başını sallayarak. "Annem diyor ki Almanları nasıl vuracağımızı da öğrenmemiz gerekiyormuş."

"Büyükannem hepimizin burayı terk etmesi gerektiğini söylüyor," dedi Claire. "Son savaşı hatırlıyor ve burada kaldığımız için hepimizin aptal olduğunu düşünüyor."

"Almanlar Loire'i geçemeyecek, değil mi, Madam Mauriac?"

Sophie ön sıranın ortasındaki sandalyesinde öne doğru eğilmiş, ellerini ahşap sıranın üzerinde kavuşturmuş ve gözlerini kocaman açmıştı. O da söylentilere Viann kadar üzülmüştü ve iki gece boyunca uyuyana kadar ağlamıştı, babası için endişeleniyordu. Şimdi Bébé de okula onunla birlikte gelmişti. Sarah sırada en yakın arkadaşının yanında oturuyordu ve o da aynı şekilde kaygılı görünüyordu.

"Korkmanız normal bir şey," dedi Viann onlara yaklaşarak. Dün gece Sophie'ye ve kendine de bunu söylemişti ama kelimeler kulağına inandırıcı gelmiyordu.

"Korkmuyorum," dedi Gilles. "Bıçağım var. Carriveau'ya gelen bütün pis *Bocheleri* öldüreceğim."

Sarah'nın gözleri kocaman açıldı. "Buraya mı geliyorlar?"

"Hayır," dedi Viann. İnkâr etmek kolay olmamıştı çünkü kendi korkusu da kelimeye takılmış, onu uzatmıştı. "Fransız askerleri; yani babalarınız, amcalarınız ve ağabeyleriniz bu dünyadaki en cesur erkekler. Eminim ki şu an biz konuşurken bile Paris, Tours ve Orléans için savaşıyorlardır."

"Ama Paris işgal edildi," dedi Gilles. "Cephedeki Fransız askerlerine ne oldu?"

"Savaşlarda muharebeler ve çatışmalar olur. Bu sırada kayıplar verilir. Ama askerlerimiz Almanların kazanmasına asla izin vermeyecektir. Asla pes etmeyeceğiz." Öğrencilerine daha da yaklaştı. "Fakat geride kalanlar olarak bizim üzerimize düşen şeyler de var. Biz de cesur ve güçlü olmalıyız, en kötüsünü düşünmemeliyiz. Hayatlarımıza devam etmeliyiz ki babalarımız, ağabeylerimiz ve... kocalarımız eve döndüğünde onları bekleyen bir hayat olsun, *oui?*"

"Peki ya Isabelle teyze?" diye sordu Sophie. "Büyükbabam şimdiye kadar buraya varmış olması gerektiğini söyledi."

"Benim kuzenim de Paris'ten kaçtı," dedi François. "O da henüz gelmedi."

"Amcam yolların kötü olduğunu söylüyor."

Zil çaldı ve öğrenciler sıralarından ok gibi fırladı. Savaş, uçaklar ve korku bir anda unutulmuştu. Onlar yaz okulunda günün son dersinden çıkan sekiz dokuz yaşlarında çocuklardı ve yaşlarına uygun şekilde davranıyorlardı. Aynı anda bağıryorlar, gülüyorlar ve konuşuyorlardı. Birbirlerini ittirerek kapıya doğru koşuyorlardı.

Viann zil çaldığı için çok sevinmişti. Tanrı aşkına, o bir öğretmendi. Böyle tehlikeler konusunda ne söylemesi gerektiğini nereden bilebilirdi ki? Kendi korkusuyla nasıl savaşacağını bilemezken bir çocuğu nasıl sakinleştirebilirdi? Sıradan işlerle oyalandı, on altı çocuğun bıraktığı çöpleri topladı, yumuşak tahta silgilerinden tebeşir tozlarını silkeledi, kitapları kaldırdı. Her şey olması gerektiği gibi olunca kâğıt ve kalemlerini deri sırt çantasına koydu ve el çantasını

masanın en alt çekmecesinden çıkardı. Sonra hasır şapkasını alıp başına geçirdi ve sınıfından çıktı.

Sessiz koridorlarda yürürken hâlâ sınıflarında olan meslektaşlarına el salladı. Erkek öğretmenler seferberliğe çağrıldığı için sınıflardan bazıları kapatılmıştı.

Rachel'in sınıfına gelince duraksadı ve onun oğlunu bebek arabasına koyup kapıya doğru ilerlemesini izledi. Rachel bu dönem izin alıp Ari'yle birlikte evde kalmayı planlamıştı fakat savaş bütün planları bozmuştu. Şimdi bebeğini işe getirmekten başka bir seçeneği yoktu.

"Benim hissettiğim gibi görünüyorsun," dedi Viann, arkadaşı ona doğru yaklaşırken. Rachel'in koyu renkli saçları nem yüzünden kabararak iki katına çıkmıştı.

"Bu bir iltifat olamaz ama o kadar çaresizim ki öyleymiş gibi yapacağım. Bu arada yanağında tebeşir tozu kalmış."

Viann dalgın dalgın yanağını sildi ve bebek arabasına eğildi. Bebek mışıl mışıl uyuyordu. "O ne durumda?"

"Evde annesiyle olması gerekirken düşman uçaklarının altındaki şehirde boş boş gezinen ve bütün gün on yaşındaki çocukların çığlıklarını dinleyen on aylık bir bebeğe göre mi? İyi." Gülümsedi ve koridorda yürürlerken yüzüne düşen nemli bukleyi çekti. "Çok mu karamsarım?"

"Hepimiz aynı durumdayız."

"Ah! Karamsarlık size iyi gelecektir. Bütün o gülümsemeleriniz ve rol yapmalarınız sinirime dokunuyordu."

Rachel bebek arabasını üç taş basamaktan indirerek bir zamanlar atlar için egzersiz, tüccarlar için mal teslim alanı olan çimenlik oyun alanına çıkardı. Dört yüz yıllık taş çeşme şırıl şırıl akarken bahçenin ortasına sular sıçratıyordu.

Rachel bir bankta yan yana oturan Sophie ve Sarah'ya, "Haydi, kızlar!" diye seslendi. Kızlar hemen ayağa kalktılar ve durmadan gevezelik ederek, birbirlerinin kulaklarına bir şeyler söyleyerek ve

el ele tutuşarak kadınların önünde yürümeye başladılar. İkinci nesil en iyi arkadaşlar...

Ara sokaktan geçerek Victor Hugo Caddesi'ne, yaşlı adamların demir sandalyelerde oturduğu, kahve ve sigara içip siyaset konuştuğu bir lokantanın tam önüne çıktılar. Viann önlerinde topallayarak yürüyen perişan halde üç kadın gördü. Kıyafetleri parçalanmış ve yüzleri tozdan sararmıştı.

"Zavallı kadınlar," dedi Rachel iç çekerek. "Bu sabah Héléne Ruelle, dün gece şehre en az on iki sığınmacının daha geldiğini söyledi. Anlattıkları hikâyeler hiç iyi değil. Gerçi hikâyeleri Héléne gibi süsleyen de zor bulunur."

Normalde olsa Viann, Héléne'in dedikoduculuğu hakkında yorum yapardı ama şimdi canı hiç konuşmak istemiyordu. Babasının dediğine göre Isabelle, Paris'ten günler önce ayrılmıştı ve hâlâ Le Jardin'e gelmemişti. "Isabelle için endişeleniyorum," dedi.

Rachel, Viann'ın koluna girdi. "Kardeşinin Lyon'daki yatılı okuldan ilk kaçışını hatırlıyor musun?"

"Yedi yaşındaydı."

"Amboise'a kadar gitmişti. Tek başına. Beş parasız. İki gece ormanda yatıp bir şekilde trene binmişti."

Viann o döneme dair kendi kederinden başka pek bir şey hatırlamıyordu. İlk bebeğini kaybettiğinde ümitsizliğe sürüklenmişti. Antoine buna "kayıp yıl" diyordu ve Viann de aynı şeyi düşünüyordu. Antoine ona Isabelle'i Paris'e, babasının yanına götüreceğini söylediğinde Viann -Tanrı yardımcısı olsun- rahatlamıştı.

Isabelle'in gönderildiği yatılı okuldan kaçması şaşırtıcı mıydı? Viann bugün bile kardeşine karşı davranışlarından ötürü sonsuz bir utanç duyuyordu.

"Paris'e ilk gittiğinde dokuz yaşındaydı," dedi Viann, bu tanıdık hikâyede bir teselli bulmaya çalışıyordu. Isabelle sağlamdı, kararlıydı ve azimliydi, her zaman öyle olmuştu.

“Yanılmıyorsam iki yıl sonra da gezici bir sirki görmek amacıyla okuldan kaçtığı için atılmıştı. Yoksa bu, yatakhane penceresinden çarşaf sarkıtarak kaçtığı zaman mıydı?” Rachel gülümsedi. “Sonuç olarak, eğer istediği buysa Isabelle buraya bir şekilde gelecektir.”

“Onu durdurmaya çalışanın Tanrı yardımcısı olsun.”

“Her an gelebilir. Emin ol. Sürgün edilmiş bir prensle karşılaşp ona umutsuzca âşık olmadıysa tabii...”

“Tam da onun başına gelecek türden bir şey.”

“Görüyor musun?” diye takıldı ona Rachel. “Şimdiden daha iyi hissediyorsun. Şimdi bize gelin de size bir limonata ikram edeyim. Böylesine sıcak bir günde tam da ihtiyacımız olan şey.”

Akşam yemeğinden sonra Viann, Sophie’yi yatağına yatırdı ve aşağı indi. Gevşeyemeyecek kadar endişeliydi. Evindeki sessizlik ona sürekli kapıyı kimsenin çalmadığını hatırlatıyordu ve yerinde duramıyordu. Rachel’le yaptıkları konuşmaya rağmen endişesinden ve Isabelle’e dair içindeki korkunç önseziden kurtulamıyordu.

Ayağa kalktı, oturdu, sonra tekrar kalktı ve ön kapıdan dışarı çıktı.

Dışarıda, mor ve pembe akşam semasının altında çayırılar uzanıyordu. Bahçesinde her zamanki tanıdık şekiller görünüyordu. Bakımlı elma ağaçları, ön kapı ile gül ve asma sarmaşıklarıyla kaplı taş duvarın arasında güvendeydi. Duvarın ardında şehre giden yol ve dönüşlerce çayır uzanıyor, tek tük dar gövdeli ağaçlıklar görünüyordu. Sağ taraftaysa gençken Antoine’la baş başa kalabilmek için sık sık gizlice kaçtıkları daha sık bir orman vardı.

Antoine.

Isabelle.

Neredeydiler?

Antoine cephede miydi? Isabelle, Paris'ten yürüyerek mi geliyordu? *Düşünme artık.*

Başka bir şey yapmalıydı, bahçeyle uğraşmak gibi. Aklını başka bir şeye vermeliydi.

Yıpranmış bahçe eldivenlerini aldı, kapının yanındaki botlarını ayağına geçirdi ve kulübe ile ambar arasındaki bostana doğru yürüdü. Patatesler, soğanlar, havuçlar, brokoliler, bezelyeler, fasulyeler, salatalıklar, domatesler ve turplar bakımlı yataklarında büyümeye devam ediyordu. Bahçe ile ambar arasındaki yamaçta bulunan özenle hazırlanmış sırıklarda ahududu ve böğürtlen vardı. Viann zengin, siyah toprağa diz çöktü ve otları ayıklamaya başladı.

Yazın başı genellikle umut dolu bir dönem olurdu. Bu en hareketli mevsimde işler ters gidebilirdi tabii ama insan sakın ve kararlı durursa, hayati önem taşıyan ot yolma ve budama görevlerini ihmal etmezse bitkileri yönlendirip eğitebilirdi. Viann tarhların düzenine ve sağlam ama nazık bir elin bakımında olmasına özen gösterirdi. Daha da önemlisi, bahçesine ne verirse onu alırdı. Bu ona huzur verirdi.

Bir şeylerin yanlış gittiğini yavaş yavaş, parça parça fark etti. Önce oraya ait olmayan bir ses duydu; bir titreşim, bir patırtı ve sonra bir mırıltı. Ardından kokular geldi. Kokular, bahçenin o tatlı kokusuna tamamen zıttı; Viann'e çürümüşlüğü hatırlatan buruk ve keskin bir kokuydu.

Viann alnını silerken yüzüne toprak bulaştırdığını fark ederek ayağa kalktı ve kirli eldivenlerini pantolonunun arka ceplerine sıkıştırıp kapıya doğru ilerledi. Daha kapıya ulaşmadan ortaya üç kadın çıktı. Sanki gölgelerden oyulmuşlardı. Viann'in kapısının hemen arkasında yan yana duruyorlardı. Eski püskü giysiler giymiş olan yaşlı bir kadın, diğerlerini yakınında tutuyordu. Kollarında bebeğiyle genç bir kadın ve bir elinde boş bir kuş kafesi, diğerinde bir kürek tutan genç bir kız vardı. Hepsinin gözleri donuktu, ateşlenmiş gibiydiler. Genç anne belirgin bir şekilde titriyordu. Yüzlerinden ter süzülüyordu ve gözleri yenilgiyle dolmuştu. Yaşlı

kadın kirli, boş ellerini Viann'e doğru uzattı. "Biraz su verebilir misiniz?" Ama daha sorarken bile karşılık alacağına inanmıyormuş gibi görünüyordu. Yenilmiş gibi.

Viann kapıyı açtı. "Tabii ki... İçeri girmek ister misiniz? Belki biraz oturursunuz."

Yaşlı kadın başını iki yana salladı. "Biz onlardan ilerideyiz. Geride kalanlar için yapacak bir şey yok."

Viann kadının neden bahsettiğini bilmiyordu ama bir önemi yoktu. Kadının yorgunluktan ve açlıktan acı çektiğini görebiliyordu. "Bir dakika." Eve girdi ve onlara biraz ekmek, havuç ve bir parça peynir paketledi. Ayırabileceği kadarını. Bir şarap şişesini suyla doldurduktan sonra yanlarına dönüp hazırladıklarını onlara verdi. "Çok değil ama..." dedi.

"Tours'dan beri yediğimizden daha çok," dedi genç kadın cansız bir sesle.

"Siz Tours'da mıydınız?" diye sordu Viann.

"İç, Sabine," dedi yaşlı kadın, suyu kızın dudaklarına tutarak. Viann tam Isabelle'i soracaktı ki yaşlı kadın sertçe, "Buradalar," dedi.

Genç anne inledi ve bebeğine daha da sıkı sarıldı. Bebek o kadar sessizdi ve küçük yumruğu o kadar maviydi ki Viann'ın nefesi kesildi. Bebek ölmüştü.

Viann insanın yakasını bırakmayan o kederi bilirdi... Zihni yolundan saptıran ve bir annenin hiç umut kalmadıktan sonra bile bebeğini bırakamamasına neden olan o dipsiz griliğin içine kendisi de düşmüştü.

"İçeri gir," dedi yaşlı kadın, Viann'e. "Kapılarını kilitle."

"Ama..." Perişan üçlü geri çekildi, hatta sendeledi. Sanki Viann'ın nefesi zehirliydi.

Ve sonra çayırda gezinen ve yola çıkan siyah silüetlerden oluşan kalabalığı gördü.

Onları koku takip etti. İnsan terinin kokusu, pislik ve vücut kokusu. Onlar yaklaştıkça siyah zehir de ayrılarak parçalara

bölündü. Viann yoldaki ve çayırdaki insanları gördü; yürüyorlar, topallıyorlar, ona doğru geliyorlardı. Bazıları bisikletlerini, bebek arabalarını itiyor ya da yük arabalarını sürüklüyordu. Köpekler havlıyor, bebekler ağlıyordu. Öksürük, boğaz temizleme ve sızlanma sesleri yükseliyordu. İlerlediler ve çayırdan geçip yola geldiler. İnatla yaklaşıyorlar ve birbirlerini kenara itiyorlardı, sesler de giderek çoğalıyordu.

Viann bu kadar çok insana yardım edemezdi. Koşarak evine girdi ve kapıyı kilitledi. İçeride odadan odaya gitti; kapıları kilitliyor, panjurları kapatıyordu. İşi bittiğinde salonda durdu. Ne yapacağından emin değildi ve kalbi küt küt atıyordu.

Ev hafifçe sallanmaya başladı. Pencereleler şangırdıyor, panjurlar taş duvarlara çarpıyordu. Tavanın açık kirişlerinden toz yağıyordu.

Biri ön kapıya vurdu, vurdu, vurdu... Yumruklar ön kapıya öyle şiddetli bir şekilde iniyordu ki Viann yerinden sıçradı.

Sophie koşarak merdivenlerden aşağıya indi, Bébé'yi de göğsüne bastırmıştı. "Anneciğim!"

Viann kollarını açtı ve Sophie onun kucağına atladı. Saldırı şiddetlendikçe Viann kızına daha da sıkı sarılıyordu. Biri yan kapıyı çaldı. Mutfakta asılı duran bakır kaplar ve tavalar birbirlerine çarparken kilise çanlarına benzer bir ses çıkarıyordu. Viann dışarıdaki tulumbadan gelen tiz sesi duydu; su alıyorlardı.

Sophie'ye, "Sen burada bekle," dedi. "Koltukta otur."

"Beni bırakma!"

Viann kızını kendinden uzaklaştırdı ve oturması için üsteledi. Şöminenin yanından demir bir çubuk alarak dikkatlice merdivenlerden yukarı çıktı. Görünmemeye dikkat ederek yatak odasının emniyetli sınırlarından dışarı baktı.

Bahçede çoğu kadın ve çocuk olmak üzere onlarca insan vardı ve aç bir kurt sürüsü gibi hareket ediyorlardı. Sesleri tek bir çaresiz hırıltıya dönüşmüştü.

Viann geri çekildi. Kapılar dayanmazsa ne yapacaktı? Bu kadar insan kapıları, pencereleri, hatta duvarları bile yıkabilirdi.

Korkarak yeniden aşağıya indi. Sophie'nin hâlâ koltukta oturduğunu görene dek nefesini tutmuştu. Kızının yanına oturdu ve onu kollarına aldı. Sanki çok daha küçük bir kızmış gibi kucağına kıvrılmasına izin verdi. Kıvrıcık saçlarını okşadı. Daha iyi, daha güçlü bir annenin şimdi anlatacak bir hikâyesi olurdu ama Viann o kadar korkmuştu ki sesi soluğu kesilmişti. Tek düşünebildiği, sonu ve başı olmayan bir duaydı: *Lütfen*.

Sophie'yi kendine yaklaştırdı ve dedi ki, "Haydi uyu, Sophie. Ben yanıdayım."

"Anne," dedi küçük kız. Kapiya inen yumruk seslerinin arasında sesi neredeyse kaybolmuştu. "Ya Isabelle teyze de dışarıdaysa?"

Viann, Sophie'nin o küçük, içten yüzüne baktı. Yüzü şimdi ter ve tozla kaplanmıştı. "Tanrı yardımcısı olsun..." diyebilirdi sadece.

Isabelle gri taş evi görünce yorgunluktan tükendiğini fark etti. Omuzları düşmüştü ve su toplayan ayaklarının acısı dayanılmazdı. Önünde duran Gaëton kapıyı açtı ve Isabelle kapının çatırdayarak iki yana eğildiğini duydu.

Gaëton'a yaslandı ve ön kapiya doğru tökezleyerek ilerledi. İki kere kapıyı çaldı, kanamış eklemlerinin ahşapla her temas edişinde yüzü acıyla buruşuyordu.

Kimse cevap vermedi. Bu kez iki elini yumruk yaparak vurmaya başladı. Ablasının adını haykırmaya çalışıyordu ama sesi kısıldığı için duyulmuyordu.

Geriye doğru sendeledi ve yenilgiyi kabullenerek dizlerinin üzerine çöktü.

"Nerede uyuyabilirsin?" diye sordu Gaëton, Isabelle'i belinden tutarak ayakta durmasına yardım ederken.

“Arka tarafta. Çardakta.”

Evin etrafından dolaşır arka bahçeye gittiler. Çardağın yasemin kokulu, yemyeşil gölgesinde Isabelle, dizlerinin üzerine yığıldı. Gaëton’un gittiğini fark etmemişti. Genç adam kısa bir süre sonra biraz ılık suyla geri döndü ve Isabelle suyu onun avuçlarından içti. Ama yetmemişti. Midesi açlıktan guruldarken karnına derin bir acı saplandı. Gaëton gitmek için yeniden hamle yaptığında Isabelle ona uzandı, yalnız kalmamakla ilgili bir şeyler mırıldandı ve Gaëton da yanına çömelerek kolunu onun başının altına uzattı. Ilık toprakta yan yana uzandılar ve kirişlerin arasından geçip tekrar yere dökülen sık sarmaşıklara baktılar. Yaseminin, taze güllerin ve zengin toprağın çarpıcı kokusu güzel bir atmosfer yaratıyordu. Ama burada, bu huzurlu ortamda bile başlarından geçenleri unutmak ve burunlarının dibindeki değişiklikleri düşünmemek mümkün değildi.

Gaëton’da bir değişiklik fark etmişti; dudaklarındaki gülümsemeyi ve gözlerindeki şefkati, hiddetin ve zayıf bir öfkenin silmesini izledi. Bombalamadan beri çok az konuşmuştu ve konuştuğunda da lafı ya geveliyor ya da kısa kesiyordu. İkisi de artık savaşa, onları neyin beklediğiyle ilgili daha çok şey biliyordu.

“Burada ablanla güvende olursun,” dedi Gaëton.

“Güvende olmak istemiyorum. Hem ablam beni istemeyecektir.”

Isabelle yan dönüp ona baktı. Ay ışığı dantel desenleri gibi yansıyor, gözlerini, ağzını aydınlatıyor, burnunu ve çenesiniyse karanlıkta bırakıyordu. Yine farklı görünüyordu, şimdiden daha yaşlıydı. Şu birkaç günde bitkin düşmüş, öfkelenmişti. Ter, kan, çamur ve ölüm kokuyordu. Isabelle kendisinin de öyle koktuğunu biliyordu.

“Edith Cavell’i duydun mu?” diye sordu.

“Eğitilmiş bir adam gibi mi görünüyorum?”

Isabelle bunu bir süre düşündükten sonra, “Evet,” dedi.

Gaëton, Isabelle uzun süre sessiz kaldığı için onu şaşırttığını anlamıştı.

“Edith Cavell’in kim olduğunu biliyorum. Birinci Dünya Savaşı’nda yüzlerce havacı müttefikin hayatını kurtardı. ‘Vatan-severlik yeterli değildir,’ sözüyle ünlüdür. Ve o senin kahramanın, öyle değil mi? Düşman tarafından infaz edilen bir kadın...”

“Fark yaratan bir kadın,” dedi Isabelle onu inceleyerek. “Benim de fark yaratmama yardımcı olman için bir mahkûm ve komünist olarak sana güveniyorum. Belki de dedikleri kadar çılgın ve fevri davranıyorumdur.”

“Kim diyor bunu?”

“Herkes.” Duraksadı, beklentisinin gittikçe büyüdüğünü hissetti. Kimseye güvenmediğini belirtmişti ama Gaëton’a inanıyordu. Gaëton ona, onu önemsiyormuş gibi bakıyordu. “Sen beni götüreceksin. Söz verdiğin gibi.”

“Bu anlaşmalar nasıl kutlanır, biliyor musun?”

“Nasıl?”

“Bir öpücükle.”

“Alay etmeyi bırak. Bu ciddi bir konu.”

“Savaşın eşiğindeyken bir öpücükten daha ciddi ne olabilir?” Gülümsüyordu ama içten değildi. Gözlerinde yine o öfke kümenmişti ve bu da Isabelle’i korkutuyordu, ona Gaëton’ı hiç tanımadığını hatırlatıyordu.

“Beni muharebeye götürece kadar cesur olan bir erkeği öperdim.”

“Bence senin öpüşmeye dair hiçbir fikrin yok,” dedi Gaëton iç çekerek. “Senin de ne kadar bildiğin belli.” Yuvarlanarak ondan uzaklaştı ve anında dokunuşunun özlemini duydu. Sonra umursamaz davranmaya çalışarak Gaëton’ın yüzüne bakmak için tekrar onun yanına yuvarlandı ve nefesini kırıplarında hissetti.

Genç adam, “Seni yanımda götürmek istiyorum,” dedi Isabelle’e. Yavaşça uzandı, kolunu onun boynuna doladı ve onu kendine çekti.

“Emin misin?” diye sordu. Dudakları birbirine değmek üzereydi. Savaşa gitmekten mi bahsediyordu, yoksa öpücük için izin mi alıyordu, Isabelle anlamamıştı ama şu anda, bu dakikada hiçbir

önemi yoktu. Daha önce delikanlılara, bankta ya da koltuk minderlerinin altında bulduğu bozuklukları dağıtır gibi öpücük dağıtırdı ve bunların hiçbir değeri olmazdı. Bugüne dek öpülmeyi bir kere bile arzulamamıştı.

“Oui,” diye fısıldadı ona doğru eğilerek.

Gaëton’ın öpücüğüyle beraber Isabelle’in kazınmış, boş kalbinin içinde bir şeyler açılıp ortaya saçıldı. Aşk romanları ilk kez anlam kazanmıştı. Isabelle bir kadının ruhunun manzarasının, savaştaki bir dünya kadar hızlı değişebileceğini anladı.

“Seni seviyorum,” diye fısıldadı. Bu sözleri en son dört yaşındayken annesine söylemişti. Bu itirafı karşısında Gaëton’ın yüz ifadesi değişti, sertleşti. Yüzünde beliren gülümseme o kadar katı ve yapmacıktı ki Isabelle bir anlam veremedi. “Ne? Yanlış bir şey mi yaptım?”

“Hayır. Tabii ki hayır,” dedi Gaëton.

“Birbirimizi bulduğumuz için şanslıyız.”

“Şanslı değiliz, Isabelle. Bundan emin olabilirsiniz.” Bunu söylerken onu bir kez daha öpmek için kendine doğru çekti.

Isabelle öpücüğe teslim oldu ve bütün dünyasının onunla dolmasına izin verdi. Sonunda birine yetmenin nasıl bir his olduğunu öğrenmişti.

Viann uyandığında önce sessizliği fark etti. Bir yerlerde bir kuş cıvıldıyordu. Yatakta kıpırdamadan uzanıp dinledi; Sophie yanında horluyor ve uykusunda bir şeyler sayıklıyordu.

Viann pencereye gidip siyah güneşliği açtı.

Bahçedeki elma ağaçlarının dalları kırık kollar gibi sallanıyordu, kapı eğilmişti ve üç menteşesinden ikisi yerinden çıkmıştı. Yolun karşısındaki çimenler düzleşmiş, çiçekler ezilmişti. Buradan geçen mülteciler eşyalarının çoğunu bırakmışlardı; çantalar, yük

taşıma arabaları, taşınamayacak kadar ağır, giyilemeyecek kadar kalın montlar ve yastık kılıfları...

Viann aşağı indi ve ön kapıyı dikkatlice açmaya koyuldu. Dışarıyı dinleyip hiçbir şey duyamayınca sürgüyü açtı ve kapının tokmağını çevirdi.

Bahçeyi yerle bir etmişlerdi. Yenebilecek gibi görünen her şeyi yolmuş, geride sadece kırık saplar ve toprak yığınları bırakmışlardı.

Her şey mahvolmuş, gitmişti. Bozguna uğradığını hisseden Viann, evin çevresinden dolanıp yağmalanmış olan arka bahçeye geçti.

İçeri girmek üzereyken bir ses duydu, miyavlamaya benziyordu. Belki de ağlayan bir bebektir.

Sesi bir kez daha duydu. Biri arkasında çocuğunu mu bırakıp gitmişti?

Arka bahçeyi dikkatlice geçip güller ve yaseminlerle sarılı ahşap çardağa yürüdü.

Isabelle yerde iki büklüm olmuş, yatıyordu. Elbisesi paramparça olmuştu, yüzünde kesikler vardı ve yaralanmıştı. Şişmiş olan sol gözü neredeyse kapanmıştı. Elbisesine bir kâğıt parçası tutturulmuştu.

“Isabelle!”

Kardeşinin çenesi hafifçe yukarı kalktı ve kız, kan çanağına dönmüş olan tek gözünü açtı. “Vi,” dedi çatlak, kısık bir sesle, “beni dışarıda bıraktığın için teşekkürler.”

Viann kız kardeşine yaklaştı ve onun yanında diz çöktü. “Isabelle, kan içinde ve yaralısın. Sen...”

Isabelle’in yüzünde bir an için onu anlayamadığını gösteren bir ifade belirdi. “Ah, benim kanım değil. En azından çoğu değil.” Çevresine baktı. “Gaët nerede?”

“Ne?”

Isabelle ayağa fırladı, az kalsın yere kapaklanıyordu. “Beni terk mi etti? Evet, terk etmiş.” Ağlamaya başladı. “Beni bırakıp gitmiş.”

“Haydi,” dedi Viann nazikçe. Kız kardeşini evin serin duvarlarının arasına götürdü. Isabelle üzerlerine kan sıçramış olan

ayakkabılarını fırlattı ve ayakkabılar duvara çarpıp yere düştü. Kanlı ayak izleri merdivenlerin altındaki banyoya kadar onları takip etti.

Viann suyu ısıtıp küveti doldururken Isabelle yere oturdu ve bacaklarını iki yana açtı. Kan yüzünden ayaklarının rengi değişmişti. Kendi kendine bir şeyler mırıldanarak, yanaklarına süzülürken çamura dönüşen gözyaşlarını sildi.

Banyo hazır olunca Viann, Isabelle'e döndü ve onu nazıkçe soydu. Isabelle çocuk gibiydi; uysaldı, acı içinde ağlıyordu.

Viann, Isabelle'in bir zamanlar kırmızı olan elbisesinin düğmelerini çözdü ve onu üzerinden çıkardı. En hafif esintinin bile kardeşini yere devirmesinden korkuyordu. Isabelle'in dantelli iç çamaşırları yer yer kan lekeleriyle kaplıydı. Viann onun korsesini çözüp gevşetti.

Isabelle dişlerini gıcırdatarak küvete girdi.

"Arkana yaslan."

Isabelle ona söyleneni yaptı ve Viann, gözüne gelmemesine dikkat ederek kız kardeşinin başından aşağı sıcak su döktü. Isabelle'in kirli saçlarını ve yaralı vücudunu yıkadığı süre boyunca onu yatıştırmak için sakın bir ses tonuyla rahatlatıcı ama anlamsız kelimeler mırıldandı.

Küvetten çıkmasına yardımcı oldu ve vücudunu yumuşak, beyaz bir havluyla kuruladı. Isabelle ona boş gözlerle ve ağzı açık bir halde bakıyordu.

"Biraz uyumaya ne dersin?" dedi Viann.

"Uyku," diye mırıldandı Isabelle, başını bir tarafa yatırarak.

Viann, Isabelle'e lavanta ve gül suyu kokan bir gecelik getirdi ve giymesine yardım etti. Isabelle, ablası onu yukarıdaki yatak odasına götürürken ve onu ince bir battaniyenin altına yatırırken gözlerini açık tutmakta zorlanıyordu. Başını yastığa koyar koymaz uykuya dalmıştı.

Uyandığında ortalık karanlıktı. Gün ışığını hatırlıyordu.

Neredeydi?

Yataktan o kadar ani bir şekilde kalktı ki başı döndü. Birkaç kez hızlı hızlı nefes alıp verdikten sonra etrafına baktı.

Le Jardin'in üst katındaki yatak odasındaydı; eski odasında. Ama oda onda sıcak bir his uyandırmamıştı. Eskiden Madam Kıyamet onu "kendi iyiliği için" sık sık odasına kilitlerdi.

"Düşünme bunu," dedi yüksek sesle.

Fakat onu daha da kötü bir hatıra takip etti: Gaëton. En nihayetinde genç adam onu terk etmişti ve Isabelle'in içi o çok iyi bildiği, kemiklerine kadar işleyen hayal kırıklığıyla doluydu. Şu hayatta hiçbir şey öğrenmemiş miydi? İnsanlar bırakıp giderdi. Bunu biliyordu. İnsanlar özellikle de onu bırakıp giderlerdi.

Viann'ın yatağın ucuna koyduğu şekilsiz mavi ev elbisesini giydi. Sonra demir parmaklıklara tutunarak dar, kısa basamaklı merdivenlerden aşağı indi. Atlattığı acı dolu her basamak ona bir zafer gibi geliyordu.

Alt kat, kısık sesli radyodan yayılan statik cızırtılar hariç sessizdi. Isabelle, Maurice Chevalier'nin bir aşk şarkısı seslendirdiğinden oldukça emindi. *Mükemmel*.

Viann mutfaktaydı. Açık sarı ev elbisesinin üzerine pamuklu bir önlük geçirmiş, başına çiçekli bir bant takmıştı. Küçük bir bıçakla patates soyuyordu. Arkasındaki dökme demir tencereden keyifli bir fokurdama sesi geliyordu.

Kokular Isabelle'in ağzını sulandırmıştı.

Viann hemen koşup mutfağın köşesindeki küçük masaya bir sandalye çekti. "Gel bakalım, otur."

Isabelle sandalyeye yığılırken Viann de ona önceden hazırladığı tabağı getirdi. Büyük bir dilim sıcak ekmek, bir dilim peynir, ayva jölesi ve birkaç dilim jambon.

Isabelle ekmeği çizik içinde kalmış ve kızarmış ellerinin arasına alıp yüzüne yaklaştırmaya maya kokusunu içine çekti. Ekmeğe bolca

reçel ve peynir sürerken elleri titriyordu. Masaya bıraktığı bıçak tıkırdadı. Ekmeği aldı ve ısırdı; bu, hayatı boyunca bir yiyecekten aldığı en lezzetli ısırıktı. Ekmeğin sert kabuğu, yastık gibi yumuşak içi, yağlı peynir ve reçel birleşince Isabelle zevkten bayılacak gibi olmuştu. Kalanını çılgınca bir keyifle yedi, ablasının masaya koyduğu kahveyi fark etmemişti bile.

Ağzının içi tıka basa dolu bir halde, “Sophie nerede?” diye sordu. Kibar davranacak durumda değildi. Uzanıp bir şeftali aldı ve meyvenin tüylü olgunluğunu ellerinde hissederek onu ısırdı. Şeftalinin suyu çenesinden aktı.

“Yan komşuda, Sarah’yla oynuyor. Arkadaşım Rachel’i hatırlıyor musun?”

“Evet, hatırlıyorum,” dedi Isabelle.

Viann kendine küçük bir fincan espresso aldı ve masaya gelip kardeşiyle birlikte oturdu.

O sırada Isabelle geçirdi ve ağzını kapadı. “Affedersin.”

“Bence görgü kurallarıyla ilgili kusurlar şimdilik görmezden gelinebilir,” dedi Viann gülümseyerek.

“Madam Dufours’u tanımıyorsun sen. Bu günahım yüzünden beni bir tuğlayla dövebilirdi.” Isabelle iç çekti. Midesi ağrımaya başlamıştı ve kusacak gibi hissediyordu. Nemli çenesini koluna sildi. “Paris’ten ne haberler var?”

“Gamalı haç, Eyfel Kulesi’nde dalgalanıyor.”

“Peki ya babam?”

“İyiymiş, öyle diyor.”

“Kesin benim için çok endişelenmiştir,” dedi Isabelle acı acı dalga geçerek. “Beni göndermemeliydi. Ama başka türlüünü yaptığı ne zaman görülmüş?”

Göz göze geldiler. O terk ediliş, az sayıdaki ortak anılarından biriydi ama belli ki Viann bunu hatırlamak istemiyordu.

“Sizin gibi on milyondan fazla insanın sokaklarda olduğunu duyduk.”

“En kötüsü kalabalık değildi,” dedi Isabelle. “Çoğu kadın ve çocuktu, Vi, bir de yaşlı adamlar ve delikanlılar vardı. Ve onlar... bizi yok etti.”

“Tanrı’ya şükür, artık geçti,” dedi Viann. “En iyisi güzel şeylere odaklanmak. Gaëton kim? Sayıklarken ondan bahsediyordun.”

Isabelle elinin üstündeki sıyrıklardan birine dokundu ve dokunmaması gerektiğini biraz geç fark etti. Kabuğu kopan yara tekrar kanamaya başladı.

Sessizlik uzayınca Viann, “Belki bununla bir ilgisi vardır,” diyerek önlük cebinden buruşuk bir kâğıt parçası çıkardı. Isabelle’in elbisesine tutuşturulan nottu bu. Kâğıdın her yerinde kirli, kanlı parmak izleri vardı ve üzerinde şöyle yazıyordu: “Hazır değilsin.”

Isabelle ayağının altından tüm dünyasının kaydığını hissetti. Saçma, çocukça bir tepkiydi, abartılıydı ve o da bunun farkındaydı ama yine de onu sarsmış, derinden yaralamıştı. Gaëton öpüşükleri ana kadar onu da yanında götürmek istiyordu. Oadaki eksikliğin tadını bir şekilde almış olmalıydı. Notu alıp acımasızca yırtarken, “Hiç kimse,” dedi Isabelle. “Siyah saçlı, sivri suratlı yalancının teki. Hiç kimse.” Sonra Viann’e baktı. “Ben savaşa gidiyorum. Kimin ne düşündüğü umurumda değil. Ambulans kullanacağım ya da yaraları saracağım. Ne olursa yaparım.”

“Ah, Tanrı aşkına, Isabelle. Paris işgal edildi. Şehir Nazilerin kontrolü altında. On sekiz yaşındaki bir kız ne yapabilir ki?”

“Naziler Fransa’yı yok ederken oturup köyde saklanmayacağım. Hem kabul edelim, sen de bana hiçbir zaman bir kardeş gibi yaklaşmadın.” Acıyan yüzünde sert bir ifade belirdi. “Yürüye bildiğim anda buradan gideceğim.”

“Burada güvende olacaksın, Isabelle. Önemli olan bu. Kalmalısın.”

“Güvende mi?” Isabelle tükürdü. “Sence şu anda önemli olan bu mu, Viann? Sana orada ne gördüğümü anlatayım: Düşmandan

kaçan Fransız birlikleri gördüm. Masumları öldüren Nazileri gördüm. Belki sen bunu görmezden gelebilirsin ama ben yapamam.”

“Burada kalacak ve güvende olacaksın. Bu konuyu daha fazla uzatmayacağız.”

“Seninleyken ne zaman güvende oldum ki, Viann?” dedi Isabelle. Ablasının incindiğini gözlerinden anlayabiliyordu.

“Gençtim, Isabelle. Sana annelik yapmaya çalıştım.”

“Ah, lütfen ama... Yalanlarla başlamayalım.”

“Bebegi kaybettikten sonra...”

Isabelle ablasına arkasını döndü ve ablasının affedilmez bir şey söylemesine izin vermeden topallayarak uzaklaştı. Titremesine engel olmak için iki elini birleştirdi. *İşte bu yüzden* bu eve dönüp ablasını görmek istemiyordu, *bu yüzden* yıllardır uzaktaydı. Aralarında çok fazla acı vardı. Düşüncelerini bastırmak için radyonun sesini açtı.

Cızırtıların arasında bir ses duyuldu: “Mareşal Pétain konuşuyor...”

Isabelle kaşlarını çattı. Pétain, Birinci Dünya Savaşı’nın kahramanlarından biriydi, Fransa’nın sevilen liderlerindendi. Sesi biraz daha açtı.

Viann arkasında belirdi.

“Fransa hükümetinin tavrının şu yönde olacağını düşünmüştüm...”

Araya giren parazit, adamın kalın sesini bastırdı ve cızırtılara neden oldu.

Isabelle radyoyu sabırsızca yumrukladı.

“...bizim kudretli ordumuz, sayıca ve silah bakımından daha üstün bir düşmanla köklü askerî geleneklerimizin şanına yakışır bir şekilde savaşılmaktadır...” Parazit. Isabelle radyoya tekrar vurdu ve “Zut⁶,” diye fısıldadı.

“...bu zor zamanlarda korkunç bir sefalet içinde yollara düşen zavallı mültecileri düşünüyorum. Bugün size kırık bir kalple şunu söylemeliyim ki savaşmayı bırakmamız gerekiyor.”

“Kazandık mı?” diye sordu Viann.

“Hişşşt,” dedi Isabelle sertçe.

“...dün benimle konuşmaya hazır olup olmadığını sormak için kendimi düşmana tanıttım; ona, iki asker olarak, asıl çatışma bittikten sonra bu düşmanlıklara onurlu bir şekilde nokta koymanın yollarını konuşmayı teklif ettim.”

Yaşlı adamın sözlerine parazit karıştı. Arada “zor günler”, “acılarını kontrol altında tutmak” ve en kötüsü de “vatanın kaderi” gibi şeyler söylüyordu. Sonra adam, Isabelle’in Fransa’da duyacağını asla düşünmediği o sözleri sarf etti.

Teslim olmak.

Isabelle yaralı ayaklarıyla aksayarak odadan çıktı ve arka bahçeye yöneldi; aniden hava almaya ihtiyaç duymuştu, düzgün nefes alamıyordu.

Teslim olmak... Fransa... Hitler’e...

“En iyisi buydu demek ki...” dedi ablası sakince.

Viann ne zaman dışarı çıkmıştı?

“Mareşal Pétain’i duydun. O eşsiz bir kahramandır. Eğer savaşmayı bırakmamız gerektiğini söylüyorsa bırakmalıyız. Eminim Hitler’i ikna edecektir.” Viann kardeşine uzandı.

Fakat Isabelle aniden uzaklaştı. Viann’ın teskin edici konuşunu düşünmek midisini bulandırıyor. Topallayarak ablasına döndü. “Hitler gibi adamları ikna edemezsin.”

“Yani sen kahramanlarımızdan daha mı iyi biliyorsun?”

“Vazgeçmememiz gerektiğini biliyorum.”

Viann onu onaylamadığını belirten bir ses çıkardı; hayal kırıklığına uğramıştı. “Eğer Mareşal Pétain teslim olmanın Fransa için en iyisi olacağını düşünüyorsa öyledir. O kadar. En azından savaş bitmiş olacak ve erkeklerimiz evlerine dönecek.”

“Aptalsın sen.”

Viann, “Pekâlâ,” dedi ve eve girdi.

Isabelle bir elini gözüne siper ederek parlak, bulutsuz gökyüzüne baktı. Acaba bu mavi boşluk ne zaman Alman uçaklarıyla dolacaktı?

En kötüsünü hayal ederek orada ne kadar durduğunu bilmiyordu. Nazilerin Tours’daki masum kadınlara ve çocuklara ateş açtıklarını, onları yok etmeye çalıştıklarını, çimenleri kanlarıyla suladıklarını hatırlıyordu.

“Isabelle teyze?”

Isabelle o zayıf, çekingen sesi çok uzaklardan geliyormuş gibi duydu ve yavaşça arkasına döndü.

Le Jardin’in arka kapısında güzel bir kız duruyordu. Teni tıpkı annesininki gibi porselen kadar açık renkliydi ve bu mesafeden kömür karası gibi görünen anlamlı gözleri vardı. Gözleri babasıninkiler kadar koyu renkliydi. *Pamuk Prenses* ya da *Uyuyan Güzel* gibi bir peri masalının sayfalarının arasından fırlamış gibiydi.

“Sen Sophie olamazsın,” dedi Isabelle. “Seni son gördüğümde... parmağını emiyordun.”

“Hâlâ emdiğim oluyor,” dedi Sophie muzip bir gülümsemeyle. “Kimseye söylemezsin, değil mi?”

“Ben mi? Sır tutma konusunda üstüme yoktur.” Isabelle, *yeğenim*, diye düşünerek ona doğru yürüdü. *Aile...* “Sana kendim hakkında bir sır vereyim mi? Böylece eşitlenmiş oluruz.”

Sophie içten bir tavırla başını sallayarak gözlerini kocaman açtı.

“Görünmez olabilirim.”

“Hayır, olamazsın.”

Isabelle arka kapıdan Viann’ın baktığını gördü. “Annene sor. Trenlere sızıyorum, pencerelere tırmanıyorum, manastır zindanlarından kaçıyorum. Bunların hepsini görünmez olma yeteneğim sayesinde yapabiliyorum.”

“Isabelle,” dedi Viann sert bir tavırla.

Sophie başını kaldırıp Isabelle'e baktı, etkilenmişti. "Gerçekten mi?"

Isabelle, Viann'e baktı. "Kimse bakmıyorken kaybolmak kolaydır."

"Ben sana bakıyorum," dedi Sophie. "Şimdi kendini görünmez yapacak mısın?"

Isabelle güldü. "Tabii ki hayır. Sihrin en iyi şekilde yapılabilmesi için beklenmedik bir anda yapılması gerekir. Sence de öyle değil mi? Şimdi seninle bir el dama oynayalım mı?"

Sekiz

Teslim olmak acı reçeteydi ama Mareşal Pétain onurlu bir adamdı. Almanya'yla yapılan son savaşın kahramanlarındandı. Evet, yaşlıydı ama Viann de birçok insan gibi bunun ona olsa olsa durumu daha iyi değerlendirebilmesini sağlayacak bir bakış açısı kazandırdığı inancını paylaşıyordu. Erkeklerinin eve dönmesi için bir yol açmıştı ve bu sefer Birinci Dünya Savaşı gibi olmayacaktı.

Viann, Isabelle'in durumu anlayamadığını görebiliyordu. Pétain, Fransa adına hayatları kurtarmak, uluslarını ve yaşam tarzlarını koruyabilmek için teslim olmuştu. Bu teslimiyetin şartlarının ağır olduğu doğrudu. Fransa ortadan ikiye bölünmüş ve iki bölgeye ayrılmıştı. Ülkenin kuzey yarısını ve Carriveau da dâhil olmak üzere kıyı kesimlerini kapsayan İşgal Bölgesi, Naziler tarafından yönetilecekti. Ülkenin ortası, yani Paris'in altındaki ve denizin üstündeki alansa Serbest Bölge olacaktı ve Mareşal Pétain'in başına geçeceği, Vichy'de kurulacak olan yeni bir hükümet tarafından Nazilerle iş birliği içinde yönetilecekti.

Fransa'nın teslim olmasının hemen ardından yiyecek kıtlığı baş gösterdi. Çamaşır deterjanı bulunmuyordu, karnelere, telefon ve posta hizmetlerine güvenilmiyordu. Naziler, şehirler ve kasabalar arasındaki iletişimi tamamen kesmişti. İzin verilen tek posta, resmî Alman kartpostallarıydı. Ama Viann için bunlar değişikliklerin en kötüsü değildi.

Isabelle'le birlikte yaşamak imkânsızlaşmıştı. Fransa teslim olduktan sonra birkaç sefer Viann, bahçesini yeniden düzenlemek ve ağaçlandırmak için çabalarken işine ara vermiş ve Isabelle'in arka kapıda durup sanki karanlık ve korkunç bir şey bu tarafa yaklaşıyormuş gibi gözlerini gökyüzüne diktiğini görmüştü.

Isabelle'in tek söylediği, Nazilerin gaddarlığı ve Fransızları öldürme konusundaki kararlılıkları oluyordu. Tabii ki dilini tutmayı beceremiyordu ve Viann onu dinlemeyi reddettiğinden tek dinleyicisi ve yardımcısı olma rolü Sophie'ye düşüyordu. Isabelle zavallı Sophie'nin aklını korkunç şeylerle dolduruyordu, hatta çocuk geceleri kâbus görmeye başlamıştı. Viann ikisini yalnız bırakmayı göze alamıyordu, o yüzden bugün de tıpkı daha önceki günler gibi ikisini de yanına almış, şehre, karnelerinin ona neler sağlayacağını öğrenmeye gidiyordu.

İki saattir kasabın önündeki yemek kuyruğunda bekliyorlardı. Isabelle neredeyse tüm zamanını şikâyet ederek geçirmişti. Yemek için alışveriş yapmak zorunda kalmaya pek anlam veremiyor gibiydi.

"Viann, bak," dedi Isabelle. "*Mon Dieu.*"

Yine abartılı hareketler...

"Viann. *Bak.*"

Viann sırf kardeşini susturmak için döndü ve onları gördü. Almanlar.

Sokak boyunca kapılar ve pencereler çarpılarak kapatıldı. İnsanlar o kadar hızlı bir şekilde ortadan kayboldu ki Viann kendini bir anda kaldırımında kardeşi ve kızıyla yapayalnız dikilirken buldu. Sophie'yi yakaladığı gibi kasabın kapalı kapısına yasladı.

Isabelle kafa tutacağını gösteren bir tavırla sokağa adım attı.

"Isabelle!" diye fısıldadı Viann ama genç kız geri adım atmadı. Yeşil gözleri nefretle parlıyordu. Güzel, beyaz tenli ve kemikli yüzünde sıyrıklar ve çürükler göze çarpıyordu.

Başı çeken yeşil kamyon Isabelle'in önünde durdu. Kamyonun arkasındaki sıralarda askerler yüzleri birbirlerine dönük oturuyorlardı

ve tüfekleri kucaklarında gelişigüzel bir şekilde duruyordu. Yepyeni miğferlerinin altındaki düzgünce tıraş edilmiş genç yüzlerinden ne kadar istekli oldukları okunabiliyordu. Gri yeşil üniformalarının üzerinde nişanları parıltıyordu. Çoğu gençti ve canavar değillerdi, aslında sadece delikanlılardı. Trafığı kimin durdurduğunu görmek için boyunlarını uzattılar ve Isabelle'i görünce gülümseyip el sallamaya başladılar.

Viann, Isabelle'i elinden tutup yoldan çekti.

Bir dizi kamuflajlı araç, motosiklet ve kamyonlardan oluşan askerî kortej gürültüyle önlerinden geçti. Zırhlı tanklar taş sokakta güm-bürdeyerek ilerliyordu. Ve sonra askerler geldi...

İki uzun sıra halinde şehre ilerliyorlardı.

Isabelle onların yanında Victor Hugo Caddesi'ne doğru cesurca yürüdü. Almanlar ona el sallıyordu, işgalciden çok turiste benziyorlardı.

"Anne, tek başına gitmesine izin veremezsin," dedi Sophie.

"Kahretsin." Viann, Sophie'nin elini tutarak Isabelle'in peşinden koştu. Ona birkaç sokak sonra yetiştiler.

Genelde insanlarla dolu olan şehir meydanı şimdi neredeyse boştu.

Almanlar araçlarını belediye binasının önüne park ederken bölge halkından yalnızca birkaç kişi orada kalmaya cesaret edebilmişti.

Bir subay göründü – bağırarak emirler verdiği için Viann onun subay olduğunu tahmin etmişti.

Askerler büyük, taş kaldırımlı meydanın çevresinde yürümeye başladılar. Baskın varlıklarıyla orayı kendilerinin ilan ediyorlardı. Fransa bayrağını söktüler ve yerine siyah kırmızı zemin üzerine kocaman, siyah bir gamalı haçın bulunduğu kendi Nazi bayraklarını diktiler. Bayrak yerine takıldıktan sonra askerler durup sağ kollarını uzattılar ve bağurdılar: "*Heil Hitler!*"¹⁷

17 (Alm.) "Hitlere selam" anlamına gelen Nazi selamı. (ç. n.)

“Bir silahım olsaydı,” dedi Isabelle, “aramızda teslim olmak istemeyenlerin bulunduğunu onlara gösterirdim.”

“Hişşşt!” dedi Viann. “Şu çenen yüzünden hepimizi öldürteceksin. Haydi, gidelim.”

“Hayır. Ben istiyorum ki...”

Viann, Isabelle’e döndü: “Yeter. Dikkatleri üzerimize çekmeyeceksin. Anlaşıldı mı?”

Isabelle yürümekte olan askerlere nefret dolu son bir bakış attıktan sonra Viann’ın onu uzaklaştırmasına izin verdi.

Ana caddeden ayrılıp tuhafiyeci dükkânının arkasındaki so-kağa giden, duvarlarla çevrili karanlık geçide girdiler. Askerlerin şarkı söylediğini duyabiliyorlardı. Sonra bir el ateş edildi. Bir el daha... Biri çığlık attı.

Isabelle durdu.

“Sakın!” dedi Viann. “Yürü, haydi.”

Karanlık sokaklarda yürüdüler ve seslerin yaklaştığını duyduklarında kapı eşiklerine saklandılar. Şehri geçmek her zamankinden uzun sürdü ama sonunda toprak yola ulaştılar. Mezarlığın yanından eve kadar sessizce yürüdüler. İçeri girdikten sonra Viann kapıyı sertçe kapatıp kilitledi.

“Gördün mü?” dedi Isabelle hemen. Belli ki bunu söylemek için fırsat kolluyordu.

“Odana git,” dedi Viann, Sophie’ye. Isabelle her ne söyleyecekse Sophie’nin bunu duymasını istemiyordu. Şapkasını gevşeterek başından çıkardı ve boş sepetini yere bıraktı. Elleri titriyordu.

“Uçuş pisti yüzünden buradalar,” dedi Isabelle ve bir ileri bir geri yürümeye başladı. “Bu kadar hızlı olacağını düşünmemiştim, teslim olunsa bile... Askerlerimiz yine de savaşır, diye düşünmüş-tüm. İnanmamıştım... Sanmıştım ki...”

“Tırnaklarını yemeyi bırak, yoksa kanatacaksın.”

Isabelle delirmiş gibi görünüyordu, beline kadar uzanan sarı saçlarının örgüsü açılmıştı ve yaralı yüzü öfkeyle buruşmuştu. “Na-

ziler burada, Viann. Carriveau'da... Bayrakları Arc de Triomphe'ta ve Eyfel Kulesi'nde dalgalandığı gibi buradaki belediye binasında da dalgalanıyor. Daha geveli beş dakika bile olmadan ateş açtılar.”

“Savaş bitti, Isabelle. Mareşal Pétain öyle söyledi.”

“Savaş bitti mi? Savaş *bitti* mi? Orada silahlarını, bayraklarını ve kibirli havalarını görmedin mi? Buradan gitmeliyiz, Vi. Sophie'yi alıp Carriveau'dan ayrılmalıyız.”

“Nereye gideceğiz, peki?”

“Neresi olursa. Lyon'a belki. Provence da olur. Dordogne'da annemin doğduğu kasabanın adı neydi? Brantôme. Şu Basklı arkadaşını bulabiliriz, neydi adı? Madam Babineau. O bize yardım edebilir.”

“Başımı ağrıtıyorsun.”

“Baş ağrısı, sorunlarının en küçüğü,” dedi Isabelle, yeniden volta atmaya başlamıştı.

Viann ona yaklaştı. “Çılgınca ya da aptalca bir şey yapmayacaksın. Anlaşıldı mı?”

Isabelle hüsrarla homurdandı ve yukarı çıkıp odasının kapısını çarptı.

Teslim olmak.

Kelimeler Isabelle'in düşüncelerine saplanıp kalmıştı. O gece misafir yatak odasında yatmış, tavana bakarken hayal kırıklığı o kadar içine işlemişti ki doğru düzgün düşünememişti.

Savaşı bu evde aciz bir kız gibi çamaşır yıkayarak, yemek kuyruklarında bekleyerek ve yerleri silerek mi geçirmesi gerekiyordu? Öylece duracak ve düşmanın Fransa'da ne var ne yoksa alıp götürmesini mi izleyecekti?

Yalnızlığı ve hayal kırıklığını kendini bildi bileli hissetmişti. Ama duyguları asla şimdiki kadar yoğun değildi. Hiçbir arkadaşının ve yapacak bir şeyinin olmadığı bu köye tıkalıp kalmıştı.

Hayır.

Yapabileceği bir şeyler olmalıydı. Şimdi, burada bile...

Değerli eşyaları sakla.

Aklına yalnızca bu geldi.

Almanların şehirdeki evleri yağmalayacağından şüphesi yoktu. Geldiklerinde değerli ne bulurlarsa el koyacaklardı. Kendi korkak hükümetleri de bunu biliyordu. Louvre'un çoğunu boşaltmalarının ve müze duvarlarına sahte tablolar asmalarının sebebi buydu.

"Çok da iyi bir plan değil," diye mırıldandı. Ama hiçbir şey yapmamaktan daha iyiydi.

Ertesi gün Viann ve Sophie okula gider gitmez işe koyuldu. Viann ondan kasabaya gidip yiyecek bir şeyler almasını rica etmişti ama Isabelle onu umursamadı. Nazileri görmeye dayanamıyordu ve bir gün et yememek sıkıntı yaratmazdı. Onun yerine evi araştırdı, dolapları açtı, çekmeceleri karıştırdı, yatakların altına baktı. Bütün değerli eşyaları aldı ve yemek odasındaki masanın üzerine yerleştirdi. Aile yadigârı bir sürü kıymetli eşya vardı. Büyük büyükannesinin dantel işleri; som gümüşten tuzluk ve karabiberlik seti; halalarından kalma, kenarları yaldızlı Limoges servis tabağı; birkaç küçük empresyonist tablo; Alençon dantelinden, fil dişi bir masa örtüsü; fotoğraf albümleri; Viann, Antoine ve bebek Sophie'nin gümüş çerçeve içindeki bir fotoğrafları; annesinin incileri; Viann'ın gelinliği ve dahası... Isabelle ahşap oymalı deri sandığa sığdırabildiği her şeyi koydu ve onu ezilmiş çimenlerin üzerinde sürükledi. Sandık bir taşa sürttüğünde ya da çarptığında irkiliyordu. Ambara ulaştığında terlemiş ve nefes nefese kalmıştı.

Ambar Isabelle'in hatırladığından daha küçüktü. Bir zamanlar dünya üzerinde mutlu hissettiği tek yer olan samanlık aslında sadece ikinci kattaki küçük bir alandı. Çürük bir merdivenin tepesine, çatının altına iliştirilmiş küçücük bir yerdi. Buradan gökyüzü parça parça görülebiliyordu. Isabelle burada resimli kitaplarıyla tek başına durup onu aramaya gelecek kadar umursayan biri varmış gibi davranarak kaç saat geçirmişti? Hep Rachel ya da Antoine'la birlikte dışarıda olan ablasını beklemişti.

Bu anıyı zihninden uzaklaştırdı.

Ambarın ortası dokuz metre genişliğindeydi. Büyük büyükbabası tarafından, ailenin varlıklı olmadığı dönemlerde yük arabalarını koymak için yaptırılmıştı. Şimdi ortada sadece eski bir Renault duruyordu. Bölmeler; traktör parçaları, örümcek ağıyla kaplanmış ahşap merdivenler ve paslanmış çiftlik araç gereçleriyle dolmuştu.

Ambarın kapısını kapattı ve otomobile gitti. Şoför tarafının kapısı gıcırdayarak ve isteksiz bir tıkırtıyla açıldı. Isabelle arabaya atladı, motoru çalıştırdı, birkaç metre ilerledi ve sonra park etti.

Şimdi zemindeki kapak ortaya çıkmıştı. Bir buçuk metre uzunluğunda ve bir metre genişliğindeki, deri kayışlarla birbirine bağlanmış kalaslardan oluşan kiler kapısını görmek neredeyse imkânsızdı, özellikle de şimdiki gibi toz ve samanlarla kaplandığında. Isabelle kapağı açtı, otomobilin kirlenmiş tamponuna dayadı ve aşağıdaki küf kokulu karanlığa baktı.

Sandığı kayışından tutup el fenerini yaktı ve kolunun altına sıkıştırarak merdivenlerden yavaşça inmeye başladı. Sandığı aşağıya varana kadar adım adım sürükledi. Sonunda sandık yanındaki toprak zemine gürültüyle indi.

Tıpkı tavan arası gibi bu sığınak da çocukken gözüne daha büyük görünürdü. Yaklaşık iki buçuk metre genişliğinde ve üç metre uzunluğundaydı. Bir taraf boyunca raflar uzanıyordu ve yerde eski bir döşek vardı. Eskiden raflarda şarap yapımı için fiçılar bulunurdu ama şimdi yalnızca bir fener kalmıştı.

Sandığı arka köşeye sıkıştırdıktan sonra eve döndü ve kuru gıdaları, battaniyeleri, tıbbi malzemeleri, babasının av tüfeğini ve bir şişe şarabı alıp kilerdeki raflara yerleştirdi.

Merdivenlerden yukarı çıktığında karşısında Viann'i buldu. "Sen ne yaptığını sanıyorsun, Tanrı aşkına?"

Isabelle tozlu ellerini yıpranmış eteğine sildi. "Değerli eşyalarını saklıyorum ve Nazilerden saklanmamız gerekirse diye erzakları aşağıya indiriyorum. Gel de bir bak. Bence iyi iş çıkardım." Merdi-

venlerden tekrar indi ve Viann de karanlığın içinde onu takip etti. Bir fener yakan Isabelle, ablasına babasının av tüfeğini, gıdaları ve tıbbi malzemeleri gururla gösterdi.

Viann hemen annesinin mücevher kutusuna uzanıp kapağı açtı.

İçinde broşlar, küpeler ve kolyeler vardı. Çoğu, kostümlerinin aksesuarıydı. Ama en altta, mavi kadifenin üzerinde büyükannesinin kendi düğününde taktığı ve düğününde takması için kızına verdiği inciler duruyordu.

“Bir gün bunları satman gerekebilir,” dedi Isabelle.

Viann kutuyu sertçe kapattı. “Bunlar aile yadigârı, Isabelle. Sophie’nin evleneceği gün için saklıyorum... ve senin evleneceğin gün için. Onları asla satmam.” Sabırla iç çekerek Isabelle’e döndü: “Şhirden yiyecek ne alabildin?”

“Onun yerine bunu yaptım.”

“Bunu yaptın, tabii. Annenin incilerini saklamak, yeğeninin karnını doyurmaktan daha önemliydi. Gerçekten, Isabelle...” Viann basamaklardan yukarı çıktı. Memnuniyetsizliğini küçük, bıkkın somurtmalarla belli ediyordu.

Isabelle de kilerden çıktı ve Renault’yu tekrar kapağın üstündeki yerine çekti. Sonra anahtarları, bölmelerden birindeki kırık tahtanın arkasına sakladı. Son olarak da distribütör kapağını çıkararak otomobili devre dışı bıraktı. Kapağı da anahtarların yanına sakladı.

Sonunda eve döndüğünde Viann mutfaktaydı, dökme demir tavada patates kızartıyordu. “Umarım aç değilsindir.”

“Değilim.” Viann’ın yanından onunla göz teması kurmadan geçti. “Ah, bu arada anahtarları ve distribütör kapağını ilk bölmeye, kırık tahtanın arkasına sakladım.” Salona geçip radyoyu açtı ve ona iyice yaklaştı, BBC’den haberleri dinlemeyi umuyordu.

Önce parazite benzer bir cızırtı geldi, sonra yabancı bir ses duyuldu: “Burası BBC. General De Gaulle konuşuyor.”

“Viann!” Isabelle mutfağa doğru seslendi. “General De Gaulle kim?”

Viann ellerini önlüğüne silerek salona geldi. "Ne bu?.."

Isabelle, "Hişşşt!" diyerek onu susturdu.

"...uzun yıllardır Fransız ordusunun başında olan liderler bir hükümet kurdu. Ordumuzun yenilgiye uğratıldığı bahanesiyle bu hükümet, savaşı durdurma maksadıyla düşmana yaklaştı."

Isabelle küçük, ahşap radyoya baktı, donakalmıştı. Daha önce Fransız halkıyla doğrudan konuştuğunu duymadıkları bu adam, Pétain gibi herkese yukarıdan bakarak değil, onlarla aynı seviyeden, coşkulu bir ses tonuyla konuşuyordu. "Yenilgi bahanesi... Biliyordum!"

"...hem karada hem de havada düşmanın mekanik gücünün altında ezildiğimiz ve ezilmeye devam ettiğimiz doğrudur. Tanklar, uçaklar ve Almanların taktikleri generallerimizi öylesine şaşkınlık içinde bıraktı ki bugün bulunduğumuz duruma geldik. Fakat son söz söylendi mi? Bütün umutlar kayboldu mu? Yenilgi son sözümüz mü?"

"*Mon Dieu*," dedi Isabelle. Ne zamandır bunu duymayı bekliyordu. Yapılabilecek bir şey, müdahil olunacak bir savaş gerçekten de vardı. Teslimiyet son söz değildi.

"Ne olursa olsun," diye devam etti Gaulle'ün sesi, "Fransız direnişinin alevi sönmemeli ve sönmeyecek."

Isabelle ağladığının farkında bile değildi. Fransızlar pes etmemişti. Şimdi Isabelle'in tek yapması gereken, bu çağrıya nasıl karşılık vereceğini çözmekti.

Naziler iki gün sonra Carriveau'ya girerek akşamüstü toplanma çağrısı yaptılar. Toplantıya herkesin katılması bekleniyordu. İstisnasız. Buna rağmen Viann, Isabelle'i oraya götürmek için onunla savaşmak zorunda kalmıştı. Her zamanki gibi Isabelle genel kuralların onun için geçerli olmadığını düşünüyordu ve memnuni-

yetsizliğini göstermek için başkaldırı tekniğini kullanıyordu. Sanki on sekiz yaşındaki asi bir kızın, ülkesini işgal edenler hakkında ne düşündüğü Nazilerin umurundaydı.

“Burada bekleyin,” dedi Viann sonunda Isabelle ve Sophie’yi evden çıkarmayı başardığında. Sonra kırık kapıyı nazikçe arkalarından kapadı. Kapının kapandığını belli eden bir tıkırtı duyuldu.

Dakikalar sonra yolda Rachel görüldü, onlara doğru geliyordu. Kucağında bebeği, yanındaysa Sarah vardı.

“Bu benim en yakın arkadaşım Sarah,” dedi Sophie, gözünü Isabelle’e dikerek.

“Isabelle,” dedi Rachel gülümseyerek. “Seni yeniden görmek güzel.”

“Öyle mi?” diye karşılık verdi Isabelle.

Rachel ona yaklaştı. “Çok uzun zaman oldu,” dedi kibarca. “Genç, aptal ve bencildik. Sana kötü davrandığımız için üzgünüm. Seni görmezden geldik. Bu çok canını yakmış olmalı.”

Isabelle’in ağzı açılıp kapandı. İlk kez söyleyecek hiçbir şeyi yoktu.

“Haydi, gidelim,” dedi Viann. Onun Isabelle’e söyleyemediklerini Rachel’in söylemesi sinirlerini bozmuştu.

Hava günün bu saatinde bile mevsime uymayan bir şekilde sıcaktı. Viann hemen terlemeye başladığını hissetti. Şehirde taş kaldırımlı dar sokağı vitrinden vitrine dolduran huzursuz kalabalığa katıldılar. Evlerdeki sıcaklık dayanılmaz olsa da dükkânlar kapanmış, kepenkler indirilmişti. Vitrinlerin çoğu hiç de şaşırtıcı olmayan bir şekilde boştu. Almanlar çok yiyordu. Daha da kötüsü, kafelerde, tabaklarında yemek bırakıyorlardı. Bu çok duyarsızca ve acımasızcaydı. Pek çok anne, çocuklarına her lokmayı idareli dağıtabilmek için kilerdeki kavanozları saymaya başlamıştı. Nazi propagandası her yerdeydi; vitrinlerdeki, dükkân duvarlarındaki posterlerde Fransız çocuklar tarafından çevrelenmiş, gülümseyen Alman askerlerinin altında Fransızları işgalcilerini kabullenmeye ve

Reich'in iyi birer vatandaşı olmaya teşvik etmek üzere tasarlanmış yazılar bulunuyordu.

Kalabalık, belediye binasına yaklaştıkça homurtular da kesildi. İçeri girip korumalı kapılar ve kilitli pencerelerle karşılaşınca binaya körlemesine dalmış olmaları onlara kendilerini daha da kötü hissettirmişti.

"İçeri girmemeliyiz," dedi Isabelle.

İki kardeşin arasında kule gibi yükselen Rachel onu onayladığını gösteren bir ses çıkararak karşılık verdi. Kollarının arasındaki bebeğin duruşunu düzeltti ve rahatlatıcı bir ritimle sırtını okşadı. "Buraya çağrıldık."

"Saklanmak için daha da iyi bir sebep," dedi Isabelle.

"Sophie ve ben giriyoruz," dedi Viann. İtiraf etmek istemese de kötü bir şeyler olacağını hissediyordu.

"İçimde kötü bir his var," diye mırıldandı Isabelle.

Kalabalık, bin ayaklı bir çıyan gibi büyük salona doğru ilerledi. Bir zamanlar bu duvarlarda kilimler asılıydı, kralların zamanından kalma hazineler burada dururdu. O zamanlar Loire Vadisi, kraliyet av bölgesiydi. Ama artık hepsi gitmişti. Onun yerine duvarlarda gamalı haçlar, Hitler'in kocaman bir tablosu ve üzerlerinde "Reich'a güven!" yazan propaganda posterleri asılıydı.

Hitler'in tablosunun altında nişanlar ve demir haçlarla süslenmiş siyah bir tunik, kısa pantolon ve tükürükle parlatılmış çizmeler giyen bir adam duruyordu. Sağ kolunu üzerinde kırmızı gamalı haç deseni bulunan bir kolluk çevreliyordu.

Salon dolunca askerler meşe kapıları kapattı. Kapılar isyan ederek gıcırdarken salonun ön tarafında duran subay onlara doğru döndü, sağ kolunu uzattı ve "*Heil Hitler!*" dedi.

İnsanlar kendi aralarında sessizce mırıldandılar. Ne yapmaları gerekiyordu? Birkaç tanesi gönülsüzce, "*Heil Hitler,*" dedi. Oda ter, deri parlatıcı ve sigara dumanı kokmaya başlamıştı.

“Ben *Geheime Staatspolizei*¹⁸’nin *Sturmbannführer*¹⁹’i Woldt. Gestapo’dan,” dedi siyah üniformalı adam. Aksanlı bir Fransızca konuşuyordu. “Vatanımız ve Führer adına ateşkesin koşullarını yerine getirmek için buradayım. Kurallara uyanlar herhangi bir zorluk yaşamayacaktır.” Boğazını temizledi.

“Kurallar şöyle: Bütün radyolar, silahlar, patlayıcılar ve mühimmat belediye binasına getirilip bize teslim edilecek. Tüm iletişim araçlarına el konulacak. Bütün pencerelere karartma için gerekli malzemeler tedarik edilecek ve onları kullanacaksınız. Akşam dokuzdan itibaren sokağa çıkma yasağı uygulanacak. Alacakaranlıktan sonra kesinlikle ışık yakılmayacak. Bütün yiyecekler –kendiniz de yetiştirseniz, dışarıdan da alsanız– bizim kontrolümüzden geçecek.” Duraksadı ve önünde duran kitleyi inceledi. “Gördünüz mü, çok da kötü değil? Birlikte uyum içinde yaşayacağız, değil mi? Ama şunu bilin: Herhangi bir sabotaj, casusluk ya da direniş faaliyeti hızlıca ve hiçbir müsamaha gösterilmeden cezalandırılacaktır. Böyle bir davranışın cezası idamdır.” Göğüs cebinden bir paket sigara aldı ve içinden bir sigara çıkardı. Sigarasını yaktıktan sonra insanlara öyle dikkatli baktı ki sanki her bir yüzü ezberliyordu. “Ayrıca perişan durumdaki korkak askerlerinizin çoğu eve dönüyor olsa da esir alınanların Almanya’da kalacağını bildirmem gerekiyor.”

Viann seyirciler arasında bir şaşkınlık dalgası hissetti. Rachel’e baktı, kadının köşeli yüzü yer yer kabarmıştı ve bu bir endişe göstergesiydi. “Marc ve Antoine eve dönecek,” dedi Rachel inatçı bir tavrıla.

Sturmbannführer sözlerine devam etti. “Şimdi gidebilirsiniz, birbirimizi anladığımızdan eminim. Subaylarım akşam saat sekiz kırk beşe kadar burada olacak. Kaçak mallarınızı onlar kabul edecek. Geç kalmayın. Ve...” Sevimli bir şekilde gülümsedi. “Bir radyoyu saklamak için hayatınızı riske atmayın. Vermediğiniz ya da sakladığınız ne varsa bulacağız ve bulduğumuzda da... ölüm.”

18 (Alm.) Gizli devlet polisi. (ç. n.)

19 (Alm.) Binbaşı rütbesine denk gelen bir rütbe. (ç. n.)

Bu sözleri yüzünde bir gülümsemeyle o kadar sıradan bir şekilde söylemişti ki insanlar adamın söylediği şeyi bir an için sindiremedi.

Kalabalık bir dakika daha orada durdu, hareket etmelerinin güvenli olup olmadığından emin değillerdi. Kimse ilk adımı atan kişi olmak istemiyordu. Sonra bir anda hepsi dışarıya açılan kapılardan geçerek sürü gibi yürümeye başladı.

“Piç kuruları,” dedi Isabelle ara şokağa girdiklerinde.

“Silahlarımızı elimizde tutmamıza izin vereceklerinden eminim bir de...” dedi Rachel bir sigara yakarken. Derin bir nefes aldı ve dumanı hızlıca üfledi.

“Ben silahımızı saklıyorum, şimdiden söyleyeyim,” dedi Isabelle yüksek sesle. “Radyomuzu da.”

“Hişşt!” dedi Viann.

“General de Gaulle’e göre...”

“Bu saçmalığı duymak istemiyorum. Erkeklerimiz eve dönene kadar dikkatleri üzerimize çekmemeliyiz,” dedi Viann.

“*Mon Dieu!*” dedi Isabelle sertçe. “Kocanın bunu çözebileceğini mi düşünüyorsun?”

“Hayır,” diye karşılık verdi Viann. “Senin çözebileceğini düşünüyorum, senin ve kimsenin tanımadığı General de Gaulle’ün. Siz Fransa’yı kurtarma planları yaparken benim bahçemle uğraşmam gerekiyor. Haydi, Rachel, biz ahmaklar buradan uzaklaşalım.”

Viann, Sophie’nin elini sıkıca tuttu ve önden hızla yürüdüler. Isabelle’in gelip gelmediğine bakma zahmetinde bulunmadı. Kardeşinin orada olduğunu, incinmiş ayağıyla topallayarak geldiğini biliyordu. Normalde kibarlıktan ona ayak uydururdu ama şu anda bunu umursamayacak kadar kızgındı.

“Kız kardeşin haksız olmayabilir,” dedi Rachel şehrin diğer ucundaki Norman kilisesinin yanından geçerken.

“Eğer bu konuda onun tarafını tutarsan canını yakmak zorunda kalabilirim, Rachel.”

“Yine de kız kardeşin tamamen haksız olmayabilir.”

Viann iç çekti. “Bunu ona söyleme. Şu anda bile yeterince dayanılmaz.”

“Görgü kurallarını öğrenmek zorunda kalacak.”

“Sen ona öğretirsin. Kendini geliştirmeye ya da mantıklı hareket etmeye karşı tuhaf bir şekilde dirençli olduğunu kanıtladı. İki ayrı adabımuaşeret okuluna gitmesine rağmen hâlâ çenesini tutamıyor ve kibarca sohbet edemiyor. İki gün önce et almak için şehre gitmek yerine değerli eşyalarımızı sakladı ve bizim için bir saklanma yeri hazırladı. Lazım olursa diye...”

“Ben de bizimkileri saklasam iyi olur. Pek bir şeyimiz olduğundan da değil ama...”

Viann dudaklarını büktü. Bu konuda daha fazla konuşmanın anlamı yoktu. Antoine yakında evde olacak ve Isabelle’i hizaya sokmaya yardım edecekti.

Le Jardin’in kapısına geldiklerinde Viann yürümeye devam eden Rachel’e ve çocuklarına veda etti.

“Anne, neden radyomzu onlara vermemiz gerekiyor?” diye sordu Sophie. “Babamın radyosu o.”

“Vermek zorunda değiliz,” dedi yanlarına gelen Isabelle. “Saklayacağız.”

“Saklamayacağız,” dedi Viann kesin bir dille. “Bize söyleneni yapacağız, sesimizi çıkarmayacağız. Antoine yakında eve gelecek, o ne yapmamız gerektiğini bilir.”

“Orta Çağ’a hoş geldin, Sophie,” dedi Isabelle.

Viann kapıya asılarak kendine doğru çekti, kapıyı sığınmacıların kıldığını hatırlamakta gecikmişti. Zavallı şey, tek menteşesinin üzerinde takırdadı. Viann sabrını zorlayan bu olay karşısında kendini tutup hiçbir şey olmamış gibi davrandı. Eve doğru yürüdü, kapıyı açtı ve hemen mutfak lambasını yaktı. Şapkasını çıkarırken, “Sophie,” diye seslendi. “Masayı hazırlar mısın, lütfen?”

Kızının homurdanmalarını görmezden geldi, bu beklediği bir şeydi. Isabelle birkaç gün içinde yeğenine, otoriteye karşı gelmeyi

öğretmişti. Viann ocağı yaktı ve yemeği pişirmeye başladı. Kremalı patates ve domuz pastırmalı çorba kaynarken o da temizliğe başladı. Tabii ki Isabelle ortalıkta yoktu. Viann bulaşıkları yıkamak için iç çekerek lavaboyu suyla doldurdu. İşine o kadar odaklanmıştı ki ön kapının çaldığını geç fark etti. Saçlarını düzelterek salona gittiği sırada Isabelle koltuktan kalkıyordu, elinde bir kitap vardı. Viann yemek yapıp etrafı temizlerken o kitap okuyordu. Doğal olarak...

“Birini bekliyor muydun?” diye sordu Isabelle.

Viann başını iki yana salladı.

“Belki de cevap vermemeliyiz,” dedi Isabelle. “Evde yokmuş gibi yapalım.”

“Büyük ihtimalle Rachel’dir.”

Kapı tekrar çalındı.

Tokmak yavaşça çevrildi ve kapı gıcırdayarak açıldı.

Evet.

Tabii ki Rachel’di. Başka kim?..

“Ah, pardon,” dedi adam berbat bir Fransızcayla. Asker şapkasını çıkardı, kolunun altına sıkıştırdı ve gülümsedi. Hoş görümlü bir adamdı. Uzun boylu, geniş omuzlu, dar kalçalı ve beyaz tenliydi. Açık gri gözleri vardı. Viann adamın onunla aynı yaşlarda olduğunu tahmin etti. Üniforması yepyeni görünüyordu ve ütüsü kusursuzdu. Gömleğinin yakasını demir bir haç süslüyordu. Boynunun çevresinden sarkan kayışın ucunda bir dürbün vardı ve beline deri bir silah taşıma kemeri takmıştı. Motosikletini arkasındaki bostan sıralarının arasına, yolun yanına park etmişti. Ayrıca motosikletine makineli tüfeklerle dolu bir sepet bağlıydı.

“Matmazel,” dedi Viann’e, bacaklarını bitiştirirken başıyla hızlıca selam verdi.

“Madam,” diye düzeltti onu Viann, kibirli ve otoriter görünmek istemişti ama sesindeki korkuyu kendisi de fark etmişti. “Madam Mauriac.”

“Ben *Hauptmann*, yani Yüzbaşı Wolfgang Beck.” Viann’e bir kâğıt parçası uzatıp topuklarını yeniden birleştirdi. “Fransızcam çok iyi değil. Beceriksizliğimi mazur görün lütfen.” Gülümseyince yanaklarında derin gamzeler belirdi.

Viann kâğıdı adamdan aldı ve yüzü asıldı. “Almanca bilmiyorum.”

Isabelle, “Ne istiyorsunuz?” diye çıkışarak gelip Viann’ın yanında durdu.

“Sizin eviniz en güzel ev ve uçak pistine çok yakın. İlk geldüğümüzde fark ettim. Kaç yatak odanız var?”

“Neden?” diye sordu Isabelle, Viann, “Üç,” derken.

“Ben burada duracağım,” dedi Yüzbaşı, kötü Fransızcasıyla.

“Duracak mısınız?” diye sordu Viann. “Yani... burada kalmayımı kastediyorsunuz?”

“*Oui*, madam.”

“Burada kalmak mı? Siz? Bir erkek? Bir Nazi? Hayır. Hayır.” Isabelle başını iki yana salladı. “Hayır.”

Yüzbaşının ne gülümsemesi soldu ne de ifadesi değişti. “Sizi bilirim, şehirdeydiniz,” dedi Isabelle’e bakarak. “Geldiğimizde gördüm.”

“Beni hatırlıyor musunuz?”

Adam gülümsedi. “Eminim birliğimdeki her kanlı canlı adam sizi fark etmiştir.”

“Kandan bahsetmeniz komik,” dedi Isabelle.

Viann kardeşini dürttü. “Kusura bakmayın, Yüzbaşı. Kız kardeşim ara sıra burnunun dikine gidebiliyor. Ama gördüğünüz gibi ben evliyim ve kocam cephede. Burada kardeşim ve kızım kalıyorum, o yüzden burada kalmanızın ne kadar uygunsuz olacağını tahmin edersiniz.”

“Ah, o zaman evi bana bırakmayı tercih ediyorsunuz. Sizin açınızdan çok zor olmalı.”

“Evi size bırakmak mı?” diye sordu Viann.

“Sanırım Yüzbaşı’nın dediklerini anlamıyorsun,” dedi Isabelle gözlerini adamdan ayırmayarak. “Evine yerleşiyor, hatta el koyuyor. Verdiği kâğıt parçası da bunu mümkün kılan el koyma emri olmalı. Ve tabii Pétain’in ateşkesi... Ya ona yer açacağız ya da nesillerdir ailemizin yaşadığı evi terk edeceğiz.”

Adam rahatsız olmuşa benziyordu. “Korkarım ki durum bu. Maalesef komşularınızın çoğu aynı çelişkiyi yaşıyor.”

“Eğer gidersek sonra evimizi geri alabilecek miyiz?” diye sordu Isabelle.

“Zannetmiyorum, madam.”

Viann cesaretini toplayıp adama bir adım daha yaklaştı. Belki de onu ikna edebilirdi. “Kocam her an eve dönebilir. Belki o gelene kadar bekleyebilirsiniz.”

“Ne yazık ki ben general değilim, *Wehrmacht*’ta²⁰ basit bir yüzbaşıyım. Emirleri ben vermem, madam, yalnızca uygularım. Ve bana burada kalmam emredildi. Ama beyefendi olduğuma sizi temin ederim.”

“Gideceğiz,” dedi Isabelle.

“Gitmek mi?” diye sordu Viann, kardeşine inanamayarak. “Burası benim evim.” Adama döndü ve “Bir beyefendi gibi davranacağınız konusunda size güvenebilir miyim?” diye sordu.

“Tabii ki.”

Viann başını yavaşça iki yana sallayan Isabelle’e baktı. Gerçek bir tercih hakkının olmadığını biliyordu. Antoine eve gelene kadar Sophie’yi güvende tutmak zorundaydı, sonra kocası bu tatsız durumu çözerdi. Artık ateşkes imzalandığı için Antoine’ın gelmesi an meselesiydi. “Aşağıda küçük bir yatak odası var. Orada rahat edersiniz.”

Yüzbaşı başını salladı. “*Merci*, madam. Eşyalarımı getireyim.”

20 (Alm.) Nazi Almanyası’nın silahlı kuvvetleri. (yay. n.)

Kapı kapanır kapanmaz Isabelle, “Sen delirdin mi? Bir Nazi’yle yaşayamayız,” dedi.

“*Wehrmacht*’ta olduğunu söyledi. İkisi aynı şey mi?”

“Emir komuta zincirleri ilgimi çekmiyor açıkçası. Bize neler yapmak istediklerini görmedin, Viann. Ben gördüm. Gideceğiz. Rachel’in evine gideriz. Onunla yaşayabiliriz.”

“Rachel’in evi hepimizi alamayacak kadar küçük. Ayrıca evimi Almanlara bırakıp gitmeyeceğim.”

Isabelle’in buna verecek cevabı yoktu.

Viann endişenin, boğazında bir kaşıntı hissine dönüştüğünü hissetti. Gerginliğe bağlı eski bir alışkanlık geri dönmüştü. “Gitmen gerekiyorsa git ama ben burada Antoine’i bekleyeceğim. Teslim olduk, yakında eve dönecek.”

“Viann, lütfen...”

Biri ön kapıya sertçe vurdu. Sonra bir kez daha...

Viann sersemlemiş bir halde yürüdü, titreyerek kapı tokmağına uzandı ve kapıyı açtı.

Yüzbaşı Beck karşısında duruyordu; bir elinde asker şapkası, diğerinde küçük, deri bir valiz vardı. Bir süredir görüşemiyorlarmış gibi, “Tekrar merhaba, madam,” dedi. Viann boynunu kaşdı. Bu adamın bakışları karşısında kendini çok savunmasız hissediyordu. Çabucak geri çekildi ve “Bu taraftan, Yüzbaşı,” dedi.

Arkasını döndüğünde üç nesil boyunca ailesinin kadınları tarafından dekore edilen salonunu gördü. Fırından henüz çıkmış *brioche*²¹ rengine altın kaplamalı duvarlar, antika Aubusson halıları serilmiş gri, taş zemin, tiftik ve goblen kumaşla örtülmüş oymalı ahşap mobilyalar... Porselen lambalar, altın kırmızı renkli perdeler, Rossignollerin varlıklı tüccarlar olduğu yıllardan kalma antika ve

21 (Fr.) Bol yumurtalı ve tereyağlı bir tür Fransız ekmeği. (ç. n.)

değerli eşyalar... Yakın zamana kadar duvarlarda sanat eserleri vardı ama artık yalnızca önemsiz parçalar kalmıştı. Isabelle iyi olanları saklamıştı.

Viann hepsini geride bırakarak merdivenlerin altındaki küçük misafir odasına yöneldi. Eve yirmili yılların başında ilave edilen banyonun solundaki kapalı kapının önüne gelince duraksadı. Arkasında duran adamın nefes seslerini duyabiliyordu.

Kapıyı açtığında karşılarına mavi gri perdeleri ahşap zemine kadar inen büyük pencereli, dar bir oda çıktı. Boyanmış şifonyerin üzerinde mavi bir sürahi ve bir kâse vardı. Köşede aynalı kapıları olan, eski, meşe bir gardırop duruyordu. Çift kişilik yatağın yanında bir komodin, üzerindeyse yaldızlı pirinçten antika bir saat vardı. Isabelle'in kıyafetleri her yerdeydi, sanki uzun bir tatile hazırlanıyordu. Viann kıyafetleri ve valizi bir çırpıda ortadan kaldırdı. İşini bitirince adama döndü.

Yüzbaşı çantasını yere bıraktı. Viann ona baktı ve sırf kibarlıktan gülümsemek zorunda hissetti. Ama bu gergin bir gülümsemedi.

"Endişelenmenize gerek yok, madam," dedi adam kibarca. "Size kibar davranmamız tembihlendi. Annem de olsaydı aynı şeyi talep ederdi ve o beni generalimden daha çok korkutuyor." Bu kadar sıradan bir yorum, Viann'ın kafasını karıştırmıştı.

Düşman gibi giyinen ve kilisede tanışabileceği türden genç bir erkeğe benzeyen bu yabancıya nasıl karşılık vereceği konusunda hiçbir fikri yoktu. Yanlış bir şey söylerse bedeli ne olacaktı?

Adam olduğu yerde, Viann'e saygılı bir mesafede kaldı. "Verdiğim rahatsızlık için özür dilerim, madam."

"Kocam yakında evde olacak."

"Hepimiz yakında evde olmayı umuyoruz."

İşte, sinir bozucu bir yorum daha... Viann başını nazikçe salladı ve onu odada yalnız bırakarak kapıyı kapattı.

"Bana onun burada kalmayacağını söyle," dedi Isabelle koşarak.

Viann bitkin bir halde saçlarını gözünün önünden çekerek, “Kalacağını söylüyor,” dedi. Titrediğini şimdi fark ediyordu. “Naziler hakkında ne hissettiğini biliyorum. Sadece onun bunu öğrenmediğinden emin ol. Çocukça asiliğin yüzünden Sophie’yi tehlikeye atmana izin veremem.”

“Çocukça asilik mi? Sen!..”

Misafir odasının kapısı açılınca Isabelle sustu.

Yüzbaşı Beck yüzünde kocaman bir gülümsemeyle ve kendinden emin bir ifadeyle onlara yaklaşıyordu.

Sonra odadaki radyoyu gördü ve duraksadı. “Endişelenmeyin, hanımlar. Radyonuzu *Kommandant*’a²² teslim etmekten onur duyarım.”

“Gerçekten mi?” dedi Isabelle. “Bunu bir incelik olarak mı görüyorsunuz?”

Viann göğsünün sıkıştığını hissetti. Isabelle’in içinde giderek büyüyen bir fırtına vardı. Kardeşinin yanakları sararmış, dudakları ince, renksiz bir çizgiye dönüşmüş, gözleri küçülmüştü. Alman askerine onu bir bakışıyla öldürebilirmiş gibi bakıyordu.

“Tabii ki.” Adam gülümsedi, kafası karışmışa benziyordu. Ani sessizlik sinirini bozmuş gibiydi. Sonunda bir anda şöyle dedi: “Saçlarınız çok güzel, matmazel.” Isabelle kaşlarını çatınca adam sözlerine devam etti: “Bu münasip bir iltifat, öyle değil mi?”

“Öyle mi sizce?” dedi Isabelle, sesi kısıktı.

“Oldukça hoş.” Beck gülümsedi.

Isabelle mutfığa gitti ve bir mutfak makasıyla geri döndü.

Yüzbaşı’nın gülümsemesi silinmişti. “Yanlış mı anlaşıldım?”

Isabelle kalın, sarı saç tutamlarını alıp eline sardı. Sonra Yüzbaşı Beck’in yakışıklı yüzüne baka baka sırtıp saçlarını kesti ve o uzun, sarı kuyruğu ona uzattı. “Bizim güzel bir şeye sahip olmamız *verboten*²³, öyle değil mi, Yüzbaşı Beck?”

22 (Alm.) Kumandan. (ç. n.)

23 (Alm.) Yasak. (ç. n.)

Viann iç çekti. “Lütfen, bayım. Onu görmezden gelin. Isabelle gururlu, aptal bir genç kız.”

“Hayır,” dedi Beck. “Öfkeli. Öfkeli insanlar savaşta hep hata yapar ve ölür.”

“İşgalci askerler de öyle!” diye atıldı Isabelle.

Beck ona güldü.

Isabelle homurtuyu andıran bir ses çıkararak arkasını döndü, merdivenlerden sert adımlarla çıktı ve kapıyı evi sallayacak kadar hızlı bir şekilde kapattı.

“Bahse girerim ki şimdi onunla konuşmak isteyeceksiniz,” dedi Beck. Viann’e öyle bir baktı ki... sanki birbirlerini anlıyorlardı. “Böyle... abartılı hareketler yanlış yerde yapılırsa çok tehlikeli olabilir.”

Viann onu salonda bırakıp üst kata çıktı ve Isabelle’i Sophie’nin yatağında otururken buldu. Kardeşi sinirden titriyordu.

Yanakları ve boğazı çiziklerle doluydu. Bu izler, gördüklerinin ve atlattıklarının birer anımsatıcısıydı. Şimdi de saçları gitmişti, saçının iki tarafı farklı uzunlukta idi.

Viann, Isabelle’in eşyalarını dağınık yatağın üzerine attı ve kapıyı arkasından kapadı. “Tanrı aşkına, bunu yaparken aklından ne geçiyordu?”

“Onu uykusunda öldürebilirim, boğazını keserim.”

“Peki, sence burada kalma emri olan bir yüzbaşını aramaya gelmezler mi? *Mon Dieu*, Isabelle!” Derin bir nefes alıp sinirlerini yatıştırmaya çalıştı. “Aramızda sorunlar olduğunu biliyorum. Sana çocukken kötü davrandığımı biliyorum. Sana yardım edemeyecek kadar gençtim, korkaktım ve babam sana daha da kötü davrandı. Ama bu artık geride kaldı ve sen burnunun dikine giden bir kız olamazsın. Bu mesele artık benim kızım ile alakalı. Senin yeğeninle... Onu korumalıyız.”

“Ama...”

“Fransa teslim oldu, Isabelle. Herhalde bu gerçek gözünden kaçmamıştır.”

“General de Gaulle’ü duymadın mı? Dedi ki...”

“Pekâlâ, kimmiş bu General de Gaulle? Neden onu dinlemeliymişiz? Mareşal Pétain bir savaş kahramanı ve bizim önderimiz. Devletimize güvenmek zorundayız.”

“Dalga mı geçiyorsun, Viann? Vichy’deki hükümet Hitler’le iş birliği yapıyor. Buradaki tehlikeyi nasıl görmezsin? Pétain haksız. İnsan bir liderin peşinden körlemesine gider mi?”

Viann, Isabelle’e doğru yürüdü; artık ondan korkmaya başlamıştı. “Sen son savaş hatırlamıyorsun,” dedi. Titremelerini durdurmak için ellerini kavuşturmuştu. “Ben hatırlıyorum. Eve dönemeyen babaları, ağabeyleri ve amcaları hatırlıyorum. Kötü haber telgrafla ulaştığında sınıfımda ağlayan çocukları hatırlıyorum. Eve koltuk değnekleriyle, pantolonlarının altında bir şey olmadan gelen erkekleri, kolunu kaybedenleri, yüzü mahvolanları hatırlıyorum.

“Babamın savaştan önce nasıl olduğunu ve eve geldiğinde ne kadar değiştiğini hatırlıyorum, içtiğini, kapıları çarptığını, bize bağırdığını ve sonra durulduğunu... Verdun’la, Somme’la ve kanın nehir olup aktığı siperlerde ölen bir milyon askerle ilgili anlatılan hikâyeleri hatırlıyorum. Almanların gaddarlığını da... O kısmı da unutma. Merhametsizlerdi, Isabelle.”

“Benim demek istediğim de bu. Biz...”

“Merhametsizlerdi çünkü onlarla savaşıyorduk, Isabelle. Pétain bizi tekrar aynı şeyleri yaşamaktan kurtardı. Güvende tuttu. Savaşı durdurdu. Şimdi Antoine ve diğer erkekler eve dönecek.”

“*Heil Hitler* dünyasına mı?” dedi Isabelle dudak bükerek. “‘Fransız direnişinin alevi sönmemeli ve sönmeyecek.’ De Gaulle böyle demişti. Nasıl yapabiliyorsak öyle savaşmak zorundayız. Fransa için, Vi. Fransa’nın Fransa olarak kalabilmesi için...”

“Yeter,” dedi Viann. O kadar yakınındaydı ki Isabelle’in kulağına bir Şeyler fısıldayabilir ya da onu  pebilirdi ama ikisini de yapmadı. Sakin ve dengeli bir sesle, “Sen Sophie’nin odasına geçeceksin, o da benim yanıma taŐınacak. Şunu unutma, Isabelle, o adam bizi vurabilir. Bizi vurabilir ve bu hiç kimsenin umurunda olmaz. O askeri benim evimde tahrik etmeyeceksin.”

Bu sözlerin kız kardeşini can evinden vurduğunu anlamıştı       Isabelle kaskatı kesilmişti. “ enemi tutmayı deneyeceğim.”
“Denemekten fazlasını yap.”

Dokuz

Viann yatak odasının kapısını kapadı ve sonra kapıya yaslanıp sinirlerini yatıştırmaya çalıştı. Isabelle'in de arka odada volta attığını duyabiliyordu, kardeşi döşeme tahtalarını titreten bir öfkeyle yürüyordu. Viann ne kadar zamandır orada duruyor, titriyor ve sinirlerini kontrol altına almaya çalışıyordu? Korkusuyla mücadele ederken saatler geçmiş gibi hissetmişti.

Normal zamanlarda kardeşiyle mantık çerçevesinde konuşacak, uzun zamandır konuşulmamış şeylerin bahsini edecek gücü kendinde bulurdu. Isabelle'e, ona küçük bir kızken gerektiği gibi davranamadığı için ne kadar üzüldüğünü söylerdi. Belki Isabelle'in onu anlamasını sağlayabilirdi.

Viann annesinin ölümünden sonra çaresizliğe kapılmıştı. Babası onları yaşamaları için bu küçük kasabaya, onlara hiç sevgi göstermeyen o soğuk, acımasız kadına bıraktığında Viann bir çiçek gibi solmuştu.

Başka zaman olsa Isabelle'le ortak anılarını paylaşabilirdi, annesinin ölümüyle nasıl altüst olduğunu, babasının onları reddetmesinin kalbini nasıl kırdığını... On altı yaşında hamile ve âşık bir halde babasına gittiğinde ondan yediği tokadı ve yüz karası olarak görülmesini... Antoine'ın, babasını sertçe itip, "Onunla evleneceğim," demesini...

Ve babasının cevabını: “Tamam, senin olsun. Evi de alabilirsin. Ama ciyaklayıp duran kız kardeşini de alacaksın.”

Viann gözlerini yumdu. Bunları düşünmekten nefret ediyordu, yıllar geçtikçe unutmaya çok yaklaşmıştı. Şimdi yeniden hatırladığında nasıl bir kenara atabilirdi ki? Babasının onlara yaptıklarının aynısını kendisi Isabelle’e yapmıştı. Hayatındaki en büyük pişmanlıktı bu.

Ama şimdi bu hasarı onarmanın zamanı değildi.

Şimdi, Antoine eve dönene kadar Sophie’yi güvende tutmak için elinden gelen her şeyi yapmak zorundaydı. Isabelle’in de bunu anlaması gerekiyordu.

İç çekerek yemeği kontrol etmek için merdivenlerden indi.

Mutfakta patates çorbasının gereğinden fazla hızlı kaynadığını fark etti, o yüzden tencerenin üstünü kapatıp ocağı kıstı.

“Madam? Siz neşeli misiniz?”

Viann onun sesini duyunca sıçradı. Ne zaman buraya girmişti? Derin bir nefes alarak saçlarını düzeltti. Adamın kastettiği sözcük bu değildi. Fransızcası gerçekten çok kötüydü. “*Oui*. Teşekkür ederim,” dedi Viann.

“Güzel kokuyor,” dedi Yüzbaşı, arkasından ona yaklaşarak.

Viann tahta kaşığı ocağın yanına bıraktı.

“Ne yaptığınızı görebilir miyim?”

“Tabii ki,” dedi Viann, ikisi de onun fikirlerinin bir önemi varmış gibi davranıyordu. “Sadece patates çorbası.”

“Ne yazık ki karım pek iyi bir aşçı değildir.”

Şimdi Viann’ın dibindeydi ve ocaktaki yemeği izleyen aç bir adam olarak Antoine’in yerini almıştı.

“Evlisiniz,” dedi Viann, sebebini anlamasa da bu onu rahatlatmıştı.

“Yakında bir bebeğimiz olacak. Adını Wilhelm koymayı düşünüyoruz. Tabii doğduğunda ben orada olmayacağım ve böyle kararlar kaçınılmaz olarak annesinin olmalı.”

Yüzbaşı ne kadar da... insani bir şey söylemişti. Viann hafifçe dönüp ona bakmaktan kendini alamadı. Adamla neredeyse aynı boydaydılar ve bu onu geriyordu. Gözlerinin içine bakmak kendini savunmasız hissetmesine neden oluyordu.

“Umarım hepimiz yakında eve dönmüş oluruz,” dedi Yüzbaşı.

O da bunun bitmesini istiyor, diye düşündü Viann rahatlayarak.

“Yemek saati, Yüzbaşı. Bize katılacak mısınız?”

“Onur duyarım, madam. Gerçi çoğu gece geç saatlere kadar çalışacağımı ve yemeğimi subaylarla yiyeceğimi duymak sizi memnun edecektir. Ayrıca harekâtlara katılıyor olacağım. Bazen varlığımı hissetmeyeceksiniz bile.”

Viann onu mutfakta bıraktı ve gümüş sofrasını yemek odasına taşıdı. Orada az kalsın Isabelle’e çarpıyordu.

“Onunla yalnız kalmamalısın,” diye fısıldadı Isabelle hırısla.

O sırada Yüzbaşı odaya girdi.

“Misafirperverliğinizden sonra size zarar vereceğimi düşünüyor olamazsınız herhalde? Bu geceyi düşünün. Size şarap getirdim. Leziz bir Sancerre.”

“Demek bize şarap getirdiniz...” dedi Isabelle.

“Bütün iyi misafirlerin yapacağı gibi,” diye karşılık verdi Yüzbaşı.

Viann içinden, *ah, hayır,* dedi ama Isabelle’in konuşmasını engellemek için yapabileceği hiçbir şey yoktu. “Tours’u bilir misiniz, Yüzbaşı?” diye sordu Isabelle. “*Stukalarınızın*,²⁴ canlarını kurtarmak için kaçan masum kadın ve çocuklara nasıl ateş açtığını ve üzerimize bombalar yağdırdığını biliyor musunuz?”

“Sizin üstünüze mi?” dedi Yüzbaşı, yüzünde düşünceli bir ifade belirmişti.

“Ben de oradaydım. Yüzümdeki izleri görüyorsunuz.”

“Ah,” dedi Yüzbaşı, “bu çok nahoş olmuş.”

24 (Alm.) Alman bombardıman uçağı. (ç. n.)

Isabelle durgunlaştı. Yeşil gözleri, beyaz tenindeki kızarıklıklar ve morluklarla tezat oluşturarak parlıyordu. “Nahoş.”

“Sophie’yi düşün,” diye hatırlattı Viann sakince.

Isabelle dişlerini gıcırdattı ve sonra sahte bir gülümseme takındı. “Buyurun, Yüzbaşı Beck, size yerinizi göstereyim.”

Viann en azından son bir saattir ilk kez rahat bir nefes almıştı. Sonra yemeği servis etmek için yavaşça mutfığa yöneldi.

Viann yemeği sessizce servis etti. Masadaki hava, kömür dumanı kadar ağırdı ve hepsinin üzerine sinmişti. Viann’ın sinirleri yıpranma noktasındaydı. Dışarıda güneş batmaya başlamıştı ve pencerelerden içeriye pembe bir ışık süzülüyordu.

“Şarap alır mıydınız, matmazel?” diye sordu Beck, Isabelle’e. Masaya getirdiği Sancerre’den kendine büyük bir kadeh dolduruyordu.

“Sıradan Fransız ailelerin şarap alacak paraları yokken, Yüzbaşı, ben nasıl keyif alabilirim ki?”

“Belki bir yudum o kadar da...”

Isabelle çorbasını bitirdi ve ayağa kalktı. “Affedersiniz, midem kötü oldu da.”

“Benim de,” dedi Sophie. Ayağa kalktı ve odadan çıkan teyzesini, lider köpeğin peşinden giden yavru köpek gibi takip etti. Başını öne eğmişti.

Viann hiç kıpırdamadan oturdu, çorba kaşığını tabağının üzerinde tutuyordu. Onu bu adamla yalnız bırakmışlardı.

Nefes alıp verişleri göğsünde yankılanıyordu. Kaşığını dikkatlice bıraktı ve peçeteyle ağızını sildi. “Kardeşimin kusuruna bakmayın, Yüzbaşı. Fevri ve inatçı davranabiliyor.”

“Benim en büyük kızım da öyledir. Biraz daha büyüdüğünde sorundan başka bir şey yaratmayacağından eminiz.”

Viann bu sözler karşısında o kadar şaşırdı ki adama döndü: “Kızınız mı var?”

“Gisela,” dedi Beck. Ağzı kıvrılıp gülümsemeye dönüştü. “Altı yaşında ve annesi ona dişlerini fırçalamak gibi en kolay işleri bile yaptırmakta şimdiden zorlanıyor. Gisela’mız kitap okumaktansa kaleler inşa etmeyi tercih ediyor.” Gülümseyerek iç çekti.

Yüzbaşı Beck hakkında öğrendikleri Viann’i şaşırtmıştı. Bir cevap vermeye çalıştı ama sinirleri fazlasıyla bozulmuştu. Kaşığına alıp tekrar yemek yemeye başladı.

Yemek, felaket gibi gelen bir sessizlik içinde sonsuza dek süreceğe benziyordu.

Yüzbaşı önündekini bitirip, “Çok güzel bir yemektir, teşekkür ederim,” dediği anda Viann ayağa kalkıp masayı toplamaya başladı.

Neyse ki Beck peşinden mutfığa gelmemişti. Yemek odasında, masada tek başına kalmış, kendi getirdiği şarabı içiyordu. Viann şarabın sonbahar tadında olduğunu biliyordu; armut ve elma aromalıydı.

Bulaşıkları yıkayıp, kurulayıp kaldırdığında gece çökmüştü. Evden çıkıp bir dakika huzur bulmak için yıldızların aydınlattığı ön bahçeye gitti. Bahçenin taş duvarında bir gölge kıpırdadı, belki de bir kedi idi.

Sonra arkasında ayak sesleri duydu. Biri bir kibrit çaktı ve sülfür kokusu geldi.

Viann geriye doğru bir adım attı, gölgelerin içinde erimek istiyordu. Yeterince sessiz hareket ederse belki de kimseye görünmeden yan kapıdan içeri girebilirdi. O sırada ince bir dala bastı, topuğunun altında bir çıtırtı duydu ve donakaldı.

Yüzbaşı bahçeden hızla uzaklaştı.

“Madam,” dedi, “demek siz de yıldızların ışığını seviyorsunuz. Rahatsız ettiğim için kusura bakmayın.”

Viann kıpırdamaya korkuyordu.

Yüzbaşı aralarındaki mesafeyi kapattı ve sanki oraya aitmiş gibi Viann'ın yanına gelip bostana bakmaya başladı.

“Buraya bakınca ortada bir savaş olduğunu anlamak mümkün değil,” dedi.

Viann, adamın sesinin hüzünlü olduğunu düşündü ve bir yönden birbirlerine benzediklerini hatırladı. İkisi de sevdikleri insanlardan uzaktaydı. “Sizin... üstünüz... savaş esirlerinin Almanya’da kalacağını söyledi. Bu ne anlama geliyor? Bizim askerlerimiz ne olacak? Herhalde hepsini yakalamadınız.”

“Bilmiyorum, madam. Bazıları dönecek ama çoğu dönmeyecek.”

“Bak sen! Yeni arkadaşlar arasında küçük, tatlı bir an yaşanıyor,” dedi Isabelle, sesi sivri bir metal parçası gibi keskindi.

Viann olduğu yerde sıçradı; burada bir Alman’la, düşmanla, bir erkekle dururken yakalandığı için dehşete düşmüştü.

Isabelle ay ışığının altında durdu. Üzerinde karamel rengi kıyafetler vardı. Bir elinde valizini, diğer elinde Viann'ın en iyi Deauville şapkasını tutuyordu.

“Benim şapkamı almışsın,” dedi Viann.

“Treni beklemek zorunda kalabilirim. Nazi saldırısı yüzünden yüzüm hâlâ hassas.” Bu sözleri söylerken Beck’e gülümsüyordu ama bu gerçek bir gülümseme sayılmazdı.

Beck başını hafifçe eğdi. “Belli ki siz iki kız kardeşin konuşacağı konular var. Ben kaçayım.” Onlara hızla ve nazikçe selam vererek eve döndü ve kapıyı arkasından kapattı.

“Burada kalamam,” dedi Isabelle.

“Tabii ki kalabilirsin.”

“Düşmanla arkadaş olmak ilgimi çekmiyor, Vi.”

“Lanet olsun, Isabelle. Sakın...”

Isabelle ona iyice yaklaştı.

“Er ya da geç seni ve Sophie’yi tehlikeye atacağım. Bunu yapacağımı biliyorsun. Bana Sophie’yi korumam gerektiğini söyle-

miştin. Onu koruyabilmemin tek yolu bu. Kalırsam patlayacağımı hissediyorum, Vi.”

Viann’ın öfkesi dağılıp gitmişti ve öfke olmayınca üzerine tarif edilemez bir yorgunluğun çöktüğünü hissetti. Aralarında her zaman böyle temel bir fark olmuştu: itaatkâr Viann ve isyankâr Isabelle... Çocukluklarında bile kederlerini farklı yollarla yansıtmışlardı. Viann annesinin ölümünden sonra sessizleşmiş, babasının onları terk etmiş olması onu incitmemiş gibi davranmıştı. Isabelle ise öfke nöbetleri geçirmiş, kaçmış ve ilgi istemişti. Annesi onların günün birinde birbirlerinin en iyi arkadaşları olacaklarına dair yemin etmişti. Ancak bu tahmin şimdi her zamankinden daha az mümkün görünüyordu.

Bu konuda Isabelle haklıydı. Viann, kız kardeşinin, Yüzbaşı’nın önünde yapacağı ve söyleyeceği şeylerden devamlı çekinecekti ve işin aslı bunu kaldıracak gücü yoktu.

“Nasıl gideceksin?”

“Trenle. Vardığımda sana telgraf çekeceğim.”

“Dikkatli ol. Aptalca bir şey yapma.”

“Ben mi? Beni tanıyorsun.”

Viann, Isabelle’e sıkıca sarıldı ve sonra onu bırakıp gitmesine izin verdi.

Şehre giden yol o kadar karanlıktı ki Isabelle kendi ayaklarını göremiyordu. Doğal olmayan bir sessizlik vardı. İnsanda, tutulmuş bir nefes gibi şüphe uyandırıyor, ta ki uçak pistine gelene kadar... Orada sertleşmiş toprağa vuran botların, motosikletlerin ve mühimmat deposunu koruyan tel örgü hizasında sıralanmış kamyonların sesini duydu.

Aniden farları kapalı bir kamyon belirdi. Gürültüyle yola çıkınca Isabelle yalpalayarak kendini kenara, hendeğe doğru attı.

Şehirde kapalı dükkânlar, yanmayan sokak lambaları ve karartılmış pencereler arasında ilerlemek kolay değildi. Sessizlik ürkütücü ve sinir bozucuydu. Ayak sesleri fazla gürültülü geliyordu. Attığı her adımda sokağa çıkma yasağının başladığını ve onu ihlal ettiğini fark ediyordu.

Ara sokaklardan birine girdi. Pürüzlü kaldırımlarda yolunu bulmaya çalışıyor, ona rehber olsun diye parmak uçlarıyla vitrinlere dokunuyordu. Ne zaman bir ses duysa donup kalıyor ve sessizlik geri dönene dek bir köşeye büzüşüp gölgelerin arasına saklanıyordu. Şehrin bir ucundaki tren istasyonuna ulaşmak çok zamanını alacak gibi görünüyordu.

“Dur!”

Isabelle sesi duyduğu anda üzerine beyaz bir ışık vurmuştu. Onun ardına bir gölge gibi saklandı.

Alman nöbetçi ona yaklaştı, kolunda bir tüfek vardı. “Sen daha çocuksun,” dedi yanına gelince. “Sokağa çıkma yasağından haberin var, değil mi?”

Isabelle yavaşça kalktı ve var olmayan bir cesaretle adamın yüzüne baktı. “Bu kadar geç saatte dışarıda olmamamız gerektiğini biliyorum. Ama acil bir durum söz konusu. Paris’e gitmeliyim. Babam hasta.”

“Ausweisin²⁵ neredē?”

“Kimliğim yok.”

Asker tüfeği omzundan indirip eline aldı. “*Ausweis* olmadan seyahat etmek yok.”

“Ama...”

“Canın yanmadan evine git, kızım.”

“Ama...”

“Hemen, ben seni görmezden gelmemeye karar vermeden git.”

25 (Alm.) Kimlik. (ç. n.)

Isabelle içinden hayal kırıklığıyla dolu çılgınlık atıyordu. Hiçbir şey söylemeden nöbetçiden uzaklaşmak ağırlına gidiyordu. Eve dönerken gölgelerin arasına saklanmaya bile çalışmadı. Sokağa çıkma yasağını hiçe saydığını gösteriyor, onu tekrar durdurmaları için meydan okuyordu. Kafasının içinde yankılanan küfürlerin ipini bırakabilmek için bir tarafı yakalanmak istiyordu.

Hayatı böyle olamazdı. En ufak bir protestonun olmadığı bu şehirde bir Nazi'yle aynı eve tıklılmıştı. Fransa teslim olmamış ya da işgal edilmemiş gibi davranmaya çalışan yalnızca Viann değildi, esnaf ve lokanta sahipleri de Almanlara gülümsüyor, onlara şampanya ikram ediyor, etin en iyi kısımlarını satıyordu. Köylüler omuz silkip hayatlarına devam ediyordu. Ah, tabii durumu onaylamadıklarını mırıldanıyor, kafalarını iki yana sallıyor ve onlara adres sorulduğunda yanlış tarafı gösteriyorlardı ama bu küçük isyanlar dışında hiçbir şey olmuyordu. Alman askerlerinin kibirle kasılmalarına şaşırmamak gerekirdi. Bu şehri savaştan ele geçirmişlerdi. Lanet olsun ki bütün Fransa'da aynı şeyi yapmışlardı.

Fakat Isabelle, Tours yakınlarındaki o tarlada gördüklerini asla unutamayacaktı.

Evde yeniden üst kata çıktığında, çocukken onun olan yatak odasına girdi ve kapıyı çarptı. Birkaç dakika sonra sigara kokusu alınca o kadar sinirlendi ki çılgılık atmak istedi.

O adam aşağıda oturmuş, sigara içiyordu. Sahte gülümsemesi ve yontma taştan yüzüyle Yüzbaşı Beck, istese hepsini bu evden atabilirdi. Bir sebebi olsa da olmasa da... Hayal kırıklığı, bildiği hiçbir şeye benzemeyen bir öfkeye dönüştü. Sanki iç organları patlamayı bekleyen birer bombaydı. Tek bir yanlış hareketle ya da sözle patlayabilirdi.

Viann'ın odasına gidip kapıyı açtı. "Şehirden ayrılabilmek için kimlik gerekiyormuş." Öfkesi iyice büyüyordu. "Lanet herifler ailemizi görmek için trene binmemize bile izin vermiyor."

Viann karanlığın içinden, "Demek öyleymiş," dedi.

Isabelle onun sesinde duyduğu şeyin rahatlatma mı, yoksa hayal kırıklığı mı olduğunu bilemiyordu.

“Yarın sabah benim için şehre inecek ve ben okuldayken kuyrukta bekleyip alabildiklerini alacaksın.”

“Ama...”

“Aması yok, Isabelle. Şu anda buradasın ve bizimle kalıyorsun. Üzerine düşeni yapmanın zamanı geldi. Sana güvenebilmeliyim.”

Sonraki hafta boyunca Isabelle elinden gelenin en iyisini yapmak için çabaladı ama o adamla aynı çatı altında uyurken bunu sürdürmesi imkânsızdı. Gecelerce uyuyamadığı oluyordu. Karanlıkta tek başına yatağında uzanıyor ve en kötüsünü hayal ediyordu.

O sabah, şafaktan epey önce oyunu bir kenara bırakıp yatağından çıktı. Yüzünü yıkadı, pamuklu kumaştan basit bir elbise giydi ve merdivenlerden aşağı inerken, kestiği saçlarına bir eşarp doladı.

Viann koltukta oturmuş, örgü örüyordu. Yanında bir kandil yanıyordu. Onu karanlıktan ayıran lambanın ışığında ablası solgun ve hasta görünüyordu. Belli ki bu hafta o da pek uyuyamamıştı. Viann şaşkınlıkla Isabelle’e baktı. “Erkencisin.”

“Önümde, kuyruklarda beklememi gerektiren uzun bir gün var. Şimdiden başlasam iyi olur,” dedi Isabelle. “Önce gelen en iyi yemeği alır.”

Viann örgüsünü kenara koyup ayağa kalktı. Elbisesini düzelterek –bu da o adamın evde olduğunun bir başka hatırlatıcısıydı, kimse aşağı geceliğiyle inmiyordu– mutfığa girdi ve karnelerle geri döndü. “Bugün et günü.”

Isabelle karneleri Viann’dan alarak evden çıktı ve karartılmış dünyanın karanlığına dalıverdi.

O yürüdükçe güneş de yükseldi ve dünya, içindeki dünyayı aydınlattı. Burası Carriveau’ya benziyordu fakat tamamen yabancı

bir his uyandırıyor. Uçak pistinin yanından geçerken arkasında POL yazan küçük, yeşil bir araba homurdanarak yanından geçti.

Gestapo.

Uçak pisti şimdiden oldukça hareketliydi. Isabelle ön tarafta dört nöbetçi görmüştü; yeni inşa edilen girişte iki, binanın çift kanatlı kapılarında iki kişi duruyordu. Sabahın ilk saatlerine özgü esintiler Nazi bayraklarını dalgalandırıyordu. Birkaç uçak İngiltere'yi ve Avrupa'nın çeşitli yerlerini bombalamak üzere kalkışa hazırdı. Nöbetçiler üzerlerinde, "VERBOTEN, UZAK DURUN, ÖLÜM CEZASI" yazan tabelaların önünde yürüyorlardı.

Isabelle yürümeye devam etti.

Kasaba ulaştığında kuyrukta şimdiden dört kadının olduğunu gördü ve sıranın arkasında yerini aldı.

O sırada yolda duran tebeşir parçasını gördü. Tebeşir, kaldırım taşlarının arasına sıkışmıştı. Isabelle onu nasıl kullanacağını hemen bulmuştu.

Çevresine göz attı, onu izleyen yoktu. Her yerde Alman askerleri varken onu neden izlesinlerdi ki? Üniformalı adamlar şehirde tavus kuşu gibi geziyor, gözlerine takılan ne varsa satın alıyorlardı. Taşkın, gürültücü ve neşeliydiler. İstisnasız hepsi kibardı, kadınlar için kapıları açıyor, onlara şapkalarıyla selam veriyorlardı ama Isabelle buna aldanmıyordu.

Eğildi ve tebeşir parçasını avucuna alıp cebine sakladı. Sırf bunu yapmak bile Isabelle'e kendini tehlikeli ve harika hissettirmişti. Ondan sonra ayağıyla sabırsızca ritim tutarak sırasının gelmesini bekledi.

"Günaydın," dedi karnesini kasabın karısına uzatırken. Seyrelen saçları ve incecik dudaklarıyla yorgun görünümlü bir kadındı.

"Domuz dizi, dokuz yüz gram. Sadece bu kaldı."

"Kemik?"

“Almanlar bütün iyi etleri alıyor, matmazel. Aslında şanslısınız. Domuz eti Fransızlara *verboten*, bilmiyor musunuz? Ama eklemleri istemiyorlar. Bunları istiyor musunuz, yoksa almayacak mısınız?”

“Ben alırım,” dedi arka taraftan biri.

“Ben de!” diye bağırdı bir başka kadın.

“Alacağım,” dedi Isabelle. Kadın küçük paketi aldı, buruşuk kâğıda sardı ve bir parça sicimle bağladı.

Karşı taraftan Arnavut kaldırımlı sokakta yürüyen çizmeli ayakların sesini duydu. Askerlerin kınlarındaki kılıçların tıngırtısı, erkek kahkahaları ve onların yataklarını ısıtan Fransız kadınların mırıltıları geliyordu. Üç Alman askeri, fazla uzakta olmayan bir lokantanın masasında oturuyordu.

“Matmazel?” dedi içlerinden biri ona el sallayarak. “Gelin de bizimle bir kahve için.”

Isabelle küçük ve yetersiz olsa da kâğıda sarılı hazinelerini taşıyan söğüt dalından sepeti sıkıca kavradı ve askerleri görmezden geldi. Köşeyi dönüp şehrin diğer bütün geçitleri gibi dar ve çarpık bir ara sokağa daldı. Girişler dardı ve caddeden bakılınca çıkmaz sokak gibi görünüyordular. Yerli halk bu sokakların arasında, bir kayıkçının çamurlu bir nehirde ilerlediği gibi kolaylıkla geziniyordu. Isabelle göze çarpmadan ilerledi. Ara sokaktaki dükkânların hepsi kapanmıştı.

Terk edilmiş tuhafiye dükkânının vitrinine asılmış olan posterde, açgözlü ve kötü niyetli gibi görünen ve bir çantayla para taşıyan kocaman, kanca burunlu bir adam, arkasından cesetler sürükleyerek kan izi bırakıyordu. Isabelle, *Juif*, yani Yahudi kelimesini görünce durdu.

Yürümeye devam etmesi gerektiğini biliyordu. Sonuçta bu sadece bir propagandaydı. Düşmanın dünyadaki kötülükler ve süregelen savaş için zalim bir şekilde Yahudileri suçlama denemesiydi.

Ama yine de...

Isabelle soluna baktı; on beş metre ötede şehrin içinden geçen ana caddelerden biri olan La Grande Caddesi vardı. Sağma baktığındaysa ara sokağın çıkışını görüyordu.

Elini cebine atıp tebeşir parçasını aldı. Ortalıkta kimsenin olmadığından emin olunca posterin üzerine, “zafer” anlamına gelen *victory* kelimesinin V’sini çizdi. Poster elinden geldiğince karalamıştı.

O sırada biri bileğini o kadar sıkı bir şekilde tuttu ki Isabelle donakaldı. Tebeşir parçası yere düştü, parçaları kaldırıma dağıldı ve çatlaklardan birinin içine yuvarlandı.

“Matmazel,” dedi bir erkek sesi. Adam, Isabelle’in yüzünü, henüz karaladığı postere yaslamıştı. Onu yakalayan kişiyi görememesi için yanağını kâğıda bastırıyordu. “Yaptığınız şeyin *verboten* olduğunu biliyor musunuz? Ve cezasının ölüm olabileceğini?”

On

Viann gözlerini kapattı ve *gel artık, Antoine*, diye düşündü. Kendine yalnızca bunun için, küçük bir yakarış için izin vermişti. Bütün bunları, savaşı, Yüzbaşı Beck'i ve Isabelle'i tek başına nasıl idare edebilirdi?

Hayal kurmak, dünyası yıkılmamış da dimdik duruyormuş gibi davranmak istedi. Sanki misafir odasının kapalı kapısının hiçbir anlamı yoktu. Viann dün gece Sophie'yle yatmıştı çünkü kitap okurken uyuyakalmışlardı. Her yerin çiyile ıslandığı böyle bir sabahta Antoine dışarıda, aylar sonra bastırarak olan kış için odun kırıyor olmalıydı. Birazdan içeri girip, *evet, gidip bugünkü postalarımı dağıtayım*, diyecekti. Belki de Viann'e, Afrika'dan ya da Amerika'dan gelen bir mektubun üzerindeki en yeni posta damgasından bahsedecek, sonra da karısına onunla ilgili romantik bir hikâye uyduracaktı.

Onun yerine Viann örgüsünü koltuğun yanındaki sepete bıraktı, çizmelerini giydi ve odun kırmak için dışarı çıktı. Çok yakında yine sonbahar gelecekti, ardından da kış... Bahçesinin mülteciler tarafından talan edilmesi Viann'e hayatlarının ne kadar da tehlikeli, ince bir çizginin üzerinde durduğunu hatırlıyordu. Baltayı kaldırıp tüm gücüyle indirdi.

Tut. Kaldır. Hazır. İndir.

Baltanın her darbesi, ağırlığını bütün kollarında hissettiriyor ve acı, omuz kaslarına yerleşiyordu. Tüm gözeneklerinden ter fişkırıyordu, saçları sıırıslıslam olmuştı.

“Benim yapmama izin verin, lütfen.”

Viann donunca baltayı tutan eli de havada kaldı.

Beck hemen yanında duruyordu. Binici pantolonunu ve çizmelerini giymişti, göğsünü yalnızca ince, beyaz bir gömlek kapatıyordu. Solgun renkli yanakları sabah tıraşından sonra kızarmıştı ve sarı saçları ıslaktı. Gömleğine damlalar düşüyordu ve küçük, gri, güneş ışığı desenleri oluşturunuyordu.

Viann bigudili saçlarıyla elbisesinin ve iş çizmelerinin içinde kendini giderek daha fazla rahatsız hissetmeye başlamıştı. Baltayı indirdi.

“Evde bir erkeğin yapması gereken işler vardır. Siz odun kırmak için fazla narinsiniz.”

“Ben yapabilirim.”

“Tabii ki yapabilirsiniz ama neden yapasınız ki? Gidin, madam. Kızınızla ilgilenin. Bu küçük işi sizi için ben yapabilirim. Yoksa annem beni oklavayla döver.”

Viann hareket etmeyi düşündüyse de nedense etmedi. O sırada Yüzbaşı geldi ve baltayı elinden nazikçe çekmeye başladı. Viann bir an için içgüdüsel olarak baltayı elinden bırakmadı.

Bakışları karşılaştınca öylece kaldılar.

Viann baltayı o kadar ani bir şekilde bırakıp geriye sıçradı ki dengesini kaybedip sendeledi. Yüzbaşı onu bileğinden yakalayıp tuttu. Mırıldanarak adama teşekkür eden Viann arkasını döndü ve ondan uzaklaştı. Bu sırada başını elinden geldiğince dik tutmaya çalışıyordu. Adımlarını hızlandırmamak için cesaretinin son kırıntılarını da kullanması gerekmişti. Yine de kapıya ulaştığında sanki Paris’ten oraya kadar koşmuş gibi hissetti. Kocaman bahçe çizmelerini ayağından fırlattı ve çizmelerin gürültüyle evin ze-

minine düştüğünü duydu. İsteddiği en son şey, evini işgal eden bu adandan nezaket görmektir.

Kapıyı çarparak kapadı ve mutfığa gidip ocağı yakarak kaynaması için üzerine bir tencere su koydu. Sonra merdivenlerin başına gitti ve kahvaltıya gelmesi için kızına seslendi.

Sophie asık suratı ve darmadağın saçlarıyla merdivenlerden inene kadar Viann'ın iki kere daha seslenmesi, sonra da onu tehdit etmesi gerekmişti. Kızı yine denizci tarzı elbisesini giymişti. Antoine'ın evden uzakta olduğu on ay içinde Sophie o elbisenin içine giremeyecek kadar büyümüştü ama yine de onu giymekten bir türlü vazgeçmiyordu. "Uyandım," dedi masaya gelip sandalyesine yerleşirken.

Viann kızının önüne bir kâse mısır unu lapası koymuş ve bu sabah biraz savurganlık yaparak üzerine de bir yemek kaşığı konserve şeftali eklemişti.

"Anne? Duymuyor musun? Biri kapıyı çalıyor."

Viann başını iki yana salladı – tek duyduğu, baltanın çıkardığı seslerdi. Gidip kapıyı açtı.

Kapıdaki Rachel'di. Bebeğini kucaklamış, Sarah'yı da iyice yanına çekmişti. "Bugün bigudilerle mi ders anlatacaksın?"

"Ah!" Viann kendini aptal gibi hissediyordu. Neden böyle olmuştu? Bugün yaz tatilinden önce okulun son günüydü. "Haydi, gidelim, Sophie. Geç kaldık." İçeriye koşup masayı topladı. Sophie tabağını yalayıp tertemiz yaptığı için Viann onu daha sonra yıkamak üzere bakır lavabonun içine koydu. Tencerede kalan lapanın üstünü kapattı ve şeftalileri kaldırdı. Sonra da hazırlanmak için yukarı koştu.

Kısa süre içinde bigudilerini çıkarmış ve saçlarını tarayarak düzgün dalgalar elde etmişti. Şapkasını, eldivenlerini ve el çantasını kaptı. Dışarı çıktığında Rachel ve çocukları bostanda onu beklerken buldu.

Yüzbaşı Beck de oradaydı ve kulübenin yanında duruyordu. Beyaz gömleğinin bazı yerleri ıslanıp göğsüne yapışmış ve altında kalan tüyleri gözler önüne sermişti. Adam baltayı gelişigüzel bir şekilde omzuna atmıştı.

“Ah, selamlar,” dedi Yüzbaşı Beck.

Viann arkadaşının onu dikkatle incelediğini hissedebiliyordu.

Beck baltayı omzundan indirdi. “Arkadaşınız mı, Madam?”

“Rachel,” dedi Viann gergin bir tavırla. “Komşum. Rachel, bu da Yüzbaşı Beck. Bizimle... birlikte konaklayan beyefendi.”

“Merhaba,” dedi Beck, başıyla Rachel’e kibarca selam vererek.

Viann elini Sophie’nin sırtına koydu ve onu hafifçe itti. Boston’un uzun çimenlerinin arasından geçip tozlu yola çıktılar.

Uçak pistine geldiklerinde Rachel, “Yakışıklıymış,” dedi. Tel örgülerin arkasındaki pist hareketli ve uğultuluydu. “Bana bunu söylememiştin.”

“Öyle mi?”

“Öyle olduğunu bildiğinden eminim, o yüzden bunu sorman ilginç. Nasıl biri?”

“Alman.”

“Claire Moreau’nun evinde konaklayan askerler bacaklı sosislere benziyor. Sızıncaya kadar şarap içtiklerini ve domuz gibi horladıklarını duydum. Sanırım sen şanslısın.”

“Şanslı olan sensin, Rachel. Senin evine kimse taşınmadı.”

“Sonunda yoksulluğun mükâfatını aldık.” Viann’ın koluna girdi. “Bu kadar canını sıkma, Viann. ‘Doğru’ davranmaları için emir aldıklarını duydum.”

Viann en iyi arkadaşına baktı. “Geçen hafta Isabelle, Yüzbaşı’nın önünde saçlarını kesti ve ‘Güzellik *verboten* olmalı,’ dedi.”

Rachel gülümsemesini gizleyemedi. “Yaa...”

“Komik değil. Öfkesi hayatımıza mal olabilir.”

Rachel’in gülümsemesi silindi. “Onunla konuşamaz mısın?”

“Ah, konuşabilirim. Ama birini dinlediği ne zaman görülmüş ki?”

“Canımı yakıyorsunuz,” dedi Isabelle.

Adam onu duvardan uzaklaştırarak sokak boyunca sürükledi. O kadar hızlı hareket ediyordu ki Isabelle onun yanında koşmak zorunda kaldı. Her adımda sokağın taş duvarlarına çarpıyordu. Kaldırım taşına takıldığını ve düşmek üzere olduğunu görünce adam onu sıkıca tutup doğrulttu.

Düşün, Isabelle. Adam üniformalı değildi, o halde bir Gestapo’ydu. Bu kötüydü. Hem de onu posterleri karalarken görmüştü. Bu Alman işgaline karşı bir sabotaj, casusluk ya da direniş aktivitesi sayılabilir miydi?

Köprü havaya uçurmak ya da İngiltere’ye gizli bilgiler satmak gibi bir şey değildi ki?

Sanatsal bir çalışma yapıyordum... bir vazoda dolusu çiçek resmedecektim... Victory kelimesinin V’si değil, bir vazoda. Direnişçi değildi, sadece bulduğu tek kâğıda resim çizen aptal bir kızdı. General de Gaulle’ü hiç duymamıştı bile.

Peki ya ona inanmazlarsa ne olacaktı?

Adam, ortasında siyah bir aslan kafası bulunan meşe bir kapının önünde durdu ve kapıda ayağını dört kere yere vurdu.

“Be... beni nereye götürüyorsunuz?” Burası Gestapo karargâhına çıkan bir arka kapı mıydı? Gestapo sorgucuları hakkında berbat dedikodular vardı. Gaddar ve sadist oldukları söyleniyordu ama kimse gerçeği tam olarak bilmiyordu.

Kapı yavaşça açıldı, karşılarına bereli, yaşlı bir adam çıktı. Dolgun, benekli dudaklarının arasından elle sarılmış bir sigara sarkıyordu. Isabelle’i görünce kaşlarını çatı.

“Çekil,” diye homurdandı Isabelle’in yanındaki adam ve yaşlı olan kenara çekildi.

Isabelle duman altı bir odaya götürüldü. Etrafına bakarken gözleri yanıyordu. Burası bir zamanlar şapka ve dikiş malzemeleri satan, terk edilmiş bir incik boncuk dükkânıydı. Dumanlı ışıktaki boş vitrin raflarının duvarlara yaslandığını gördü. Boş metal şapka rafları bir köşeye yığılmıştı. Ön taraftaki pencere tuğlayla kapatılmış ve La Grande Caddesi’ne bakan arka kapıya iç taraftan asma kilit takılmıştı.

Odada dört adam vardı. Uzun, kır saçlı bir adam, üzerinde eski püskü elbiselerle köşede duruyordu. Kapıyı açan yaşlı adamın yanında bir oğlan oturuyordu. Yırtık bir kazak, yıpranmış bir pantolon ve aşınmış botlar giyen yakışıklı bir genç adamsa masadaydı.

“Bu kim, Didier?” diye sordu kapıyı açan yaşlı adam.

Isabelle onu yakalayan adama ilk kez dikkatlice bakıyordu. Adam iri yapılı ve kaslıydı. Güçlü sirk göstericilerinin iri kıyım görüntüsüne ve gerdanlı, kocaman bir yüze sahipti.

Isabelle olabildiğince dik durdu. Omuzlarını geriye atmış, çenesini yukarı kaldırmıştı. Ekose eteği ve gömleğiyle saçma bir şekilde çocuksu görüldüğünün farkındaydı ama korktuğunu anlama tatminini yaşamalarına izin vermeyecekti.

“Onu Alman posterlerine tebeşirle V çizirken yakaladım,” dedi onu buraya getiren esmer adam; Didier.

Isabelle sağ elini yumruk yaptı, onlar fark etmeden turuncu tebeşirin izlerini elinden silmeye çalışıyordu.

“Söyleyecek bir şeyin yok mu?” dedi köşede duran yaşlı adam. Belli ki patron oydu.

“Üzerimde tebeşir yok.”

“Onu iş üstünde yakaladım.”

Isabelle şansını deneyerek güçlü adama, “Sen Alman değil-sin,” dedi. “Fransız-sın. Her iddiasına varım. Ve sen,” dedi yaşlı adama, “sen de bir domuz kasabı-sın.” Oğlanı tamamen atlamıştı

ama yırtık pırtık kıyafetler içindeki yakışıklı genç adama bakarak, “Sen aç görünüyorsun ve sanırım ağabeyinin kıyafetlerini ya da bir yerlerde, askının birinde bulduğun bir şeyleri giyiyorsun,” dedi. “Bir komünistsin.”

Genç adam ona sıırttı ve bütün tavrı değışti.

Ama asıl önemsedığı, köşedeki adamdı; yetkili olan.

Ona doğru bir adım attı. “Sen Aryan olabilirsin. Belki de diğerlerini burada olmaya zorluyorsundur.”

“Onu çok eskiden beri tanıyorum, Matmazel,” dedi domuz kasabı. “Babasının ve senin babanın yanında savaştım, Somme’da. Isabelle Rossignol, *oui*?”

Isabelle cevap vermedi. Bu bir tuzak mıydı?

“Cevap yok,” dedi Bolşevik. Sandalyesinden kalktı ve ona doğru geldi. “Aferin sana. Posterin üzerine neden *V* yazıyordun?”

Isabelle sessizliğini korudu.

“Ben Henri Navarre,” dedi, şimdi Isabelle’e dokunacak kadar yakınındaydı. “Biz Alman değiliz ve onlarla da çalışmıyoruz, Matmazel.” Ona anlamlı bir bakış attı. “Hepimiz pasif değiliz. Şimdi, posterleri neden karalıyordun?”

“Tek aklıma gelen buydu,” dedi Isabelle.

“Yani?”

Derin bir nefes aldı. “Radyoda de Gaulle’ün konuşmasını dinledim.”

Henri odanın arka tarafına döndü ve yaşlı adama bir bakış attı.

Isabelle iki adamın tek kelime etmeden onun hakkında konuşmasını izledi. Konuşmanın sonunda patronun kim olduğunu anlamıştı: Patron yakışıklı komünistti, yani Henri.

Henri tekrar ona dönerek, “Biraz daha... fazlasını yapmak ister miydin?” diye sordu.

“Ne demek istiyorsun?”

“Paris’te bir adam var.”

"Aslında bir grup. Musée de l'Homme'dan..." diyerek onu düzeltti iri yarı adam.

Henri elini kaldırdı. "Gerekenden fazlasını söylemiyoruz, Didier. Neyse... bir adam var, bir matbaacı. Dağıtabileceğimiz kitapçıklar basmak için hayatını tehlikeye atıyor. Fransızların neler olup bittiğini anlamasını sağlarsak bir şansımız olabilir." Henri sandalyesine asılı duran deri çantaya uzandı ve içinden bir tomar kâğıt çıkardı. Bir başlık göze çarpıyordu: "Çok Yaşa General de Gaulle!"

Bu, Mareşal Pétain'i teslim olma kararından dolayı eleştiren bir açık mektuptu. Nihayet... "Nous sommes pour le général de Gaulle," yazıyordu. *General de Gaulle'ü destekliyoruz.*

"Eee?" dedi Henri sessizce. Isabelle ne zamandır beklediği çağırışı adamın sorusunda duymuştu. "Bunları dağıtır mısın?"

"Ben mi?"

"Biz komünist ve radikalleriz," dedi Henri. "Bizi zaten izliyorlar. Sen bir kızsın. Üstelik güzelsin. Kimse senden şüphelenmez."

Isabelle hiç tereddüt etmedi. "Bunu yapacağım."

Erkekler ona teşekkür etmeye başladılar ama Henri onları susturdu. "Matbaacı bu kitapçıkları basarak hayatını tehlikeye atıyor, bir başkası da bunları yazarak aynı şeyi yapıyor. Biz de kitapçıkları buraya getirerek hayatlarımızı tehlikeye atıyoruz. Ama sen, Isabelle, sen onları dağıtırken yakalanacaksın ve eğer yakalanırsan... Hata yapma. Bu bir postere tebeşirle V yazmaya benzemez. Yapacağın şeyin cezası ölümdür."

"Yakalanmayacağım," dedi Isabelle.

Henri gülümsedi. "Kaç yaşındasın?"

"Neredeyse on dokuz."

"Yaa..." dedi adam. "Peki, bu kadar genç biri bunu ailesinden nasıl saklayacak?"

"Ailem sorun değil," dedi Isabelle. "Onlar benimle ilgilenmiyor. Ama... evimde konaklayan bir Alman askeri var. Ve sokağa çıkma yasasını delmem gerekecek."

“Kolay olmayacak. Korkarsan anlayışla karşılarım.” Henri arkasını dönmeye başlamıştı.

Isabelle kâğıtları adamın elinden aldı. “Yapacağım, dedim.”

Isabelle coşkuluydu. Fransa için bir şeyler yapma isteği konusunda ateşkesten beri ilk kez kendini tamamen yalnız hissetmiyordu. Adamlar ona ülkenin her yanında onlar gibi zinelerce grup olduğunu söylemişti. De Gaulle’n izinde bir direniş planlıyorlardı. Konuştukça Isabelle onlara katıldığı için daha da heyecanlandı. Evet, korkması gerektiğini biliyordu (Bunu ona yeterince sık söylemişlerdi).

Ama bu çok saçmaydı. Birkaç kâğıt parçası dağıttığı için Almanlar onu ölümle mi tehdit edecekti? Yakalanırsa konuşarak kurtulabilirdi, bundan emindi. Yakalanacağı falan da yoktu. Kaç kere kilitli bir okuldan kaçmış, trenlere biletsiz binmiş ya da konuşarak belalardan kurtulmuştu? Güzelliği, cezasını çekmeden kuralları çiğnemesini her zaman kolaylaştırmıştı.

Henri onu yolculamak üzere kapıyı açarken, “Elimizde daha fazlası olduğunda seninle nasıl iletişime geçeceğiz?” diye sordu.

Isabelle sokağa baktı. “Madam La Foy’un şapka dükkânının üstündeki daire. Orası hâlâ boş mu?”

Henri başını salladı.

“Yenileri geldiğinde perdeleri açın. Olabildiğince çabuk gelirim.”

“Kapıyı dört kere çal ve açmazsak uzaklaş,” dedi Henri. Bir an duraksadıktan sonra ekledi: “Dikkatli ol, Isabelle.”

Aralarındaki kapıyı kapattı.

Tekrar yalnız kalan Isabelle sepetine baktı. Kırmızı beyaz damalı keten örtünün altında broşürler vardı. stndeyse kasap kâğıdına sarılı domuz eklemleri duruyordu. Bu iyi bir kamuflej sayılmazdı, daha iyi bir şeyler bulması gerekecekti.

Ara sokaktan geçip hareketli caddeye çıktı. Hava kararıyordu. Bütün gün adamlarla kalmıştı. Şimdi dükkânlar kapanıyordu ve ortalıkta yalnızca Alman askerleri ile onlarla arkadaşlık etmeyi seçen birkaç kadın vardı. Kaldırımlardaki kafe masaları üniformalı adamlarla doluydu. En iyi yemekleri yiyor, en iyi şarapları içiyorlardı.

Yavaş yürümek için Isabelle'in bütün vücuduyla çaba sarf etmesi gerekiyordu. Şehirden çıktığı anda koşmaya başladı. Uçak pistine yaklaştığında terlemiş ve nefes nefese kalmıştı ama yavaşlamadı. Bahçelerine girene kadar koşmaya devam etti. Kapı arkasından kapandığında öne eğildi; zorlukla nefes alıyordu. Karnının yan tarafındaki ağrıyan bölgenin üzerine elini koyup soluklanmaya çalıştı.

"Matmazel Rossignol, hasta mısınız?"

Isabelle sıçradı, kalbi küt küt atıyordu.

Yüzbaşı Beck yanında belirdi. Adam oraya ondan önce mi gelmişti? "Yüzbaşı," dedi, hâlâ kalp atışlarının normale dönmesini sağlamaya çalışıyordu. "Bir konvoy geçti. Ben de... şey, onların yolundan çekilmek için koşturdum."

"Konvoy mu? Ben görmedim."

"Üzerinden biraz zaman geçti. Ve ben... bazen aptal gibi davranıyorum. Bir arkadaşla konuşurken zamanın nasıl geçtiğini anlamamışım ve işte..." Adama en güzel gülümsemesiyle baktı ve onun için iyi görünmeyi önemsiyormuşçasına dağılmış saçlarını düzeltti.

"Bugün kuyruklar nasıldı?"

"Bitmek bilmedi."

"Sepetinizi içeri taşımama izin verin, lütfen."

Isabelle sepetine baktı ve keten kumaşın altından beyaz kâğıdın ucunun görüldüğünü fark etti. "Hayır, ben..."

"Ah, ısrar ediyorum. Bizler centilmen insanlarız, biliyorsunuz."

Uzun ve bakımlı parmaklarını söğüt dallarından örülmüş sepetin sapının etrafına sardı. Eve doğru yürürlerken Isabelle onun yanından ayrılmadı. "Bugün öğleden sonra kalabalık bir grubun

belediye binasında toplandığını gördüm. Vichy polisi burada ne yapıyor?”

“Ah, sizi ilgilendiren bir mesele değil.” Yüzbaşı Beck, Isabelle’in ön kapıyı açmasını bekledi. Isabelle gergin bir halde kapının ortasındaki kulpu yokladı, çevirdi ve kapıyı açtı. İçeri girme hakkına sahip olsa da Yüzbaşı, misafirmiş gibi içeri davet edilmeyi bekledi.

“Isabelle, sen misin? Nerelerdeydin?” Viann bir anda ışığın altında belirdi.

“Bugün kuyruk çok fenaydı.”

Sophie şöminenin yanında Bébé’yle oynadığı yerden fırladı. “Bugün ne aldın?”

“Domuz eklemi,” dedi Isabelle. Beck’in elindeki sepete endişeli gözlerle bakıyordu.

“O kadar mı?” dedi Viann sertçe. “Peki ya yemeklik yağ?”

Sophie tekrar yerdeki halıya çöktü, belli ki hayal kırıklığına uğramıştı.

Isabelle sepete uzanarak, “Ben aldıklarımı kilere koyayım,” dedi.

“Lütfen izin verin,” dedi Beck. Gözünü Isabelle’e dikmişti, onu dikkatle izliyordu. Ya da Isabelle’e öyle geliyordu.

Viann bir mum yaktı ve onu kardeşine uzattı. “Mumu bitirme. Acele et.”

Beck loş mutfaktan geçip kiler kapısını açarken çok nazikti.

Önce Isabelle aşağı inerek yolu aydınlattı. Ahşap basamaklar ayaklarının altında gıcırıyordu. Sonra sertleşmiş toprak zemine ve bodrum katının serinliğine ulaştı. Beck yanında yürürken ahşap raflar üzerlerine geliyor gibiydi. Mumun alevi önlerine titrek bir ışık veriyordu.

Isabelle kâğıda sarılı domuz eklemelerine uzanırken ellerinin titremesine engel olmaya çalışıyordu. Aldığı malzemeleri azalan erzaklarının yanındaki rafa yerleştirdi.

“Üç patates, bir de turp getir,” diye seslendi Viann. Isabelle onun sesini duyunca sıçradı.

“Gergin görünüyorsunuz,” dedi Beck. “Doğru kelimeyi kullandım mı, matmazel?”

Mum ışığı aralarında titredi. “Bugün şehirde çok fazla köpek vardı.”

“Gestapo. *Oui*. Çoban köpeklerini çok severler. Bunun sizi endişelendirmesi için bir sebep yok.”

“Ben... büyük köpeklerden korkarım. Bir kere ısırılmıştım. Çocukken.”

Beck’in gülümsemesi ışıktan dolayı çarpık görünüyordu. *Sepete bakma*. Ama artık çok geçti. Isabelle gizlediği kâğıtların biraz daha görünür hale geldiğini fark etti ve zorla gülümsedi. “Biz kızları bilirsiniz, her şeyden korkarız.”

“Ben sizi böyle tanımlamazdım, matmazel.”

Isabelle dikkatlice sepete uzandı ve onu Beck’in elinden aldı. Sonra adamla göz temasını kesmeden sepeti rafa, mum ışığından uzak bir yere koyup uzun zamandır tuttuğu nefesini bıraktı.

Rahatsız edici bir sessizlik içinde birbirlerine baktılar.

Beck başını salladı. “Artık gitmeliyim. Bu akşamki toplantı için bazı kâğıtları almaya gelmiştim.” Dönüp merdivenlerden yukarı çıktı.

Isabelle dar merdivenlerde adamı takip etti. Mutfığa girdiğinde Viann öylece duruyordu. Kollarını göğsünde kavuşturmuş ve kaşlarını çatmıştı.

“Patatesler ve turp nerede?” diye sordu Isabelle’i süzerek.

“Unuttum.”

Viann iç çekti ve “Git,” dedi. “Git ve onları getir.”

Isabelle dönüp tekrar kilere indi. Patatesleri ve turbu aldıktan sonra sepetin yanına gitti ve daha iyi görebilmek için mumu kaldırdı. İşte oradaydılar; küçük, beyaz, üçgen kâğıtlar kenardan görünüyordu. Kâğıtları sepetten alarak korsesinin içine çabucak sıkıştırdı. Kâğıtları teninde hissedince gülümseyerek tekrar yukarı çıktı.

Isabelle akşam yemeğinde ablası ve yeğeniyle birlikte oturdu, fazla sulu çorbayı içip önceki günden kalan ekmeği yerken söyleyecek bir şeyler aradı ama aklına bir şey gelmedi. Bunu fark etmemiş gibi görünen Sophie ise arka arkaya hikâyeler anlatmaya devam etti. Isabelle gergin bir şekilde ayağıyla tempo tutuyor, eve yaklaşan motosikletin sesini, Alman çizmelerinin evin önündeki yolda tıkırdamasını ve kapının sertçe çalınmasını duymayı bekliyordu. Bakışları devamlı mutfağa ve kilerin kapısına kayıyordu.

“Bugün tuhaf davranıyorsun,” dedi Viann.

Isabelle ablasının yorumunu duymamış gibi davrandı. Sonunda yemek bitince sandalyesinden fırladı ve “Bulaşıkları ben yıkarım, Vi. Neden Sophie’yle dama oyununuzu bitirmiyorsunuz?”

“Bulaşıkları sen mi yıkayacaksın?” diye sordu Viann, Isabelle’e şüphe dolu gözlerle bakarak.

“Haydi ama... Bunu daha önce de teklif etmiştim,” dedi Isabelle.

“Hatırladığım kadarıyla bu ilk.”

Isabelle boş çorba kâselerini ve diğer tabakları topladı. Sırf kendini meşgul etmek, elleriyle bir şeyler yapabilmek için bulaşıkları yıkamayı teklif etmişti.

Sonrasındaysa yapacak hiçbir şey bulamadı ve gece bitmek bilmedi.

Viann ve Sophie’yle birlikte *belote*²⁶ oynadılar ama Isabelle odaklanamıyordu, çok gergin ve heyecanlıydı. Saçma bir bahaneyle oyunu erken bırakarak yorgunmuş gibi davrandı. Yukarıdaki odasına çıktığında örtülerin üzerine kıyafetleriyle uzandı ve bekledi.

Beck’in döndüğünü duyduğunda gece yarısını geçmişti. Adamın bahçeye girdiğini duydu ve sonra sigara dumanının kokusunu aldı. Beck sigarasını bitirince eve girdi, çizmeleriyle etrafta dolaştı

26 (Fr.) Fransızlara özgü, otuz iki kartla oynanan bir çeşit kart oyunu. (ç. n.)

ve saat birde ortalık tekrar sessizliğe gömüldü. Isabelle beklemeye devam etti. Sabaha karşı saat dörtte yataktan çıktı ve gabardin kumaştan siyah bir kazak ile ekose, tüvit bir etek giydi. Yazlık ceketinin dikişlerini söküp kâğıtları içine yerleştirdi, sonra ceketini giydi ve beline kemerini taktı. Karneleri de ön cebine koydu.

Merdivenlerden inerken çıkan her gıcırtyla birlikte yüzünü buruşturuyordu. Ön kapıya ulaşması çok zamanını almıştı ama sonunda kapıyı sessizce açtı ve arkasından kapattı.

Şafak sökerken hava soğuk ve karanlıktı. Bir yerlerde bir kuş öttü. Muhtemelen kapının açılmasıyla uykusu bölünmüştü. Isabelle güllerin kokusunu içine çekti ve o anda her şeyin ne kadar da sıradan görüldüğünü düşündü.

Bu noktadan sonra geri dönüş yoktu.

Hâlâ kırık olan kapıya doğru yürüdü. Sık sık arkasına dönüp karanlıklar içindeki eve bakıyor, Beck'in kollarını göğsünde kavuşturmuş ve çizmeli bacaklarını savaşılar gibi germiş halde onu izlerken görmeyi bekliyordu.

Ama yalnızdı.

İlk durağı Rachel'in eviydi. Bugünlerde neredeyse hiç posta dağıtımı olmuyordu ama Rachel gibi kocası evden uzakta olan kadınlar, posta kutularını her gün kontrol ediyordu. Her şeye rağmen posta kutusunun onlara bir haber getireceğine dair ümitlerini koruyorlardı.

Isabelle ceketinin içine uzandı, ipek astardaki söküşü buldu ve kâğıtlardan birini çıkardı. Sonra tek hamlede posta kutusunu açtı, kâğıdı içine koydu ve kapağı sessizce kapattı.

Yola tekrar çıktığında etrafına baktı ve kimseyi görmedi.

Başarmıştı!

İkinci durağı, yaşlı Rivet'nin çiftliği idi. Rivet tepeden tırnağa komünistti, bir devrim adamıydı ve oğlunu cepheye kaybetmişti.

Son broşürünü de bıraktığında Isabelle kendini yenilmez hissediyordu. Şafak henüz sökmüştü ve solgun güneş ışığı, şehrin kireç taşından binalarını aydınlatıyordu.

O sabah dükkânın önünde sıraya giren ilk kişi oldu ve bu sayede tereyağından tüm payını aldı: aylık yüz elli gram. Bir kâsenin üçte ikisi.

Bir hazine.

On Bir

O sıcak ve uzun yaz boyunca Viann'ın her gün yapacak bir dizi ev işi vardı. Sophie ve Isabelle'le birlikte bahçeyi yeniden çiçeklendirip genişlettiler ve bir çift eski kitaplığı tavşan yuvasına çevirdiler. Viann çardağın çevresini kapatmak için kümes teli kullandı. Tüm arazideki en romantik yer artık gübre kokuyordu, Viann'ın kendi bahçeleri için topladığı gübre. Yolun aşağısındaki yaşlı çiftçi Rivet'den yem karşılığında deterjan almıştı. Gerçekten rahatladığı, kendisi gibi hissettiği tek zamanlar pazar sabahlarıydı. Isabelle pazar ayınlerine katılmayı reddettiği için Viann, Sophie'yi kiliseye götürdükten sonra Rachel'le onun arka bahçesinde oturup kahve içiyordu. En iyi arkadaşlar olarak baş başa oturup sohbet ediyor, şakalaşıyor ve gülüşüyorlardı. Bazen Isabelle de onlara katılıyordu ama kadınlarla konuşmaktansa çocuklarla oynamak daha çok ilgisini çekiyordu. Viann açısından sorun yoktu.

Ev işleri elbette ki gerekliydi. Uzak gibi görünen ama olabilecek en kötü zamanda ortaya çıkan ve istenmeyen bir misafir gibi bastırarak olan kışa hazırlanmanın yeni yoluydu. Daha da önemlisi Viann'ın zihnini oyalamaya yarıyordu. Bahçesinde çalışırken, konserve yapmak için çilekleri kaynatırken ya da salatalıklarla turşu kurarken Antoine'ı ve ondan ne kadar uzun zamandır haber almadığını düşünmüyordu. Onun içini kemiren şey bu belirsizlikti. Kocasını savaşta esir mi düşmüştü? Bir yerlerde yaralanmış mıydı?

Ölmüş müydü? Viann bir gün başını kaldırdığında onun bu yoldan gülümseyerek ona doğru geldiğini görebilecek miydi?

Onu özlüyordu. Onu arıyordu. Onun için endişeleniyordu. Bunlar onun gece yolculuklarıydı.

Kötü haberler ve sessizlikle dolu bu yeni dünyadaki tek küçük iyi haber, Yüzbaşı Beck'in yazın büyük bir kısmını seferlere çıkarak evlerinden uzakta geçirmesiydi. Viann onun yokluğunda evde bir düzen kurmayı başarmıştı. Isabelle ondan istenen her şeyi şikâyet etmeden yapıyordu.

Ekim ayma girmişlerdi ve hava serindi. Viann, Sophie'yle birlikte okuldan eve yürürken dalgınlaştığını hissetti. Bir topuğunun gevşediğini fark ettiği sırada dengesini kaybeder gibi oldu. Siyah, oğlak derisinden Oxford tarzı ayakkabıları, Viann'ın son aylarda yaptığı gibi günlük kullanıma uygun değildi. Tabanları açılmaya başlamıştı, sık sık tökezlemesine neden oluyorlardı. Çok yakında yeni ayakkabılar gibi şeylere de ihtiyaçları olacaktı. Karnelerinin olması, satın alabilecekleri ayakkabıların ya da yiyeceklerin olduğu anlamına gelmiyordu.

Viann hem yürüyüşünü düzeltmek hem de kızını yakınında tutmak için bir elini Sophie'nin omzuna koydu. Her tarafta Nazi askerleri vardı; kamyonlarda, yan sepeti makineli tüfeklerle dolu motosikletlerde... Meydanda yürüyorlardı ve zafer marşları söyleyen sesleri yükseliyordu.

Bir askerî kamyon onlara korna çaldı ve bir konvoy yanlarından geçerken kaldırımı doğru iyice çekildiler. Daha fazla Nazi...

"Şu Isabelle teyze mi?" diye sordu Sophie.

Viann, Sophie'nin parmağıyla işaret ettiği yöne baktı. Gerçekten de Isabelle elinde sepetiyle ara sokakların birinden çıkıyordu. Onu tanımlamak için Viann'ın aklına gelen tek kelime "kaçak"tı.

Kaçak. Şimdi bütün parçalar yerine oturmuştu. Küçük tutarsızlıklar birleşerek bir motif oluşturuyordu. Isabelle, Le Jardin'den sık sık sabahın ilk ışıklarıyla ve gerektiğinden çok daha erken

saatlerde evden çıkıyordu. Viann'ın pek umursamadığı yokluğuna bir sürü detaylı bahane uyduruyordu. Kırılan topuklar, rüzgârda uçan ve peşinden koşulan şapkalar, onu korkutan ve yolunu kesen bir köpek...

Bir çocukla birlikte olmak için mi evden sığışıyordu?

"Isabelle teyze!" diye seslendi Sophie.

Sonra da bir cevap ya da izin beklemeden caddeye fırlayarak top oynamakta olan üç Alman askerinin arasından geçti.

Viann, "Lanet olsun..." diye mırıldandı ve askerlerin arasından sokağın karşı tarafına geçerken, "Pardon," dedi.

Sophie'nin Isabelle'e, "Bugün ne aldın?" diye sorduğunu duydu ve küçük kızın elini sepete doğru uzattığını gördü.

Fakat Isabelle, Sophie'nin eline vurdu. Sertti.

Sophie çığlık atarak elini geri çekti.

"Isabelle!" dedi Viann sertçe. "Sen ne yaptığını sanıyorsun?"

Neyse ki Isabelle'in yüzü kızaracak kadar utanması vardı. "Özür dilerim. Yorgunum, o yüzden. Bütün gün sıra bekledim. Ve ne için? Üzerinde doğru düzgün et olmayan dana kemiği iliği ve bir kutu süt için... Moral bozucu. Yine de kabalık etmemeliydim. Özür dilerim, Sophie."

"Sabahın köründe evden sığışmasaydın belki de yorgun olmazdın," dedi Viann.

"Sığıştığım falan yok," dedi Isabelle. "Yiyecek bir şeyler almak için dükkânları geziyorum. Benden bunu istediğini sanıyordum. Bu arada bir bisiklete ihtiyacımız var. Bu eski ayakkabılarla şehir kadar yürümek beni mahvediyor."

Viann kardeşini, gözlerindeki ifadeyi okuyabilecek kadar iyi tanımayı dilerdi. Suçluluk muydu bu? Endişe miydi? Yoksa bir başkaldırı mıydı? Isabelle'i hiç tanımasa gururdan olduğunu düşünebilirdi.

Üçü eve doğru yol alırken Sophie, Isabelle'in koluna girdi.

Viann, Carriveau'daki değişiklikleri inatla reddediyordu. Nazilerin bu kadar yer kaplaması, kireç taşından duvarlardaki posterler (Yahudi karşıtı yeni afişler mide bulandırıcıydı), kırmızı ve siyah gamalı bayrakların kapılara ve balkonlara asılması... İnsanlar Carriveau'dan ayrılmaya başlamıştı, evlerini Almanlara bırakıyorlardı. Serbest Bölge'ye gittiklerine dair bir söylenti vardı ama kimse kesin olarak bilmiyordu. Dükkânlar kapanıyor ve bir daha açılmıyordu.

Viann arkasından gelen ayak seslerini duydu ve sakince, "Daha hızlı yürüyelim," dedi.

"Madam Mauriac, affedersiniz."

"Aman Tanrım, seni mi takip ediyor artık?" diye mırıldandı Isabelle.

Viann yavaşça arkasını döndü ve "Yüzbaşı," dedi. Sokaktaki insanlar Viann'i dikkatle izliyordu, durumu onaylamadıklarını gösterircesine gözlerini kısmışlardı.

"Bu gece geç geleceğimi ve maalesef akşam yemeğine katılamayacağımı haber vermek istedim," dedi Beck.

"Ne kötü," dedi Isabelle, yanık karamel kadar tatlı ve acı bir sesle.

Viann gülümsemeye çalıştı ama aslında adamın onu neden durdurduğunu anlamamıştı. "Sizin için bir şeyler ayırıyorum..."

"*Nein. Nein.* Çok nazıksınız." Beck sessizleşti.

Viann de bir şey söylemedi.

Sonunda Isabelle sesli bir şekilde iç geçirdi. "Yüzbaşı, biz de eve gidiyorduk."

"Sizin için yapabileceğim bir şey var mı?" diye sordu Viann.

Beck ona yaklaştı. "Kocanız için ne kadar endişelendiğinizi biliyorum, o yüzden bir kontrol yaptım."

"Ah!"

"Maalesef haberler iyi değil. Kocanız Antoine Mauriac, şehrinin erkeklerinin çoğuyla birlikte esir alınmış. Bir savaş kampında

esirmiş." Viann'e bir isim listesi ve resmî kartpostallardan oluşan bir tomar uzattı. "Eve dönemiyor."

Viann şehirden çıktıklarını hayal meyal hatırlıyordu. Isabelle'in yanında durduğunu, onu ayakta tuttuğunu, bir ayağını diğerinin önüne atmak için kendini zorladığını, Sophie'nin de diğer yanında olduğunu, iğne gibi batan soruları ardı ardına sıraladığını hatırlıyordu. *Savaş esiri ne demek? Yüzbaşı Beck babamın eve dönemeyeceğini söylerken ne demek istedi? Hiç mi gelmeyecek?*

Viann eve ne zaman ulaştıklarını, bahçesinin onu karşılayan kokularından anladı ve gözlerini kırıştırdı. Kendini, komadan kısa bir süre önce çıktığı için dünyayı inanılmaz bir şekilde değişmiş gibi gören biri gibi hissediyordu.

"Sophie," dedi Isabelle kararlı bir sesle. "Git ve annen için bir fincan kahve yap. Bir kutu da süt aç."

"Ama..."

"Git," dedi Isabelle.

Sophie gidince Viann'e döndü ve ablasının yüzünü soğuk ellerinin arasına aldı. "Antoine iyi olacak."

Viann yavaş yavaş paramparça olduğunu hissediyordu. Durduğu yerde kanını ve kemiklerini kaybediyordu sanki... Düşünmekten titizlikle kaçındığı şeyi kafasında kuruyordu: onsuz bir hayat. Titremeye ve dişlerini gıcırdatmaya başladı.

"Kahve için içeri gel," dedi Isabelle.

Evin içine mi? Onların evinin? Kocasının hayaleti içeride, her yerde olacaktı; koltukta kitap okumak için oturduğu yerde oluşan çukurda, paltosunu astığı askıda. Ve yatağın ona ait olan tarafında...

Başını iki yana salladı, ağlayabilmeyi diledi ama içinde hiç gözyaşı yoktu. Haberler içini boşaltmıştı. Nefes bile alamıyordu.

Bir anda tek düşünebildiği, aslında kocasına ait olan üzerindeki kazak oldu. Isabelle, "HAYIR!" diye bağırmasına rağmen Viann kıyafetlerini çıkarmaya, ceketini ve yeleğini yırtmaya başladı. Sonra kazağı başından sıyırdı ve yüzünü yumuşak yüne gömdü. Kocasının, onun en sevdiği sabunun, sevdiği adamın kokusunu almaya çalışıyordu.

Ama kendi kokusundan başka bir koku alamıyordu. Yumak haline getirdiği kazağı yüzünden indirdi ve ona bakmaya, Antoine'ın onu en son ne zaman giydiğini hatırlamaya çalıştı. Gevşemiş bir ipliği çekiştirince o kısım elinde sökülerek şarap rengi bir spirale dönüştü. Viann kazağın kolundaki ipi kopardı ve tamamen sökülmemesi için bir düğüm attı. İplik bugünlerde değerliydi.

Bugünler.

Dünya savaştayken, her yerde kıtlık varken ve kocanız yokken... "Tek başına nasıl yaşanır bilmiyorum."

"Ne demek istiyorsun? Yıllarca tek başımızaydık. Annemin öldüğü andan beri."

Viann gözlerini kırıştırdı. Kız kardeşinin sözleri ona biraz karmaşık gelmişti, sanki yanlış hızda ilerliyordu. "Sen yalnızdın," dedi. "Ben hiçbir zaman değildim. Antoine'la on dört yaşında tanıştım, on altımda hamile kaldım ve on yedi bile olmadan onunla evlenmiştim. Babam bu evi sırf benden kurtulmak için bize verdi. Görüyorsun ya, asla tek başıma kalmadım. O yüzden sen bu kadar güçlüsün ama ben... değilim."

"Güçlü olmak zorundasın," dedi Isabelle. "Sophie için."

Viann derin bir nefes aldı. İşte buydu; bir kâse arsenik yemesinin ya da kendini bir trenin önüne atamamasının sebebi buydu. Kopmuş ipliğin kısa bir parçasını aldı ve elma ağacının bir dalına bağladı. Bordo iplik, yeşillerin ve kahverengilerin arasında dikkat çekiyordu. Şimdi bahçesinde geçirdiği her gün, kapıya her yürüdüğünde ve her elma topladığında bu dalın önünden geçecek,

o ipliği görecek ve Antoine'ı düşünecekti. Onun için her seferinde Tanrı'ya dua edecekti: *Eve dön.*

“Gel,” dedi Isabelle. Kolunu ablasının omzuna attı ve onu kendine doğru çekti.

Evde olmayan adamın sesi evin içinde yankılanıyordu.

Viann, Rachel'in taş kulübesinin önünde durdu. Gökyüzü bu soğuk akşamüstünde duman rengindeydi. Ağaçlardaki kadife çiçeği rengi, mandalina rengi ve kızıl yaprakların uçları kararmaya başlamıştı. Yakında dökülüp toprağa düşeceklerdi.

Viann kapıya baktı, burada olmak istemezdi ama Beck'in ona verdiği isimleri okumuştı. Marc de Champlain de listedeydi.

Sonunda kapıyı çalma cesaretini bulduğunda Rachel kapıyı neredeyse anında açtı. Üzerinde eski bir ev elbisesi ve yıpranmış yün çoraplar vardı. Eğreti duran hırkasının düğmelerini yanlış iliklemişti. Hırka ona tuhaf, yamuk yumuk bir görüntü veriyordu.

“Viann! İçeri gel. Tam da Sarah'yla birlikte sütlaç yapıyorduk. Tabii çoğu su ve jelatin ama biraz süt de koydum.”

Viann güçlükle gülümsedi. Arkadaşının onu mutfağa sürüklemesine ve bir fincan sert ve yapay kahve –yalnızca bundan alabiliyorlardı– ikram etmesine izin verdi. Viann ne dediğini kendisi de bilmeden sütlaç hakkında yorum yapıyordu ki Rachel ona dönüp, “Sorun ne?” diye sordu.

Viann bakışlarını arkadaşına dikti. Bu sefer güçlü duran kendisi olmak istiyordu ama gözlerine hücum eden yaşları durduramıyordu.

“Sen mutfakta kal,” dedi Rachel, Sarah'ya. “Kardeşinin uyandığını duyarsan onu buraya getir. Ve sen,” dedi Viann'e, “benimle gel.” Onu kolundan tuttu ve küçük salondan geçerek odasına götürdü.

Viann yatağa oturdu ve arkadaşına baktı. Hiçbir şey söylemeden Beck'ten aldığı isim listesini ona uzattı. "Esir düşmüşler, Rachel. Antoine, Marc ve diğerleri... Eve dönmüyorlar."

Üç gün sonra, buz gibi bir cumartesi sabahı Viann sınıfında durdu ve onlara çok küçük gelen sıralarda oturan kadınlara baktı. Yorgun ve biraz temkinli görünüyorlardı. Bugünlerde kimse kendini toplantılar konusunda rahat hissetmiyordu. Savaş hakkında konuşmanın ne kadar *verboten* olduğu yeterince açık değildi ve ayrıca Carriveau'nun kadınları bitkindi. Günlerini bir lokma yiyecek alabilmek için sıralarda bekleyerek geçiriyorlardı. Sırada olmadıklarındaysa ya kırsal kesimlerde yiyecek bir şeyler bulmaya ya iyi bir somun ekmek alabilmeye ya dans ayakkabılarını ya da ipek eşarplarını satmaya çalışıyorlardı. Sınıfın arka tarafında, köşede Sophie ve Sarah sırt sırta vermiş ve dizlerini göğüslerine kadar çekmiş halde kitap okuyorlardı.

Rachel uyuyan oğlunu bir omzundan diğerine yasladı ve sınıfın kapısını kapattı. "Geldiğiniz için hepinize teşekkür ederim. Bugünlerde aslında gerekli olmayan bir şeyi yapmanın ne kadar zor olduğunu biliyorum." Kadınlar aralarında bir şeyler mırıldanarak ona katıldıklarını belli ettiler.

Madam Fournier bitkin bir sesle, "Neden buradayız?" diye sordu.

Viann bir adım öne çıktı. Bazı kadınların yanında kendini hiçbir zaman tam olarak rahat hissetmemişti çünkü çoğu, on dört yaşında buraya taşındığından beri Viann'den hoşlanmamıştı. Viann şehirdeki en yakışıklı delikanlıyı, yani Antoine'ı "kaptığında" ondan iyice hoşlanmamaya başlamışlardı. O günler artık çok eskide kalmıştı ve Viann zaman içinde onlarla yakınlık kurmuştu. Çocuklarına ders veriyor ve sık sık dükkânlarına uğruyordu ama yine de büyürken çektiği acılar geride huzursuzluk kalıntıları bırakmıştı. "Carriveau'daki Fransız askerlerinden esir alınanların listesi elime

geçti. Üzülerek... çok üzülererek söylemek zorundayım ki kocalarımız, benimki ve Rachel'inki de dâhil bu listede yer alıyor. Bana eve dönmeyecekleri söylendi."

Duraksadı ve kadınların tepki vermesini bekledi. Keder ve kayıp, çevresindeki yüzleri değiştirmişti. Viann onların acılarının kendisinininkini yansıttığını biliyordu. Yine de bunu izlemek zordu, gözlerinin tekrar dolduğunu fark etti. O sırada Rachel ona yaklaştı ve elini tuttu.

"Hepimiz için kartpostal getirdim," dedi Viann. "Resmî kartpostallar. Böylece kocalarımıza mektup yazabileceğiz."

"Nasıl bu kadar çok kartpostal aldın?" diye sordu Madam Fournier gözlerini silerken.

"Alman'ından rica etmiştir," dedi fırıncının karısı Héléne Ruelle.

"Hayır, istemedim! Ve o benim Alman'ım değil," dedi Viann. "Evime el koyan bir asker. Le Jardin'i Almanlara mı bırakmalıydım? Hiçbir şeyimi almadan gitmeli miydim? Şehirde boş odası olan bütün evlere ve otellere el koydular. Bu bana özel bir durum değil."

Küçümsemeler ve mırıldanmalar devam etti. Bazı kadınlar başlarını anlayışla sallarken diğerleri durumu onaylamadığını belli ediyordu.

"Onlardan birini evimde görmektense kendimi öldürürdüm," dedi Héléne.

"Öyle mi, Héléne? Gerçekten öyle mi yapardın?" diye sordu Viann. "Peki, önce çocuklarını öldürür müydün, yoksa tek başlarına hayatta kalmaları için sokağa mı atardın?"

Héléne başını çevirdi.

"Benim otelime de el koydular," dedi bir kadın. "Genelde beyefendi gibi davranıyorlar. Ama biraz kaba olabilirler. Bir de müsrif."

"Beyefendiymiş." Héléne bu kelimeyi tükürürcesine tekrarlamıştı. "Kurbanlık koyunlar gibiyiz. Göreceksiniz... Her şeye boyun eğen koyunlar."

"Seni son zamanlarda kasabımda görmedim," dedi Madam Fournier, Viann'e. Sesi yargılayıcıydı.

“Benim yerime kız kardeşim gidiyor,” dedi Viann. Rahatsızlıklarının temelinde bunun olduğunu biliyordu; Viann’ın onlara tanınmayan ayrıcalıklara sahip olmasından korkuyorlardı. “Düşmandan ne yemek alırım ne de başka bir şey.” Kendini bir anda okul yıllarına dönmüş gibi hissetti, sanki yine popüler kızların saldırısına uğruyordu.

Rachel diğer kadınların çenelerini kapatmasını sağlayacak kadar sert bir ses tonuyla, “Viann size yardımcı olmaya çalışıyor,” dedi. Kartpostalları arkadaşının elinden aldı ve dağıtmaya başladı. Viann oturdu ve kendi boş kartpostalına baktı.

Kalemlerin diğer kartpostalların üzerinde gezindiğini duyunca kendisi de yazmaya başladı.

*Benim sevgili Antoine’ım,
Biz iyiyiz. Sophie sağlıklı büyüyor ve bu kadar ev işinin
arasında bile bu yaz nehir kıyısında vakit geçirme şansı
bulduk. Biz (ben) her nefesimizde seni düşünüyoruz ve iyi olman
için dua ediyoruz. Bizim için endişelenme ve eve dön.
Seni seviyorum, Antoine.*

Yazısı o kadar küçüktü ki kocasının okuyup okuyamayacağını merak etti.

Peki ya mektup kocasının eline geçecek miydi?

Ya da kocası hayatta mıydı?

Tanrı aşkına, yine ağlıyordu.

Rachel yanına oturdu ve elini arkadaşının omzuna koyarak sessizce, “Hepimiz aynı şeyleri hissediyoruz,” dedi.

Birkaç dakika sonra kadınlar birer birer kalkmaya başladı. Tek kelime etmeden gelip kartpostallarını Viann’e verdiler.

“Canını yakmalarına izin verme,” dedi Rachel. “Sadece korkuyorlar.”

“Ben de korkuyorum,” dedi Viann.

Rachel kartpostalını göğsüne bastırdı. Parmakları, sanki kartpostalın her bir köşesine dokunması gerekiyormuş gibi küçük kâğıt parçasını tarıyordu. “Nasıl korkmayalım ki?”

Sonrasında Le Jardin’e döndüklerinde Beck’in motosikletinin, makineli tüfek dolu sepetiyle birlikte kapının yanındaki çimenlerin üzerine park edildiğini gördüler.

Rachel, Viann’e döndü: “Sizinle birlikte içeri gelmemizi ister misin?”

Viann, Rachel’in bakışlarındaki endişe için minnettardı. İstese arkadaşının ona yardım edeceğini biliyordu ama bunu nasıl yapacaktı ki?

“Hayır, *merci*. Biz iyiyiz. Muhtemelen bir şey unuttu ve yakında tekrar gidecek. Son günlerde nadiren geliyor.”

“Isabelle nerede?”

“Güzel soru. Her cuma sabahı güneş doğmadan önce evden gizlice çıkıyor.” Arkadaşına doğru eğildi ve kulağına fısıldadı: “Sanırım bir çocukla buluşuyor.”

“Ne mutlu ona.”

Viann’in buna verecek cevabı yoktu.

“Kartpostalları bizim için Yüzbaşı Beck mi gönderecek?” diye sordu Rachel.

“Öyle umuyorum.”

Viann bir dakika daha arkadaşına baktı. Sonra, “Eh, yakında öğreniriz,” dedi ve Sophie’yi eve soktu. İçeri girdiklerinde kızına yukarı çıkıp kitap okumasını söyledi. Sophie böyle talimatlara alışkın olduğu için bunu umursamadı. Viann kızı ile Beck’i birbirinden olabildiğince uzak tutmaya çalışıyordu.

Beck yemek masasında oturmuş ve önüne kâğıtları yaymıştı. Viann içeri girince başını kaldırıp baktı. Bir damla mürekkep,

dolma kaleminin ucundan önündeki beyaz kâğıt parçasındaki mavi yıldızın üzerine düştü. “Madam. Harika. Dönmenize sevindim.”

Viann ona doğru dikkatle ilerledi. Bir paket kartpostalı elinde sıkıca tutuyordu. Bir parça sicimle bağlanmışlardı. “Benim... burada bazı kartpostallarım var... şehirdeki arkadaşların yazdığı... kocalarımıza... Ama nereye göndereceğimizi bilmiyoruz. Belki... bize yardım edebilirsiniz.”

Ağırlığını huzursuzca bir ayağından diğerine verdi, kendini son derece savunmasız hissediyordu.

“Tabii ki, madam. Sizin için bu iyiliği yapmaktan memnun olurum. Bunu başarmam her ne kadar zaman ve araştırma gerektirecek olsa da...” Kibarca ayağa kalktı. “Aslında ben de tam *kommandantur*daki²⁷ amirlerim için bir liste hazırlıyordum. Okulunuzdaki bazı öğretmenlerin isimlerini öğrenmeleri gerekiyor.”

“Ah,” dedi Viann, adamın bu bilgiyi ona niçin söylediğinden emin değildi. Yüzbaşı işinden asla bahsetmezdi. Zaten çoğu zaman hiçbir şey hakkında konuşmuyorlardı.

“Yahudiler. Komünistler. Eşcinseller. Hür Masonlar. Yehova Şahitleri. Böyle insanlar tanıyor musunuz?”

“Katolik olduğumu biliyorsunuz, Yüzbaşı. Biz okulda böyle şeylerden bahsetmeyiz. Eşcinsellerin ve masonların kim olduğunu da pek bildiğim söylenemez zaten.”

“Ah, öyleyse diğerlerini biliyorsunuz.”

“Anlamıyorum...”

“Ben anlatamadım. Kusura bakmayın. Bana okulunuzdaki Yahudi ya da komünist öğretmenlerin isimlerini verirseniz çok memnun olurum.”

“İsimlerini niçin öğrenmeniz gerekiyor?”

“Tamamen evrak işleriyle ilgili. Biz Almanları bilirsiniz, liste yapmayı çok severiz.” Gülümsedi ve Viann için bir sandalye çekti.

27 (Alm.) Karargâh. (ç. n.)

Viann önce masadaki boş kâğıda baktı, sonra da elindeki kartpostallara. Mektup Antoine'a ulaşırsa belki ona cevap yazma şansı da olurdu. Böylece Viann de sonunda kocasının hayatta olup olmadığını öğrenirdi. "Bunlar gizli bilgiler değil, Yüzbaşı. O isimleri herhangi birinden öğrenebilirsiniz."

Yüzbaşı ona yaklaştı. "Biraz çabayla, madam, kocanızın adresini bulabileceğime ve sizin adınıza ona bir mektup gönderebileceğime inanıyorum. Bu umutlu olur mu?"

"Umutlu' doğru kelime değil, Yüzbaşı. Bana söylemek istediğiniz, 'Bu uygun olur mu?' olacaktı." Zaman kazanmaya çalışıyordu ve bunun farkındaydı. Daha kötüsü, bunu adamın da bildiğinden emindi.

"Ah, güzel diliniz konusunda beni bilgilendirdiğiniz için teşekkür ederim. Affedersiniz." Viann'e bir kalem uzattı. "Endişelenmeyin, madam. Tamamen evrak işleriyle ilgili."

Viann kâğıda kimsenin ismini yazmayacağını söylemek istedi ama ne anlamı olacaktı ki? Adam şehirde bu bilgiye kolaylıkla ulaşabilirdi. Herkes o listeye girecek olan isimleri biliyordu. Ve Beck, böyle bir başkaldırı yüzünden onu evden atabilirdi. O zaman ne yapardı?

Oturdu, kalemi eline aldı ve isimleri yazmaya başladı. Listenin sonuna geldiğinde durdu ve kalemin ucunu kâğıttan kaldırıp yumuşak bir sesle, "Bu kadar," dedi.

"Arkadaşınızı unuttunuz."

"Öyle mi?"

"Eksiksiz yazmak istediğinizden eminim."

Viann gerginlikle dudağını ısırdı ve isim listesine baktı. Bir anda bunu yapmaması gerektiğinden emin olmuştu. Ama başka seçeneği var mıydı? Adam evini ele geçirmişti. Onu kovarsa ne yapacaktı? Midesinde bir ağrı hissederek son ismi de yavaşça listeye ekledi.

Rachel de Champlain.

On İki

Kasım ayının sonunda oldukça soğuk bir sabah Viann, yanaklarında gözyaşlarıyla uyandı. Rüyasında yine Antoine'ı görmüştü. Sophie'yi uyandırmamaya dikkat ederek yataktan çıkarken iç çekti.

Kıyafetleriyle uyumuştı; üzerinde yün bir yelek, uzun kollu bir kazak, aslında Antoine'ın olan ama ona uyması için kesilmiş pazen bir pantolon, ayaklarında yün çoraplar, başında örgü bir bere, ellerindeyse tek parmaklı eldivenler vardı. Henüz Noel bile gelmemesine rağmen şimdiden kat kat giyinmek zorundaydılar. Viann üzerine bir de hırka giydi ama hâlâ üşüyordu.

Eldivenli ellerini döşegin ayak ucundaki söküktan içeri soktu ve Antoine'ın ona bıraktığı deri keseyi çıkardı. İçinde fazla para kalmamıştı. Yakında yalnızca öğretmen maaşıyla geçinmek zorunda kalacaklardı.

Hava soğuduğundan beri saymayı takıntı haline getirdiği paraları yerine koydu ve aşağı indi.

Artık hiçbir şeyden yeterince yoktu. Borular geceleri donduğu için su öğlene kadar olmuyordu. Viann yıkanmak için gereken su dolu kovaları ocağın ve şöminenin yanına bırakıyordu. Gaz ve elektrik de azdı, onların faturasını ödemek için gereken para da öyle... Bu yüzden Viann hem onları hem de parasını harcarken

cimri davranıyordu. Ocağındaki alevler o kadar zayıftı ki suyu zorlukla kaynatıyordu. Lambalarıysa nadiren açıyorlardı.

Ateşi yaktı ve sonra ağır bir kuş tüyü yorgana sarınarak koltuğa oturdu. Yanında eski kazaklarından birini sökerek elde ettiği bir çanta dolusu iplik vardı. Sophie'ye Noel için bir atkı örüyordu ve sabahın ilk saatleri bu iş için ayırabildiği tek zamandı.

Tek arkadaşı evdeki gıcırtilar olan Viann, uçuk mavi renkteki yumuşak ilmiklerin arasına girip çıktıkça daha önce var olmayan bir şey yaratmakta olan şişlere odaklandı. Bir zamanlar sıradan sabah rutini olan bu etkinlik, sinirlerini yatıştırdı. Düşüncelerini serbest bıraksaydı annesinin yanında oturup ona örgü örmeyi öğretişini hatırlayabilirdi: "Bir düz, iki ters, işte böyle... çok güzel..."

Ya da Antoine'ın çoraplı ayaklarıyla merdivenden inerken ona gülümseyişini, ne ördüğünü soruşunu...

Antoine.

Ön kapı yavaşça açılınca buz gibi havayla birlikte uçuşan yapraklar eve doldu. Isabelle içeri girdi. Üzerinde Antoine'ın eski yün kabanı, dizine kadar çizmeler, başının etrafına ve boynuna sardığı bir atkı vardı. Gözlerinden başka bir yeri görünmüyordu. Viann'ı görünce aniden durdu. "Ah, demek uyandın..." Atkısını çözdü ve kabanını astı. Yüzünde bariz bir suçluluk ifadesi vardı. "Dışarıda tavukları kontrol ediyordum."

Viann'ın elleri ve örgü şişleri hareketsizleşti. "Bana kim olduğunu söyleyen de olur. Buluşmak için evden kaçıp durduğun şu delikanlı kim acaba?"

"Bu soğukta kim kiminle buluşur ki?" Isabelle, Viann'ın yanına gitti ve onu çekip ateşe yaklaştırdı.

Aniden yayılan sıcaklık Viann'ın ürpermesine neden oldu. Ne kadar üşüdüğünü fark etmemişti. "Sen," dedi gülümsediğine şaşırarak. "Sen bir delikanlıyla buluşmak için bu soğukta kaçarsın."

"Önemli biri olması gerekir. Clark Gable olsa belki..."

O sırada Sophie koşarak odaya girdi ve Viann'e sokuldu. "Bu iyi geldi," dedi ellerini ateşe uzatarak.

Güzel, sıcacık bir an boyunca Viann endişelerini unuttu. Sonra Isabelle, "Eh, artık gitsem iyi olacak," dedi. "Et sırasında en önde olmalıyım."

"Gitmeden bir şeyler yemelisin," dedi Viann sonunda.

"Benim payımı Sophie'ye ver," dedi Isabelle. Kabanını tekrar giydi ve atkıyı başının etrafına sardı.

Viann kardeşini kapıya kadar geçirip karanlığın içinde kayboluşunu izledi. Sonra mutfığa döndü ve bir gaz lambası yakarak aşağı, taş duvarlar boyunca rafların dizili olduğu kilere indi. İki yıl önce bu kiler tütsülenmiş jambon, sosis ve kavanozlarca ördek yağıyla ağzına kadar doluydu. Şişelerce yıllanmış şampanya sirkesi, sardalya konserveleri, reçel kavanozları...

Şimdiyse hindibalı kahvelerinin sonuna gelmişlerdi. Cam kâsedeki şekerin son kalıntıları bembeyaz ısıldıyordu ve un, altından daha değerliydi. Tanrı'ya şükür, savaştan kaçan mültecilerin yaptığı yağmaya rağmen bahçe iyi mahsul vermişti. Ne kadar küçük olursa olsun her bir meyveyi ve sebzeyi korumuş ve konservelemişti.

Küflenmek üzere olan kepekli ekmekten bir parça aldı. Büyüme çağındaki bir kızın kahvaltısı için haşlanmış yumurta ve bir parça kızarmış ekmek çok değildi ama daha kötüsü de olabilirdi.

"Biraz daha istiyorum," dedi Sophie kahvaltısını bitirdiğinde.

"Veremem," dedi Viann.

Küçük kız tam da Beck odasından çıkarken, "Almanlar bütün yemeğimizi alıyor," dedi. Beck'in üzerinde gri yeşil üniforması vardı.

"Sophie," dedi Viann sertçe.

"Ah, evet, küçük hanım. Biz Alman askerleri Fransa'nın ürettiği yiyeceklerin çoğunu alıyoruz ama savaşan erkeklerin yemek yemeye ihtiyacı vardır, öyle değil mi?"

Sophie ona kaşlarını çatarak baktı. "Herkesin yemek yemeye ihtiyacı yok mudur?"

“*Oui*, matmazel. Ve biz Almanlar sadece almıyoruz, arkadaşlarımızı da veriyoruz.” Elini üniformasının cebine sokup bir kalıp çikolata çıkardı.

“Çikolata!”

“Sophie, hayır,” dedi Viann. Ama Beck kızını cezbediyor, çikolatayı el çabukluğuyla bir saklayıp bir çıkararak ona takılıyordu. Sonunda çikolatayı Sophie’ye verdi ve kız küçük bir çığlık atarak paketi yırttı.

Beck, Viann’e yaklaştı ve sessizce, “Bu sabah... üzgün görünüyorsunuz,” dedi.

Viann ne cevap vereceğini bilmiyordu.

Beck gülümseyip çıktı ve Viann onun motosikletinin sesini, sonra da uzaklaştığını duydu.

“*Güzöl çukolataymış,*” dedi Sophie çikolatasını şapır şupur yerken.

“Aslında hepsini tek seferde bitirmek yerine her akşam küçük bir parça yemek daha iyi bir fikir olabilir. Paylaşmanın ne kadar güzel bir şey olduğundan bahsetmiyorum bile.”

“Isabelle teyze silik olmaktansa cesur olmanın daha iyi olduğunu söylüyor. Eğer bir uçurumdan atlarsan en azından düşmeden önce uçarmışsın.”

“Ah, evet. Tam da Isabelle’in söyleyeceği türden şeyler. Belki de ona tırmanmaması gereken bir ağaca tırmanınca bileğini nasıl kıldığını da sorarsın. Haydi, okula gidelim.”

Dışarıda, çamurları buz tutmuş yolun kenarında Rachel’i ve çocukları beklediler. Sonra hep birlikte okula giden o uzun, soğuk yola koyuldular.

“Dört gündür kahvem yok,” dedi Rachel. “Niye cadılaştığımı merak edersen diye söylüyorum.”

“Son zamanlarda asabileşen benim,” dedi Viann. Rachel’in ona itiraz etmesini bekledi ama Rachel, arkadaşını, basit bir yorumun bazen o kadar da basit olmadığını bilecek kadar iyi tanıyordu. “Şeyden dolayı... aklımda bazı şeyler vardı.”

Liste. İsimleri haftalar önce yazmıştı ama bir şey olmamıştı. Yine de endişesi geçmek bilmiyordu.

“Antoine mı? Açlık? Soğuktan donmak?” Rachel gülümsedi. “Bu hafta hangi küçük sorun aklına takıldı bakalım?”

Okul zili çaldı.

“Acele et, anne, geç kaldık,” dedi Sophie, Viann’i kolundan yakalayıp çekiştirirken.

Viann kızının onu taş merdivenlerde çekiştirmesine izin verdi. Sophie ve Sarah’yla birlikte onun sınıfına gittiler. Sınıf şimdiden öğrencilerle dolmuştu.

“Geç kaldınız, Madam Mauriac,” dedi Gilles gülümseyerek. “Bu size ilk uyarım.”

Herkes güldü.

Viann paltosunu çıkarıp askıya astı. “Her zamanki gibi çok esprilisin, Gilles. Bakalım imla sınavından sonra da böyle gülümseyebilecek misiniz?”

Bu kez homurdandılar ve Viann onların mahzun yüzlerine bakıp gülümsemekten kendini alamadı. Hevesleri kırılmış gibi görünüyorlardı. Açıkçası bu soğuk, karanlık, gölgeleri dağıtacak kadar bile ışığı olmayan odada başka türlü hissetmek de zordu.

“Ah, neyse... Zaten soğuk bir sabah. Belki bir tur elim sende oynarsak kan dolaşımımız hızlanır.”

Sınıftan, bu teklifin kabul edildiğini gösterecek şekilde bir uğultu yükseldi. Viann gülüşen çocukların dalgasına kapılıp dışarı sürüklenmeden önce paltosunu alacak zamanı ancak bulmuştu.

Okula doğru gelen otomobillerin homurtusunu duyduğunda dışarı çıkmalı birkaç dakika olmuştu.

Çocuklar bunu fark etmeyip –bugünlerde yalnızca uçakları fark ediyor gibiydiler– oyuna devam ettiler.

Viann binanın diğer ucuna kadar yürüdü ve köşeden dışarı baktı.

Siyah bir Mercedes-Benz toprak yolda inleyerek ilerliyordu. Tamponları, soğuk rüzgârda dalgalanan küçük, gamalı haç bay-

raklarıyla süslenmişti. Onu Fransızlara ait bir polis arabası takip ediyordu.

“Çocuklar,” dedi Viann bahçeye doğru koşarak, “buraya gelin. Yanımda durun.”

İki adam köşeyi döndü ve görüş alanlarına girdi. Viann adamlardan birini daha önce hiç görmemişti. Uzun boylu, zarif, efemine olduğu söylenebilecek sarışın bir adamdı. Siyah, uzun bir deri ceket ve tükürükle parlatılmış çizmeler giymişti. Ceketinin kaldırdığı yakasını demir bir haç süslüyordu. Ama Viann diğer adamı tanıyordu; adam yıllardır Cariveau'da polis memuruydu. Paul Jeaelere. Antoine onun ne kadar kötü ve ödle bir karakterinin olduğunu sık sık söylerdi.

Fransız polis memuru çokbilmiş bir tavırla, “Madam Mauriac,” dedi.

Viann adamın bakışlarından hoşlanmamıştı. Kendisinden daha zayıf bir çocuğu ezmek isteyen bir erkek çocuğunun bakışlarını hatırlatıyordu. “*Bonjour*, Paul.”

“Bazı meslektaşlarınız için geldik. Sizi ilgilendiren bir durum yok, Madam. Siz listemizde değilsiniz.”

Liste.

Viann, “Meslektaşlarımdan ne istiyorsunuz?” diye soruverdi ama çocuklar sessiz olmasına rağmen sesi duyulmamıştı.

“Bugün bazı öğretmenler işten çıkarılacak.”

“İşten mi çıkarılacak? Neden?”

Nazi yetkili solgun elini bir sineği kovalar gibi salladı ve aşağılayıcı bir gülümsemeyle, “Yahudiler, komünistler, masonlar,” dedi. “Bir de artık okulda öğretmenlik yapma, yargıda ya da kamu hizmetinde çalışma izni olmayan diğerleri.”

“Ama...”

Nazi, Fransız polise bakarak başını salladı ve ikisi birlikte dönüp okula doğru yürümeye başladı.

“Madam Mauriac?” dedi bir çocuk, Viann’i kolundan çekiştirerek.

“Anne?” diye sızlandı Sophie. “Bunu yapamazlar, değil mi?”
“Elbette yapabilirler,” dedi Gilles. “Kahrolası Nazi piçleri.”

Viann onu bu sözlerinden dolayı uyarmalıydı ama Beck’e verdiği isimlerden başka bir şey düşünemiyordu.

Viann vicdanıyla saatlerce savaştı. Nasıl olduğunu hatırlamasa da günün büyük kısmında ders anlatmaya devam etti. Zihnindeki tek görüntü, kovulan diğer öğretmenlerle birlikte okuldan çıkarken Rachel’in ona attığı bakıştı. Sonunda öğle vakti okulda zaten personel sıkıntısı yaşansa da başka bir öğretmenden onun yerine dersine girmesini rica etti.

Şimdi şehir meydanının kenarında duruyordu.

Yol boyunca ne diyeceğini planlamıştı ama belediye binasının tepesinde dalgalanan Nazi bayrağını görünce tereddüt etmeye başlamıştı. Baktığı her yerde Alman askerleri ya ikili gruplar halinde yürüyor ya besili, görkemli atlara biniyor ya da parlak, siyah Citroën’lerle caddelerde cirit atıyordu. Meydanın karşısında bir Nazi ıslık çaldı ve yaşlı bir adamın dizlerinin üzerine çökmesini sağlamak için tüfeğini kullandı.

Git, Viann.

Kapalı meşe kapılara giden taş basamaklardan yukarı çıktı. Zinde gibi görünen genç bir nöbetçi onu durdurdu ve burada ne işinin olduğunu öğrenmek istedi.

“Yüzbaşı Beck’i görmeye geldim,” dedi Viann.

“Ah.” Nöbetçi ona kapıyı açtı, geniş taş merdivenleri işaret etti ve parmaklarıyla iki sayısını işaret etti.

Viann belediye binasının ana salonuna adım attı. İçerisi üniformalı adamlarla doluydu. Hiç kimseyle göz teması kurmamaya çalışarak lobiden geçti ve portresi duvarın büyük bir kısmını kaplayan Führer’in dikkatli bakışları arasında merdivenlerden yukarı çıktı.

İkinci katta karşısına çıkan üniformalı adama, “Yüzbaşı Beck, *s’il vous plaît?*” dedi.

“*Oui, madam.*” Viann’i koridorun sonundaki bir kapıya yönlendirdi ve kapıyı nazıkçe çaldı. İçeriden gelen cevap üzerine ona kapıyı açtı.

Beck, civardaki büyük evlerin birinden alındığı belli olan siyah ve altın rengi, şatafatlı bir masada oturuyordu. Arkasında Hitler’in portresi ve duvarlara yapıştırılmış bir harita vardı. Masasının üzerinde bir daktilo ve teksir makinesi duruyordu. El koydukları radyoları bir köşeye yığmışlardı ama en kötüsü yiyeceklerdi. Kutularca yiyecek, tütsülenmiş etler ve peynirler duvarın arkasına sıralanmıştı.

“Madam Mauriac,” dedi Beck hızlıca ayağa kalkarak. “Ne kadar hoş bir sürpriz.” Viann’e yaklaştı. “Sizin için ne yapabilirim?”

“Okuldan kovduğunuz öğretmenler için geldim.”

“Ben yapmadım, madam.”

Viann arkalarındaki açık kapıya baktı, Beck’e doğru bir adım attı ve kısık sesle, “Bana isim listesinin evrak işleriyle ilgili olduğunu söylemişsiniz,” dedi.

“Üzgünüm. Gerçekten. Bana öyle söylenmişti.”

“Okulda onlara ihtiyacımız var.”

“Sizin burada olmanız... tehlikeli olabilir.” Beck aralarındaki kısa mesafeyi de kapattı. “Dikkatleri üzerinize çekmek istemezsiniz, Madam Mauriac. Burada olmaz. Bir adam var ve...” Kapıya baktı ve konuşmayı kesti. “Gidin, madam.”

“Keşke bana sormasaydınız.”

“Ben de öyle olmasını dilerdim, madam.” Viann’e anlayışlı bir bakış attı. “Şimdi gidin. Lütfen. Burada olmamanız gerekiyor.”

Viann, Yüzbaşı Beck’e, bütün yiyeceklerle ve Führer’in tablosuna arkasını dönüp odadan çıktı. Merdivenlerden inerken askerlerin onu nasıl izlediğini, birbirlerine gülümsediklerini, yakışıklı bir Alman askeriyle flört edip kalbi kırılan bir başka Fransız kadını olduğu

hakkında şakalaştıklarını görebiliyordu. Ancak Viann tekrar güneş ışığına çıktığında ne kadar büyük bir hata yaptığını anladı.

Meydanda ve yakınlarda birkaç kadın vardı ve onu Nazilerin ininden çıkarken görmüşlerdi.

Kadınlardan biri de Isabelle'di.

Viann koşarak merdivenlerden indi ve fırıncının karargâha eklemek götüren karısı Hélène Ruelle'e doğru yürüdü.

Hélène, Viann'ın yanından geçerken imalı bir şekilde, "Sosyalleşiyor musunuz, Madam Mauriac?" dedi.

Isabelle meydanın karşısından ona doğru neredeyse koşuyordu. Onu atlatamayacağını anlayan Viann durup kardeşinin ona yetişmesini bekledi. "İçeride ne yapıyordun?" diye sordu Isabelle, sesi ya fazla yüksekti ya da Viann'e öyle gelmişti.

"Bugün öğretmenleri işten çıkardılar. Hayır. Hepsini değil. Yalnızca Yahudileri, masonları ve komünistleri." O anları hatırlayınca Viann'ın gözleri dolmuş, midesi bulanmıştı. Sessiz koridoru ve geride kalan öğretmenlerin yaşadığı kafa karışıklığını hatırladı. Kimse ne yapacağını, Nazilere nasıl karşı koyacağını bilmiyordu.

"Sadece onları, öyle mi?" diye sordu Isabelle, yüz ifadesi gergindi.

"Bir şey ima etmedim. Sadece açıklamaya çalışıyorum. Bütün öğretmenleri kovmadılar." Bu bahane kendi kulağına bile çok zayıf geldiği için sustu.

"Ama bu senin neden onların genel merkezinde olduğunu açıklamıyor.

"Ben... Yüzbaşı Beck'in bize yardım edebileceğini düşündüm. Rachel'e..."

"Beck'ten ricada bulunmaya mı gittin?"

"Buna mecburdum."

"Fransız kadınları Nazilerden yardım istemez, Viann. *Mon Dieu*, bunu bilmen gerekirdi."

"Biliyorum," dedi Viann geçiştirerek. "Ama..."

“Ama ne?”

Viann sakladığı şeyi daha fazla içinde tutamadı. “Ben ona bir isim listesi verdim.”

Isabelle hiç kıpırdamadı. Bir an için nefes bile almıyor gibiydi.

Viann’e bakışı yüzüne çarpacağı tokattan daha fazla canını yakmıştı. “Nasıl yaparsın bunu? Ona Rachel’in ismini mi verdin?”

“Bil... bilmiyordum,” diye kekeledi Viann. “Nasıl bilebilirdim? Evrak işleri için olduğunu söyledi.” Isabelle’in elini tuttu. “Affet beni, Isabelle. Gerçekten. Bilmiyordum.”

“Seni affetmesi gereken ben değilim, Viann.”

Viann bedeninin her yerine batan, derin bir utanç hissetti. Nasıl bu kadar aptal olabilişti ve Tanrı aşkına, bunu nasıl telafi edecekti? Saatine baktı. Öğrenciler yakında okuldan çıkacaktı. “Okula git,” dedi Viann. “Sarah ile Sophie’yi al ve eve götür. Yapmam gereken bir şey var.”

“Yapacağın şey her neyse, umarım iyice düşünmüşsündür.”

“Git,” dedi Viann bitkinlikle.

St. Jeanne Şapeli şehrin bir ucunda yer alan, taştan yapılmış küçük bir Norman kilisesiydi. Arkasında ve Orta Çağ’dan kalma duvarlarının arasında St. Joseph Rahibeleri Manastırı vardı. Buradaki rahibeler hem bir yetimhane hem de okul yönetiyordu.

Viann kiliseye girerken ayak sesleri soğuk taş zeminde yankılandı. Ağzından buhar çıkıyordu. Donmuş haldeki kutsal suya parmak uçlarını değdirmek için kısa süreliğine eldivenlerini çıkardı. Ardından istavroz çıkarıp boş bir sıraya geçti ve önce bir, sonra iki dizinin üzerine çöktü. Gözlerini kapattı, başını eğip dua etti.

Birinin ona yol göstermesine ve bağışlanmaya ihtiyacı vardı fakat dua ederken hayatında ilk kez doğru kelimeleri bulamıyordu. Böylesine aptalca, düşüncesizce bir davranış nasıl affedilebilirdi?

Tanrı suçunu ve korkusunu görür, onu yargıladı. Göğsünde kavuşturduğu ellerini indirip ahşap sıraya tekrar oturdu.

“Viann Mauriac, sen misin?”

Başrahibe Marie Therese gelip Viann’ın yanına oturdu ve onun konuşmasını bekledi. Aralarındaki ilişki her zaman böyle olmuştu. Viann nasihat almak için ona ilk kez geldiğinde on altı yaşındaydı ve hamileydi. Babası onu “yüz karası” olarak adlandırdıktan sonra Viann’i rahatlatan kişi o olmuştu. Vakit kaybetmeden nikâh işlemlerini ayarlayan ve babasını, Le Jardin’i Antoine ile Viann’e bırakmaya ikna eden de oydu. Rahibe, Viann’e, bir çocuğun her zaman için bir mucize olduğuna ve taze aşkın hepsinin üstesinden geleceğine dair söz vermişti.

“Evimde konaklayan bir Alman olduğunu biliyorsunuz,” dedi Viann sonunda.

“Bütün büyük evlerde ve otellerdeler.”

“Bana okuldaki öğretmenlerden hangilerinin Yahudi, komünist ya da mason olduğunu sordu.”

“Ah... ve sen de ona cevap verdin.”

“Bu da benim, Isabelle’in dediği gibi bir aptal olduğumu gösteriyor, öyle değil mi?”

“Sen aptal değilsin, Viann.” Rahibe ona baktı. “Kız kardeşin de seni yargılamakta acele ediyor. Onun bu özelliğini hatırlıyorum.”

“Benim yardımım olmadan da bu isimleri bulurlar mıydı, diye soruyorum kendime.”

“Şehrin her tarafındaki Yahudileri işten çıkardılar. Bunu bilmiyor musun? Mösyö Penoir artık postane müdürü değil, Yargıç Braias’ı da görevden aldılar. Paris’ten Collège Sévigné’in müdiresinin istifa etmeye zorlandığı haberini de aldım. Paris Operası’ndaki bütün Yahudi şarkıcılar da aynı durumda... Belki senin yardımına ihtiyaçları vardı, belki de yoktu. İsimleri senin yardımın olmadan da kesinlikle bulacaklardı,” dedi rahibe hem nazik hem de kendinden emin bir sesle. “Ama önemli olan bu değil.”

“Ne demek istiyorsunuz?”

“Bence bu savaş sürdükçe hepimizin daha derinlere bakması gerekecek. Bu sorular onlarla ilgili değil, bizimle ilgili.”

Viann gözyaşlarının gözlerini yaktığını hissetti. “Artık ne yapacağımı bilmiyorum. Antoine olsaydı her şeyle ilgilenirdi. *Wehrmacht* ve Gestapo benim başa çıkamayacağım kadar büyük şeyler.”

“Kim olduklarını düşünme. Kim olduğunu düşün, hangi fedakârlıklarda bulunabileceğini ve seni neyin altüst edeceğini.”

“Hepsi beni altüst ediyor. Biraz Isabelle gibi olmalıyım. O her şeyden çok emin. Bu savaş onun için siyah beyaz. Sanki hiçbir şeyden korkmuyor.”

“Isabelle de inancıyla ilgili kendi bunalımını yaşayacak. Hepimiz gibi. Ben de daha önce yaşadım, Büyük Savaş zamanında. Bu zorlukların sadece bir başlangıç olduğunu biliyorum. Güçlü olmalısın.”

“Tanrı’ya inanarak...”

“Evet, elbette. Ama yalnızca Tanrı’ya inanarak değil. Korkarım ki dualar ve inanç yeterli olmayacak. Doğruya giden yol, tehlikelerle doludur. Hazır ol, Viann. Bu henüz senin ilk sınavın. Bundan ders çıkarmaya bak.” Rahibe öne eğildi ve Viann’i kucakladı. Viann de ona sıkıca sarıldı, yüzünü onun kaşındıran yün kıyafetine gömdü.

Geri çekildiğinde kendini biraz daha iyi hissediyordu.

Başrahibe durdu, Viann’in elini elinin içine aldı ve onu ayağa kaldırdı.

“Belki zamanın olursa bu hafta çocukları ziyaret edip onlara bir ders verirsin, olur mu? Onlara resim yapmayı öğrettiğinde çok mutlu olmuşlardı. Tahmin edebileceğin gibi şu sıralar boş midelerle ilgili çok fazla şikâyet var. Tanrı’ya şükürler olsun ki rahibelerin harika bir bahçesi var ve keçi sütü ile peyniri de o bahçenin bir lütfü. Yine de...”

“Evet,” dedi Viann. Kemerleri sıkmanın özellikle de çocuklar için ne kadar zor olduğunu herkes bilirdi.

Rahibe Marie Therese tatlılıkla, “Yalnız değilsin, bunun sorumlusu da sen değilsin,” dedi. “İhtiyacın olduğunda yardım iste ve elinden geldiğince yardım et. Böyle karanlık zamanlarda Tanrı’ya, birbirimize ve kendimize ancak böyle hizmet edebiliriz.”

Sorumlusu sen değilsin.

Viann yol boyunca rahibenin sözlerini düşündü.

İnancı onu her zaman çok rahatlatmıştı. Annesi öksürmeye ilk başladığında ve öksürükleri mendilde kan lekeleri bırakan sarsılmalara dönüştüğünde Viann, neye ihtiyacı varsa dua ederek Tanrı’dan istemişti. Yardım. Rehberlik. Ölüm annesini çağırdığında onu kandırmak için bir yol. On dört yaşındayken, annesinin hayatını bağışlaması karşılığında Tanrı’ya her şeyi vadetmişti. Duaları cevapsız kalınca da yine Tanrı’ya dönmüş ve sonrasında yaşadıklarıyla, yalnızlığıyla, babasının o kasvetli, öfkeli sessizlikleriyle, sarhoş haliyle yaptığı çıkışlarla, gözü yaşlı Isabelle’in muhtaçlığıyla başa çıkacak gücü bahşetmesi için dua etmişti.

Defalarca Tanrı’ya dönmüş, yardım dilemiş, inancını korumuştur. Tanrı’yı göremese bile yalnız olmadığına, sorumluluğun onda olmadığına, hayatının Tanrı’nın planına göre geliştiğine inanmak istemişti.

Şimdiyse böyle bir umut, teneke kadar ince ve bükülebilir görünüyordu.

Yalnızdı ve Nazilerden başka sorumlu yoktu. Korkunç, çok büyük bir hata yapmıştı. Böyle bir şansı ne kadar istese de yaptığı şeyi geri alamazdı. Ama iyi bir kadın, sorumluluğu ve suçu üstlenir, özür dilerdi. Viann neyse ya da her ne değilse, nasıl başarısızlıkları olursa olsun hep iyi bir kadın olmayı amaçlamıştı.

Bu nedenle yapması gereken şeyi biliyordu.

Bunu biliyordu ama yine de Rachel'in kulübesinin kapısına geldiğinde kıpırdıydı. Ayakları ağırlaşmıştı, kalbiyse daha da ağırdı. Derin bir nefes alıp kapıyı çaldı. İçeriden ayak sesleri geldi ve kapı açıldı. Rachel bir kolunda uyuyan bebeğini tutuyordu, diğer kolunda kalın işçi tulumu vardı. "Viann," dedi gülümseyerek. "İçeri gel."

Viann az kalsın korkuya teslim olacaktı. *Ah, Rachel, sadece bir merhaba demek için uğradım.* Onun yerine derin bir nefes aldı ve arkadaşını takip etti. Çıtırdıyarak yanan ateşin yanındaki rahat, kapitone koltukta yerini aldı.

"Ari'yi alsana, bizim için birer fincan kahve yapayım."

Viann uyumakta olan bebeğe uzanıp onu kucağına aldı. Bebek ona iyice sokulunca Viann onun sırtını okşadı ve ensesini öptü.

"Kızılhaç tarafından esir kamplarına yardım paketleri ulaştırıldı-ğın duyduk," dedi Rachel bir dakika sonra. Elinde iki fincan kahve vardı. Birini Viann'ın yanındaki sehpa koydu. "Kızlar nerede?"

"Bizim evdeler, Isabelle'le birlikte. Herhalde nasıl ateş edileceğini öğreniyorlardır."

Rachel kahkaha attı. "Daha kötüsü de olabilirdi." Tulumu omzundan alıp diğer dikiş işlerinin yanına, hasır sepete fırlattı. Sonra Viann'ın karşısına oturdu.

Viann bebeğin tatlı kokusunu içine çekti. Başını kaldırdığında Rachel ona bakıyordu.

"Bugün de o günlerden biri mi?" diye sordu sessizce.

Viann ona kararsız bir gülümsemeyle karşılık verdi. Rachel, arkadaşının bazen kaybettiği bebeklerinin yasım tuttuğunu ve tekrar çocuk sahibi olabilmek için nasıl dua ettiğini bilirdi. Rachel'in Ari'ye hamile kalması ilişkileri açısından zor olmuştu. Viann, Rachel adına mutlu olsa da içten içe bir kıskançlık duyuyordu. "Hayır," dedi. Çenesini yavaşça kaldırıp en yakın arkadaşının gözlerinin içine baktı. "Sana söylemem gereken bir şey var."

"Neymiş o?"

Viann derin bir nefes aldı. "Kartpostal yazdığımız günü hatırlıyor musun? Eve döndüğümüzde Yüzbaşı Beck beni bekliyordu..."

"Oui. Sana içeri beraber girmeyi teklif etmiştim."

"Keşke girseydin ama sanırım bir şey fark etmezdi. Senin gitmeni beklerdi."

Rachel ayaklanır gibi oldu. "Yoksa sana..."

Viann aceleyle, "Hayır, hayır," dedi. "Öyle bir şey değil. O gün yemek masasında oturmuş çalışıyor, bir şeyler yazıyordu. Benden... bazı kişilerin isimlerini öğrenmek istedi. Bana okuldaki öğretmenlerden hangilerinin Yahudi ya da komünist olduğunu sordu." Duraksadı. "Eşcinselleri ve masonları da sordu, sanki insanlar böyle şeyleri birbirine söylüyormuş gibi..."

"Sen de ona bilmediğini söyledin."

Viann bir an için utançla bakışlarını başka tarafa çevirdiyse de sonra kendini zorlayarak, "Ona senin adını da verdim, Rachel. Diğerleriyle birlikte," dedi.

Rachel hiç tepki vermedi. Yüzünün rengi atınca koyu renkli gözleri iyice belirginleşmişti. "Ve bizi kovdular..."

Viann güçlkle yutkunarak başını salladı.

Rachel ayağa kalktı ve hiç durmadan Viann'ın yanından geçip gitti. Arkadaşının yalvarışlarını görmezden gelmiş, ona dokunmaması için geçerken yanından çekilmişti. Yatak odasına girdi ve arkasından kapıyı çarparak kapattı.

Zaman çok yavaş akıyordu. İçine çektiği nefeslerde, dualarında ve sandalyenin gıcirtısında saklıydı. Viann şöminenin üzerindeki saatin siyah kollarının ilerleyişini izledi. Geçen dakikalarla uyumlu bir ritimle bebeğin sırtını okşadı.

Sonunda kapı açıldı ve Rachel tekrar odaya girdi. Saçı, sanki ellerini arasından geçirmiş gibi darmadağınaktı, yanakları da ya gerginlikten ya da öfkeden kızarmıştı. Belki de ikisi birdendi. Gözleri ağlamaktan kıpkırmızı olmuştu.

"Çok üzgünüm," dedi Viann ayağa kalkarak. "Beni affet."

Rachel onun önünde durdu, yüzüne baktı. Gözlerinde bir an için öfke belirdi, sonra soldu ve yerini bir kabullenme aldı. “Şehirdeki herkes Yahudi olduğumu biliyor, Viann. Ben bununla her zaman gurur duydum.”

“Biliyorum. Ben de kendime bunu söyledim. Yine de ona yardım etmemeliydim. Üzgünüm. Seni asla incitmek istemezdim. Umarım bunu biliyorsundur.”

“Tabii ki biliyorum,” dedi Rachel sessizce. “Fakat, Vi, daha dikkatli olmalısın. Beck’in genç, yakışıklı, sevecen ve kibar biri olduğunu biliyorum ama o bir Nazi ve Naziler tehlikelidir.”

1940 yılının kışı, herkesin hatırladığı en soğuk kıştı. Kar günlerce yağdı, ağaçların ve tarlaların üzerini örttü. Sarkmış ağaç dallarında buz saçakları parılıyordu.

Yine de Isabelle her cuma sabahı şafak sökmeden saatler önce uyandı ve Nazilerin tabiriyle “terörist gazeteleri”ni dağıttı. Geçen haftanın broşürü Kuzey Afrika’daki askerî operasyonları ele alıyor ve bu kış yaşanan gıda kıtlığına Nazi propagandasının empoze ettiği gibi İngiliz ablukasının değil, Fransa’nın ürettiği her şeyi yağmalayan Almanların neden olduğu konusunda Fransızları uyarıyordu.

Isabelle bu broşürleri dağıtmaya başlayalı aylar olmuştu ve açıkçası Carriveau sakinleri üzerinde pek etkisini görmüyordu. Köylülerin çoğu hâlâ Pétain’i destekliyordu. Pek çoğu da zaten hiçbir şeyi umursamıyordu. Komşularının rahatsız edici bir kısmı Almanlara bakıyor ve *çok gençler, henüz çocuklar*, diye düşünüyorlardı. Hayatlarını başlarını öne eğip tehlikeden uzak kalmaya çalışarak geçiriyorlardı.

Elbette Naziler dağıtılan ilanları fark etmişti. Bazı Fransız erkekler ve kadınlar Almanlara yaranmak için her fırsatı değer-

lendiriyordu. Posta kutularında buldukları ilanları Nazilere vermek de bir başlangıçtı.

Isabelle, Almanların bu broşürleri basıp dağıtanların peşinde olduğunu biliyordu ama yeterince araştırmıyorlardı. Özellikle de şu karlı günlerde herkesin tek bahsettiği şey olan ve Blitz olarak bilinen Londra bombardımanırken... Belki de Almanlar bir kâğıt parçasındaki kelimelerin, savaşın akışını değiştirmeye yetmeyeceğini biliyordu.

Bugün Isabelle yatakta uzanıyordu. Sophie yanma küçük bir aşk merdiveni çiçeği gibi kıvrılmıştı ve Viann de küçük kızın diğer yanında derin bir uykudaydı. Artık     birlikte Viann'ın yatağında uyuyordu. Geçen ay boyunca bulabildikleri bütün yorganları ve battaniyeleri yatağa eklemişlerdi. Isabelle uzanmış, nefesinin ince, beyaz bulutlar halinde çıkıp dağılmasını izliyordu.

Yatarken giydiği y n çoraplarla ayağını yere bastığında bile zeminin ne kadar soğuk olduğunu hissedebiliyordu. Bunun gün boyunca  ş mediği son anlar olduğunu biliyordu. Kendini topladı ve yorgan yığınının altından  ıktı. Yanında uzanan Sophie bir şeyler sayıklayarak ısınmak için annesine sokuldu.

Isabelle'in ayakları yere değdiğinde acı, baldırlarına yükseldi.  rkildi ve topallayarak odadan  ıktı.

Merdivenleri inmesi çok zamanını aldı, ayaklarının ağrısı dayanılmazdı. Kahrolası şişlikler! Soğuk yüzünden herkes bu kış aynısını yaşıyordu. Tereyağı ve hayvansal yağ tüketiminin eksikliğinden olduğu söyleniyordu ama Isabelle bunun soğuk hava, delik deşik çoraplar ve tabanları açılmış ayakkabılar yüzünden olduğunu biliyordu.

Ateş yakmak istedi. Bir anlık sıcaklık için gerçekten yanıp tutuşuyordu ama odunları tükenmek üzereydi. Ocak ayının sonlarında ahırın tahtalarını söküp yakmaya başlamışlardı. Alet kutularını, eski sandalyelerini ve buldukları diğer şeyleri de yakıyorlardı. Isabelle bir fincan su kaynatıp içti, suyun sıcaklığının ve ağırlığının

midesini kandırmasını umdu. Küçük bir parça bayat ekmek yedi, vücuduna bir katman gazete kâğıdı sardı, sonra Antoine'ın palto-sunu ve kendi eldivenleri ile çizmelerini giydi. Başının ve boynunun çevresine sardığı yün atkıya rağmen dışarı adım attığında soğuk hava nefesini kesti. Kapıyı arkasından kapadı ve karda güçlkle yürümeye başladı. Soğuktan şişmiş olan parmakları her adımda zonkluyordu, el parmakları eldivenlerinin içinde bile buz kesmişti.

Dışarıda esrarengiz bir sessizlik vardı. Dizine kadar gelen karın içinde yürüdü, kırık kapıyı açtı ve bembeyaz yola çıktı. Soğuk ve kar yüzünden broşürlerini ulaştırması üç saati bulmuştu (Bu haftanın konusu Blitz'di. Almanlar bir gecede Londra'nın üzerine otuz iki bin bomba bırakmıştı). Şafak vakti güneş, içinde et olmayan et suyu gibi zayıftı. Kasap sırasına ilk giren kendisiydi ama hemen ardından diğerleri geldi. Saat yedide kasabın karısı kepengi kaldırdı ve kapının kilidini açtı.

"Ahtapot," dedi kadın.

Isabelle hayal kırıklığının sancısını hissetti.

"Et yok mu?"

"Fransızlara yok, Matmazel."

Arkasındaki kadınların da et istedikleri için homurdandıklarını ve daha da arkalardaki, ahtapot alacak kadar bile şanslı olmadıklarını bilen kadınların sızlandığını işitti.

Isabelle kâğıda sarılı ahtapotu aldı ve dükkândan ayrıldı. Artık kutu süt yoktu, ne karnelerle ne de karaborsada alınabiliyordu. İki saat daha sırada bekledikten sonra küçük bir parça Camembert peyniri almayı başardı. Değerli yiyecekleri sepetindeki kalın havluyla sardı ve Victor Hugo Caddesi'nde yürümeye koyuldu.

Alman askerleri ve Fransız polisleriyle dolu bir kafenin önünden geçerken filtre kahve ve taze kruvasan kokusu alınca karnı guruldadı.

"Matmazel..."

Bir Fransız polisi ona bakarak pişkince gülümsedi ve çevresinden dolaşması gerektiğini belli etti. Isabelle kenara çekildi ve

adamın terk edilmiş bir dükkânın vitrinine poster asışını izledi. İlk posterde şöyle yazıyordu:

DUYURU:

CASUSLUK YAPTIKLARI İÇİN VURULANLAR:
YAHUDİ JAKOB MANSARD, KOMÜNİST VIKTOR
YABLONSKY VE YAHUDİ LOUIS DEVRY.

İkincisindeyse şunlar yazıyordu:

DUYURU:

BUNDAN BÖYLE HERHANGİ BİR SUÇ NEDENİYLE
YA DA KURAL İHLALİNDEN TUTUKLANAN FRAN-
SIZ VATANDAŞLARI TUTSAK OLARAK KABUL
EDİLECEKTİR. FRANSA'DA ALMANYA'YA KARŞI
DÜŞMANCA BİR DAVRANIŞTA BULUNAN TUT-
SAKLAR VURULARAK İNFAZ EDİLECEKTİR.

“Hiçbir şey yapmayan sıradan Fransız vatandaşlarını mı vuruyorlar?” diye sordu Isabelle.

“Yüzünüz bu kadar solmasın, matmazel. Bu uyarılar sizin gibi güzel hanımlar için değil.”

Isabelle adama dik dik baktı. Kendi halkına bunu yapan bir Fransız, Almanlardan bile daha kötüydü. Isabelle'in Vichy hükümetinden nefret etmesinin sebebi buydu. Eğer Nazi kuklalarına döneceklerse Fransa'nın yarısının özerk olmasının ne anlamı vardı?

“İyi misiniz, matmazel?”

Ne kadar da endişeliydi... Ne kadar da ilgiliydi... Acaba ona hain deyip yüzüne tükürse polis ne yapardı? Eldivenli ellerini yumruk yaptı. “İyiyim, *merci*.”

Adamın kendinden emin bir tavırla yolun karşısına geçişini izledi. Sırtı dimdikti. Şapkası, kısa kesilmiş kahverengi saçlarının üzerinde ne kadar da düzgün duruyordu. Kafedeki Alman askerleri onu sıcak bir şekilde karşılayarak sırtını sıvazlayıp aralarına aldılar.

Isabelle tiksinerек başını çevirdi.

İşte tam o sırada onu gördü: Kafenin duvarına yaslanmış, parlak, gümüşü bir bisiklet. Bisikleti görünce Isabelle şehre her gün onunla gidip gelmenin hayatını nasıl değiştirebileceğini, ağrılarını dindireceğini düşündü.

Bisikletler normalde kafedeki askerler tarafından korunurdu ama bu karanlık, karla kaplı sabahta kimse dışarıdaki masalarda oturmuyordu.

Yapma bunu.

Kalbi hızla atmaya başladı ve eldivenlerinin içinde avuç içleri terledi. Çevresine bakındı. Et kuyruğunda bekleyen kadınlar hiçbir şey görmemeyi ve kimseyle göz teması kurmamayı alışkanlık haline getirmişlerdi. Caddenin karşısındaki kafenin camları buğulanmıştı, askerler içeride zeytin rengi silüetler olarak görünüyordu.

Kendilerinden ne kadar da emindiler.

Bizden eminler, diye düşündü Isabelle acıyla.

Bu düşünceyle birlikte içindeki o küçük çekince de kayboluverdi. Sepeti yakınında tutarak kendini buzdan kayganlaşmış sokağa attı. O saniyeden, ilk adımı attığı o andan itibaren çevresindeki dünya bulanıklaşmış ve zaman yavaşlamıştı. Nefesinin sesini duydu ve yüzünün önünde buharını gördü. Binalar bulanıklaştı ya da beyaz enkazlara dönüştü. Kar gözlerini kamaştırmıştı. Tek görebildiği, iki siyah tekerlek ve gümüş rengi bisiklet gidonunun ışıltısıydı.

Isabelle bunu yapmanın tek bir yolunun olduğunu biliyordu: hızlı olmak. Sağa sola bakmadan, duraksamadan.

Bir yerlerde bir köpek havladı. Bir kapı sertçe kapandı.

Isabelle ise yürümeye devam etti, bisikletle arasında beş adım kalmıştı.

Dört.

Üç.

İki.

Kaldırıma çıktı, bisikleti kaptı ve üzerine atladı. Onu Arnaut kaldırımlı sokaktan aşağı sürerken bisikletin gövdesi yoldaki tümseklerde tıngırdadı. Isabelle köşeyi kayarak döndü, az kalsın düşüyordu. Sonra kendini toplayıp hızla La Grande Caddesi'ne doğru pedal çevirmeye başladı.

Orada ara sokağa saptı ve kapıyı çalmak için bisikletten indi. Dört güçlü vuruş.

Kapı yavaşça açıldı ve Henri onu görünce kaşlarını çattı.

Isabelle onu iterek içeri girdi.

Küçük toplantı odasında doğru düzgün ışık yoktu. İçerideki tek gaz lambası, aşınmış ahşap masanın üzerinde duruyordu. İçeride yalnızca Henri vardı. Bir tepsi et ve yağla sosis yapıyordu. Duvardaki kancada daha önce yaptığı sosisler asılıydı. Oda et, kan ve sigara dumanı kokuyordu. Isabelle bisikletini de yanında içeri sürükledi ve kapıyı çarparak kapattı.

"Hey, selam," dedi Henri ellerini havluya silerken. "Bugün bilmediğim bir toplantı mı var?"

"Hayır."

Henri, Isabelle'in yanında duran bisiklete baktı.

"Bu senin bisikletin değil."

"Çaldım," dedi Isabelle. "Burunlarının dibinden."

"Bu Alain Deschamp'ın bisikleti, en azından bir zamanlar öyleydi. İşgal başladığında her şeyi bırakıp ailesiyle birlikte Lyon'a kaçtı." Isabelle'in yanına gitti. "Son zamanlarda bir SS subayının bununla şehirde gezindiğini görüyordum."

"SS mi?" Isabelle'in neşesi kaçmıştı. SS subaylarının zulmü hakkında etrafta çirkin söylentiler dolaşıyordu. Belki de yaptığı şeyi enine boyuna düşünmeliydi...

Henri ona yaklaştı. O kadar yaklaşımtı ki Isabelle onun sıcaklığını hissedebiliyordu.

Daha önce onunla hiç yalnız kalmamıştı ya da bu kadar yakınında olmamıştı. İlk kez gözlerinin ne kahverengi ne yeşil olduğunu, ona sık bir ormandaki sisi hatırlatan ela ve gri karışımı bir renk olduğunu fark ediyordu. Kaşında bir zamanlar kötü bir kesikten kalma bir iz ya da beceriksizce dikilmiş küçük bir yara gördü. Isabelle onu nasıl bir hayatın buraya ve komünizme getirdiğini merak etti. Ondan en az on yaş büyüktü ama dürüst olmak gerekirse Isabelle onun bazen daha yaşlı görüldüğünü düşünüyordu. Sanki hayatında korkunç bir kayıp yaşamış gibiydi.

“Bunu boyaman gerekecek,” dedi Henri.

“Boyam yok ki...”

“Benim var.”

“Peki, onu benim için?..”

“Bir öpücük,” dedi Henri.

“Öpücük mü?” Isabelle vakit kazanmak için Henri’nin söylediği şeyi tekrarlamıştı. Bu, savaştan önce kanıksadığı bir şeydi. Erkekler onu arzuları, bu her zaman böyle olmuştu. Isabelle bunu geri istiyordu; Henri’yle flört etmeyi, Henri’nin ona kur yapmasını istiyordu ama bunun düşüncesi bile üzücüydü ve onda artık bazı şeylerin eksik olduğu hissini uyandırıyor. Sanki öpücükler ve flört artık anlamını yitirmişti.

“Bir öpücük karşılığında bu akşam bisikletini boyarım, sen de yarın gelip alırsın.”

Isabelle ona yaklaştı ve dudaklarını yüzüne doğru uzattı.

Aralarındaki paltolara, onca gazete kâğıdına ve yüne rağmen kolayca kavuştular. Henri onu kollarının arasına alıp öptü. Isabelle bir an için yeniden “Isabelle Rossignol” olmuştu; erkeklerin arzuladığı tutkulu kız.

Öpücük sona erip Henri geri çekildiğinde Isabelle hüznü hissetmişti. Üzgündü.

Bir şey söylemeli, belki bir espri yapmalı ya da hissettiğinden daha fazlasını hissetmiş gibi davranmalıydı. Öpücükler daha fazlasını –bazen de daha azını– ifade ettiğinde öyle yapardı.

“Başka biri var,” dedi Henri onu dikkatle inceleyerek.

“Hayır, yok.”

Henri onun yanağına nazikçe dokundu. “Yalan söylüyorsun.”

Isabelle, Henri’nin ona verdiği her şeyi düşündü. Özgür Fransa Örgütü’ne onun sayesinde girmişti. Isabelle’e bir şans veren ve inanan da oydu. Ama yine de öpüşürlerken Isabelle, Gaëton’ı düşünmüştü. “Beni istemedi,” dedi. İlk kez birine gerçeği söylüyordu. İtirafına kendisi de şaşırmıştı.

“Her şey farklı olsaydı sana onu unuttururdum.”

“Ben de denemene izin verirdim.”

Isabelle, Henri’nin ona gülümseyişini, o gülümsemenin taşıdığı hüznü gördü. “Mavi,” dedi Henri bir an duraksadıktan sonra.

“Mavi mi?”

“Bendeki boyanın rengi mavi.”

Isabelle gülümsedi. “İsabet olur.”

Günün ilerleyen saatlerinde azıcık yemek için bir kuyruktan diğerine koştururken, sonra da ormandan odun toplayıp eve taşırken o öpücüğü düşündü.

Tekrar tekrar düşündüğü tek bir şey vardı: *keşke*.

On Üç

1941 Nisan'ının sonlarına doğru güzel bir günde Isabelle, evin karşısındaki kırlarda yün bir battaniyenin üzerine uzanmıştı. Olgunlaşan otların tatlı kokusu burun deliklerine doldu. Gözlerini kapadığında uzaktaki araçların, askerleri ve Fransa'da üretilen şeyleri Tours'daki tren istasyonuna götürecek olan Alman kamyonları olduğunu neredeyse unutuyordu. Çok sert geçen kıştan sonra güneş ışığında gevşemek hoşuna gidiyordu.

"İşte buradasın."

Isabelle iç çekti ve doğrulup oturdu.

Viann'ın açık mavi pamuklu kumaştan gündelik elbisesi, ev yapımı sert sabunla yıkandığı için ağarmıştı. Kış boyunca açlık Viann'ın yüzünü soldurmuştu. Elmacık kemikleri ortaya çıkmış ve boğazının ön kısmındaki çukur derinleşmişti. Başına sardığı eski eşarp, parlaklığını ve dalgasını kaybetmiş olan saçlarını saklıyordu.

"Bu sana geldi." Viann, Isabelle'e bir kâğıt parçası uzattı. "Postayla iletildi. Bir adam tarafından. Senin için," dedi. Bu gerçeği tekrarlamak canını sıkıyor gibiydi.

Isabelle güçlükle ayağa kalktı ve kâğıdı Viann'ın elinden çekti. Kâğıdın üzerinde aceleyle yazılmış iki kelime vardı: *Perdeler açıldı*. Battaniyesine uzanıp kâğıdı katlamaya başladı. Bu ne anlama ge-

liyordu? Onu daha önce hiç çağırmamışlardı. Önemli bir şeyler yaşanıyor olmalıydı.

“Isabelle, neler olduğunu bana açıklamak ister misin?”

“Hayır.”

“Gelen, Henri Navarre’dı. Hancının oğlu. Onu tanıdığını bilmiyordum.” Isabelle notu küçük parçalara ayırdı ve uçup gitmesine izin verdi.

“Biliyorsun, o bir komünist,” diye fısıldadı Viann.

“Gitmem gerekiyor.”

Viann kardeşini bileğinden yakaladı. “Bütün kış bir komünistle görüşmek için evden kaçmıyordun herhalde. Nazilerin onlar hakkında ne düşündüğünü biliyorsun. Bu adamla birlikte görünmen bile tehlikeli.”

“Nazilerin ne düşündüğü umurumda mı sence?” dedi Isabelle kolunu çekerek. Ardından çayır boyunca çıplak ayaklarıyla koştu. Evde ayakkabılarını giydi ve bisikletine atladı. Şaşkına dönen Viann’e, “*Au revoir!*” diyerek uzaklaştı ve bisikletini toprak yola doğru sürmeye başladı.

Şehre girince terk edilmiş şapka dükkânının yakınlarından geçti. Perdeler gerçekten de açıktı. Arnavut kaldırımına ara sokağa girdi ve durdu.

Bisikleti yanındaki sert kireç taşından duvara dayayıp kapıyı dört kere çaldı. Son vuruşa kadar bunun bir tuzak olabileceği aklına gelmemişti. Bu ihtimali düşününce derin bir nefes aldı ve iki yanına baktı ama artık çok geçti.

Kapıyı Henri açtı.

Isabelle içeri daldı. Oda sigara dumanıyla dolmuştu ve yanmış hindiba kahvesi kokuyordu. Sosis yaptıkları için odaya kan kokusu sinmişti. Onu yakalayan iri yarı adam –Didier– arka kısmı ceviz ağacından, eski bir sandalyede oturuyordu. O kadar geriye yaslanmıştı ki sandalyenin ön ayakları yerden kalkmıştı ve sırtı da arkasındaki duvara değiyordu.

“Notu evime getirmemeliydin, Henri. Ablam sorular sormaya başladı.”

“Seninle acilen konuşmamız gerekiyordu.”

Isabelle içinde küçük bir heyecan hissetti. Sonunda ondan posta kutularına broşür bırakmaktan daha önemli bir şeyler mi isteyeceklerdi? “Dinliyorum,” dedi.

Henri bir sigara yaktı. Isabelle onun gri dumanı üflerken ve kibritini bırakırken kendisini izlediğini hissedebiliyordu. “Chartres’da tutuklanan ve komünist olduğu için işkence gören valiyi duydun mu?”

Isabelle kaşlarını çatı. “Hayır.”

“Birinin ismini vermek ya da itiraf etmektense bir cam parçasıyla kendi boğazını kesmeyi tercih etti.” Henri sigarasını ayakkabısının altında söndürdü ve kalan kısmı daha sonra içmek üzere paltosunun cebine koydu. “O da bir grup topluyor. Bizim gibi de Gaulle’ün çağrısını önemseyen insanları bir araya getiriyor. Kendi boğazını kesen adam, Londra’ya gidip bizzat de Gaulle’le konuşmaya çalışıyor. Bir Özgür Fransa Hareketi tertiplemenin peşinde.”

“Ölmemiş mi?” diye sordu Isabelle. “Yoksa sadece ses tellerini mi kesmiş?”

“Hayır. Bunun bir mucize olduğunu söylüyorlar,” dedi Didier.

Henri, Isabelle’i süzdü. “Elimde çok önemli bir mektup var. Paris’teki bağlantımıza ulaştırılması gerekiyor. Maalesef ben bugünlerde yakından takip ediliyorum. Didier de öyle.”

“Öyle mi?” dedi Isabelle.

“Aklıma sen geldin,” dedi Didier.

“Ben mi?”

Henri elini cebine sokup buruşmuş bir zarf çıkardı. “Bunu Paris’teki adamımıza götürür müsün? Bugünden itibaren bir hafta içinde bekliyor.”

“Ama benim... kimliğim yok.”

“Evet,” dedi Henri sessizce. “Ve yakalanırsan...” Tehdidi havada kaldı. “Reddettiğinde kimse senin hakkında kesinlikle kötü düşünmez. Tehlikeli bir görev bu.”

“Tehlikeli” kelimesi yetersiz kalıyordu. Bütün Carriveau’ya, İşgal Bölgesi’nde yapılan infazlar hakkında ilanlar yapıştırılmıştı. Naziler, Fransız vatandaşlarını en basit ihlaller yüzünden bile öldürüyordu. Özgür Fransa Hareketi’ne yardım ettiği için en iyi ihtimalle hapse atılırdı. Yine de ablasının Tanrı’ya inanması gibi o da özgür Fransa’ya inanıyordu. “Yani benden geçiş izni almamı, Paris’e gitmemi, bir mektup teslim etmemi ve sonra eve dönmemi istiyorsunuz.” Yapacağı şey, bu şekilde ifade edince kulağa o kadar da riskli gelmiyordu.

“Hayır,” dedi Henri. “Paris’te kalman ve deyim yerindeyse bizim posta kutumuz olman gerekiyor. Önümüzdeki aylarda çok fazla teslimat yapılacak. Babanın orada bir dairesi vardı, değil mi?”

Paris.

Babası onu sürgüne gönderdiğinden beri özlediği şey buydu: Carriveau’dan ayrılıp Paris’e dönmek ve bu savaşa direnen grubun bir parçası olmak... “Babam bana kalacak yer vermeyecektir.”

“Onu ikna et,” dedi Didier sakince, gözünü Isabelle’den ayırmıyordu. Onu yargılıyordu.

“Kolayca ikna edilebilen bir adam değildir,” dedi Isabelle.

“Yani yapamayacağını söylüyorsun. *Voilà*. Cevabımızı aldık.”

“Bekle,” dedi Isabelle.

Henri ona yaklaştı. Isabelle onun gözlerindeki isteksizliği görüyordu, Henri ondan bu görevi reddetmesini istiyordu. Onun için endişelendiğine şüphe yoktu. Fakat Isabelle çenesini kaldırdı ve Henri’nin gözlerinin içine baktı. “Yapacağım.”

“Sevdiğin herkese yalan söylemek zorunda kalacaksın ve her anın korkuyla geçecek. Bu şekilde yaşayabilir misin? Kendini hiçbir yerde güvende hissetmeyeceksin.”

Isabelle acıyla güldü. Bu hayat, küçüklüğünden beri yaşadığı hayattan çok da farklı değildi. “Ablama göz kulak olacak mısınız?” diye sordu Henri’ye. “Güvenliğini sağlayacak mısınız?”

Henri ona hüzünlü bir bakış atarak, “Bütün yaptıklarımızın bir bedeli vardır,” dedi. Bu bakışta hepsinin öğrendiği bir gerçek saklıydı: Güvende olmak diye bir şey yoktu. “Umarım bu gerçeği görüyorsunuzdur,” dedi Henri.

Fakat Isabelle’in tek gördüğü şey, anlamlı bir şey yapma şansıydı. “Ne zaman gidiyorum?” diye sordu.

“Kimliğini alır almaz... Ama kolay olmayacak.”

Tanrı aşkına, bu kızın aklından neler geçiyor?

Bir erkekten liseli tarzı bir not mu? Bir komünistten?

Viann bu haftanın karnesiyle aldıkları parça parça koyun etinin paketini açtı ve eti mutfak tezgâhına koydu.

Isabelle her zaman fevri davranan biri olmuştu. Gerçekten de tam bir doğal afetti, kuralları çiğnemeyi seven bir kızdı. Sayısız rahibe ve öğretmen onun kontrol altına alınamayacağını ve basılamayacağını yaşayarak öğrenmişti.

Ama bu farklıydı. Bu, dans pistinde bir delikanlıyı öpmek, sirke gitmek için okuldan kaçmak ya da korse ve çorap giymeyi reddetmek gibi değildi.

İşgal altındaki bir ülkede savaş zamanıydı. Isabelle’in yaptıklarının bedelini hâlâ ödemiştir olmasına şaşırıyordu.

Viann koyun etini ince ince kıydı. Değerli bir yumurta ve bayat ekmekle karıştırdı, sonra tuz ve karabiberle çeşnilendirdi. Karışımından köfteler yapıyordu ki eve doğru yaklaşan motosikletin sesini duydu. Gidip ön kapıyı dışarı bakabileceği kadar araladı.

Taş duvarın üzerinden, motosikletinden inen Yüzbaşı Beck’in kafası ve omuzları görünüyordu. Dakikalar sonra yeşil bir askeri

kamyon gelip onun motosikletinin arkasına park etti. Bahçede    Alman askeri daha göründü. Adamlar aralarında konuştuktan sonra Viann'ın büyük büyükbabasının inşa ettiği g llerle kaplı taş duvarın etrafında toplandılar. Askerlerden biri elindeki balyozu kaldırıp duvara sertçe indirince duvar paramparça oldu. Taşlar parçalara ayrıldı, g ller yere döküldü ve pembe yaprakları çimenlerin üzerine dağıldı.

Viann koşarak bahçeye  ıktı. "Yüzbaşı!"

Balyoz tekrar indi. *G   m.*

"Madam," dedi Beck, mutsuz görünüyordu. Viann artık onu ruh halini anlayacak kadar tanıyordu, Beck bundan rahatsız olmuştu. "Yol boyunca bütün duvarları yıkmamız emredildi."

Bir asker duvarı yıkarken diğer ikisi  n kapıya geldi, aralarında bir şakaya gülüyorlardı. Viann'ın yanından geçip izin almadan evine girdiler.

"Taziyelerimi sunuyorum," dedi Beck, molozların üzerinden atlayarak Viann'ın yanına gelirken. "G lleri sevdiğinizi biliyorum. Ve çok üzücü ama adamlarım evinizle ilgili olarak el koyma emrini yerine getirecek."

"El koyma emri mi?"

Askerler evden çıktı, bir tanesi şömine rafının üzerindeki yağlı boya tabloyu, diğeriyse salondan aldığı kabarık koltuğu taşıyordu.

"Büyükannemin en sevdiği koltuk," dedi Viann sessizce.

" zg n m," dedi Beck. "Engel olamadım."

"Neler oluyor?.."

Isabelle bisikletiyle taş yığınının üzerinden geçip onu ağaca yasladığında Viann rahatlasın mı yoksa endişelensin mi, bilemedi. Ev ile yol arasında bir engel kalmamıştı zaten.

Isabelle bisiklet sürdüğü için kızaran yanaklarıyla bile güzel görünüyordu, terden ışıldıyordu. Dalgalı, parlak sarı saçları yüzünü çevreliyordu. Soluk kırmızı elbisesi bütün doğru yerlerden vücuduna yapışmıştı.

Askerler ona bakmak için durdular. Aralarına, oturma odasından aldıkları sarılmış haldeki Aubusson halısını sıkıştırmışlardı.

Beck şapkasını çıkarıp halıyı taşıyan askerlere bir şey söyledi ve askerler kamyonu doğru aceleyle ilerledi.

“Duvarımızı mı yıktınız?” diye sordu Isabelle.

“*Sturmabannführer* yoldan bakıldığında bütün evlerin görünmesini istiyor. Birileri Almanlar aleyhine propaganda broşürleri dağıtıyormuş. Onu bulup tutuklayacağız.”

“Sizce zararsız kâğıt parçaları bütün bunlara değer mi?” diye sordu Isabelle.

“Zararsız olmaktan çok uzaklar, matmazel. İnsanları teröre teşvik ediyorlar.”

“Terörden kaçınmalıyız,” dedi Isabelle kollarını göğsünde kavuşturarak.

Viann gözlerini Isabelle’den alamıyordu. Ters giden bir şeyler vardı. Kız kardeşi duygularını bastırıyordu, saldırmaya hazırlanan bir kedi gibi hareketsizdi. “Yüzbaşı,” dedi Isabelle bir süre sonra.

“*Oui*, matmazel?”

Askerler kahvaltı masasını taşıyarak yanlarından geçti. “Babam hastalanmış.”

“Hastalanmış mı?” dedi Viann. “Benim neden bundan haberim yok? Nesi varmış?”

Isabelle ablasını görmezden geldi. “Benden Paris’e gidip onunla ilgilenmemi istedi. Ama...”

“Senin mi onunla ilgilenmeni istedi?” diye sordu Viann kuşkuyla.

Yüzbaşı Beck, “Buradan ayrılmak için seyahat iznine ihtiyacınız var, matmazel,” dedi. “Bunu biliyorsunuz.”

“Biliyorum.” Isabelle hiç nefes almıyor gibiydi. “Belki siz onu benim için temin edebilirsiniz, diye düşündüm. Siz de aile babasısınız. Bir babanın çağrısına cevap vermenin ne kadar önemli olduğunu mutlaka anlıyorsunuzdur.”

Tuhaf bir şekilde, Isabelle konuşurken Yüzbaşı dönüp Viann'e baktı; sanki asıl önemli olan onun ne düşündüğüydü.

"Sizin için geçiş kartı alabilirim, *oui*," dedi Yüzbaşı. "Aileyle ilgili böyle acil bir durum söz konusuysa."

"Minnettar kalırım," dedi Isabelle.

Viann afallamıştı. Beck kız kardeşinin onu kullandığını göremiyor muydu? Ayrıca neden kararını verirken Viann'e bakmıştı?

Isabelle istediğini elde ettiği anda yeniden bisikletine döndü ve onu alıp ahıra doğru sürdü. Lastik tekerlekler bozuk zeminde titreyip sarsılıyordu.

Viann peşinden koştu ve ona yetişince, "Babam hasta mı?" diye sordu.

"Babam iyi."

"Yalan mı söyledin? Neden?"

Isabelle'in duraksaması Viann'in gözünden kaçmadı. "Sanırım yalan söylemenin bir anlamı yok. Her şey ortaya çıktı. Cuma sabahları Henri'yle buluşmak için evden gizlice çıkıyordum, şimdi de benden onunla birlikte Paris'e gelmemi istedi. Montmarte'da küçük, şirin bir *pied-à-terre*²⁸ sahibiymiş."

"Delirdin mi sen?"

"Sanırım âşık oldum. Birazcık. Belki."

"Âşık olduğundan bile emin olmadığın bir adamın yatağında birkaç gece geçirmek için Nazi işgalindeki Fransa'da seyahat edip Paris'e mi gideceksin? Birazcık âşıkılmış!"

"Biliyorum," dedi Isabelle. "Çok romantik."

"Senin ateşin çıktı herhalde. Belki de bir tür beyin rahatsızlığın vardır." Viann ellerini beline koydu ve burnundan soluyarak hoşnutsuzluğunu belli etti.

"Eğer aşk bir hastalıkta sanırım ona yakalandım."

“Yüce Tanrım.” Viann kollarını göğsünde kavuşturdu. “Bu aptallığa engel olmak için söyleyebileceğim bir şey var mı?”

Isabelle ona baktı. “Bana inanıyor musun? Nazi işgalindeki Fransa’yı bir şaka için geçeceğime inanıyor musun?”

“Bu, sirke gitmek için okuldan kaçmaya benzemez, Isabelle.”

“Ama... bana inanıyorsun, öyle mi?”

“Elbette.” Viann omuz silkti. “Çok aptalca.”

Isabelle tuhaf bir şekilde kırılgın görünüyordu. “Ben yokken Beck’ten uzak dur sadece. Ona güvenme.”

“Tam senlik bir davranış, değil mi? Beni uyaracak kadar endişeleniyorsun ama yanımda kalmıyorsun. Asıl önemli olan senin ne istediğin. Sophie ve ben çürüsek de umurunda olmaz.”

“Bu doğru değil.”

“Öyle mi? Paris’e git. Eğlen. Ama şunu bir an bile unutma: Yeğenini ve beni yüzüstü bırakıyorsun.” Viann kollarını tekrar göğsünde kavuşturup bahçesinde durmuş, evinin yağmalanmasını denetleyen adama baktı. “Onun yanında bırakıyorsun.”

On Dört

27 Nisan 1995

Oregon Sahili

Kızartılmak üzere iple bağlanmış tavuk gibiyim. Bu modern Kemniyet kemerlerinin iyi bir şey olduğunu biliyorum ama bana kendimi kapana kısılmış gibi hissettiriyor. Ben tehlikelerden korunmayı beklemeyen bir nesilden geliyorum.

Eskiden nasıldı, hatırlıyorum; o zamanlar insanın akıllıca seçimler yapması gerekirdi. Riskleri bilir ve kabullenirdik. Eski Chevrolet'mi çok hızlı kullandığımı hatırlıyorum. Gaz pedalına iyice yüklenir, sigara içip küçük, siyah hoparlörlerden Price'ın "Lawdy, Miss Clawdy" şarkısını dinlerdim. Çocuklar arka koltukta lobut gibi yuvarlanırlardı.

Sanırım oğlum kaçma girişiminde bulunmamdan korkuyor ve bu korkusunda da haksız sayılmaz. Geçtiğimiz ay bütün hayatım altüst oldu. Ön bahçemde SATILIK tabelası var ve evimden ayrılıyorum.

"Güzel bir yol, sence de öyle değil mi?" diye soruyor oğlum. Yaptığı şey şu: boşluğu kelimelerle doldurmak, özenle seçilmiş kelimelerle. Onu iyi bir cerrah yapan şey de bu: titizlik.

"Evet."

Otoparka dönüyoruz. Garaj yolu gibi burasının da iki yanı çiçek açmış ağaçlarla kaplı. Küçük, beyaz çiçekler yere, bir terzinin zeminindeki dantel parçaları gibi düşüp siyah asfaltla bir kontrast yaratıyor.

Park ederken el yordamıyla emniyet kemerimi arıyorum. Bugünlerde ellerim bana itaat etmiyor. Canım o kadar sıkılıyor ki yüksek sesle küfür ediyorum.

“Ben hallederim,” diyor oğlum, emniyet kemerimi çözmek için yandan uzanırken.

Ben henüz el çantamı alamamışken o, otomobilden inmiş ve binanın kapısına varmış bile.

Kapı açılıyor, oğlum elimi tutuyor ve beni arabadan indiriyor. Otoparkla evin girişi arasındaki kısa mesafede soluklanmak için iki kere durmak zorunda kalıyorum.

Birlikte otoparkın karşısına geçerken, “Yılın bu zamanı ağaçlar çok güzel,” diyor.

“Evet.” Bahsettiği çiçek açmış erik ağaçları pembe ve görkemli görünüyor ama aklıma aniden Champs Élysées boyunca sıralanan kestane ağaçları geliyor.

Oğlum elimi daha da sıkı tutuyor. Yaklaşık elli yıldır sığınağım olan evi geride bırakmanın verdiği acıyı anladığını belli ediyor. Ama artık geriye değil, ileriye bakma zamanı.

Ocean Crest Emekliler Dinlenme ve Bakımevi'ne gidiyorum.

Dümdüz pencereleri, bahçesindeki kusursuz bir şekilde biçilmiş çimenleri ve kapısının üzerinde dalgalanan Amerikan bayrağıyla biraz endüstriyel görünse de dürüst olmak gerekirse kötü bir yere benzemiyor. Uzun, alçak bir bina. Tahminimce yetmişlerde inşa edilmiş, her şeyin çirkin olduğu zamanlarda. Ana avludan iki kat uzanıyor. Avluda tekerlekli sandalyelerinde oturmuş, yüzlerini güneşe dönüp bekleyen yaşlı insanlar hayal ediyorum. Neyse ki ben binanın doğu yakasında, yani bakımevi kanadında kalmıyorum.

En azından şimdilik. Hâlâ kendi dairemde kendi hayatımı idame ettirebilecek durumdayım, çok teşekkürler.

Julien kapıyı benim için açıyor ve içeri giriyorum. İlk gördüğüm şey, deniz kıyısındaki bir otelinki gibi dekore edilmiş, duvardan sallanan deniz kabuklarıyla dolu ve bir balıkçı ağının tamamladığı geniş bir resepsiyon alanı oluyor. Noel'de balık ağına süsler, masanın ucunaysa çoraplar astıklarını düşünüyorum. Muhtemelen Şükran Günü'nün ertesinde de duvara yapıştırılmış, ıslıtlı HO HO HO süsleri oluyordur.

“Haydi, anne.”

Ah, doğru. Oyalanmamalıyım. Burası ne kokuyor? Muhallebi ve tavuklu şehriye çorbası. Yumuşak yemekler.

Bir şekilde ilerlemeye devam ediyorum. Asla yapmayacağım bir şey varsa o da durmaktır.

Oğlum, “İşte geldik,” diyerek 317A numaralı odanın kapısını açıyor.

Açıkkası güzel bir yer. Küçük, tek yatak odalı bir daire. Mutfak, kapının yanındaki köşeye sıkıştırılmış ve oradan bakılınca formika tezgâh, dört sandalyeli bir yemek masası, bir sehpa, bir kanepe ve iki koltuğun gazlı şöminenin etrafına dizildiği görülebiliyor.

Köşedeki televizyon yepyeni, dâhilî video oynatıcısı bile var. Biri –muhtemelen oğlum– en sevdiğim filmlerden bazılarını kitaplığa dizmiş. *Jean de Florette*, *Serseri Âşıklar*, *Rûzgâr Gibi Geçti...*

Eşyalarımı görüyorum: Ördüğüm Afgan işi battaniye kanepenin üzerine serilmiş, kitaplarım kitaplıkta. Makul boyuttaki yatak odamda benim tarafımdaki komodine reçeteli ilaç kutuları dizili; turuncu, plastik silindirlerden oluşan küçük bir orman. Yatağın benim tarafında. Komik ama eşinizin ölümünden sonra bazı şeyler değişmiyor, bu da onlardan biri. Yalnız da yatsam yatağın sol tarafı benim. Yatağın baş ucundaysa istediğim gibi sandığım duruyor.

“Hâlâ fikrini değiştirebilirsin,” diyor oğlum sessizce. “Benimle birlikte eve gel.”

“Bunu konuştuk. Çok yoğun bir hayatın var. Günün her saati benim için endişelenmene gerek yok.”

“Burada olduğun için daha mı az endişeleneceğimi sanıyorsun?”

Ona, çocuğuma sevgiyle bakıyorum ve ölümümün onu perişan edeceğini görüyorum. Adım adım ölümümü izlemesini istemiyorum. Kızlarının da bunu yaşamasını istemiyorum. Nasıl olduğunu bilirim; bazı şeyler bir kere görüldükten sonra insanın aklından asla çıkmaz. Beni olduğum gibi hatırlamalarını istiyorum, kanser istediğini elde edince alacağım hali değil.

Beni küçük oturma odasına yönlendiriyor ve kanepeye oturuyor. Ben beklerken ikimize biraz şarap koyuyor ve o da yanıma oturuyor.

Oğlum gittiğinde kendimi nasıl hissedeceğimi düşünüyorum, aynı düşüncenin onun da zihnini meşgul ettiğinden eminim. İç geçirerek çantasına uzanıyor ve bir tomar zarf çıkarıyor. İç geçirmesi, kelimelerin yerini alıyor; bir geçiş nefesi. O nefeste bir hayattan diğerine geçtiğim anı duyuyorum. Hayatımın bu yeni, küçültülmüş halinde, tam tersi olacağı yerde oğlum benimle ilgilenecek. Aslında bu ikimiz için de rahatlatıcı bir şey değil. “Bu aym faturalarını ödedim. Bunlarla ne yapacağımı bilemedim. Sanırım çoğu çöp.”

Zarf yığınının elinden alıp göz gezdiriyorum. Engelli Olimpiyatları Komitesi'nden “özel” bir mektup... Ücretsiz güneşlik fiyatı hesaplama fırsatı... Diş hekimimden, son randevumun üzerinden altı ay geçtiğini hatırlatan bir uyarı.

Ve Paris'ten bir mektup.

Üzerinde kırmızı izler var. Sanki postacılar oradan oraya gezdirmiş ya da yanlış yere teslim etmiş.

“Anne?” diyor Julien. Çok dikkatli. Gözünden hiçbir şey kaçmıyor. “O nedir?”

Zarfa uzandığında onu bırakmamaya, oğluma vermemeye çalışıyorum ama parmaklarım bu isteğime uymuyor. Kalbim yolunu kaybetmiş gibi telaşlı.

Julien zarfı açıyor ve i  inden ckru renkte bir kart   ık  yor. Bir davetiye. “Fransızca,” diyor. “Croix de Guerre hakkında. Yani İkinci D  nya Savaşı hakkında mı? Babama mı gelmiş?”

Tabii ki. Erkekler hep savaşın onlar hakkında olduğunu d  ş  n  r. “K  şede de el yazısıyla bir şey yazıyor,” diyor. “Ne bu?”

Guerre. Bu kelime   n  mde b  y  yor, siyah bir karga gibi kanatlarını açıyor ve o kadar kocaman oluyor ki g  z  m   ondan alamıyorum. İstemesem de davetiyeyi alıyorum. *Passeurler* Paris’te yeniden toplanmışmış.

Benim de katılmamı istiyorlar.

Her şeyi hatırlamadan oraya nasıl gidebilirim ki? Yaptığım korkun   şeyleri, sakladığım sırrı,   ld  rd  ğ  m adamı... ve asıl   ld  rmem gereken adamı...

“Anne? *Passeur* nedir?”

Cevap verecek mecali kendimde zor buluyorum: “Savaşta insanlara yardım edenlere *passer* denir.”

On Beş

“Kendinize sorduğunuz bir sorudur direnişi başlatan.
Ve sonra aynı soruyu bir başkasına sormaktır.”
– REMCO CAMPERT

Mayıs 1941
Fransa

Isabelle cumartesi günü Paris’e gidince Viann kendine oyalanacak bir şeyler aramıştı. Kıyafetleri yıkayıp kurumaları için astı, bahçesindeki otları ayıkladı ve erken olgunlaşan birkaç sebzeyi topladı. Uzun bir günün sonunda kendini bir banyoyla ödüllendirdi ve saçını yıkadı. Kapı çalındığında havluyla saçını kuruluyordu. Beklenmedik misafir karşısında irkilen Viann, korsesini ilikleyerek kapıya doğru yürüdü. Omuzlarına su damlıyordu.

Kapıyı açtığında karşısında Yüzbaşı Beck’i buldu. Genç adam saha üniformasını giymişti ve yüzü gözü toz içindeydi. “Yüzbaşı,” dedi Viann ıslak saçını yüzünden çekerek.

“Madam,” dedi Beck. “Çalışma arkadaşım ve ben bugün balık tutmaya gittik. Yakaladığım balığı size getirdim.”

“Taze balık mı? Ne kadar güzel. Onu sizin için kızartırım.”

“Bizim için, madam. Siz, ben ve Sophie.”

Viann, Beck'ten ve ellerindeki balıktan gözlerini alamıyordu. Isabelle'in bu hediyeyi kabul etmeyeceğinden adı gibi emindi. Arkadaşlarının ve komşularının da bunu reddedeceklerini iddia edeceklerinden emin olduğu gibi... Yiyecek. Bir düşmandan. Bunu reddetmek bir gurur meselesiydi. Bunu herkes biliyordu.

"Ne çaldım ne de birinden istedim. Hiçbir Fransız'ın bu balık üzerinde benden daha fazla hakkı yok. Sizin almanızın hiçbir sakıncası olamaz."

Haklıydı. Bu balık yerel sularandı. Beck başkasının malına el koymamıştı. Viann balığa uzanırken bile üzerine durumu meşrulaştırmanın ağırlığı çökmüştü.

"Bizi yemeklerde nadiren şerefendiriyorsunuz."

"Artık durum farklı," dedi Beck. "Kardeşiniz uzakta."

Viann onun geçmesine izin vermek için kenara çekildi. Beck her zamanki gibi içeri girer girmez şapkasını çıkardı ve ahşap zeminde ayaklarını vura vura odasına doğru yürüdü. Kapısı kapanana kadar Viann, elinde Paris'te basılan Alman gazetesi *Pariser Zeitung*'un yeni sayılarından birine sarılı haldeki ölü balıkla orada öylece dikildiğinin farkında değildi.

Mutfığa dönüp kâğıda sarılı balığı doğrama tahtasına serdiğinde Beck'in balığı temizlemiş olduğunu, pullarını bile ayıkla-
dığını gördü. Gaz ocağını açtı ve ateşin üzerine dökme demirden bir tava koyup içine o kıymetli yağdan bir kaşık ekledi. Küp patatesler kızarıp soğanlar karamelize olurken Viann balığı tuz ve karabiberle çeşnilendirerek bir kenara kaldırdı. Kısa bir süre sonra baştan çıkarıcı kokular evi doldurdu ve Sophie koşarak mutfığa gelip eskiden kahvaltı masasının olduğu boşlukta kayarak durdu.

"Balık," dedi sevinçle.

Viann bir kaşıkla sebzelerin arasında bir çukur açtı ve kızarması için balığı ortaya koydu. Etrafa yağ damlacıkları sıçırıyordu. Balığın derisi cızırdadı ve gevrekleşti. Viann son olarak tavaya

birkaç parça konserve limon koydu ve sularını diğer malzemelerin üzerine bırakmalarını izledi.

“Gidip Yüzbaşı Beck’e yemeğin hazır olduğunu haber ver.”

“Bizimle beraber mi yiyecek? Isabelle teyzemin bu konuda söyleyecek bir lafı olurdu. Gitmeden önce bana onunla göz göze gelmememi ve aynı odada bulunmamaya özen göstermemi söylemişti.”

Viann iç çekti. Kız kardeşinin hayaleti hâlâ ortalıkta geziniyordu. “Bize balığı o getirdi, Sophie ve o da burada yaşıyor.”

“*Oui, maman.* Biliyorum. Ama teyzem dedi ki...”

“Gidip Yüzbaşı Beck’i yemeğe çağır. Isabelle gitti ve onunla birlikte abartılı endişeleri de gitti. Haydi, şimdi sen de git bakalım.”

Viann ocağa döndü. Dakikalar sonra içinde kızarmış balık, çevresinde karamelize sebzeler, limon dilimleri ve tabağı süsleyen taze sebzelerle dolu ağır, seramik bir tepsiyle içeri gitti. Tavanın dibindeki, içinde ktır ktır kahverengi parçacıkların yüzdüğü limonlu ekşi sos, tereyağıyla daha da lezzetli olabilirdi ama yine de harika kokuyordu. Viann tepsiyi yemek odasına götürürken Sophie’nin yerine oturduğunu gördü. Yüzbaşı Beck de yanındaydı.

Antoine’in sandalyesinde...

Viann bir an için adımlarını karıştırdı.

Beck nazikçe ayağa kalktı ve Viann’ın sandalyesini çekti. Tepsiyi onun elinden alırken Viann duraksadı.

“Yemek çok göz alıcı olabiliyor,” dedi candan bir sesle. Fransızca’yı yine pek doğru kullanamamıştı.

Viann oturdu ve masadaki yerine gömüldü. Ne diyeceğini bilemeden Beck onun kadehine şarap doldurmaya başlamıştı.

“Güzel bir Montrachet ‘37,” dedi.

Viann, Isabelle’in böyle bir durumda ne söyleyeceğini biliyordu.

Beck onun karşısına oturmuştu. Sophie ise solundaydı. Bugün okulda yaşadığı bir olayı anlatıyordu. O susunca Beck balık tutmakla ilgili bir şeyler söyledi ve Sophie güldü. Viann, Isabelle’in

yokluğunu, daha önce varlığını hissettiği kadar yoğun bir şekilde hissediyordu.

Beck'ten uzak dur.

Viann bu uyarıyı, sanki yanında yüksek sesle yapılmışçasına net bir şekilde duyuyordu. Bu konuda kız kardeşinin haklı olduğunu biliyordu. Viann listeyi unutamıyordu, işten çıkarmaları da... Beck'in, ayağının dibinde yiyecek dolu kasalarla ve arkasında Führer tablosuyla masasında otururkenki hali de aklından çıkmıyordu.

"...o olaydan sonra karım, ağla balık tutma becerilerimden umudunu kesti," dedi Beck gülümseyerek.

Sophie güldü. "Bir keresinde biz balık tutarken babam nehre düşmüştü. Hatırlıyor musun, anne? Balık o kadar büyükmüş ki onu suyun içine çekmiş. Öyle demişti, değil mi anne?"

Viann yavaşça gözlerini kırpıştırdı. Konuşmaya kendisinin de dâhil edildiğini fark etmesi için bir dakika geçmesi gerekmişti.

En hafif tabirle... tuhaf hissediyordu. Beck'le bu masada daha önceki yemeklerde nadiren sohbet edilmişti. Isabelle'in bariz öfkesi söz konusuyken kim konuşabilirdi ki?

Artık durum farklı, kardeşiniz uzakta.

Viann onun neyi kastettiğini anlıyordu. Bu evdeki, bu masadaki gerilim artık uzaktaydı.

Isabelle'in yokluğu başka nasıl değişiklikler getirecekti?

Beck'ten uzak dur.

Viann bunu nasıl yapacaktı? Ve en son ne zaman bu kadar iyi bir yemek yemiş ya da Sophie'nin kahkahasını duymuştu?

Isabelle vagondan indiğinde Lyon İstasyonu, Alman askerleriyle doluydu. Bisikletini yanında zorlukla sürüklüyordu. Valizi bacağına

devamlı çarparken ve sabırsız Parisliler onu itip kakarken işi hiç de kolay değildi. Aylarca buraya dönmenin hayalini kurmuştu.

Rüyalarında Paris hâlâ Paris'ti, savaştan etkilenmemişti.

Ama bu pazartesi öğleden sonrasında uzun bir yolculuğun ardından gerçeği görüyordu: Belki işgal binalara zarar vermemişti ve Lyon İstasyonu'nun dışında bombalamalara dair bir iz yoktu ama Isabelle bisikletini bulvardan aşağıya doğru sürerken burada, günün aydınlığında bile bir karanlığın, kaybın ve çaresizliğin suskunluğu vardı.

Bir zamanlar güzel bir metrese benzeyen o çok sevdiği şehri yaşlanmış, zayıflamış, bitkin düşmüş ve sevgilileri tarafından terk edilmişti. Bir yıldan kısa bir süre içinde bu görkemli şehir, sokaklardaki Alman çizmelerinin susmak bilmeyen tıkırtısı yüzünden özünü yitirmişti ve her anıttan sallanan gamalı haçlarla çirkinleşmişti.

Gördüğü tek araçlar, tamponlarına asılmış minyatür gamalı haçlı bayraklarıyla siyah Mercedes-Benz'ler ve *Wehrmacht* kamyonlarıydı. Ara sıra da kurşuni zırhlı tanklar görüyordu. Bulvar boyunca vitrinler karartılmış, kepenkler indirilmişti. Yolun her köşesine barikat kurulmuştu. Yön levhaları kalın, siyah harflerle Almanca olarak yazılmış, saatler iki saat ileriye alınmış, Almanya saatine göre ayarlanmıştı.

Isabelle, Alman askerlerinden oluşan sürülerin ve üniformalı erkekleri ağırlayan kaldırım kafelerinin önünden pedal çevirerek geçerken başını önüne eğdi. Bastille Bulvarı'na dönerken bisikletli, yaşlı bir kadının barikatı aşıp kestirmeden gitmeye çalıştığını gördü. Bir Nazi önüne geçmişti ve kadının Almanca bilmediği açıkça belli olsa da onu kendi dilinde azarlıyordu. Kadın bisikletini başka yöne çevirip oradan uzaklaştı.

Isabelle'in kitabevine ulaşması normalden uzun sürdü ve vardığında sinirleri gerilmişti. Bisikletini bir ağaca yaslayıp kilidini taktı. Terli, eldivenli elleriyle valizini aldı ve kitabevine doğru yürüdü. Bir lokantanın vitrininde gözüne kendi yansıması takıldı. Bir anlık

öfkeyle kestiği sarı saçlarının bazı yerleri uzun, bazı yerleri kısaydı. Kırmızı dudakları açık tenli yüzünde parlıyordu (hâlâ sahip olduğu tek makyaj malzemesi rujuydu). Yolculuk için en şık döpiyesini giymişti; lacivert krem ekose ceket, onunla uyumlu bir şapka ve lacivert bir etek. Eldivenleri biraz eskimişti ama bugünlerde kimse böyle şeylere dikkat etmiyordu.

Babasını etkilemek için karşısına en iyi haliyle çıkmak istiyordu: olgun bir görünümle.

Hayatı boyunca Paris'teki eve gelmeden önce kim bilir kaç kere saçma ve kıyafetine kafa patlatmış, geldiğindeyse babasının gittiğini, Viann'ın taşradan gelemeyecek kadar "yoğun" olduğunu ve tatili sırasında kendisiyle babasının bir kadın arkadaşının ilgileneneceğini öğrenmişti. Sonunda on üç yaşına geldiğinde tatillerde eve gelmeyi tamamen bırakmıştı, onunla ne yapacağını bilemeyen insanların ayaklarının altında dolaşıyorsa boş yatakhaneinde tek başına oturmayı tercih ederdi.

Şimdiyse durum farklıydı. Henri ve Didier'nin –ve Özgür Fransa Hareketi'ndeki diğer gizemli arkadaşlarının– Isabelle'in Paris'te yaşamasına ihtiyacı vardı. Onları hayal kırıklığına uğratmayacaktı.

Kitabevinin vitrinleri karartılmıştı. Gündüz vakti camı koruyan kepenkler indirilmiş ve yerlerine sabitlenmişti. Isabelle kapıyı açmayı denedi ve kilitli olduğunu gördü.

Pazartesi öğleden sonra saat dörtte! Babasının gizleme yeri olan ön cephedeki yarığa baktı, paslanmış anahtarı buldu ve kapıyı açarak içeri girdi.

Dar dükkân, karanlıkta nefesini tutmuş gibi görünüyordu. Isabelle'in kulağına hiç ses gelmedi. Ne babasının sevdiği bir romanın sayfalarını çevirmesinin ne de annesinin hayattayken en büyük tutkusu olan şiirlerini bir kâğıda karalamasının sesi vardı. Kapıyı arkasından kapattı ve yanındaki düğmeye bastı.

Fakat ışık yanmadı.

Masaya doğru gidip eski bir pirinç kâsenin içinde bir mum buldu. Çekmecelerin altını üstüne getirdikten sonra kibritleri de bulup mumu yaktı.

Işık her ne kadar zayıf olsa da dükkânın her yanındaki yıkımı gözler önüne seriyordu. Rafların yarısı boştu, çoğu kırılmış ve eğilmişti. Kitaplar dükkânın bir köşesine yıkık bir piramit gibi yığılmıştı. Posterler yırtılıp karalanmıştı. Sanki yağmacılar gizli bir şeyi ararken her tarafı yerle bir etmişlerdi.

Baba.

Isabelle kitabevinden hemen çıktı. Anahtarı yerine koymakla bile uğraşmayıp ceketinin cebine attı ve kilidini açtığı bisikletine atladı. Barikat kurulmamış olan birkaç küçük sokağı takip ederek Grenelle Caddesi'ne ulaştı, oradan döndü ve eve doğru pedal çevirmeye başladı.

La Bourdonnais Bulvarı'ndaki daire, bir asırdan uzun bir zamandır babasının ailesine aitti. Sokağın iki yanında, siyah demir balkonlar ve kayrak taşından çatılarıyla açık renkli, kum taşından binalar diziliyordu. Pervazları yaratık ve melek heykelticikleri süslüyordu. Yaklaşık altı sokak ötede Eyfel Kulesi gökyüzüne doğru yükseliyor, tepeden bütün manzaraya hâkim oluyordu. Cadde boyunca hoş tenteleri olan düzinelerce mağaza ve masaları dışarı dizilmiş kafeler göze çarpıyordu. Üst katların hepsi ev olarak kullanılıyordu. Isabelle genelde kaldırım boyunca yavaş yavaş yürür, vitrinlere bakar ve çevresindeki hareketliliğin tadını çıkarırdı. Ama bugün farklıydı. Bugün kafeler ve lokantalar boştu. Yıpranmış kıyafetleri ve yorgun yüzleriyle kadınlar yemek alabilmek için sırada bekliyordu.

Isabelle çantasında anahtarı ararken başını kaldırıp perdeleri çekili haldeki camlara baktı. Sonra kapıyı açıp apartmanın karanlık lobisine girdi ve bisikletini de oradaki bir boruya bağladı.

Elektriğin sınırlı olduğu şu günlerde çalışmadığından emin olduğu için tabut büyüklüğündeki asansör kafesini görmezden gelerek asansör boşluğunun etrafından dolanan dar, dimdik merdivenler-

den beşinci kata çıktı. Burada iki dairenin kapısı vardı; bir tanesi soldaydı, onların dairesiyse sağdakiydi. Kapının kilidini açtı ve içeri girdi. Arkasından komşunun kapısının açıldığını duyar gibi oldu. Madam LeClerc'e selam vermek için arkasını döndüğünde kapı sessizce kapandı. Her şeye burnunu sokan o yaşlı kadın, 6B'ye gelip gidenleri takip ediyor olmalıydı.

Isabelle içeri girip kapıyı arkasından kapattı. "Baba?"

Gündüz olmasına rağmen perdeleri çekilmiş pencereler yüzünden içerisi karanlıktı. "Baba?"

Cevap gelmedi.

Açıkçası rahatlamıştı. Valizini salona taşıdı. Karanlık ona başka bir zamanı hatırlatmıştı, çok eskileri. Daire karanlıktı ve kf kokuluyordu. O zamanlar içeride nefes sesleri, aşşap zeminde ayak sesleri olurdu.

Hişşşt, Isabelle, sessiz ol. Annen artık meleklerin yanında.

Salondaki ışığın düğmesine bastı. fleme camdan yapılmış şatafatlı avize titreyerek canlandı. Cam kolları başka bir dnyadanmış gibi ışıldıyordu. Isabelle zayıf ışıkta daireye bir göz atınca duvarlardaki bazı sanat eserlerinin yokluğunu fark etti. Oda hem annesinin mükemmel tarzından izleri hem de diğer nesillerden kalma antika koleksiyonunun havasını yansıtıyordu. şimdi üzeri kapatılmış olan bölmeli iki pencere açık olsaydı balkondan güzel bir Eyfel Kulesi manzarası görünecekti.

Isabelle ışığı kapattı. Beklerken kıymetli elektriği harcamanın bir anlamı yoktu. şamdanın altındaki yuvarlak aşşap masaya oturdu. Masanın sert yüzeyi yıllar içinde yenen binlerce akşam yemeğinden aşınmıştı. Isabelle elini pürüzlü aşşabın üzerinde sevgiyle gezdirdi.

Kalmama izin ver, baba. Lütfen. Sorun ıkarmayacağım.

O zamanlar kaç yaşındaydı? On bir? On iki? Emin değildi. Ama üzerinde rahibe okulunun mavi denizci üniforması vardı. O günler artık çok geride kalmış gibi geliyordu. Ama işte yine

buradaydı; kalmasına izin vermesi ve onu sevmesi için babasına yalvarmaya hazırdı.

Orada, karanlıkta annesinin durumunu düşünerek –çünkü onun yüzünü hatırladığı gerçek bir anısı yoktu– ne kadar zaman oturduğundan emin değildi. Ayak sesleri duydu ve sonra delikte bir anahtar döndü.

Kapının açıldığını duyunca ayağa kalktı ve kapı yavaşça kapandı. Babasının antreyi ve küçük mutfağı geçtiğini duydu.

Şimdi güçlü ve kararlı olmalıydı ama tıpkı yeşil gözleri gibi babasından aldığı cesareti de onun huzurundayken her zaman kaybolurdu. Şimdi de geri çekildiğini hissediyordu. Karanlığa doğru, “Baba?” diye seslendi. Babasının sürprizlerden nefret ettiğini biliyordu.

Ayak sesleri kesildi.

Sonra babası düğmeye bastı ve ışık yandı. “Isabelle,” dedi iç çekerek. “Burada ne yapıyorsun?”

Duygularını hiçe sayan bu adama içinde bulunduğu belirsizliği açmaması gerektiğini biliyordu. Şu anda yapması gereken bir iş vardı. “Seninle birlikte yaşamak için Paris’e geldim.” Sonra aklına gelince, “Yeniden,” diye ekledi.

“Viann’i ve Sophie’yi bir Nazi’yle yalnız mı bıraktın?”

“Bensiz daha çok güvendeler, emin ol. Er ya da geç kendimi kaybedecektim.”

“Kendini kaybetmek mi? Senin sorunun ne? Yarın sabah Carriveau’ya dönüyorsun.”

Isabelle’in önünden geçerek duvara yaslanmış olan ahşap büfeye yürüdü. Kendine bir kadeh konyak koydu, onu üç yudumda içti ve bir tane daha doldurdu. İkinci içkiyi de bitirince kızına döndü.

“Hayır,” dedi Isabelle. Söylediği tek kelime onu canlandırmıştı. Bunu ona daha önce hiç söylemiş miydi? Perçinlemek için bir kere daha söyledi. “Hayır.”

“Pardon?”

“‘Hayır’ dedim, baba. Bu sefer senin isteğine boyun eğmeyeceğim. Gitmeyeceğim. Burası benim evim. Yuvam.” Bu sözleri söylerken sesi titremişti. “Annemin bu perdeleri dikiş makinesinde yapışını izledim. Bu sehpa ona büyük amcasından kaldı. Yatak odamın duvarlarında adımın baş harfleri yazılı, annem görmeden onun rujunu alıp yazmıştım. Gizli odamda, kalemde, eminim ki bebeklerim hâlâ duvarlara dizili duruyordur.”

“Isabelle...”

“Hayır. Beni geri çevirmeyeceksin, baba. Bunu pek çok kez yaptın. Sen benim babamsın. Burası da benim evim. Savaştayız. Burada kalıyorum.” Ayağının dibindeki valize uzanıp onu kaldırdı.

Avizenin solgun parıltısında yenilginin, babasının yanaklarındaki çizgileri derinleştirdiğini gördü. Omuzları düşmüştü. Kendine bir kadeh daha konyak doldurup hırsla yudumladı. Belli ki alkolün yardımını olmadan kızına bakmaya bile katlanamıyordu.

“Artık burada katılabileceğin partiler yok,” dedi babası. “Üniversiteli delikanlıların hepsi gitti.”

“Benim hakkımda gerçekten böyle düşünüyorsun, değil mi?” dedi Isabelle. Sonra konuyu değiştirdi. “Kitabevine uğradım.”

“Naziler,” dedi babası karşılık olarak. “Bir gün hışımınla içeri daldılar ve Freud’un, Mann’ın, Troçki’nin, Tolstoy’un, Maurois’nın bütün kitaplarını alıp yaktılar. Plakları da yaktılar. Sadece izin verdikleri şeyleri satmaktansa kepenk kapatmayı tercih ederim. Ben de öyle yaptım.”

“Peki, nasıl para kazanıyorsun? Şiirlerle mi?”

Babası güldü. Sesi acı dolu bir iniltiye benziyordu. “Daha hoş uğraşlar için iyi bir zaman değil.”

“Öyleyse elektriğin ve mutfak masraflarının parasını nasıl ödüyorsun?”

Babasının yüz ifadesi değişti. “Hôtel de Crillon’da iyi bir iş buldum.”

“Servis bölümünde mi?” Isabelle onu Alman vahşilere bira servisi yaparken hayal edemiyordu.

Babası bakışlarını kaçırdı.

Isabelle midesinde bir rahatsızlık hissetti. “Kimin için çalışıyorsun, baba?”

“Paris’teki Alman üst komutası için.”

Isabelle şimdi bu rahatsızlığın sebebini anlıyordu. Utanç yüzündendi. “Birinci Dünya Savaş’ında sana yaptıklarından sonra...”

“Isabelle...”

“Annemin bize savaştan önce nasıl biri olduğun ve savaşın seni nasıl paramparça ettiğiyle ilgili hikâyeler anlattığını hatırlıyorum. Eskiden, baba olduğunu bir gün hatırlamanı hayal ederdim ama bu hiçbir zaman olmayacaktı, değil mi? Sen korkağın tekisin. Naziler döndüğü anda yardımlarına koştun.”

“Sen ne cüretle beni ve yaşadıklarımı yargıyorsun? Henüz on sekiz yaşındasın.”

“On dokuz,” dedi Isabelle. “Söyle bana, baba, işgalcilere kahve mi ikram ediyorsun? Yoksa Maxim’s Restoran’a giderlerken taksi mi çağırıyorsun? Öğle yemeklerinden kalan artıkları da yiyor musun?”

Babasının gururu gözlerinin önünde kırılıyordu, adam yaşlanıyordu. Söyledikleri doğru da olsa, babasının bu sözleri hak ettiğini düşünse de sert sözleri için tarifsiz bir pişmanlık hissetti. Ama artık geri adım atamazdı. “Öyleyse anlaştık mı? Eski odama taşınıp burada yaşayacağım. Eğer istediğin buysa konuşmak zorunda da değiliz.”

“Şehirde yiyecek sıkıntısı var, Isabelle, en azından Parisliler için. Şehrin her tarafında sıçanları yemememiz için uyarı levhaları var ve bu uyarılar gerekli. İnsanlar yemek için kobay fareler yetiştiriyor. Bahçelerin olduğu taşrada daha rahat edersin.”

“Rahatlık aramıyorum. Güvenlik de.”

“Öyleyse Paris’te ne arıyorsun?”

Isabelle hatasını fark etmişti. Aptalca sözleriyle kendi kendine bir tuzak kurmuş ve içine düşmüştü. Babası pek çok Şey olabilirdi ama aptal değildi. “Bir arkadaşla buluşmak için buradayım,” dedi.

“Oğlanın birinden bahsettiğini söyleme bana, bundan daha akıllı olduğunu söyle.”

“Taşra sıkıcıydı, baba. Beni biliyorsun.”

Babası i  çekip bir i ki daha aldı. Isabelle gözlerine o ispiyoncu donukluğun yerleştiğini hissetti. Birazdan her ne hakkında düşünüyorsa ona dalıp gideceğini biliyordu. “Burada kalacaksan bazı kurallar olacak,” dedi babası.

“Kurallar mı?”

“Sokağa  ıkma yasağından önce evde olacaksın. Her zaman. İstisnasız. Mahremiyetime saygı göstereceksin. Tepemde dolaşılmasını kaldıramam. Her sabah dükkânları gezeceksin ve karnelerimizle ne alabiliyoruz, bakacaksın. Ve bir iş bulacaksın.” Durdu, kızına baktı ve gözlerini kıstı. “Ve eğer ablanın yaptığı gibi başını belaya sokarsan seni kapının önüne koyarım. İşte o kadar.”

“Ben  yle...”

“Umurumda değil. İş diyorum, Isabelle. İş bul.”

Babası konuşmaya devam ederken Isabelle arkasını dönüp uzaklaştı, eski yatak odasına gitti ve kapıyı kapattı. Sertçe.

Başarmıştı! Bu sefer onun istediği olmuştu. Babasının acımasız ve yargılayıcı olması kimin umurundaydı? Buradaydı; Paris'teydi, odasındaydı ve burada kalıyordu.

Odası hatırladığından daha küçüktü. Hoş, beyaz duvarlarının arasında demir direkleri olan çift kişilik bir yatak, ahşap zeminde rengi atmış eski bir hah ve bundan daha iyi günler görmüş bir XV. Louis dönemi tarzı koltuk vardı. Karartılmış penceresi apartmanın i  avlusuna bakıyordu. Küçük bir kızken komşularının   p  ne zaman çıkardığını her zaman bilirdi çünkü hışırtıları ve çöp kuttularının kapaklarını indirdiklerini duyardı. Valizini yatağa fırlattı ve içindekileri boşaltmaya başladı.

Giderken aldığı kıyafetler –Paris’e dönerken getirdikleri– sürekli giyilemeyecek kadar kötü durumdaydı ve annesinden ona kalan kıyafetlerin yanma, gardıroba asılmaya değmeyecek şeylerdi. Annesinden ona kloş etekli güzel, klasik, püsküllü elbiseler, ipek püsküllü gece kıyafetleri, Isabelle’in ölçülerine göre elden geçirilmiş yünlü takımlar ve krep kumaştan gündelik elbiseler kalmıştı. Bunlara uygun çeşitli şapkalar ve balo salonlarında ya da Rodin Bahçeleri’nde doğru genç adamın koluna girip yürümek için yapılmış ayakkabılar da vardı. Yok olmuş bir dünyaya ait kıyafetler... Paris’te artık “doğru genç adamlar” yoktu. Hatta hemen hemen hiç genç adam yoktu. Ya Almanya’daki kamplarda esir tutuluyorlardı ya da bir yerlerde saklanıyorlardı.

Isabelle kıyafetlerini gardıroptaki askılara yerleştirdiğinde maun kapakları kapadı ve gardırobu, arkasındaki gizli kapı ortaya çıkana kadar kenara itti.

Kalesi oradaydı.

Eğildi ve beyaz panelli duvarın içine yerleştirilmiş kapıyı sağ üst köşeden iterek açtı. Kapı serbest kaldı, gıcırdayarak açıldı ve yaklaşık iki metreye iki metre büyüklükte bir depo ortaya çıktı. Çatısı o kadar eğimliydi ki içeride durabilmek için eğilmek gerekiyordu. Beklediği üzere Isabelle’in bebekleri hâlâ oradaydı. Bazıları eğilmişti, bazılarıysa hâlâ dik duruyordu.

Isabelle kapıyı hatıralarının üzerine kapatarak gardırobu tekrar yerine çekti. Hızlıca soyundu ve ona annesini hatırlatan pembe, ipek bir sabahlık giydi. Sabahlık hâlâ belli belirsiz gül suyu kokuyordu ya da Isabelle’e öyle geliyordu. Dişlerini fırçalamak için odadan çıktığında babasının kapalı kapısının önünde durakladı.

Yazı yazdığını duyabiliyordu. Dolma kalem pürüzlü kâğıtta geziniyordu. Babası ara sıra küfrediyor ve sonra sessizleşiyordu (Şüphesiz ki sessizleştiği sırada içki içiyordu). Sonra masadan küt diye bir ses geldi, ya şişeden ya da masaya vurulan yumruktan çıkmıştı.

Isabelle yatmaya hazırlandı, saçlarını bigudilerle sardı, yüzünü yıkadı ve dişlerini fırçaladı. Yatağa dönerken yine babasının küfür ettiğini duydu. Bu sefer sesi daha çok çıkıyordu, belki de içiyordu. Isabelle kendi odasına dalıp kapısını çarparak kapattı.

Tepemde dolaşılmasını kaldıramam.

Görünüşe göre babası aslında onunla aynı odada durmaya katlanamayacağını kastediyordu. Zaten bunu geçen sene, okuldan atılması ile taşraya sürgün edilmesi arasında babasıyla geçirdiği haftalarda fark etmemesi saçmaydı.

Evet, o zamanlar hiç birlikte yemeğe oturmamışlardı. Ya da aralarında hatırlanmaya değecek bir konuşma geçmemişti. Ama Isabelle nedense fark etmemişti. Kitabevinde birlikteydiler, yan yana çalışıyorlardı. Sadece varlığı için bile ona acınası derecede minnettar mıydı ki sessizliği gözünden kaçmıştı?

Eh, şimdi fark ediyordu işte. Üç gündür Paris'teydi. Azap verecek kadar sessiz üç gün...

Babası yatak odasının kapısına o kadar sert vurdu ki Isabelle şaşkınlıktan küçük bir çığlık attı.

"Ben işe gidiyorum," dedi babası kapının arkasından. "Karneler tezgâhın üzerinde. Sana yüz frank bıraktım. Alabildiğini al."

Isabelle onun ayak seslerinin ahşap koridor boyunca yankılandığını duydu, adımları duvarları titretecek kadar sertti. Sonra kapı çarpılarak kapandı.

"Sana da güle güle," diye mırıldandı Isabelle. Babasının ses tonu canını yakmıştı.

Sonra hatırladı.

Bugün büyük gün.

Pikeyi üzerinden attı, yataktan fırladı ve ışığı yakmakla uğraşmadan giyindi. Kıyafetine önceden karar vermişti: mat, gri bir

elbise, siyah bere, beyaz eldivenler ve arkası açık, siyah topuklu ayakkabılar. Ne yazık ki çorabı yoktu.

Salondaki aynada kendini inceledi, bir kusur bulmaya çalıştı ama tek gördüğü siyah bir çanta taşıyan, sıkıcı bir elbise giymiş sıradan bir kızdı.

El çantasını bir kez daha açtı ve çizgili ipek astarlı iç kısmına baktı. Astarda küçük bir delik açmış ve kalın zarfı içine saklamıştı. Çantayı açtığı anda içi boş görünüyordu. Durdurulsa bile –zaten durdurulmazdı, onu neden durdursunlardı ki; öğle yemeği için giyinip süslenmiş on dokuz yaşında bir kız olduğu için mi?– çantasında evrakları, karneleri, kimlik kartı, ikametgâh belgesi ve seyahat izninden başka bir şey göremezlerdi. Olması gereken her şey yerli yerindeydi.

Saat onda evden çıktı. Parlak, yakıcı güneşin altında mavi bisikletine atladı ve iskeleye doğru pedal çevirmeye başladı.

Rivoli Caddesi'ne ulaştığında siyah arabalar, yanlarına bağlanmış yakıt tanklarıyla yeşil kamyonlar ve at sırtındaki erkekler ortalığı doldurmuştu. Etrafta Parisliler de vardı. Kaldırımlarda yürüyor, izinli oldukları birkaç sokakta bisiklet sürüyor, mahallenin alt kısımlarına kadar uzanan sıralarda yiyecek bekliyorlardı. Yüzlerindeki hüsrân ifadesi ve Almanların yanından göz teması kurmadan hızlıca geçmeleriyle dikkat çekiyorlardı. Isabelle, Maxim's Restoran'ın o meşhur kırmızı tentesinin altında içeri girmek için bekleyen yüksek rütbeli Nazilerin toplandığını gördü. Ülkenin en iyi etlerinin ve yiyeceklerinin üst rütbelilere sunulmak üzere doğrudan bu restorana getirildiği söylentisi almış başını gidiyordu.

Sonra orayı tespit etti: Comédie Française'nin girişinin yakınındaki demir bank.

Isabelle bisikletinin frenlerine asılınca sarsılarak ani bir şekilde durdu. Sonra bir ayağını pedaldan kaldırıp yere bastı. Ağırlığını verdiği bileği hafifçe burkulmuştu. Heyecanına ilk kez korku da karışmıştı.

Çantası elinde bir anda belirgin bir şekilde ağırlaşmıştı. Avuç içlerinde ve şapkasının kenarlarında ter birikmişti.

Kendine gel.

O bir *kuryeydi*, korkak bir öğrenci değildi. Riskleri göze almıştı.

Orada dururken bir kadın banka yaklaştı ve sırtını Isabelle'e dönerek oturdu.

Bir kadın. Bağlantı kuracağı kişinin kadın olmasını beklemiyordu ama bu durum ona tuhaf bir rahatlık vermişti.

Derin, sakinleştirici bir nefes aldı ve kalabalık yaya geçidinden bisikletini iterek geçti. Eşarp ve takı satan büfelerin önünde ilerledi. Banktaki kadının yanına ulaştığında ondan söylemesini istedikleri şeyi söyledi: "Sence bugün şemsiyeye ihtiyacım olur mu?"

"Havanın güneşli olması bekleniyor." Kadın ona döndü. Yüzünden dikkatle çektiği koyu renkli saçları ve Doğu Avrupalılara özgü çarpıcı yüz hatları vardı. Isabelle'den yaşça daha büyüktü. Belki otuz yaşındaydı ama gözleri daha da yaşlı bakıyordu.

Isabelle çantasını açmaya hazırlanıyordu ki kadın sertçe, "Hayır," dedi. Sonra hızlıca ayağa kalkarak, "Beni takip et," dedi. Isabelle kadının arkasında kaldı, Cœur Napoléon'un o geniş, çakıl taşlarıyla dolu açıklığından geçerken Louvre o muazzam zarafetiyle çevrelerinde yükseliyordu. Her yerde gamalı haçlı bayraklar asılıyken ve Alman askerleri Tuilleries'nin bahçesindeki bankları doldurmuşken burası, eskiden imparatorların ve kralların saray olarak kullandıkları bir yere benzemiyordu. Kadın ara sokaktaki küçük bir kafeye girmişti. Isabelle bisikletini bir ağaca kilitleyip kadının peşinden içeri girdi ve karşısına oturdu.

"Zarf yanında mı?"

Isabelle başını salladı. Kucağında duran çantasını açtı ve zarfı çıkarıp masanın altından kadına uzattı.

O sırada iki Alman subayı kafeye girdi ve onlardan fazla uzakta olmayan bir masaya oturdu.

Kadın uzanıp Isabelle'in şapkasını düzeltti. Bu şaşırtıcı derecede samimi bir hareketti, sanki kardeş ya da en yakın arkadaşlarmış gibi. Ona doğru yaklaşan kadın kulağına fısıldadı: "*Les collabos* nedir, duydun mu?"

"Hayır."

"İş birlikçiler. Almanlarla çalışan Fransız kadın ve erkeklere deniyor. Yalnızca Vichy'de değiller. Her zaman dikkatli ol. Bu iş birlikçiler bizi Gestapo'ya ihbar etmeye bayılır. Ve Gestapo senin ismini bir kere öğrendiğinde gözünü üzerinden ayırmayacaktır. Hiç kimseye güvenme."

Isabelle başını salladı.

Kadın geri çekildi ve onun yüzüne baktı. "Babana bile."

"Babamı nereden biliyorsun?"

"Seninle tanışmak istiyoruz."

"Tanıştın işte."

"Biz," dedi kadın sessizce. "Yarın öğlen Saint-Germain Bulvarı'yla Saint-Simon Caddesi'nin köşesinde bekle. Geç kalma, bisikletini getirme ve takip edilmeden gel."

Isabelle kadının ayağa kalkma hızına şaşırmıştı. Bir anda ortadan kaybolmuş ve Isabelle'i masada tek başına bırakmıştı. Şimdi yan masadaki Alman askerinin dikkatli bakışlarına hedef olmuştu. İçinde süt olmayacağını ve hindiba kahvesinden yapacaklarını bilse de kendini zorlayarak bir *café au lait* söyledi. Hızlıca içtikten sonra kafeden ayrıldı.

Köşedeki vitrinde vatandaşları kural ihlallerine karşı misilleme olarak yapılan infazlar konusunda uyaran bir afiş gördü. Yanındaki sinemanın penceresindeki sarı posterdeyse *INTERDIT AUX JUIFS* yazıyordu; *YAHUDİLER GİREMEZ*.

Bisikletinin kilidini çıkarırken Alman askeri yanında bitti ve Isabelle ona çarptı.

Asker ona endişeli bir şekilde iyi olup olmadığını sordu. Cevap olarak da bir aktrisin gülümsemesi ve kafa sallamasıyla karşılaştı.

“*Mais oui.*”²⁹ *Merci.*” Isabelle elbisesini düzeltti, çantasını koltuğunun altına sıkıştırdı ve bisikletine atladı. Arkasına bakmadan askerden uzaklaştı.

Başarmıştı. Seyahat izni almıştı, Paris’e gelmişti, yanında kalmak için babasından izin almış ve Özgür Fransa için ilk gizli mesajını iletmişti.

29 (Fr.) Tabii ki. (ç. n.)

On Altı

Isabelle gideli bir hafta olmuştu ve Viann, Le Jardin'de hayatın onsuz daha kolay olduğunu itiraf etmek zorundaydı. Artık taşkınlık yoktu, Yüzbaşı Beck'in onları duyma ihtimali varken yapılan iğneleyici yorumlar yoktu, çoktan kaybedilmiş bir savaşta Viann'i çatışmaya sokmaya çalışan kimse yoktu. Ama bazen de Isabelle'in yokluğunda ev fazla sessizleşiyor ve Viann sessizlikte kendini yüksek sesle düşünürken buluyordu.

Şimdiki gibi. Saatlerdir uyanıktı. Yatak odasının tavanına bakıyor, güneşin doğmasını bekliyordu.

Sonunda yataktan kalkıp aşağı indi. Kendine acı bir palamut kahvesi yaptı ve arka bahçeye çıktı. Orada, iyice yayılmış porsuk ağacının sallanan dallarının altında Antoine'in en sevdiği sandalyeye oturdu ve tavukların toprağı uyuşuk uyuşuk eşelemesini izledi.

Bütün parası bitmişti. Artık yalnızca yetersiz öğretmen maaşıyla yaşamaları gerekiyordu.

Nasıl yapacaktı bunu? Hem de tek başına...

Ne kadar tatsız olsa da kahvesini bitirdi. Boş fincanı şimdiden ısınmaya başlayan karanlık eve götürdü ve Yüzbaşı Beck'in odasının kapısının açık olduğunu gördü. Viann arka bahçedeyken o, evden çıkmış olmalıydı. İyi haber.

Sophie'yi uyandırdı ve son gördüğü rüyayı dinlerken kızarmış ekmekle şeftali reçelinden oluşan kahvaltısını hazırladı. Sonra birlikte şehre doğru yola çıktılar.

Viann, Sophie'nin acele etmesi için elinden geldiğince uğraşsa da kızı pek gününde değildi. Bir şeylerden sürekli şikâyet ediyor ve oyalanıyordu. Sonunda kasaba ulaştıklarında akşamüstü olmuştu. Kapının önünden sokağın başına kadar uzanan bir kuyruk vardı. Viann en arkaya geçti ve meydandaki Almanlara endişeyle baktı.

Kuyruk yavaş ilerliyordu. Vitrinde, gülümseyen bir Alman askerinin Fransız çocuklarına ekmek uzattığını gösteren yeni bir propaganda posterini gördü. Yanında da yeni bir uyarı vardı: YA-HUDİLER GİREMEZ.

Sophie uyarıyı işaret ederek, "Bu ne demek, anne?" diye sordu.

"Hişşt, Sophie," dedi Viann kızarak. "Bunu konuşmuştuk. Artık bazı şeylerden bahsetmeyeceğiz."

"Ama Peder Joseph diyor ki..."

"Sus bakayım," dedi Viann sabırsızca. Ne kadar ciddi olduğunu göstermek için küçük kızın elini sıktı. Sıra ilerledi. Viann öne çıktığında karşısında teni yulaf ezmesinin rengine ve dokusuna benzeyen gri saçlı bir kadın buldu.

Bugünkü et için kadına karnesini uzatırken kaşlarını çatarak, "Madam Fournier nerede?" diye sordu. Et kalmış olmasını umuyordu.

"Yahudiler içeri giremiyor," dedi kadın. "Biraz tütsülenmiş güvercin etimiz kaldı."

"Ama burası Fournierlerin dükkânı."

"Artık değil. Benim dükkânım. Güvercini istiyor musun, istemiyor musun?"

Viann küçük bir tenekenin içindeki eti aldı ve sepetine attı. Hiçbir şey söylemeden Sophie'yi dışarı çıkardı. Karşıdaki köşede bir Alman nöbetçi bankanın önünde gözcülük yapıyordu. Fransızlara bankanın Almanlar tarafından ele geçirildiğini hatırlatıyordu.

"Anne," diye sızlandı Sophie. "Yanlış değil mi?.."

“Hişşşt!” Viann, Sophie’yi elinden tuttu. Şehirden çıkıp toprak yoldan eve doğru yürüdükleri süre boyunca Sophie hoşnutsuzluğunu belli etmeye devam etti. Somurttu, iç çekti ve söylendi.

Viann onu görmezden geldi.

Le Jardin’in kırık kapısına ulaştıklarında Sophie annesinin elinden kurtuldu ve dönüp yüzüne baktı. “Kasabın dükkânını nasıl elinden öylece alabilirler? Isabelle teyzem olsaydı bir şeyler yapardı. Sen sadece korkuyorsun!”

“Peki, ne yapmalıydım? Meydana fırlayıp Madam Fournier’ye dükkânının iade edilmesini mi talep etmeliydim? Böyle bir şey için bana ne yaparlardı, biliyor musun? Şehirdeki posterleri gördün.” Sesini alçalttı. “Fransızları idam ediyorlar, Sophie. Öldürüyorlar.”

“Ama...”

“Aması yok. Tehlikeli zamanlardan geçiyoruz, Sophie. Bunu anlamalısın.”

Sophie’nin gözleri yaşlarla doldu. “Keşke babam burada olsaydı...”

Viann kızını kollarının arasına aldı ve onu sıkıca sardı. “Keşke, tatlım.”

Uzun süre öyle kaldıktan sonra yavaşça ayrıldılar. “Bugün turşu kurmaya ne dersin?”

“Ah, harika!”

Viann de ondan farklı hissetmiyordu. “Sen gidip salatalıkları toplanana. Ben de sirkeyi ayarlayayım.”

Kızının elma ağaçlarının arasından koşarak bahçeye girmesini izledi. O gözden kaybolduğu anda Viann’in endişesi geri döndü. Para olmadan ne yapacaktı? Bahçe verimliydi, yani meyve ve sebzeleri olacaktı ama gelecek kış ne yapacaklardı? Et, süt ya da peynir olmadan Sophie nasıl sağlıklı kalabilirdi? Nasıl yeni ayakkabılar alacaklardı? Sıcak ve karanlık eve girerken titriyordu. Mutfakta tezgâhın kenarına tutundu ve başını önüne eğdi.

“Madam?”

Arkasına o kadar hızlı döndü ki ayakları birbirine dolanınca az kalsın düşüyordu.

Yüzbaşı oturma odasında divana oturmuş, yanında bir gaz lambasıyla kitap okuyordu.

“Yüzbaşı Beck.” Viann onun ismini sessizce söylemişti. Adama yaklaştı ve titreyen ellerini önünde kavuşturdu. “Motosikletiniz ön tarafta değil.”

“Çok güzel bir gündü, ben de şehirden buraya kadar yürümeye karar verdim.”

Ayağa kalktı. Viann onun yakın zamanda saçlarını kısalttığını ve bu sabah tıraş olurken yüzünü kestiğini gördü. Küçük, kırmızı kesik, açık tenli yanağında dikkat çekiyordu.

“Üzgün görünüyorsunuz. Belki de kız kardeşiniz gittiğinden beri iyi uyuyamadığınız içindir.”

Viann adamın yüzüne şaşkınlıkla baktı.

“Geceleri dolandığınızı duyuyorum.”

“Siz de uyanıksınız,” dedi Viann şaşkınlıkla.

“Ben de çoğu zaman uyuyamıyorum. Karımı ve çocuklarımı düşünüyorum. Oğlum çok küçük. Beni tanıyacak mı, merak ediyorum.”

“Ben de aynı şeyi Antoine için düşünüyorum,” dedi Viann. İtirafıyla kendisi de şaşırmişti. Bu adama, bir düşmana bu kadar açılmaması gerektiğini biliyordu ama şu anda güçlü durmak için fazlasıyla korkmuş ve yorgun düşmüş bir haldeydi.

Beck ona baktığında Viann onun gözlerinde ortak kayıplarını gördü. İkisi de sevdikleri insanlardan çok uzaktaydı ve yalnız hissediyorlardı.

“Pekâlâ. Elbette sizi rahatsız etmek istemem ama bazı haberlerim var. Biraz araştırma yaparak kocanızın Almanya’da, bir *oflag*³⁰ olduğunu öğrendim. Bir arkadaşım orada gardiyanlık

30 (Alm.) Esir kampı. (ç. n.)

yapıyor. Kocanız subaymış. Bunu biliyor muydunuz? Yiğitçe savatışına şüphe yok.”

“Antoine’ı mı buldunuz? Yani o yaşıyor mu?”

Beck, Viann’e kırışmış, lekeli bir zarf uzattı. “Bu size yazdığı bir mektup. Artık siz de ona yardım paketleri gönderebilirsiniz, bunun onu çok neşelendireceğinden eminim.”

“Ah... Tanrım.” Viann dizlerinin tutmadığını hissetti.

Yüzbaşı onu yakalayıp dengesini sağlamasına ve koltuğa oturmasına yardımcı oldu. Viann koltuğa gömüldüğünde gözlerine hücum eden yaşları hissetti. Mektubu adamın elinden alıp göğsüne bastırırken, “Ne kadar hoş olur...” diye fısıldadı.

“Arkadaşım mektubu bana teslim etti. Bunu sizden özür dileyerek söylüyorum ama bundan sonra yalnızca kartpostallarla iletişim kuracaksınız.”

Viann gülümsedi ve sanki Yüzbaşı Beck onun geceleri kafasında yazdığı uzun mektuplardan haberdarmış gibi tuhaf bir hisse kapıldı.

“Merci,” dedi. *Keşke teşekkür bu kadar küçük bir kelime olmasaydı,* diye geçirdi içinden.

“*Au revoir, madam,*” dedi Yüzbaşı, sonra arkasını dönüp odadan çıkarak onu yalnız bıraktı. Kırışık ve kirli mektup Viann’in elinde titriyordu. Açarken ismini oluşturan harfler bulanıklaştı ve gözlerinin önünde dans etmeye başladılar.

Viann, sevgilim,

Öncelikle benim için endişelenme. Güvendeyim ve yeterince besleniyorum. Yaralanmadım. Gerçekten. Hiçbir yerimde kurşun yarası yok.

Kışlada şansıma üst ranzalardan biri çıktı, böylece bir sürü erkeğin olduğu bu alanda en azından biraz mahremiyetim oluyor. Küçük bir pencereden geceleri ayı ve Nuremburg’un kulelerini görebiliyorum. Ama bana seni düşündüren hep ay oluyor.

Bizi ayakta tutacak kadar yemeğimiz var. Un toplarına ve küçük patates parçalarına alıştım. Eve dönüp senin yemeklerini yemek için sabırsızlanıyorum. Sürekli yemeklerini, seni ve Sophie'yi hayal ediyorum.

Lütfen, sevgilim, canını sıkma.

Yalnızca güçlü olmaya çalış ve bu kafesten ayrılma zamanım geldiğinde beni bekliyor ol. Sen karanlıkta benim güneş ışığımsın, ayağımın altındaki zeminsin. Senin sayende hayatta kalabiliyorum. Umarım sen de benden güç alabilirsin, Vi. Benim sayemde güçlü olmanın bir yolunu bulabilirsin.

Bu gece kızıma sımsıkı sarıl ve uzaklarda bir yerlerde babasının onu düşündüğünü söyle. Ve döneceğimi söyle...

Seni seviyorum, Viann.

Not: Kızılhaç bize yardım paketleri ulaştırıyor. Av eldivenlerimi gönderirsen çok mutlu olurum.

Burada kışlar soğuk geçiyor.

Viann mektubu bitirdiği gibi tekrar okumaya başladı.

Isabelle, Paris'e gelişinden bir hafta sonra özgür Fransa tutkusunu paylaştan diğer insanlarla tanışacaktı ve soluk benizli Parisliler ile iyi beslenen Almanlar arasında bilinmeyen bir varış noktasına giderken kendini gergin hissediyordu. Bu sabah özenle seçtiği kıyafetleri, vücudunu saran mavi, suni ipek bir elbise ve siyah kemerdi. Saçını dün gece bigudilerle sarmış ve bu sabah tarayarak düzgün dalgalar elde etmişti. Yüzünde makyaj yoktu. Kıyafetini eski, mavi bir rahibe okulu beresi ve beyaz eldivenler tamamlıyordu.

Ben bir aktrisim ve bu da bir rol, diye düşündü caddede yürürken. Bir delikanlıyla gizli gizli buluşan aşık bir öğrenciyim ben...

Isabelle bu hikâyede karar kılmış ve ona uygun giyinmişti. Eğer sorgulanırsa Alman askerlerini kendine inandırabileceğinden emindi.

Kapatılan sokaklar yüzünden gideceği yere ulaşması düşündüğünden daha uzun sürmüştü. Ama sonunda bir barikatın etrafından dolandı ve Saint-Germain Bulvarı'na doğru yürüdü.

Bir sokak lambasının altında durdu. Arkasındaki trafik bulvardan yukarıya doğru yavaşça akıyordu. Kornalar çalınıyor, motorlar homurdanıyor, atlar tıklar tıklar ilerliyor, bisikletlerin zilleri çınılıyordu. Bir zamanlar canlı bir yer olan bu cadde bütün bu seslere rağmen şimdi enerjisini ve rengini yitirmiş gibi görünüyordu.

Bir mahkûm arabası yanında durdu ve araçtan bir jandarma indi. Omuzlarında pelerini, elinde beyaz bir sopası vardı.

"Sizce bugün şemsiyeye ihtiyacım olur mu?"

Isabelle küçük bir çığlık atarak yerinden sıçradı. Jandarmaya o kadar odaklanmıştı ki görevini unutmuştu. Adam şimdi karşıdan karşıya geçiyordu ve kafeden çıkan bir kadına yönelmişti. "Ha... havanın güneşli olması bekleniyor," diye cevap verdi.

Adam onun koluna sıkıca yapıştı ve onu bir anda boşalan caddeden aşağıya doğru sürüklemeye başladı. Mahkûm arabasını gören Parislilerin kaçışması komikti. Kimse bir tutuklamaya şahit veya yardımcı olmak istemiyordu.

Isabelle yanındaki adamı görmeye çalıştı ama çok hızlı hareket ediyorlardı. Adamın kaldırımında koşturan botlarına bir göz attı: eskimiş deri, parçalanmış bağcıklar, sol tekinin burun kısmında sürtünmeden kaynaklanan bir delik.

"Gözlerini kapat," dedi adam karşıdan karşıya geçerlerken.

"Neden?"

"Dediğimi yap."

Isabelle normalde kurallara körü körüne uyan biri değildi (farklı şartlarda bu durumla alay edebilirdi) ama bu işin bir parçası olmayı o kadar çok istiyordu ki kendisine söyleneni yaptı. Gözlerini kapattı

ve tökezleyerek adamın yanında ilerlemeye başladı. İki kez kendi ayağına takılıp düşme tehlikesi atlattı.

Sonunda durdular. Adamın bir kapıyı dört kez çaldığını duydu. Sonra ayak sesleri yaklaştı ve Isabelle kapının açıldığını anladı. Ardından sigara dumanının acı kokusu yüzüne vurdu.

Şimdi anlıyordu; tam şu anda tehlikede olabilirdi. Adam onu içeri çekti ve kapıyı arkalarından çarparak kapadı.

Isabelle öyle yapması söylenmese de gözlerini açtı. Cesaretini şimdi göstermesi en iyisiydi.

Odaya odaklanması zaman aldı. İçerisi karanlıktı ve havası sigara dumanından ağırlaşmıştı. Bütün pencereler karartılmıştı. İçerideki tek ışık, iki gaz lambasından yayılıyordu. Gölgelere ve dumana karşı cesurca titreyerek yanmaya devam ediyorlardı.

Üç adam fazlasıyla dolu bir küllüğün etrafında, ahşap bir masada oturuyordu. İkisi gençti, yamalı paltoları ve yırtık pantolonları vardı. Aralarındaysa ağarmış bıyıklı, dal gibi ince, yaşlı bir adam oturuyordu. Isabelle onu tanıdı. Arka duvarda Isabelle'in bağlantısı olan kadın duruyordu. Dul kadınlar gibi tepeden tırnağa siyah giyinmişti ve sigara içiyordu.

"Mösyö Lévy?" dedi yaşlı adama. "Siz misiniz?"

Adam eski püskü beresini kel, parlak kafasından çıkardı ve iki elinin arasına aldı. "Isabelle Rossignol."

"Bu kadını tanıyor musun?" diye sordu adamlardan biri.

"Babasının kitabevinin düzenli müşterisiydim," dedi Lévy. "En son fevri, zapt edilemeyen, alımlı bir genç kız olduğunu duymuştum. Kaç okuldan atıldın, Isabelle?"

"Babamın tabiriyle haddinden fazlasından. Ama bugünlerde bir elçinin ikinci oğlunun yemekli partilerde nereye oturacağını bilmek ne işe yarar ki?" diye sordu Isabelle. "Ayrıca hâlâ alımlıyım."

"Ve hâlâ fazla açık sözlüsün. Gözü kara tavırlar ve düşünce-sizce edilen laflar bu odadaki herkesin ölümüne neden olabilir," dedi adam dikkatlice.

Isabelle hatasını hemen anlamıştı. Başını salladı.

“Çok gençsin,” dedi arkadaki kadın, ciğerlerindeki dumanı üfleyerek.

“Artık değilim,” dedi Isabelle. “Bugün özellikle daha genç görünmek için böyle giyindim. Bence bu benim için bir avantaj olur. On dokuz yaşında bir kızın yasa dışı bir şey yapacağından kim şüphelenir ki? Hem bunu en iyi senin bilmen gerekir, bir erkeğin yaptığı her şeyi bir kadın da yapabilir.”

Mösyö Lévy arkasına yaslanıp Isabelle’i inceledi.

“Bir arkadaşımız seni şiddetle tavsiye ediyor.”

Henri.

“Broşürlerimizi aylardır senin dağıttığını söyledi. Anouk da dün gayet sakin olduğundan bahsetti.”

Isabelle, Anouk’a baktı ve kadın başını salladı. “Davamıza faydası olacak her şeyi yaparım,” dedi Isabelle. Göğsünün beklentiyle sıkıştığını hissetti. Onca yoldan gelip de aynı ülküyü paylaştığı bu insanların arasına giremeyeceği daha önce aklına gelmemişti.

Sonunda Mösyö Lévy, “Sahte belgelere ihtiyacın olacak,” dedi. “Yeni bir kimlik. Biz senin için ayarlayacağız ama biraz zaman alacak.”

Isabelle rahat bir nefes aldı. Kabul edilmişti! Bir kader duygusu odayı doldurmuş gibiydi. Artık anlamlı bir şey yapacaktı. Bunu biliyordu.

“Şu anda Naziler o kadar kibirli ki onlara karşı herhangi bir direnişin başarıya ulaşabileceğine inanmıyorlar,” dedi Lévy. “Ama görecekler... görecekler ve o zaman daha da tehlikede olacağız. Bizimle bağlantıdan kimseye bahsetmemelisin. Hiç kimseye. Buna ailen de dâhil. Bu hem onların hem de senin güvenliğin için.”

Isabelle’in neler yaptığını saklaması zor olmayacaktı. Kimse nereye gittiğini veya ne yaptığını umursamıyordu. “Oui,” dedi. “Peki... şimdi ne yapıyorum?”

Anouk duvarın önünden çekildi ve yerdeki terörist gazetelerinden oluşan yığınlara basarak odanın diğ er tarafına geçti. Isabelle manŐeti tam olarak görememiŐti, Hamburg'un ve Berlin'in İngiliz Kraliyet Hava Kuvvetleri tarafından bombalanmasıyla ilgili bir Şeyler yazıyordu. Anouk elini cebine sokup bir deste kâğıda benzeyen küçük bir paket çıkardı. Ten rengi bir kâğıda sarılmış ve iple bağlanmıştı. "Bunu Amboise'da yer alan eski meydandaki *tabaca*³¹ ulaŐtıracaksın, tam Őatonun altındaki. Yarın   ğleden sonra saat dörtten önce teslim edilmeli." Paketi Isabelle'e uzattı ve yıpranmış yarım bir beş frank verdi. "Parayı ona uzat. Eğer sana diğ er yarısını gösterirse paketi ona ver. Sonra oradan ayrıl. Arkana bakma. Onunla konuşma."

Isabelle paketi ve banknotu alırken kapı kısa bir süreliğine ama g   l  bir Şekilde  alındı. Gerginlik odanın havasını anında sardı. BakıŐmalar oldu. Isabelle yapacağı işin tehlikelerini iliklerine kadar hissetti. Kapının diğ er tarafındaki kişi bir polis olabilirdi ya da bir Nazi...

Kapı     kere daha çalındı. Mösyö L vy sakince başını salladı.

Kapı açılınca içeri yüzü yaşlılık lekeleriyle dolu, yumurta kafalı, Şişman bir adam girdi. "Bu adamı ortalıkta gezinirken buldum," dedi yaşlı adam. Kenara çekildiğinde ortaya, üzerinde hâlâ pilot tulumu olan bir İngiliz Kraliyet Hava Kuvvetleri pilotu  ıktı.

"*Mon Dieu*," diye fısıldadı Isabelle. Anouk başını umutsuzca salladı.

"Her yerdeler," dedi kadın alçak sesle. "Gökten yağıyorlar." Bu Şakaya gerginlikle güldü. "Düşmana yakalanmayanlar, Alman hapishanelerinden kaçanlar, gökten düşen havacılar."

Isabelle pilota baktı. Herkes İngiliz havacılarına yardım etmenin cezasını biliyordu. Şehrin her yanındaki duyurularda yazıyordu: tutuklama ya da  l m.

"Ona gıyecek bir Şeyler getirin," dedi L vy.

31 (Fr.) Fransa'da tütün satılan yer. ( . n.)

Sonra yaşlı adam, pilota döndü ve konuşmaya başladı. Belli ki pilot Fransızca bilmiyordu.

“Sana giyecek bir şeyler getirecekler,” dedi Isabelle.

Odadakiler sessizleşti. Isabelle herkesin gözünün üzerinde olduğunu hissetti.

“İngilizce mi biliyorsun?” diye sordu Anouk sessizce.

“Şöyle böyle. İki sene boyunca İsviçre’deki bir adabımuâşeret okulunda okudum.”

Bir sessizlik daha. Sonra Lévy, “Pilota onu Fransa’dan çıkarmanın bir yolunu bulana dek bir yerde saklayacağımızı söyle,” dedi.

“Bunu gerçekten yapabilir misiniz?” diye sordu Isabelle.

“Şu anda değil,” dedi Anouk. “Ama elbette bunu ona söyleme; sadece yanında olduğumuzu, nispeten güvende olduğunu ve kendisine söylenenleri yapması gerektiğini söyle.”

Isabelle pilotun yanına gitti. Yanına yaklaştıkça adamın yüzündeki çizikleri ve bir şeyin tulumunu yırtıp geçtiğini gördü. Saç çizgisinin kurumuş kan yüzünden koyulaştığından emindi ve bu görüntü Isabelle’in aklına şunu getirdi: *Bu adam Almanya’yı bombalamış.*

“Hepimiz pasif değiliz,” dedi genç adama.

“İngilizce konuşuyorsun,” dedi adam. “Tanrı’ya şükür. Uçağım dört gün önce düştü. O zamandan beri karanlık köşelerde sürünüyordum. Bu adam beni bulup buraya sürükleyene kadar ne yapacağımı bilmiyordum. Bana yardım edecek misiniz?”

Isabelle başını salladı.

“Nasıl? Eve dönmemi sağlayabilir misiniz?”

“Cevaplar bende değil. Yalnızca sana söyleneni yap. Ve mösyö?”

“Evet, madam?”

“Sana yardım etmek için hayatlarını tehlikeye atıyorlar. Bunu anlıyor musun?”

Pilot başını salladı.

Isabelle yeni arkadaşlarına döndü: “Durumu anlıyor ve ne istiyorsanız yapacak.”

“*Merci, Isabelle,*” dedi Lévy. “Amboise’dan döndükten sonra seninle nerede irtibata geçeceğiz?”

Bu soruyu duyar duymaz Isabelle kendisini bile şaşırtan bir cevap verdi. “Kitabevinde,” dedi kendinden emin bir sesle. “Orayı tekrar açacağım.”

Lévy ona bir bakış attı. “Baban bu konuda ne diyecek? Naziler ona ne satacağım söylemeye başlayınca orayı kapattığını duydum.”

“Babam Naziler için çalışıyor,” dedi Isabelle acı acı. “Fikirleri bir şey ifade etmiyor. Benden bir iş bulmamı istedi ve işim bu olacak. Her an hepinize ulaşılabiliriz olacağım. Mükemmel bir çözüm bu.”

“Öyle,” dedi Lévy ama sesi onunla aynı fikirde değilmiş gibi çıkmıştı. “O zaman harika. Sana bir kimlik yaptırdıktan sonra Anouk yeni belgelerini getirecek. Bir fotoğrafına ihtiyacımız olacak.” Gözlerini kıstı. “Ve, Isabelle, bir an için yaşlı bir adam gibi davranmama ve fevri çıkışlar yapmaya alışmış genç bir kıza bunu artık yapamayacağını hatırlatmama izin ver. Babanla arkadaş olduğumuzu biliyorsun –en azından baban rengini belli edene kadar öyleydik– ve yıllarca seninle ilgili hikâyeler dinledim. Artık büyüme ve senden istenileni yapma zamanı. Her zaman. İstisnasız. Senin güvenliğin kadar bizim güvenliğimiz için de.”

Herkesin önünde bunu söyleme ihtiyacı hissetmesi Isabelle’i utandırmıştı. “Tabii ki,” dedi.

“Ve yakalanırsan,” dedi Anouk, “bir kadın olarak yakalana-caksın. Anlıyor musun? Bizim için özel... muameleleri var.”

Isabelle zorlukla yutkundu. Kısa bir an için tutsak düştüğünü ve infaz edildiğini düşündü. Bu daha önce aklına bile getirmediği bir şeydi ama düşünse iyi ederdi.

“Birbirimizden talep ettiğimiz şey –hiç olmazsa umduğumuz, diyelim– iki gün.”

“İki gün mü?”

“Eğer yakalanırsan ve... sorgulanırsan. İki gün boyunca hiçbir şey söylememeye çalış. Bu bize ortalıktan kaybolmamız için zaman kazandırır.”

“İki gün,” diye tekrarladı Isabelle. “O kadar da uzun değil.”

“Çok gençsin,” dedi Anouk yüzünü buruşturarak.

Geçtiğimiz altı gün içinde Isabelle, Paris’ten dört kere ayrılmıştı. Amboise, Blois ve Lyon’a paketler teslim etmişti. Zamanı babasının dairesinden çok tren istasyonlarında geçiyordu. Bu durum ikisine de uyuyordu. Gündüz yiyecek kuyruğuna girdiği ve sokağa çıkma yasağından önce eve döndüğü sürece babası ne yaptığını umursamıyordu. Ama şimdi Paris’e dönmüştü ve planının bir sonraki aşamasını uygulamaya hazırdı.

“Kitabevini yeniden açmayacaksın.”

Isabelle babasına baktı. Karartılmış pencerenin yakınında duruyordu. Loş ışıktaki daire eski ve büyük görünüyordu. Nesiller boyunca toplanmış olan şatafatlı antika eşyalarla dekore edilmişti. Ağır, yaldızlı çerçevelerde güzel tablolar vardı –tablolardan bazıları kayıptı ve duvardaki yerlerini siyah gölgeler almıştı, büyük ihtimalle babası onları satmıştı– ve karartma gölgelikleri kaldırılabilseydi balkonlarının ötesinde yükselen Eyfel Kulesi’nin nefes kesici manzarası önlerine serilecekti.

“Bana iş bulmamı söylemiştin,” dedi inatla. Çantasındaki kâğıda sarılı paket ona babasının karşısında yeni bir güç vermişti. Ayrıca babası zaten sarhoş olmaya başlamıştı. Çok yakında salondaki berbere yayılacak ve uykusunda sayıklamaya başlayacaktı. Küçük bir kızken babasının uykusunda çıkardığı o hüzünlü sesler onu uzun süre rahatlatmıştı. Ama artık rahatlatmıyordu.

“Maaşlı bir işten bahsediyordum,” dedi babası umursamazca. Kendine bir kadeh daha konyak aldı.

“Bir çorba kâsesi kullansan daha kolay olmaz mı?” diye sordu Isabelle.

Babası onu duymamış gibi davrandı. “Kabul etmiyorum. İşte o kadar. Kitabevini açmayacaksın.”

“Açtım bile. Bugün. Bütün öğleden sonra temizlik yaptım.”

Babası durgunlaştı. Beyazlamış gür kaşları ince bir çizgiye dönüştü. “Sen mi temizlik yaptın?”

“Ben yaptım,” dedi Isabelle. “Şaşırdığını biliyorum, baba, ama ben artık on iki yaşında değilim.” Babasına yaklaştı. “Bunu yapacağım, baba. Kararımı verdim. Yemek için kuyruğa girmeye vaktim olacak ve biraz para kazanma şansı elde edeceğim. Almanlar benden kitap alacak. Sana söz veriyorum.”

“Onlarla flört mü edeceksin?” diye sordu babası.

Bu söz Isabelle’in canını yakmıştı. “Bunu bana Almanlar için çalışan bir adam mı soruyor?”

Babası ona baktı.

Isabelle de onun bakışlarına karşılık verdi.

“Pekâlâ,” dedi sonunda babası. “Ne istiyorsan onu yapabilirsin. Ama arkadaki depo benim. Orası benim, Isabelle. Orayı kilitleyip anahtarı alacağım ve o odadan uzak durarak isteklerime saygı göstereceksin.”

“Neden?”

“Nedeni önemli değil.”

“Orada kadınlarla mı randevulaşıyorsun? Kanepede?”

Babası başını iki yana salladı.

“Sen aptal bir kızsın. Tanrı’ya şükür, annen senin nasıl bir kız olduğunu görecektir kadar yaşamadı.”

Isabelle bu sözlerin böylesine canını yakmasından nefret ediyordu. “Senin de, baba,” dedi. “Senin de...”

On Yedi

Haziran ayının ortasında, okul döneminin sondan bir önceki gününde Viann tahtada bir fiilin çekimini yapıyordu ki bir Alman motosikletinin tanıdık gürültüsünü duydu.

“Yine askerler,” dedi Gilles Fournier acıyla. Çocuk son zamanlarda sürekli sinirliydi ve onu kim suçlayabilirdi ki? Naziler ailesinin kasap dükkânını ellerinden almış ve iş birlikçilerden birine vermişti.

Viann öğrencilerine, “Burada kalın,” dedi ve koridora çıktı. İçeri iki adam girdi; uzun, siyah paltosuyla bir Gestapo subayı ve Nazilerle iş birliği yaptığından beri kilo almaya başlayan yerel jandarma Paul. Adamın göbeği, kemerini zorluyordu. Viann uzun bir kuyrukta doğru düzgün bir şey alamadığı karnesiyle beklerken kaç kere bu adamın elinde ailesinin yiyebileceğinden daha fazla yiyecek Victor Hugo Caddesi’nden geçtiğini görmüştü?

Viann onlara doğru ilerledi, ellerini bel hizasında birbirine sıkıca kenetlemişti. Yakası ve manşetleri yıpranmış olan eski elbisesinin içinde utanıyordu ve çıplak baldırlarına özenle kahverengi dikiş çizgileri çektiyse de sahte oldukları belli oluyordu. Çorapları yoktu ve bu da kendini adamların karşısında tuhaf bir şekilde korunmasız hissetmesine neden oluyordu. Koridorun her iki yanındaki dersliklerin kapıları açıldı ve öğretmenler memurların ne istediğini anlamak için dışarı çıktılar. Birbirlerine baktılar ama kimse konuşmadı.

Gestapo subayı kararlı bir şekilde Mösyö Paretsky'nin binasının sonundaki sınıfına doğru yürüdü. Şişman Paul ona yetişmeye çalışıyor, hızla soluyarak peşinden ilerliyordu.

Mösyö Paretsky birkaç dakika sonra Fransız polisi tarafından sınıfından sürüklenerek çıkarıldı.

Yanlarından geçerken Viann kaşlarını çatı. Ona yıllar önce toplama ve çarpma işlemlerini öğreten, karısı okulun çiçekleriyle ilgilenen yaşlı Paretsky ona dehşet içinde baktı. "Paul?" dedi Viann şaşkınlık içinde. "Neler oluyor?"

Polis durdu. "Bir şeyle suçlanıyor."

"Ben yanlış bir şey yapmadım!" Paretsky bağırarak Paul'ün elinden kurtulmaya çalıştı.

Gestapo subayı kargaşayı fark etti ve neşelendi. Hızlı adımlarla Viann'ın yanına gelirken topukları zeminde tıkırdıyordu. Adamın bakışlarındaki parıltıyı gören Viann korkuyla ürperdi. "Madam, bizi durdurmanızın sebebi nedir?"

"O... o benim arkadaşım."

"Gerçekten?" dedi subay, kelimeyi uzatıp bir soruya dönüş-türmüştü. "O zaman Almanlar aleyhine propaganda yaptığından haberiniz vardır."

"O bir gazeteydi," dedi Paretsky. "Sadece Fransızlara gerçeği anlatmaya çalışıyordum. Viann! Söyle onlara!"

Viann dikkatlerin kendisinin üzerinde toplandığını hissetti.

"İsminiz?" diye sordu subay, bir defter açtı ve kurşun kalem çıkardı.

Viann endişeyle dudaklarını yaladı. "Viann Mauriac."

Adam onun adını yazdı. "Mösyö Paretsky'yle birlikte çalışıp ilan mı dağıtıyorsunuz?"

"Hayır!" diye bağırdı Viann. "O benim iş arkadaşım, efendim. Başka hiçbir şey bilmiyorum."

Gestapo subayı defteri kapattı. "Kimse size soru sormamanın en iyisi olduğunu söylemedi mi?"

“Sormak istememiştim,” dedi Viann, boğazı kurumuştu.

Gestapo subayı yavaşça gülümsedi. Bu gülümseme Viann’i korkutmuş, savunmasız bırakmıştı. O kadar ki adamın bir sonraki sözlerini algılaması zaman aldı.

“İşinize son verildi, Madam.”

Viann’ın kalbi âdeta durmuştu. “E... efendim?”

“Öğretmenlik görevinizden bahsediyorum. İşinize son verildi. Eve dönün, Madam. Ve geri gelmeyin. Bu öğrencilerin sizin gibi bir örneğre ihtiyacı yok.”

Günün sonunda Viann kızıyla birlikte eve yürüyor ve Sophie’nin bitmek bilmeyen sorularından bazılarını cevaplıyordu ama aklında tek bir şey vardı: *şimdi ne olacak?*

şimdi ne olacaktı?

Günün bu saatinde büfeler ve dükkânlar kapalı oluyordu, raflar ve kasalar boştu. Her yerde “YUMURTA YOK, TEREYAĞI YOK, SIVI YAĞ YOK, LİMON YOK, AYAKKABI YOK, İPLİK YOK, KESE KÂĞIDI YOK” yazan uyarılar vardı.

Antoine’in ona bıraktığı parayı idareli harcamıştı. İdareli olmakta da öte, para başta çok gibi görünse de Viann cimri davranmıştı. Parayı yalnızca odun, elektrik, gaz ve yiyecek gibi ihtiyaçlar için kullanmıştı. Ama yine de bitmişti. şimdi öğretmen maaşı olmadan Sophie ile nasıl hayatta kalacaklardı?

Evde sersemlemiş bir halde dolanıyordu. Bir tencere lahana çorbası yaptı ve içini erişte gibi yumuşamış havuç dilimleriyle doldurdu. Yemek biter bitmez çamaşırları yıkadı, çamaşırları astıktan sonra da gece çökene kadar çorapları dıkti. Sürekli mızdımlanıp bir şeylerden şikâyet eden Sophie’yi erken saatlerde yatağına gönderdi.

Yalnız kalınca –yalnızlığın bir bıçak gibi boğazına dayandığını hissedince– resmî bir kartpostal ile bir dolma kalem alıp yemek masasına oturdu.

Sevgili Antoine,

Paramız kalmadı ve işimi kaybettim.

Ne yapacağım? Kışın bastırmasına sadece birkaç ay kaldı.

Kalemini kâğıttan kaldırdı. Mavi kelimeler beyaz kâğıtta genişliyor gibi görünüyordu.

Paramız kalmadı.

Nasıl bir kadın, savaş esiri olan kocasına böyle bir mektup göndermeyi aklından geçirebilirdi?

Kartpostalı buruşturup soğuk, isli şöminenin içine attı. Kâğıt yerde öylece duruyordu, gri küllerin arasında beyaz bir top halindeydi.

Hayır.

Bu kâğıt evde kalamazdı. Sophie onu bulup okursa ne yapardı? Kağıdı küllerin içinden aldı ve arka bahçeye çıkıp çardağın içine attı. Tavuklar onu ayaklarıyla eşeler ve gagalayarak parçalardı.

Dışarıda Antoine'ın en sevdiği sandalyeye oturdu. Aniden değişen durum başını döndürmüştü ve içini berbat bir korkuyla doldurmuştu. Keşke her şeyi başa sarabilseydi. Daha da az para harcardı... Gereksiz hiçbir şey almazdı... Mösyö Paretsky'yi götürdükleri sırada sesini çıkarmazdı.

Kapı arkasından gıcırdayarak açıldı ve yavaşça kapandı.

Ayak sesleri.

Nefes alıp verişler.

Kalkıp gitmeliydi ama yerinden kıpırdayamayacak kadar yorgundu.

Beck arkasından ona yaklaştı.

“Bir kadeh şarap içer miydiniz? Bir Chateau Margaux ‘28. Söylediklerine göre çok iyi bir yıl olmuş.”

Şarap.

Viann, *evet, lütfen*, demek istiyordu. Belki de daha önce bir kadeh şaraba hiç şimdiki kadar ihtiyaç duymamıştı ama yapamadı. “Hayır” da diyemedi ve hiçbir şey söylemeden öylece durdu.

Önce yerinden çıkan mantarın sesini, sonra da kadehe doldurulan şarabın şırıltısını duydu. Beck dolu bir kadehi yanındaki sehpaya bıraktı. Şarabın o tatlı, zengin kokusu sarhoş ediciydi.

Kendisi için de bir kadeh şarap doldurduktan sonra Beck, Viann’ın yanındaki sandalyeye oturdu. Uzun bir sessizlikten sonra, “Ben gidiyorum,” dedi.

Viann ona döndü.

“Heveslenmeyin. Kısa bir süreliğine. Birkaç hafta için. İki yıldır evime gitmedim.” Beck şarabından bir yudum aldı. “Belki de karım şimdi bahçemizde oturuyor ve ona nasıl bir adamın döneceğini düşünüyordur. Ne yazık ki ben artık oradan ayrılan adam değilim. Öyle şeyler gördüm ki...” Duraksadı. “Bu savaş düşündüğüm gibi bir şey değildi. Ve bu kadar uzun süren bir yoklukta bazı şeyler değişir, değil mi?”

“*Oui*,” dedi Viann. O da sık sık aynı şeyi düşünüyordu.

Aralarındaki sessizlikte bir kurbağanın sesi duyuldu ve yasemin kokulu bir esintiyle tepelerindeki yapraklar kıpırdadı. Bir bülbül kederli ve yalnız bir şarkı söyledi.

“Beni mazur görün, madam,” dedi Beck, “ama bugün kendinizde değil gibisiniz.”

“Bugün öğretmenlik görevimden kovuldum.” Viann bunu ilk kez yüksek sesle dile getirmişti, sıcak yaşlar hemen gözlerine doldu. “Dikkatleri üzerime çektim.”

“Tehlikeli bir tutum.”

“Kocamın bıraktığı para bitti. İşsiz kaldım. Ve kış yakında kapımızı çalacak. Nasıl hayatta kalacağım? Sophie’nin karnını

nasıl doyuracağım? Onu nasıl sıcak tutacağım?” Kafasını çevirip Beck’e baktı.

Bakışları karşılaştı. Viann gözlerini kaçırmak istedi ama yapamadı.

Beck şarap kadehini eline tutuşturdu, parmaklarını kadehi kavraması için zorladı. Viann’ın soğuk ellerine karşılık onun dokunuşu sıcaktı, içinin titremesine neden olmuştu. Bir anda Beck’in bürosunu ve oraya depolanan bütün yiyecekleri hatırladı. Beck tekrar, “Sadece şarap,” dedi ve şarabın, vişnelerin, koyu renkli, zengin toprağın ve lavantanın aroması burnuna doldu. Bu ona eskiden sahip olduğu hayatı, Antoine’la beraber burada oturup şarap içtikleri geceleri hatırlattı.

Şaraptan bir yudum aldı ve nefesini tuttu, bu basit zevki unutmuyordu.

“Güzelsiniz, madam,” dedi Yüzbaşı Beck, sesi şarap kadar tatlı ve yoğundu.

Viann çok hızlı bir şekilde ayağa kalkınca masaya çarptı ve şarabı döktü. “Böyle şeyler söylememelisiniz, Yüzbaşı.”

“Evet,” dedi Beck ayağa kalkarak. Viann’ın önünde durdu. Nefesi kırmızı şarap ve naneli sakız kokuyordu. “Söylememeliyim.”

“Lütfen...” dedi Viann fakat sözlerini bitirememişti bile.

“Kızınız bu kış aç kalmayacak, madam,” dedi Beck. Sesi yumuşaktı, bu aralarındaki gizli bir anlaşma gibiydi. “Bundan emin olabilirsiniz.”

Tanrı biliyordu ki bu sözleri duymak Viann’i rahatlatmıştı. Bir şeyler mırıldandı ama ne dediğinden emin değildi. Sonra eve girdi ve yatağa, Sophie’nin yanına atladı fakat uzun süre uyuyamadı.

Kitabevi bir zamanlar şairlerin, yazarların, romancıların ve akademisyenlerin buluşma noktasıydı. Isabelle’in en güzel çocukluk

hatıraları bu küflü odalarda yaşanmıştı. Babası arka odada baskı makinesiyle çalışırken annesi Isabelle'e hikâyeler, fabllar okur, rol yapmaları için oyunlar uydururdu. Burada bir süreliğine mutlu olmuşlardı, anneleri hasta olmadan ve babaları içmeye başlamadan önce...

İşte benim İz'im, gel bakalım. Ben annene mektup yazarken babanın kucığına otur.

Belki de Isabelle bu anıyı hayal ediyordu, onu kendi ihtiyaçlarının iplikleriyle örüyor ve omuzlarına sıkıca sarıyordu. Artık hiçbir şey bilmiyordu.

Şimdi her köşe Almanlarla doluydu.

Görünüşe göre Isabelle altı hafta önce kitabevini yeniden açtığından beri güzel bir Fransız kızının tezgâhta durduğu bilgisi askerler arasında yayılmıştı.

Tertemiz üniformalarıyla ve gürültücü halleriyle birbirlerini itekleyerek içeri giriyorlardı. Isabelle onlarla arsızca flört ediyor, herkes çıkana kadar dükkânı terk etmemeye dikkat ediyordu. Her zaman arka kapıdan çıkıyordu ve kömür karası pelerininin kapüşonunu yaz sıcağında bile takıyordu. Askerler neşeli ve güler yüzlü olabilirdi –çoğu ülkelerindeki güzel *fräulein*lerden³² bahseden ve aileleri için “makul” Fransız klasikleri satın alan gençlerdi– ama Isabelle onların düşman olduğunu asla unutmuyordu.

“Matmazel, çok güzelsiniz ve bizi görmezden geliyorsunuz. Biz şimdi nasıl hayata tutunalım?” Genç bir Alman subayı ona doğru uzanmıştı.

Isabelle tatlı bir kahkaha attı ve parmak uçlarında dönerek ondan uzaklaştı. “Mösyö, seçim yapamayacağımı biliyorsunuz.” Tezgâhın arkasındaki yerine geçti. “Elinizde bir şiir kitabı olduğunu görüyorum. Evde sizi bekleyen hanımefendi böyle düşünceli bir hediye almaktan çok büyük bir mutluluk duyacaktır.”

Arkadaşları genç askeri itekledi, hep bir ağızdan konuşuyorlardı.

32 (Alm.) Genç kız. (ç. n.)

 n kapının üzerindeki zil ne eyle  ınladı ında Isabelle parasını alıyordu.

Başını kaldırdı, yine Alman askerlerinin geldiğini sanmı tı ama gelen Anouk'tu. Kadın her zamanki gibi mevsimle uyumlu olmasından çok mizacıyla uyumlu olarak tepeden tırna a siyah giyinmi ti: dar, V yakalı siyah bir süveter ve siyah bere ve eldivenlerle tamamlanmış siyah bir etek. Parlak kırmızı dudaklarının arasından yanmayan bir Gauloises sigarası sarkıyordu.

Açık kapı aralığında durdu. Arkasındaki boş, dikdörtgen sokakta kırmızı sardunyalar ve ye illikler göze çarpıyordu.

Zili duyan Almanlar o tarafa döndüler.

Anouk'un bıraktığı kapı kendiliğinden kapandı. Bu sırada o, gelişigüzel bir tavırla sigarasını yaktı ve derin bir nefes çekti.

Aralarında kitabevinin yarı uzunluğu kadar mesafe ve öylesine dolanan    Alman askeri varken bile Isabelle'in bakışları Anouk'ununki yakaladı. Isabelle'in kuryelik yaptığı haftalarda Anouk onun en sık g r  t    ba lantıydı ve aralarındaki ya  farkına rağmen –en az on ya  fark vardı, belki daha da fazla– benzer hayatlar yaşayan kadınlarınkı gibi bir arkadaşlık kurmu lardı; belki sözsüz ama sessizliğin, gerçekliğini azaltmadı ı bir arkadaşlık... Isabelle, Blois'ya, Lyon'a, Marsilya'ya, Amboise'ya ve Nice'e gitmişti. Paris'te yaptığı en az bir düzine içi saymıyordu bile. Hepsini de Juliette Gervaise adı altında yapmıştı. Sahte belgelerini Anouk bir gün ona bir lokantada, Almanların burnunun dibinde uzatıvermi ti. Isabelle, Anouk'un asık yüzünün ve düz a  zının ardını görmeyi, suskun halini görmezden gelmeyi   renmi ti. Hepsinin ardında üzüntünün saklı olduğunu düşünüyordu. Çok fazla üzüntünün... ve öfkenin.

Anouk bir erkeği anında gölgede bırakacak şekilde, kraliçelere yakı ır, ma rur bir havayla yürüdü. Almanlar sessizle ti, onu izliyorlar, geçmesi için iki yana a ılıyorlardı. Isabelle askerlerden birinin Anouk için “erkeksi”, bir di erininse “dul” dediğini duydu.

Anouk hiçbirini fark etmemiş gibiydi. Tezgâhta durdu ve sigarasından derin bir nefes çekti. Duman yüzünü bulanıklaştırdınca bir an için yalnızca kiraz kırmızısı dudakları görünür oldu. Çantasına uzandı ve içinden küçük, kahverengi bir kitap çıkardı. Yazarın adı –Baudelaire– deri cildin üzerine işlenmişti. Yüzeyi fazlasıyla çizilmiş, aşınmış ve solmuş olduğu için başlığı okumak imkânsız olsa da Isabelle bu baskıyı biliyordu. *Les Fleurs du mal. Kötülük Çiçekleri*. Bu, toplantıyı haber vermek için kullandıkları kitaptı.

“Bu yazarın başka bir kitabını arıyorum,” dedi Anouk, ağzındaki dumanı üfleyerek.

“Üzgünüm, madam. Elimde başka Baudelaire yok. Verlaine olur mu? Ya da Rimbaud?”

“Hiçbir şey istemem o zaman.” Anouk döndü ve kitabevinden çıktı. Fakat zil yeniden çaldığında büyü bozuldu ve askerler yeniden konuşmaya başladı.

Kimse bakmadığı sırada Isabelle avucunun içindeki küçük şiir kitabını açtı. İçinde iletmesi için bir mesaj vardı ve onu ne zaman ileteceği de yazıyordu. Yer her zamanki gibi Comédie Française’nin önündeki banktı. Mesaj kapak içi sayfalarının arkasında yazıyordu, bu sayfalar defalarca kaldırılmış ve tekrar yapııştırılmıştı.

Isabelle saatine baktı, zaman bir an önce ilerlesin istiyordu. Yeni görevine hazırды.

Akşam saat tam altıda askerleri kitabevinden kovaladı ve dükkânı kapattı. Dışarı çıkınca yandaki lokantanın şefi ve sahibi Mösyö Deparde’ı sigara içerken buldu. Zavallı adam, Isabelle’in hissettiği kadar yorgun görünüyordu. Isabelle adamı tavanın başında ya da istiridyeleri ayıklarken gördüğünde bazen merak ederdi: Acaba Almanları beslemek nasıl bir duyguydu? “*Bonsoir*, mösyö,” dedi.

“*Bonsoir*, matmazel.”

Isabelle, “Yorucu bir gün müydü?” diye sorarak adamın derdini paylaşmak istedi.

“*Oui*.”

Isabelle ona çocukları için küçük, ikinci el bir masal kitabı uzattı. “Jacques ve Gigi için,” dedi gülümseyerek.

“Bir dakika.” Adam kafenin içine koşturdu ve küçük, yağ lekeleriyle kaplı bir torbayla döndü. “Patates kızartması,” dedi.

Isabelle’in içi saçmalık derecesinde yoğun bir minnettarlıkla doldu. Bugünlerde düşmanın artıklarını yediği yetmiyormuş gibi bir de yediğine şükrediyordu. “*Merci.*”

Bisikletini dükkânda bırakmış, kalabalık, kasvetli bir sessizlik içindeki metroya binmek yerine yağlı ve tuzlu patateslerin tadını çıkararak eve kadar yürümeye karar vermişti. Baktığı her yerde Almanlar kafelere, barlara, lokantalara doluşurken beti benzi atmış Parisliler sokağa çıkma yasağı başlamadan eve varmaya çalışıyordu. Isabelle yolda iki kere takip edildiği hissine kapıldı ama döndüğünde arkasında kimse yoktu.

Parkın yanındaki köşeye geldiğinde onu neyin durdurduğundan emin değildi ama bir şeylerin ters gittiğini hemen anlamıştı. Tuhaf bir şeyler vardı. Önündeki cadde birbirlerine korna çalan Nazi araçlarıyla doluydu. Bir yerlerde biri çığlık attı.

Isabelle ensesindeki tüylerin diken diken olduğunu hissetti. Hızlıca arkasına baktı ama kimse yoktu. Son zamanlarda sık sık takip edildiği duygusuna kapılıyordu. Sinirleri fazla mesai yaptığı için böyle oluyordu. Invalides’in altın kubbesi, güneşin zayıflayan ışınları altında parlıyordu. Korkudan terlemişti. Ekşi ve misk kokulu teri, patates kızartmalarının yağlı aromasına karıştı ve Isabelle kısa bir süre midesinde bir rahatsızlık hissetti.

Ama her şey yolundaydı. Kimse onu takip etmiyordu. Aptallık ediyordu. Grenelle Caddesi’ne döndü.

Orada gözüne çarpan bir şey onu durdurdu.

İleride, gölge olmaması gereken bir yerde bir gölge görmüştü. Durağan olması gereken bir yerde hareket olmuştu.

Kaşlarını çatarak karşıdan karşıya geçti, ağır ağır akan trafiğin arasında dikkatlice yürüdü. Diğer tarafa varınca birer kadeh

şarap içen Alman grubunun yanından hızlıca geçerek bir sonraki köşedeki apartmana yöneldi.

Orada, gösterişli ve cilalı siyah kapıların yanındaki sık çalılıkların arasına gizlenmiş kocaman, bakır bir saksının içindeki bir ağacın yanına çömelmiş bir adam gördü.

Kapıyı açıp bahçeye girdi ve adamın sürünerek gerilediğini duydu, botları arkasındaki taşları eziyordu.

Sonra durdu.

Isabelle caddenin aşağısındaki Almanların kahkahalarını duyabiliyordu; zavallı, çalışmaktan bitap düşmüş garson kadına bağıırıyorlardı.

Akşam yemeği saatiydi; düşmanın yalnızca eğlenceyi ve karnını Fransızlara ait olan şaraplarla ve yemeklerle doldurmayı umursadığı saatler. Isabelle saksıdaki limon ağacına doğru emekledi.

Adam çömelmişti, kendini elinden geldiğince görünmez hale getirmeye çalışıyordu. Yüzü topraktan lekelenmiş ve bir gözü şişmişti ama onu bir Fransız'la karıştırmak mümkün değildi. Üzerinde İngilizlerin uçuş tulumu vardı.

"*Mon Dieu,*" diye mırıldandı Isabelle. "*Anglais?*"

Adam hiçbir şey söylemedi.

Bunun üzerine Isabelle İngilizce olarak, "İngiliz Kraliyet Hava Kuvvetleri'nden mi?" diye sordu.

Adamın gözleri büyüdü. Isabelle'e güvenip güvenemeyeceğini anlamaya çalışıyordu. Sonra çok yavaş bir şekilde başını salladı.

"Ne zamandır burada saklanıyorsun?"

Uzun bir sessizlikten sonra adam, "Bütün gün buradaydım," dedi.

"Yakalanacaksın," dedi Isabelle. "Er ya da geç." Isabelle onu daha ayrıntılı bir şekilde sorgulaması gerektiğini biliyordu ama bunun için zaman yoktu. Burada durdukları her saniye tehlike ikisi için de artıyordu. Bu İngiliz'in çoktan yakalanmamış olması bir mucizeydi.

Dikkatleri üzerine çekmeden önce ona yardım etmesi ya da onu bırakıp gitmesi gerekiyordu. Tabii akıllıca olan hamle, onu bırakıp gitmek olurdu. “La Bourdonnais Bulvarı, elli yedi numara,” dedi sessizce. “Oraya gidiyorum. Dokuz buçukta sigara içmek için dışarı çıkacağım. O sırada kapıya gel. Eğer kimseye görünmeden gelebilirsen sana yardım edeceğim. Beni anladın mı?”

“Sana güvenilebileceğimi nereden bilebilirim?”

Isabelle bu sözler karşısında bir kahkaha attı. “Bu yaptığım çok aptalca bir hareket. Bir de fevri davranmamaya söz vermiştim. Ah, her neyse...” Arkasını dönüp bahçeden çıktı ve kapıyı arkasından kapattı. Yol boyunca kalbi küt küt atarken kararını sorguladı. Ama artık yapacak bir şey yoktu. Arkasına bakmadı, apartmana bile bakmadı. Önünde durdu ve meşe kapının ortasındaki büyük, pirinç topuzla yüz yüze geldi. Sersemlemişti ve başı ağrıyordu, çok korkmuştu.

Anahtarı kilidin içinde çevirdi, topuzu döndürdü ve karanlık, gölgeli alana girdi. İçerideki dar lobi, bisikletler ve el arabalarıyla doluydu. Helezon merdivenin en alt basamağına oturup beklemeye başladı.

Kol saatine belki bin kere baktı. Her seferinde kendi kendine bunu yapmaması gerektiğini söylüyordu ama dokuz buçuk olduğunda tekrar dışarı çıktı. Gece olmuştu. Karartılmış pencereler ve yanmayan sokak lambaları yüzünden sokak bir mağara kadar karanlıktı. Gürültüyle geçen arabalar, farları yanmadığından görünmüyordu. Seslerini ve kokularını duymak mümkündü ama üzerlerine ay ışığı vurmamakça görünmüyorlardı. Isabelle kahverengi sigarasını yaktı ve derin bir nefes çekip sakinleşmeye çalışarak dumanını üfledi.

“Buradayım, hanımefendi.”

Isabelle geriye doğru tökezleyerek kapıyı açtı. “Arkamda dur. Başını yere indir. Çok yaklaşma.”

Adamı lobiden geçirdi. İkisi de bisikletlere çarpıyor, ses çıkarıyor ve ahşap el arabalarını tıkırdatıyordu. Beş kat merdiveni

hiç bu kadar hızlı çıkmamıştı. Adamı daireye soktu ve kapıyı arkasından çarparak kapattı.

“Kıyafetlerini çıkar,” dedi Isabelle.

“Efendim?”

Işık düğmesine bastı.

Adamın ne kadar uzun boylu olduğunu şimdi görüyordu. Aynı zamanda da geniş omuzlu ve sıskaydı. Dar bir yüzü vardı. Burnu daha önce bir ya da iki kere kırılmış gibi görünüyordu. Saçı o kadar kısaydı ki ince tüylere benziyordu. “Uçuş tulumunu diyorum. Çıkar onu. Çabuk ol.”

Buna nasıl cesaret ediyordu? Babası eve gelip pilotu görecektir ve ikisini birden Almanlara teslim edecekti.

Uçuş tulumunu nereye saklayacaktı? Bu çizimler de adamın kim olduğunu hemen ifşa ediyordu.

Adam eğilip uçuş tulumunu çıkardı.

Isabelle daha önce hiç yetişkin bir erkeği iç çamaşırı ve atletikle görmemişti. Yüzünün kızardığını hissetti.

“Utanmanıza gerek yok, hanımefendi,” dedi pilot, sıradan bir durummuş gibi sırtıyordu.

Isabelle uçuş tulumunu adamın elinden çekip aldı ve künyesini vermesi için elini uzattı. Adam kendisinden istenileni yaparak boynuna astığı iki küçük plakayı ona verdi. İkisi de aynı bilgiyi içeriyordu: Teğmen Torrance MacLeish. Kan grubu, dini ve numarası.

“Beni takip et. Sessiz ol. Neydi o laf?.. Ayak parmaklarının kenarında.”

“Parmak ucunda,” diye fısıldadı pilot.

Isabelle onu odasına götürdü. Orada yavaşça ve nazikçe gardırobu kenara çekti ve gizli odanın kapısını açtı.

Bir dizi bebek, cam gibi gözleriyle ona bakıyordu.

“Burası ürkütücü, hanımefendi,” dedi adam. “Ve iri bir adam için küçük bir alan.”

“Gir içeri. Sessiz ol. Her türlü yersiz ses, evin aranmasına sebep olabilir. Yan tarafta oturan Madam LeClerc meraklı biridir ve bir iş birlikçi olabilir, anlıyor musun? Ayrıca babam birazdan evde olur. Alman üst komutası için çalışıyor.”

“Of!”

Isabelle bu ifadenin ne anlama geldiğini bilmiyordu ve o kadar çok terliyordu ki kıyafetleri göğsüne yapışmaya başlamıştı. Bu adama yardım etmeye karar verirken aklından ne geçiyordu?

“Peki ya şey yapmam gerekirse?.. Anlarsınız ya...” diye sordu pilot.

“Tutuver.” Isabelle onu odaya doğru ittirip ona yatağındaki yastıklardan birini ve bir battaniyeyi uzattı. “Fırsat bulduğumda tekrar geleceğim. Sessiz, *oui*?”

Adam başını salladı. “Teşekkür ederim.”

Isabelle ise başını iki yana sallamadan edemedi. “Ben bir aptalım. Aptalım...” Kapıyı adamın üzerine kapattı ve gardırobu tekrar yerine itti. Kapı yerine tam olarak oturmasa da şimdilik idare ederdi. Babası eve gelmeden bu uçuş tulumundan ve künyelerden kurtulması gerekiyordu.

Evde çıplak ayakla mümkün olduğunca sessiz bir şekilde yürüdü. Alt kattaki insanlar çekilen bir gardırobun sesini ya da yukarıda hareket eden çok fazla insan olduğunu fark eder miydi, hiçbir fikri yoktu. Ama sonradan canı yanacağına tedbirli olmak en iyisiydi. Uçuş tulumunu, eski bir alışveriş merkezi torbasına koyup göğsüne bastırdı.

Evden çıkmak gözüne bir anda tehlikeli görünmüştü. Kalmak da öyle...

Sürünerek LeClerc’in dairesinin önünden geçti ve koşarak merdivenlerden aşağıya indi. Dışarıda bir nefes alıp yutkundu.

Şimdi ne olacaktı? Kıyafetleri öylesine bir yere atamazdı. Başka birinin başını belaya sokmak istemiyordu...

Şehirdeki karartmaya ilk defa minnettardı. Kaldırımın karanlığına karıştı ve çevresindeki her şey kayboldu. Sokağa çıkma yasağının başlamasına bu kadar az kalmışken dışarıda çok az Parisli vardı ve Almanlar kendilerini Fransız şarabına dışarı bakamayacak kadar çok kaptırmıştı.

Isabelle derin bir nefes aldı ve sakinleşmeye, düşünmeye çalıştı. Sokağa çıkma yasağının başlamasına muhtemelen dakikalar kalmıştı. Gerçi en büyük sorunu bu değildi. Babası kısa süre sonra evde olacaktı.

Nehir.

Nehir yalnızca birkaç sokak ötedeydi ve iskele boyunca ağaçlar vardı. Küçük, kapatılmış bir yan yol buldu ve nehre doğru yürümeye başladı. Sokak boyunca park etmiş bir sıra askerî kamyonun yanından geçti.

Hayatı boyunca hiç bu kadar yavaş ilerlememişti. Adım adım, nefeslerini sayarak... Seine Nehri'nin kıyısıyla arasındaki son on beş metre, sanki her adımında uzuyor ve genişliyordu. Suya giden merdivenlerden inerken de aynısını hissetti ama sonunda oradaydı, nehrin kenarında duruyordu. Karanlıkta kayıkların gıcırtısını duyuyordu, dalgalar ahşap gövdelerini tokatlıyordu. Isabelle bir kez daha arkasında ayak sesleri duyduğunu sandı. Fakat o durduğunda ayak sesleri de durdu. Arkasından birinin gelmesini, ona belgelerini sormasını bekledi ama hiçbir şey olmadı.

Her şeyi kafasında kuruyordu.

Bir dakika geçti. Sonra bir dakika daha.

Torbayı siyah sulara attı, arkasından da künyeleri yolladı. Karanlık, girdaplı su, kanıtları anında yuttu.

Yine de Isabelle merdivenlerden çıkıp yolun karşısına geçerek eve yol alırken sarsıldığını hissetti.

Dairenin kapısında duraksadı, terden ıslanmış saçlarının arasından parmaklarını geçirdi ve ıslak, pamuklu bluzunu göğsünden ayırdı.

Evde tek bir ışık açıktı; avizenin ışığı. Babası yemek masasına oturmuş, önüne evrakları yaymıştı. Bezgin ve çok zayıf görünüyordu. Bir anda babasının son zamanlarda ne kadar yemek yediği aklına takıldı. Eve geldiğinden beri onu bir kere bile yemek yerken görmemişti. Her şeyi ayrı yaptıkları gibi onu da ayrı yapıyorlardı. Babasının çalıştığı yerde Almanların artıklarını yediğini varsaymıştı. Şimdiyse merak ediyordu.

“Geç kaldın,” dedi babası sertçe.

Isabelle masanın üzerindeki konyak şişesini fark etti. Yarısı boştu. Dün tamamen doluydu. Acaba nasıl sürekli konyak buluyordu? “Almanlar gitmek bilmedi.” Isabelle masaya doğru yürüdü ve birkaç frank bıraktı. “Bugün iyi bir gündü. Bakıyorum da üst komutadan arkadaşların sana yine konyak getirmiş.”

“Naziler pek hediye vermez,” dedi babası.

“Kesinlikle. Demek ki hak etmişsin.” Bir ses duyuldu, belki de ahşap döşemeye düşen bir şeyin sesiydi bu.

“O neydi?” dedi babası başını kaldırarak.

Sonra bir ses daha geldi, tahtanın tahtaya sürtünmesi gibiydi. “Bu evde biri var,” dedi babası.

“Saçmalama, baba.”

Babası hızla masadan kalkıp odadan çıktı. Isabelle de onun peşinden koştu. “Baba...”

“Hişşt!” diye çıkıştı babası.

Girişten evin karanlık bölümlerine doğru yürüdü. Ön kapının yakınındaki bombeli şifonyerin üstünde duran pirinç kâsedan bir mum alıp yaktı.

“Birilerinin zorla içeri girdiğini düşünmüyorsun herhalde,” dedi Isabelle.

Babası gözlerini kısarak ona sert bir bakış attı. “Sana sessiz olmanı bir daha söylemeyeceğim. Şimdi çeneni kapalı tut.” Nefesi konyak ve sigara kokuyordu.

“Ama neden?..”

“Kapa çeneni.” Babası ona arkasını döndü ve zemini eğimli dar koridordan yatak odalarına doğru ilerledi.

Küçük palto dolabını geçti (içinde yalnızca paltolar vardı) ve mumun titrek ışığını takip ederek Viann’ın eski odasına girdi. Yatak, komodin ve yazı masası dışında oda boştu. Her şey yerli yerindeydi. Dizlerinin üzerine yavaşça çökerek yatağın altına baktı.

Sonunda bu odanın boş olduğunu kabul edip Isabelle’inkine doğru yol aldı. Isabelle kalp atışlarını babasının duyup duyamadığını merak etti.

Babası burada da yatağın altını, kapının arkasını, karartılmış avlu penceresini çevreleyen ve zeminden tavana kadar uzanan damasko kumaş kaplamanın arkasını kontrol etti.

Isabelle gardıroba bakmamak için zor duruyordu. “Gördün mü?” diye sordu yüksek sesle, pilotun sesleri duyup yerinde kıpırdamadan oturmasını umuyordu. “Burada kimse yok. Gerçekten, baba, düşman için çalışmak sende paranoya yaratmış.”

Babası ona döndü. Mum ışığında yüzü bitkin ve yıpranmış görünüyordu. “Biraz korkmanın sana da zararı dokunmaz, haberin olsun.”

Bu bir tehdit miydi?

“Senden mi, baba? Yoksa Nazilerden mi?”

“Hiç etrafına bakmıyor musun, Isabelle? Herkesten korkmalısın. Şimdi yolumdan çekil. Bir içkiye ihtiyacım var.”

On Sekiz

Isabelle yatakta uzanıp seslere kulak verdi. Babasının uyuduğundan emin olunca (şüphesiz ki sızmıştı) yatağından çıktı, büyükannesinin porselen lazımlığını arayıp buldu ve alıp gardırobun önünde durdu.

Gardırobu yavaşça, santim santim duvarın önünden çekti. Gizli kapının açılmasına yetecek kadar çekmişti.

İçerisi karanlık ve sessizdi. Yalnızca dikkatle dinlediğinde adamın nefes aldığını duyabiliyordu. “Mösyö?” diye fısıldadı.

“Merhaba, hanımefendi,” dedi karanlığın içinde bir ses.

Isabelle yatağının yanındaki gaz lambasını yaktı ve aralarındaki boşluğa taşıdı.

Pilot bacaklarını uzatmış, duvar kenarında oturuyordu. Mum ışığında yüzü bir şekilde daha yumuşak görünüyordu. Daha gençti.

Isabelle lazımlığı ona uzattı ve onu alırken adamın yanaklarının kızardığını gördü.

“Teşekkür ederim.”

Isabelle onun karşısına oturdu. “Künyelerinden ve uçuş tulumundan kurtuldum. Botlarının da kesilmesi gerekecek. İşte bıçağın. Yarın sabah sana babamın kıyafetlerinden getireceğim. Üzerine tam olacaklarını sanmıyorum.”

Adam başını salladı ve “Peki, planınız nedir?” dedi.

Bunun üzerine Isabelle gergin bir tavırla gülümsedi. “Emin değilim. Pilot musun?”

“Teğmen Torrance MacLeish. Kraliyet Hava Kuvvetleri’nden. Uçağım Reims üzerinde düştü.”

“O zamandan beri tek başına mısın? Uçuş tulumunla?”

“Neyse ki kardeşim ve ben küçükken çok saklambaç oynamıştık.”

“Burada güvende değilsin.”

“Bunu biliyorum.” Adam gülümsedi ve yüz ifadesi değişti. Bu, Isabelle’e onun yalnızca evinden uzakta genç bir adam olduğunu hatırlattı. “Bu size kendinizi daha iyi hissettirecekse üç Alman uçağını da düşürdüğümü söylemeliyim.”

“İngiltere’ye dönmelisin ki Alman uçaklarını düşürmeye devam edebilesin.”

“Size tamamen katılıyorum. Ama bunu nasıl yapacağım? Bütün sahil şeridi dikenli tellerin ardında ve köpekler tarafından korunuyor. Fransa’dan kayıkla ya da hava yoluyla ayrılmam da mümkün değil.”

“Bu konuyla ilgili bir şeyler yapan... bazı arkadaşlarım var. Yarın gidip onları buluruz.”

“Çok cesursunuz,” dedi adam yumuşak bir sesle.

“Ya da aptal,” diye karşılık verdi Isabelle, hangisinin daha doğru olduğundan emin değildi. “Fevri ve asi olduğumu pek çok kişiden duydum. Yarın arkadaşlarımdan da duyacağımı tahmin ediyorum.”

“Fakat, hanımefendi, benden cesur olduğunuzdan başka bir şey duymayacaksınız.”

Ertesi sabah Isabelle, babasının, odasının önünden geçtiğini duydu. Dakikalar sonra burnuna kahve kokusu geldi ve bir süre sonra sokak kapısı kapandı.

Isabelle babasının odasına gitti. Kıyafetler yerlere saçılmış, yatağı toplanmamıştı. Boş konyak şişesi yazı masasında yan yatmış halde duruyordu. Isabelle panjuru açıp boş balkondan aşağıdaki caddeye baktı. Babası kaldırıma çıkmış, yürüyordu. Sanki şiirleri birilerinin umurundaymış gibi siyah çantasını göğsüne yapıştırmıştı ve siyah şapkası da alnına düşmüştü. Çok meşgul bir sekreter gibi kamburunu çıkararak metroya doğru ilerledi. Babası görüş açısından çıkınca Isabelle onun odasındaki dolabı karıştırıp eski kıyafetleri aramaya koyuldu. Kolları yıpranmış, şekli bozulmuş, boğazlı bir kazak; arka kısmı yamalı, eski, fitilli kadife bir pantolon ve gri bir bere buldu.

Sonra gardırobunu dikkatlice itti ve kapıyı açtı. Gizli oda ter ve idrar kokuyordu. Koku o kadar kötüydü ki Isabelle kusmamak için burnunu ve ağzını eliyle kapatmak zorunda kaldı.

MacLeish süklüm püklüm bir halde, “Üzgünüm, hanımefendi,” dedi.

“Bunları giy. Şuradaki maşrapayla yıkan ve salona gel. Gardırobu yerine it. Sessizce hareket et. Aşağıda insanlar var. Babamın gittiğini biliyor ve yukarıda sadece bir kişinin dolanmasını bekliyor olabilirler.”

Dakikalar sonra pilot, Isabelle’in babasının eskileri içinde mutfığa girdi. Bir gecede doğmuş bir masal kahramanına benziyordu. Kazak geniş göğsünde esnemiş, kadife pantolonsa düğmesi kapanmayacak kadar küçük gelmişti. Başının tepesindeki bere düz duruyordu, Yahudilerin taktıkları şapkaya benzemişti.

Bu asla işe yaramazdı. Onu şehrin bir ucundan diğer ucuna güpegündüz nasıl götürecekti?

“Bunu yapabilirim,” dedi. “Sizi takip edeceğim. Bana güvenin, hanımefendi. Uçuş tulumuyla ortalıkta gezinip yakalanmamayı başardım. Bu benim için çocuk oyuncağı olacak.”

Vazgeçmek için geç kalmışlardı. Isabelle onu alıp saklamıştı ve şimdi de güvenli bir yere götürmesi gerekiyordu. “En az bir sokak geriden yürü. Durursam sen de dur.”

“Enselenirsem siz yürümeye devam edin. Arkanıza bile bakmayın.”

Enselenmek herhalde tutuklanmak anlamına geliyordu. Isabelle pilota yaklaştı, beresini düzeltti ve hoş görünecek bir açığa getirdi. Bakışları karşılaştı. “Nerelisin, Teğmen MacLeish?”

“Ipswich, hanımefendi. Aileme haber verir misiniz... gerekirse?”

“Gerekmeyecek, Teğmen.” Derin bir nefes aldı. Ona yardım etmek için kendini nasıl bir tehlikeye attığını yeniden hatırlamıştı. Çantasındaki, onu Niceli Juliette Gervaise olarak tanıtan sahte belgeler (Marsilya’da vaftiz edildi, Sorbonne’da öğrenci) başına en kötüsü gelirse tek korumasıydı. Sokak kapısına gitti, kapıyı açtı ve dışarıya göz gezdirdi. Merdivenler boştu. Pilotu dışarı itti. “Git. Boş tuhafiyeci dükkânının önünde bekle. Sonra beni takip et.”

Pilot daireden çıktı ve Isabelle kapıyı arkasından kapadı.

Bir... İki... Üç...

Sessizce saydı. Her adımını başına bir şey geleceğinden korkarak atıyordu. Artık dayanamayacak gibi olduğunda evden çıktı ve merdivenlerden indi.

Her yer sessizdi.

Adamı dışarıda buldu, söylediği yerde onu bekliyordu. Isabelle çenesini kaldırdı ve adamın önünden ona hiç bakmadan geçerek yürüdü.

Saint-Germain’e kadar hızlıca ilerledi, hiç sağa sola dönmüyor, arkasına bakmıyordu. Birkaç kere Alman askerlerinin, “Dur!” diye bağırıp ıslık çaldığını duymuştu. İki el ateş edildiğini de duydu ama ne yavaşladı ne de dönüp baktı.

Saint-Simon Caddesi’ndeki dairenin kırmızı kapısına ulaştığında terliyordu ve sersemlemişti.

Kapıyı arka arkaya dört kere çalınca kapı açıldı.

Anouk aralıktan ona baktı ve gözleri şaşkınlıkla kocaman açıldı.

Kapıyı açtı ve geri çekildi. “Burada ne yapıyorsun?” Arkasında, Isabelle’in daha önce tanıştığı birkaç adam masanın çevresinde oturuyordu. Önlerine haritalar sermişlerdi. Mum ışığıyla aydınlatılmış açık mavi çizgiler görünüyordu.

Anouk kapıyı kapatmaya yeltendi ama Isabelle, “Açık kalsın,” dedi.

Bu talimatı ortamda bir gerginlik yarattı. Gerginliğin odayı sardığını, içeridekilerin yüz ifadelerinin değiştiğini gördü. Mösyö Lévy haritaları ortadan kaldırmaya başladı.

Isabelle dışarı bakınca MacLeish’in yaklaştığını gördü. Pilot içeri girdi ve kapıyı arkasından çarparak kapattı. Kimse konuşmadı.

Tüm dikkatler Isabelle’in üzerindeydi. “Bu, Kraliyet Hava Kuvvetleri’nden Teğmen Torrance MacLeish. Onu dün gece evimin yakınındaki çalılıklarda saklarken buldum.”

“Ve buraya getirdin,” dedi Anouk bir sigara yakarak.

“İngiltere’ye dönmesi gerekiyor,” dedi Isabelle. “Düşündüm ki...”

“Hayır,” dedi Anouk. “Düşünmedin.”

Lévy arkasına yaslandı, göğüs cebinden bir tane Gauloises çıkarıp yaktı. Pilotu inceliyordu. “Şehirde bildiğimiz başkaları da var, bir de Alman hapishanelerinden kaçanlar var. Onları da çıkarmak istiyoruz ama kıyılar ve pistler tamamen kuşatılmış durumda.”

Sigarasından derin bir nefes çekince sigaranın ucu parladı, cıtırdadı ve karardı. “Çözmeye çalıştığımız bir mesele.”

“Biliyorum,” dedi Isabelle sakince. Sorumluluğun ağırlığını üzerinde hissetmişti. Yine aceleci mi davranmıştı? Hayal kırıklığına mı uğramışlardı? Bilmiyordu. MacLeish’i görmezden mi gelmeliydi? Bir soru soracaktı ki diğer odada birinin konuştuğunu duydu.

Kaşlarını çatarak, “Burada başka kim var?” diye sordu.

“Diğerleri,” diye cevap verdi Lévy. “Diğerleri hep buradadır. Seni ilgilendiren biri yok.”

“Havacılar için bir plana ihtiyacımızın olduğu doğru,” dedi Anouk.

“Onları İspanya üzerinden çıkarabileceğimize inanıyoruz,” dedi Lévy, “eğer İspanya’ya götürebilirse tabii...”

“Pirene Dağları,” dedi Anouk.

Isabelle, Pirene Dağları’nı görmüştü, o yüzden Anouk’un yorumunu anladı. Sarp tepeler bulutlara kadar uzanıyordu ve genelde karla kaplı ya da sisle örtülü oluyorlardı. Annesi dağların yakınındaki küçük bir sahil kasabası olan Biarritz’e bayılırdı ve eski, güzel günlerde orada iki kez ailecek tatil yapmışlardı.

“İspanya sınırı hem Alman hem de İspanyol devriyeler tarafından korunuyor.”

“Bütün sınır mı?” diye sordu Isabelle.

“Hayır. Tabii ki bütün sınır değil. Ama nerede olup nerede olmadıklarını kim bilir?” dedi Lévy.

“Dağlar Saint-Jean-de-Luz yakınlarında küçülüyor,” dedi Isabelle.

“*Oui*. Ama ne fark eder? Yine de aşılması mümkün değil ve dağdaki birkaç yol da korunuyor,” dedi Anouk.

“Annemin en yakın arkadaşı, babası keçi çobanı olan bir Basklıydı. O dağları her zaman yürüyerek geçirdi.”

“Bunu biz de düşünmüştük. Hatta bir kere denedik,” dedi Lévy. “Ekipten bir daha haber alınamadı. Saint-Jean-de-Luz’deki Alman muhafızlarını atlatmak birkaç kişiyi bırak, tek kişi için bile zor. Bir de dağların gerçekten yürüyerek geçilmesinden bahsediyoruz. Bu neredeyse imkânsız.”

“Neredeyse imkânsız ile imkânsız aynı şey değildir. Eğer keçi çobanları dağları aşabiliyorsa havacılar kesinlikle aşacaktır,” dedi Isabelle. Bunu söylerken aklına bir fikir geldi. “Ve bir kadın, güvenlik noktaları arasında rahatça gezinebilir. Özellikle de genç bir kadın. Kimse güzel bir kızdan şüphelenmez.”

Anouk ve Lévy birbirlerine baktılar.

“Ben yapacağım,” dedi Isabelle. “Ya da en azından deneyeceğim. Bu pilotu alacağım. Başkaları da vardı, değil mi?”

Mösyö Lévy kaşlarını çatı. Beklenmedik gelişmeler onu şaşırtmıştı. Mavi gri sigara dumanı, aralarında bir buluta dönüştü. “Daha önce dağa tırmanmış mıydın?”

Isabelle’in cevabı, “Formdayım,” oldu.

“Seni yakalarlarsa ya hapse atacak... ya da öldüreceklerdir,” dedi Lévy sessizce. “Aceleciliğini bir dakikalığına kenara bırak ve bu konuyu düşün, Isabelle. Bu bir kâğıt parçası teslim etmeye benzemez. Şehrin dört bir yanındaki afişleri gördün mü? Düşmana yardım edenlere vad edilen ödüllerden haberin var mı?”

Isabelle ciddiyle başını salladı, hepsinden haberdardı.

Anouk derin bir iç çekerek sigarasını ağzına kadar dolu külükte söndürdü. Gözlerini kıstı, Isabelle’i uzun süre inceledi, sonra masanın arkasındaki aralık kapıya doğru yürüdü. Kapıyı iterek açtı ve ıslık çaldı. Islık kuş sesi gibiydi.

Isabelle yüzünü buruşturdu. Diğer odadan sesler duymuştu; masanın arkasında itilen bir sandalye, ayak sesleri...

Ve odaya Gaëton girdi.

Üstü başı dökülüyordu, kadife pantolonunun dizleri yamalıydı, paçaları lime lime olmuş ve boyuna göre kısa kalmıştı. Sırım gibi vücuduna yapışmış olan süveterinin yakası bozulmuştu. Uzamış siyah saçlarının kesilmeye ihtiyacı vardı. Hatları artık daha da keskinleşen, neredeyse kurt suratına benzeyen yüzünün iki yanından sallanıyordu. Isabelle’e, sanki odada yalnızca ikisi varmış gibi baktı.

Bir anda her şey çözüldü. Isabelle’in bastırıldığı, yok saydığı, derinlere gömmeye çalıştığı duygular bir bir yüzeye çıktı. Onu yeniden görmek nefesini kesmişti.

“Gaët’i tanıyorsun,” dedi Anouk.

Isabelle boğazını temizledi. Gaëton’ın onun burada olduğunu en başından beri bildiğini ama ondan uzak durmayı tercih ettiğini anlamıştı. Bu gizli örgüte katıldığından beri Isabelle ilk kez genç

olduğunu bu kadar derinden hissetmişti. Onlardan farklı olduğunu... Hepsi biliyor muydu? Arkasından naifliğine gülmüşler miydi? “Tanıyorum,” dedi.

Rahatsız edici bir sessizlikten sonra Lévy, “Evet,” dedi, “Isabelle’in bir planı var.”

Gaëton gülümsemedi. “Öyle mi?”

“Bu pilotu ve diğerlerini Pirene Dağları’ndan yürüyerek götürüp İspanya’ya geçirmek istiyor. İngiliz Konsolosluğu’na diye tahmin ediyorum.”

Gaëton alçak sesle küfür etti.

“Bir şeyler denememiz gerekiyor,” dedi Lévy.

“Tehlikeyi tamamen anladın mı, Isabelle?” diye sordu Anouk öne çıkarak. “Başarırsan Nazilerin bundan haberi olacak. Peşine düşeceklerdir. Pilotlara yardım edenleri Nazilere ihbar edenlere on bin frank ödül veriliyor.”

Isabelle hayatı boyunca basit bir mantıkla, her şeye karşı gelerek hareket etmişti. Biri onu arkada bıraktığında takip ederdi. Bir şeyi yapamayacağı söylendiğinde o şeyi yapardı. Önüne çıkan her engeli fırsata dönüştürdü.

Ama bu başkaydı.

Korkunun onu hafifçe sarsmasına izin verdi, az kalsın teslim olacaktı. Sonra Eyfel Kulesi’nde dalgalanan gamalı haçlı bayrakları, düşmanla yaşayan Viann’i ve esir kamplarının birinde kaybolan Antoine’i düşündü. Ve Edith Cavell’i... Elbette onun da korktuğu zamanlar olmuştu. Isabelle korkunun ona engel olmasına izin vermeyecekti. Almanya’yı bombalamak için İngiltere’nin havacılara ihtiyacı vardı.

Isabelle pilota döndü ve İngilizce olarak, “Dayanıklı biri misin, Teğmen?” diye sordu. “Dağ yürüyüşünde bir kıza ayak uydurabilir misin?”

“Evet,” dedi pilot. “Özellikle de sizin kadar güzel birine, hanımefendi. Sizi gözümün önünden ayırmazdım.”

Isabelle dava arkadaşlarına baktı. “Onu San Sebastián’daki konsolosluğa götüreceğim. Oradan eve dönmesini sağlamaksa İngilizlerin işi.”

Çevresindekiler arasında geçen sessiz konuşmayı, dile getirilmeyen endişeleri ve soruları gördü. Sessizlik içinde bir karara varıldı. Bazı riskler alınmak zorundaydı, bunu odadaki herkes biliyordu.

“Bu işi planlamak haftalar sürecektir. Belki de daha uzun,” dedi Lévy. Gaëton’a döndü. “Hemen paraya ihtiyacımız olacak. Bağlantıyla konuşabilir misin?”

Gaëton başını salladı ve büfeden siyah bir bere alıp kafasına geçirdi.

Isabelle gözünü ondan ayıramıyordu. Gaëton’a öfkeliydi, bunu biliyordu, hissediyordu. Ama Gaëton ona yaklaştıkça bu öfke kuruyor ve ondan çok daha güçlü olan özlemin altında toz gibi uçup kayboluyordu. Bakışları buluştu, sonra Gaëton onun yanından geçti, kapı tokmağına uzandı ve dışarı çıktı. Kapıyı arkasından yavaşça kapattı.

“Şimdi,” dedi Anouk. “Planlama demiştik. Hemen başlamalıyız.”

Isabelle altı saat boyunca Saint-Simon Caddesi’ndeki dairenin masasında oturdu. Örgütten başkaları çağrıldı ve onlara pilotlar için giysi ayarlama ve malzeme stoklama gibi çeşitli görevler verildi. Haritaları incelediler, rotalar belirlendi ve yol boyunca güvenli evleri tespit etmek için uzun ve belirsiz bir süreç başladı. Bir yerden sonra yaptıkları cüretkâr ve tehlikeli bir fikir olmaktan çıktı ve durumu bir gerçeklik olarak görmeye başladılar.

Ancak Mösyö Lévy sokağa çıkma yasağından bahsettiğinde Isabelle masadan kalktı. Onu gece de orada kalmaya ikna etmeye çalıştılsa da Isabelle böyle bir kararın babasını kuşkulandıracağını

söyleyerek kalmayı reddetti. Onun yerine Anouk'tan siyah, kalın bir denizci paltosu aldı ve kamuflajına minnettar kalarak giydi.

Saint-Germain Bulvarı'na ürkütücü bir sessizlik hâkimdi. Panjurlar sıkıca kapatılıp karartılmış, sokak lambaları söndürülmüştü.

Binaların önlerinden yürümeye devam etti, Oxford tarzı beyaz ayakkabılarının aşınmış topukları kaldırımında ses çıkarmadığı için şükrediyordu. Barikatların yanından ve sokaklarda devriye gezen Alman askerlerinin çevresinden eğilerek geçti.

Bir motor hırıltısı duyduğunda eve varmak üzereydi. Bir Alman kamyonu sokakta arkasından, maviye boyalı farları kapalı olarak ilerliyordu.

Isabelle arkasındaki sert taş duvara yaslanıp çömeldi ve hayalet kamyonun önünden geçip karanlığın içinde homurdanarak ilerlemesini izledi. Sonra ortalık yeniden sessizleşti.

Bir kuş ıslık çaldı, şakıyor gibiydi. *Tanıdık bir ses.*

Isabelle o anda aslında onu beklediğini, gelmesini umduğunu anlamıştı...

Yavaşça doğrulup ayağa kalkarken yanında duran saksıdaki bitkiden çiçek kokuları yayıldı.

"Isabelle," dedi Gaëton.

Karanlıkta yüz hatlarını zorlukla seçiyordu fakat briyantininin, çamaşır deterjanının ve bir süre önce içtiği sigaranın kokusunu alabiliyordu. "Paul"le çalıştığımı nereden biliyordun?"

"Seni kimin tavsiye ettiğini sanıyorsun?"

Isabelle yüzünü buruşturdu. "Henri..."

"Henri'ye senden kim bahsetti, peki? Didier'e seni takip etmesini, kollamasını söyleyen en başından beri bendim. Bize bir şekilde ulaşacağını biliyordum." Isabelle'e uzandı, saçlarını kulağının arkasına götürdü ve bu hareketindeki sıcaklık Isabelle'in içini umutla doldurdu. Ona, "Seni seviyorum," dediğini hatırlıyordu, sonra da yüreğini burkan o utanç ve kayıp hissini... Gaëton'ın ona kendini nasıl hissettirdiğini, kızarmış tavşanla karnını nasıl

doyurduğunu ve yürüyemeyecek kadar yorgun haldeyken onu nasıl taşıdığını hatırlamak istemiyordu... ve ona bir öpücüğün ne kadar anlamlı olabileceğini gösterdiğini.

“Canını yaktığım için özür dilerim,” dedi Gaëton.

“Bunu neden yaptın?”

Genç adam iç çekti. “Bugün arka odadan çıkmamalıydım. Seni görmemek daha iyiydi.”

“Benim için öyle değil.”

Gülümsedi. “Aklına geleni söylemek gibi bir alışkanlığın var, öyle değil mi, Isabelle?”

“Her zaman. Neden beni bırakıp gittin?”

Gaëton, Isabelle’in içini ağlama isteğiyle dolduran bir nezaketle onun yüzüne dokundu Bu dokunuş Isabelle’e bir veda gibi gelmişti ve Isabelle vedaları bilirdi. “Seni unutmak istedim.”

Daha fazlasını söylemek isterdi –“Öp beni,” ya da “Gitme,” veya “Bana senin için önemli olduğumu söyle,” gibi– ama artık çok geçti, o an her ne ifade ediyorsa artık geride kalmıştı. Gaëton ondan uzaklaşıyor, gölgelerin içinde kayboluyordu. Yumuşak bir sesle, “Dikkatli ol, Iz,” dedi ve Isabelle henüz cevap veremeden onun gittiğini anladı. Yokluğunu iliklerine kadar hissediyordu.

Kalp atışlarının yavaşlaması ve duygularının durulması için bir dakika daha bekledi ve sonra eve doğru ilerledi. Dış kapının kilidini henüz açmıştı ki kolundan tutulup içeri çekildi. Kapı arkasından çarpılarak kapandı.

“Hangi cehennemdeydin sen?”

Babasının alkollü nefesi yüzüne çarptı. İçki kokusunun tatlılığı daha karanlık, acı bir şeyi gizliyordu.

Aspirin çiğnemiş gibiydi. Isabelle elinden kurtulmaya çalıştı ama babası onu o kadar yakınında tutuyordu ki neredeyse kucaklamış gibiydi. Bileğini sıkıca kavrayan eli, iz bırakacak kadar kuvvetliydi.

Sonra babası onu yakaladığı kadar hızlı bir şekilde bıraktı. Isabelle tökezleyerek elektrik düğmesine çarptı. Fakat düğmeye basmasına rağmen hiçbir şey olmadı.

“Artık elektriğe para yok,” dedi babası. Bir gaz lambası yakıp onu aralarında tuttu. Adam titreyen ışıktaki eriyen bir balmumu gibi görünüyordu. Kırıksık yüzü sarkmış, göz kapakları şişmiş ve biraz da morarmıştı. Sivri burnundaki siyah gözenekler toplu iğne başı kadar görünüyordu. Bütün bunlara, bu yorgun ve yaşlı görünüşüne rağmen babasının bakışları Isabelle’in suratının asılmasına neden oldu.

Ters giden bir şeyler vardı.

“Benimle gel,” dedi babası. Sesi tiz ve rahatsız ediciydi, gecenin bu saatinde katlanılması zordu. Isabelle’i dolabın önünden geçirip odasına götürdü ve içerideyken dönüp kızına baktı.

Arkasında, lambanın parıltısında Isabelle itilmiş gardırobu ve gizli odanın aralık kapısını gördü. Neyse ki pilotu oradan götürmüştü.

Isabelle başını iki yana salladı, konuşamadı.

Babası yatağın bir köşesine çöküp başını önüne eğdi. “Tanrım, Isabelle. Tam bir baş belasısın.”

Isabelle ne kırıdayabiliyor ne de düşünebiliyordu. Yatak odasının kapısına bakarak daireden çıkıp çıkamayacağını kafasında tarttı. “Önemsiz bir şeydi, baba. Bir çocuk.” *Oui*. “Bir randevu. Öpüşüyorduk, baba.”

“Bütün randevulaştığın çocuklar odaya işer mi? Çok popüler olmalısın.” Babası iç çekti. “Yetti artık bu uydurmaların.”

“Uydurma mı?”

“Dün gece bir pilot buldun, onu getirip bu odaya sakladın ve bugün Mösyö Lévy’ye götürdün.”

Isabelle onu doğru duymuş olamazdı. “Efendim?”

“İçeriye işeyen ve koridorda pis bot izleri bırakan, uçağı düşmüş bir pilottan bahsediyorum. Onu Mösyö Lévy’ye götürdün.”

“Neden bahsettiğini bilmiyorum.”

“Aferin sana, Isabelle.”

Babası sessiz kalınca Isabelle merakını bastıramadı. “Baba?”

“Buraya yer altı dünyasına kuryelik etmeye geldiğini ve Paul Lévy’nin örgütüyle çalıştığını biliyorum.”

“Ne?.. Nasıl?..”

“Mösyö Lévy eski arkadaşımıdır. Aslında Naziler burayı işgal ettiğinde yanıma gelip beni önemseyen tek şey olan konyak şişesinden çekip çıkardı. Bana bir iş verdi.”

Isabelle başının döndüğünü hissetti, ayakta duramıyordu. Babasının yanına otursa fazla samimi olacaktı, onun yerine kendini yavaşça haliye bıraktı.

“Senin de bu işe karışmanı istemedim, Isabelle. O yüzden seni Paris’ten gönderdim. Tehlikeye kendi yöntemlerinle ulaşacağını tahmin etmeliydin.”

“Peki ya beni gönderdiğin diğer zamanlar?” Isabelle bu soruyu sorduğu gibi pişman oldu ama düşünce aklında belirdiği anda ağzından da çıkmıştı.

“Baba olarak işe yaramazın biriyim. Bunu ikimiz de biliyoruz. En azından annenin ölümünden beri.”

“Nereden biliyoruz? Denemedin bile.”

“Denedim. Sadece sen hatırlamıyorsun. Neyse, köprünün altından çok sular aktı. Daha büyük dertlerimiz var.”

“Oui,” dedi Isabelle. Altüst olduğunu hissediyordu, dengesi bozulmuştu. Ne düşüneceğini ya da hissedeceğini bilmiyordu. Üstüne gitmektense konuyu değiştirmek daha iyiydi. “Ben... bir şey planlıyorum. Buradan bir süreliğine gideceğim.”

Babası ona baktı. “Biliyorum. Paul’le konuştum.” Uzun bir süre sessiz kaldı. “Şu anda hayatının değiştiğini biliyorsun, değil mi? Yer altında yaşamın gerekecek, benimle değil, başka biriyle de değil. Aynı yerde birkaç günden fazla duramayacaksın. Kesinlikle hiç kimseye güvenmeyeceksin. Ve artık Isabelle Rossignol değil,

Juliette Gervaise olacaksın. Naziler ve iş birlikçileri her an peşinde olacak ve seni bulurlarsa...”

Isabelle başını salladı.

Bir an için bakiştılar. Isabelle, babasıyla arasında daha önce hiç var olmamış bir bağ kurulduğunu hissetti.

“Biliyorsun, savaş esirlerine biraz merhamet gösterilir ama sen hiçbir şekilde merhamet görmeyeceksin.”

Isabelle başını salladı.

“Bunu yapabilir misin, Isabelle?”

“Yapabilirim, baba.”

Babası da başını salladı. “Aradığın kişi Micheline Babineau. Annenin Urrugne’daki arkadaşı. Kocas1 Birinci Dünya Savaşı’nda öldürölmüştü. Seni ağırlayacağını düşünüyorum. Bir de Paul’e fotoğraflara hemen ihtiyacım olduğunu söyle.”

“Fotoğraflar mı?”

“Pilotların fotoğrafları.” Isabelle’in devam eden sessizliği karşısında sonunda gülümsedi. “Gerçekten mi, Isabelle? Parçaları birleştiremedin mi?”

“Ama...”

“Sahte evrak düzenliyorum, Isabelle. Bu yüzden üst komutada çalışıyorum. Senin Carriveau’da bizzat dağıttığın broşürleri yazarak başladım ama... meğerse şair, bir kalpazanın hüneline sahipmiş. Sana Juliette Gervaise ismini kim verdi sanıyorsun?”

“Ama...”

“Düşmanla iş birliği yaptığıma inandın. Seni suçlayamam.” Isabelle babasına bakarken karşısında bir anda bir yabancı gördü; o her zamanki zalim, umursamaz adamın yerinde şimdi çökmüş bir yabancı vardı. Cesaretini toplayan Isabelle yerinden kalkıp ona doğru yürüdü ve babasının önünde diz çöktü. Başını kaldırıp ona baktı. Gözlerinin sıcak gözyaşlarıyla yandığını hissediyordu. “Neden beni ve Viann’i kendinden uzaklaştırdın?”

“Umarım ne kadar kırılgan biri olduğunu asla keşfetmezsin, Isabelle.”

“Ben kırılgan değilim,” dedi Isabelle.

Babası yarım ağızla gülümsedi. “Hepimiz kırılganız, Isabelle. Bu bizim savaş zamanlarında öğrendiğimiz bir şey.”

On Dokuz

UYARI

Paraşütlerle inen ya da zorunlu iniş yapan düşman uçağı mürettebatına doğrudan ya da dolaylı olarak yardım eden, kaçmalarını kolaylaştıran, onları saklayan veya onlara başka türlü yardımda bulunan bütün erkekler görüldükleri yerde vurulacaktır. Aynı yardımları sağlayan kadınlarsa Almanya'daki toplama kamplarına gönderilecektir.

“Sanırım kadın olduğum için şanslıyım,” diye mırıldandı Isabelle kendi kendine. Almanlar bu zamana kadar –Ekim 1941– Fransa'nın kadınların ülkesi olduğunu nasıl fark etmemişti.

Isabelle kelimeler ağzından çıkarken bile içlerindeki sahte gövde gösterisini hissetmişti.

Şu anda, hayatını tehlikeye atan Edith Cavell gibi cesur hissetmek istiyordu. Alman askerlerinin devriye gezdiği bu tren istasyonunda korkuyordu.

Ama artık geri dönüş yoktu, fikrini değiştiremezdi. Aylar süren planlama ve hazırlıktan sonra o ve dört pilot, kaçış planını denemeye hazırды.

Bu serin ekim sabahında hayatı değişecekti. Saint-Jean-de-Luz'e giden bu trene bindiği andan itibaren artık Isabelle Rossignol, La Bourdonnais Caddesi'nde yaşayan o kitapçı kız olmayacaktı.

O andan itibaren Juliette Gervaise olacaktı. Kod adıyla Bülbül'd.

"Gel." Anouk, Isabelle'in koluna girdi ve onu uyarı levhasından uzaklaştırıp gişeye götürdü.

Bu hazırlıkların üzerinden o kadar çok geçmişlerdi ki Isabelle planı ezbere biliyordu. Tek bir eksik vardı: Madam Babineau'ya ulaşma çabaları bugüne dek boşa çıkmıştı. O kilit unsur, yani bir rehber bulma işi artık Isabelle'in tek başına yapması gereken bir işi. Sol tarafında duran ve onun işaretini bekleyen Teğmen MacLeish ifti kıyafetleri giymişti. Kaçış takımından yalnızca iki Benzadrine hapı ve yakasına iğnelediği, düğmeye benzeyen küçük pusulayı almıştı. Sahte belgeleri tamamdı, o artık Felemenk bir iftiydi. Kimlik kartı ve çalışma izni vardı ama Isabelle'in babası bu belgelerin sıkı bir denetimi atlabileceğine dair güvence veremiyordu. MacLeish uçuş botlarının üst kısımlarını kesmiş ve bıyıklarını tıraş etmişti.

Isabelle ve Anouk ona doğru davranışları öğretmek için saatler harcamıştı. Ona bol bir palto ve eski, lekeli bir iş pantolonu giydirmişlerdi. Sağ elinin işaret ve orta parmağındaki nikotin lekelerini temizlediler ve ona sigarayı bir Fransız gibi baş ve işaret parmakları arasında tutarak içmeyi öğrettiler. MacLeish karşıdan karşıya geçerken sağa değil, sola bakmayı biliyordu. Ayrıca Isabelle ona yaklaşmadıka asla Isabelle'e yaklaşmamayı öğrettiler. Yol boyunca sağır ve dilsizi oynaması ve trende gazete okuması talimatı verilmişti. Ayrıca kendi biletini alacak ve Isabelle'den ayrı bir yere oturacaktı. Aynı şekilde diğerleri de öyle yapacaktı. Saint-Jean-de-Luz'e vardıklarında pilotlar Isabelle'i uzak bir mesafeden takip edecekti.

Anouk, Isabelle'e döndü. Bakışları, *hazır mısın*, diye soruyordu.

Isabelle başını yavaşça salladı.

“Kuzen Etienne trene Poitiers’den binecek, Emile amca Ruffec’den, Jean-Claude ise Bordeaux’dan.”

Diğer pilotlar... “*Oui.*”

Isabelle, ikisi İngiliz ikisi Kanadalı dört pilotla birlikte Saint-Jean-de-Luz’de inecek ve İspanya’ya uzanan dağları aşacaktı. Oraya vardığında telgraf gönderecekti. “Bülbül şakıdı,” mesajı, başardıkları anlamına gelecekti.

Anouk’u iki yanağından öptü ve mırıldanarak ona veda etti. Sonra bilet gişesine doğru hızlıca yürüdü. “Saint-Jean-de-Luz,” dedi ve görevliye parayı uzattı. Bileti alınca C platformuna yöneldi. Ne kadar istese de bir kere bile dönüp arkasına bakmadı.

Trenin düdüğü öttü.

Isabelle vagona bindi ve sol taraftaki bir koltuğa oturdu. Yolcular içeriye doluşup yerleştiler. Trene birkaç Alman askeri de bindi ve Isabelle’in karşısına oturdular.

En son MacLeish bindi. Trene adım attı ve Isabelle’in yüzüne bakmadan yanından geçti. Daha kısa görünme çabasıyla omuzlarını öne eğmişti. Kapılar rahatça kapandığında pilot, kompartımanın diğer ucundaki bir koltuğa yerleşmiş ve hemen gazetesini açmıştı.

Tren düdüğü tekrar öttü ve devasa tekerlekler dönmeye başladı. Yavaşça hız kazanıyorlardı. Kompartıman biraz sarsıldı, iki yana sallandı ve sonra düzenli bir tıkırtı çıkarmaya başladı. Tekerlekler demir raylarda tıklar tıklar ilerliyordu.

Isabelle’in karşısındaki Alman askeri kompartımanın sonuna baktı ve bakışları MacLeish’e takıldı. Arkadaşını omzundan dürttükten sonra ikisi birden ayaklandı.

Isabelle öne eğildi ve gülümseyerek, “*Bonjour,*” dedi.

Askerler hemen yerlerine oturdular ve aynı anda, “*Bonjour,* matmazel,” dediler.

“Fransızcanız oldukça iyi,” diye yalan söyledi Isabelle. Yanında oturan köylü kıyafetleri içindeki tıknaz kadın, tiksindiğini gösteren

bir ses çıkardı ve Fransızca olarak, “Kendinden utanmalısın,” diye fısıldadı.

Isabelle askerlere tatlı tatlı gülümseyerek, “Nereye gidiyorsunuz?” diye sordu. Bu vagonda saatlerce oturacaklardı. Dikkatlerini kendi üzerinde tutması iyi olurdu.

“Tours,” dedi biri. Diğeriyse, “Onzain,” diye cevapladı.

“Ah! Peki, vakit geçirmek için iyi bir iskambil oyunu biliyor musunuz? Yanımda bir deste var.”

“Evet. Evet!” dedi daha genç olan.

Isabelle çantasına uzanıp desteyi çıkardı. Diğer pilot trene binip Almanların yanından geçerken Isabelle kahkahalar atarak ikinci eli dağıtıyordu.

Kondüktör geldiğinde Isabelle ona biletini uzattı. Adam bileti aldı ve yoluna devam etti.

Sıra ona geldiğinde MacLeish aynen ona öğretildiği gibi yaptı; başını gazeteden kaldırmadan biletini uzattı. Diğer pilot da aynı şeyi yaptı.

Isabelle rahat bir nefes alarak arkasına yaslandı.

Isabelle ve dört pilot, Saint-Jean-de-Luz’e sorunsuz ulaştılar. İki kere –elbette ayrı ayrı olmak üzere– Alman kontrol noktalarından geçmişlerdi. Nöbetteki askerler bir dizi sahte belgeye doğru düzgün bakmamıştı bile. Kafalarını kaldırmadan “*Danke schön*,” diyerek geçmelerine izin vermişlerdi. Düşen uçaklardan kurtulan havacılara karşı tetikte değillerdi ve görünüşe göre böylesine cüretkâr bir planı akıllarından bile geçirmemişlerdi.

Fakat artık dağlara yaklaşıyorlardı. Isabelle dağın eteklerinde nehrin kıyısındaki küçük bir parka girdi ve suya bakan banklardan birine oturdu. Pilotlar da planlandığı gibi teker teker arkasından parka girdi. Önce MacLeish gelip yanına oturdu.

Diğerleri de onlara işitme mesafesindeki başka yerlere yerleştiler. “Notlarınız yanınızda mı?” diye sordu Isabelle.

MacLeish gömlek cebinden bir kâğıt parçası çıkardı. Üzerinde, “SAĞIR VE DİLSİZİM. ANNEMİN GELİP BENİ ALMASINI BEKLİYORUM” yazıyordu.

Diğer havacılar da aynı notlardan taşıyordu.

“Eğer bir Alman askeri herhangi birinizle uğraşırsa ona belgelerinizi ve notunuzu gösterin. Sakın konuşmayın.”

“Bir de aptalı oynarım, benim için kolay zaten.” MacLeish sırıttı.

Isabelle gülümseyemeyecek kadar endişeliydi.

Kanvas sırt çantasını çıkardı ve MacLeish’e uzattı. İçinde bazı temel ihtiyaçlar vardı: bir şişe şarap, üç domuz sosisi, iki çift kalın yün çorap ve birkaç elma. “Urrugne’da bulduğunuz yere oturun. Birlikte değil tabii. Başınızı önünüze eğin ve kitaplarınızı okuyormuş gibi yapın. Benim, ‘İşte buradasın, kuzen, biz de seni arıyorduk,’ dediğimi duyana kadar başınızı kaldırmayın. Anlaşıldı mı?”

Başlarını salladılar.

“Eğer şafak vaktine kadar dönmezsem ayrı ayrı Pau’ya yolculuk edin ve size bahsettiğim otele gidin. Eliane adında bir kadın size yardımcı olacak.”

“Dikkat et,” dedi MacLeish.

Isabelle derin bir nefes alıp onların yanından ayrıldı ve ana yola doğru yürüdü. Bir buçuk kilometre kadar sonra, gece çökerken çürük bir köprüden geçti. Yol bitince toprak zemin başladı ve dağın yeşil eteklerine kadar tırmanan bir patikaya dönüştü. Yardımına ay ışığı yetiştii. Yüzlerce küçük beyaz beneği aydınlatıyordu, keçilerdi bunlar. Bu kadar yüksekte kulübe yoktu, sadece hayvanlar için ahırlar vardı.

Isabelle sonunda onu gördü; iki katlı, kırmızı çatılı, yarı ahşap ev tam da babasının tarif ettiği gibiydi. Madam Babineau’ya ulaşamamaları şaşırtıcı değildi. Bu kulübe insanları uzak tutmak için tasarlanmış gibi görünüyordu, ona giden patika da öyleydi.

Isabelle'i gören keçiler melemeye ve telaştan birbirlerine çarpmaya başladı. Gelişigüzel bir şekilde karartılmış pencerelerden dışarı ışık sızıyordu ve bacadan keyifle tüten duman, havaya güzel bir koku yayıyordu.

Isabelle kapıya vurup bekledi. Ağır, ahşap kapı tek bir gözü ve gri bir sakalla neredeyse tamamen gizlenmiş olan bir ağzı meydana çıkaracak kadar aralandı.

"*Bonsoir*," dedi Isabelle. Yaşlı adamın nezaketen cevap vermesini bekledi ama karşılık gelmedi. "Madam Babineau'yu görmek için buradayım."

"Neden?" diye sordu adam.

"Beni Julien Rossignol gönderdi."

Yaşlı adam dişleri ile dilinin arasından bir ses çıkardı ve sonra kapı açıldı.

Isabelle'in içeride ilk fark ettiği şey, yahni oldu. Yemek, taş cepheli devasa bir şöminenin üzerinde, bir kancanın ucuna asılmış büyük, siyah bir tencerenin içinde kaynıyordu.

Geniş, ahşap kirişli odanın arkasındaki kocaman, çiziklerle dolu masada bir kadın oturuyordu. Isabelle'in durduğu yerden kömür karası paçavralar giymiş gibi görünse de yaşlı adam gaz lambasını yaktığında Isabelle kadının bir erkek gibi kaba, bol bir pantolon ve yakası deri bağcıklı keten bir gömlek giydiğini gördü. Saçları demir talaşı rengindeydi ve sigara içiyordu.

On beş yıl geçmesine rağmen Isabelle kadını hatırladı. Saint-Jean-de-Luz'de kumsalda oturdukları zamanlar aklına geldi. Kadınların kahkahalarını, Madam Babineau'nun, "Bu küçük güzellik başına sayısız bela açacak, Madeleine, oğlanlar bir gün onun etrafına üşüşecek," deyişini ve annesinin de, "Benim kızım hayatını oğlanlarla harcamayacak kadar akıllı, öyle değil mi Isabelle'im?" diye karşılık verişini hatırlıyordu.

"Ayakkabıların çamur içinde kalmış."

“Saint-Jean-de-Luz’deki tren istasyonundan buraya kadar yürüdüm.”

“İlginç.” Kadın botlu ayağıyla karşısındaki sandalyeyi ittirdi. “Ben Micheline Babineau. Otur.”

“Kim olduğunuzu biliyorum,” dedi Isabelle. Başka bir şey demedi. Bilgi bu günlerde tehlikeli bir şeydi. Özenle takas edilmesi gerekiyordu.

“Öyle mi?”

“Ben Juliette Gervaise.”

“Bana ne?”

Isabelle onları dikkatle izleyen yaşlı adama gergin bir bakış attı. Ona arkasını dönmekten hoşlanmamıştı ama başka seçeneği yoktu. Kadının karşısına oturmuştu.

“Sigara ister misin? Gauloises Bleu’dür bu. Bana üç franka ve bir keçiye mal oldu ama buna değer.” Kadın sigarasından zevkle uzun bir nefes çekti ve farklı bir kokusu olan mavi dumanı üfledi. “Seni neden umursayayım?”

“Julien Rossignol size güvenebileceğime inanıyor.”

Madam Babineau sigarasından uzun bir nefes daha çektikten sonra onu botunun tabanında söndürdü. Kalanı göğüs cebine koydu. “Karısının sizinle yakın arkadaş olduğunu söylüyor. Büyük kızının vaftiz annesiymişsiniz. O da sizin küçük oğlunuzun vaftiz babasıymış.”

“Öyleydi. Almanlar iki oğlumu da cephede öldürdü. Kocamı da bundan önceki savaşta öldürdüler.”

“Size birkaç mektup yazmıştı...”

“Posta servisi bu aralar tam bir rezalet. Ne istiyormuş benden?”

İşte o an gelmişti. Bu plandaki en büyük açık... Eğer Madam Babineau da bir iş birlikçiyse her şey bitecekti. Isabelle bu anı defalarca düşünmüş, duraksamalara kadar hayal etmişti. Kendini korumak için söyleyeceği şeyleri düşünmüştü.

Şimdi bütün bunların saçmalığını, faydasızlığını görüyordu. Balıklama dalması gerekiyordu.

“Uçakları düşen dört pilotu Urrugne’da bıraktım, beni bekliyorlar. Onları İspanya’daki İngiliz Konsoloslugu’na götürmek istiyorum. İngilizlerin onları tekrar İngiltere’ye göndermesini ve onların da uçaklarıyla Almanya’yı bombalamaya devam etmesini umuyoruz.”

Takip eden sessizlikte Isabelle bir kalp atışını, bir saatin tik tak ederek ilerleyişini ve bir keçinin uzaktan gelen melemesini duydu.

En sonunda Madam Babineau neredeyse duyulmayacak kadar yumuşak bir sesle, “Ve?” dedi.

“Ve... Pirene Dağları’nı geçmemize yardım etmesi için Basklı bir rehber ihtiyacım var. Julien bunu sizin yapabileceğinizi düşündü.”

Isabelle ilk kez kadının tüm dikkatini çekmeyi başardığını biliyordu. “Eduardo’yu çağır,” dedi Madam Babineau, yaşlı adama. Adam yerinden fırladı ve kapıyı o kadar sert bir şekilde çarparak çıktı ki tavan titredi.

Kadın yarısını içtiği sigarasını cebinden tekrar çıkarıp yaktı. Isabelle’i incelerken sessizce birkaç nefes çekip üfledi.

“Siz ne?..” diye sormaya hazırlandı Isabelle.

Fakat kadın tütün lekeli parmağını dudaklarına götürdü.

Çiftlik evinin kapısı çatırdayarak açıldı ve içeri bir adam girdi. Isabelle’in tek görebildiği, geniş omuzlar ve çuval beziydi, bir de alkol kokusu almıştı.

Adam, Isabelle’i kolundan yakalayıp sandalyesinden kaldırdı ve kabaca yontulmuş duvara savurdu. Isabelle acıyla inleyerek onun elinden kurtulmaya çalıştı ama adam onu olduğu yerde sıkıştırmıştı, diziyile bacaklarını tutuyordu.

“Almanların senin gibilere ne yaptığını biliyor musun?” diye fısıldadı. Adamın yüzü onun yüzüne o kadar yakındı ki Isabelle odaklanamıyordu. Siyah gözlerden ve gür, siyah kirpiklerden başka bir şey göremiyordu. Adam sigara ve konyak kokuyordu.

“Sen ve pilotların için bize ne kadar ödeme yapacaklarını biliyor musun?”

Isabelle o ekşi kokudan kaçmak için başını çevirdi.

“Neredeymiş bakalım şu senin pilotlar?”

Parmaklarını Isabelle’in kollarına bastırdı.

“Neredeler?”

“Ne pilotu?” dedi Isabelle nefes nefese kalmış bir halde.

“Kaçmasına yardım ettiğin pilotlar.”

“Ha... hangi pilotlar? Neden bahsettiğinizi bilmiyorum.”

Adam tekrar gürledi ve Isabelle’in başını duvara çarptı.

“Pilotları Pirene Dağları’ndan geçirmek için yardımımızı istedin.”

“Ben... bir kadın olarak... Pirene Dağları’nı mı aşacağım? Şaka yapıyor olmalısınız. Neden bahsettiğinizi bilmiyorum.”

“Madam Babineau yalan mı söylüyor yani?”

“Madam Babineau’yu tanımıyorum. Yol sormak için burada durmuştum. Kayboldum da.”

Adam tütün ve şarap lekeli dişlerini ortaya çıkararak gülümsedi. “Akıllı kız,” dedi Isabelle’i bırakarak. “Dizlerinde de en ufak bir zayıflık yok.”

Madam Babineau ayağa kalktı. “Aferin ona.”

Adam geri çekilip ona yer açtı. “Ben Eduardo.” Yaşlı kadına döndü. “Hava iyi. Kızın iradesi sağlam. Erkekler bu gece burada uyuyabilir. Korkak tipler değilse yarın onları götürürüm.”

“Bizi götüreceksiniz?” diye sordu Isabelle. “İspanya’ya?”

Eduardo, Madam Babineau’ya baktı. Madam da bakışlarını Isabelle’e çevirdi. “Sana yardım etmek bizim için büyük bir zevktir, Juliette. Evet, neredeymiş şu senin pilotlar?”

Madam Babineau şafak sökmeden epey önce Isabelle'i uyandırıp çiftlik evinin mutfağına götürdü. Ocağı önceden yakmıştı. "Kahve?"

Isabelle parmaklarını saçlarının arasından geçirerek taradı ve başına pamuklu bir atkı bağladı. "Hayır, *merci*, kahve fazla kıymetli."

Yaşlı kadın gülümsedi. "Hiç kimse benim yaşımda bir kadından şüphelenmiyor. O yüzden ticarete iyiyim. Al," diyerek Isabelle'e çatlak bir porselen fincan dolusu, buharı tüten sade kahve ikram etti. Gerçek kahveydi.

Isabelle ellerini fincanın etrafına sardı ve kahvenin o tanıdık, bir daha asla unutmayacağı aromasını derin derin içine çekti.

Madam Babineau da yanma oturdu.

Isabelle kadının koyu renkli gözlerine baktı ve o gözlerde ona annesini hatırlatan bir şefkat gördü. "Korkuyorum," diye itiraf etti Isabelle. Bunu birine ilk defa söylüyordu.

"Korkmalısın zaten. Hepimizin korkması gerekiyor."

"Eğer bir şeyler ters giderse Julien'e haber verir misin? O hâlâ Paris'te. Eğer... başaramazsak ona Bülbül'ün uçamadığını söyleyin."

Madam Babineau başını salladı.

Orada otururlarken pilotlar birer birer içeri girdi. Hâlâ gecenin bir yarısıydı, hiçbirisi de iyi uyumuş gibi görünmüyordu. Yine de buradan ayrılmaları için kararlaştırılan saat gelip çatmıştı.

Madam Babineau ekmek, lavanta balı ve kremsi keçi peynirinden oluşan bir sofraya hazırladı. Erkekler birbiriyle uyumsuz sandalyelere dizilerek masaya yaklaştılar ve hep bir ağızdan konuşarak yiyecekleri hızla mideye indirdiler.

Kapı hızla açıldı. Arkasından da gecenin soğuk havasını getirmişti. Kuru yapraklar uçuşarak içeriye girdi ve yerde dans ettiler. Küçük, siyah eller gibi şöminenin taşlarına yapıştılar. Şöminenin içindeki alevler titreyip inceldi. Sonra kapı çarpılarak kapandı.

Eduardo karşılarında, alçak tavanlı odada pejmürde bir dev gibi dikiliyordu. Tipik bir Basklıydı; omuzları bir adamı Bidassoa Nehri'nin azgın sularında karşıdan karşıya geçirecek kadar genişti

ve yüzü, kör bir bıçakla taştan oyulmuş gibi görünüyordu. Giydiği palto mevsime göre inceydi ve yamalı yerlerinin sayısı sağlam yerlerinden daha fazlaydı.

Isabelle'e espadril denen bir çift Bask ayakkabısı uzattı. Bu ayakkabıların hasır tabanlarının çetin arazi şartlarına uygun olduğu söyleniyordu.

"Yolculuk için hava şartları nasıl, Eduardo?" diye sordu Madam Babineau.

"Soğuk hava bastırmak üzere. Vakit kaybetmemeliyiz." Omzundaki eski püskü çantayı yere fırlattı ve erkeklere dönerek, "Bunlar espadril," dedi. "Yürüyüşünüzü kolaylaştıracaklar. Ayağınıza uyan bir çift bulun." Isabelle, Eduardo'nun yanında durup söylediklerini pilotlara tercüme etti.

Pilotlar söz dinleyerek sırt çantasının etrafına dizildiler ve ayakkabıları çıkarıp elden ele gezdirdiler.

"Hiçbiri bana uymuyor," dedi MacLeish.

"Olduğu kadarıyla," dedi Madam Babineau. "Ne yazık ki ayakkabıcı değiliz."

Erkekler uçuş botlarını yürüyüş ayakkabılarıyla değiştirdikten sonra Eduardo onları sıraya soktu. Hepsini teker teker inceledi, kıyafetlerini ve küçük çantalarını kontrol etti. "Ceplerinizdeki her şeyi çıkarıp burada bırakın. İspanyollar sizi en ufak hatada tutuklayacaktır. Almanlardan kaçarken kendinizi İspanyolların hapishanesinde bulmak istemezsiniz." Her birine keçi derisinden içi dolu birer şarap tulumu ve yosunlu, yumrulu dallardan el yapımı birer baston verdi. İş bitince sırtlarına, çoğunu sendeletecek kadar hızlı birer tokat attı.

"Sessizlik," dedi Eduardo. "Her zaman."

Kulübeden ayrıldılar ve engebeli arazide tek sıra halinde yürümeye başladılar. Gökyüzü solgun, mavi bir ayla aydınlanıyordu. "Gece bizim korumamız," dedi Eduardo. "Gece, hız ve sessizlik." Döndü ve bir elini kaldırarak herkesi durdurdu. "Juliette sıranın

en arkasında olacak. Ben en önde duracağım. Ben yürüdüğümde yürüyün. Tek sıra halinde ilerleyin. Konuşmak yok. Hiç yok. Üşüyeceksiniz. Bu gece buz gibi bir soğuk geliyor. Acıkacaksınız ve yakında yorulacaksınız. Yürümeye devam edin.”

Eduardo erkeklere arkasını döndü ve tepeye tırmanmaya başladı. Isabelle anında üşüdüğünü hissetti. Soğuk hava yanaklarından ve yün paltosunun dikişlerinin arasından girip içine işledi. Eldivenli elini kullanarak yakasını iyice kapattı ve çimenli yamaçtan yukarıya doğru uzun yürüyüşe başladı.

Gece saat üç sularında yürüyüş zorlaştı. Arazi dikleşti, ay görünmez bulutların arkasına kaydı ve onlara göz kırptı. Neredeyse tamamen karanlıkta kalmışlardı. Isabelle önündeki adamların nefes alıp verişlerinin zorlaştığını duyuyordu. Üşüdüklerini biliyordu. Çoğunun bu buz gibi havaya uygun kıyafetleri yoktu ve bazılarının ayakkabıları ayaklarına olmamıştı. Ayaklarının altında ince dallar çıtırdadı ve taşlar yuvarlandı. Taşlar sarp yamaçtan düşerken teneye çatıya vuran yağmur damlaları gibi sesler çıkarıyorlardı. Açlığın ilk sancıları da boş midelerini sıkıştırmaya başlamıştı.

O sırada yağmur da yağmaya başladı. Şiddetli rüzgâr aşağıdaki vadiden yükseliyor, tek sıra halinde yürüyen gruba vuruyordu. Yağmur rüzgârla birleşince açıktaki yerlerine saldıran dondurucu cam parçalarına dönüşmüştü. Isabelle’i kontrol edemediği bir titreme aldı, zorlukla nefes alıp veriyor ve tırmanmaya devam ediyordu. Yukarı, yukarı, yukarı... Ağaçlarla belirlenen sınırı geçtiler.

İleride biri acıyla bağırды ve yere yığıldı. Isabelle onun kim olduğunu göremiyordu, gece her şeyi örtmüştü. Önündeki adam durunca Isabelle onun sırtına çarptı. Adam yana doğru sendeledi, bir kayanın üzerine düştü ve küfretti.

Isabelle sesindeki canlılığı korumaya çalışarak, “Erkekler, durmayın,” dedi.

Her adımda nefes nefese kalana dek tırmanmaya devam ettiler. Eduardo dinlenmelerine izin vermiyordu. Adam diğerlerinin de

arkasında olduğundan emin olmak amacıyla bir an için durdu ve sonra kayalık yamaçtan bir keçi gibi çıkmaya devam etti.

Isabelle'in bacakları yanıyor, her adımda acıyordu. Espadrillere rağmen ayakları su toplamıştı. Her adım ıstıraba ve bir irade sınavına dönüşmüştü.

Saatler, saatler, saatler geçti... Isabelle o kadar nefessiz kalmıştı ki bir yudum su için yalvaracak sözcükler bile ağzından çıkmadı. Ama zaten Eduardo'nun onu dinlemeyeceğini biliyordu. MacLeish'in sesini duydu. Adam nefes nefese kalmış bir halde yürüyor, her kaydığında küfrediyor, açık yaralara dönüşeceğini bildiği su toplayan yerlerin acısıyla haykırıyordu. Isabelle artık izledikleri yolu çıkaramıyordu. Sadece yukarıya doğru ağır ağır çıkıyor ve göz kapaklarını açık kalmaya zorluyordu.

Rüzgâra karşı ilerlerken atkısını çıkarıp burnuna ve ağzına sardıktan sonra yola devam etti. Zorlukla aldığı nefesleri atkısını ısıttı, kumaş nemlendi ve sonra katılaşıp buz gibi oldu.

"İşte." Eduardo'nun gür sesi karanlığın içinden Isabelle'e ulaştı. Dağın o kadar yüksek bir noktasındaydılar ki burada Alman ya da İspanyol devriyelerinin olmadığı kesindi. Buradaki tehlike, doğanın güçlerinden kaynaklanıyordu.

Isabelle bir kayanın üzerine yığılıp kalırken çığlık attı ama bunu umursayamayacak kadar yorgundu.

MacLeish de onun yanma çöktü ve nefes nefese kalmış bir halde, "Yüce Tanrım," dedi. Sonra o da öne doğru yığıldı. Isabelle onu kolundan yakaladı ve adam aşağıya doğru kaymaya başlayınca onu doğrulttu.

Ondan sonra gelen kakofoniye duydu: "Tanrı'ya şükürler olsun...", "Zamanı iyi kullandık..." Sonra da yere düşen bedenlerin sesini duydu. Grup halinde, sanki bacakları onları daha fazla taşıyamıyor gibi yığılıp kalmışlardı.

"Buraya değil," dedi Eduardo. "Keçi çobanının barakasına. Oraya."

Isabelle yalpalayarak ayağa kalktı ve sıranın arkasında titreyerek bekledi. Sanki ısıyı içeride tutabilecekmiş gibi kollarını vücudunun etrafına sarmıştı ama hiç ısınamıyordu.

Kendini bir buz parçası gibi hissediyordu: narin ve kırılmış. Zihni onu ele geçirmek isteyen uyuşukluk haliyle savaşıyordu. Düşüncelerini berrak tutmak için devamlı kafasını sallaması gerekiyordu.

Bir ayak sesi duydu ve Eduardo'nun karanlıkta yanında durduğunu anladı. Yüzleri buzla karışık yağmurdan ıslanmıştı.

"İyi misin?" diye sordu Eduardo.

"Buz kestim. Ve ayaklarıma bakmaya korkuyorum."

"Su mu topladılar?"

"Yemek tabağı kadar olduklarından oldukça eminim. Yağmur mu ayakkabılarımı ıslatıyor yoksa içlerinde kan mı fokurduyor, emin olamıyorum."

Gözlerini yakan ve anında donan yaşları hissetti, kirpikleri birbirine yapışıyor.

Eduardo onu elinden tuttu ve keçi çobanının kulübesine götürdü, orada ateş yaktı. Isabelle'in saçındaki buzlar eriyip suya dönüştü ve yere damlayarak ayaklarının ucunda bir birikinti oluşturdu. Pilotların durdukları yere çöküşünü, sert ahşap duvarlara yaslanıp sırt çantalarını kucaklarına alışlarını, içlerinde yiyecek aramalarını izledi. MacLeish ona el salladı.

Isabelle erkeklerin arasından geçerek MacLeish'in yanına oturdu. Sessizlikte onların çiğneme, geğirme ve iç geğirme seslerini dinlerken o da yanında getirdiği peyniri ve elmaları yemeye başladı.

Ne zaman uykuya daldığını hatırlamıyordu. Bir an için uyanıktı, dağlarda akşam yemeği yerine geçecek olan yiyeceklerini yiyordu. Sonra birden Eduardo'nun onları uyandırdığını fark etti. Barakanın kirli camlarından içeri gri bir ışık sızıyordu. Gün boyunca uyumuş ve öğleden sonra uyandırılmışlardı.

Eduardo ateş yaktı ve bir cezve yapay kahve hazırlayıp onlara uzattı. Kahvaltı bayat ekmek ve sert peynirden oluşuyordu. İyiydi ama dünden beri şiddetlenen açlıklarım bastırmaya yetmemişti.

Eduardo hızlıca yürümeye başladı. Bu tehlikeli, buz tutmuş kaygan yolda teke gibi ilerliyordu.

Barakadan en son çıkan Isabelle olmuştu. Patikaya baktı. Gri bulutlar tepeleri gizlemiş, kar taneleri nefes alıp verişlerinden başka dünyevi bir ses kalmayacak şekilde dünyayı susturmuştu. Erkekler gözlerinin önünde kaybolarak beyazlığın içinde küçük, siyah noktalara dönüştüler. Isabelle soğğun içine daldı, durmadan tırmandı ve önündeki adamı takip etti. Karların arasında tek görebildiği oydu.

Eduardo'nun hızı yorucuydu. Dolambaçlı patikada hiç durmadan tırmanıyor, her bir nefesi akciğerlerde patlayan bir yangına dönüştüren o yakıcı, keskin soğğun farkında değilmiş gibi davranıyordu. Isabelle hızlı hızlı soluyor, ilerliyor, arkada kalan erkekleri yüreklendiriyor, tatlı sözlerle yatıştırıyor, onlara sataşıyor ve harekete geçiriyordu.

Tekrar karanlık çöktüğünde moralleri yüksek tutmak için çabalarını ikiye katladı. Midesi yorgunluktan ağrısa ve susuzluktan kavrulsa da yürümeye devam etti. Eğer aralarından biri önündekine birkaç metreden fazla uzak kalırsa bu dondurucu karanlıkta sonsuza dek kaybolabilirdi. Patikadan birkaç metre ayrılmak, ölmek anlamına geliyordu.

Isabelle gecenin içinde sürünerek yürüdü.

Önünde biri düştü ve acıyla bağırды. Isabelle koşup baktığında Kanadalı pilotlardan birini dizlerinin üzerine çökmüş halde buldu. Bıyığı donmuş olan adam, hırıltıyla soluk alıp veriyordu. "Ben bittim, bebeğim," dedi gülümsemeye çalışarak.

Isabelle onun yanında diz çöktü ve sırtının aniden buz gibi olduğunu hissetti. "Teddy'ydi, değil mi?"

"Beni yakaladın. Bak. Benim işim bitti. Siz devam edin."

"Kanada'da bir karın ya da sevgilin var mı, Teddy?"

Adamın yüzünü göremiyordu ama Isabelle onun bu soru kar sısında nasıl yutkundu unu duymuştu. “Hiç adil oynamıyorsun, bebek.”

“Ya amda ve ölümde adil diye bir şey yoktur, Teddy. Adı ne?”

“Alice.”

“Alice için ayağa kalk, Teddy.”

Teddy’nin a ırlı ını diğer yanma vererek ayaklarını topladı ını hissetti. Isabelle vücudunu ona doğru e di ve kalkarken ona yaslanmasına izin verdi. “Tamam o zaman,” dedi Teddy şiddetle titreyerek.

Isabelle onu bıraktı, önünden yürüdüğünü duyuyordu.

Derin bir i  geçirdi ve sonunda ürperdi. Açlıktan midesi kazınıyordu. Zorlukla yutkundu. Bir dakika olsun durabilmek isterdi. Ama onun yerine erkeklerin peşinden yürümeye devam etti. Zihni yeniden bulanıyor, düşünceler birbirine karı ıyordu. Tek d   nebildi i bu adımı, sonraki adımı ve ondan sonraki adımı atabilmekti.

Şafak vakti yaklaşırken kar ya mura, üzerlerindeki y n pal-tolarsa sırlıslıkla ağırlıklara dönüştü. Isabelle ne zaman a a ı inmeye ba ladıklarını fark etmemişti. Gözle görülür tek fark, erkeklerin d   mesi idi. Islak kayaların üzerinde kayıyor, tehlikeli kayalık yamaçlardan a a ı yuvarlanıyorlardı. Onları durdurmak mümkün değildi. Isabelle sadece d    lerini izliyor, nefessiz kalıp yere y  ıldıklarında ayağa kalkmalarına yardım ediyordu. Görüş mesafesi o kadar kısıtlıydı ki sürekli önlerindeki kişiyi kaybetme ve patikadan sapma korkusu yaşıyorlardı.

Eduardo  afak sökerken durdu ve yamacın içindeki gizli, karanlık bir ma arayı işaret etti. Adamlar içeri dolu tu. Oturup bacaklarını esnetirlerken yorgunlukla inliyorlardı. Isabelle onların çantalarını açtığını, son yemek kırıntılarını da kazıdıklarını gördü. Uzaklarda bir yerlerde bir hayvan hızlıca ko tu. Pençeleri, donmuş toprak zemini hafifçe kazıyordu.

Isabelle erkekleri içeriye kadar takip etti. Mağaranın içi taşlı ve çamurluydu. Eduardo eğilip o sabah topladığı ve kuşağına doldurduğu yosunları kullanarak küçük bir ateş yaktı. Alevler canlanınca, “Yemek yiyip uyuyun,” dedi. “Yarın son yürüyüşümüzü yapıyoruz.” Keçi derisinden şarap tulumuna uzandı, şarabını kana kana içti ve mağaradan çıktı.

Islak odun çıtırdarak patlarken mağarada top sesine benzer bir ses çıkardı. Fakat Isabelle ve pilotlar korkamayacak kadar yorgundu. Isabelle, MacLeish’in yanına oturdu ve yorgunlukla ona yaslandı.

“Sen bir mucizesin,” diye fısıldadı pilot.

“Akıllıca kararlar vermediğim söylenir. Bu da onun bir kanıtı olabilir.” Titredi ama bunun yorgunluktan mı yoksa soğuktan mı olduğunu bilmiyordu.

“Aptal ama cesur,” dedi pilot gülümseyerek.

Isabelle bu konuşma için ona minnettardı. “O benim.”

“Sana doğru düzgün teşekkür edemedim... beni kurtardığın için.”

“Henüz seni kurtardığımı sanmıyorum, Torrance.”

“Bana Torry de. Bütün arkadaşlarım öyle der.”

Bir şey daha söyledi – onu Ipswich’te bekleyen bir kızıdan bahsetmiş olabilirdi- ama Isabelle onu duyamayacak kadar yorgundu.

Uyandığında yağmur yağıyordu.

“Kahretsin,” dedi adamlardan biri. “Çok fena yağıyor.”

Eduardo mağaranın dışında durdu. Güçlü bacaklarını iki yana açmıştı, yüzü ve saçları yağmurdan sıırıslıklamdı ama o bunu fark etmiyor gibiydi. Arkasında karanlıktan başka bir şey görünmüyordu.

Pilotlar sırt çantalarını açtılar. Artık kimseye yemek zamanının geldiğini söylemek gerekmiyordu, rutini biliyorlardı. Durmalarına izin verildiği zaman sırasıyla içiyor, yiyor ve uyuyorlardı. Uyandırıldıklarında da yiyor, içiyor ve canlarını ne kadar acıtsa da ayağa kalkıyorlardı.

Ayaĝa kalktıklarında erkeklerden bir homurtu yükseldi. Bazıları küfretti. Yaĝmurlu bir geceydi ve ay görünmüyordu. Ortalık tamamen karanlıktı.

Daĝı a mı lar –dün gece geçtikleri yer neredeyse bin metredeydi– ve diĝer tarafın yarısına kadar inmi lerdi ama hava k t le iyordu.

Isabelle maĝaradan ayrıldıĝında ıslak dallar yüzünü tokatladı. Eldivenli eliyle onları itti ve yürümeye devam etti. Sopası her adımda yeri dövüyordu. Yaĝmur, kil ta ını buz gibi kayganla tırmı tı ve yanlarından bir dere halinde akıyordu. Isabelle önündeki adamların homurdandıĝını duydu. Su toplamı  ve aĝrıyan ayaklarıyla güçlükle yürümeye devam etti. Eduardo'nun belirlediĝi hız işkence gibiydi. Onu hiçbir şey durduramıyor ya da yava latamıyordu ve pilotlar ona yeti mekte zorlanıyordu.

Isabelle birinin, “Bakın!” dediĝini duydu.

Uzakta bir yerde ı ıklar parıldıadı. Beyaz ışıkların olu turduĝu örümcek aĝı, karanlıĝı bölüyordu.

“ spanya,” dedi Eduardo.

Manzara, grubu canlandırmı tı. Sopalarını yere vurarak yola devam ettiler. Zemin giderek d zle irken ayakları da yere daha saĝlam basıyordu.

Bu tarafa doĝru kaç saat y r m  lerdi? Be  miydi? Altı mıydı? Isabelle bunu biliyordu. Sadece bacaklarını sızlatacak ve sırtını aĝrıtacak kadar yürüdüklerini biliyordu. Yaĝmur devam ediyor ve gözlerindeki suları siliyordu. Midesindeki boşluk, kudurmu  bir hayvana d n    t . Ufukta solgun gün ı ıĝı göründü. Eflatun bir çizgi önce pembeye, girintili çıkıntılı yoldan a aĝı indikçe de sarıya dönüştü. Isabelle'in ayakları o kadar aĝrı mı tı ki acıdan  ıĝlık atmamak için dişlerini sıkmak zorunda kaldı.

Dördüncü kez ak am   kt ĝ nde Isabelle bütün zaman ve mekân algısını yitirmi ti. Nerede oldukları ya da bu i kencenin daha ne kadar s receĝi konusunda hiçbir fikri yoktu. Düşünceleri

basit bir hedefe dönüşmüştü. Zihninde dönüp duruyor, acıyla attığı adımlara ayak uyduruyorlardı. *Konsolosluk, konsolosluk, konsolosluk.*

“Durun,” dedi Eduardo elini kaldırarak.

Isabelle, MacLeish’e çarptı. Pilotun yanakları soğuktan kıpkırmızı olmuş, dudakları çatlamış ve nefes alıp veriş i düzensizleşmişti.

Isabelle fazla uzakta olmayan bulanık, yeş il bir yamacın ötesinde açık yeş il üniformalarıyla devriye gezen askerleri gördü.

İlk düşüncesi, *İspanya’dayız*, oldu, sonra Eduardo ikisini birden bir ağaç sırasının arkasına sürükledi.

Uzun bir süre orada saklandıktan sonra yeniden yola koyuldular.

Isabelle saatler sonra yaklaştıkları suyun gürültüsünü duydu. Nehre yaklaştıkça ses diğer her şeyi bastırdı.

Sonunda Eduardo durup adamları çevresine topladı. Bir çamur birikintisinin ortasında duruyordu, espadrilleri pislikten görünmez olmuştu. Arkasındaki gri granit uçurumlarda yer çekimi kanunlarını hiç e sayan incecik ağaçlar yetişmişti. Heybetli, gri kayaların arasında çalılıklar filizlenmişti.

“Gece çökene kadar burada saklanıyoruz,” dedi Eduardo. “Bu yamacın ötesinde Bidassoa Nehri var. Diğer kıyısı İspanya. Az kaldı ama az kalmış olmasının hiçbir önemi yok. Nehir ile özgürlüğünüz arasında köpekli devriyeler var. Bu devriyeler kıpırdadığını gördükleri her şeye ateş açar. Sakın kıpırdamayın.”

Isabelle, Eduardo’nun gruptan uzaklaşmasını izledi. O gittikten sonra pilotlarla birlikte devasa kayaların arkasına ve devrilmiş ağaçların rüzgâr almayan taraflarına çömeldiler.

Yağmur üzerlerine saatlerce bardaktan boşanırcasına yağdı ve altlarındaki çamuru bataklığa çevirdi. Isabelle titreyerek dizlerini göğsüne kadar çekip gözlerini kapattı. Bitkin düşmüş bir halde imkânsız olduğunu sandığı derin bir uykuya daldı fakat uyurken zaman fazlasıyla hızlı ilerliyordu.

Gece yarısı Eduardo onu uyandırdı.

Gözlerini açtığında Isabelle'in ilk fark ettiği şey, yağmurun kesildiği oldu. Tepelerindeki gökyüzü yıldızlarla doluydu. Yorgun bir halde ayağa kalktı ve bütün vücudu anında sızlamaya başladı. Pilotların ayaklarının ne kadar ağrıdığını tahmin bile edemiyordu, onun en azından ayağına uyan ayakkabıları vardı.

Gecenin himayesinde yeniden yola koyuldular. Adımlarının sesini nehrin gürültüsü bastırıyordu.

Ve sonra oraya vardılar; devasa bir vadinin ucunda, ağaçların arasında duruyorlardı. Aşağıda, uzakta su gürüldüyor, çağıldayarak ve kayalara çarparak akıyordu.

Eduardo onları çevresine topladı. "Karşıya yüzerek geçemeyiz. Yağmur, nehri hepimizi yutabilecek bir canavara çevirdi. Beni takip edin."

Nehir boyunca iki ya da üç kilometre yürüdüler ve sonra Eduardo tekrar durdu. Isabelle bir gıcırta duydu. Yükselen denizlerde uzanan bir kayığın sesi gibiydi, ara sıra çatırtılar geliyordu.

Başta hiçbir şey görünmüyordu. Sonra tüm hızıyla akan beyaz uçlu nehrin karşısında parlak, beyaz projektörler yandı ve vadinin bu yakasını karşı kıyıya bağlayan köhne bir asma köprüyü aydınlattı. İleride bir İspanyol kontrol noktası vardı, nöbetçiler devriye geziyordu.

"Vay canına," dedi pilotlardan biri.

"Lanet olsun," dedi bir diğeri.

Isabelle çalılıkların arkasında büzüşerek bekleyip nehri tarayan projektörleri izleyen adamların arasına katıldı.

Eduardo zamanın geldiğini bildirdiğinde saat gece ikiyi geçiyordu. Vadinin diğer tarafında hareket yoktu. Eğer şansları böyle giderse –eğer hiç şansları olduysa– nöbetçiler nöbet yerlerinde uyuyakalmış olmalıydı.

"Gidelim," diye fısıldadı Eduardo ve erkekleri kaldırıp köprü'nün başına götürdü. İki yanında gevşekçe sallanan halatlar ve altında ahşap zemin vardı. Gürüldeyerek akan beyaz nehir, tahta-

ların arasından şeritler halinde görünüyordu. Tahtalardan bazıları eksikti. Köprü rüzgârda iki yana sallanıyor ve mızımız bir şekilde gıcırıyordu.

Isabelle adamlara baktı, çoğu hayalet gibi solgundu.

“Adım adım,” dedi Eduardo. “Tahtalar zayıf görünüyor ama ağırlığınızı taşıyacaktır. Altmış saniye içinde geçmeniz gerekiyor, iki projektör arasında o kadar zaman var. Diğer tarafa geçtiğiniz anda dizlerinizin üzerine çökün ve karakolun penceresinin altından emekleyin.”

“Bunu daha önce yaptın, değil mi?” diye sordu Teddy. “Daha önce” derken sesi çatlamıştı.

“Çok yaptım, Teddy,” diye yalan söyledi Isabelle. “Bir kız yapabiliyorsa senin gibi güçlü bir pilot için hiç sıkıntı olmayacaktır. Öyle değil mi?”

Pilot başını salladı. “Hem de hiç.”

Isabelle, Eduardo’nun geçişini izledi. O diğer tarafa vardığında pilotları birbirine yaklaştırdı. Altmış saniyelik araları sayıp onları teker teker halat köprüye gönderdi ve nefesini tutarak her bir pilot karşı kıyıya ulaşana kadar yumruklarını sıkıp onları izledi.

Sonunda onun sırası geldi. Islak kapüşonunu kafasından çıkardı ve ışığın onu sıyrarak geçip devam etmesini izledi. Köprü çok dayanıksız ve çürük görünüyordu. Ama erkeklerin ağırlığını taşıymıştı, onunkini de taşıyacaktı.

Halatları kavradı ve ilk tahtaya adımını atınca köprü bir sağa bir sola sallandı. Aşağı bakan Isabelle, otuz metre aşağıda gürülderek akan beyaz suları gördü. Dişlerini sıkarak adım adım ilerledi, diğer tarafa ulaşana dek tahtalara tek tek basarak geçti. Karşıya vardığında hemen dizlerinin üzerine çöktü. Projektör üzerinden geçti. Emekleyerek ilerledi, toprak zeminden geçti ve Eduardo’nun yanına sinmiş olan pilotların beklediği çalılıklara ulaştı.

Eduardo onları gizli bir tepecikten geçirdi ve sonunda uymalarına izin verdi. Güneş yeniden doğduğunda Isabelle gözlerini kırıştıtarak kendine gelmeye çalıştı.

“Burası o kadar da kötü değilmiş,” diye fısıldadı yanında duran Torry.

Isabelle mahmur gözlerle çevresine baktı. Toprak bir yolun üzerindeki bir hendekte, ağaçların arasındaydılar.

Eduardo onlara şarap uzattı. Gülümsemesi, Isabelle’in gözlerinde parlayan güneş kadar parlaktı. “Orada,” dedi Eduardo, fazla uzakta olmayan bisikletli bir kadını işaret ediyordu. Kadının arkasındaki şehir, fildişi renginde ışıldıyordu. Resimli çocuk kitaplarının sayfalarının arasından fırlamış gibiydi; döner kulelerle, saat kuleleriyle ve kilise kuleleriyle doluydu. “Almadora sizi San Sebastián’daki konsolosluğa götürecektir. İspanya’ya hoş geldiniz.”

Isabelle oraya varmak için yaşadıkları bütün zorlukları ve her adımına eşlik eden korkuyu anında unutmuştu. “Teşekkür ederim, Eduardo.”

“Bir dahaki sefere bu kadar kolay olmayacak,” dedi.

“Bu sefer de kolay değildi,” diye karşılık verdi Isabelle.

“Bizi beklemiyorlardı. Yakında beklemeye başlayacaklardır.”

Tabii ki haklıydı. Alman devriyelerden saklanmak ya da kollarını köpeklerden gizlemek zorunda kalmamışlardı. İspanyol gözcüler de rahattı. “Ama daha fazla pilotla tekrar geldiğinde ben burada olacağım,” diye söz verdi Eduardo.

Isabelle başını sallayarak minnettarlığını gösterdi ve çevresindeki adamlara döndü. Onlar da kendisi kadar bitkin görünüyordu. “Haydi bakalım, çocuklar, gidiyoruz.”

Isabelle ve diğerleri eski, paslı bir bisikletin yanında bekleyen genç kadına doğru sendeleyerek ilerlediler. Sahte tanıştırmalardan sonra Almadora onları toprak yollardan ve arka sokaklardan yürüttü. Kilometreler sonra San Sebastián’ın tarihî kısmı Parte

Vicjo'da gösterişli, karamel renkli bir binanın önünde durdular. Isabelle uzaktaki dalgakırana vuran dalgaların sesini duyabiliyordu.

"*Merci*," dedi kıza.

"*De nada*."³³

Isabelle başını kaldırdı ve cilalı siyah kapıya baktı.

"Haydi, çocuklar." Taş basamaklardan hızla çıktı. Kapıya gelince üç kere sertçe vurdu ve sonra zili çaldı. Tertemiz, siyah takım elbiseli bir adam kapıyı açtığında Isabelle ona, "İngiliz Konsolosu'nu görmek istiyorum," dedi.

"Sizi bekliyor muydu?"

"Hayır."

"Matmazel, Konsolos oldukça yoğun bir..."

"Yanımda Paris'ten dört Kraliyet Hava Kuvvetleri pilotu getirdim."

Adamın gözleri kocaman açıldı.

MacLeish öne çıktı. "Teğmen Torrance MacLeish. Kraliyet Hava Kuvvetleri'nden."

Diğerleri de sırayla kendilerini tanıttılar, omuz omuza duruyorlardı.

Kapı açıldı. Dakikalar içinde Isabelle kendini rahatsız bir deri koltukta buldu. Karşısındaki geniş masanın arkasında yorgun görünümlü bir adam oturuyordu. Pilotlar onun arkasında esas duruşa geçmişti.

"Size Paris'te uçakları düşen dört pilotu getirdim," dedi Isabelle gururla. "Güneye giden trene bindik ve Pirene Dağları'nı yürüyerek geçtik."

"Yürüdünüz mü?"

"Tırmandık, desek daha doğru olabilir."

33 (İsp.) Bir şey değil. (ç. n.)

“Paris’ten Pirene Dağları’na tırmanıp İspanya’ya mı geldiniz?” Konsolos arkasına yaslandı, gülümsemesinin izleri yüzünden tamamen silinmişti.

“Bir kere daha yapabilirim. Artan Hava Kuvvetleri bombalamaları yüzünden düşen çok pilot olacak. Onları kurtarmak için maddi desteğe ihtiyacımız var. Kıyafetler, belgeler ve yemek için para gerekiyor. Yol boyunca barınmamızı sağlayan insanlar için de bir şeyler lazım.”

“MI9’u arasanız iyi olabilir,” dedi MacLeish. “Juliette’in ekibinin neye ihtiyacı varsa karşılayacaklardır.”

Adam başını iki yana salladı, duyduklarına inanamıyordu. “Bir kız, pilotları Pirene Dağları’ndan yürüyerek geçiriyor. Mucizeler hiç bitmeyecek mi?”

MacLeish, Isabelle’e bakıp gülümsedi. “Kesinlikle mucize, efendim. Ben de ona tam olarak aynı şeyi söyledim.”

Yirmi

İşgal altındaki Fransa'dan çıkmak zor ve tehlikeliydi. Geri dönmekse –en azından hevesle gülümseyen yirmi yaşındaki bir kız için– kolaydı.

San Sebastián'a gelmesinin üzerinden yalnızca birkaç gün geçmişken ve sayısız toplantı ve sorgulamadan sonra Isabelle yeniden Paris trenindeydi. Üçüncü sınıf vagonda, son dakikada bulabildikleri tek uygun yer olan ahşap merdivenlerden birinde oturuyordu. Yanından geçtikleri Loire Vadisi'ni izliyordu. Vagon dondurucu bir şekilde soğuktu ve içerisi geveze Alman askerleriyle, bakışlarını yerden, ellerini kucaklarından kaldırmayan, sindirilmiş Fransız erkekleri ve kadınlarıyla doluydu. Isabelle'in çantasında bir parça sert peynir ve bir elma vardı ama aç olmasına rağmen –hatta açlıktan ölmek üzereydi– çantasını açmadı.

Yırtık pırtık, şekli bozulmuş kahverengi pantolonunun ve yün paltosunun içinde dikkat çektiğini hissediyordu. Yanakları rüzgârdan yanmış, sıyrılmıştı. Dudaklarıysa kurumuş ve çatlamıştı. Ama asıl değişimler içindeydi: Pirene Dağları'nda başardığı şeylerin verdiği gurur onu değiştirmiş, olgunlaştırmıştı. Hayatında ilk defa ne yapmak istediğini biliyordu.

MI9'dan bir ajanla buluşmuş ve kaçış rotasını resmî olarak belirlemişlerdi. Birincil bağlantı kendisiydi, ona Bülbül diyorlardı. Çantasının astarında yüz kırk bin frank gizliydi. Bu, pilotlar için

güvenli evler kurmaya, yiyecek ve kıyafet almaya ve yolda onları barındırmaya cesaret edenleri desteklemeye yetecek bir miktardı. Bağlantısı Ian'a (kod adı Salı) başka pilotların da geleceği sözünü vermişti. Paul'e, "Bülbül çakıldı," mesajını gönderdiği an, belki de hayatının en gururlu anıydı.

Paris'te trenden indiğinde sokağa çıkma yasağının başlamasına az kalmıştı. Sonbaharın etkisi altındaki şehir soğuk ve karanlık gökyüzünün altında âdeta titriyordu. Rzgâr, çıplak ağaçların arasında dolandı, boş çiçek sepetlerini tıkırdattı ve tenteleri dalgalandırdı.

Isabelle, La Bourdonnais Bulvarı'ndaki eski evinin önünden geçmek için yolunu değiştirdi, oradan geçerken bir... özlem dalgası hissetti. Hatırladığı kadarıyla hayatında yuvası olmaya en çok yaklaşan yer orasıydı ama Isabelle aylardır ne içeri girmiş ne de babasını görmüştü. Kaçış rotası başladığından beri birlikte olmaları güvenli değildi. Onun yerine yeni evi olan küçük, pis daireye gitti.

Uyumsuz masa ve sandalyeleri, yerde bir dşeği ve hiçbir şeyi soğutamayan bir buzdolabı vardı. Haliya eski kiracının tütün koku su sinmişti ve duvarlarda nem lekeleri vardı.

Isabelle dış kapıda durdu, etrafına baktı. Sokak sessiz ve karanlıktı. Anahtarı kilide sokup hafifçe oynattı. Sesi duyunca içeride bir tehlike sezdi. Bir şeyler tersti, tuhaftı, olmaması gereken bir yerde bir gölge vardı. Yan taraftan, sahibinin aylar önce terk ettiği lokantadan metal tıngırtıları geliyordu.

Kendi çevresinde yavaşça döndü ve karanlık, sessiz sokağa baktı. Birkaç yere görünmeyen kamyonlar park edilmişti ve birkaç küçük, hüzünlü kafe, kaldırıma üçgen ışıklar saçıyordu. Parıltının içinde askerler bir ileri bir geri giden ince silüetler halinde görünüyordu. O hayat dolu mahalleyi bir terk edilmişlik havası sarmıştı.

Sokağın karşısında yanmayan bir lamba vardı, çevresindeki gece havasından azıcık daha karanlıktı.

Oradaydı. Isabelle onu göremese de orada olduğunu biliyordu.

Yavaşça merdivenlerden aşağıya doğru ilerledi. Gözünü dört açmıştı ve merdivenlerden temkinli bir şekilde iniyordu. Nefes alıp verişini duyabildiğinden emindi, fazla uzakta olamazdı. Isabelle'i izliyordu. Isabelle onun dönüşünü beklediğini, endişelendiğini içgüdüsel olarak biliyordu.

Sessizce, "Gaëton," dedi. Sesinin ayartıcı, onu yakalamaya çalışan bir tonda çıkmasına izin verdi. "Bir aydır beni takip ediyorsun. Neden?"

Karşılık gelmedi. Sessizlik, çevresindeki rüzgârla birlikte esti. Onu ısırtıyor, üşütüyordu.

"Buraya gel," diye yalvardı başını öne eğerek.

Hâlâ cevap yoktu.

"Kim hazır değilmiş, gördük," dedi Isabelle. Bu sessizlik canını yakıyordu ama aynı zamanda anlıyordu da. Aldıkları bütün riskler arasında aşk, muhtemelen en tehlikelisiydi.

Belki de Isabelle yanılıyordu, o burada değildi. Hiç olmamıştı, onu hiç izlememiş, beklememişti. Belki de Isabelle sadece onu istemeyen bir adamı özleyen aptal bir kızdı ve boş bir sokakta tek başına duruyordu.

Hayır.

O buradaydı.

Kış bir öncekinden bile daha sert geçiyordu. Öfkeli bir Tanrı, Avrupa'yı, kurşun rengi bir gökyüzü ve günlerce dinmeyen kar yağışıyla cezalandırıyordu. Zaten kasvetli ve çirkin olan dünyaya bir de acımasız soğuk eklenmişti.

İşgal Bölgesi'ndeki birçok küçük şehir gibi Carriveau da bir çaresizlik adasına dönüşmüş, çevresiyle bağları kopmuştu. Köylülerin, çevrelerindeki dünyada olup bitenlerle ilgili bilgisi kısıtlıydı ve hayatta kalmak bu kadar çaba isterken hiç kimsenin propagandacı

gazeteleri de erek gerçeği aramak için zamanı yoktu. Tek bildikleri, Amerikalılar savaşa katıldığından beri Nazilerin daha öfkeli, daha acımasız olduklarıydı.

1942  ubat'ının kasvetli ve dondurucu bir sabahında,  afaktan önce ağaçların dalları sarkmışken ve camlar çatlamış buz göletleri gibi görünürken Viann erkenden uyandı ve yatak odasının fazlasıyla eğimli tavanına baktı. Gözlerinin arkasında âdeta beyni zonk-luyordu. Terlemişti ve her yeri ağrıyordu. Nefes almaya çalıştığı zaman akciğerleri yanıyor,  ks rmesine sebep oluyordu.

Yataktan çıkmak cazip gelmiyordu fakat açlıktan ölmek de cazip değildi. Bu kış, karneleri gittikçe daha da i e yaramaz oluyordu; alınacak yemek, ayakkabı, kumaş ya da deri yoktu. Viann'in artık   mine için odunu ya da elektriği ödeyebilecek parası yoktu. Gaz bu kadar değerliyken banyo yapmak gibi basit bir i  bile katlanıl-ması gereken bir angaryaya d n  m   t . Sophie'yle bir yorgan ve battaniye dağının altında birbirlerine yavru köpekler gibi sokulup uyuyorlardı. Son birkaç aydır Viann odundan yapılmış her  eyini yakmaya ve değerli  yalarını satmaya başlamıştı.

Sahip olduğu neredeyse bütün giysileri; pazen pantolonunu, kendi ördüğü i   ama ırını, eski bir y n süveteri ve atkıyı üzerine geçirmişti ama yataktan çıktığında hâlâ titriyordu.

Ayakları yere değdiğinde soğuktan oluşan  işliklerin acısıyla inledi. Y n bir etek alıp onu da pantolonunun üzerine giydi. Bu kış o kadar çok kilo vermişti ki kıyafetlerinin belini sıkması gere-kiyordu.  ks rerek merdivenlerden indi. Nefesi, ağzından çıktığı gibi kaybolan beyaz dumanlar halinde önünden ilerliyordu.

Yüzbaşı gideli haftalar olmuştu. Viann itiraf etmek istemese de bugünlerde yokluğu, varlığından daha kötüydü. En azından burada olduğunda yiyecek yemekleri ve   minede yakacak odunları oluyordu. Yüzbaşı evin soğuk olmasına izin vermiyordu. Viann onun getirdiği yiyeceklerden olabildiğince az yiyor, a  kalmanın kendi görevi olduğunu söylüyordu. Hangi anne çocuğunun acı çekme-

sine seyirci kalabilirdi ki? Viann, Fransa'ya bağılılığını gerçekten kanıtlamak için Sophie'nin aç kalmasına izin mi verecekti?

Karanlıkta ayağındaki iki çift delinmiş çorabın üzerine bir çift daha giydi. Sonra bir battaniyeye sarındı ve Sophie'nin eski bebeklik battaniyesinden yakın zamanda diktiği eldivenleri taktı.

Buz gibi mutfakta bir gaz lambası yakıp dışarı çıktı. Ahıra giden buz tutmuş, kaygan yokuşu çıkarken yavaşça hareket ediyor, güçlkle nefes alıyordu. İki kere kaydı ve donmuş çimenlerin üzerine düştü.

Ahırın metal kapı kolunun soğuğu, kalın eldivenlerine rağmen elini acıtmıştı. Viann kapıyı kaydırarak açmak için bütün ağırlığını kullanmak zorunda kalmıştı. İçeri girince lambayı yere bıraktı. Bu zayıf haliyle arabayı hareket ettirme düşüncesi bile kaldırılabileceğinden fazlaydı.

Derin, acı verici bir nefes aldı, kendini hazırladı ve arabaya doğru gitti. Vitesi boşa alıp tampona yaslanarak onu bütün gücüyle itmeye başladı. Araba düşünce düşünce ilerliyormuş gibi yavaşça ilerledi.

Zemindeki kapak ortaya çıktığında Viann gaz lambasını tekrar eline aldı ve merdivenlerden yavaşça indi. Okuldan kovulmasından ve parasını bitirmesinden sonraki o uzun, karanlık aylarda aile yadigârlarını bir bir satmıştı: tavşanlara ve tavuklara kış boyunca yem verebilmek için bir tablo, bir çuval un için bir Limoges çay seti, bir çift sıska tavuk için gümüş tuz ve biberlikler.

Annesinin mücevher kutusunu açtı ve kadife astarla kaplı içine baktı. Eskiden burada bir sürü imitasyon takı, birkaç tane de iyi mücevher vardı: küpeler, gümüş telkâri bir bilezik ve dövme metalden yapılmış, yakutlarla süslü bir broş. Şimdi yalnızca inciler kalmıştı.

Viann eldivenlerinden birini çıkardı ve incilere uzanıp onları avucuna aldı. İnciler ışıktta genç bir kadının teni gibi parlıyordu.

Viann'ın annesiyle ve aile mirasıyla arasındaki son bağı bu incilerdi.

Artık Sophie onları evlendiği gün takamayacak ya da kendi kızlarına bırakamayacaktı.

“Ama bu kış yemek yiyebilecek,” dedi Viann. Sesinin titremesine sebep olan Şey keder miydi, üzüntü müydü, yoksa rahatlama mıydı, emin olamıyordu. Ama satacak bir Şeyi olduğu için Şanslıydı.

 ncilere baktı. Avucundaki ağırlıklarının ve vücut ısısını çekiŐlerini hissetti. Kısacık bir an için ıŐıldadıklarını gördü. Sonra asık bir suratla eldivenini eline geçirdi ve merdivenlerden yukarı çıktı.

   hafta daha perişan eden soğuklarla, Beck’ten bir haber gelmeden geçmişti. Şubat ayının sonlarında, dondurucu bir günde Viann baş ağrısı ve ateŐler içinde uyandı.  ks rerek yataktan fırladı ve titredi, bir battaniyeyi sırtına aldı. Ama hiç faydası olmadı. Pantolonuna, iki kazağına ve    çift  orabına rağmen vücudunu kontrol edilemez bir titreme sarmıştı. Dışarıda rüzgâr uğulduyor, panjurları tıkırdatıyor, kapalı g lgeliklerin ardındaki, buz tuttuğu için parlayan camları titretiyordu.

Sabah rutinini ağır ağır tekrarladı. Göğsünden yukarıya doğru öksürük yükselmesin diye nefes almamaya çalıştı. Soğuktan ŐiŐen ayakları attığı her adımda sızlarken Sophie’ye sulu mısır lapasından oluşan yavan bir kahvaltı hazırladı. Sonra ikisi birlikte dışarı çıkıp kar tanelerinin arasına karıştılar.

Hiç konuşmadan güçlükle Şehre doğru yürüdüler. Kar durmak bilmiyordu. Önlerindeki yolu beyazlara boyuyor, ağaçları kaplıyordu.

Kilise Şehrin bir ucundaki k  k bir alanın üzerine kurulmuştu. Bir tarafında nehir, bir tarafında eski manastırın kireç taşından duvarları vardı.

“Anne, sen iyi misin?”

Viann yeniden öne eğildi ve kızının elini sıktı, eldiven dışında hiçbir şey hissetmemişti. Nefesi ciğerlerinde tekledi ve içi yandı. “Ben iyiyim.”

“Kahvaltı yapmalıydın.”

“Aç değildim,” dedi Viann.

“Ah,” dedi Sophie yoğun karda güçlkle yürümeye çalışırken.

Viann, Sophie’yi şapele götürdü. İçerisi artık nefeslerinin buharını görmemelerine yetecek kadar sıcaktı. Zarif ahşap kirişlerle desteklenen nef, zarıfçe yukarıya doğru kavisleniyor, dua etmek için birleşmiş ellere benziyordu. Vitray camlar renk parçalarıyla ışıldıyordu. Sıraların çoğu doluydu ama hiç kimse konuşmuyordu. Bu kadar soğuk bir günde, böylesine ağır geçen bir kışta herkes sessizdi.

Kilise çanları art arda çaldı ve nefte bir çınlama yankılandı. Sonra devasa kapılar çarpılarak kapandı. Karın arasından sızmayı başaran azıcık doğal ışığı da söndürmüştü.

Viann kendini bildi bileli bu kiliseyi yönetmiş olan nazik ve yaşlı Peder Joseph minbere çıktı. “Bugün aramızda olmayan erkekler için dua edeceğiz. Bu savaşın daha fazla uzamaması için dua edeceğiz... ve düşmanımıza direnme gücüne kavuşmak, olduğumuz gibi kalmak için dua edeceğiz.”

Viann’ın duymak istediği vaaz bu değildi. Kiliseye, soğuğu göze alarak Peder’in vaazlarında teselli bulmak için gelmişti. “Onur”, “görev” ve “sadakat” gibi sözcüklerden ilham almayı bekliyordu. Ama bugün bu ülküler ona hayattan çok ama çok uzak geliyordu. İnsan hasta, üşümüş ve açken bu ülkülere nasıl tutunabilirdi? Ne kadar az miktarda olursa olsun düşmandan yemek alırken Viann komşularının yüzüne nasıl bakabilirdi? Diğerleri ondan da açtı.

O kadar derin düşüncelere dalmıştı ki ayinin bittiğini fark etmesi biraz zaman aldı. Ayağa kalkınca başını döndü ve dengesini sağlamak için sıraya tutundu.

“Anne?”

“İyiyim.”

Çoğu kadın olan cemaat üyeleri sol taraflarındaki koridordan tek sıra halinde geçti.

Hepsi de en az onun kadar güçsüz ve zayıf görünüyordu, kat kat yünlere ve gazete kâğıtlarına sarınmışlardı.

Sophie, Viann'ın elini tuttu ve onu ardına kadar açık olan çift kanatlı kapıdan dışarı çıkardı. Eşiğe geldiklerinde Viann duraksadı, titriyor ve öksürüyordu. O beyaz ve soğuk dünyaya tekrar dönmek istemiyordu.

Eşikten geçti (Evlendikten sonra Antoine onu burada kucasına alıp taşımıştı... Hayır, orası Le Jardin'in kapısıydı. Viann'ın kafası karışmıştı) ve kar fırtınasının içine daldı. Sık örgülü atkısını başının etrafına sarıp boğazında düğümledi. Öne eğilip rüzgârı kesmeye çalışarak ıslak, yoğun karın içinde zorlukla yürümeye başladı.

Bahçesinin kırık kapısına geldiğinde nefes almakta güçlük çekiyordu ve şiddetli bir öksürük krizine tutulmuştu. Karlarla kaplı motosikletin ve makineli tüfeklerle dolu sepetinin etrafından dola-
narak çıplak dalların olduğu bostana girdi. *Dönmüş*, diye düşündü duygusuzca. Artık Sophie bir şeyler yiyebilecekti... Ön kapıya varmak üzereyken yere yığılacağım hissetti.

“Anne!”

Sophie'nin sesini, içindeki korkuyu duydu ve *onu korkutuyorum*, diye düşündü. Bunun için üzgündü ama bacakları onu taşıyamayacak kadar zayıftı ve yorgundu... çok yorgundu...

Uzaktan kapının aralandığını, kızının “Yüzbaşı!” diye çığlık attığını ve ahşaptan yükselen ayak seslerini duydu.

Yere kapaklanmış, başını karla kaplı basamağa sertçe vurmuş ve oracığa yığılıp kalmıştı. *Biraz burada dinlenir, sonra da kalkıp Sophie'ye öğle yemeği hazırlarım*, diye düşündü. *Ama yiyecek ne var ki?*

Sonra süzüldüğünü, hayır, belki de uçtuğunu hissetti. Gözlerini açamıyordu, çok yorgundu ve başı ağrıyordu ama hareket ettiğini, sallandığını hissediyordu. *Antoine, sen misin? Beni kollarına mı aldın?*

“Kapıyı aç,” dedi biri, bir tahta diğerine sürtündü ve sonra, “Paltosunu çıkaracağım. Gidip Madam de Champlain’i çağır, Sophie,” dedi aynı kişi.

Viann yumuşak bir şeyin üzerine uzandığını hissetti. Bir yatak.

Çatlamış, kuru dudaklarını ıslatıp gözlerini açmaya çalıştı. Bunun için çok büyük bir çaba sarf ederek iki deneme yapması gerekmişti. Sonunda başardığındaysa görüşü bulanıktı.

Yüzbaşı Beck, Viann’ın yatak odasında, yatağında, onun yanına oturmuştu. Elini tutuyordu ve öne eğilmişti, yüzleri birbirine yakındı.

“Madam?”

Viann adamın ılık nefesini yüzünde hissetti.

Rachel, koşarak odaya girerken, “Viann!” dedi.

Yüzbaşı Beck anında ayağa fırladı.

“Karların içinde bayıldı ve başını basamağa çarptı, madam. Ben de onu buraya taşıdım.”

“Size minnettarım,” dedi Rachel başını sallayarak. “Onunla ben ilgilenirim, Yüzbaşı.”

Beck orada durdu ve sertçe, “Yemek yemiyor,” dedi. “Bütün yemeği Sophie’ye veriyor. Böyle olacağını biliyordum.”

“Buna savaşta annelik denir, Yüzbaşı. Şimdi... eğer izin verirseniz...” Rachel onun yanından geçip Viann’ın yanına oturdu. Beck bir dakika daha orada durdu. Endişeli görünüyordu. Sonra odayı terk etti. “Demek her şeyi ona veriyorsun,” dedi Rachel yumuşak bir sesle, Viann’ın nemli saçlarını okşuyordu.

“Başka ne yapabilirim?” dedi Viann.

“Ölmeyebilirsin mesela,” dedi Rachel. “Sophie’nin sana ihtiyacı var.”

Viann derin bir iç çekerek gözlerini kapadı ve dönümlerce siyah arazinin yumuşaklığında uzandığını hayal ettiği derin bir uykuya daldı. İyice gevşemişti. Karanlıktan insanların ona seslendiğini, ona doğru yürüdüklerini duyabiliyordu ama içinde hareket etme isteği yoktu. Yalnızca uyudu, uyudu, uyudu. Uyandığında kendini salondaki koltuğunda buldu, şöminenin ızgarasında ateş yanıyordu.

Yavaşça kalkarken kendini güçsüz ve sarsak hissetti. "Sophie?"

Misafir odasının kapısı açıldı ve içeriden Yüzbaşı Beck çıktı. Pazen pijamalar, yün bir hırka ve uzun çizmeler giymişti. Gülmseyerek, "*Bonsoir*, madam," dedi. "Geri dönmenize sevindim."

Viann'ın üzerinde pazen pantolon, iki kazak, çoraplar ve örgü bir şapka vardı. Onu kim giydirmişti? "Ne kadar uyudum?" diye sordu.

"Sadece bir gün."

Yüzbaşı onun yanından geçip mutfığa girdi. Birkaç dakika sonra elinde bir fincan dumanı tüten *café au lait*, bir dilim küflü peynir, bir parça jambon ve büyük bir parça ekmekle döndü. Hiçbir şey söylemeden yiyecekleri Viann'ın yanındaki masaya bıraktı. Viann tepsiye baktı, karnı acıyla gurulduyordu. Sonra başını kaldırıp Yüzbaşı Beck'e baktı.

"Başınızı vurdunuz ve ölebilirdiniz."

Viann alnına dokununca sızlayan şişliği hissetti.

"Ölürseniz Sophie'ye ne olacak?" diye sordu Beck. "Bunu düşündünüz mü?" Viann'e yaklaştı.

"O kadar uzun zamandır yoktunuz ki... İkimize yetecek kadar yiyeceğimiz yoktu."

"Yiyin," dedi Yüzbaşı Beck, Viann'e bakarak.

Viann başını çevirmek istemedi. Beck'in geri dönmüş olması onu rahatlattığı için utanıyordu.

Sonunda bakışlarını ondan ayırıp yana çevirdiğinde yemeği gördü.

Uzandı ve tabağı ellerinin arasına alarak kendine yaklaştırdı. Tuzlu jambonun isli kokusu, peynirin acımsı aromasıyla birleşerek onu sarhoş etmiş, öylesine aklını başından almış, öylesine baştan çıkarmıştı ki başka tercih hakkı kalmamıştı.

Mart geldiğinde ilkbahar hâlâ uzak görünüyordu. Önceki gece müttefik kuvvetler, Boulogne-Billancourt'daki Renault fabrikasını bombalamış ve Paris'in banliyölerinde yaşayan yüzlerce kişinin ölümüne sebep olmuştu. Isabelle dâhil bütün Parisliler bu durum yüzünden diken üstünde ve sinirliydi. Amerikalılar savaşa bütün güçleriyle girmişlerdi ve hava saldırıları artık hayatın bir gerçeği idi.

Bu soğuk ve yağmurlu akşamda Isabelle yoğun bir sisin içinden geçerek bisikletini tekerlek izleriyle dolu çamurlu köy yolundan aşağıya doğru sürdü. Yağmur yüzünden saçları yüzüne yapışmış, görüşü bulanıklaşmıştı. Sisin içinde sesler kulağa daha güçlü geliyordu, bir sülünün çığlığı çamura batan tekerleklerinin çıkardığı sesle bölündü. Başının üzerinden geçen uçakların hiç dinmeyen vızıltısı duyuluyor, Isabelle'in göremediği bir tarlada sığırlar böğürüyordu. Onu koruyan tek şey yünden bir kapüşondu.

Sınır çizgisi, bilinmeyen bir el tarafından ince parşömene çizilmiş karakalem bir resim gibi yavaşça ortaya çıkmaya başlamıştı. Siyah beyaz kontrol noktasının iki yanında dikenli tel örgü sarmalları uzanıyordu. Kapının yanında Alman bir nöbetçi sandalyede oturuyordu, tüfeğini kucağına koymuştu. Isabelle'in yaklaştığını görünce ayağa kalkıp silahını ona doğrulttu.

“Dur!”

Isabelle bisikletini yavaşlatınca tekerlekler çamura saplandı, az kalsın selesinden fırlayacaktı. Bisikletten inip çamura bastı. Beş yüz franklık banknot, paltosunun astarının içine yerleştirilmişti. Yakındaki güvenli bir evde saklanan bir pilotun sahte belgeleri de oradaydı.

Isabelle, Alman askerine gülümseyerek bisikletini ona doğru itirdi, çamurlu çukurlara bata çıka ilerliyordu.

“Belgeler,” dedi asker.

Isabelle ona sahte Juliette belgelerini uzattı.

Adam kâğıtlara baktı, pek ilgilenmemişti. Isabelle onun yağmurda bu kadar sakin bir sınırdaki görev yapmaktan memnun olmadığını anlamıştı.

“Geç,” dedi, sıkıldığı sesinden belli oluyordu.

Isabelle belgelerini tekrar cebine koyup bisikletine atladı. Islak yolda mümkün olduğunca hızlı pedal çeviriyordu.

Bir buçuk saat sonra küçük bir şehir olan Brantôme’un kenar mahallelerine ulaştı. Burada, Serbest Bölge’de hiç Alman askeri yoktu fakat son zamanlarda Fransız polisi de Naziler kadar tehlikeli olduğunu kanıtladığı için Isabelle tedbiri elden bırakmadı.

Brantôme şehri yüzyıllar boyunca hem bedeni iyileştiren hem de ruhu aydınlatan kutsal bir yer olarak görülmüştü. Veba salgını ve Yüz Yıl Savaşları kırsal kesimi kırıp geçirdikten sonra Benediktin keşişleri, bir tarafında yüksek gri tepelerin, diğer tarafında geniş Dronne Nehri’nin uzandığı bölgeye kireç taşından uçsuz bucaksız bir manastır inşa etmişlerdi.

Şehrin sonundaki mağaraların karşısında yer alan sokakta en yeni güvenli evlerden biri vardı: mağaralar ve nehir arasında kalan üçgen bir arazideki terk edilmiş bir değirmene inşa edilmiş gizli bir oda. Eski ahşap değirmen ritmik bir şekilde dönüyordu, kovaları ve tekerleği yosun tutmuştu. Pencerele tahtalarla kapatılmıştı ve taş duvarlar, Alman karşıtı duvar resimleriyle kaplanmıştı.

Isabelle sokağa girince duraksadı ve kimsenin onu izlemediğinden emin olmak için iki yanına baktı. Kimse yoktu. Bisikletini şehrin sonundaki bir ağaca kilitledi, sonra sokağın karşısına geçti ve eğilip kiler kapısını sessizce açtı. Değirmen evinin bütün kapıları tahtayla kapatılmış ve çivilenmişti, içeri girebileceği tek yol buydu.

Siyah, küf kokulu kilere girdi ve orada bir rafa koyduğu gaz lambasına uzandı. Lambayı yakıp Benediktin keşişlerinin bir zamanlar sözde barbarlardan kaçmasını sağlayan gizli geçitten yürüdü. Dar ve dik basamaklar mutfaka gidiyordu. Kapıyı açarak örümcek

ağlarıyla dolu tozlu odaya girdi ve eski depolardan birinin arkasına inşa edilmiş olan kare şeklindeki gizli odaya kadar merdivenlerden çıktı.

“İşte geldi! Kalk ayağa, Perkins.”

Tek bir mumla aydınlatılan küçük odada iki adam ayağa kalkıp esas duruşa geçti. İkisi de uyumsuz kıyafetleriyle Fransız köylüsü kılığındaydı.

“Yüzbaşı Ed Perkins, hanımefendi,” dedi iki adamdan iri olanı. “Yanımdaki hödükse Ian Trufford ya da öyle bir şey. Kendisi Gal-lerlidir. Ben Kuzey Amerikalıyım. İkimiz de sizi gördüğümüze çok sevindik. Bu küçük yerde neredeyse deliriyorduk.”

“Neredeyse mi?” diye sordu Isabelle. Kapüşonlu pelerinin-den su damlıyor ve ayaklarının çevresinde bir birikinti oluşturunuyordu. Tek istediği, uyku tulumunun içine kıvrılıp uyumaktı ama önce halletmesi gereken işleri vardı. “Perkins, öyle mi?”

“Evet, hanımefendi.”

“Nereden?”

“Bend, Oregon’dan, hanımefendi. Babam tesisatçıdır, annemse dört eyaletin en iyi elmalı turtalarını yapar.”

“Yılın bu zamanında Bend’de havalar nasıldır?”

“Hangi aydayız ki? Mart ortası mı? Soğuk olmalı. Belki artık kar yağmıyordur ama güneş de açmamıştır.”

Isabelle boynunu bir taraftan diğerine eğerek omzunun ağrı-yan yerini ovdu. Bütün bu pedal çevirmeler, uzanmalar ve yerde uyumalar onu olumsuz etkiliyordu.

Söyledikleri kişiler –haftalardır Fransa’dan gitme şansı kazanmayı bekleyen, uçağı düşmüş iki havacı– olduklarından emin oluncaya kadar adamları sorguladı. Sonunda ikna olunca sırt çantasını açtı ve akşam yemeği olarak yanında ne varsa çıkardı. Yerdeki eski püskü, farelerin kemirdiği halıya oturup mumu ortalarına koydular.

Isabelle bir baget ekmek, bir dilim Camembert peyniri ve bir şişe şarap çıkardı. Bunları elden ele geçdirdiler.

Gallerli pilot yemeğini sessizlik içinde yiyip şarap istemediğini belirterek teşekkür ederken Amerikalı olan –Perkins– durmaksızın konuşuyordu.

Isabelle sırt çantasını kapatırken, “Bir yerlerde sizin için en-dişelenen bir kocanız olmalı,” dedi Perkins. Isabelle gülümsedi. Bu artık alıştığı bir soruydu, özellikle de onunla aynı yaştaki erkeklerden geliyordu.

“Sizin de sizden haber bekleyen bir karınız olmalı,” dedi. Her seferinde bunu söylüyordu; imalı bir hatırlatmaydı bu.

“Yok,” dedi Perkins. “Benim yok. Kızlar benim gibi bir çıkıntının kapısında sıra olmuyor. Şimdi de...”

Isabelle kaşlarını çattı. “Şimdi de ne?”

“Pek kahramanca bir düşünce olmadığını biliyorum ama kahrolası ismini bile telaffuz edemediğim bu şehirdeki tahtalarla kapatılmış bu evden çıksam hiçbir zarar vermediğim bir adam tarafından vurulabilirim. Tepelerinizden bisikletle geçmeye çalışırken ölebilirim...”

“Dağlarımız.”

“İspanya’ya yürürken İspanyollar ya da Naziler tarafından vurulabilirim. Lanet olsun, muhtemelen kahrolası tepelerinizde soğuktan donarak ölebilirim.”

Isabelle bakışlarını Perkins’in yüzünden ayırmadan tekrar, “Dağlarımız,” dedi. “Öyle bir şey olmayacak.”

Ian iç çekti. “Görüyorsun ya, Perkins. Bu el kadar kız bizi kurtaracak.” Gallerli adam yorgun bir gülümsemeyle Isabelle’e baktı. “Burada olduğunuz için memnunum, hanımefendi. Bu arkadaş gevezeliğiyle beni delirtecekti.”

“Bırakalım da konuşsun, Ian. Yarın bu zamanlarda nefes alabilmek için içinizde ne varsa kullanmanız gerekecek.”

“Tepelerde mi?” diye sordu Perkins, gözlerini kocaman açmıştı.

“Oui,” dedi Isabelle gülümseyerek. “Tepelerde.”

Amerikalılar. Hiç laf dinlemiyorlardı.

Mayısın sonlarında ilkbahar, Loire Vadisi'ne yeniden hayat, renk ve sıcaklık getirdi. Viann bahçesinde huzur buluyordu. O gün otları ayıklayıp sebze ekerken Le Jardin'in önünden kamyonlardan, askerlerden ve Mercedes-Benz'lerden oluşan bir kafil e geçmişti. Amerikalılar beş ay önce savaşı katıldığından beri Naziler bütün nezaket numaralarını bırakmışlardı. Artık hep meşgullerdi; yürüyorlar, bir araya geliyorlar, mühimmat atık yerinde toplanıyorlardı. Gestapo ve SS subayları her yerdeydi, sabotajcı ve direnişçileri arıyorlardı. Terörist damgası yemek çok kolaydı, kulaklarına fısıldanan bir suçlama yetiyordu. Gökyüzündeki uçakların gürültüsü neredeyse hiç bitmiyordu, bombalamalar da öyle...

Bu bahar Viann yemek sırasındayken, şehirde dolaşırken ya da postanede beklerken ne kadar da sık yanma yanaşıp ona son BBC yayınıni sormuşlardı.

Her seferinde, *radıom yok, izin verilmiyor*, cevabını veriyordu ve bu doğrudu. Yine de böyle bir soruyla her karşılaştığında korkudan ürperdiğini hissediyordu. Yeni bir kelime öğrenmişlerdi: *Les collabos*. İş birlikçiler.

Nazilerin kirli işlerini yapan Fransız erkek ve kadınlara, arkadaşlarını ve komşularını gözetleyip düşmana ispiyonlayan, gerçek ya da uydurma bütün ihlalleri bildirenlere iş birliği deniyordu. İnsanlar onların sözü üzerine olmadık şeylerden tutuklanmaya başlamıştı ve *Kommandant*'ın bürosuna götürülenlerin çoğu bir daha ortalıkta görünmüyordu.

“Madam Mauriac!” Sarah kırık kapıdan içeri koşup bahçeye girdi. Çelimsiz ve fazla zayıf görünüyordu. Teni o kadar solgundu ki damarları görünüyordu. “Anneme yardım etmelisiniz.”

Viann yerinden doğrulup hasır şapkasını başının arkasına itti. “Sorun nedir? Marc’tan haber mi aldı?”

“Ne olduğunu bilmiyorum, madam. Anlatmıyor. Ari’nin aç olduğunu ve altının değişmesi gerektiğini söylediğimde omuz silkti ve ‘Ne fark eder ki?’ dedi. Şimdi arka bahçede, gözünü elindeki dikişe dikmiş öylece bakıyor.”

Viann ayağa kalktı ve bahçe eldivenlerini çıkarıp kot tulumunun ceplerine koydu. “Gidip bakacağım. Sophie’yi çağır, hep birlikte yürüyelim.”

Sarah eve girip Sophie’yi çağırırken Viann dışarıdaki hortumla ellerini, yüzünü yıkadı ve şapkasını çıkardı. Şapkasının yerine başının etrafına bir bandana bağladı. Kızlar yanına gelir gelmez Viann bahçe aletlerini kulübeye koydu. Üçü birlikte yandaki eve doğru yola koyuldular.

Viann kapıyı açtığı anda üç yaşındaki Ari’nin halıda uyuduğunu gördü. Onu kollarının arasına aldı, yanağına bir öpücük kondurdu ve kızlara döndü: “Siz gidip Sarah’nın odasında oyun oynar mısınız?” Panjuru açtı ve Rachel’in arka bahçede tek başına oturduğunu gördü.

“Annem iyi mi?” diye sordu Sarah.

Viann dalgın bir şekilde başını salladı. “Gidin artık.”

Kızlar diğer odaya geçer geçmez Viann, Ari’yi Rachel’in odasına götürdü ve beşiğine yatırdı. Üzerini örtmekle uğraşmadı, bu kadar sıcak bir günde buna gerek yoktu.

Rachel dışarıda, kestane ağacının altındaki en sevdiği ahşap sandalyesinde oturuyordu. Ayak ucunda dikiş sepeti duruyordu. Fitilli kumaştan kahverengi hâkî bir tulum giymiş ve başına şal desenli bir eşarp takmıştı. Küçük, kahverengi bir sarma sigara içiyordu. Yanında bir şişe konyak ve boş bir bardak duruyordu.

“Rach?”

“Görüyorum ki Sarah takviye güçleri çağdırmaya gitmiş.”

Viann, Rachel’in yanına gidip bir elini arkadaşının omzuna koydu. Rachel’in titrediğini hissedebiliyordu. “Marc’la mı ilgili?”

Rachel başını iki yana salladı.

“Tanrı’ya şükür.”

Rachel yanındaki konyak şişesine uzanıp bardağını doldurdu. İçkisini kana kana içip bardağı boşalttı ve aldığı yere koydu. “Yeni bir yasa geçirmişler,” dedi en sonunda. Yavaşça sol elini açtı ve içindeki yıldız şeklinde kesilmiş buruşuk kumaş parçalarını gösterdi. Her birinde siyah harflerle JUIF yazıyordu. “Bizden bunları takmamız isteniyor,” dedi Rachel. “Bunları kıyafetlerimize dikmek –giymemize izin verilen üç parça var– ve kamu içinde her zaman sergilemek zorundayız. Bir de bunları karnemle satın almak zorunda kaldım. Belki de kayıt olmamalıydım. Giymezsek ‘ağır yaptırımlara’ maruz kalacaktıyız. O ne demekse...”

Viann arkadaşının yanındaki sandalyeye oturdu. “Ama...”

“Şehirdeki afişleri gördün, biz Yahudileri nasıl da süpürülecek haşereler ve her şeye sahip olmaya çalışan paragözler olarak gösterdiklerini biliyorsun. Ben bunu kaldırılabirim ama... ya Sarah ne olacak? Çok utanacak... On birinci yaşını zaten yeterince zor geçiriyor, Viann.”

“Yapma öyleyse.”

“Üzerimde bunlar yokken yakalanırsam anında tutuklanırım. Ve benden haberleri var. Kayıt oldum. Bir de... Beck var. O da benim Yahudi olduğumu biliyor.”

Takip eden sessizlikte Viann, Carriveau ve çevresinde yaşanan tutuklamaları, “ortadan kaybolan” insanları düşündüklerini biliyordu.

“Serbest Bölge’ye gidebilirsin,” dedi yumuşak bir sesle. “Buraya sadece altı buçuk kilometre uzakta.”

“Yahudiler kimlik alamıyor ve yakalanırsam...”

Viann başını salladı. Bu doğrudu, kaçmak tehlikeliydi, özellikle de yanında çocuklarla... Rachel sınırı kimliği olmadan geçerken yakalanırsa tutuklanırdı. Ya da infaz edilirdi.

“Korkuyorum,” dedi Rachel.

Viann ona uzandı ve arkadaşının elini tuttu. Birbirlerine baktılar. Viann söyleyecek bir şey bulmaya, bir umut ışığı olmaya çalıştı ama elinde hiçbir şey yoktu.

“Durum daha da kötüleşecek.”

Viann de aynısını düşünüyordu.

“Anne?”

Sarah, Sophie’nin elinden tutarak arka bahçeye geldi. Kızlar korkmuş ve kafaları karışmış görünüyordu. Bugünlerde işlerin ne kadar ters gittiğini biliyorlardı ve ikisi de yeni bir korku çeşidini tatmıştı. Savaşın, kızları şimdiden ne kadar değiştirdiğini görmek Viann’i yaralıyordu. Daha üç yıl önce kahkahalar atan, oyunlar oynayan ve eğlenmek için annelerine kafa tutan sıradan çocuklardı. Şimdiyse adımlarını dikkatle atıyorlardı, bombalar ayaklarının altında bir yere gömülmüş olabilirdi. İkisi de zayıftı. Yetersiz beslenme, ergenlik çağına girmelerini geciktiriyordu. Sarah’nın koyu renkli saçları hâlâ uzundu ama uykusunda çekiştirmeye başladığı için bazı yerlerinde kelleşmeler olmuştu. Sophie’ye Bébé’siz hiçbir yere gitmiyordu. Zavallı pembe pelüş hayvanın içindeki dolgu malzemeleri evin orasına burasına saçılmaya başlamıştı.

“Gelin,” dedi Rachel. “Gelin bakalım buraya.”

Kızlar ona doğru yürüdüler, o kadar sıkı el ele tutuşmuşlardı ki birbirlerine kaynaşmış gibi görünüyorlardı. Bir anlamda öyle de olmuştu, tıpkı Rachel ve Viann gibi öylesine güçlü bir dostluk bağıyla bir arada duruyorlardı ki... Belki de artık tek güvenebilecekleri şey arkadaşlıklarıydı. Sarah, Rachel’in yanındaki sandalyeye oturdu ve Sophie de sonunda arkadaşının elini bırakıp Viann’in yanında durdu.

Rachel, Viann'e baktı. O tek bakışmadaki keder, aralarında bir nehir gibi aktı. Böyle şeyleri çocuklarına nasıl anlatacaklardı?

"Bu sarı yıldızları," dedi Rachel avucunu açıp çirkin kumaş parçalarını göstererek. "Bunları artık her zaman kıyafetlerimize takmamız gerekiyor."

Sarah'nın suratı asıldı. "Ama... neden?"

"Çünkü biz Yahudiyiz," dedi Rachel, "ve bununla gurur duyuyoruz. Ne kadar gurur duyduğumuzu her zaman hatırlamalısın. İnsanlar..."

"Naziler," dedi Viann istediğinden daha sert bir sesle.

"Naziler," diye ekledi Rachel, "bizim bu yüzden kötü hissetmemizi istese bile..."

"İnsanlar benimle alay edecek mi?" diye sordu Sarah, gözleri büyümüştü.

"Ben de takacağım," dedi Sophie.

Sarah arkadaşına acınası bir umutla baktı.

Rachel kızının elini tuttu. "Hayır, bebeğim, bu senin ve en yakın arkadaşının birlikte yapamayacağı türden bir şey."

Viann, Sarah'nın korkusunu, utancını ve kafa karışıklığını görebiliyordu. Akıllı bir kız olmak için gözleri yaşlarla doluyken bile gülümsemek ve güçlü durmak için elinden geleni yapıyordu. "Oui," dedi en sonunda.

Neredeyse üç yıldır süren kederli günleri boyunca bu, Viann'in duyduğu en hüzünlü sestti.

Yirmi Bir

Loire Vadisi'nde bu yaz sıcak da kışın soğuğu kadar şiddetliydi. Viann içeriye hava girmesi için yatak odasının penceresini açmak istiyordu ama bu sıcak haziran sonu gecesinde yaprak kıpırdamıyordu. Nemli saçını yüzünden çekti ve yatağın yanındaki sandalyeye yığıldı.

Sophie uykusunda bir şeyler sayıkladı. Viann küçük kızının söylediklerinin arasından bitkin bir "Anne," kelimesini seçmişti. Odada kalan tek komodinin üzerine koyduğu bir kâse suya bir bez parçasını batırdı. Su, üst kattaki odadaki her şey gibi sıcaktı. Bez parçasını kâsenin üzerinde sıktı ve fazla suyun içine damlamasına izledi. Sonra ıslak bezi kızının alnına koydu.

Sophie anlaşılmaz bir şeyler daha sayıklayarak kıvranmaya başladı.

Viann ona sarılıp kulağına sevgi sözcükleri fısıldarken küçük kızın ateşini dudaklarında hissediyordu. "Sophie," dedi, bu isim başı ve sonu olmayan bir dua gibiydi. "Buradayım." Sophie sakinleşene kadar Viann aynı sözleri tekrar tekrar söyledi.

Ateşi giderek yükseliyordu. Sophie günlerdir keyifsizdi, her yanı ağrıyordu ve morali bozuktu. Viann ilk başta bunun, kızının paylaştıkları sorumluluklardan kaçma bahanesi olduğunu sanmıştı. Bahçe işleri, çamaşır, konserve yapma, dikiş... Viann devamlı daha

fazlasını yapmaya çalışıyor, daha fazla iş halletmek istiyordu. Şimdiden, yazın ortasında bile yaklaşan kış için endişeleniyordu.

Fakat bu sabah Viann gerçeği görmüş ve bunu en başından göremediği için kendini berbat bir anne gibi hissetmişti: Sophie hastaydı, çok hastaydı. Bütün gün ateşin pençesinde kıvranmıştı ve ateşi yükselmeye de devam ediyordu. Midesinde hiçbir şey durmamıştı, vücudunun çaresizce ihtiyaç duyduğu su bile...

"Peki, biraz limonataya ne dersin?" diye sordu Viann.

Cevap yoktu.

Uzanıp Sophie'yi sıcak yanağından öptü. Bezi tekrar su dolu kâseye bıraktı ve aşağı indi.

Yemek masasında doldurulmayı bekleyen bir kutu duruyordu; Antoine için en son hazırladığı yardım çantası. Viann onu hazırlamaya dün başlamıştı ve Sophie kötüleşmeseydi tamamlayıp gönderecekti.

Tam mutfağa giriyordu ki kızının çığlığını duyunca koşarak merdivenlerden yukarı çıktı.

"Anne," diye inledi Sophie, öksürüyordu. Korkunç, titrek bir sestti.

Yatakta tepiniyor, battaniyeleri çekiştiriyor, üzerinden atmaya çalışıyordu. Viann kızını sakinleştirmeye çalıştı ama Sophie hırçınlaşmıştı, kasılarak çığlık atıp öksürüyordu.

Keşke ellerinde Doktor Collis Browne'un Chlorodyne'inden olsaydı. O ilaç öksürükte mucizeler yaratıyordu ama tabii ki hiç kalmamıştı.

"Geçti, Soph. Ben yanıdayım," dedi Viann sakinleştirici bir sesle ama sözlerinin hiçbir etkisi olmadı.

Beck yanında belirdi. Viann buraya -yatak odasına- girdiği için ona öfkelenmesi gerektiğini biliyordu ama çok yorgundu ve kendine yalan söylemekten korkuyordu. "Ona nasıl yardım edeceğimi bilmiyorum. Şehirde aspirin yok, ne kadar paran olursa olsun."

"İnciler karşılığında bile mi yok?"

Viann ona şaşkınlıkla baktı. “Annemin incilerini sattığımı biliyor musunuz?”

“Sizinle yaşıyorum.” Beck duraksadı. “Neler yaptığınızı bilmek benim işim.”

Viann bu sözlere nasıl karşılık vereceğini bilmiyordu.

Beck başını eğip Sophie’ye baktı. “Bütün gece öksürdü. Sesini aşağıdan duyuyordum.”

Sophie korkutucu derecede hareketsizdi. “Ama iyileşecek.” Beck elini cebine sokup küçük bir şişe çıkardı. “İşte. Bu ona iyi gelecektir.”

Viann başını kaldırıp ona baktı. Kızının hayatını kurtardığını düşünmek abartılı mı olurdu? Yoksa Beck zaten öyle düşünmesini mi istemişti? Ondan yiyecek almayı meşrulaştırabilmişti; sonuçta Beck’in yemeğe ihtiyacı vardı ve onun için yemek pişirmek Viann’ın göreviydi.

Bu yaptıғыysa açıkça bir iyilikti ve bir bedeli olacaktı. “Alın bunu,” dedi Beck nazıkçe.

Viann şişeyi ondan alırken bir an için şişeyi ikisi birden tuttu. Parmaklarının birbirine değdiğini hissetmişti.

Bakışları kenetlendi ve aralarında sözsüz bir konuşma geçti. Bir soru sorulmuş ve cevaplanmıştı.

“Teşekkür ederim,” dedi Viann.

“Hiç önemli değil.”

“Efendim, Bülbül burada.”

İngiliz Konsolosu başını salladı. “İçeri al.”

Isabelle karmaşık koridorun sonundaki karanlık, maun kaplamalı odaya girdi. Masaya ulaşamadan arkasında oturan adam ayağa kalktı. “Seni tekrar görmek güzel.”

Isabelle rahatsız deri koltuğa çöktü ve ona ikram edilen kanyağı aldı. Pirene Dağları'ndan son geçişleri mükemmel temmuz havasında bile zor olmuştu. Amerikan pilotlardan biri "bir kızdan" talimat almakta zorlandığı için yola tek başına devam etmeyi tercih etmişti. Sonra da İspanyollar tarafından tutuklandığı haberini almışlardı. "Amerikalılar..." dedi Isabelle başını iki yana sallayarak. Söyleyecek başka bir şey yoktu. O ve bağlantısı Ian -kod adı Salı'ydı- Bülbül adlı kaçış rotasının başından beri birlikte çalışmışlardı. Paul'ün şebekesinin yardımıyla Fransa'nın her yanında bir dizi karmaşık, güvenli ev kurmuşlar ve uçağı düşen pilotları evlerine götürmek için canlarını tehlikeye atmaya hazır partizanlarla iletişime geçmişlerdi. Fransız kadınlar ve erkekler geceleri gökyüzünü tarıyor, sorun yaşayan uçakları ve aşağı süzülen paraşütleri takip ediyordu. Sokaklarda geziyor, kuytu köşelere, ahırlara bakıyor ve saklanan müttefik askerleri arıyorlardı. Pilotlar İngiltere'ye dönünce tekrar görev uçuşuna çıkamıyorlardı - şebeke hakkında bilgi sahibi oldukları için bu mümkün değildi. Onun yerine meslektaşlarını en kötüsüne hazırlıyor, onlara yakayı kurtarmanın yollarını öğretiyor, nasıl yardım bulacaklarını anlatıyor ve banknotlar, pusulalar ve sahte evraklar için fotoğraflar tedarik ediyorlardı.

Isabelle kanyağı yudumladı. Tecrübeleri ona geçişten sonra alkol tüketimi konusunda tedbirli davranmayı öğretmişti. Genellikle fark ettiğinden daha çok su kaybetmiş oluyordu, özellikle de yaz sıcaklığında.

Ian onun önüne doğru bir zarf itti. Isabelle zarfı alıp içindeki frankları saydı ve parayı montunun cebine yerleştirdi. "Son sekiz ayda bize getirdiğin pilot sayısı seksen yediye ulaştı, Isabelle," dedi Ian yerine otururken. Sadece bu odada baş başa olduklarında gerçek adını kullanıyordu. MI9'la yapılan bütün resmi haberleşmelerde Isabelle'in adı Bülbül'dü. Konsoloslüğün diğer çalışanları ve İngiltere için o, Juliette Gervaise'di. "Bence biraz yavaşlamalısın."

"Yavaşlamak mı?"

"Almanlar Bülbül'ü arıyor, Isabelle."

“Bana bilmediğim bir şey söyle, Ian.”

“Senin kaçış rotana sızmaya çalışıyorlar. Naziler ortalıkta uçağı düşen pilot numarası yapıyorlar. Onlardan birine denk gelirsen...”

“Dikkatli davranıyoruz, Ian, bunu biliyorsun. Ben her adamı bizzat sorguluyorum. Paris’teki şebeke de yorulmak bilmeden çalışıyor.”

“Onlar Bülbül’ün peşinde. Eğer seni bulurlarsa...”

“Bulamayacaklar.” Isabelle ayağı kalktı.

Ian da ayağı kalktı ve onun yüzüne baktı. “Dikkatli ol, Isabelle.”

“Her zaman.”

Ian masanın çevresinden dolandı, Isabelle’e kolunu uzattı ve onu yolculadı.

Isabelle kısa bir süre için San Sebastián’ın sahil şeridinin güzelliğinin tadını çıkardı. Hızla kıyıya vuran dalgaların yanında yol boyunca yürüdü ve üzerinde gamalı haçlı bayraklar dalgalanmayan binaların keyfine vardı. Fakat ona böyle sıradan bir hayatı hatırlatan anlarla uzun süre meşgul olamazdı. Kuryeyle Paul’e bir mesaj gönderdi:

Sevgili amca,

Umarım sıbhatiniz yerindedir. Ben deniz kıyısında en sevdiğimiz yerdeyim. Arkadaşlarımız güvenle ulaştı.

Yarın saat üçte Paris’te büyükannemi ziyaret edeceğim.

Sevgiler,

Juliette

Dolambaçlı bir yoldan Paris’e dönüp güvenli evlerin her birine uğradı –Carriveau’da, Brantôme’da, Pau’da ve Poitiers’de– ve yardımcılarına ödeme yaptı. Saklanan pilotların beslenmesi ve giydirilmesi küçük bir sorumluluk değildi ve kaçış rotasına katkı sağlayan her erkek, kadın ve çocuk –çoğunlukla kadın– bunu ha-

yatını tehlikeye atarak yaptığı için şebeke bunu maddi olarak da yıkıcı hale getirmemek adına mücadele ediyordu.

Isabelle pelerininin ve kapüşonunun altına saklanarak Carriveau sokaklarında gezinirken aklında hep ablası vardı. Son zamanlarda Viann'le Sophie'yi özlemeye başlamıştı. Şöminenin başında *belote* ya da dama oynadıkları geceler, Viann'ın ona örgü örmeyi öğretmesi (ya da öğretmeye çalışması) ve Sophie'nin kahkahalarıyla içinin ısındığı anlar... Bazen Viann'ın ona, o sırada anlayamadığı bir ihtimal sunduğunu düşünürdü: bir yuva.

Ama artık bunun için çok geçti. Isabelle, Le Jardin'de görünerek Viann'ın hayatını tehlikeye atamazdı. Beck ona Paris'te bu kadar uzun zamandır ne yaptığını mutlaka sorardı. Belki de kontrol edecek kadar meraklanırdı.

Paris'te trenden, Edvard Munch tablosundan fırlamış gibi görünen koyu renk kıyafetli, donuk gözlü bir kalabalığın arasında indi. Invalides'in parlayan altın kubbesini geçerken sokakların arasında hafif bir sis dolaşıyor, ağaçların rengini çalıyordu. Kafelerin çoğu kapalıydı, sandalyeleri ve masaları yırtık tentelerin arkasına istiflenmişti. Sokağın karşısında geçen ay boyunca evi bildiği karanlık, pis ve tek başına küçük çatı katı vardı, terk edilmiş bir şarküterinin üstündeydi. Duvarlar hâlâ belli belirsiz domuz eti ve baharat kokuyordu.

Birinin, "Dur!" diye bağırdığını duydu. Islıklar çalınıyor, insanlar çılgılık atıyordu. Fransız polislerinin eşlik ettiği birkaç *Wehrmacht* askeri, anında diz çöküp ellerini havaya kaldıran küçük bir grup insanın çevresini sarmıştı. İnsanların göğüslerinde sarı yıldızlar vardı.

Isabelle yavaşladı.

Anouk yanında belirdi ve onun koluna girerek, "Günaydın," dedi. Sesi o kadar neşeliydi ki Isabelle izlendiklerini anladı. En azından Anouk bundan şüpheleniyor olmalıydı.

"Ortaya çıkışın ve ortadan kayboluşuyla şu Amerikan çizgi romanlarındaki karakterler gibisin. Gölge gibi belki de."

Anouk gülümsedi. “Peki, dağlarda en son tatilin nasıl geçti?”
“Sıradandı.”

Anouk ona iyice yaklaştı. “Bir plan yapıldığına dair haber aldık. Almanlar pazar gecesi yazı işleri için kadınları topluyormuş. İki kat ödeme yapılacak. Her şey çok gizli yapılıyor.”

Isabelle banknotlarla dolu zarfı cebinden çıkarıp Anouk’a uzattı, o da zarfı çantasına attı. “Gece? Yazı işleri?”

“Paul senin için bir yer buldu,” dedi Anouk. “Saat dokuzda başlayacaksın. İşin bittiğinde babanın dairesine gideceksin. Orada seni bekliyor olacak.”

“Oui.”

“Tehlikeli olabilir.”

Isabelle omuz silkti. “Tehlikeli olmayan ne var ki?”

Isabelle o gece şehri geçip karakola yürüdü. Ayağının altındaki kaldırımında bir titreşim vardı; yaklaşan araçların sesi. Bir sürü araç.

“Sen, oradaki!”

Isabelle durup gülümsedi.

Bir Alman ona doğru yürüdü, tüfeği ateş etmeye hazırdı. Bakışları kızın göğsüne doğru kaydı, sarı yıldız arıyordu.

Isabelle önündeki karakol binasını işaret ederek, “Bu gece çalışıyorum,” dedi. Pencerele karartılmış olsa da mekân hareketliydi. Alman *Wehrmacht* subayları ve Fransız polisleri ortalıkta dolanıyor, binaya girip çıkıyorlardı. Bu geç saatte tuhaf bir durumdu. Avluda bir sıra otobüs arka arkaya park etmişti. Şoförler bir araya toplanmış, sigara içiyor ve konuşuyorlardı.

Polis başını yana yatırdı. “Git.”

Isabelle eski kahverengi paltosunun yakasını kaldırdı.

Hava sıcaktı ama bu gece dikkatleri üzerine çekmek istemiyordu. Herkesin arasında ortadan kaybolmanın en iyi yollarından biri de çalıkuşu gibi giyinmekti; kahverengi, kahverengi ve daha çok kahverengi. Sarı saçlarını siyah bir atkıyla sarmış, atkıyı önden bağlamış ve hiç makyaj yapmamıştı. Ruj bile sürmemişti.

Fransız polisi üniformaları giymiş bir erkek kalabalığının içinden geçerken başını öne eğdi. Binanın içine henüz girmişti ki durdu.

Burası iki yanında merdivenler bulunan kocaman bir alandı. Birkaç metrede bir odalara açılan kapılar vardı ama bu gece içerisi ucuz iş gücü çalıştıran bir fabrika gibiydi. Yüzlerce kadın masalarda dip dibe oturuyor, telefonlar hiç durmadan çalıyor ve Fransız polis memurları oradan oraya aceleyle koşturuyordu.

“Tasnife yardım etmek için mi geldiniz?” diye sordu kapıya en yakın masada oturan ve sıkılmış gibi görünen bir Fransız polisi.

“*Oui.*”

“Size çalışacak bir yer bulayım. Benimle gelin.” Isabelle’i salonun diğer ucuna götürdü.

Masalar birbirine o kadar yakın yerleştirilmişti ki Isabelle dar aralıktan adamın işaret ettiği boş masaya geçebilmek için yan dönmek zorunda kaldı. Oturup kenara kaydığmda iki yanındaki kadınlarla dirsek dirseğeydi. Masasının yüzeyi kart kutularıyla doluydu.

İlk kutuyu açtı ve içindeki kart tomarını gördü. İlkini çıkarıp inceledi.

STERNHOLZ, ISAAC

Rast Bulvarı No: 12

4. Bölge

Sabotier (tahta ayakkabı ustası)

Sonrasında karısının ve çocuklarının bilgileri yazıyordu.

“Yabancı ülkelerde doğan Yahudileri ayıracaksın,” dedi polis, Isabelle izlendiğinin farkında değildi.

“Efendim?” dedi bir başka kart alarak. Bu seferki “Berr, Simone” içindi.

“Şuradaki kutu. Boş olan. Fransa’da doğan Yahudileri başka ülkelerde doğanlardan ayırıyorsun. Biz yalnızca başka ülkelerde doğanlarla ilgileniyoruz. Erkekler, kadınlar ve çocuklar.”

“Neden?”

“Yahudiler. Kimin umurunda? Şimdi işine bak.”

Isabelle önüne döndü. Önünde yüzlerce kart, bu odadaysa en az yüz kadın vardı. Bu operasyonun çapını anlamak imkânsızdı. Bu ne anlama geliyor olabilirdi?

“Ne zamandır buradasın?” diye sordu yanındaki kadına.

“Günlerdir,” dedi kadın başka bir kutu açarken. “Çocuklarım dün gece aylardır ilk kez aç kalmadı.”

“Ne yapıyoruz?”

Kadın omuz silkti. “Bahar Rüzgârı Operasyonu diye bir şeyden bahsettiklerini duydum.”

“Ne anlama geliyor?”

“Bilmek istemiyorum.”

Isabelle kutunun içindeki kartlara göz gezdirdi. Sonlara doğru gördüğü bir kart onu durdurdu.

LÉVY, PAUL

Blandine Caddesi, No: 61, D: C

7. Bölge

Edebiyat Profesörü

Isabelle o kadar hızlı bir şekilde ayağa fırladı ki yanındaki kadına çarptı. Kadın, işinin bölünmesine küfrederek karşılık verdi. Masasındaki kartlar bir şelale olup yere saçılmıştı. Isabelle hemen

diz çöküp kartları toplamaya başladı, Mösyö Lévy'nin kartmıysa kıyafetinin koluna gizledi.

Ayağa kalktığı anda biri onu kolundan yakaladı ve dar koridor boyunca sürükledi. Giderken Isabelle oturan kadınlara çarpıp durmuştu.

Duvarın yanındaki boş alanda adam onu çevirip öyle bir itti ki Isabelle duvara çarptı.

"Ne demek oluyor bu?" diye söylendi Fransız polis, Isabelle'in kolunu morartacak kadar güçlü bir şekilde sıkıyordu.

Kolunun altındaki kartı hissedebilir miydi?

"Özür dilerim. Çok özür dilerim. Çalışmam gerekiyor ama hastayım, görüyorsunuz... Grip oldum." Elinden geldiğince yüksek sesle öksürdü.

Polisin yanından geçti ve binadan çıktı. Dışarıda, köşeyi dönene kadar öksürmeye devam etti. Sonra da koşmaya başladı.

"Bu ne anlama geliyor olabilir?"

Isabelle gölgeliği kaldırıp dışarı, bulvara baktı. Babası yemek masasında oturuyordu. Mürekkep lekeli parmakları ahşap zeminde gergin bir şekilde tempo tutuyordu. Aylar sonra tekrar burada, onun yanında olmak Isabelle'e iyi gelmişti ama gevşeyip yuvada olma hissinin tadını çıkaramayacak kadar sarsılmış durumdaydı.

"Yanılıyor olmalısın, Isabelle," dedi babası, kızı döndüğünden beri ikinci kanyağını içiyordu. "On binlerce kart olduğunu söyledin. Bu, Paris'teki bütün Yahudiler demek. Muhakkak ki..."

"Ne anlama geldiğini sorgulayabilirsin, baba ama gerçekleri değil," diye karşılık verdi Isabelle. "Almanlar Paris'teki bütün yabancı asıllı Yahudilerin isimlerini ve adreslerini topluyor. Erkeklerin, kadınların ve çocukların."

“Ama neden? Paul Lévy’nin Polonya asıllı olduğu doğru ama yıllardır burada yaşıyor. Büyük Savaş’ta Fransa için savaştı, kardeşi Fransa için öldü. Vichy Hükümeti bize gazilerin Nazilerden korunduğu güvencesini vermişti.”

“Viann’dan isim istemişlerdi,” dedi Isabelle. “Okulundaki her bir Yahudi, komünist ve Hür Mason öğretmenin ismini vermesini istemişlerdi. Sonrasında hepsi de kovuldu.”

“Onları iki kere kovamazlar.” Babası içkisini bitirip bir kadeh daha doldurdu. “İsimleri toplayanlar da Fransız polisi. Almanlar olsaydı durum farklı olurdu.”

Isabelle’in buna verecek bir cevabı yoktu. En az üç saattir aynı konuşmayı sürdürüyorlardı.

Saat gece ikiye yaklaşıyordu ve henüz ikisi de Vichy Hükümeti’nin ve Fransız polisinin neden Paris’te yaşayan bütün yabancı asıllı Yahudilerin isimlerini ve adreslerini topladığına dair makul bir sebep öne sürememişti.

Isabelle dışarıda gümüşü bir ışık parıltısı gördü ve gölgeliği biraz daha kaldırıp karanlık sokağa baktı.

Bir dizi otobüs bulvara sıralanmıştı, boyanmış farları kapalıydı. Bloklar boyunca uzanan ve yavaşça ilerleyen bir kırkayağa benziyorlardı.

Karakolun dışındaki otobüsleri görmüştü, onlarcası avluya park etmişti. “Baba...” Fakat Isabelle sözlerini bitiremeden apartmanın merdivenlerinden yukarıya çıkan ayakların sesleri duydu.

Daire kapısının altındaki aralıktan içeri bir el ilanı atıldı.

Babası masadan kalkıp kâğıdı almak için eğildi. İlanı masaya getirdi ve mumun yanma koydu.

Isabelle hemen arkasında duruyordu.

Babası başını kaldırıp ona baktı. “Bu bir uyarı. Polisin bütün yabancı asıllı Yahudileri toplayacağını ve Almanya’daki kamplara göndereceğini bildiriyor.”

“Harekete geçmemiz gerekirken sadece konuşuyoruz,” dedi Isabelle. “Binadaki arkadaşlarımızı saklamalıyız.”

“Yetmez,” dedi babası. Elleri titriyordu. Isabelle onun Birinci Dünya Savaşı’nda neler gördüğünü, onun bilmediği neler öğrendiğini yine derinden merak etmeye başlamıştı.

“Elimizden ancak bu gelir,” dedi Isabelle. “Bazılarını güvende tutabiliriz. En azından bu gecelik. Yarın daha ayrıntılı bilgi ediniz.”

“Güvende mi? Nerede yapacağız bunu, Isabelle? Fransız polisi bunu yaptığımızı öğrenirse işimiz biter.”

Isabelle’in buna verecek bir cevabı yoktu. Daha fazla konuşmadan evden çıktılar.

Burası kadar eski bir binada dikkat çekmeden hareket etmek kolay değildi ve Isabelle’in önünde yürüyen babası da hiçbir zaman çevik biri olmamıştı. Helezon şeklindeki dar merdivenlerden alttaki daireye inerken konyak yüzünden dengesini iyice kaybetmişti. İki kere tökezledi ve dengesizliğine lanet ederek kapıyı çaldı.

Ona kadar sayıp bekledikten sonra tekrar çaldı. Bu sefer daha sertti.

Kapı önce yavaşça aralandı, sonra tamamen açıldı. “Ah, Julien, sen miydin?” dedi Ruth Friedman. Yere kadar uzanan geceliğinin üzerine bir erkek paltosu giymişti, altından çıplak ayakları görünüyordu. Saçında bigudiler vardı ve başına bir eşarp sarmıştı.

“İlanı gördün mü?”

“Evet, elime geçti. Doğru mu yani?” diye fısıldadı.

“Bilmiyorum,” dedi Isabelle’in babası. “Dışarıda gece boyunca dolaşan otobüsler ve kamyonlar gördük. Isabelle bu akşam karakoldaydı ve bütün yabancı asıllı Yahudilerin isimlerinin ve adreslerinin toplandığını görmüş. Bence şimdilik çocuklarınızı bizim evimize getirmelisiniz. Saklanacak yerimiz var.”

“Ama... benim kocam bir savaş esiri. Vichy Hükümeti korunacağımıza dair söz vermişti.”

“Vichy Hükümeti’ne güvenebileceğimizden emin değilim, madam,” dedi Isabelle. “Lütfen, en azından şimdilik saklanın.”

Ruth bir an için duraksadı, gözlerini kocaman açmıştı. Pal-tosunun önündeki sarı yıldız, dünyanın ne yönde değiştiğinin saf bir örneği idi. Isabelle kadının kararını verdiğini anladı. Kadın arkasını döndü ve içeri girdi. Bir dakika sonra iki kızıyla birlikte kapıdaydı. “Yanımıza ne alalım?”

“Hiçbir şey,” dedi Isabelle. Friedmanları takip ederek yukarı çıktı. Kendi güvenli dairelerine ulaştıklarında babası onları arka yatak odasındaki gizli odaya götürdü ve kapıyı üzerlerine kapattı.

“Ben Vizniakları da getireyim,” dedi Isabelle. “Gardırobu yerine çekme.”

“Üçüncü kattalar, Isabelle. Asla...”

“Kapıyı arkamdan kilitle. Sesimi duymadan da sakın açma.”

“Isabelle, hayır...”

Isabelle çoktan çıkmıştı ve merdivenlerden aşağıya koşturuyordu. Aceleden tırabzanlara dokunmuyordu bile. Fakat üçüncü kata ulaşmak üzereyken aşağıdan sesler geldiğini duydu.

Merdivenlerden yukarı çıkıyorlardı.

Isabelle çok geç kalmıştı. Olduğu yere çömelerek asansörün arkasına saklandı. İki Fransız polisi üçüncü kara çıktı. Daha genç olanı Vizniakların kapısını iki kere çaldı, birkaç saniye bekledi, sonra tekmeleyerek açtı. İçeride bir kadın çığlık attı.

Isabelle sürünerek yaklaşıp sesleri dinledi.

“...Madam Vizniak?” dedi soldaki polis memuru. “Kocanız Emile ve çocuklarınız Anton ile Hélène mi?”

Isabelle köşeden onları izledi.

Madam Vizniak güzel bir kadındı, cildi süt beyazıydı. Bakımlı saçları hiçbir zaman şimdiki kadar dağınık görünmemişti. Satın alındığı zaman büyük ihtimalle bir servet değerinde olan dantelli, ipek bir sabahlık giyiyordu. Yanma sokulan küçük oğlu ve kızı gözlerini kocaman açmıştı.

“Eşyalarınızı toplayın. Yalnızca gerekli olanları. Başka bir yere taşınacaksınız,” dedi isim listesini tarayan polis memuru.

“Fakat... kocam Pithiviers yakınlarındaki bir hapishanede. Bizi nasıl bulacak?”

“Savaş bittikten sonra geri döneceksiniz.”

“Ah...” Madam Vizniak kaşlarını çatarak ellerini dağınık saçlarının arasından geçirdi.

“Çocuklarınız Fransa doğumlu,” dedi polis memuru. “Onları burada bırakabilirsiniz. Listemde değiller.”

Isabelle gizlenmeye daha fazla devam edemedi. Ayağa kalktı ve merdivenlerden inerek yanlarına gitti. Sakin kalmaya çalışarak, “Onları senin için ben alırım, Lily,” dedi.

Çocuklar annelerinin eteğine yapışarak bir ağızdan, “Hayır!” diye bağıldılar.

Fransız polisleri Isabelle’e döndüler. “İsminiz nedir?” diye sordu biri Isabelle’e.

Isabelle donakaldı. Hangi ismi vermeliydi? Sonunda, “Rossignol,” dedi fakat bunu kanıtlayan belgeler olmadan bu ismi vermesi tehlikeliydi. Ama Gervaise ismini verseydi sabahın neredeyse üçünde bu binada ne işi olduğunu, neden komşusunun işine karıştığını merak edebilirlerdi.

Polis memuru listesine baktı ve sonra onu eliyle kovaladı. “Git. Bu akşam seninle işim yok.”

Isabelle onları görmezden gelip Lily Vizniak’a baktı. “Çocukları alabilirim, madam.”

Lily onu anlayamıyor gibiydi. “Onları burada bırakacağımı mı sanıyorsun?”

“Bence...”

Daha yaşlı olan polis memuru, tüfeğinin arkasını yere vurarak, “Yeter!” diye bağıldı.

“Sen,” dedi Isabelle’e. “Çık dışarı. Bu seni ilgilendirmiyor.”

“Madam, lütfen...” diye yalvardı Isabelle. “Güvende olmalarını sağlayacağım.”

“Güvende mi?” diyerek kaşlarını çattı Lily. “Ama Fransız polisinin yanında güvendeyiz. Bize böyle söz verildi. Ve bir anne çocuklarını asla bırakmaz. Bunu bir gün anlarsın.” Dikkatini çocuklarına çevirdi. “Birkaç eşyanızı alın.”

Isabelle’in tarafındaki Fransız polisi koluna nazikçe dokundu ve Isabelle ona dönünce, “Git,” dedi. Isabelle adamın gözlerindeki uyarıyı gördü ama onu korkutmak için mi, yoksa korumak için mi olduğunu anlayamadı. “Hemen,” dedi adam.

Isabelle’in başka seçeneği yoktu. Kalsaydı, cevap almayı talep etseydi ismi eninde sonunda karakola, belki de Almanların kulağına gidecekti. Şebekeyle birlikte kaçış rotasında yaptıklarını ve babasının sahte belgelerle yaptıklarını düşününce dikkat çekmeye cesaret edemiyordu. Bu bir komşunun nereye götürüldüğünü öğrenmeyi talep etmek kadar küçük bir şey olsa bile...

Bakışlarını yerden kaldırmadan –yüzlerine bakacak kadar kendine güvenmiyordu– sessizce polis memurlarının yanından geçti ve merdivenlere yöneldi.

Yirmi İki

Vizniakların dairesinden döndükten sonra Isabelle bir gaz lambası yaktı ve salona girdi. Orada babasını yemek masasında uyurken buldu. Başını sert tahtaya yaslamıştı ve bayılmış gibi görünüyordu. Yanında kısa süre önce tamamen dolu olan, artık yarısı boş bir konyak şişesi duruyordu. Isabelle şişeyi alıp büfeye koydu. Babasının, şişeyi sabah elinin altında bulamayınca zihninden de uzaklaştıracağını umdu.

Bir an için ona uzanmak, yüzüne düşen gri saçları okşamak istedi. Babası kafasını masaya koyunca küçük, oval biçimli kelliği ortaya çıkmıştı. Isabelle ona rahatlıkla, sevgiyle, dostlukla dokunabilmek istiyordu.

Ama onun yerine mutfağa gidip bir cezve acı, koyu palamut kahvesi yaptı ve dolaptan artık Parislilerin tek alabildiği ekmek olan küçük, tatsız, gri somun ekmeklerden çıkardı. Bir parça kopardı ve yavaşça çiğnedi (Madam Dufours bunu görse kim bilir ne derdi? Yürürken yemek yemek!).

Isabelle odaya girerken başını kaldıran babası mahmur gözlerle, "O kahve leş gibi kokuyor," dedi.

Isabelle kendi fincanını ona uzattı. "Tadı daha da kötü."

Kendine bir fincan daha kahve aldı ve babasının yanına oturdu. Lambadan yayılan ışık, babasının yüzündeki yol haritası görüntü-

sünü vurguluyor, çukurları ve kırışıklıkları derinleştiriyordu. Göz altlarındaki torbalar şişmişti ve balmumundan gibi görünüyorlardı.

Isabelle onun bir şey söylemesini bekledi ama babası ona sadece baktı. Bu anlamlı bakışların altında kahvesini bitirdi –o berbat, kuru ekmeği yutabilmek için kahveye ihtiyacı vardı– ve boş fincanı kendinden uzaklaştırdı. Babası yeniden uykuya dalana kadar bekledi, sonra kendisi de odasına gitti. Ama uyuması mümkün değildi. Yatakta saatlerce merak ve endişeyle uzandı. Sonunda dayanamadı, yataktan çıktı ve salona gitti.

“Ben dışarı çıkıp bakacağım,” diye haber verdi.

Hâlâ masada oturan babası, “Yapma,” dedi.

“Aptalca bir şey yapmayacağım.”

Yatak odasına döndü ve yazlık mavi bir etekle kısa kollu beyaz bir bluz giydi. Rengi solmuş mavi bir eşarby da takıp çenesinin altından bağladı ve apartmandan çıktı.

Üçüncü kata varınca Vizniakların kapısının açık olduğunu gördü ve içeriye şöyle bir göz attı.

Oda talan edilmişti. Yalnızca en büyük mobilyalar kalmıştı. Siyah, bombeli şifonyerin çekmeceleri açık duruyordu. Kıyafetler ve ucuz süs eşyaları yerlere saçılmıştı. Duvardaki dikdörtgen siyah izler artık orada olmayan tabloları işaret ediyordu.

Isabelle kapıyı arkasından kapattı ve lobide kendini toparlayıp apartmanın kapısını açtı.

Otobüsler sokakta birbiri ardına ilerliyordu. Kirli pencerelerinin arkasında onlarca çocuk yüzü görünüyor. Burunlarını camlara yaslamışlardı ve anneleri de yanlarında oturuyordu. Kaldırımlar gizemli bir şekilde boştu.

Isabelle köşede duran bir Fransız polisi gördü ve yanına yaklaştı. “Nereye gidiyorlar?”

“Vélodrome d’Hiver.”

“Stadyuma mı? Neden?”

“Sen buraya ait değilsin. Hemen git yoksa seni de bir otobüse bindirip onlarla birlikte gönderirim.”

“Belki de öyle yapmalıyım. Belki de...”

Polis memuru ona doğru eğilip, “Git,” diye fısıldadı. Isabelle’i kolundan yakaladı ve yolun kenarına doğru sürükledi. “Kaçmaya çalışan herkesi vurma emri aldık. Duyuyor musun beni?”

“Onları vuracak mısınız? Kadınları ve çocukları?”

Genç polis memuru perişan görünüyordu. “Git.”

Isabelle burada kalması gerektiğini biliyordu. Akıllıca olan buydu. Ama Vél d’Hiv’e yürüyerek bile bu otobüsler kadar hızlı gidebilirdi. Yalnızca birkaç sokak ötedeydi. Belki o zaman neler olduğunu anlardı.

Ara sokaklardaki barikatların başında aylardır ilk kez kimse beklemiyordu. Başını eğerek barikatlardan birinin altından geçti ve sokaktan aşağı, nehre doğru koştu. Kapanmış mağazaların ve boş kafelerin yanından geçti. Yalnızca birkaç sokak ötede, stadyumun karşısındaki sokakta nefes nefese kalmış bir halde durdu. Tıklım tıklım dolu sayısız otobüs, devasa binanın yanında durup yolcuları indiriyordu. Sonra kapılar gıcırdayarak kapandı ve otobüsler uzaklaştı. Yerlerini başka otobüsler aldı. Isabelle sarı yıldızlardan oluşan bir denize bakıyordu.

Kafası karışık ve çaresiz haldeki binlerce Yahudi erkek, kadın ve çocuk stadyuma götürülüyordu. Çoğu temmuz sıcağında fazla gelecek şekilde kat kat giyinmişti. Polis, stadın çevresinde sığır güden Amerikan kovboyları gibi devriye geziyordu. Islık çalıyor, emirler yağdırıyor, Yahudileri stadyuma girmeleri ya da diğer otobüslere binmeleri için zorluyordu.

Aileler.

Bir polis memurunun bir kadına copuyla onu dizlerinin üzerine düşürecek kadar sertçe vurduğunu gördü. Yerdeyken ona tekrar vurdu ve kadın tökezleyerek ayağa kalkmaya çalışırken körleme-

sine yanındaki küçük çocuğa uzandı. Stadyumun girişine doğru topallayarak yürürken vücudunu çocuğa siper ediyordu.

Isabelle genç bir Fransız polisi gördü ve kalabalığı yararak yanına gitti.

“Neler oluyor?”

“Sizi ilgilendirmez, matmazel. Gidin buradan.”

Isabelle kocaman yuvarlak stadyuma baktı. Tek gördüğü, dip dibe duran binlerce vücut ve arbedede birbirlerini kaybetmemeye çalışan ailelerdi. Polisler onlara bağırıyor, onları stadyuma doğru ittiriyor, düştüklerinde çocukları ve annelerini çekerek yerde sürüklüyordu. Isabelle çocukların ağladığını duyuyordu. Hamile bir kadın dizlerinin üzerine çökmüş, bir ileri bir geri sallanıyor, büyümiş karnını tutuyordu.

“Ama... burada çok fazla insan var,” dedi Isabelle.

“Yakında sınır dışı edilecekler.”

“Nereye?”

Adam omuz silkti. “Hiçbir bilgim yok.”

“Bir şeyler biliyor olmalısınız.”

“Çalışma kampları,” diye mırıldandı. “Almanya’da. Tek bildiğim bu.”

“Ama... burada sadece kadınlar ve çocuklar var.”

Adam tekrar omuz silkti.

Isabelle anlayamıyordu. Fransız polisleri Parislilere bunu nasıl yapabiliirdi? Kadınlara ve çocuklara? “Çocuklar doğru düzgün çalışamaz ki, mösyö. İçeride binlerce çocuk olmalı, hamile kadınlar da var. Nasıl?..”

“Üzerimde subay arması görüyor musunuz? Bunun arkasındaki beyin benmişim gibi mi görünüyorum? Ben sadece bana söyleneni yapıyorum. Bana Paris’teki yabancı asıllı Yahudileri tutuklamamı söylediler, ben de bunu yapıyorum. Kalabalığın ayrılmasını istiyorlar – bekâr erkekler Drancy’ye, aileler Vél d’Hiv’e, diyorlar. *Voilà!* Oldu bitti. Nişan al ve vurmaya hazırlan. Hükümet, Fransa’daki

bütün yabancı asıllı Yahudilerin çalışma kamplarına gönderilmesini istiyor ve biz de buradan başladık.”

Fransa’dakilerin hepsi mi? Isabelle akciğerlerine hücum eden havayı hissetti. Bahar Rüzgârı Operasyonu. “Yani bu yalnızca Paris’te yapılmıyor, öyle mi?”

“Hayır. Bu sadece bir başlangıç.”

Viann boğucu yaz sıcağında gün boyunca kuyruklarda beklemişti ve ne içindi? Yarım kalıp kuru peynir ve berbat bir somun ekmek için mi?

“Bugün biraz çilek reçeli alabilir miyiz, anne? Ekmeğin tadını bastırır.”

Dükkândan çıkınca Viann, Sophie’yi kendine doğru çekerek küçük bir çocukmuşçasına kalçasına yasladı. “Belki birazcık... Ama aşırıya kaçamayız. Kış ne kadar kötüydü, hatırlıyor musun? Yenisi yolda.”

Viann bir grup askerin onlara doğru geldiğini gördü, tüfekleri güneş ışığında parlıyordu. Uygun adım yürüyerek yanlarından geçtiler ve onları taş kaldırımlı sokakta gürültüyle ilerleyen tanklar takip etti.

“Bugün buralar çok hareketli,” dedi Sophie.

Viann de aynı şeyi düşünüyordu. Yol Fransız polisleriyle doluydu, jandarmalar şehre akın akın geliyordu.

Rachel’in sakin, bakımlı bahçesine adım atmak huzur vericiydi. Viann, Rachel’e yaptıkları ziyaretleri iple çekiyordu. Kendini artık yalnızca o zamanlarda kendisi gibi hissediyordu.

Viann kapıyı çalınca Rachel şüpheyle aralıktan dışarı baktı, kapıda kimin beklediğini gördü ve gülümseyerek kapıyı ardına kadar açtı. Boş ev güneş ışığıyla doldu. “Viann! Sophie! Buyurun, buyurun.”

“Sophie!” diye bağırdı Sarah.

İki kız sanki sadece birkaç gün değil de aylarca ayrı kalmış gibi birbirlerini kucakladı. Sophie hastayken ayrı kalmak ikisine de yaramamıştı. El ele tutuştular ve ön bahçeye gidip bir elma ağacının altına oturdular.

Rachel onları duyabilmek için kapıyı açık bıraktı. Viann çiçekli eşarbını başından çıkarıp eteğinin cebine sıkıştırdı. “Sana bir şey getirdim.”

“Hayır, Viann. Bunu konuşmuştuk,” dedi Rachel. Eski bir duş perdesinden yaptığı tulumu giyiyordu. Bir zamanlar beyaz olan ama artık çok fazla yıkanmaktan ve giyilmekten grileşen yazlık hırkası, arkasındaki sandalyede asılıydı. Viann süvetere dikilmiş sarı yıldızın iki ucunu durduğu yerden görebiliyordu.

Mutfak tezgâhına gidip çatal bıçak çekmecesini açtı. İçinde neredeyse hiçbir şey kalmamıştı. İki yıllık işgal boyunca Almanların kaç kere kapı kapı dolaşıp neye ihtiyaçları varsa “talep ettiklerini” sayamamışlardı. Almanlar kaç gece evlerine baskın yapmış, ne istiyorlarsa alıp götürmüşlerdi... Bütün eşyaların sonu, Doğu'ya giden trenlerde bitmişti.

Şimdi şehirdeki çekmecelerin, dolapların ve sandıkların çoğu boştu. Rachel'in yalnızca birkaç çatalı ve kaşığı, bir tane de ekmek bıçağı kalmıştı. Viann bıçağı masaya getirdi. Ekmeği ve peyniri sepetinden çıkararak ikisini de dikkatlice ikiye böldü ve kendi payını, aldığı yere geri koydu. Tekrar başını kaldırdığında Rachel'in gözünde yaşlar gördü. “Onu bize verme, demiştim. İhtiyacınız var.”

“Sizin de ihtiyacınız var.”

“Şu kahrolası yıldızı söküp atmalıyım. En azından hâlâ biraz yemek kalmışken kuyruğa girme şansım olur.”

Yahudiler için devamlı yeni kısıtlamalar getiriliyordu. Artık bisiklet sahibi olamıyorlardı ve alışveriş yapmalarına izin verilen, öğleden sonra üç ve dört saatleri arası haricinde kamuya ait alan-

larda bulunmaları yasaklanmıştı. O saate kadar da yiyecek hiçbir şey kalmıyordu.

Viann ona henüz cevap veremeden yolda bir motosiklet sesi duydu. Sesi tanımıştı ve aralık haldeki kapıya doğru gidip beklemeye başladı.

Rachel de onun yanına sokuldu. "Ne yapıyor burada?"

"Göreceğiz," dedi Viann.

"Ben de seninle geliyorum."

Viann bostanın içinde yürüdü ve güllerin üzerinde uçan bir kuşun yanından geçerek bahçe kapısına geldi. Kapıyı açıp yol kenarına adım atarak Rachel'in de gelmesini bekledi. Bahçe kapısı arkalarından, bir kemiğin kırılırkenki çıtırtısına benzer bir ses çıkararak yavaşça kapandı.

"Hanımlar," dedi Beck. Asker şapkasını çıkarıp koltuğunun altına sıkıştırdı. "Vaktinizi çaldığım için üzgünüm ama size bir şey söylemem gerekiyor, Madam Mauriac." *Size* kelimesini hafifçe vurgulamıştı. Bu durum, paylaştıkları bazı sırlar varmış gibi bir hava yaratıyordu.

"Öyle mi? Mesele nedir, Yüzbaşı?" diye sordu Viann.

Yüzbaşı Beck soldan sağa doğru göz gezdirdi ve sonra hafifçe Viann'e doğru eğilerek, "Madam de Champlain yarın sabah evde olmamalı," diye fısıldadı.

Viann onun dil engelinden dolayı derdini tam anlatamamış olabileceğini düşündü.

"Pardon?"

"Madam de Champlain yarın evde olmamalı," diye tekrarladı Beck.

"Ben ve kocam bu evin sahibiyiz," dedi Rachel. "Neden gideyim ki?"

"Evin sahibinin kim olduğunun bir önemi yok. En azından yarın."

"Çocuklarım..." diye söze başladı Rachel.

Beck sonunda Rachel'e baktı. "Çocuklarınız bizi ilgilendirmiyor. Onlar Fransa'da doğmuş. Listede değiller."

Liste... Artık korkulan o kelime...

Viann sessizce, "Bize ne söylemeye çalışıyorsunuz?" diye sordu.

"Diyorum ki eğer arkadaşınız yarın burada olursa sonraki günlerde de olamayacak."

"Ama..."

"Benim arkadaşım olsaydı onu bir günlüğüne saklamanın bir yolunu bulurdum."

"Sadece bir günlüğüne mi?" diye sordu Viann, Beck'i yakından inceleyerek.

"Bunu söylemek için gelmiştim, hanımlar. Ve aslında yapmamalıydım. Eğer duyulursa... cezalandırılırım. Lütfen daha sonra bu konuda sorgulanırsanız ziyaretimden kimseye bahsetmeyin." Topuklarını birbirine vurdu, kendi etrafında döndü ve uzaklaştı.

Rachel, Viann'e baktı. Paris'teki toplamalarla ilgili söylentiler duymuşlardı -kadınlar ve çocuklar sınır dışı ediliyordu- ama kimse inanmamıştı. Nasıl inanacaklardı? İddialar çılgıncaydı, bu imkânsızdı! On binlerce insan gecenin bir yarısı Fransız polisi tarafından evlerinden çıkarılıyordu. Hem de aynı anda? Bu doğru olamazdı. "Ona güveniyor musun?"

Viann bu soruyu düşündü ve "Evet," diyerek kendini de şaşırttı.

"Öyleyse ne yapacağım?"

"Çocukları Serbest Bölge'ye götür. Bu gece."

Viann bunu söylemek bir yana düşündüğüne bile inanamıyordu.

"Madam Durant geçen hafta sınırı geçmeye çalışırken vuruldu ve çocukları da sınır dışı edildi."

Rachel'in yerinde olsaydı Viann de aynı şeyi söylerdi. Bir kadının tek başına kaçması ayrı bir dert, çocuklarının hayatını tehlikeye atması ayrı bir dertti. Ama ya asıl burada kalarak hayatlarını tehlikeye atıyorduydu?

“Haklısın. Fazla tehlikeli. Ama bence Beck’in dediği gibi yapmalısın. Saklan. Sadece bir günlüğüne. Belki o zamana kadar daha fazla şey öğreniriz.”

“Nerede saklanacağım?”

“Isabelle bunun için hazırlık yapmıştı ve aptallık ettiğini düşünmüştüm.” Viann iç çekti. “Ahırda bir kiler var.”

“Beni saklarken yakalanırsan...”

“*Oui*,” dedi Viann sertçe. O sözlerin yüksek sesle söylendiğini duymak istememişti: *Ölümlle cezalandırılabilirsin*. “Biliyorum,” dedi.

Viann, Sophie’nin limonatasına bir uyku ilacı attı ve onu erkenden yatırdı (Bu ona kendini iyi bir anne gibi hissettirmeyen bir hareket olsa da bu akşam Sophie’yi yanlarına alması ya da kızın tek başına uyanması da iyi olmazdı. Kötü kararlar... Artık sadece kötü kararlar vardı). Kızının uykuya dalmasını beklerken Viann volta atmaya başladı. Panjurlara vuran rüzgârın çıkardığı bütün tıkırtıları, bu eski evin kalaslarının bütün gıcırtıtlarını duyuyordu. Saat altıyı geçerken eski bahçe tulumlarını giyip aşıya indi.

Beck’i divanda otururken buldu, yanında bir gaz lambası yanıyordu. Elinde ailesinin küçük, çerçevelenmiş bir fotoğrafını tutuyordu. Karısı –Hilda; Viann onun adını biliyordu– ve çocukları Gisela ile Wilhelm...

Viann’ın geldiğini duyunca başını kaldırdı ama ayağa kalkmadı.

Açıkçası Viann ne yapacağını bilmiyordu. Şu anda onun görünmez olmasını, odasının kapalı kapılarının ardında kalmasını, tamamen yok sayabileceği biri olmasını dilerdi. Fakat Beck, Rachel’e yardım etmek için kariyerini tehlikeye atmıştı. Viann bunu nasıl yok sayabilirdi?

“Kötü şeyler yaşanıyor, madam. İmkânsız şeyler. Ben asker olmak, ülkem için savaşmak ve ailemi gururlandırmak üzere eği-

tildim. Onurlu bir karardı. Döndüğümüzde bizim hakkımızda ne düşünecekler? Ya benim hakkımda ne düşünülecek?”

Viann onun yanına oturdu. “Ben de Antoine’ın benim hakkımda düşüneceklerinden endişeleniyorum. Size o isim listesini vermemeliydim. Paramı daha idareli harcamalıydim. İşimi kaybetmemek için daha çok çabalamalıydim. Belki de Isabelle’in söylediklerini daha çok dinlemeliydim.”

“Kendinizi suçlamayın. Eminim kocanız da benimle aynı fikirdedir. Belki de biz erkekler silahlarımıza davranma konusunda aceleci davranıyoruzdur.”

Başını hafifçe çevirdi, Viann’ın kıyafetlerine bakıyordu.

Viann’ın üzerinde bir tulum ve siyah süveter vardı. Başına siyah bir eşarp takmıştı. Bir casusun ev hanımı versiyonuna benziyordu.

“Kaçması onun için tehlikeli,” dedi Beck.

“Görünüşe bakılırsa kalması da öyle.”

“Ve işte karşınızda,” dedi Yüzbaşı, “berbat bir çelişki.”

“Hangisi daha tehlikeli, merak ediyorum?” diye sordu Viann. Cevap beklemiyordu ve Beck, “Sanırım kalmak,” dediğinde şaşırıp başını salladı.

“Gitmemelisiniz,” dedi Yüzbaşı.

“Onu yalnız bırakamam.”

Beck bunu düşündü ve sonunda başını salladı. “Mösyö Frette’in tarlasını biliyor musunuz? Hani şu inek yetiştirilen tarla?”

“Oui. Ama...”

“Ahırın arkasında bir sığır patikası var. En az adamın bulunduğu kontrol noktasına çıkıyor. Uzun bir yol ama gitmek isteyen bir varsa sokağa çıkma yasağından önce kontrol noktasına varması gerekiyor. Eğer bunu merak eden biri varsa... Ben öyle birini tanıdığımdan değil tabii...”

“Babam Julien Rossignol, Paris’te, Bourdonnais Bulvarı 57 numarada yaşıyor. Eğer ben... bir gün içinde eve dönmezsem...”

“Kızınızı Paris’e götürürüm.” Beck ayağa kalktı, fotoğraf hâlâ elindeydi. “Ben yatmaya gidiyorum, madam.”

Viann onun yanında durdu. “Size güvenmeye korkuyorum.”

“Güvenmeseydiniz daha çok korkardınız.”

Şimdi daha yakınlardı, cılız ışıktaki birbirlerine baktılar.

“Siz iyi bir adam mısınız, Yüzbaşı?”

“Eskiden öyle olduğumu düşünürdüm, madam.”

“Teşekkür ederim,” dedi Viann.

“Henüz teşekkür etmeyin, madam.”

Viann’i lambanın ışığında tek başına bırakarak odasına döndü ve kapıyı arkasından kapattı.

Viann koltuğa oturup beklemeye başladı. Saat yedi buçukta mutfak kapısının yanındaki askıda duran ağır, siyah şalı aldı.

Cesur ol, diye düşündü. Bu seferlik.

Şalla başını ve omuzlarını örtüp dışarı çıktı. Rachel ve çocukları, ahırın arkasında onu bekliyordu. Yanlarında bir el arabası vardı ve içinde Ari battaniyelere sarılmış halde yatıyordu, uyumuştı. Yanına da Rachel’in almaya karar verdiği birkaç eşyayı koymuşlardı. “Sahte belgeleri aldın mı?” diye sordu Viann.

Rachel başını salladı. “Ne kadar iyi olduklarını bilmiyorum ve evlilik yüzüğüme mal oldular.” Viann’e baktı. Konuşmadan da her konuda anlaşılabiliyorlardı.

Bizimle gelmek istediğinden emin misin?

Eminim.

“Niçin gitmemiz gerekiyor?” diye sordu Sarah, korkmuşu benziyordu.

Rachel bir elini Sarah’nın başına koydu ve bakışlarını ona çevirdi. “Benim için güçlü olmanı istiyorum, Sarah. Konuşmamızı hatırlıyor musun?”

Sarah başını yavaşça salladı. “Ari ve babam için.”

Toprak yolu geçtiler ve otlakların arasından ilerleyerek uzaktaki çalılıklara doğru yol aldılar. İnce, uzun ağaçlardan oluşan ormana geldiklerinde Viann daha güvende hissetmişti, sanki korunuyorlardı. Frette'in arazisine vardıklarında karanlık çökmüştü. Ormanın derinliklerine giden sığır patikasını buldular. Kalın, çürük kökler kuru zeminde çıkıntılar oluşturduğundan Rachel'in el arabasını yürütebilmek için daha güçlü itmesi gerekiyordu. Ara sıra bir köke takılıyor ve geriye doğru kayıyorlardı. Ari uykusunda huzursuzlanıyor ve başparmağını hırsıyla emiyordu. Viann sırtından akan teri hissedebiliyordu.

"Benim de egzersiz yapmaya çok ihtiyacım vardı," dedi Rachel nefes nefese kalmış bir halde.

"Ben de ormanda sıkı bir yürüyüşe bayılırım," diye karşılık verdi Viann.

"Peki ya siz, Matmazel Sarah? Siz bu maceramızda en çok neyi sevdiniz?"

"O aptal yıldızı takmamayı," dedi Sarah. "Sophie neden bizimle gelmedi? Ormana bayılır. Eskiden yaptığımız define avlarını hatırlıyor musunuz? Her şeyi önce o bulurdu."

Viann karşıdaki ağaçların arasından parlayan flaş benzeri bir ışık gördü ve sonra sınır geçişinin siyah beyaz işaretlerini seçti. Kapı ışıklarla o kadar aydınlatılmıştı ki onu kullanmaya yalnızca düşman cesaret edebilirdi, zaten maddi olarak da bunu ancak onlar karşılayabilirdi. Kapıda bir Alman muhafızı duruyordu ve tüfeği yapay ışıktaki gümüş renginde parlıyordu. Geçiş yapmayı bekleyen küçük bir grup vardı. Yalnızca belgeler tam olduğunda geçişe onay veriliyordu. Eğer Rachel'in sahte belgeleri işe yaramazsa o ve çocuklar tutuklanacaktı.

Her şey çok ani oluyordu. Viann durdu.

"İmkânım olursa sana yazacağım," dedi Rachel.

Viann'ın boğazı düğümlendi. En iyi ihtimalde bile arkadaşından yıllarca haber alamayabilirdi. Belki de hayatı boyunca... Bu

yeni dünyada insanın sevdikleriyle iletişim halinde olabilmesinin kesin bir yolu yoktu.

“Bana öyle bakma,” dedi Rachel. “Çok yakında tekrar birlikte olacağız, şampanya içip senin sevdiğin caz müzikleriyle dans edeceğiz.”

Viann gözlerindeki yaşları sildi. “Dans etmeye başladığında seninle toplum içinde gözükmeyeceğimi biliyorsun.”

Sarah onu kolundan çekti. “Sophie’ye hoşça kal dediğimi söyle.”

Viann dizlerinin üzerine çöküp Sarah’yı kucakladı. Sonsuza dek öyle kalabilirdi ama onun yerine kızın gitmesine izin verdi.

Rachel’e doğru uzandı ama arkadaşı geri çekildi. “Sana sarı-lırsam ağlarım ve şu anda ağlamamalıyım.”

Viann’ın kolları iki yanına düştü.

Rachel el arabasına uzandı. Üçü birlikte sığır patikasını ormanın sonuna kadar takip ettiler. Ağaçların korumasından çıkana ve kontrol noktasındaki insan kuyruğuna katılana kadar el arabası oraya buraya çarparak ve zıplayarak ilerledi. Bisikletli bir adam pedal çevirerek yanlarından geçti ve sonra bir çiçek arabasını iten yaşlı bir kadın onlara el sallayarak yoluna devam etti. Rachel sıranın önüne ulaşmak üzereydi ki bir ıslık sesi duyuldu ve biri Almanca bağırdı. Nöbetçi, makineli tüfeğini kalabalığa doğrultup ateş açtı.

Küçük kırmızı patlamalar karanlığı deldi.

Ra ta ta ta!

Yanındaki adam yere yığılınca bir kadın çığlık atmaya başladı.

Sıra anında dağıldı, insanlar dört bir yana koşturuyordu. Her şey o kadar hızlı oldu ki Viann tepki veremedi. Rachel ve Sarah’nın ona, ağaçlara doğru koşturduğunu gördü. Sarah önde, Rachel ise el arabasıyla arkadaydı.

“Buradayım!” diye bağırdı Viann ama sesi top atışının gürültüsü içinde kayboldu. Sarah çimenlerde dizlerinin üzerine yığıldı.

“Sarah!” diye çığlık attı Rachel.

Viann atıldı ve Sarah'yı kollarının arasına aldı. Onu ağaçların arasına taşıdı ve yere yatırarak paltosunun düğmelerini çözdü.

Kızın göğsü kurşun delikleriyle dolmuştu. Kanlar akıyordu. Viann şalını çıkarıp Sarah'nın yaralarına bastırdı.

Rachel nefes nefese yanında durarak, "O iyi mi?" diye sordu. "O *kan* mı?"

Rachel kızının yanına, çimenlere yığıldı. El arabasındaki Ari çığlık atmaya başlamıştı. Kontrol noktasında ışıklar yandı ve askerler bir araya toplandı. Köpekler havlıyordu.

"Gitmeliyiz, Rachel," dedi Viann. "Hemen." Kanla kaplı çimenlerin arasında güçlükle ayağa kalktı ve Ari'yi el arabasından alıp Rachel'e vermeye çalıştı ama Rachel onu anlamıyor gibiydi. El arabasındaki her şeyi çıkarıp attı ve Sarah'yı elinden geldiğince dikkatli bir şekilde paslı metalin içine yerleştirdi Kızın başının altında Ari'nin yastığı duruyordu. Viann kanlı elleriyle tutacakları kavradı, arabanın arka ayaklarını kaldırdı ve itmeye başladı. "Haydi," dedi Rachel'e. "Onu kurtarabiliriz."

Rachel uyuşmuş bir halde başını salladı.

Viann el arabasını, ağaç köklerinin ve toprağın üzerinde sürükledi. Kalbi yerinden fırlayacak gibiydi ve korku, ağzında ekşi bir tattı. Ama ne durdu ne de arkasına baktı. Rachel'in orada olduğunu biliyordu. Ari çığlık çığlığa ağlıyordu ve onları takip eden başka biri varsa da Viann bunu bilmek istemiyordu.

Le Jardin'e yaklaştıklarında Viann ağır el arabasını yolun yanındaki hendekten güçlükle geçirdi ve ahıra giden tepeye tırmanmaya başladı. Sonunda durduğunda el arabası yana devrildi ve Sarah acıyla inledi.

Rachel, Ari'yi yere koydu, sonra Sarah'yı el arabasından çıkardı ve çimenlerin üzerine nazikçe yatırdı. Ari ağladı ve kucağa alınmak için ellerini uzattı.

Rachel, Sarah'nın yanına diz çöktü ve kızının göğsündeki korkunç yaraları gördü. Başını kaldırıp öyle bir acı ve kayıpla baktı

ki Viann bir için nefes alamadı. Sonra Rachel başını tekrar eğerek bir elini kızının solgun yanına koydu.

Sarah başını kaldırdı. "Sınırı geçebildik mi?" Renksiz dudaklarından kan sızıyor, çenesinden aşağı akıyordu.

"Geçtik," dedi Rachel. "Başardık. Artık güvendeyiz."

"Cesur davrandım," dedi Sarah, "değil mi?"

"Oui," dedi Rachel yıkılmış bir halde. "Çok cesurdun."

"Üşüyorum," diye mırıldandı Sarah. Titriyordu.

Sarah titrek bir nefes aldı ve yavaşça verdi.

"Şimdi biraz şeker yiyeceğiz. Bir de makaron. Seni seviyorum, Sarah. Baban da seni seviyor. Sen bizim yıldızımızsın." Rachel'in sesi çatladı. Ağlıyordu. "Kalbimizsin. Bunu biliyor musun?"

"Sophie'ye söyleyin, ben..." Sarah'nın göz kapakları titreyerek kapandı. Son kez zayıf bir nefes aldı ve hareketsizleşti. Dudakları aralıktı ama artık arasında sıcak nefesi yoktu.

Viann, Sarah'nın yanına diz çöktü, nabzını aradı ama bulamadı. Sessizlik acılaşıyor, gittikçe ağırlaşıyordu. Viann'ın tek düşünebildiği, bu çocuğun kahkahası ve dünyanın onsuz ne kadar boş bir yer olacağıydı. Ölümü ve insanı paramparça edip hayat boyu mahveden o kederi bilirdi. Rachel'in nasıl hâlâ nefes alabildiğini anlayamıyordu. Başka zaman olsa Viann, arkadaşının yanına oturur ve ağlamasına izin verirdi. Ya da ona sarılırdı. Onunla konuşurdu. Hiçbir şey söylemezdi. Rachel'in neye ihtiyacı varsa Viann dünyayı yerinden oynatır ve ona destek olurdu. Ama şimdi bunu yapamıyordu. Yaşananların bir başka berbat yanı da buydu: Yas tutacak zamanları bile yoktu.

Viann'ın Rachel için güçlü olması gerekiyordu. Elinden geldiğince yumuşak bir sesle, "Onu gömmeliyiz," dedi.

"Karanlıktan nefret eder."

"Annem onun yanında olacaktır," dedi Viann. "Senin annen de... Ari'yle birlikte kilere inmeniz gerekiyor. Saklanın. Ben Sarah'yla ilgileneceğim."

“Nasıl?”

Viann, Rachel’in ahırda nasıl saklanacağını değil, böyle bir kaybın ardından nasıl yaşayacağını sorduğunu biliyordu. Nasıl bir çocuğunu alıp diğerini bırakacaktı? Kızının kulağına veda sözcükleri fısıldadıktan sonra nefes almaya nasıl devam edecekti? “Onu bırakamam,” dedi Rachel.

“Yapmak zorundasın. Ari için.”

Viann yavaşça ayağa kalktı ve bekledi.

Rachel kırık cam parçaları gibi cızırtılı bir nefes aldı ve eğilip Sarah’nın yanağına bir öpücük kondururken, “Seni her zaman seveceğim...” diye fısıldadı.

Sonunda ayağa kalktı, Ari’ye uzandı ve onu kollarına aldı. Fakat çocuğu o kadar çok sıkıyordu ki Ari yeniden ağlamaya başladı.

Viann, Rachel’in elinden tuttu ve onu ahıra, oradan da kilere götürdü. “Ortalık güvenli olduğu anda gelip sizi alacağım.”

“Güvenli,” dedi Rachel boğuk bir sesle. Açık duran ahır kapısından dışarı baktı.

Viann arabayı hareket ettirdi ve zemindeki kapıyı açtı. “Aşağıda bir fener var. Ve yiyecek.”

Rachel kucığında Ari’yle birlikte merdivenlerden aşağı inerek karanlığa karıştı. Viann kapıyı üzerlerine kapattı, arabayı yerine çekti ve annesinin otuz yıl önce ektiği leylakların yanma gitti. Çalılık duvar boyunca uzamış ve yayılmıştı. Altında, yaz mevsiminde yeşillenen bitkilerin ortasında neredeyse kaybolmuş üç küçük, beyaz haç vardı. İkisi Viann’ın yaptığı düşükler için, üçüncüsüyse bir haftadan az yaşayan oğlu içindi.

Oğullarının her birini gömerken Rachel de onun yanında durmuştu. Şimdi Viann, en yakın arkadaşının kızını toprağa vermek için buradaydı. Ve kızının en iyi arkadaşını... Merhametli Tanrı nasıl böyle bir şeye izin verirdi ki?

Yirmi Üç

Şafak sökmeden önceki son dakikalarda Viann, yüzeye çıkan taze toprağın yanındaki tümsekte oturdu. Dua etmek istiyordu ama inancı çok uzaklardaydı, başka bir kadının hayatının kalıntısıydı.

Yavaşça ayağa kalktı.

Gökyüzü lavanta rengine ve pembeye dönerken –ironik bir şekilde güzeldi– arka bahçeye gitti. Tavuklar beklenmedik ziyaretine gıdaklayarak ve kanatlarını çırparak karşılık verdi. Viann kanlı kıyafetlerini çıkarıp yere yığıdı ve tulumbanın altında yıkadı. Sonra ipteki çamaşırların arasından keten bir gecelik alıp giydi ve içeri girdi.

Bedeni de ruhu da bitkindi ama dinlenmesi mümkün değildi. Gaz lambasını yakıp koltuğa oturdu ve gözlerini kapatarak Antoine'in yanında olduğunu hayal etmeye çalıştı. Burada olsaydı ona ne derdi? *Artık neyin doğru olduğunu bilmiyorum. Sophie'yi korumak ve onu güvende tutmak istiyorum ama insanların, başka bir Tanrı'ya dua ettikleri için iz bırakmadan ortadan kaybolduğu bu dünyada güvende olmanın ne anlamı var ki? Eğer tutuklanırsam...*

Misafir odasının kapısı açıldı ve Beck'in ona doğru geldiğini duydu. Üniformasını giymiş ve yeni tıraş olmuştu. Viann, Beck'in onun dönüşünü beklediğini, onun için endişelendiğini içgüdüsel olarak biliyordu.

“Dönmüşsün,” dedi Beck.

Viann onun, üzerine, eline ya da şakaklarına bulaşan kanı veya toprağı gördüğünden emindi. Belli belirsiz bir duraksama oldu. Beck’in onu beklediğini, neler olduğunu anlatmasını istediğini hissedebiliyordu ama Viann kıpırdamadı. Ağzını açsa çığlık atmaya başlayabilirdi. Ya da ona baksa ağlayabilir, çocukların neden bir hiç yüzünden karanlıkta vurulduklarının hesabını vermesini isteyebilirdi.

“Anne?” dedi Sophie odaya girerek. “Uyandığımda yatakta değildin. Korktum.”

Viann ellerini kucağında birleştirdi. “Üzgünüm, Sophie.”

“Şey,” dedi Beck. “Ben gitmeliyim. Hoşça kalın.”

Kapının kapandığını duyunca Sophie annesine yaklaştı. Gözleri mahmurdu. Yorgun görünüyordu. “Beni korkutuyorsun, anne. Bir sorun mu var?” Viann gözlerini kapadı. Bu korkunç haberi kızına vermek zorunda kalacaktı ama ya sonra? Kızını kucaklayacak, başını okşayacak, ağlamasına izin verecek ve güçlü olması gerekecekti. Güçlü olmaktan yorulmuştu. “Gel, Sophie,” dedi ayağa kalkarak. “Biraz daha uyumaya çalışalım.”

Viann o öğleden sonra şehirde toplanmış askerler görmeyi bekliyordu. Silahların çekildiğini, hapishane arabalarının şehir meydanına park ettiğini, köpekleriyle birlikte siyahlar içindeki SS subaylarını... Kısacası karışıklığa dair bir işaret görmeyi bekliyordu.

Ama sıra dışı hiçbir şey yoktu.

Sophie’yle bütün gün Carriveau’da kaldılar, Viann’ın zaman kaybı olduğunu bildiği kuyruklarda beklediler, bir caddeden diğerine yürüdüler. Başlarda Sophie hiç durmadan konuşuyordu ama Viann onu doğru düzgün dinlemiyordu. Rachel ve Ari kilerde saklanırken, Sarah ölmüşken sıradan bir sohbete nasıl odaklanabilirdi ki?

“Artık gidebilir miyiz, anne?” diye sordu Sophie, saat üçe yaklaşıyordu. “Alacak bir şey kalmadı. Zaman öldürüyoruz.”

Beck yanılmış olmalıydı. Ya da fazlasıyla tedbirli davranıyordu.

Kuşkusuz ki bu saatte toplanıp Yahudileri tutuklamayacaklardı. Yemek saatlerinde tutuklama yapılmadığını herkes biliyordu. Naziler fazlasıyla dakik ve organize bir şekilde çalışıyordu. Ayrıca Fransız yemeklerine ve şaraplarına bayılıyorlardı.

“Oui, Sophie. Artık eve gidebiliriz.”

Şehirden eve doğru yola koyuldular. Viann tetikteydi ama aksine yol, her zamankinden daha sakindi. Uçak pisti sessizdi.

Viann kırık bahçe kapısını açarken Sophie, “Sarah bize gelebilir mi?” diye sordu.

Sarah.

Viann başını eğip Sophie’ye baktı.

“Üzgün görünüyorsun,” dedi kızı.

“Üzgünüm,” dedi Viann sessizce.

“Babamı mı düşünüyorsun?”

Viann derin bir nefes alıp verdi. Sonra nazikçe, “Benimle gel,” dedi ve Sophie’yi elma ağacının altına götürdü, birlikte oturdular.

“Beni korkutuyorsun, anne.”

Viann durumu iyi idare edemediğini şimdiden biliyordu ama bunu nasıl yapacağını hiç bilmiyordu. Sophie yalanlar için fazla büyük, gerçek içinse fazla küçüktü. Ona Sarah’nın sınırı geçmeye çalışırken vurulduğunu söyleyemezdi. Kızı söylememesi gereken şeyleri yanlış insana söyleyebilirdi.

“Anne?”

Viann, Sophie’nin ince yüzünü ellerinin arasına aldı ve yumuşak bir sesle, “Sarah dün gece öldü,” dedi.

“Öldü mü? Hasta değildi ki...”

Viann kendini topladı. “Bazen böyle olur. Tanrı seni beklenmedik bir anda yanına alır. O cennete gitti. Büyükannesinin

ve senin büyükannenin yanına...”Sophie geri çekildi, ayağa kalktı ve uzaklaştı. “Sen beni aptal mı sanıyorsun?”

“Ne... ne demek istiyorsun?”

“O bir Yahudi.”

Viann o an kızının gözlerinde gördüğü şeyden nefret etti. Sophie’nin bakışlarında çocukluğa dair hiçbir iz yoktu; ne masumiyete ne saflığa ne de umuda dair... Keder bile yoktu. Yalnızca öfke vardı.

Daha iyi bir anne bu öfkeyi kedere ve en sonunda da sevginin her zaman ayakta tutacağı bir hatırıya dönüştürebilirdi ama Viann’ın içi o anda iyi bir anne olmasına izin veremeyecek kadar boştu. Düşündüğü her şey ya yalandı ya da işe yaramazdı.

Kolunun ucundaki danteli söktü. “Tepemizdeki ağacın dalma bağlı şu kırmızı ipi görüyor musun?”

Sophie başını kaldırdı. İpin rengi biraz solmuştu ama yine de kahverengi dalların, yeşil yaprakların ve olgunlaşmamış elmaların arasında kendini gösteriyordu. Kızı başını salladı.

“Onu oraya babanı hatırlamak için astım. Sen de Sarah için bir tane bağla ve her dışarı çıktığımızda onu düşünelim, olmaz mı?”

“Ama babam ölmedi!” dedi Sophie. “Yoksa yalan mı?..”

“Hayır. Hayır. Özlediklerimizi de kaybettiklerimiz gibi anıyoruz, öyle değil mi?”

Sophie ince dantel parçasını eline aldı ve parmak uçlarında dengesizce yükselip danteli aynı dala bağladı.

Viann kızının geri gelmesini, ona dönmesini, kucağına koşmasına bekledi ama Sophie sadece orada durup dantel parçasına baktı. Gözleri yaşlarla ışıldıyordu. Viann’ın aklına yalnızca, “Bu her zaman böyle olmayacak,” demek geldi.

“Sana inanmıyorum.” Sophie sonunda ona bakmıştı. “Ben biraz uyuyacağım.”

Viann yalnızca başını sallayabildi. Normalde kızıyla böyle bir gerilim onu perişan ederdi, başarısızlık duygusunun altında ezi-

lirdi. Şimdiyse yalnızca iç geçirdi ve ayağa kalktı. Eteğinden otları silkeledi ve ahıra doğru yola koyuldu. İçeride arabayı ileri itti ve kiler kapağını açtı. “Rach? Benim.”

Karanlığın içinden, “Tanrı’ya şükür,” diye bir fısıltı duydu. Rachel gıcırtılı merdivenlerden yukarı çıktı ve kucığında Ari’yle birlikte tozlu ışığın içinde belirdi.

“Ne oldu?” diye sordu Rachel, bitkin bir haldeydi.

“Hiçbir şey.”

“Hiçbir şey mi?”

“Şehre gittim. Her şey normal görünüyordu. Belki de Beck fazla temkinli davranıyordu ama bence bir geceyi daha aşağıda geçirmen iyi olur.”

Rachel’in yüzü asıktı, bakışları yorgundu. “Bir beze ihtiyacım olacak. Ve hızlı bir banyoya. Ari de ben de kötü kokuyoruz.” O sırada çocuk ağlamaya başladı. Annesi, Ari’nin nemli buklelerini terli alnından çekti ve ona yumuşak, hoş bir sesle bir şeyler mırıldandı.

Ahırdan çıkıp Rachel’in evine doğru yürüdüler.

Ön kapıya varmak üzereydiler ki bir Fransız polis arabası yolda durdu. Paul arabadan indi ve elinde tüfeğiyle bahçeye girdi. “Rachel de Champlain siz misiniz?”

Rachel kaşlarını çatı. “Öyle olduğumu biliyorsun.”

“Sınır dışı ediliyorsunuz. Benimle gelin.”

Rachel, Ari’yi sıkıca tuttu.

“Oğlumu almayın...”

“O listede değil,” dedi Paul.

Viann adamı kolundan yakaladı. “Bunu yapamazsın, Paul. O bir Fransız!”

“O bir Yahudi.” Tüfeğini Rachel’e doğrulttu. “Kıpırda.”

Rachel bir şey söyleyecekti ama Paul onu susturdu, kolundan yakaladı, yola doğru sürükledi ve arabanın arka koltuğuna zorla bindirdi.

Viann olduğu yerde, güvende kalmayı düşünmüştü ama sonra kendini bir anda otomobilin yanında koşup kaportaya vururken, arabaya binmek için yalvarırken buldu. Paul frene bastı, onun da arka koltuğa atlamasını bekledi ve gazı kökledi.

“Git,” dedi Rachel, Le Jardin’in yanından geçerlerken. “Burası sana göre bir yer değil.”

“Burası kimseye göre bir yer değil,” dedi Viann.

Henüz bir hafta öncesine kadar Rachel’in yalnız gitmesine izin verebilirdi. Belki pişmanlıkla ve kesin bir suçlulukla ona sırt çevirebilirdi çünkü Sophie’yi korumanın her şeyden önemli olduğunu düşünürdü.

Fakat dün akşam yaşadıkları onu değiştirmişti. Hâlâ kırılan ve korkmuş hissediyordu –belki eskisinden de çok– ama artık öfkeliydi de.

Şehirde birçok sokakta barikat vardı. Her tarafta mahkûm arabaları geziyor, içlerinden göğsünde sarı yıldız taşıyan insanlar çıkıyor, hayvan taşıma vagonlarının beklediği tren istasyonuna götürülüyorlardı. Yüzlerce insan vardı, bölgedeki bütün kasabalardan toplanmış olmalıydılar.

Paul arabayı park etti ve kapıları açtı. Viann, Rachel ve Ari, perona doğru yürüyen Yahudi kadın, çocuk ve yaşlı erkeklerden oluşan kalabalığın arasına karıştılar.

Bir tren bekliyor, zaten sıcak olan havaya siyah duman üflüyordu. İki Alman askeri peronda duruyordu. Biri Beck’ti. Elinde bir kırbaç vardı. *Bir kırbaç.*

Ama insanları toparlama sorumluluğu Fransız polisindeydi. İnsanları sıraya girmeye zorluyorlar ve hayvan taşıma vagonlarına ittiriyorlardı. Erkekler bir vagona, kadınlar diğerine bindiriliyordu.

İleride bebekli bir kadın kaçmaya çalışınca jandarma arkasından ateş etti. Kadın yere düştü, ölmüştü. Bebek de elinde dumanı tüten silahıyla duran jandarmanın ayağına yuvarlandı.

Rachel durup Viann’e döndü ve “Oğlumu al,” diye fısıldadı.

Kalabalık arkalarından ittiriyordu.

“Al onu. Kurtar onu...” diye yalvardı Rachel.

Viann hiç tereddüt etmedi. Artık kimsenin tarafsız kalamayacağına biliyordu. Sophie’nin hayatını tehlikeye atmaktan ne kadar korksa da kızının, iyi insanların kötülüğe engel olmak için hiçbir şey yapmadığı bir dünyada büyümesi fikri bir anda onu daha çok korkutmuştu. İyi bir kadının, muhtaç durumdaki arkadaşına sırtını dönebildiği bir dünyaydı burası. Çocuğa uzanıp onu kollarına aldı.

“Sen!” Bir jandarma, Rachel’i tüfeğinin sapıyla omzundan ittirdi, o kadar sertti ki Rachel tökezledi. “Kıpırda!”

Rachel, Viann’e baktı ve arkadaşlıklarının yarattığı evren gözlerinin önünden geçti. Paylaştıkları sırlar, verdikleri ve tuttukları sözler, onları iki kardeş gibi sağlam bir bağla birleştiren, çocukları için kurdukları hayaller...

“Çık buradan!” diye bağırdı Rachel boğuk bir sesle. “Git.”

Viann geri çekildi. Bir anda arkasını döndü ve kalabalığı yararak perondan, askerlerden, köpeklerden, korkunun kokusundan, kırbaç darbelerinden, kadınların feryatlarından ve bebeklerin ağlamalarından uzaklaştı. Peronun sonuna varana dek yavaşlamadı. Orada Ari’yi göğsüne bastırarak arkasını döndü.

Rachel bir hayvan taşıma arabasının siyah, geniş girişinde duruyordu. Yüzünde ve ellerinde hâlâ kızının kanı vardı. Kalabalığı gözleriyle taradı, Viann’i gördü, kanlı elini havaya kaldırdı ve kayboldu. Çevresini dolduran kadınların arasında görünmez olmuştu. Hayvan taşıma vagonunun kapısı çınlayarak kapandı.

Viann koltuğa çöktü. Ari kontrol edilemez bir şekilde ağlıyordu, altı ıslaktı ve idrar kokuyordu. Kalkmalı, onunla ilgilenmeli, bir şeyler yapmalıydı ama kıpırdıyamıyordu. Kaybının ağırlığı altında ezilmişti, boğuluyordu.

Sophie salona geldi ve alçak, korku dolu bir sesle, "Neden Ari sende?" diye sordu.

"Madam de Champlain nerede?"

"O gitti," dedi Viann. Yalan uyduracak gücü yoktu. Hem ne iŖe yarayacaktı ki? Kızını çevrelerindeki bütün bu kötülüklerden korumasının hiç yolu yoktu.

Hem de hiç...

Sophie ok Ŗey bilerek büyüyecekti. Korkuyu, kaybetmeyi ve büyük ihtimalle de nefreti bilecekti.

"Rachel Romanya'da doğdu," dedi Viann gergin bir sesle. "Onun suçu Yahudi olması ve baŖka bir ülkede doğmasıydı. Yirmi beŖ yıldır Fransa'da yaŖıyor lması ve Fransa için savaŖan bir Fransız'la evli olması Vichy Hükümeti'nin umurunda değil. Bu yüzden onu sınır dıŖı ettiler."

"Onu bizim devletimiz mi sınır dıŖı etti? Nazilerin yaptığını sanıyordum."

Viann i çekti. "Bugün Fransız polisiydi. Ama Naziler de oradaydı."

"Onu nereye götürecekler?"

"Bilmiyorum."

"SavaŖtan sonra dönecek mi?"

Evet. Hayır. Umarım. İyi bir anne hangi cevabı verirdi?

"Umarım."

"Peki ya Ari?" diye sordu Sophie.

"O bizimle kalacak. İsmi listede değildi. Sanırım hkmetimiz çocukların kendi kendilerini yetiŖtirebileceklerine inanıyor."

"Ama anne biz ne?.."

"Ne mi yapacağız? Ne yapacağız? Hiçbir fikrim yok." İ geçirdi. "Ŗimdilik sen bebeğe göz kulak ol. Ben Rachel'in evine gidip çocuğun beŖiğini ve kıyafetlerini getireceğim."

Viann kapıya kadar gitmişti ki Sophie, “Peki ya Yüzbaşı Beck?” diye sordu.

Viann donakaldı. Onu peronda elinde kırbaçla gördüğünü hatırladı. Hayvan taşıma vagonuna binsinler diye kadınların ve çocukların ardından yere vurduğu kırbaçla... “*Oui*,” dedi. “Ne olmuş Yüzbaşı Beck’e?”

Viann kan lekeli giysilerini yıkadı ve kurumaları için arka bahçeye astı. Çimenlere döktüğü sabunlu suyun ne kadar kırmızı olduğunu görmezden gelmeye çalıştı. Sophie ve Ari’ye akşam yemeği hazırladı (ne pişirdiğini hatırlayamadı) ve onları yatırdı. Ama ev sessizleşip karanlık olduğunda duygularını daha fazla bastıramadı. İnanılmaz bir şekilde öfkeliydi ve mahvolmuştu.

Düşüncelerinin karanlığına ve kötülüğüne katlanamadı, öfkesinin ve kederinin dipsizliği üzerine çöküyordu. Yakasından bir parça kumaş kopardı ve sendeleyerek dışarı çıktı. Rachel’in bu bluzu ona verdiği günü hatırladı. Üç yıl önceydi.

Paris’te herkes bundan giyiyor.

Elma ağaçları başının tepesinde kollarını gökyüzüne doğru açmıştı. Kumaş parçasını Antoine’la Sarah’nın kilerin arasına, kalın bir dala iki denemede bağladı. Başardığında geri çekildi.

Sarah.

Rachel.

Antoine.

Renkler bulanıklaşmaya başladı ve Viann ağladığını o zaman fark etti.

Kalın dala bağlanmış, olgunlaşmamış elmaların arasına serpiştirilmiş kumaş, dantel ve iplik parçalarına bakarak, “Lütfen, Tanrım...” diye dua etti. Ama sevdikleri gittikten sonra dualar artık ne işe yarayacaktı ki?

Yoldan gelen ve Le Jardin'in önüne park eden motosikletin sesini duydu. Dakikalar sonra Beck, "Madam?" diye seslendi.

Viann onun yüzüne bakmak için döndü. "Kırbacınız nerede, Yüzbaşı?"

"Siz de mi oradaydınız?"

"Fransız kadınlarını kırbaçlamak nasıl bir his?"

"Bunu yapacağımı düşünüyor olamazsınız, madam. Düşüncesi bile midemi bulandırıyor."

"Ama yine de oradaydınız."

"Siz de öyle. Bu savaş hepimizi olmak istemediğimiz yerlere sürükledi."

"Siz Almanlar için o kadar da değil ama..."

"Ona yardım etmeye çalıştım," dedi Beck.

Bunu duyunca Viann öfkesinin gittiğini, kederin geri döndüğünü hissetti. Beck gerçekten Rachel'i kurtarmaya çalışmıştı. Keşke onu dinleselerdi ve Rachel'i daha uzun süre saklı tutsalardı. Viann dengesini kaybedecek gibi olunca Beck uzandı ve onu tuttu.

"Onu sabah saklamamı söylemişsiniz. Bütün gün o berbat kilerdeydi. Öğleden sonra düşündüm ki... her şey normal görünüyordu."

"Von Richter çizelgeyi değiştirdi. Trenlerle ilgili bir sıkıntı yaşanmış."

Trenler.

El sallayan Rachel.

Viann başını kaldırıp ona baktı. "Arkadaşımı nereye götürüyorlar?"

Bu, Beck'e sorduğu ilk gerçek soruydu.

"Almanya'daki bir çalışma kampına."

"Onu bütün gün sakladım," dedi Viann yeniden, artık bir önemi varmış gibi.

"Artık kontrol *Wehrmacht*'ta değil. Gestapo'da ve SS'te. Onlar askerlerden daha... zalim."

“Neden oradaydınız?”

“Emirleri uyguluyordum. Çocukları nerede?”

“Almanlar Sarah’yı sınır kontrol noktasının arkasında vurdu.”

“*Mein Gott*,”³⁴ diye mırıldandı Beck.

“Oğlu benimle. Ari neden listede değildi?”

“O Fransa’da doğmuş ve on dört yaşından küçük. Fransız Yahudilerini sınır dışı etmiyorlar.” Beck, Viann’ın yüzüne baktı. “Henüz...”

Viann nefesini tuttu. “Ari için de gelecekler mi?”

“Yakında bütün Yahudileri sınır dışı edeceklerine inanıyorum, yaşına ve doğum yerine bakmaksızın. Ve bunu yaptıklarında evinizde bir Yahudi bulundurmanız tehlikeli hale gelecek.”

“Çocuklar sınır dışı mı edilecek? Tek başlarına mı?” Viann’ın gördüğü onca şeyden sonra bile bu ihtimal, aklın almayacağı kadar dehşet vericiydi. “Rachel’e onu güvende tutacağıma dair söz verdim. Beni ihbar edecek misiniz?” diye sordu.

“Ben canavar değilim, Viann.”

Beck ona ilk defa ismiyle hitap ediyordu. Yanına yaklaştı ve “Seni korumak istiyorum,” dedi.

Söyleyebileceği en kötü şeydi bu. Viann kendini yıllardır yalnız hissediyordu ama şimdi gerçekten yalnızdı.

Beck onun koluna dokundu, dokunuşu neredeyse okşama gibiydi ve Viann onu bir elektrik akımı gibi vücudunun her yanında hissetti. Kendine hâkim olamadan Beck’in yüzüne baktı.

Çok yakınındaydı, yalnızca bir öpücük mesafede... Tek yapması gereken onu azıcık yüreklendirmekti; tek bir nefesle, başını kıpırdatarak ya da bir dokunuşla. O zaman aralarındaki mesafe kapanacaktı. Bir an için kim olduğunu ya da o gün neler olduğunu unuttu ve teselli edilme, unutma özlemiyle doldu. Nefesinin kokusunu alacak, dudaklarını hissedecek kadar hafifçe öne doğru

34 (Alm.) Aman Tanrım. (ç. n.)

eğildi ve sonra hatırladı... Bir anda gelen bir öfke dalgasıyla onu öyle bir itti ki Beck sendeledi.

Sanki dudakları onun dudaklarına değmiş gibi ağzını sildi.

“Yapamayız!”

“Tabii ki yapamayız.”

Ama birbirlerinin bakışları altındayken ikisi de yanlış insanı öpmekten daha kötü bir şeyin olduğunu biliyordu.

Öpmeyi istemiş olmak en kötüsüydü.

Yirmi Dört

Yaz bitti. Altın sarısı sıcak günler yerini solgun gökyüzüne ve yağmura bıraktı. Isabelle kaçış rotasına o kadar odaklanmıştı ki hava değişimini fark etmedi bile.

Serin bir ekim öğleden sonrasında yolcu kalabalığının arasından geçerek vagondan indi. Elinde bir buket sonbahar çiçeği vardı.

Bulvardan yukarıya doğru yürürken Alman otomobillerinin caddeyi tıkadığını gördü, korna sesleri yükseliyordu. Askerler, sindirilmiş, sıkıntılı Parislilerin arasında kendilerinden emin bir şekilde yürüyordu. Gamalı haçlı bayrakları soğuk rüzgârda dalgalanıyordu. Isabelle metro basamaklarından aşağıya hızla indi.

Geçit kalabalıktı ve her yanda İngilizler ile Yahudileri kötöleyen, Führer'i her sorunun cevabı olarak gösteren Nazi propaganda posterleri vardı.

Bir anda hava saldırısı sirenleri uğuldadı. Elektrik kesildi ve herkesi karanlıkta bıraktı. Isabelle birilerinin fısıldadığını, bebeklerin ağladığını ve yaşlı adamların öksürdüğünü duyuyordu. Uzaklardan patlama gürültüleri geliyordu. Muhtemelen yine Boulogne-Billancourt'dan geliyordu, şaşırtıcı değildi. Renault, Almanlar için kamyon yapıyordu.

Tehlikenin geçtiğini haber veren siren sesi duyulduktan sonraki ilk birkaç dakika, elektrikler ve ışıklar gelene kadar kimse kıpırdamadı.

Bir ısıklık sesi duyulduğunda Isabelle metroya binmek üzereydi. Donup kaldı. Fransız iş birlikçilerin eşlik ettiği Nazi askerleri tünele girdi. Birbirleriyle konuşuyor, insanları işaret ediyor, onları dizlerinin üzerine çökmeye zorluyorlardı.

Isabelle'in önünde bir tüfek belirdi.

"Belgeler," dedi karşısındaki Alman.

Isabelle çiçekleri bir eline alıp diğeriyle çantasını karıştırmaya başladı, gergindi. Buketin içinde Anouk'a bir mesaj vardı. Tabii bu arama beklenmedik bir şey değildi. Müttefik devletlerin Kuzey Afrika'daki başarılarından bu yana Almanlar insanları sürekli durduruyor, belge talep ediyordu. Sokaklarda, dükkânlarda, tren istasyonlarında, kiliselerde... Hiçbir yer güvenli değildi. Sahte kimlik kartını Alman'a uzattı. "Öğle yemeği için annemin bir arkadaşıyla buluşacağım."

Fransız adam, Alman'ın yanına sokuldu ve belgeleri hızlıca inceledi. Başını iki yana salladı ve Alman, belgelerini Isabelle'e iade ederek, "Git," dedi. Isabelle gülümsedi, başıyla teşekkür etti ve aceleyle trene koştu. Kapılar kapanmak üzereyken açık bir vagona biniverdi.

On altıncı bölgede dışarı çıktığında sakinleşmişti. Sokaklara nemli bir sis hâkimdi, binaları ve Seine Nehri'nin üzerinde yavaşça ilerleyen mavnaları gizliyordu. Pus, sesleri kuvvetlendirmiş, tuhaflaştırmıştı. Bir yerlerde bir top sekiyordu, sokakta oynayan çocuklar olmalıydı. Mavnalardan biri düdüğünü öttürdü ve ses havada asılı kaldı. Bulvara gelince Isabelle köşeden dönüp ışıkları hâlâ yanan birkaç bistrodan birine yöneldi. Sert bir rüzgâr tenteyi dalgalandırdı. Isabelle boş masaları geçti ve dış tezgâhta durup bir *café au lait* ısmarladı. Tabii içinde ne kahve ne de süt vardı.

"Juliette? Sen misin?"

Isabelle, Anouk'u görünce gülümsedi.

"Gabrielle. Seni görmek ne güzel!" Çiçekleri Anouk'a uzattı.

Anouk bir kahve sipariş etti. Orada durup buz gibi havada kahvelerini yudumlarlarken Anouk, "Dün Henri amcamla konuştum," dedi. "Seni özlemiş."

"Hasta mı yoksa?"

"Hayır. Hayır. Tam tersi, gelecek salı gecesi için bir parti planlıyor. Seni de davet etmemi rica etti."

"Senin için ona bir hediye götürüyüm mi?"

"Hayır, ama bir mektup hoş olur. Al, senin için hazırlamıştım."

Isabelle mektubu alıp çantasının astarının içine attı. Anouk ona baktı. Gözlerini duman rengi gölgeler çevrelemişti. Yanaklarında ve alnında yeni çizgiler belirmişti. Gölgeler içinde sürdürdüğü bu hayat onu kötü yönde etkilemeye başlamıştı.

"Sen iyi misin, arkadaşım?" diye sordu Isabelle.

Anouk'un gülümsemesi yorgun fakat samimiydi. "Oui." Duraksadı. "Dün gece Gaëton'ı gördüm. Carriveau'daki toplantıya katılacak."

"Bunu bana niye söylüyorsun?"

"Isabelle, sen bugüne dek tanıştığım en şeffaf insansın. Her düşüncen ya da duygun gözlerinden okunuyor. Bana ondan ne kadar sık bahsettiğinin farkında değil misin?"

"Gerçekten mi? Saklayabildiğimi sanıyordum."

"Bu güzel bir şey, gerçekten. Bana neyin uğruna savaştığımızı hatırlatıyor. Basit şeyler; bir kız, bir oğlan ve onların geleceği..." Isabelle'i yanaklarından öptü. Sonra fısıldadı: "O da senden bahsediyor."

Isabelle'in şansına ekim ayının bu son günlerinde Carriveau yağmurluydu. Böyle bir havada kimse insanlara dikkat etmezdi, Almanlar bile. Kapüşonunu taktı ve paltosunu boğazına kadar kapattı. Buna rağmen trenden inip bisikletini peron boyunca iterken yağmur yüzüne tokat atıyor ve ensesinden aşağıya soğuk çizgiler halinde akıyordu.

Şehrin kenar mahallelerinden yukarıya doğru ilerledi. Daha az kullanılan bir yol seçerek meydana uğramadan Carriveau'nun içlerine doğru pedal çevirmeye başladı. Böyle yağmurlu bir sonbahar gününde ortalıkta çok az insan vardı. Yalnızca yemek kuyruklarında bekleyen kadınlar ve çocuklar dışarıdaydı. Paltolarından ve şapkalarından sular damlıyordu. Almanlar çoğunlukla içerilerde oturuyordu.

Hôtel Bellevue'ye ulaştığında Isabelle yorgun düşmüştü. Bisikletini bir sokak lambasına bağladı ve içeri girdi.

Başının üstünde bir zil çaldı. Gelişini lobide oturmuş, öğleden sonra kahvelerini içen Alman askerlerine haber veriyordu.

Subaylardan biri gevrek, altın rengi bir *pain au chocolat*ya³⁵ uzanırken, "Matmazel," dedi. "Sırılsıklam olmuşsunuz."

"Bu Fransızlar yağmurdan nasıl kaçacaklarını pek bilmiyor." Gülüşmeler oldu.

Isabelle gülümsemeye devam ederek yanlarından geçti, otelin resepsiyonuna gitti ve zili çaldı.

Arka odadan Henri çıktı, elindeki tepside kahveler vardı. Isabelle'i görünce ona başıyla selam verdi.

Yanından geçerken, "Bir dakika, madam," dedi ve tepsiyi siyah üniformalarıyla örümceklere benzeyen iki SS subayının olduğu masaya götürdü.

Resepsiyona döndüğünde, "Madam Gervaise, tekrar hoş geliniz," dedi. "Sizi yeniden görmek ne güzel! Odanız tabii ki hazır. Beni takip ederseniz..."

35 (Fr.) Çikolatalı ekmek. (ç. n.)

Isabelle başını salladı. Dar koridorda ve ikinci kata çıkan merdivenlerde Henri'yi takip etti. Orada Henri anahtarı kilide taktı, çevirdi ve kapıyı açtı. Burası tek kişilik bir yatağı, komodini ve lambası olan küçük bir yatak odasıydı. İçeri girdiler, Henri kapıyı ayağıyla kapattı ve Isabelle'e sarıldı.

"Isabelle," dedi onu kendine yaklaştırarak. "Seni görmek ne güzel..." Sonra onu bıraktı ve geri çekildi. "Romainville olayından sonra... biraz endişelenmiştim."

Isabelle ıslak kapüşonunu indirdi. "*Oui.*" Naziler son iki aydır sabotajcı ve direnişçi dedikleri insanların üstüne gitmeye başlamışlardı. Sonunda bu savaşta kadınların oynadığı rolü görmeye başlamışlar ve iki yüzün üzerinde Fransız kadınına Romainville'de hapsedmişlerdi.

Isabelle paltosunun düğmelerini çözdü ve yatağın ayak ucuna astı. Astarının içinden bir zarf çıkarıp Henri'ye uzattı. "Al bakalım." Ona MI9'dan gelen parayı verdi. Henri'nin oteli, gruplarının kullandığı kilit güvenli evlerden biriydi. İngilizleri, Amerikalıları ve direnişçileri Nazilerin burnunun dibinde barındırmaları Isabelle'in çok hoşuna gidiyordu. Bu gece bu küçük odanın misafiri kendisi olacaktı.

Çiziklerle dolu yazı masasının arkasından bir sandalye çekip oturdu. "Toplantı bu gece mi?"

"Saat on birde. Angeler Çiftliği'nin terk edilmiş ahırında."

"Konu ne?"

"Bilğim yok." Yatağın ucuna oturdu ve Isabelle onun yüzündeki ifadeden ciddileşmek üzere olduğunu anlayarak sızlandı.

"Nazilerin Bülbül'ü bulmak için yanıp tutuştuğunu duydum. Söylentiye göre kaçış rotasına sızmaya çalışıyorlarmış."

"Biliyorum, Henri." Tek kaşını kaldırdı. "Umarım bana bunun tehlikeli olduğunu söylemeyeceksindir."

"Çok sık gidiyorsun, Isabelle. Bugüne kadar kaç tur yaptın?"

"Yirmi dört."

Henri başını iki yana salladı. “Seni bulmak için uğraşmalarına şaşmamalı. Marsilya ve Perpignan’dan geçen bir başka kaçış rotasının da başarıya ulaştığı duyumunu aldık. Ortalık karışacak, Isabelle.”

Isabelle, Henri’nin endişesi karşısında bu kadar duygulandığı ve kendi adını duyduğunda bu kadar mutlu olduğu için şaşkındı. Birkaç dakikalığına da olsa yeniden Isabelle Rossignol olmak ve onu tanıyan biriyle oturmak ona iyi gelmişti. Hayatının çoğu saklanarak ve güvenli evlerde yabancılarla kaçak hayatı yaşayarak geçiyordu.

Yine de bu konuda konuşmaya gerek duymuyordu. Kaçış rotası çok kıymetliydi ve göze aldıkları tehlikeye değiyordu. “Ablama göz kulak oluyorsunuz, değil mi?”

“Oui.”

“O Nazi hâlâ orada mı kalıyormuş?”

Henri bakışlarını ondan kaçırды.

“Ne oldu?”

“Viann öğretmenlik görevinden kovuldu.”

“Neden? Öğrencileri ona bayılır. Mükemmel bir öğretmendir.”

“Söylentiye göre bir Gestapo memurunu sorgulamış.”

“Hiç Viann’dan beklenecek bir şey değil. Yani artık maaşı yok. Peki, nasıl geçiniyor?”

Henri huzursuz görünüyordu. “Dedikodular var.”

“Dedikodular mı?”

“O ve Nazi’yle ilgili.”

Viann, Rachel’in oğlunu yaz boyunca Le Jardin’de sakladı. Onunla asla dışarı çıkmıyordu, bahçeye bile. Belgeler olmadığı sürece çocuğun Ariel de Champlain’den başkası olduğunu iddia edemezdi. Sophie’yi evde, çocuğun yanında bırakmak zorundaydı. O yüzden şehre her gidişi bitmek bilmeyen sıkıcı birer yolculuk halini almıştı.

Aklına gelen herkese –satıcılar, rahibeler, köylüler– Rachel’in iki çocuğuyla birlikte sınır dışı edildiğini söylüyordu.

Aklına yalnızca bunları yapmak geliyordu.

Sırada bekleyip hiçbir şeyin kalmadığını öğrendiği uzun, zorlu bir günün ardından Viann, şehirden hayal kırıklığıyla ayrıldı. Tehcir söylentileri artıyordu, Fransa’nın her tarafından insanları topluyorlardı. Binlerce Fransız Yahudisi, gözaltı kamplarında tutuluyordu.

Eve döndüğünde ıslak mantosunu ön kapının yanında, dışarıda duran askıya astı. Yarma kadar kuruyacağını düşünmese de en azından yere su damlatmayacaktı. Çamurlu lastik çizmelerini kapının yanında çıkarıp içeri girdi. Her zamanki gibi Sophie kapının yanında durmuş, annesinin dönüşünü bekliyordu.

“Ben iyiyim,” dedi annesi.

Sophie ciddi bir ifadeyle başını salladı. “Biz de.”

“Ben yemeği hazırlarken Ari’yi yıkayabilir misin?”

Sophie, Ari’yi kucığına aldı ve mutfaktan çıktı.

Viann başındaki eşarbyı çıkarıp astı. Sonra sepetini kuruması için lavaboya koyup kilere indi. Oradan bir sosıs, küçük ve yumuşamış birkaç patates ve soğan aldı.

Mutfağa dönüp ocağı yakarak siyah dökme demir tavayı ısıttı. Bir damla çok değerli yağla sosisi kızarttı.

Viann ete baktı. Tahta kaşığıyla onu parçalara böldü, pembeden griye, sonra da hoş, gevrek bir kahverengiye dönüşmesini izledi. Et çıtır çıtır olunca içine küp küp doğranmış patatesleri, kıyılmış soğanları ve sarımsağı ekledi. Sarımsak çıtırdarak kavrulurken kokusunu bıraktı.

“Enfes kokuyor.”

“Yüzbaşı,” dedi Viann sessizce. “Motosikletini duymadım.”

“Beni Matmazel Sophie içeri aldı.”

Viann ocağa dönüp tavanın üzerini kapattıktan sonra Beck’e baktı. Aralarındaki sözsüz anlaşmaya dayanarak bostandaki o gece

hiç yaşanmamış gibi davranıyorlardı. İki si de bahsini etmemişti ama yaşananlar akıllarından çıkmıyordu.

O gece iten içe bir şeyler değişmişti. Artık Beck akşam yemeğini çoğu zaman onlarla birlikte yiyordu, bunlar genellikle kendi getirdiği yemeklerdi. Hiçbir zaman bol miktarda olmuyordu; bir dilim jambon, bir paket un ya da birkaç sosis... O, karısından ve çocuklarından bahsediyordu, Viann ise Antoine'dan. Bütün sözleri çoktan yıkılmış bir duvarı güçlendirmek üzerineydi. Devamlı en kibar haliyle Viann'ın yardım paketlerini Antoine'a göndermeyi teklif ediyordu. Viann kenara ayırabildiği ne varsa paketleri onlarla dolduruyordu. Fazlasıyla büyük, eski kişlik eldivenler, Beck'in bıraktığı sigaralar, bir kavanoz kıymetli reçel...

Viann, Beck'le yalnız kalmamaya gayret ediyordu. En büyük değişiklik buydu. Geceleri arka bahçeye çıkmıyor ya da Sophie uyuduktan sonra uyanık kalmıyordu. Onunla yalnız kalma konusunda kendine güvenmiyordu.

"Sana bir hediye getirdim," dedi Beck.

Elinde bir deste kâğıt tutuyordu. Bunlar, Etienne ve Aimée Mauriac'ın Haziran 1939'da doğan bebeğinin doğum sertifikalarıydı. Daniel Antoine Mauriac adında bir oğlan...

Viann, Beck'e baktı. Antoine'la bir oğullarının adını Daniel koymak istediklerini Beck'e söylemiş miydi? Hatırlamıyordu ama söylemiş olmalıydı.

"Evde Yahudi çocukları barındırmak güvenli değil. En azından çok yakında öyle olmayacak."

"Bizim için büyük bir risk almışsın. Bizim için..." dedi Viann.

"Senin için," dedi Beck sessizce. "Ve bunlar sahte belgeler. Bunu unutma. Onu bir akrabanızdan evlat edindiğiniz hikâyesini doğrulaması için."

"Onlara belgelerin senden geldiğini asla söylemem."

"Kendim için endişelenmiyorum. Ari hemen Daniel olmalı. Tamamen. Ve sen de son derece dikkatli olmalısın. Gestapo ve SS...

zalimdir. Afrika'daki müttefik zaferleri bizi sarstı. Ve Yahudilere son yapılanlar... akıl almaz derecede büyük bir kötülük. Ben..." Durdu ve Viann'e baktı. "Ben sizi korumak istiyorum."

"Koruyorsun," dedi Viann de ona bakarak.

Beck ona doğru yürüdü, o da Beck'e... Bunun bir hata olduğunu bile bile...

O sırada Sophie koşarak mutfığa geldi. "Ari acıkmış, anne. Mızırmızlık edip duruyor."

Beck durdu ve Viann'in yanından geçerek -eliyle kolunu sıyrarak- tezgâhtaki çatala uzandı. Onu alıp bir lokma sosis, bir küp kızarmış çıtır çıtır patates ve bir parça karamelize soğan ayırdı.

Yerken Viann'e baktı. O kadar yakındılar ki Viann onun nefesini yanağında hissediyordu. "Harika bir aşçısın."

"Merci," dedi Viann gergin bir sesle.

Beck geri çekildi. "Maalesef akşam yemeğine kalamayacağım. Gitmeliyim."

Viann bakışlarını ondan kaçırarak Sophie'ye gülümsedi. "Masayı üç kişilik hazırla."

Daha sonra, akşam yemeği ocakta pişerken Viann çocukları yataklarında bir araya getirdi. "Sophie, Ari, buraya gelin. Sizinle konuşmam gerekiyor."

"Ne oluyor, anne?" diye sordu Sophie, şimdiden endişeli görünüyordu.

"Fransa doğumlu Yahudileri sınır dışı ediyorlar." Duraksadı. "Çocuklar da dâhil."

Sophie derin bir nefes aldı ve üç yaşındaki Ari'ye baktı. Çocuk yatakta neşeyle zıplıyordu. Yeni bir kimlik edinmek için çok küçüktü. Ona bundan sonraki adının Daniel Mauriac olduğunu

söyleseler de nedenini anlayamazdı. Annesinin döneceğine inanır ve bunun için beklerse er ya da geç kendini sınır dışı ettirecek bir hata yapardı; belki de hepsinin ölümüne sebep olacak bir hata... Viann bu tehlikeyi göze alamazdı. Onları korumak için çocuğun kalbini kırması gerekecekti.

Beni affet, Rachel.

Sophie'yle bakıştılar. İkisi de yapılması gerekeni biliyordu ama bir anne, başka birinin çocuğuna bunu nasıl yapabilirdi?

"Ari," dedi sessizce, çocuğun yüzünü ellerinin arasına alarak. "Annen cennette, meleklerin yanında. Geri dönmeyecek."

Ari zıplamayı bıraktı. "Ne?"

"O sonsuza kadar gitti," dedi Viann tekrar, gözlerine dolan yaşları hissediyordu. Çocuk ona inanana kadar Viann bu sözleri tekrar tekrar söyleyecekti. "Artık senin annen benim. Ve senin adın da Daniel olacak."

Çocuk kaşlarını çatı. Ağzının içinde gürültüyle bir şey çiğ-niyor, parmaklarını sayı sayıyormuş gibi bir açıp bir kapatıyordu. "Geri döneceğini söylemiştin."

Viann bunu söylemekten nefret etse de, "Hayır," dedi. "O gitti. Geçen ay kaybettiğimiz yavru tavşan gibi, hatırladın mı?" Tavşanı büyük bir tören eşliğinde bahçeye gömmüşlerdi.

"Tavşan gibi mi gitti?" Kahverengi gözleri yaşlarla doldu, yaşlar süzüldü ve dudakları titredi. Viann onu kollarının arasına aldı, sıkıca sardı ve sırtını okşadı. Ama onu yeterince teselli edemedi, bırakamadı da. Sonunda yüzüne bakacak kadar bıraktı. "Anlıyor musun... Daniel?"

"Sen benim kardeşim olacaksın," dedi Sophie, sesi titriyordu. "Tamamen."

Viann'ın kalbi acıyordu ama Rachel'in oğlunu güvende tutma-nın başka bir yolunun olmadığını biliyordu. Çocuğun bir zamanlar Ari olduğunu unutmaya yetecek kadar küçük olması için dua etti.

Bu duanın hüznü insanı perişan ediyordu. “Söyle bakalım,” dedi sakince. “Neymiş adın?”

“Daniel,” dedi Ari, belli ki kafası karışmıştı. Karşısındakini memnun etmeye çalışıyordu.

Viann o gece ona ismini defalarca tekrarlattı. Yemek yerken, bulaşıkları yıkarken, yatmaya hazırlanırken... Bu numaranın onu kurtarmaya yetmesini ve belgelerin denetimden geçmesini umdu. Onu bir daha hiç Ari diye çağırmayacak, hatta Ari olarak düşünmeyecekti bile. Yarından itibaren saçlarını olabildiğince kısa kesecekti. Sonra şehre gidecek ve herkese –en başta da o dedikoducu Hélène Ruelle’e– Nice’deki ölen kuzeninin oğlunu evlat edindiğini söyleyecekti.

Tanrı hepsinin yardımcısı olsun.

Yirmi Beş

Isabelle siyahlara bürünmüş bir halde ve altın rengi saçlarını örterek Carriveau'nun boş sokaklarında sessizce ilerliyordu. So-kağa çıkma yasağı başlamıştı. Ayın solgun ışığı engebeli kaldırım taşlarına ara sıra vuruyordu ama bulutlar sık sık önünü kapatıyordu.

Isabelle ayak seslerine ve kamyon motorlarına kulak veriyor, bir şey duyduğunda donakalıyordu. Şehrin sonundaki güllerle kaplı bir duvara tırmandı ve batan dikenlere aldırmadan kendini karanlık bir çayırın içine bıraktı. Tepesinde uğuldayan üç uçağı gördüğünde buluşma yerine giden yolu yarılamıştı. Uçaklar o kadar alçaktan uçuyordu ki ağaçlar titriyor, yer sallanıyordu. Makineli tüfekler arka arkaya ateşlendi, ortalığı bir gürültü ve aydınlık kapladı.

Daha küçük olan uçak yana yatarak diğer tarafa döndü. Sola yatıp yükselirken Isabelle kanadın altındaki Amerikan amblemini gördü. Dakikalar sonra bir bomba ıslığı duydu –insanlıktan uzak, delici bir çığlıktı bu– ve sonra bir şey patladı.

Uçak pisti. Orayı bombalıyorlardı.

Uçaklar yeniden yükseldi. Bir tur daha top ateşi açıldı ve Amerikan uçağı vuruldu. Dumanlar çıkmaya başladı. Bir feryat geceyi doldururken uçak dönerek yere yaklaşıyordu. Kanatları arada bir ay ışığını yakalıyor, yansıtıyordu.

Uçak, Isabelle'in kemiklerini titreten bir şiddetle yere çakıldı ve altındaki zemin sarsıldı. Çelik, toprağa saplanırken perçinler metalden fırladı, parçalar etrafa saçıldı. Parçalanan uçak, ormanın içinden ağaçları birer kibrit gibi kırarak geçiyordu. Duman kokusu dayanılmazdı. Sonra uçak gürültüyle alev aldı.

Gökyüzünde bir paraşüt belirdi. İleri geri sallanıyordu ve altında asılı olan adam bir virgül kadar küçük görünüyordu.

Isabelle yanan ağaçların arasından geçti. Duman gözlerini yakıyordu. Pilot neredeydi?

Gözüne beyaz bir ışıltı çarpınca o tarafa doğru koşmaya başladı.

Gevşek paraşüt, çalılıkların arasında yatıyordu ve pilot da ona bağlıydı.

Isabelle fazla uzaktan gelmeyen sesler ve çıtırtılar duydu. Yaklaşanların, toplantıya gelen arkadaşları olduğunu umuyordu ama bunu kesin olarak bilmesi mümkün değildi. Şimdilik Naziler uçak pistiyle meşgul olsalar da bu durum uzun sürmeyecekti.

Isabelle dizlerinin üzerine eğildi, pilotun paraşütünü çözdü, topladı ve cesaret edebildiği kadar uzağa koşup paraşütü ölü yaprak yığınının altına elinden geldiğince gömdü. Sonra tekrar pilota koştu, onu bileklerinden yakaladı ve ormanın içlerine doğru sürükledi.

"Sessiz kalmak zorundasın. Beni anladın mı? Geri döneceğim ama hareketsizce yatmalı ve sessiz olmalısın."

"Şüphelen... olmasın," dedi pilot, sesi bir fısıltı gibi çıkmıştı.

Isabelle onun üzerini dallar ve yapraklarla örttü. Arkasını döndüğünde çamurdaki ayak izlerini gördü. Her biri siyah suyla dolmuştu. Bir de adamı buraya taşıırken bıraktığı izler vardı. Siyah duman yanından geçip etrafını sardı. Yangın yaklaşıyor, ortalığı giderek aydınlatıyordu. "Kahretsin," diye mırıldandı.

Sesler geliyordu. Bağırma sesleri.

Isabelle ellerini ovarak temizlemeye çalıştı ama çamur gittikçe üzerine bulaşıyor, izini bırakıyordu.

Ağaçların arasından ona doğru gelen üç silüet göründü. “Isabelle,” dedi bir erkek. “Sen misin?”

Bir meşalenin ışığı parladı ve Henri ile Didier ortaya çıktı. Ve Gaëton.

“Pilotu buldun mu?” diye sordu Henri.

Isabelle başını salladı. “Yaralı.”

Uzakta köpekler havladı. Naziler geliyordu.

Didier arkalarına baktı. “Fazla zamanımız yok.”

“Şehre yetişmemiz mümkün değil,” dedi Henri.

Isabelle o anda karar verdi: “Yakınlarda onu saklayabileceğimiz bir yer biliyorum.”

“Bu iyi bir fikir değil,” dedi Gaëton.

“Acele et,” dedi Isabelle sert bir tavırla. Le Jardin’in ahırına gelmişler, kapıyı arkalarından kapatmışlardı. Pilot kirli zemine yığılıp kalmıştı. Bilinci yerinde değildi ve kanı Didier’in paltosuna ve eldivenlerine bulaşmıştı.

“Arabayı itin.”

Henri ve Didier, Renault’yu ileriye alıp kilere inen kapağı kaldırdılar. Kapak gıcırdayarak açıldı ve arabanın tamponuna yaslandı.

Isabelle bir gaz lambası yaktı ve onu eline alıp dengesiz merdivenlerden inmeye başladı. Bıraktığı erzaklardan bazıları kullanılmıştı.

Lambayı yukarı kaldırdı. “Pilotu aşağı getirin.”

Erkekler endişeyle bakiştılar.

“Bundan emin değilim,” dedi Henri.

“Başka seçeneğimiz var mı?” diyerek onu tersledi Isabelle. “Şimdi adamı buraya getirin.” Gaëton ve Henri bilinci kapalı haldeki pilotu karanlık, rutubetli kilere indirip döşeğe yatırdılar. Döşek gıcırdadı ve adamın ağırlığı altında fısıltıya benzer bir ses çıkardı.

Henri, Isabelle'e endişeli gözlerle baktı. Sonra kilerden çıktı ve aşağıya seslendi. "Haydi, Gaëton."

Gaëton, Isabelle'e baktı. "Arabayı yerine çekmemiz gerekiyor. Biz seni almaya gelene dek buradan çıkamayacaksın. Eğer bize bir şey olursa kimse senin burada olduğunu bilmeyecek." Gaëton'ın ona dokunmak istediğini biliyor, Isabelle de aynı şeyi istiyordu. Ama oldukları yerde durdular, kolları iki yanlarında duruyordu. "Naziler bu pilotu her yerde arayacak. Eğer yakalanırsan..."

Isabelle çenesini yukarı kaldırdı, ne kadar korktuğunu saklamaya çalışıyordu. "Öyleyse yakalanmama izin verme."

"Seni güvende tutmak istemediğimi mi sanıyorsun?"

"İstediğini biliyorum," dedi sessizce.

Gaëton cevap veremeden Henri yukarıdan, "Haydi, Gaëton," diye seslendi. "Bir doktor bulmalıyız ve yarın onları nasıl çıkaracağımızı çözmeliyiz."

Gaëton ondan bir adım uzaklaştı. Sanki bütün dünya aralarındaki o küçük boşlukta yatıyordu. "Geri döndüğümüzde kapıya üç kere vurup ıslık çalacağız, bize ateş etme."

"Etmemeye çalışırım," dedi Isabelle.

Gaëton duraksadı. "Isabelle..."

Isabelle onu bekledi ama Gaëton'ın sözlerinin devamı gelmedi. Yalnızca ismini artık alışılmış bir pişmanlıkla söylemişti. Genç adam iç çekerek arkasını döndü ve merdivenlerden yukarı çıktı.

Birkaç dakika sonra kapak çarpılarak kapandı. Renault eski yerine çekilirken Isabelle başının üstündeki tahtaların gıcırdadığını duydu.

Sonra sessizlik çöktü.

Isabelle telaşlandı. Yine eskisi gibi kilitli yatak odasındaydı. Madam Kıyamet kapıyı çarpıyor, kilidi takıyor, ona çenesini kapamasını ve artık bir şey istememesini söylüyordu.

Buradan çıkamayacaktı, acil bir durumda bile.

Kes şunu. Sakin ol. Yapman gerekeni biliyorsun. Raflara doğru yürüdü, babasının av tüfeğini kenara çekti ve tıbbi malzemelerle dolu kutuyu aldı. Hızlı bir araştırmayla bir makas, iğne ve iplik, alkol, bandaj, kloroform, Benzadrine hapları ve bant buldu.

Pilotun yanına diz çöküp lambayı yanına koydu. Uçuş tulumunun göğüs kısmı kan içindeydi ve kumaşı cildinden sıyırmak büyük çaba istiyordu. Başardığında Isabelle adamın göğsündeki kocaman yarayı gördü ve yapabileceği bir şey olmadığını anladı.

Yanına oturdu ve pilot o son, zorlu nefesini alana kadar bekledi. Sonra genç adamın nefes alıp verışı durdu ve ağzı hafifçe aralandı.

Isabelle onun boynundaki künyeleri nazikçe çıkardı. Bunların saklanması gerekiyordu. Künyelere göz attı ve "Teğmen Keith Johnson," dedi.

Lambayı söndürdü ve ölü bir adamla karanlıkta oturdu.

Viann ertesi sabah kot tulumunu ve Antoine'ın, kendi bedenine göre kestiği pazen gömleğini giydi. Bugünlerde o kadar zayıflamıştı ki gömlek ince vücuduna büyük geliyordu. Biraz daha daraltması gerekecekti. Antoine'a hazırladığı son yardım paketi mutfak tezgâhının üzerinde gönderilmeye hazır halde duruyordu.

Sophie huzursuz bir gece geçirmişti, o yüzden Viann onu uyandırmadı. Kahve yapmak için aşağıya indiğinde salonda hızla bir aşağı bir yukarı yürüyen Yüzbaşı Beck'e çarpıyordu. "Ah, Yüzbaşı. Özür dilerim."

Beck onu duymamış gibiydi. İlk kez bu kadar telaşlı görünüyordu. Her zaman briyantınli olan saçı bugün bakımsızdı, bir tutamı yüzüne düşüp duruyor, o da her seferinde küfrederek onu eliyle arkaya atıyordu. Normalde evde asla taşımadığı silahı bugün belindeydi.

Viann'ın yanından geçti, ellerini iki yanında yumruk yapmıştı. Yakışıklı yüzü öfkeyle buruşmuş, neredeyse tanınmaz hale gelmişti. En sonunda Viann'ın yüzüne bakarak, "Dün gece yakınlarda bir uçak düştü," dedi. "Bir Amerikan uçağı. Mustang dediklerinden."

"Bütün uçaklarını düşürmek istediğinizi sanıyordum. Onları bu yüzden vurmuyor musunuz?"

"Gece boyunca arama yaptık ama pilotu bulamadık. Biri onu saklıyor."

"Saklıyor mu? Ah, bundan şüpheliyim. Büyük ihtimalle ölmüştür."

"O zaman ortada bir ceset olurdu. Paraşütü bulduk ama ceset yok."

"Fakat kim böyle bir aptallık yapar ki?" dedi Viann. "İnsanları bu yüzden... infaz etmiyor musunuz?"

"Hem de hemen."

Viann onun böyle konuştuğunu ilk kez duyuyordu. Geri çekildi ve Rachel'le diğerlerinin sınır dışı edildiği gün orada kırbaçla bekleyişini hatırladı.

"Tavrım için kusura bakma. Ama size en iyi halimizle yaklaştık ve siz Fransızların çoğundan karşılık olarak bunu görüyoruz. Yalanlar, ihanet ve sabotaj!"

Viann'ın ağzı açık kalmıştı.

Beck ona baktı, karşısındakinin ona nasıl baktığını gördü ve gülümsemeye çalıştı. "Tekrar kusura bakma. Tabii ki seni kasetlemiyorum. Pilot bulunamadığı için *Kommandant* beni suçluyor. Bugün daha iyisini yapmam bekleniyor." Girişe doğru yürüdü ve kapıyı açtı. "Eğer yapamazsam..."

Viann aralık haldeki kapıdan avlusundaki gri yeşil parıltıyı gördü. Askerler. "İyi günler, madam."

Viann ön basamağa kadar onu takip etti.

"Bütün kapıları kapatın ve kilitleyin, madam. Pilot çaresiz durumda olabilir. Evinize zorla girmesini istemezsiniz."

Viann uyuşmuş bir halde başını salladı.

Beck onu bekleyen asker grubuna katıldı ve başlarına geçti. Köpekleri havlıyor, ileri atılıyor ve yıkılan duvarın dibini kokluyordu.

Viann tepeye doğru baktı ve ahır kapısının aralık olduğunu görünce, “Yüzbaşı!” diye seslendi.

Yüzbaşı ve adamları durdu. Hırlayan köpekler zincirlerini çekiştiriyordu.

Viann, Rachel’i düşündü. Kaçsaydı Rachel de buraya gelirdi.

“Bir... bir şey yok, Yüzbaşı,” diye seslendi Viann.

Beck kaba bir şekilde başını salladı ve adamlarını yolun yu-karısına yönlendirdi.

Viann kapının yanında duran çizmelerini giydi ve askerler gözden kaybolduğu anda tepeye tırmanıp ahıra doğru koştu. Aceleden ıslak çimenlerin üzerinde iki kere düşme tehlikesi atlattı. Son anda doğruldu, derin bir nefes aldı ve ahır kapısını ardına kadar açtı.

Arabanın yerinden oynatıldığını hemen anlamıştı.

“Geliyorum, Rachel!” dedi. Arabanın vitesini boşa aldı ve kiler kapağı ortaya çıkana kadar arabayı ittirdi. Eğildi, metal kolu kavradı ve kapağı kaldırdı. Yeterince yükselince kapağı arabanın tamponuna dayadı.

Bir fener aldı, yaktı ve karanlık kilere baktı.

“Rach?”

“Git buradan, Viann. HEMEN.”

“Isabelle?”

Viann merdivenlerden aşağı inerken söyleniyordu. “Isabelle, sen...” Aşağı varmıştı ve elindeki fener içeriği aydınlatıyordu.

Viann’ın gülümsemesi soldu. Isabelle’in elbisesi kanla kaplıydı, sarı saçları darmadağınık olmuştu –yapraklarla ve ince dallarla doluydu– ve yüzünde o kadar çok çizik vardı ki bir böğürtlen tarlasında koşmuş gibi görünüyordu.

Ama en kötüsü bu değildi.

“Pilot...” diye fısıldadı Viann, şekilsiz döşekte yatan adama bakıyordu. O kadar korkmuştu ki arkasındaki raflara çarptı. Bir şey yere düşüp yuvarlandı. “Aradıkları adam...”

“Buraya gelmemeliydin.”

“Ben mi buraya gelmemeliydim? Seni aptal! Eğer onu burada bulurlarsa bize ne yapacaklarını biliyor musun? Evime nasıl böyle bir tehlike getirirsin?”

“Özür dilerim. Sadece kiler kapısını kapat ve arabayı yerine çek. Yarın uyandığında gitmiş olacağız.”

“Üzgünmü?” dedi Viann. Öfke içini tamamen kapladı. Kardeşi nasıl böyle bir şeye cesaret etmişti? Onu ve Sophie’yi tehlikeye atmıştı. Artık Ari de yanlarındaydı ve küçük çocuk, Daniel olmasını gerektiğini hâlâ kavrayamamıştı. “Hepimiz senin yüzünden öleceğiz.” Viann geri çekilip merdivene yaklaştı. Kendisi ile pilot arasına olabildiğince mesafe koymalıydı... Pervasız, bencil kardeşiyle arasına da... “Yarın sabah gitmiş ol, Isabelle. Ve geri gelme.”

Isabelle incinmiş görünüyordu. “Ama...”

“Başlama!” diye tersledi Viann. “Senin için bahaneler üretmekten bıktım. Küçükken sana kötü davrandım, annemiz öldü, babamız alkolik oldu ve Madam Dumas sana kötü davrandı. Bunların hepsi gerçek ve ben sana iyi bir abla olmak istedim ama artık bitti. Her zamanki gibi düşüncesiz ve pervasızsın ve artık bu özelliğin yüzünden insanlar ölebilir. Sophie’yi tehlikeye atmana izin veremem. Bir daha buraya gelme. Seni burada istemiyorum. Eğer dönersen seni kendi ellerimle teslim edeceğim.” Bunu dedikten sonra merdivenlerden yukarı güçlkle çıktı ve kiler kapağını çarparak kapattı.

Viann'ın kendini oyalaması gerekiyordu yoksa bir panik haline sürüklenecekti. Çocukları uyandırdı, onlara hafif bir kahvaltı hazırladı ve ev işlerine başladı.

Sonbahar sebzelerinin sonuncularını da topladıktan sonra kabbaklardan ve salatalıklardan turşu yaptı, bal kabağı püresi konservesi hazırladı. Bu sırada tek düşündüğü Isabelle ve ahırdaki pilottu.

Ne yapması gerekiyordu? Bu soru bütün gün peşini bırakmadı, kendini gösterip durdu. Bütün seçenekler tehlikeliydi. En iyisi ahırdaki pilot konusunda ağzını açmamasıydı. Sessizlik her zaman en güvenlisiydi.

Peki ya Beck, Gestapo, SS subayları ve köpekleri ahıra girerse ne olacaktı? Eğer Beck pilotu kendi kaldığı arazide bulursa *Kommandant* bundan hiç hoşlanmayacaktı. Beck aşağılanmış olacaktı.

Kommandant bulunamayan pilot için beni suçluyor.

Küçük düşürülen erkekler tehlikeli olabilirdi.

Belki de bunu Beck'e söylemeliydi. O iyi bir adamdı. Rachel'i kurtarmaya çalışmıştı. Ari için sahte belgeler getirmişti. Viann'ın yardım paketlerini kocasına göndermişti.

Belki de Beck'i pilotu alıp Isabelle'i bu işin dışında bırakmaya ikna edebilirdi. Pilot savaş esiri kampına gönderilirdi ve bu da o kadar kötü bir şey değildi.

Akşam yemeğinden ve çocukları yatırdıktan çok sonra bile bu sorular hâlâ kafasını kurcalıyordu. Uyumayı denememişti bile. Ailesi böyle bir tehlikeyle karşı karşıyayken nasıl uyuyabilirdi ki? Bunu düşünmek bile Isabelle'e duyduğu öfkeyi tekrar alevlendirmeye yetti. Saat onda ön tarafta ayak sesleri ve net bir *rap rap* sesi duydu.

Örgüsünü elinden bırakıp ayağa kalktı. Yüzüne düşen saçlarını geriye attıktan sonra gidip kapıyı açtı. Elleri öyle kötü titriyordu ki onları iki yanında yumruk yaptı. "Yüzbaşı," dedi. "Geç kaldın. Senin için yiyecek bir şeyler hazırlayayım mı?"

"Hayır, teşekkürler," diye mırıldandı Beck ve yanından alı şılmadık bir hışımla geçti. Odasına gitti ve bir şişe konyakla geri

döndü. Kesme camdan bardağı ağzına kadar doldurduktan sonra içkiyi bir dikişte içti ve bir bardak daha doldurdu.

“Yüzbaşı?”

Beck ikinci bardağı mideye indirip üçüncüyü doldururken, “Pilotu bulamadık,” dedi.

“Ah...”

“Şu Gestapo...” Viann’e baktı ve sessizce, “Beni öldürecek,” dedi.

“Hayır, olur mu öyle şey?”

“Hayal kırıklığına uğratılmaktan hoşlanmazlar.” Üçüncü bardak kanyacı da içti ve bardağı masaya hışımla koydu, neredeyse kırıyordu.

“Her yere baktım,” dedi. “Bu sefil şehri didik didik ettim. Kilerlere, bodrum katlarına ve tavuk kümeslerine... Dikenli çalılıklara, çöp yığınlarının altına... Ve bütün bu çabaların karşılığında ne aldım? Kanlı bir paraşüt! Ama pilot falan yok.”

“He... herhalde her yere bakmamışsındır,” dedi Viann onu teselli etmek için. “Sana yiyecek bir şeyler getireyim mi? Akşam yemeğinden biraz ayırmıştım.”

Bir anda durdu. Viann onun gözlerini kısıtığını ve “Mümkün değil ama...” dediğini duydu. Beck bir fener kaptı ve mutfaktaki dolaba gidip hızla kapağını açtı.

“Ne... ne yapıyorsun?”

“Evini arıyorum.”

“Herhalde şey düşünmüyorsun...”

Beck bütün odaları ararken, dolaptaki paltoları yere fırlatıp koltuğu duvarın önünden çekerken Viann olduğu yerde durdu.

“Tatmin oldun mu?”

“Tatmin olmak mı? Bu hafta on dört pilot kaybettik, Tanrı bilir uçuş ekibinden kaç kişi gitti. İki gün önce bir Mercedes-Benz fabrikası havaya uçuruldu ve bütün işçiler öldürüldü. Amcam o binada çalışıyor. Ya da çalışıyordu.”

“Üzgünüm,” dedi Viann.

Derin bir nefes aldı, bittiğini sanıyordu ama Beck’in dışarı çıkmaya hazırlandığını gördü.

Bir ses mi çıkarmıştı? Öyle olmalıydı. Beck’in peşinden dışarı fırladı ve onu kolundan yakalamak istedi ama çok geç kalmıştı. Beck artık dışarıdaydı, lambasının ışığını takip ediyordu. Mutfak kapısını açık bırakmıştı.

Viann onun peşinden koştu.

Güvercinlikteydi, kapıyı ardına kadar açmıştı.

“Yüzbaşı.” Viann yavaşladı, nemli avuç içlerini pantolonuna silerken nefesini düzenlemeye çalıştı. “Burada bir şey ya da birini bulamayacaksın, Yüzbaşı. Bunu bilmelisin.”

“Yalancı biri misindir, madam?” Beck öfkeli değildi. Korkuyordu.

“Hayır. Öyle olmadığımı biliyorsun, Wolfgang,” dedi Viann. Ona ilk kez adıyla hitap ediyordu. “Üstlerinin seni suçlamayacağından eminim.”

“İşte siz Fransızların sorunu bu,” dedi Beck. “Gerçek, gözünüzün önündeyken bile onu gözden geçiriyorsunuz.” Viann’ın yanından geçti ve tepeye, ahıra doğru tırmandı.

Isabelle’i ve pilotu bulacaktı...

Ve bulunca?..

Hepsi hapisaneye. Belki de daha kötüsü.

Beck, Viann’ın durumdan haberinin olmadığına asla inanmazdı. Beck’e onu bir daha masum olduğuna inandıramayacak kadar çok şey göstermişti. Adamın Isabelle’i kurtaracak kadar onurlu davranacağına inanmak için artık çok geçti. Viann ona yalan söylemişti.

Beck ahır kapısını açtı ve elleri belinde etrafına bakarak orada durdu. Feneri bırakıp bir gaz lambası yaktı ve onunla ahırın her köşesini, her bölmesini, samanlığı aradı.

“Gö... gördün mü?” dedi Viann. “Artık eve dön. Belki bir bardak daha konyak içersin.”

Beck yere baktı. Tozların arasında belli belirsiz tekerlek izleri vardı. “Bir keresinde Madam de Champlain’in bir kilerde saklandığını söylemiştin.”

Hayır. Viann bir şey söylemeye yeltendi ama ağzını açtığında hiçbir şey çıkmadı.

Beck, Renault’nun kapısını açtı, vitesi boşa aldı ve arabayı ittirip altındaki kiler kapısını ortaya çıkardı.

“Yüzbaşı, lütfen...”

Beck önünde eğildi. Parmakları zeminde geziniyor, kapağın kenarlarını yokluyordu.

O kapağı açarsa her şey biterdi. Isabelle’i vurur, gözaltına alır ve hapishaneye gönderirdi. Viann ve çocuklar da tutuklanırdı. Konuşmak, onu ikna etmeye çalışmak mümkün olmazdı.

Beck tabancasını kılıfından çıkarıp horozu indirdi.

Viann çevresinde çaresizce bir silah aradı ve duvara yaslanmış bir kürek gördü.

Beck kapağı kaldırdı ve bağırdı. Kapak açılırken ayağa kalkıp nişan aldı. Viann küreği kaptı ve bütün gücüyle ona doğru savurdu. Metal kürek Beck’in ensesine inerken berbat bir ses çıktı ve kafatasını yarıdı. Üniformasının arkasından kan fışkırmaya başlamıştı.

Aynı anda iki el ateş edildi; biri Beck’in tabancasından, diğeri kilerden.

Beck tökezledi ve arkasını döndü. Göğsünde soğan büyük-lüğünde bir delik vardı, kan fışkırıyordu. Bir gözünün üzerindeki bir tutam saç ve kafa derisi yerinden ayrılmıştı. “Madam...” dedi dizlerinin üzerine çökerek. Tabancası elinden düştü. Feneri girintili çıkıntılı tahtaların üzerinde tıkırdayarak yuvarlandı.

Viann küreği bir kenara fırlatıp Beck’in yanına diz çöktü. Beck kendi kanının ortasında yüzüstü yatıyordu. Viann bütün gücünü kullanarak onu çevirdi. Beck’in rengi şimdiden solmuştu, yüzü kâğıt gibiydi. Kan saçlarının arasında pıhtılaşmıştı, burun deliklerinden akıyor, aldığı her nefeste kabarcıklanıyordu.

“Üzgünüm,” dedi Viann.

Beck’in bakışları titreşti.

Viann onun yüzünden kanı silmeye çalıştı ama tam tersine iyice bulaştırmıştı. Artık elleri de kıpkırmızı olmuştu. “Seni durdurmak zorundaydım,” dedi sessizce.

“Aileme söyle...”

Viann yaşamın Beck’in bedenini terk ettiğini, göğsünün inip kalkmayı bıraktığını gördü, kalbinin artık atmadığını duydu.

Arkasından da kız kardeşinin merdivenlerden yukarı çıktığını gördü. “Viann!”

Viann kıpırdayamadı.

“Sen... sen iyi misin?” diye sordu Isabelle cansız, hırıltılı bir sesle. Solgun ve biraz sarılmış görünüyordu.

“Onu öldürdüm. O öldü,” dedi Viann.

“Hayır, öldürmedin. Ben onu göğsünden vurdum,” dedi Isabelle.

“Başına kürekle vurdum. Bir kürekle...”

Isabelle ona doğru yaklaştı. “Viann...”

“Yapma,” dedi Viann sertçe. “Artık bahanelerini duymak istemiyorum. Ne yaptığını biliyor musun? Bir Nazi... ahırında öldü.”

Isabelle cevap veremeden yüksek bir ıslık sesi duyuldu, sonra bir katırın çektiği bir araba ahıra girdi. Viann, Beck’in silahına davrandı, kanlı döşeme tahtalarında sendeleyerek ayağa kalktı ve tabancayı yabancılara doğrulttu.

“Viann, ateş etme,” dedi Isabelle. “Onlar benim arkadaşlarım.”

Viann önce arabadaki kılıksız adamlara, sonra da siyahlara bürünmüş, beti benzi atmış, gözlerinin altı gölgelenmiş kardeşine baktı. “Tabii ki öyleler.” Kenara çekildi ama tabancayı hâlâ sarsak arabanın önüne doluşmuş olan adamlara doğrultuyordu. Arabanın arkasında çam ağacından bir tabut vardı.

Viann, Henri'yi tanıdı; şehirdeki oteli işleten adamdı, Isabelle'in birlikte Paris'e kaçtığı... Kardeşinin birazcık âşık olabileceğini düşündüğü komünist... "Tabii ya," dedi Viann. "Sevgilin."

Henri arabadan atladı ve ahır kapısını kapattı. "Neler oldu burada?"

"Viann ona kürekle vurdu, ben de ateş ettim," dedi Isabelle. "Kimin öldürdüğü konusunda kardeşçe bir tartışma yaşandı ama sonuçta adam öldü. Yüzbaşı Beck. Burada kalan asker."

Henri yabancılardan biriyle bakıştı – sivri yüzlü, saçları fazlasıyla uzun ve dağınık genç bir adam. "Bu sıkıntı işte," dedi adam.

"Cesetten kurtulabilir misiniz?" diye sordu Isabelle. Bir elini göğsüne bastırıyordu, sanki kalbi gereğinden hızlı atıyordu. "Pilotunkinden de, başaramadı."

Yamalı paltosu ve üzerine küçük gelen pantolonuyla saçı sakalına karışmış iri adam, arabadan atladı. "Cesetlerden kurtulmak işin kolay kısmı."

Kimdi bu insanlar?

Isabelle başını salladı. "Beck'i aramaya geleceklerdir. Ablam sorgulama karşısında direnemez. Onu ve Sophie'yi saklamalıyız."

Bu kadarı yeterdi. Viann'den, sanki o burada değilmiş gibi bahsediyorlardı. "Kaçmak yalnızca suçluluğumu kanıtlar."

"Kalamazsınız," dedi Isabelle. "Güvenli değil."

"Tabii, Isabelle, benim için şimdi endişelen; beni ve çocukları tehlikeye attıktan ve beni iyi bir adamı öldürmeye zorladıktan sonra."

"Viann, lütfen..."

Viann içinde bir şeyin kaskatı olduğunu hissetti. Bu savaşta her seferinde dibe vurduğunu sanıyor ama sonra başına daha da kötüsü geliyordu. O artık bir katildi ve bu, Isabelle'in suçuydu. Kardeşinin lafını dinleyip Le Jardin'i terk etmek, yapacağı son şey olacaktı. "Beck'in pilotu aramaya gittiğini ve geri dönmediğini söyleyeceğim."

Ben, sıradan bir Fransız ev kadını... Ne anlarım bu işlerden? Bir ara buradaydı, sonra bir de baktım ki gitmiş. *C'est la vie.*³⁶

“Kötü bir cevap değil,” dedi Henri.

“Bu benim suçum,” dedi Isabelle, Viann’e yaklaşıp. Viann, kardeşinin pişmanlığını ve suçluluk duyduğunu görüyordu ama umursamadı. Çocuklar için o kadar korkuyordu ki Isabelle’in duyguları için endişelenmesi mümkün değildi.

“Evet, öyle. Ama buna beni de ortak ettin. İyi bir adamı öldürdük, Isabelle.”

Isabelle ileri geri sallandı, dengesiz görünüyordu. “Vi, senin peşine düşecekler.”

Viann, “Peki, bu kimin suçu?” diye söze başladı ama Isabelle’e bakınca sözcükler boğazına takılıp kaldı.

Isabelle’in parmaklarından sızan kanı gördü. Bir an için dünya yavaşladı, yan yattı ve gürültüden ibaret oldu. Arkasında konuşan adamlar, nallarını ahşap zemine sürten katır, zorlukla alıp verdiği kendi nefeslerinin sesi... Isabelle baygın bir şekilde yere yığıldı.

Viann çığlık atmadan bir el ağzını kapadı ve kollar onu geri çekti. Kız kardeşinden uzağa sürüklendiğini fark etti. Kurtulmak için çabaladı ama onu tutan adam fazlasıyla güçlüydü.

Henri’nin, Isabelle’in yanında dizlerinin üzerine çöktüğünü gördü. Paltosunu ve bluzunu yırttığı anda altından, köprücük kemiğinin hemen aşağısında bir kurşun deliği ortaya çıktı. Henri gömleğini yırttı ve yaraya bastırdı.

Viann onu tutan adama dirseğini öyle bir geçirdi ki adam acıyla inledi. Ondan kurtuldu ve Isabelle’in yanına koşarken yerdeki kana basıp kaydı, az kalsın düşüyordu. “Kilerde bir ilk yardım çantası olacaktı.”

Bir anda Viann kadar sarsılmış görünmeye başlayan koyu renkli saçlı adam, kiler merdivenlerinden indi ve elinde malzemelerle hızlıca döndü.

36 (Fr.) Hayat işte. (ç. n.)

Viann'ın alkol şişesine uzanan eli titriyordu, ellerini zorlukla yıkadı.

Derin bir nefes aldı ve Henri'nin gömleğini yaraya bastırma görevini devraldı, altında atan nabızı duyuyordu.

İki kere geri çekilip gömlekteki kanı sıkmak zorunda kaldı. Ama sonunda kanama durdu. Isabelle'i nazikçe çevirip kollarının arasına aldı ve kurşunun çıkış deliğini gördü.

Tanrı'ya şükür.

Isabelle'i dikkatlice sırtüstü yatırdı ve "Bu canını yakacak," diye fısıldadı. "Ama sen güçlüsündür, değil mi, Isabelle?"

Yarayı alkolle yıkarken Isabelle irkildi ama ne uyandı ne de çılgılık attı.

"Güzel," dedi Viann. Sesi kendisini de sakinleştirmiş, ona bir anne olduğunu ve annelerin ailelerine baktığını hatırlatmıştı. "Baygın olması iyi bir şey." İlk yardım çantasından iğneyi bulup çıkardı ve ipliği delikten geçirdi. İğneyi alkole batırdıktan sonra yarayı kapattı. Dikkatlice ayrılan eti dikmeye başladı. Fazla uzun sürmedi. Viann iyi bir iş çıkaramamıştı ama elinden geleni yapmıştı.

Giriş yarasını dikmeyi bitirdiğinde çıkış yarasını da dikip saracak kadar kendine güveni gelmişti.

Sonunda doğruldu, kanlı ellerine ve eteğine baktı.

Isabelle çok solgun ve kırılgan görünüyordu, hiç kendisi gibi değildi. Saçları kirlenmiş ve keçe gibi olmuştu. Kıyafetleri hem kendisinin hem de pilotun kanıyla ıslanmıştı. Ve çok genç görünüyordu.

Çok genç.

Viann midelerini ağrıtabilecek kadar derin bir utanç duydu. Gerçekten kardeşine *-kardeşine-* gitmesini ve bir daha gelmemesini mi söylemişti?

Isabelle bunu kendi ailesinden, onu sevmesi gereken insanlardan hayatı boyunca kaç kere duymuştu?

“Onu Brantôme’daki sığınağa götüreceğim,” dedi siyah saçlı adam.

“Ah, hayır, götürmeyeceksin,” dedi Viann. Başını kaldırdığında üç adamın arabanın yanında durmuş, plan yaptığını gördü. Ayağa kalktı. “Sizinle hiçbir yere gitmiyor. Burada olmasının sebebi sizsiniz.”

“Asıl bizim burada olmamızın sebebi o,” dedi koyu renk saçlı olan. “Onu götürüyorum. Şimdi.”

Viann genç adama yaklaştı. Gözlerinde bir bakış vardı, bir yoğunluk, başka zaman olsa bu Viann’i korkutabilirdi ama artık korkuyu, tedbirli olmayı arkasında bırakmıştı. “Kim olduğunu biliyorum,” dedi Viann. “Seni tarif etmişti. Sen onu bir sokak köpeği gibi göğsüne iğnelenmiş bir notla bırakıp giden adamsın, Tours’dan. Gaston’dı, değil mi?”

“Gaëton,” dedi. Adını o kadar yumuşak bir sesle söylemişti ki Viann’ın onu duymak için eğilmesi gerekti. “Sen de şunu hatırla: İhtiyacı olduğu zamanlarda ona ablalık etmekle uğraşamayan sen değil miydin?”

“Eğer onu benden almaya çalışırsan seni öldürürüm.”

“Öyleyse öldürmen gerekecek,” dedi Gaëton gülümseyerek.

Viann başıyla Beck’i işaret etti. “Onu bir kürekle öldürdüm, üstelik onu severdim.”

“Yeter!” dedi Henri aralarına girerek. “Isabelle burada kalamaz, Viann. Düşün biraz. Almanlar ölü askerin peşine düşecek. Evde bir kurşun yarası ve sahte belgeleri olan bir kadın bulmalarına gerek yok. Anlıyor musun?”

İri adam öne çıktı. “Alman’ı ve pilotu gömeceğiz. Motosikletini ortadan kaldıracağız. Gaëton, sen onu Serbest Bölge’deki güvenli evlerden birine götür.”

Viann tek tek hepsine baktı. “Ama sokağa çıkma yasağı başladı, sınır altı kilometre ötede ve o yaralı. Nasıl?..”

Sorunun yarısına gelmişti ki cevabı anladı.

Tabut.

Viann bir adım geriledi. Bunun düşüncesi bile o kadar kötüydü ki başını iki yana salladı.

“Ben onunla ilgilenirim,” dedi Gaëton. Ama Viann ona inanmadı. Bir an bile... “Ben de seninle geliyorum. Sınıra kadar. Onu Serbest Bölge’ye geçirdiğini görünce geri dönerim.”

“Bunu yapamazsın,” dedi Gaëton.

Viann başını kaldırıp ona baktı. “Neler yapabileceğimi bilsen şaşırırsın. Haydi, şimdi onu buradan çıkaralım.”

Yirmi Altı

6 Mayıs 1995

Oregon Sahili

O lanet olası davetiye hiç aklımdan çıkmıyor. Kalbinin attığına yemin edebilirim. Günlerce görmezden geldim ama bu parlak bahar sabahında kendimi tezgâhın başında ona bakarken buluyorum. Komik. Buraya yürüdüğümü hatırlamıyorum ama buradayım işte.

Başka bir kadının eli uzanıyor. Bu damarlı, kocaman eklemli titreyen ucube, benim elim olamaz. Bu yabancı kadın, zarfı eline alıp açıyor.

Elleri her zamankinden çok titriyor.

7 Mayıs 1995'te Paris'te düzenlenecek olan AFEEES buluşmasında sizi de aramızda görmekten mutluluk duyarız. Savaşın bitişi'nin ellinci yıl dönümü.

Passeurlerin aileleri ve arkadaşları ilk kez, Juliette Gervaise olarak da bilinen olağanüstü "Bülbül"ü onurlandırmak için buluşuyor.

Île de France Oteli, Büyük Balo Salonu, Paris, saat: 19.00

Yanımdaki telefon çalıyor ve ben ona uzanırken davetiye elimden kayıp tezgâha düşüyor. “Alo?”

Biri benimle Fransızca konuşuyor. Yoksa hayal mi kuruyorum?

“Satış yapmak için mi arıyorsunuz?” diye soruyorum, kafam karışık.

“Hayır! Hayır. Davetiyemizle ilgili arıyorum.”

Şaşkınlıktan neredeyse telefonu düşürüyorum.

“İzinizi bulmak çok güç oldu, madam. Yarın akşamki *passeur*ler buluşması için arıyorum. Bülbül kaçış rotasını büyük bir başarıya dönüştüren insanların şerefine toplanıyoruz. Davetiyeyi aldınız mı?”

“*Oui*,” diyorum ahizeyi sıkıca kavrayarak.

“Gönderdiğimiz ilk davetiye ne yazık ki geri döndü. Lütfen davetimizdeki gecikmeyi affedin. Acaba... katılabilecek misiniz?”

“İnsanların görmek istediği kişi ben değilim; Juliette. Ve o, uzun zamandır hayatta değil.”

“Çok yanılıyorsunuz, madam. Sizi görmek birçok insan için çok anlamlı olacak.”

Telefonu böcek ezer gibi sertçe kapatıyorum.

Fakat geri dönme düşüncesi –*eve dönme*– zihnime bir anda yerleşiyor ve tek düşünebildiğim bu oluyor.

Anılarımla arama yıllarca mesafe koydum. Onları tozlu tavan arasında meraklı gözlerden uzakta sakladım. Kocama, çocuklarıma ve kendime Fransa’da benim için bir şey kalmadığını söyledim. Amerika’ya gelebileceğimi, kendime yeni bir hayat kurabileceğimi ve hayatta kalmak için yaptıklarımı unutabileceğimi düşündüm.

Ama şimdi unutamıyorum.

Bir karar mı veriyorum? Bu bilinçli, “haydi-sesli-düşünelim-ve-en-iyisinin-ne-olduğunu-bulalım” tarzı bir karar mı?

Hayır. Seyahat acentama telefon ediyorum ve Paris’e New York üzerinden giden bir uçakta yer ayırtıyorum. Sonra çantamı hazırlıyorum. Küçük, tekerlekli bir el çantası, bir iş kadınının iki günlük

seyahatine götüreceği türden bir bagaj... İçine birkaç naylon çorabı, birkaç kumaş pantolonu ve süveteri, kırkıncı yıl dönümümüzde kocamın aldığı inci küpeleri ve birkaç eşyayı daha dolduruyorum. Neye ihtiyacımın olacağına dair hiçbir fikrim yok ve zaten düzgün düşünemiyorum. Sonra bekliyorum. Sabırsızlıkla.

Taksi çağırdıktan sonra son dakikada oğlumu arıyorum ve telesekreteri çıkıyor. Böyle olması şansıma. Ona doğruyu söyleyecek cesareti kendimde bulabilir miydim, bilmiyorum.

“Merhaba, Julien,” diyorum en neşeli halimle. “Hafta sonu için Paris’e gidiyorum. Uçağım saat biri on geçe kalkıyor, ulaştığımda iyi olduğumu haber vermek için seni arayacağım. Kızlara sevgilerimi ilet.” Duraksıyorum. Bu mesajı aldığı anda kendini nasıl hissedeceğini, ne kadar üzüleceğini biliyorum. Çünkü yıllarca zayıf bir kadın olduğumu düşünmesine izin verdim, babasına yaslanmamı ve onun kararlarına boyun eğmemi izledi. Binlerce kere, “Eğer sen öyle diyorsan, tatlım...” dediğimi duydu. Beni kendi alanım yerine onun hayatının kenarında dururken gördü. Bu benim hatam. Benim eksik bir versiyonumu sevmesi şaşırtıcı değil. “Sana gerçeği söylemeliydim.”

Telefonu kapattığımda taksinin ön kapıya yanaştığını görüyorum. Ve gidiyorum.

Yirmi Yedi

Ekim 1942

Fransa

Viann arabanın ön tarafında Gaëton'la birlikte oturdu. Tabut, arkalarındaki tahtanın üzerinde zıplıyordu. Ormanın içinden geçen patikayı karanlıkta bulmak zordu. Sık sık gidiyorlar, duruyorlar ve dönüyorlardı. Sonra yağmur yağmaya başladı. Son bir buçuk saattir yalnızca yol hakkında konuşmuşlardı.

“İşte orada,” dedi Viann, ormanın sonuna varmışlardı. Yukarıda bir ışık parladı, ağaçların arasından sızdı ve onları kör edici bir beyazlığın karşısındaki siyah yarıklara çevirdi.

Sınır.

“Hop,” diyerek dizginleri çekti Gaëton.

Viann buraya son gelişini düşünmeden edemiyordu.

“Nasıl geçeceksiniz? Sokağa çıkma yasağı başladı,” dedi hâlâ titreyen ellerini birbirine kenetleyerek.

“Ben Laurence Olivier olacağım. Kederli bir adam, kız kardeşini gömmek üzere eve götürüyor.”

“Ya nefesini kontrol ederlerse?”

“O zaman sınırda biri ölecek,” dedi Gaëton sessizce.

Viann onun söylemediği Şeyleri de kullandığı kelimeler kadar açık bir Şekilde duydu. Nasıl cevap vereceğini bilemediği için Şaşkındı. Ga ton, Isabelle'i korumak için ölebileceğini söylüyordu. Viann'e döndü ve gözlerini ona dikti. Bakmıyordu, gözünü dikmişti. Viann o gri gözlerde yine bir avcının kararlılığını gördü ama daha fazlası da vardı. Ga ton sabırla Viann'ın söyleyeceklerini bekliyordu. Onu bir Şekilde  nemseyordu.

"Babam Birinci Dünya Savaş'ndan döndüğünde değişmişti," dedi Viann sessizce. Bu itirafı yaptığı için Şaşkındı. Bu konuda hiç konuşmazdı. "Sinirliydi. Kötüydü. Çok fazla içmeye başladı. Annem hayattayken farklıydı..." Omuz silkti. "Onun ölümünden sonra babam rol yapmayı bıraktı. Isabelle'i ve beni bir yabancının yanında yaŐamamız için uzaklara gönderdi. İkimiz de henüz çocuktuk, kalbimiz kırık tı. Aramızdaki fark, benim reddedilmeyi kabullenmiŐ olmamdı. Babamı hayatımdan çıkardım ve beni sevecek başka birini buldum. Ama Isabelle... Isabelle yenilgiyle nasıl başa çıkacağını bilmiyor. Yıllarca babamızın ilgisizliğini kırmak için didindi, onun sevgisini kazanmaya çalıştı."

"Bunu bana neden anlatıyorsun?"

"Isabelle kırılmazmıŐ gibi görünür. Dışı  eliktendir ama aslında içinde pamuk Şeker misali bir kalp vardır. Söylemeye  alıŐtıęım Şey Şu: Onun canını yakma. Eğer onu sevmiyorsan..."

"Seviyorum."

Viann onu inceledi. "Bunu biliyor mu?"

"Umarım bilmiyordur."

Viann bu cevabı bir yıl önce duysaydı anlayamazdı. AŞkın ne kadar karanlık bir tarafının olduğunu, bazen onu saklamanın yapılacak en iyi Şey olduğunu tahmin edemezdi. "Bazen onu ne kadar sevdiğimi unutmak çok kolay oluyor. Neden, bilmiyorum. Kavga etmeye baŐlıyoruz ve..."

"Kız kardeşler."

Viann iç çekti. “Sanırım öyle, gerçi ben ona pek ablalık edemedim.”

“Bir şansın daha olacak.”

“Buna inanıyor musun?”

Gaëton’ın sessizliği yeterli bir cevaptı. Sonunda, “Kendine iyi bak, Viann,” dedi. “Bütün bunlar bittiğinde dönecek bir yuvaya ihtiyacı olacak.”

“Bütün bunlar gerçekten biterse...”

“Oui.”

Viann arabadan indi ve çizmeleri ıslak, çamurlu çimenlere battı. “Beni dönebileceği güvenli bir yuva olarak gördüğünden emin değilim,” dedi.

“Cesur olmalısın,” dedi Gaëton. “Naziler adamlarını aramaya geldiğinde... Gerçek adlarımızı biliyorsun. Bu hepimiz için tehlikeli. Sen dâhil.”

“Cesur olacağım,” dedi Viann. “Sen sadece kardeşime korkmaya başlaması gerektiğini söyle.”

Gaëton ilk kez gülümsedi ve Viann bu sıska, sivri yüzlü, dilenci kıyafetli adamın, kardeşinin aklını nasıl başından aldığını anladı. Yüzünün her yanına yayılan bir gülümsemesi vardı; gözlerine, yanaklarına kadar varıyordu. Hatta bir gamzesi bile vardı. *Benim içim dışım bir*, diyordu bu gülümseme ve böyle bir şeffaflığın etkileyeceği bir kadın yoktu. “Oui,” dedi Gaëton. “Sanki kardeşine söz geçirmek mümkün de...”

Yangın.

Ateş her yanındaıydı. Sıçırıyor, dans ediyordu. Açık havada yanan bir ateş. Ateşi alçalıp yükselen titrek, kırmızı çizgiler halinde görebiliyordu. Bir alev yüzünü yalıyor, derinden yakıyordu.

Her yere yayılıyor ve sonra... bir anda gidiyordu.

Dünya buz gibi, beyaz, şeffaf ve çatlaktı. Soğuktan titriyor, parmaklarının maviye dönüşmesini, çatırdamasını ve parçalanmasını izliyordu. Tebeşir gibi dağılıyor ve donmuş ayaklarının dibine düşüyorlardı.

“Isabelle.”

Kuş ötüşü. Bir bülbül. Isabelle onun hüzünlü bir şarkı söylediğini duyuyordu. Bülbüller kaybı anlatırdı, değil mi? İnsanı terk eden, sürmeyen ya da en başından beri hiç var olmamış bir aşkı anlatır. Bununla ilgili bir şiir vardı, diye düşünüyordu. Bir ağıt.

Hayır, bir kuş değil.

Bir adam. Belki de ateşin kralıydı. Donmuş ormanda gizlenen bir prens. Bir kurt. Karda ayak izleri aramaya başlıyordu.

“Isabelle. Uyan.”

Isabelle gözlerini yavaşça açtı.

Oda ilk önce bulanıktı ama sonra yavaş yavaş belirginleşti: koni şeklinde, suntadan bir tavan, karartılmış pencereler ve gazı bitmek üzere olduğu için titrek bir ışık yayan küçük bir gaz lambası.

“Isabelle.”

Isabelle onun sesini hayal etmiş olmalıydı. Gaëton.

Aslında burada değildi. Isabelle her zamanki gibi yalnızdı ve bu durum o kadar garipti ki rüyadan başka bir şey olamazdı. Sıcaklıyordu, üşüyordu, her yanı ağrıyordu ve bitkindi.

Bir şey hatırladı, yüksek bir ses. Viann’ın sesi: Geri dönme.

“Buradayım.”

Onun, yanında oturduğunu hissetti. Yatak onun hayalî ağırlığını taşımak için çökmüştü.

Soğuk ve nemli bir şey alnına bastırıldı ve bu ona kendini o kadar iyi hissettirdi ki bir an için dikkati dağıldı. Onun dudaklarının kendi dudaklarında gezindiğini hissetti. Duyamadığı bir şeyler söylüyordu, sonra geri çekildi. Isabelle öpücüğün başı kadar sonunu da derinden hissetmişti.

O kadar gerçek gelmişti ki...

Beni bırakma, demek istedi ama yapamadı. Bir daha olmazdı. İnsanlara onu sevmeleri için yalvarmaktan çok yorulmuştu.

Ayrıca o aslında burada değildi, bir şey söylemenin ne anlamı vardı ki?

Gözlerini kapattı ve orada olmayan adamdan uzaklaştı.

Viann, Beck'in yatağına oturdu.

Böyle düşünmesi saçmaydı ama olmuştu bir kere. Beck'in kaldığı odada oturdu, bu odayı her zaman ona aitmiş gibi görmemeyi umuyordu. Elinde adamın ailesinin küçük bir fotoğrafı vardı.

Hilda'yı tanısanız severdiniz. Buyurun, size strudel³⁷ gönderdi. Benim gibi kaba bir adama katlandığınız için...

Viann zorlukla yutkundu. Onun için tekrar ağlamayacaktı. Bunu reddediyordu ama kendisi için, yaptığı şey için, dönüştüğü insan için ağlamak istiyordu. Öldürdüğü adam için ve belki de hayatta kalamayacak olan kız kardeşi için... Isabelle'i kurtarmak için Beck'i öldürmek; bu kolay bir seçimdi. O zaman neden Isabelle'e hemen sırtını dönmüştü? *Burada istenmiyorsun*. Kendi kız kardeşine bunu nasıl söyleyebilmişti? Bunlar aralarında sarf edilen son sözlerse ne yapacaktı?

Oturup fotoğrafa bakarken (*Aileme haber ver*) kapının çalınmasını bekliyordu. Beck öldürüldüğünden beri kırk sekiz saat geçmişti. Naziler her an burada olabilirdi.

Mesele gelip gelmeyecekleri değil, ne zaman gelecekleriydi. Kapıyı yumruklayacaklar, içeri zorla gireceklerdi. Viann ne yapması gerektiğini saatlerce düşünmüştü. *Kommandant*'ın bürosuna gidip Beck'in kaybolduğunu mu bildirmeliydi?

37 (Alm.) Hamurlu bir çeşit tatlı. (ç. n.)

(Hayır, aptal, hangi Fransız böyle bir ihbarda bulunur ki?)

Yoksa onların gelmesini mi beklemeliydi?

(Bu hiçbir zaman iyi bir fikir değil.)

Yoksa kaçmayı mı denemeliydi?

Bu düşünce aklına yalnızca Sarah'yı ve ona hayatı boyunca bir çocuğun yüzündeki kanlı çizgileri hatırlatacak olan o mehtaplı geceyi getirdi. Yine başa dönmüştü.

"Anne?" dedi Sophie, kapıda duruyordu. Küçük çocuk da yanındaydı. "Bir şeyler yemelisin."

Sophie'nin boyu uzamış, neredeyse Viann'ın boyuna yetişmişti. Hangi ara bu kadar boy atmıştı? Ama zayıftı. Viann kızının yanaklarının elma gibi olduğu ve gözlerinin yaramazlıkla ışıldadığı günleri hatırlıyordu. Şimdi o da herkes gibiydi; yaşından önce olgunlaşmış ve bir deri bir kemik kalmıştı.

"Yakında kapımıza dayanacaklar," dedi Viann. İki gündür bu sözleri o kadar sık söylemişti ki kimse şaşırmadı. "Ne yapacağını hatırlıyor musun?"

Sophie başını ciddiyle salladı. Yüzbaşı Beck'e ne olduğunu bilmesede bunun ne kadar önemli olduğunu biliyordu. İlginç bir şekilde ne olduğunu hiç sormamıştı.

Viann, "Eğer beni götürürlerse..." diye söze başladı.

"Götürmeyecekler," dedi Sophie.

"Peki ya götürürlerse?" diye sordu Viann.

"Üç gün boyunca dönmeni bekleyeceğiz. Gelmezsen manastırdaki Rahibe Marie Therese'in yanına gideceğiz.

Biri kapıyı çaldı. Viann o kadar hızlı ayağa kalktı ki sendeledi ve kalçasını masanın köşesine çarpınca çerçeveyi devirdi. Fotoğrafın üzerindeki cam çatladı. "Yukarı, Sophie. Hemen."

Sophie'nin gözleri kocaman oldu ama ağzını açmaması gerektiğini biliyordu. Çocuğu kucağına alıp üst kata koştu. Viann yatak odası kapısının kapandığını duyunca yıpranmış eteğini düzeltti. Gri yün hırkasını ve sık sık onarmak zorunda kaldığı siyah eteğini özenle

seçmişti. Derli toplu görünüyordu. Saçını bigudilerle sarmış ve tarayıp zayıf yüzünü yumuşatan, bakımlı dalgalar haline getirmişti.

Kapı tekrar çalındı. Odadan geçerken derin, yatıştırıcı bir nefes aldı. Kapıyı açtığında nefesi neredeyse düzenliydi.

İki Alman *Schutzstaffel*³⁸ –SS– askeri karşısında duruyordu ve bellerinde tabancalar vardı. Kısa boylu olan, Viann’i iterek eve girip odaları dolaştı. Eşyaları kenara itiyor, kalan birkaç bibloyu da yere düşürüyordu. Beck’in odasına gelince durdu ve arkasına döndü.

“*Hauptmann* Beck’in odası burası mı?”

Viann başını salladı.

Uzun boylu olan hızla Viann’in yanına geldi. Sanki arkasında güçlü bir rüzgâr esiyormuş gibi ilerliyordu. Viann’e yukarıdan baktı, parlak asker başlığı alnını gizliyordu. “Nerede o?”

“Be... ben nereden bileyim?”

“Yukarıda kim var?” diye sordu asker. “Bir ses duyuyorum.”

Ona ilk kez Ari’yi soruyorlardı.

“Benim... çocuklarım.” Yalan söylediği, fazla zayıf çıkan sesinden belliydi. Boğazını temizledi ve tekrar denedi. “Tabii ki yukarı çıkabilirsiniz ama lütfen bebeği uyandırmayın. O... grip oldu. Belki de tüberküloz.” Bunu eklemesinin sebebi Nazilerin hasta olmaktan ne kadar korktuğunu bilmesiydi.

Adam diğer Alman’a başıyla yukarıyı işaret etti ve o da kenden emin bir tavırla merdivenlerden yukarı çıktı. Viann onun yukarıda gezindiğini duydu. Tavan çatırdadı. Dakikalar sonra asker aşağı indi ve Almanca bir şeyler söyledi.

“Bizimle gel,” dedi uzun boylu olan. “Eminim saklayacak hiçbir şeyin yoktur.”

38 (Alm.) Koruma Timi. Önceleri Hitler’in kişisel muhafızlığını yapmak üzere kurulan birliklerdir. İlk kurulduğunda polis görevi yapan silahlı parti militanlarından oluşuyordu. (ç. n.)

Viann'i kolundan tutup dış kapının önüne park edilmiş siyah Citroën'e doğru sürükledi. Onu arka koltuğa ittirdi ve kapıyı çarparak kapattı.

Tekrar durmadan ve belediye binasının taş merdivenlerinden yukarı sürüklenmeye başlamadan önce durumu düşünmek için Viann'ın yaklaşık beş dakikası olmuştu. Meydanın her yanında insanlar vardı, askerler, halk... Citroën'in yanaştığını gören köylüler çabucak dağıldı.

Bir kadının, "Viann Mauriac bu," dediğini duydu.

Nazi, kolunu morartacak kadar sıkı tutuyordu ama belediye binasına çıkarılıp dar basamaklarda çekiştirilirken Viann hiç ses çıkarmadı. Orada açık bir kapıdan içeri itildi ve kapı arkasından kapandı.

Gözleri loş ışığa alışınca etrafına baktı. Burası taş duvarlı, ahşap zeminli, küçük, penceresiz bir odadaydı. Odanın ortasında bir masa vardı, üzerindeyse çizilmiş, onu koni şeklinde aydınlatan siyah, düz bir lamba. Masanın önünde ve arkasında tahta sandalyeler duruyordu.

Viann kapının önce açıldığını, sonra kapandığını duydu. Ayak sesleri yaklaştı, arkasında birinin durduğunu biliyordu. Nefesindeki kokuları –sosis ve sigara– ve terinin miske benzer kokusunu alabiliyordu.

"Madam," dedi adam, kulağına o kadar yakındı ki Viann ürktü.

Eller beline dolandı ve onu sertçe sıktı. "Silahınız var mı?" diye sordu adam. Berbat Fransızcası yüzünden kelimeler vızıltı gibi duyuluyordu. Vücudunun iki yanına dokundu, örümceğimsi parmaklarını göğüslerinin üzerinde gezdirdi –belli belirsiz sıktı– ve sonra aşağı inip elini bacaklarında gezdirdi.

"Silah yok. Güzel." Viann'ın yanından geçti ve sandalyelerden birine oturdu. Parlak siyah asker şapkasının altındaki mavi gözleri dikkat çekiciydi. "Oturun."

Viann ona söyleneni yaptı ve ellerini kucagında kavuşturdu. “Ben *Sturmbannführer* Von Richter. Siz Madam Viann Mauriac mısınız?”

Viann başını salladı.

“Neden burada olduğunuzu biliyorsunuz,” dedi adam cebinden bir sigara çıkarırken. Sonra gölgelerde parlayan bir kibritle sigarayı yaktı.

“Hayır,” diye cevap verdi Viann. Sesi titrekti, elleri de biraz titriyordu.

“*Hauptmann* Beck kayıp.”

“Kayıp mı? Emin misiniz?”

“Onu en son ne zaman gördünüz, madam?”

Viann kaşlarını çatı. “Neler yaptığını pek takip etmiyorum ama düşününce... iki gece önce diyebilirim. Oldukça telaşlıydı.”

“Telaşlı mı?”

“Uçağı düşen pilot yüzünden. Bulunamadığı için çok mutsuzdu. Birinin onu sakladığını düşünüyordu.”

“Birinin mi?”

Viann bakışlarını adamdan kaçırmamak için kendini zorladı, ayağını gergin bir tavırla yere vurmadı ya da boynundan yükselen rahatsız edici kaşıntıya tepki vermedi. “Bütün gün pilotu aramıştı. Eve geldiğinde... ruh halini anlatabileceğim tek kelime ‘telaşlı’ydı, diyebilirim. Bir şişe konyak içti ve öfkeyle evimdeki birkaç şeyi kırdı. Sonra da...” Duraksadı ve kaşlarını iyice çatı.

“Sonra?”

“Eminim bir anlamı yoktur.”

Adam avucunu masaya o kadar sert bir şekilde vurdu ki ışık titredi.

“Ne oldu, diyorum?”

“Yüzbaşı aniden, ‘Nerede saklandığını biliyorum,’ dedi ve tabancasını alıp evden çıktı. Kapıyı arkasından çarptı. Motosikletine

atladığını ve tehlikeli bir hızla yolda ilerlediğini gördüm... bu kadar. Geri dönmedi. Ben de *Kommandantur*'da işlerinin yoğun olduğunu düşündüm. Dediğim gibi geliş gidişleri beni ilgilendirmiyor."

Adam sigarasından uzun bir nefes çekti. Sigaranın ucu kıp-kırmızı parladı ve sonra yavaşça karardı. K l  masanın üzerine döküldü. Adam bir duman perdesinin ardından Viann'ı inceledi. "Bir erkek sizin kadar güzel bir kadımı bırakmak istemez."

Viann kıpırdamadı.

"Eh," dedi sonunda izmaritini yere atarak. Aniden ayağa kalktı ve hâlâ yanmakta olan sigarasını topuğunun altında ezerek söndürdü. "Sanırım genç *Hauptmann*, silah kullanma konusunda gerektiği kadar yetkin değildi. Wehrmacht işte..." dedi başını iki yana sallayarak. "Genelde hayal kırıklığı yaratırlar. Disiplinli ama... istekli değil."

Masanın arkasından çıktı ve Viann'e doğru yürüdü. Yaklaştığında Viann de ayağa kalktı. Nezaket bunu gerektiriyordu. "*Hauptmann*'ın talihsizliği benim talihimmiş."

" yle mi?"

Bakışları Viann'in boğazından aşağıya, beyaz göğüslerine doğru kaydı. "Kalacak yeni bir yere ihtiyacım var. H tel Bellevue'den memnun değilim. Sizin evinizin uygun olacağını düşünüyorum."

Viann belediye binasından çıktığında kendini kıyıya vurmuş bir kadın gibi hissediyordu. Ayakta durmakta zorlanıyor, titriyordu. Elleri nemliydi, alnı kaşınıyordu. Meydanda baktığı her yerde askerler vardı. Bugünlerde siyah SS üniformaları çok göze çarpıyordu. Birinin "DUR!" diye bağırdığını duydu ve arkasını döndü. Yırtık pırtık paltolar giyen, göğüslerinde sarı yıldızlar olan iki kadının silahlı bir asker tarafından dizlerinin üzerine çökmeye zorlandığını gördü. Asker iki kadından birini yakaladı ve daha yaşlı olan bağı-rırken onu sürüklemeye başladı. Bu, Madam Fournier'ydi; kasabın

karısı. Oğlu Gilles bağırdı: “Annemi götüremezsiniz!” Ardından yakındaki iki Fransız polis memurunun üzerine atıldı.

Bir jandarma çocuğu yakaladı ve durdurmak için sertçe sarstı. “Aptallık etme.”

Viann hiç düşünmedi. Eski öğrencisinin başının belada olduğunu gördü ve anında yanma gitti. Tanrı aşkına, o sadece bir çocuktuk. Sophie’nin yaşındaydı. Daha okumayı öğrenmeden önce bile Viann onun öğretmeniydi. “Ne yapıyorsunuz?” diye sordu fakat sesini biraz daha yumuşatması gerektiğini fark etmekte gecikmişti.

Polis memuru dönüp ona baktı. Paul. Son gördüğünden bu yana daha da kilo almıştı. Yüzü o kadar şişmişti ki gözleri küçücük dikiş iğneleri gibi görünüyordu. “Siz karışmayın, madam,” dedi Paul.

“Madam Mauriac,” diye bağırdı Gilles, “annemi trene götürüyorlar! Ben de onunla gitmek istiyorum!”

Viann, Gilles’in annesi, kasabın karısı madam Fournier’ye baktı ve gözlerinde yenilgiyi gördü.

“Benimle gel, Gilles,” dedi düşünmeden.

“*Merci*,” diye fısıldadı Madam Fournier.

Paul yine Gilles’i kendine çekti. “Yeter. Bu çocuk taşkınlık yapıyor. Bizimle geliyorsun.”

“Hayır!” dedi Viann. “Paul, lütfen, hepimiz Fransızız.” Adama ismiyle hitap ederse ona eskiden aynı çevreye ait olduklarını hatırlatacağını umuyordu. Onun kızlarını okutmuştu. “Bu oğlan Fransız vatandaşı. Burada doğdu!”

“Nerede doğduğu umurumuzda değil, madam. Benim listemde adı var. Gidiyor.” Gözlerini kıstı. “Şikâyetçi olmak ister misiniz?”

Madam Fournier şimdi oğlunun elini tutmuş, ağlıyordu. Diğer polis memuru düdüğü çaldı ve silahının namlusuyla Gilles’i dürterek ilerlemeye zorladı.

Gilles ve annesi tren istasyonuna doğru itilen kalabalığın arasına katıldılar.

Nerede doğduğu umurumuzda değil, madam.

Beck haklı çıkmıştı. Fransız olması artık Ari'yi korumayacaktı.

Çantasını sıkıca koltuğunun altına sıkıştırdı ve eve doğru yola koyuldu. Her zamanki gibi yol, çamura dönüşmüştü ve Le Jardin'in kapısına varana kadar Viann'ın ayakkabıları mahvoldu.

Çocukların ikisi de onu salonda bekliyordu. Rahatlayınca omuzları gevşedi ve çantasını bırakırken bitkinlikle gülümsedi.

"İyi misin?" diye sordu Sophie.

Ari hemen yanına geldi ve gülümseyerek kollarını iki yana açtı. "Anne!" Yeni oyunun kurallarını anladığını belli edencesine gülümsüyordu.

Viann üç yaşındaki oğlanı kollarına aldı ve ona sıkıca sarıldı. "Sorgulandım ve serbest bırakıldım," dedi Sophie'ye. "Bu iyi haber."

"Peki ya kötü haber?"

Viann bozguna uğramış bir şekilde kızına baktı. Sophie, sınıf arkadaşlarının silah zoruyla hayvan taşınan vagonlara bindirildiği ve belki de bir daha geri dönmeyecekleri bir dünyada büyüyordu. "Buraya başka bir Alman yerleşecek."

"Yüzbaşı Beck gibi biri mi olacak?"

Viann, Von Richter'in buz mavisi gözlerindeki vahşi parıltıyı ve üzerini nasıl "aradığını" düşündü.

"Hayır," dedi yumuşak bir sesle. "Öyle olmasını beklemiyorum. Mecbur kalmadıkça onunla konuşmamalısın. Yüzüne bakma. Elinden geldiğince görünmez olmaya çalış. Ayrıca, Sophie, artık Fransa doğumlu Yahudileri ve çocukları da sınır dışı ediyorlar. Onları trenlere bindirip çalışma kamplarına gönderiyorlar." Rachel'in oğluna sıkıca sarıldı. "O artık Daniel. Senin kardeşin. *Her zaman*. Yalnız kaldığımızda bile. Onu Nice'deki bir akrabamızdan evlat edindik. Asla hata yapamayız. Yoksa onu da bizi de götürürler. Anlıyor musun? Kimsenin o belgelere göz ucuyla bile bakmasını istemiyorum."

"Korkuyorum, anne," dedi Sophie alçak sesle.

“Ben de, Sophie,” diyebildi Viann sadece. Artık bu işte beraberlerdi, bu tehlikeyi birlikte göze alıyorlardı. Başka bir şey söyleyemeden kapı çaldı ve *Sturmbannführer*, Viann’ın evine girdi. Bir süngü gibi dimdik duruyordu. Parlak siyah asker şapkasının altındaki yüzü ifadesizdi. Siyah üniformasının çeşitli yerlerinden gümüş rengi demir haçlar sallanıyordu, dik yakasından, göğsünden... Sol göğüs cebini gamalı haç kolyesi süslüyordu. “Madam Mauriac,” dedi. “Bakıyorum da yağmurda eve kadar yürümüşsünüz.”

Viann, “*Oui*,” diye cevap verdi ve nemli, kıvrıkcık saçlarını yüzünden çekti.

“Adamlarımdan sizi eve bırakmalarını istemeliydiniz. Sizin gibi güzel bir kadın, otlamaya giden bir buzağı gibi çamura bata çıka yürümemeli.”

“*Oui, merci*, bir dahaki sefere cesaret edip onlara soracağım.”

Adam şapkasını çıkarmadan içeride gezdi. Etrafına bakındı, her şeyi inceledi. Viann onun bir zamanlar tabloların asılı olduğu duvarlardaki izleri, boş şömine rafını ve halıların yıllarca durduğu zemindeki renk değişimini fark ettiğinden emindi. Şimdi hepsi gitmişti.

“Evet. İş görecektir.” Sonra çocuklara baktı ve berbat bir Fransızcayla, “Bakalım burada kimler varmış?” diye sordu.

“Oğlum,” dedi çocukların yanında duran Viann. İkisini de kendine yaklaştırdı. Ari’nin onu düzeltmesinden korkarak “Daniel” dememişti. “Ve kızım Sophie.”

“*Hauptmann Beck*’in iki çocuktan bahsettiğini hatırlamıyorum.”

“Neden bahsetsin ki, Bay *Sturmbannführer*? Kayda değer bir bilgi sayılmaz.”

“Eh,” dedi adam, Sophie’ye bakıp başını sallayarak. “Kızım, sen git de çantalarımı getir.” Sonra Viann’e dönüp, “Bana odaları gösterin,” dedi. “Kendi istediğimi seçeceğim.”

Yirmi Sekiz

Isabelle zifiri karanlık bir odada uyandı. Acı içindeydi. “Uyanıksın, değil mi?” dedi yanında bir ses.

Gaëton’un sesini tanımişti. Geçen iki yıl boyunca kaç kere yatakta onunla birlikte uzandığını hayal etmişti acaba? “Gaëton,” dedi ve ismi, hatıraları da beraberinde getirdi.

Ahır. Beck.

O kadar hızlı doğruldu ki başı döndü ve gözleri karardı.

“Viann,” dedi Isabelle.

“Ablan iyi.” Gaëton gaz lambasını yaktı ve yatağın yanındaki ters çevrilmiş elma sandığının üzerine koydu. Karamel rengi ışıltı ikisini de sararak karanlıkta küçük, oval bir dünya yarattı. Isabelle omzundaki ağrıyan yere dokunup yüzünü buruşturdu.

“Pislik herif beni vurdu,” dedi, böyle bir şeyi unuttuğunu fark edince şaşırmişti. Pilotu sakladığını ve Viann’e yakalandığını hatırlıyordu. Ölü pilotla birlikte kilerde kaldığını hatırlıyordu.

“Sen de onu vurdun.”

Beck’in kapağı savurarak açtığını ve tabancasını ona doğrulttuğunu hatırlıyordu. İki el ateş edildiğini... kilerden sendeleyerek ve başının döndüğünü hissederek çıktığını hatırlıyordu. O sırada vurulduğunun farkında mıydı?

Üstü başı kan olmuş, elinde bir kürek tutan Viann... Yanında, bir kan gölü içindeki Beck...

Yüzü kâğıt gibi bembeyaz kesilmiş Viann... *Onu öldürdüm.*

Buradan sonra –Viann'ın öfkesi hariç– hatırladığı her şey birbirine karışıyordu.

Burada istenmiyorsun... Geri dönersen seni kendi ellerimle teslim edeceğim.

Isabelle yavaşça uzandı. Bu hatıranın acısı, yarasından daha kötüydü. Ama Viann ilk kez onu kovmakta haklıydı. Orada bir Alman yüzbaşı kalırken pilotu ablasının mülkünde saklayabileceğini nasıl düşünmüştü? İnsanların ona güvenmemesi şaşırtıcı değildi. “Ne zamandır buradayım?” diye sordu.

“Dört gündür. Yaran iyileşmeye başladı. Ablan gayet güzel dikmiş. Ateşin de dün düştü.”

“Peki ya... Viann? İyi değildir tabii ki. Nasıl, peki?”

“Onu elimizden geldiğince koruduk. Saklanmayı reddetti. Henri ve Didier iki cesedi de gömüp ahırını temizlediler ve motosikleti parçaladılar.”

“Onu sorgulayacaklardır,” dedi Isabelle. “Ve o adamı öldürdüğümüz gerçeği peşini hiçbir zaman bırakmayacak. Nefret duymaya alışkın biri değildir.”

“Bu savaşa bitene kadar alışacak.”

Isabelle karnının utanç ve pişmanlıkla kasıldığını hissetti. “Biliyorsun, onu seviyorum. Ya da sevmek istiyorum. Bir görüş ayrılığı yaşadığımız anda bunu nasıl unutabilirim?”

“Sınırdayken o da buna çok benzer bir şey söyledi.”

Isabelle dönmeye çalıştı ama omzuna saplanan acıyla inledi. Derin bir nefes alarak dikleşti ve yavaşça yan döndü. Gaëton'la birbirlerine ne kadar yakın durduklarını, yatağın ne kadar küçük olduğunu şimdi anlamıştı. Sevgililer gibi uzanmışlardı. Isabelle yan yatmış, ona bakıyordu. Gaëton ise sırtüstü uzanmış, tavanı izliyordu. “Viann sınıra mı geldi?”

“Sen yük arabasının arkasında bir tabuttaydın. Sınırı sağ salım geçtiğimizden emin olmak istedi.” Isabelle, Gaëton’ın sesinden onun gülümsediğini anladı ya da öyle hayal etti. “Sana iyi bakmadığımı takdirde beni öldürmekle tehdit etti.”

“Bunu sana ablam mı söyledi?” dedi Isabelle inanamayarak. Ama Gaëton’ın kız kardeşlerin arasını düzeltmek için yalan söyleyecek türde biri olduğunu düşünmüyordu. Yandan baktığında yüz hatları bıçak gibi keskindi, lamba ışığının altında bile. Gaëton ona bakmayı reddediyor ve yatağın kenarına olabildiğince yakın duruyordu.

“Senin ölmenden korkuyordu. İkimiz de korkuyorduk.”

Bu sözleri o kadar yumuşak bir sesle söylemişti ki Isabelle onu duymakta zorlanmıştı. “Eski günlerdeki gibi,” dedi Isabelle ihtiyatlı davranarak, yanlış bir şey söylemekten korkuyordu. Hiçbir şey söylememekten daha çok korkuyordu. Böyle belirsiz zamanlarda insan kaç kere bu şansı bulabileceğini bilemiyordu. “Sen ve ben karanlıkta baş başa... Hatırladın mı?”

“Hatırladım.”

“Tours şimdiden çok eskide kalmış gibi geliyor,” diye devam etti. “Henüz küçük bir kızdım.”

Karşılık gelmedi.

“Yüzüme bak, Gaëton.”

“Uyu artık, Isabelle.”

“Sen dayanamayana kadar sormaya devam edeceğimi biliyorsun.”

Gaëton iç çekerek yan döndü.

“Seni düşünüyorum,” dedi Isabelle.

“Düşünme.” Gaëton’ın sesi acımasızdı.

“Beni öptün,” dedi Isabelle. “Rüya değildi o.”

“Bunu hatırlayamazsın.”

Isabelle onun sözlerinde bir tuhafılık hissetti ve kalbi daha hızlı atmaya başladı. “Benim seni istediğim kadar sen de beni istiyorsun.”

Gaëton başını iki yana salladı ama Isabelle sessizlikte onun nefes alıp verişlerinin hızlandığını duydu.

“Çok genç, çok saf ve çok başına buyruk olduğumu düşünüyorsun. Her şeyin fazlasıyım. Anlıyorum. İnsanlar bunu bana her zaman söyler. Olgun değilim.”

“Ondan değil.”

“Ama yanılıyorsun. Belki iki yıl önce yanılmıyordun. Seni gerçekten sevdiğimi söyledim, delice olduğunu düşünmüşsündür.” Isabelle derin bir nefes aldı. “Ama artık delice değil, Gaëton. Hatta belki de bütün bu olanların içinde en mantıklı şey. Aşktan bahsediyorum. Önümüzde patlayan binalar, sınır dışı edilen, tutuklanan dostlar gördük. Tanrı bilir onları bir daha görebilecek miyiz? Ölebilirdim, Gaëton,” dedi sessizce. “Bunu ‘liseli kız, oğlan onu öpsün diye uğraşıyor’ şeklinde algılama. Bu doğru ve bunu sen de biliyorsun. Yarın ikimizden biri ölebilir. Ve benim pişmanlığım ne olur, biliyor musun?”

“Ne?”

“Biz.”

“Biz diye bir şey olamaz, İz. Şu anda olmaz. Sana en başından beri bunu anlatmaya çalışıyorum.”

“Eğer vazgeçeceğime dair söz veririm bir soruya samimiyetle cevap verir misin?”

“Yalnızca bir tane mi?”

“Bir tane. Sonra uyuyacağım. Söz veriyorum.”

Gaëton ikna oldu.

“Burada, güvenli evlerden birinde saklanıyor olmasaydık, dünya parçalanıyor olmasaydı, bugün sıradan bir dünyada sıradan bir gün yaşasaydık ‘biz’ diye bir şeyin olmasını ister miydin, Gaëton?”

Isabelle onun yüzünün buruştuğunu, acının nasıl da sevgisini açığa çıkardığını gördü.

“Anlamıyor musun? Bir önemi yok.”

“Önemi olan tek şey bu, Gaëton.” Isabelle onun gözlerindeki sevgiyi görmüştü.

Onu gördükten sonra sözcüklerin ne önemi vardı?

Isabelle artık akıllanmıştı. Hayatın ve aşkın ne kadar kırılgan olduğunu biliyordu. Belki onu yalnızca bugün sevecekti, belki bir hafta boyunca, belki de yaşlı, ihtiyar bir kadın oluncaya dek. Belki de hayatının aşkı olacaktı... ya da bu savaş boyunca aşkı olacaktı... ya da belki de sadece ilk aşkı olacaktı. Bu berbat, korkutucu dünyada tek bildiği, beklenmedik bir şeyle karşılaştığıydı.

Ve bir kez daha elinden kayıp gitmesine izin vermeyecekti.

“Biliyordum,” dedi kendi kendine gülümseyerek. Nefesi dudaklarına çarptı, bir öpücük kadar yoğundu. Isabelle ona doğru döndü ve bakışlarını ondan ayırmadı. Kararlı ve dürüsttü, lambayı kapattı.

Karanlıkta ona sokuldu, battaniyelerin altında ilerleyerek iyice yaklaştı. Gaëton ilk başta yanında kıpırtısız, kaskatı bir şekilde yatıyordu. Sanki ona dokunmaktan bile korkuyordu. Ama zamanla rahatladı. Kendini sırtüstü bıraktı ve horlamaya başladı. Bir ara –ne zaman, bilmiyordu– Isabelle gözlerini kapadı ve elini onun karın boşluğuna koydu. Gaëton her nefes alıp verdiğiğinde Isabelle elinin yükselip alçaldığını hissediyordu. Elini yazın, tam dalga gelirken okyanusa sokmak gibiydi.

Ona dokunarak uyuyakaldı.

Kâbuslar bitmek bilmiyordu. Viann beyninin uzak bir köşesinde kendi inlemesini, Sophie'nin, “Anne, bütün battaniyeleri alıyorsun,” dediğini duyuyordu ama hiçbirini onu uyandırmıyordu. Rüyasında bir sandalyedeydi, sorguya çekiliyordu. *Oğlan, Daniel. O bir Yahudi. Onu bana ver,* diyordu Von Richter silahını yüzüne doğrultarak. Sonra yüzü değişti, biraz eridi ve Beck'e dönüştü. Beck elinde karısının bir fotoğrafını tutuyor ve başını iki yana sallıyordu ama yüzünün

bir tarafı yoktu... Sonra kanlar içinde yerde yatan Isabelle'i gördü. *Üzgünüm, Viann*, diyordu. Viann ise ona bağıırıyordu: *Burada istenmiyorsun...*

Sıçrayarak uyandı, nefes nefeseydi. Son altı gündür uykusunda aynı kâbusları görüyor, sürekli olarak bitkin ve perişan uyanıyordu. Kasım gelmişti ve Isabelle'den hiç ses yoktu. Battaniyelerin altından çıktı. Zemin soğuktu ve birkaç hafta içinde daha da soğuk olacaktı. Yatağının ayak ucunda bıraktığı şalına uzandı ve onu omuzlarına sardı.

Von Richter üst kattaki yatak odasını talep etmişti. Viann bütün katı ona bırakmış, çocuklarıyla birlikte aşağıdaki küçük odaya geçmeyi tercih etmişti. Oradaki çift kişilik yatakta beraber uyuyorlardı.

Beck'in odası... Viann buradayken rüyasında onu gördüğüne şaşmamalıydı. İçeride hâlâ kokusu vardı ve Viann'e o tanıdığı adamın artık yaşamadığını, onu kendisinin öldürdüğünü hatırlatıyordu. Bu günahının kefaretinin ödemek istiyordu ama ne yapabilirdi ki? Bir adamı öldürmüştü, her şeye rağmen doğru düzgün bir adamı... Düşmanı olması ya da bunu kız kardeşini kurtarmak için yapmış olması umurunda değildi. Doğru seçimi yaptığını biliyordu. Aklından çıkmayan, doğru ya da yanlış yapması değildi, eylemin kendisiydi: *cinayet*.

Odadan çıktı ve kapıyı arkasından sessizce kapattı.

Von Richter koltukta oturmuş, kitap okuyordu. Yanında bir fincan gerçek kahve vardı. Viann aromayı özlemle içine çekti. Nazi birkaç gündür burada kalıyordu ve ev her sabah zengin, kavrulmuş acı kahve kokusuyla doluyordu. Von Richter onun kokuyu aldığını ve canının çektiğini biliyordu. Ama Viann kahveden bir yudum bile alamıyordu, adam bunu da güvenceye almıştı. Dün sabah bir cezvenin tamamını lavaboya dökmüştü ve bunu yaparken Viann'e gülümsüyordu.

Von Richter, ona sunulan azıcık güce dört elle sarılan bir adamdı. Gelişinin ilk saatlerinde Viann bunu anlamıştı. En iyi odayı aldığıında, yatağı için en sıcak tutan battaniyeleri topladığında, evde kalan bütün yastıklara ve mumlara el koyup Viann'e tek bir gaz lambası bıraktığında Viann bundan emin olmuştu.

Şekilsiz elbisesini ve yıpranmış hırkasını düzelterek, "Bay *Sturmbannführer*," dedi.

Adam dikkatini verdiği Alman gazetesinden başını kaldırmadan cevap verdi: "Biraz daha kahve."

Viann boş fincanı alıp mutfığa gitti ve adamın kahvesini tazeleyip çabucak döndü.

"Müttefikler Kuzey Afrika'da boşuna vakit harcıyor," dedi Von Richter fincanı ondan alıp yanındaki sehpa koyarken.

"*Oui, Bay Sturmbannführer.*"

Adam elini uzattı ve Viann'ın bileğini sertçe kavradı. "Bu akşam yemekte erkekleri ağırılacağım. Sen pişireceksin. Ve o oğlanı benden uzak tut. Can çekişen bir domuz gibi ağlıyor."

Viann'ın bileğini bıraktı.

"*Oui, Bay Sturmbannführer.*"

Hızlıca adamın yolundan çekildi, odaya koşturdu ve kapıyı arkasından kapattı. Eğildi ve Daniel'i uyandırdı. Boynunun kıvrımında çocuğun yumuşak nefesini hissediyordu.

"Anne," diye mırıldandı Daniel doyumsuzca emdiği başparmağının arasından. "Sophie çok horluyor."

Viann gülümsedi ve uzanıp Sophie'nin saçlarını okşadı. Savaş zamanı olmasına, yaşadıkları dehşete ve açlığa rağmen onun yaşında bir kız inanılmaz bir şekilde her şeyin arasında uyuyabilirdi. Viann, "Manda gibi uyuyorsun, Sophie," diyerek ona takıldı .

"Çok komik," diye mırıldandı Sophie doğrularak. Kapalı kapıya baktı. "Bay Patates Böceği hâlâ burada mı?"

"Sophie!" diye çıkıştı ona Viann, kapalı kapıya endişeli gözlerle baktı.

“Bizi duyamaz,” dedi Sophie.

“Yine de,” dedi Viann sessizce, “misafirimizi neden patates yiyen bir böceğe benzettiğini anlayamıyorum.” Gülümsemesini bastırmaya çalıştı.

Daniel, Viann’e sarıldı ve onu ıslak ıslak öptü.

Viann onun sırtını okşarken ve kendine yaklaştıırıp yumuşacık yanağını burnuyla severken dışarıda bir araç motorunun çalıştığını duydu.

Tanrı’ya şükür.

“Gidiyor,” diye mırıldandı oğlana, yanağını okşayarak. “Haydi gel, Sophie.”

Daniel’i hâlâ taze kahve ve erkek parfümü kokan oturma odasına taşıdı ve gün başladı.

Isabelle kendini bildi bileli insanlar ona fevri davrandığını söylediler. Bir de aceleci derlerdi. Son zamanlardaysa gözü kara demeye başlamışlardı. Fakat geride bıraktıkları yıl içinde söylenenlerdeki gerçekliği görecektik kadar olgunlaşmıştı. En eski hatıralarında bile hep önce eyleme geçmiş, sonuçlarını sonra düşünmüştü. Belki de kendini çok uzun zaman yalnız hissettiği için böyleydi. Kimse onu dinlememiş, kimse onun en yakın arkadaşı olmamıştı. Sorunlarını birlikte çözeceği kimsesi yoktu.

Bunun da ötesinde dürtülerini hiçbir zaman sıkı bir denetimden geçirmemişti. Bu da belki de hiçbir zaman kaybedecek bir şeyi olmadığı içindi.

Şimdi korkmanın, bir şeyi ya da birini istemenin ne demek olduğunu o kadar iyi biliyordu ki kalbi acıyordu.

Eski Isabelle olsa yalnızca Gaëton’u onu sevdiğini söyler ve gerisini akışına bırakırdı.

Yeni Isabelle ise denemeden uzaklaşmak istiyordu. Tekrar reddedilmeye gücü olduğundan emin değildi.

Ama yine de...

Savaşdaydılar. Zaman artık kimsenin sahip olmadığı bir lükstü. Yarın, karanlıkta verilen bir öpücük kadar geçiciydi.

Sığınakta tuvalet olarak kullandıkları küçük, eğik çatılı dolabın içinde durdu. Gaëton banyosu için ona kovalarla sıcak su taşımış, o da bakır küvetin tadını su soğuyana kadar çıkarmıştı. Duvardaki ayna çatıyordu ve eğik duruyordu. Yansıması parça parça görünüyordu, yüzünün bir tarafı diğerinden daha aşağıdaydı.

“Nasıl korkabilirsin ki?” dedi yansımasına. Kar yağarken Pirene Dağları’nda yürümüş, İspanyol projektörlerinin göz kamaştıran ışığı altında Bidassoa Nehri’nin gürül gürül akan soğuk sularından yüzerek geçmiş, bir seferinde de bir Gestapo subayına “çok güçlü görüldüğü ve kendisinin seyahatte yorgun düştüğü” bahanesiyle sahte belgelerle dolu bir valizi Alman kontrol noktasına kadar taşıtmıştı ama hiçbir zaman şimdiki kadar gergin olmamıştı. Bir anda bir kadının tek bir seçimle bütün hayatını değiştirebileceğini ve varlığını kökünden söküp atabileceğini anlamıştı.

Derin bir nefes alarak yırtık bir havluya sarındı ve güvenli evin ana odasına döndü. Hızla atan kalbini sakinleştirmek için kapıda duraksadı (işe yaramamıştı) ve sonra kapıyı açtı.

Gaëton eskimiş ve yırtılmış kıyafetleriyle karartılmış pencerenin yanında duruyordu, üzerinde hâlâ kan lekeleri vardı. Isabelle ona gergin bir gülümsemeyle baktı ve havlunun, göğsünde sıkıştırdığı ucuna uzandı.

Gaëton o kadar hareketsizleşmişti ki aslında nefesi hızlanmış olsa da nefes almıyor gibi görünüyordu. “Yapma bunu, İz.” Gözleri kısılmıştı, eskiden olsa Isabelle bunun öfkeden olduğunu düşünürdü ama şimdi daha fazlasını biliyordu.

Havluyu çözdü ve yere düşmesine izin verdi. Artık üzerinde sadece kurşun yarasının bandajı vardı.

“Benden ne istiyorsun?” dedi Gaëton.

“Biliyorsun.”

“Sen masumsun. Savaşta'yız. Bense bir suçluyum. Benden uzak durman için daha kaç tane sebebe ihtiyacın var?”

Bunlar başka bir dünyanın tartışmalarıydı. “Eğer farklı bir zamanda yaşıyor olsaydık seni peşimden koştururdum,” dedi Isabelle öne doğru bir adım atarak. “Beni soyabilmek için engelleri aşmak zorunda bıraktırdım seni. Ama zamanımız yok, değil mi?”

Bu sessiz itirafla Isabelle bir hü zün dalgasının geldiğini hissetti. En başından beri aralarındaki gerçek buydu: Zamanları yoktu. Flört edip âşık olamayacaklar, evlenip çocuk yapamayacaklardı. Yarınları bile olmayabilirdi. İlk seferinin kederle yaşanacak olmasından nefret etmiş, kısa süre önce bulduğu bir şeyi şimdiden kaybetmiş gibi hissetmişti ama dünya artık böyleydi.

Bir şeyden emindi: Onun, yatağına giren ilk erkek olmasını istiyordu. Onu sonsuza kadar hatırlamak istiyordu. “Rahibeler her zaman sonumun kötü olacağını söylerlerdi. Herhalde seni kastetmişler.”

Gaëton ona yaklaştı ve yüzünü ellerinin arasına aldı. “Beni dehşete düşürüyorsun, Isabelle.”

Isabelle’in tek söyleyebildiği, “Öp beni,” oldu.

Dudaklarının ilk dokunuşunda her şey değişti ya da Isabelle değişti. İçi bir arzu dalgasıyla doldu ve nefesi kesildi. Gaëton’ın kollarında kaybolduğunu, bulunduğunu, parçalandığını ve yeniden doğduğunu hissetti. *Seni seviyorum*, cümlesi içinde yanarak dile getirilmeyi bekliyordu. Ama daha da çok istediği, bu sözcükleri duymaktı. Bir kez olsun sevildiğinin ona söylenmesiydi.

“Bunu yaptığın için pişman olacaksın,” dedi Gaëton.

Bunu nasıl söyleyebilirdi? “Asla,” dedi Isabelle. “Sen olacak mısın?”

“Oluyorum bile,” dedi Gaëton sessizce.

Sonra onu tekrar öptü.

Yirmi Dokuz

Sonraki hafta Isabelle için neredeyse dayanılmaz bir mutluluk içinde geçti. Mum ışığında yapılan uzun sohbetler, el ele tutuşmalar, dokunuşlar, arzu dolu bir şekilde uyandıktan sonra sevişerek ve sonra tekrar uykuya dalarak geçen geceler...

O gün Isabelle, diğer günler olduğu gibi acı içinde ve yorgun bir şekilde uyandı. Omzundaki yara kaşınıp sızlayacak kadar iyileşmişti. Gaëton'ı yanında hissetti, vücudu sıcak ve hareketsizdi. Isabelle onun uyanık olduğunu biliyordu; belki nefes alışından, belki ayağını onunkine sürtüşünden ya da sessizlikten. Biliyordu işte. Önceki günlerde Gaëton'ın öğrencisi olmuştu. Yaptığı hiçbir şey Isabelle'in fark edemeyeceği kadar küçük ya da önemsiz değildi. Isabelle en küçük detayları bile aklına kazımayı kendine görev edinmişti.

Hayatı boyunca sayısız aşk romanı okumuş ve sonsuz aşkı hayal etmişti. Yine de eski, gösterişten uzak bir çift kişilik yatağın kendi içinde bir dünyaya, bir vahaya dönüşeceğini asla tahmin edemezdi. Yan döndü ve Gaëton'ın üzerinden uzanıp lambayı yaktı. Solgun ışıktaki ona sokularak bir kolunu onun göğsüne attı. Alnıyla saçının birleştiği yerde küçük, açık gri bir yara izi vardı. Isabelle uzanıp ona dokundu, parmak ucunu üzerinde gezdirdi.

“Erkek kardeşim bana taş atmıştı. Yeterince hızlı eğilemedim,” dedi Gaëton. “Georges,” dedi şefkatle. Ses tonu Isabelle’e, Gaëton’ın kardeşinin savaş esiri olduğunu hatırlatmıştı.

Gaëton’ın, Isabelle’in hemen hemen hiç bilmediği bir hayatı vardı. Terzi bir anne, domuz yetiştiren bir baba... Ormanda bir yerlerde yaşamıştı; muslukları olmayan ve herkesin tek odada uyuduğu bir evde... Isabelle’in bu konudaki bütün sorularını cevaplamıştı ama neredeyse hiçbirini gönüllü olarak anlatmamıştı. Onun yerine Isabelle’in bu kadar çok okuldan atılmasına sebep olan maceralarını dinlemeyi tercih edeceğini söylemişti. “Hayatta kalmaya çalışan yoksul insanların hikâyelerinden daha iyidir,” demişti.

Ama bütün kelimelerin, değiş tokuş edilen hikâyelerin altında Isabelle, zamanlarının tükendiğini hissediyordu. Burada uzun süre kalamazlardı. Şimdiden gereğinden fazla kalmışlardı. Isabelle yolculuk edebilecek kadar iyileşmişti. Pirene Dağları’nı geçecek kadar değildi belki ama yatağa bağlı kalmasına kesinlikle gerek yoktu.

Ondan nasıl ayrılacaktı? Birbirlerini bir daha hiç göremeyebilirlerdi. Isabelle’in korkusunun esas kaynağı buydu.

“Biliyor musun, anlıyorum,” dedi Gaëton.

Isabelle onun neyi kastettiğini bilmiyordu ama sesinde bir sahtelik yakalamıştı ve bunun iyiye işaret olmadığını biliyordu. Onun yatağında olmanın verdiği hüznün –aynı zamanda mutluluk– artmıştı.

“Neyi anlıyorsun?” diye sordu ama cevabı duymak istemiyordu.

“Her öpüşmemiz aslında bir veda.”

Isabelle gözlerini kapadı.

“Dışarıda savaş var, İz. Oraya dönmem gerekiyor.”

Isabelle biliyordu ve bu düşünce kalbini sıkıptırsa da onunla aynı fikirdeydi. “Biliyorum,” diyebilirdi sadece, daha derin bir yorumun canını dayanabileceğinden daha fazla yakmasından korkuyordu.

“Urrugne’da bir grup toplanıyor,” dedi Gaëton’a. “Şanslıysak çarşamba akşamı orada olabilirim.”

“Şanslı değiliz,” diye karşılık verdi Gaëton. “Bunu şimdiye kadar anlamalıydın.”

“Yanılıyorsun, Gaëton. Artık beni tanıdığına göre bir daha asla unutamayacaksın. Bu da bir şeydir.” Onu öpmek için uzandı.

Gaëton yumuşak, alçak bir sesle dudaklarına bir şeyler fısıldadı. Belki de, “Yetmiyor,” diyordu. Ama Isabelle umursamadı, duymak istemiyordu.

Kasım ayı geldiğinde Carriveau halkı yeniden kışın hayatta kalabilmek için işe koyuldu. Artık geçen kış bilmedikleri bir şeyi biliyorlardı: Hayat daha da kötüleşebilirdi. Savaş bütün dünyaya yayılmıştı; Afrika'ya, Sovyetler Birliği'ne, Japonya'ya, Guadalcanal adındaki bir adaya... Almanlar bu kadar çok cephede savaşırken gıda da giderek daha az bulunur hale gelmişti, tıpkı kereste, gaz, elektrik ve diğer gündelik malzemeler gibi...

Bu cuma sabahı özellikle serin ve kasvetliydi. Tehlikeye atılmak için iyi bir gün değildi ama Viann bugünün “o gün” olduğuna karar vermişti. Evden Daniel'le birlikte çıkma cesaretini toplaması biraz zaman almıştı ama bunun yapılması gerektiğini biliyordu. Çocuğun saçları o kadar kısa kesilmişti ki neredeyse kel kalmıştı. Üzerindeki kıyafetlerse özellikle büyük beden seçilmişti, böylece içinde daha da küçük görünüyordu. Viann onu gizlemek için elinden geleni yapmıştı.

Şehirde iki yanında birer çocukla –Sophie ve Daniel– yürürken dik duruşunu korumaya uğraştı.

Daniel.

*Boulangerieye*³⁹ geldiklerinde Viann sıranın sonundaki yerini aldı. Nefesini tutmuş, birinin ona yanındaki çocuğu sormasını bekliyordu ama sıradaki kadınlar başlarını bile kaldıramayacak kadar

39 (Fr.) Fırın. (ç. n.)

yorgun, aç ve mağdur görünüyordu. Sonunda tezgâhta Viann'ın sırası geldiğinde Yvette başını kaldırdı. İki yıl öncesine kadar güzel bir kadındı, bakır rengi saçları ve kömür karası gözleri vardı. Şimdi savaşın üçüncü yılında yaşlanmış ve yorgun görünüyordu. "Viann Mauriac. Seni uzun zamandır kızınla birlikte görmüyordum. *Bonjour*, Sophie, nasıl da boy atmışsın." Tezgâhın üzerinden eğildi. "Peki, bu yakışıklı küçük bey kim?"

"Daniel," dedi çocuk gururla.

Viann titreyen elini çocuğun kırpılmış saçlarının üzerine koydu. "Onu Antoine'ın Nice'deki kuzeninden evlat edindim. Annesi... öldü."

Yvette kabarık saçlarını gözünün önünden çekti ve eğilip çocuğa bakarken ağzına giren bir saç telini çıkardı. Onun da üç çocuğu vardı ve biri Daniel'le aynı yaşlardaydı.

Viann'ın kalbi küt küt atmaya başlamıştı.

Yvette tezgâhtan çekildi ve dükkânı fırından ayıran küçük kapıya gitti. "Teğmen," diye seslendi. "Bir dakika bakabilir misiniz?"

Viann söğüt sepetinin sapını iyice sıktı, parmaklarını üzerine piyano tuşlarıymış gibi bastırıyordu.

Arka odadan iri yarı bir Alman sallanarak çıktı, kolları fırından henüz çıkmış bagetlerle doluydu. Viann'ı görünce durdu ve "Madam," dedi. Elma yanakları ağzı dolu olduğu için iyice şişmişti.

Viann başını belli belirsiz sallayarak adama karşılık verdi.

Yvette askere, "Bugünlük ekmek bu kadar, Teğmen," dedi. "Tekrar yaparsam en iyilerini size ve adamlarınıza saklayacağım. Bu zavallı kadın önceki günün bagetlerinden bile alamadı."

Adam durumu değerlendirircesine gözlerini kıstı ve Viann'e doğru ilerledi. Düz tabanlı ayaklarını taş zemine gürültüyle indiriyordu. Hiçbir şey söylemeden yarısı yenmiş bageti Viann'ın sepetine bıraktı. Sonra başını sallayarak dükkândan çıktı. O çıkarken kapıdaki küçük zil çınladı.

Yalnız kaldıklarında Yvette, Viann'e sokuldu. O kadar yakın duruyordu ki Viann geri çekilmemek için kendini zor tuttu. "Evinde bir SS subayı olduğunu duydum. Yakışıklı yüzbaşına ne oldu?"

"Ortadan kayboldu," dedi Viann sakince. "Kimse bilmiyor."

"Hiç kimse mi? Neden seni sorguya çektiler? Seni herkes gördü."

"Ben sadece bir ev hanımıyım. Böyle şeylerden ne anlarım?"

Yvette gözlerini ona dikti. Sessizlikte Viann'i inceliyordu. Sonra geri çekildi ve sessizce, "Sen iyi bir arkadaşsın, Viann Mauriac," dedi.

Viann başını hızlıca salladı ve çocukları kapıya doğru götürdü. Artık yolda durup arkadaşlarla laflama günleri sona ermişti. Göz teması kurmak bile yeterince tehlikeliyken samimi sohbetler de tereyağı, kahve ve et gibi giderek tükenmişti.

Viann dışarıda çatlamış bir taş basamağın üzerinde durdu. Çatlaktan çıkan gür otlar buz tutmuştu. Viann'in üzerinde goblen yatak örtüsünden yaptığı paltosu vardı. Bir dergide gördüğü modeli taklit etmişti. Dize kadar inen geniş yakalı kruvaze paltonun düğmelerini annesinin en sevdiği tüvit ceketlerinden birinden almıştı. Bugün hava yeterince sıcaktı ama yakında süveteriyle paltosunun arasına birkaç kat gazete kâğıdı koymasına gerekecekti.

Eşarby yeniden başının etrafına sardı ve buz gibi rüzgâr yüzüne eserken çenesinin altından daha da sıkı bağladı. Yapraklar taş yolun her yanına saçılmış, çizmeli ayaklarının etrafında daireler çiziyordu.

Daniel'in eldivenli elini sıkıca tuttu ve sokağa çıktı. Bir şeylerin ters gittiğini hemen anlamıştı. Her yerde Alman askerleri ve Fransız jandarmaları vardı. Arabaların içinde, motosikletlerin üzerinde, buzlanmış caddede ve kafelerde sürüler halinde toplanmışlardı.

Orada her ne yaşıyorsa iyi bir şey olamazdı ve askerlerden uzak durmak her zaman –özellikle de müttefik kuvvetlerin Kuzey Afrika'daki zaferlerinden sonra– en iyisiydi.

"Haydi, Sophie ve Daniel. Eve gidelim."

Köşeden sağa dönmeye çalıştı ama sokağın kapatıldığını gördü. Sokak boyunca kapılar kilitlenmiş ve panjurlar indirilmişti. Bistrolar boştu. Havada berbat bir tehlike hissi vardı.

Geçmeyi denediği bir sonraki sokak da kapalıydı. İki Nazi askeri tüfeklerini doğrultmuş, sokağın başında bekliyordu. Arkalarından Alman askerleri sokaktan yukarı onlara doğru uygun adım yürüyordu.

Viann çocukların elinden tuttu ve hızını artırdı fakat girmeye çalıştıkları bütün sokaklar kapatılmıştı ve korunuyordu. Viann bir planın uygulandığını anlamıştı. Kamyonlar ve otobüsler taş kaldırımlarda gümbürdeyerek kent meydanına doğru ilerliyordu.

Viann meydana gitti ve orada durdu. Nefes nefese kalmıştı. Çocukları kendine yaklaştırdı.

Kargaşa. Otobüsler arka arkaya diziliyor, hepsi de göğsünde sarı yıldız taşıyan yolcular birbiri ardına iniyordu. Kadınlar ve çocuklar meydana gitmeye zorlanıyor, itiliyor, sürükleniyordu. Fransız polis memurları insanları otobüslerden indirip kadınların boyunlarından mücevherlerini çekerek namlularını üzerlerine doğrulturlarken Naziler çevrelerinde duruyor, korkunç, dehşet verici bir devriye sınırı oluşturunuyordu.

"Sen!" diye bağırdı jandarma, Viann'ın yakınında duran çok ama çok yaşlı bir adama. "Dur!"

Beyaz sakallı adam, bastonundan destek alarak öfkeyle Viann'ın önünden geçen polis memuruna döndü.

Memur yaşlı adamı pantolonundan yakaladı. Adam pantolonunu tutmaya çalışsa da polis memuru onu öyle şiddetli bir şekilde itti ki adam vitrine çarptı ve cam tuzla buz oldu. Polis, yaşlı adamın pantolonunu çekiştirip indirince adamın sünnet edilmiş cinsel organı görüldü. Bunu gören polis memuru adama dipçiğiyle onu savuracak kadar sertçe vurdu.

"Anne!" diye bağırdı Sophie.

Viann bir eliyle kızının ağzını kapattı.

Solundaki genç bir kadın yere düştü ve sonra polis onu saçından tutup kaldırarak kalabalığın arasında sürükledi. “Viann?”

Viann arkasını dönünce Hélène Ruelle’i gördü. Kadının elinde ufak, deri bir valiz vardı ve küçük bir çocuğun elini tutmuştu. Daha büyük bir çocuk da yakınında duruyordu. Hepsi de sarı, yırtık pırtık birer yıldızla işaretlenmişti.

“Oğullarımı al,” dedi Hélène çaresizce.

“Burada mı?” diye sordu Viann çevresine bakarak.

“Hayır, anne,” dedi büyük oğlu. “Babam benden sana göz kulak olmamı istedi. Seni bırakmayacağım. Elimi bırakırsan peşinden gelirim. Birlikte kalmamız daha iyi.”

Arkalarından bir düdük sesi duyuldu.

Hélène küçük çocuğu Viann’e doğru itirdi ve Daniel’in yanına sıkıştırdı. “Adı Jean Georges, amcası gibi. Bu haziranda dört yaşına girecek. Kocamın ailesi Burgundy’de.”

“Belgeleri yok... eğer onu alırsam beni öldürürler.”

“Sen!” diye bağırdı bir Nazi, Hélène’e. Arkadan yaklaştı ve kadını saçından tuttu, neredeyse ayağını yerden kesiyordu. Onu dik tutmaya çalışan büyük oğluna bir tokat attı.

Sonra Hélène ve büyük oğlu kayboldu. Kalabalığın arasına karıştılar. Diğer oğlansa Viann’in yanında, “Anne!” diye hıçkırarak ağlıyordu.

“Gitmeliyiz,” dedi Viann, Sophie’ye. “Hemen.” Jean Georges’un elini o kadar sert bir şekilde kavradı ki çocuk daha da şiddetli ağlamaya başladı. Her, “Anne!” diye bağırışında Viann korkuyor ve ona sessiz olması için yalvarıyordu. Bir sokaktan diğerine koşturuyor, barikatlardan atlıyor, kapıları kıran ve Yahudileri meydana sürükleyen askerlere görünmemeye çalışıyorlardı. İki kere durduruldular ve geçmelerine izin verildi çünkü kıyafetlerinde yıldız yoktu. Viann çamurlu yolda yavaşlamak zorunda kaldı ama iki oğlan da ağlıyor olmasına rağmen durmadı.

Sonunda Le Jardin’e geldiklerinde Viann durdu.

Von Richter'in siyah Citroën'i kapının önünde park halindeydi.

"Ah, hayır," dedi Sophie.

Viann dehşet içindeki kızına baktı, kendi korkusunun yansımalarını onun güzel gözlerinde gördü ve ne yapması gerektiğini birdenbire anladı. "Onu kurtarmaya çalışmalıyız yoksa biz de onlar kadar kötüyüz demektir," dedi. İşte buydu. Kızını da bu işin içine çekmekten nefret ediyordu ama başka seçeneği var mıydı? "Bu çocuğu kurtarmak zorundayım," dedi.

"Nasıl?"

"Henüz bilmiyorum," diye itiraf etti Viann.

"Ama Von Richter..."

Nazi ismini duymuş gibi ön kapıda belirdi, üniformasının içinde kusursuz görünüyordu. "Ah, Madam Mauriac," dedi. Viann'e yaklaştıkça gözlerini kısıyordu. "Demek geldiniz."

Viann sakinleşmeye çalıştı. "Alışveriş için şehre gittik."

"Bunun için iyi bir gün değil. Yahudileri topluyorlar." Viann'e doğru yürüdü, çizmeleri ıslak çimenleri eziyordu. Yanındaki elma ağacı yapraklarını dökmüştü ve boş dallarında kumaş parçaları dalgalanıyordu. Kırmızı. Pembe. Sarı. Beyaz. Beck için yeni bir tane – siyah.

Von Richter siyah eldivenli elinin bir parmağıyla çocuğun yaşlı yanağına dokunarak, "Peki, bu yakışıklı delikanlı kim?" diye sordu.

"Bir... bir arkadaşın oğlu. Annesi bu hafta tüberkülozdan öldü."

Von Richter sanki Viann hıyarcıklı veba demiş gibi geri sıçradı. "Bu çocuğu evde istemiyorum. Anlaşıldı mı? Onu hemen yetimhaneye götürüyorsunuz."

Yetimhane. Rahibe Marie Therese.

Viann başını salladı. "Tabii ki, Bay *Sturm*bannführer."

Adam, *gidin, hemen*, dercesine elini onlara doğru hızlıca salladı ve yanlarından uzaklaştı. Sonra durup Viann'e döndü: "Bu akşam yemekte sizi evde görmek istiyorum."

“Ben her zaman evdeyim, Bay *Sturmbannführer*.”

“Yarın gidiyoruz, öncesinde benim ve adamlarımın karnını iyice doyurmanı istiyorum.”

“Gidiyor musunuz?” diye sordu Viann, içinde bir umut ı ı ıyla.

“Yarın Fransa’nın geri kalanını işgal ediyoruz. Bundan sonra Serbest Bölge yok. Artık zamanı gelmişti. Siz Fransızların kendi kendinizi y netmenize izin vermek saçmalıktı. İyi günler, madam.”

Viann  ocu un elini tutarak olduğu yerde kaldı. Jean Georges’un a lamalarının arasında bahçe kapısının gıcirtıyla açıldığını ve çarpılarak kapandığını duydu. Sonra bir araba motoru çalıştı.

O gittiğinde Sophie sordu: “Rahibe Marie Therese onu saklayacak mı?”

“Umarım. Daniel’i eve sok ve kapıyı kilitle. Kapıyı benden başka kimseye açma. Elimden geldiğince çabuk d nece im.”

Sophie bir anda ya ma göre daha büyük göründü, hâlâ  ocuk olmasına rağmen olgundu. “Aferin sana, anne.”

“G rece iz,” diye karşılık verdi Viann, içinde ancak bu kadar umut kalmıştı.

Çocuklar sa  salim eve girip kapıyı kilitledikten sonra Viann yanındaki  ocu a, “Gel, Jean Georges, y r y  e çıkıyoruz,” dedi.

“Anneme mi?”

Viann onun yüzüne bakamadı.

“Gel.”

Viann ve  ocuk tekrar  ehre yürürken yağmur çiselemeye ba ladı. Jean Georges bir a lıyor bir  ik yet ediyordu ama Viann o kadar gergindi ki onu duymuyordu bile.

Ba rahibe’den böyle bir risk almasını nasıl isteyebilirdi?

Ve nasıl istemezdi?

Kilisenin önünden geçip arkaya gizlenmiş olan manastıra doğru yürüdüler. Benzer düşüncelere sahip olan altı kadın tarafından 1650'de kurulan St. Joseph Rahibeleri Cemaati'nin amacı yoksullara yardım etmektir. Fransız Devrimi sırasında dinî topluluklar yasaklanana kadar Fransa'nın her yerinden binlerce üyeleri olmuştur. Altı rahibenin bazıları inançları uğrunda ölmüştü, giyotinle idam edilmişlerdi.

Viann manastırın ön kapısına gitti ve ağır demir tokmağı kaldırıp meşe kapıya bıraktı. Kapı sertçe takırdadı.

"Neden buradayız?" diye sızlandı Jean Georges. "Annem burada mı?"

"Hişşşt!"

Kapıyı bir rahibe açtı. Tatlı, tombul yüzü, siyah beyaz bir başlığı olan dinî üniformasıyla çevrelenmişti. "Ah, Viann," dedi gülümseyerek.

"Rahibe Agatha, mümkünse Başrahibe'yle görüşmek istiyorum."

Rahibe geri çekildi, etekleri taş zemini süpürüyordu. "Bir bakayım. Siz bahçede bekler misiniz?"

Viann başını salladı. "*Merci.*" Jean Georges'la birlikte revaklı soğuk avlulardan geçtiler. Kemerli koridorlardan birinin sonuna gelince sola dönüp bahçeye çıktılar. Bahçe küçük ve kare şeklindeydi. Kahverengi çimenleri, aslan başı şeklinde mermer bir çeşmesi ve gelişigüzel yerleştirilmiş birkaç taş bankı vardı. Viann yağmur almayan soğuk banklardan birine oturdu ve oğlanı yanına çekti.

Fazla beklemesi gerekmedi.

"Viann," dedi Başrahibe yanlarına gelerek. Kıyafeti çimenleri süpürüyordu. Parmakları, boynuna taktığı zincirin ucunda sallanan büyük haçı kavramıştı. "Seni görmek ne güzel! Çok uzun zaman oldu. Peki, bu genç adam kim?"

Çocuk başını kaldırdı. "Annem burada mı?"

Viann'ın bakışları Başrahibe'ninkilerle buluştu. "Onun adı Jean Georges Ruelle. Mümkünse sizinle yalnız konuşmak isterim."

Başrahibe el çırpıttı ve çocuğu götürmek için genç bir rahibe geldi. Yalnız kaldıklarında Viann'ın yanına oturdu.

Viann düşüncelerini toparlayamayınca aralarında bir sessizlik doğdu. "Arkadaşın Rachel için üzgünüm."

"Ve daha pek çoğu," dedi Viann.

Rahibe başını salladı. "Londra Radyosu'ndan kamplarda yaşananlar hakkındaki korkunç söylentiler duyduk."

"Belki de Papa..."

"O bu konuda sessiz kalıyor," dedi Rahibe, sesi hayal kırıklığıyla doluydu.

Viann derin bir nefes aldı. "Hélène Ruelle ve büyük oğlu bugün sınır dışı edildi. Jean Georges yalnız kaldı. Annesi onu... bana bıraktı."

"Sana mı bıraktı?" Rahibe duraksadı. "Evinde Yahudi bir çocuk olması tehlikeli, Viann."

"Onu korumak istiyorum," dedi Viann sessizce.

Rahibe ona baktı. O kadar uzun süre sessiz kaldı ki Viann'ın korkusu büyümeye, kök salmaya başladı. "Peki, bunu nasıl başa-
racaksın?" diye sordu en sonunda.

"Onu saklayarak."

"Nerede?"

Viann hiçbir şey söylemeden kadına baktı.

Rahibenin yüzü soldu. "Burada mı?"

"Bir yetimhane. Daha iyisi olabilir mi?"

Başrahibe ayağa kalktı ama sonra tekrar oturdu. Sonra bir daha kalktı, elleri boynundaki haça kayd ve onu kavradı. Yavaşça yeniden oturdu. Omuzları düştü ve kararını verdiğinde duruşunu tekrar düzeltti. "Bizim himayemiz altındaki bir çocuğun belgelerinin olması gerekir. Vaftiz belgelerini ben... alabilirim tabii ki ama kimlik belgelerini..."

“Ben alacağım,” dedi Viann, aslında bunun mümkün olup olmadığını bilmiyordu.

“Artık Yahudileri saklamanın yasa dışı olduğunu biliyorsun. Cezası da eğer şanslıysan sürgün. Ama son zamanlarda Fransa’da kimsenin şanslı olduğunu sanmıyorum.”

Viann başını salladı.

Başrahibe, “Çocuğu alacağım,” dedi. “Ben... birden fazla Yahudi çocuğunu barındırabilirim.”

“Başka çocuklar da mı var?”

“Tabii ki var, Viann. Girot’dan bir tanıdığım ile konuşacağım. *L’Œuvre de Secours aux Enfants* için çalışıyor, Çocuklara Yardım Topluluğu. Kaç ailenin ve çocuğun saklandığını biliyordur. Senin geleceğini ona haber vereceğim.”

“Be... benim mi?”

“Bu işin başında artık sen varsın ve hayatlarımızı bir çocuk için tehlikeye atıyorsak en azından diğerlerini de kurtarmayı deneyelim.” Rahibe hızlıca ayaklandı, Viann’ın koluna girdi ve iki kadın küçük bahçenin içinde yürümeye başladı. “Buradan hiç kimse gerçeği bilmemeli. Çocuklar eğitilmeli ve denetimlerden geçecek belgeleri olmalı. Senin de burada çalışman gerekiyor. Belki öğretmen olarak. *Oui*, yarı zamanlı öğretmen olarak. Böylece sana da küçük bir ücret ödeyebilir ve neden çocuklarla birlikte burada olduğunla ilgili soruları cevaplayabiliriz.”

“*Oui*,” dedi Viann, şaşkın hissediyordu.

“O kadar korkmana gerek yok, Viann. Doğru olanı yapıyorsun.”

Viann’ın bundan şüphesi yoktu ama yine de dehşete kapılıyordu. “İşte bizi bu hale getirdiler. Kendi gölgemizden bile korkuyoruz.” Rahibe’ye baktı. “Nasıl yapacağım, peki? Korkmuş, aç kalmış kadınlara gidip onlardan çocuklarını bana vermelerini mi isteyeceğim?”

“Onlara arkadaşlarının trenlere bindirilip götürüldüğünü görüp görmediklerini soracaksın. Çocuklarını o trenden uzak tutmak için

neyi göze alacaklarını soracaksın. Sonra anneler kendileri karar verecek.”

“İmkânsız bir seçim. Ben yapabilir miydim, bilmiyorum. Sophie’yi ve Daniel’i bir yabancıya öylece verebilir miydim?”

Rahibe ona doğru eğildi. “Korkunç Fırtına Birlikleri’nden birinin senin evinde kaldığını duydum. Bu işin sen –ve Sophie– açısından büyük bir tehlike olduğunun farkındasın, değil mi?”

“Tabii ki. Ama kızımın böyle zamanlarda doğru olanın hiçbir şey yapmamak olduğuna inanmasına nasıl izin verebilirim?”

Rahibe durdu, Viann’i bıraktı ve yumuşak avucunu onun yanığına yaslayarak nazikçe gülümsedi. “Dikkatli ol, Viann. Annenin cenazesine zaten katıldım. Bir de seninkine katılmak istemiyorum.”

Otuz

Buz gibi bir kasım gününde Isabelle ve Gaëton, Brantôme'dan ayrıılıp Bayonne'a giden bir trene bindiler. Vagonda normalden daha fazla Alman askeri vardı ve trenden indiklerinde daha da fazlasının peronu doldurduğunu gördüler.

Gri yeşil üniformaların arasından geçerlerken Isabelle, Gaëton'ın elini tuttu. Genç âşıklar sahil kentine gidiyordu. "Annem sahile gitmeyi çok severdi. Sana bundan hiç bahsetmiş miydin?" diye sordu Isabelle, iki SS subayının yanından geçtikleri sırada.

"Siz zengin çocukları bütün güzel şeyleri görmüşsünüz."

Isabelle gülümsedi. Tren istasyonundan çıktıklarında, "Zengin sayılmazdık, Gaëton," dedi.

"Eh, yoksul da değilmişsiniz," diye karşılık verdi Gaëton. "Yoksulluk nedir, bilirim." Durdu, bunu sindirmesini bekledi ve sonra, "Bir gün zengin olabilirim," dedi.

"Bir gün," dedi tekrar iç geçirerek. Isabelle onun aklından geçenleri biliyordu. Her zaman düşündükleri şeydi: Geleceğimizde bir Fransa olacak mı? Gaëton yavaşladı.

Isabelle onun dikkatini neyin çektiğini gördü.

"Yürümeye devam et," dedi Gaëton.

Önlerinde bir barikat kurulmuştu. Her yerde birlikler duruyordu ve ellerinde tüfekleri vardı.

“Neler oluyor?” diye sordu Isabelle.

“Bizi gördüler,” dedi Gaëton. Isabelle’in elini daha sıkı tuttu. Alman askerlerinden oluşan sürüye doğru yöneldiler.

İri yapılı, kare kafalı bir nöbetçi asker önlerine geçti ve onlardan geçiş izinleri ile belgelerini talep etti.

Isabelle adama Juliette belgelerini uzattı. Gaëton da kendi sahte belgelerini verdi ama asker arkasında olup bitenlerle daha ilgiliydi. Belgelere şöyle bir bakıp onları geri verdi.

Isabelle en masum gülümsemesini takındı. “Neler oluyor bugün?”

“Serbest Bölge uygulaması sona erdi,” dedi asker onları kovalayarak.

“Serbest Bölge uygulaması sona mı erdi? Ama...”

“Bütün Fransa’yı ele geçiriyoruz,” dedi adam kaba bir tavırla. “Artık o aptal Vichy Hükümeti’niz bir yerlerde yetkisi varmış gibi yapamayacak. Gidin buradan.”

Gaëton, Isabelle’i çekti ve birliklerin arasından geçtiler.

Yürüdükleri saatler boyunca Alman kamyonları ve otomobilleri korna çalarak aceleyle yollarından geçti.

Toplanan Nazilerden ancak hoş bir sahil kasabası olan Saint-Jean-de-Luz’e vardıklarında kurtulabildiler. Atlantik Okyanusu’nun yükselen dalgalarının vurduğu boş dalgakıran boyunca yürüdüler. Aşağıda kudretli ve hırçın okyanusu onlardan ayıran sarı kumlar görünüyordu. İleride gür bitki örtüsüyle kaplı yarımada, Bask tarzında inşa edilmiş beyaz duvarlı, kırmızı kapılı ve parlak kırmızı kiremit çatılı evlerle doluydu. Gökyüzü solgun, açık bir maviydi. Bulutlar çamaşır ipleri gibi gergin bir şekilde havada asılı duruyordu. Bugün dışarıda başka insan yoktu; ne sahil ne de eski zamanlardan kalma dalgakıran boyunca yürüyenler vardı.

Isabelle saatlerdir ilk kez nefes alabildi. “Ne demek artık Serbest Bölge yok?”

“İyi bir şey demek değil, orası kesin. İşin daha da tehlikeli bir hale gelecek.”

“Ben zaten işgal topraklarından geçiyordum.”

Gaëton’un elini sıkıca tuttu ve dalgakırandan inmesine yardım etti. Dik basamaklardan indiler ve yola çıktılar.

“Ben küçükken burada tatil yapardık,” dedi Isabelle. “Annem ölmeden önce. En azından öyle diyorlar. Ben pek hatırlamıyorum.”

Bunun bir sohbetin başlangıcı olmasını istemişti ama sözleri aralarında yeni bir sessizliğe dönüştü ve cevapsız kaldı. Sessizlikte Isabelle, elini tuttuğu sırada bile ona duyacağı özlemin boğucu ağırlığını hissetti. Birlikte geçirdiği günlerde ona neden daha çok soru sormamıştı? Neden hakkında her şeyi öğrenmemişti? Artık zaman kalmamıştı ve bunu ikisi de biliyordu. Ağır bir sessizlik içinde yürüdüler.

Puslu akşamüstünde Gaëton karşısında ilk kez Pirene Dağlarını gördü.

Dik, karlarla kaplı dağlar kurşuni gökyüzüne doğru yükseliyor, karlı zirveleri bulutlara erişiyordu. “Yok artık. Sen bu dağlardan kaç kere geçmiştin?”

“Yirmi yedi.”

“Sen bir mucizesin,” dedi Gaëton.

“Öyleyim,” dedi Isabelle gülümseyerek.

Urrugne’un karanlık, boş sokaklarından yukarı çıkmaya devam ettiler. Her adımda kapanmış dükkânların ve yaşlı adamlarla dolu bistroların önünden geçiyorlardı. Şehrin ötesinde dağın eteklerine çıkan toprak patika uzanıyordu. Sonunda dağın karanlık eteklerindeki kulübeye vardılar, kulübenin bacasından duman tütüyordu.

Isabelle’in adımlarının yavaşladığını fark eden Gaëton, “İyi misin?” diye sordu.

“Seni özleyeceğim,” dedi Isabelle sessizce. “Ne kadar kalabilirsin?”

“Sabah gitmem gerekiyor.”

Isabelle onun elini bırakmak istiyordu ama zorlanıyordu. İçinde elini bırakırsa ona bir daha dokunamayacağına dair berbat, mantıksız bir korku vardı ve bu düşünce onu durduruyordu. Yine de

yapması gereken bir işi vardı. Gaëton'ın elini bıraktı ve kapıya arka arkaya üç kez hızlıca vurdu.

Kapıyı Madam açtı. Erkek kıyafetleri içinde sigara içen kadın, "Juliette. Gel, gel," dedi. Geri çekilip Isabelle ile Gaëton'ı içeri, dört pilotun bir yemek masasının etrafında oturduğu salona buyur etti. Şömine yanıyordu ve alevlerin üzerinde siyah, dökme demirden bir tencere kaynayıp cızırdıyordu. Isabelle yahninin içindekilerin kokusunu alabiliyordu: keçi eti, şarap, jambon, yoğun et suyu, mantar ve ada çayı. Bu eşsiz aroma, Isabelle'e bütün gün yemek yemediğini hatırlatmıştı.

Madam erkekleri bir araya getirdi ve onları tanıttı: üç Kraliyet Hava Kuvvetleri pilotu ve bir Amerikalı pilot. Üç İngiliz günlerdir oradaydı, bekledikleri Amerikalıysa dün gelmişti. Eduardo onları ertesi sabah dağlara çıkaracaktı.

"Sizinle tanıştığuma sevindim," dedi pilotlardan biri. Isabelle'in elini bir su pompasını sıkar gibi sıkıyordu. "Dedikleri kadar güzelmisiniz."

Erkekler hep bir ağızdan konuşmaya başladılar ve Gaëton da aralarına rahatça karıştı, sanki onlardan biriydi. Isabelle, Madam Babineau'nun yanında durdu ve ona iki hafta önce vermesi gereken para dolu zarfı teslim etti. "Gecikme için üzgünüm."

"İyi bir mazeretin vardı. Nasıl hissediyorsun?"

Isabelle omzunu oynattı ve kontrol etti. "Daha iyiyim. Bir hafta içinde dağ yolculuğuna hazır olacağım."

Madam sigarasını Isabelle'e uzattı. Isabelle sigaradan derin bir nefes çekti ve artık onun sorumluluğunda olan adamları inceleyerek dumanı üfledi. "Nasıllar?"

"Uzun ince olanı görüyor musun? Şu Roma imparatoru burunlu olan?"

Isabelle kendini tutamayıp güldü. "Görüyorum."

“Lord, dük ya da onun gibi bir şey olduğunu iddia ediyor. Pau’daki Sarah onun sorunlu olduğunu söyledi. Bir kızın emirlerine uymazmış.”

Isabelle bunu aklının bir kenarına yazdı. Bir kadından –ya da kızıdan ya da bayandan ya da hanımdan– emir almak istemeyen pilotların sayısı az değildi ve bu her zaman zorluydu.

Madam Babineau, Isabelle’e buruşuk, lekelenmiş bir mektup uzattı. “Pilotlardan biri verdi, senin içinmiş.”

Isabelle mektubu hızlıca açtı ve içinde yazanlara göz attı. Henri’nin baştan savma el yazısını tanıdı.

J, arkadaşın Almanya tatilini sağ salim atlattı ama misafirleri var. Uğramana gerek yok. Ona göz kulak olacağım.

Demek Viann iyiydi –sorgulamanın ardından serbest bırakılmıştı– ama evine başka bir asker ya da askerler yerleşmişti. Isabelle kâğıdı buruşturup ateşe attı. Rahatlamak ile daha çok endişelenmek arasında kararsız kalmıştı. Bakışları içgüdüsel olarak Gaëton’ı aradı, o da pilotlardan biriyle konuşurken bir yandan onu izliyordu.

“Ona nasıl baktığını görüyorum, bilirsin işte...”

“Lord Büyük Burun’a mı?”

Madam Babineau kahkahayı bastı. “Yaşlıyım ama kör değilim. Aç gözlerle bakan yakışıklı, genç adamdan bahsediyorum. O da sana bakıp duruyor.”

“Yarın sabah gidiyor.”

“Ah...”

Isabelle son iki yıl içinde arkadaşı haline gelen kadına baktı. “Onu bırakmaktan korkuyorum, yaptığım tehlikeli şeyleri düşününce saçma gelse de...”

Madam’ın koyu renkli gözlerindeki bakışlar bilgiç ve sevecendi. “Normal zamanda olsa sana dikkatli olmanı söyledim. Adamın genç olduğunu, tehlikeli işlere bulaştığını ve tehlikeye bulaşan genç

adamların kaypak olabileceğini vurgulardım.” İç çekti. “Ama bu günlerde her konuda fazlasıyla ihtiyatlıyız, listeye neden bir de aşkı ekleyelim ki?”

“Aşk,” dedi Isabelle sessizce.

“Fakat yine de bir anne olduğum ve biz anneler kendimize hâkim olamadığımız için şunu ekleyeceğim: Kırık bir kalp, savaşta da barıştaki kadar can yakar. Genç adama güzelce veda et.”

Isabelle evin sessizleşmesini bekledi – yerde yatan, horlayan, sağa sola dönen adamlar varken ne kadar sessizleşebilirse. Dikkatli hareketlerle battaniyelerin altından sıyrıldı, salondan geçti ve dışarı çıktı.

Yukarıda yıldızlar titreşiyordu, karanlık manzarada gökyüzü muazzamdı. Ay ışığı keçileri aydınlatmış, yamaçta duran gümüşü beyaz noktalara çevirmişti.

Isabelle ahşap çitte durup uzaklara baktı. Uzun süre beklemesine gerek kalmadı. Gaëton ona arkasından yaklaştı ve kollarını beline doladı. Isabelle de ona yaslandı. “Kollarında kendimi güvende hissediyorum.”

Gaëton cevap vermeyince bir şeylerin ters gittiğini anladı. Kalbi eziliyordu. Yavaşça arkasına döndü ve ona baktı. “Ne oldu?”

“Isabelle.” Adını söyleyişi Isabelle’i korkutmuştu. *Hayır, söyleme, düşündüğün şey her neyse bana anlatma.* Sessizlikte gürültüler belirginleşmişti, keçilerin melemeleri, kalp atışları, uzaktaki bir yamaçtan yuvarlanan bir taşın gürültüsü...

“Şu toplantı... pilotu bulduğun gece Carriveau’da yapacağımız toplantı...”

“*Oui?*” dedi Isabelle. Son günlerde Gaëton’ı o kadar dikkatle incelemişti ki yüzünden geçen her bir duyguyu tanıyordu. Şimdi söyleyeceği her neyse Isabelle onun iyi bir şey olmadığını biliyordu.

“Paul’ün grubundan ayrılıyorum. Başka bir şekilde... mücadele edeceğim.”

“Nasıl bir şekilde?”

“Silahlarla,” dedi Gaëton sakince. “Ve bombalarla. Ne bulursak. Ormanda yaşayan bir gerilla örgütüne katılıyorum. Benim işim patlayıcılar.” Gülümsedi. “Ve bomba parçaları çalmak.”

“Geçmişinin sana yardımı dokunacaktır.” Isabelle’in işi şakaya vurma denemesi başarısız olmuştu.

Gaëton’ın gülümsemesi yüzünden silindi. “Artık sadece belge teslim edemem, İz. Daha fazlasını yapmalıyım. Ve... sanırım seni bir süre göremeyeceğim.”

Isabelle başını salladı ama bunu yaparken bile aklında, *nasıl, nasıl onu bırakıp gideceğim şimdi*, düşüncesi vardı. En başından beri neden korktuğunu şimdi anlamıştı.

Gaëton’ın ona bakışı bir öpücük kadar yoğundu. Isabelle o bakışlarda kendi korkusunun bir yansımasını gördü. Birbirlerini bir daha göremeyebilirlerdi. “Seviş benimle, Gaëton,” dedi.

Son defaymıışçasına...

Viann şiddetli yağmurda Hôtel Bellevue’nün önünde durdu. Otelin pencereleri buğulanmıştı. Pusun arasından gri yeşil saha üniformalı kalabalığı görebiliyordu.

Haydi, Viann, artık sen de bu işin içindesin.

Omuzlarını dikleştirdi ve kapıyı açtı. Başının üzerinde bir zil çaldı ve odadaki erkekler ne yapıyorlarsa bırakıp ona döndü. Wehrmacht, SS, Gestapo. Kendini kurbanlık koyun gibi hissediyordu.

Danışmaya geldiğinde Henri başını kaldırdı. Kimin geldiğini görünce resepsiyon masasının arkasından çıktı ve kalabalığın arasından geçerek yanına gitti.

Viann'ın koluna girerken, "Gülümse," diye fısıldadı bıyık altından. Viann onun dediğini yapmaya çalıştı. Başarılı olduğundan emin değildi.

Henri onu resepsiyona getirip kolunu bıraktı. Büyük, siyah telefonun ve yazar kasanın yanında yerini alırken bir şeyler diyor, bir espri yapılmış gibi gülüyordu. "Babanız için, doğru mu?" dedi yüksek sesle. "İki geceliğine bir oda?"

Viann uyuşmuş bir halde başını salladı.

"Buyurun, size elimdeki müsait odayı göstereyim," dedi Henri en sonunda. Lobiden çıkıp dar koridora girdiler. Taze meyvelerin durduğu küçük bir masanın (yalnızca Almanlar böyle bir lüksü karşılayabilirdi) ve boş bir tuvaletin önünden geçtiler. Koridorun sonunda dar merdivenlerden çıkıp yalnızca tek kişilik bir yatağın ve karartılmış bir pencerenin sığıldığı küçücük bir odaya girdiler.

Henri kapıyı arkalarından kapattı. "Burada olmamalısın. Sana Isabelle'in iyi olduğu haberini yollamıştım."

"*Oui, merci.*" Viann derin bir nefes aldı. "Kimlik belgelerine ihtiyacım var. Bana yardım edebileceğini düşündüğüm tek kişi sendin."

Henri kaşlarını çatı. "Bu tehlikeli bir rica, madam. Kimin için?"

"Saklanması gereken Yahudi bir çocuk için."

"Nerede saklanıyor?"

"Bunu bilmek isteyeceğini sanmıyorum, istiyor musun?"

"Hayır. Hayır. Güvenli bir yerde mi?"

Viann omuz silkti, cevabı sessizliğinden belliydi. Artık neyin güvenli olduğunu biliyorlar mıydı ki?

"*Sturmabannführer* Von Richter'in sizin evde kaldığını duydum. Daha önce buradaydı. Tehlikeli bir adam o. Kinci ve zalim. Eğer seni yakalarsa..."

"Ne yapabiliriz, Henri? Öylece durup seyirci mi kalacağız?"

"Bana kız kardeşini hatırlatıyorsun," dedi Henri.

"İnan bana, ben cesur bir kadın değilim."

Henri uzun süre sessiz kaldı. Sonra, "Sana boş belgeleri getirmeye çalışacağım," dedi. "Onları kendin düzenlemeyi öğrenmelisin. Ben görevlerimin arasına yenilerini ekleyemeyecek kadar yoğunum. Kendi kendine deneyerek öğren."

"Teşekkür ederim." Viann durdu, ona baktı, aylar önce ona getirdiği notu ve o zamanlar kız kardeşiyle ilgili tahminlerini hatırladı. Artık Isabelle'in en başından beri tehlikeli işlerin içinde olduğunu biliyordu. Önemli işlerin. Isabelle bir aptal gibi görünmesine sebep olsa bile ablasını korumak için bunları ondan saklamıştı. Viann'ın onun hakkında kolayca en kötüsüne inanmasını tercih etmişti.

Viann bu yalana çabucak inandığı için kendinden utanıyordu. "Isabelle'e bunu yaptığımı söyleme. Onu korumak istiyorum."

Henri başını salladı.

"*Au revoir*," dedi Viann.

Dışarı çıkarken Henri'nin, arkasından, "Kardeşin bilseydi seninle gurur duyardı," dediğini duydu.

Viann yavaşlamadı, cevap da vermedi. Alman askerlerinin ısıklıklarını duymazdan gelerek otelden çıktı ve eve doğru yola koyuldu.

Artık Fransa'nın her tarafı Almanlar tarafından işgal edilmişti ama Viann'ın günlük hayatında bu, önemli bir değişikliğe yol açmamıştı. Hâlâ gününü kuyruklarda geçiriyordu. En büyük sorunu Daniel'di. Evlat edinme yalanı her ne kadar sorgulanmadan kabul görse de onu köylülerden saklamak hâlâ akıllıca görünüyordu (Hikâyeyi karşısına çıkan herkese anlatmıştı ama insanlar hayat mücadelesi içinde olduklarından onu zaten umursamıyor ya da gerçeği tahmin ederek takdirle karşılıyorlardı, kim bilir).

Artık çocukları evde, kilitli kapılar ardında bırakıyordu. O yüzden şehirde her zaman gergin ve asabiydi. O gün de karnelelerine göre ne alabiliyorsa aldı, yün atkısını boynuna doladı ve kasaptan çıktı.

Victor Hugo Caddesi'nde soğuğa meydan okurken o kadar çaresiz ve dalgındı ki Henri'nin yanında yürüdüğünü fark etmesi biraz zaman aldı.

Henri sokağı gözleriyle taradı fakat rüzgâr ve soğuk yüzünden etrafta kimse yoktu. Panjurlar çarpıyor, tenteler sallanıyordu. Bistroların masaları boştu.

Viann'e bir baget uzattı. "Dolgusu inanılmaz. Annemin tarifi."

Viann durumu anladı, ekmeğin içinde belgeler vardı. Başını salladı.

"Özel dolgulu ekmek bulmak bugünlerde zorlaştı. Akıllıca tüketin."

"Peki ya daha fazla... ekmeğe ihtiyacım olursa?"

"Daha fazla mı?"

"Çok fazla aç çocuk var."

Henri durdu, Viann'e döndü ve onu iki yanağından göstermelik bir şekilde öptü.

"Gelip beni yine bulun, madam."

Viann onun kulağına fısıldadı: "Kardeşime onu merak ettiğimi söyle. Kötü ayrıldık."

Henri gülümsedi. "Ben kardeşimle devamlı kavga ediyorum, savaşa bile. Sonuçta hâlâ kardeşiz."

Viann onun haklı çıkmasını umarak başını salladı. Bageti sepetine koydu, bugün alabildiği muhallebi tozu ile yulaf ezmesinin yanına sıkıştırdı ve bir dantel parçasıyla üzerini örttü. Henri'nin uzaklaşmasını izlerken sepeti gittikçe ağırlaşıyordu. Sapını sıkıca tutarak caddede yürümeye başladı.

Şehir meydanından çıkmak üzereydi ki onun sesini duydu.

"Madam Mauriac, bu ne sürpriz!"

Adamın sesi, ayağının dibinde biriken yağ gibiydi; kaygan ve yapışkan. Viann dudaklarını yaladı, omuzlarını dik tuttu, kendinden emin ve umursamaz görünmeye çalıştı. Adam dün gece dönmüştü, Fransa'nın tamamını ele geçirmenin ne kadar kolay olduğunu anlatarak böbürleniyordu. Viann o ve adamları için yemek hazırlamış,

kadehlerine sayısız kere şarap doldurmuştu. Yemeğin sonunda adam kalanları tavuklara atmıştı. Viann ve çocukları yatağa aç gitmişti.

Von Richter'in üzerinde bolca gamalı ve demir haçla süslü üniforması vardı, sigara içiyordu ve dumanını Viann'in yüzünün sol tarafına üflüyordu. "Bugünkü alışverişiniz bitti mi?"

"Olduğu kadarıyla, Bay *Sturmbannführer*. Bugün karnelerimizle bile alabileceğimiz çok az şey vardı."

"Belki erkekleriniz bu kadar korkak olmasaydı siz kadınlar aç kalmazdınız."

Viann dişlerini sıktı ve gülümseme gibi görünmesini umdu.

Adam onun yüzünü inceledi, Viann kâğıt gibi solgun göründüğünün farkındaydı. "İyi misiniz, madam?"

"İyiyim, Bay *Sturmbannführer*."

"Sepetinizi taşımama izin verin. Size eve kadar eşlik edeceğim."

Viann sepeti sıkıca kavradı. "Hayır, gerçekten hiç gerek yok..."

Adam siyah eldivenli elini ona uzattı. Viann'in sepetin kıvrık söğüt sapını onun ellerine teslim etmekten başka çaresi yoktu.

Von Richter sepeti alıp yürümeye başladı. Viann de onun yanında yerini aldı. Bir SS subayıyla birlikte Carriveau sokaklarında yürüdüğü için dikkat çektiğini hissediyordu.

Yürürken Von Richter onunla sohbet etti. Müttefiklerin Kuzey Afrika'daki mutlak yenilgisinden, Fransızların korkaklığından ve Yahudilerin açgözlülüğünden bahsetti. Nihai Çözüm'den, arkadaşlar arasında yemek tarif verirmiş gibi bahsediyordu.

Viann kafasının içindeki gürültüden adamın dediklerini duymuyordu bile. Sonunda sepete bakma cesaretini bulduğunda bagetin kırmızı beyaz dantelin altından çıktığını gördü.

"Yarış atı gibi nefes alıyorsunuz, madam. Hasta mısınız?"

Evet. İşte buydu.

Öksürür gibi yaparak ağzını eliyle kapadı. "Özür dilerim, Bay *Sturmbannführer*, sizi rahatsız etmeyeceğimi umuyordum ama sanırım... ne yazık ki geçen gün o çocuk bana grip bulaştırdı."

Nazi durdu. "Size mikroplarınızı benden uzak tutmanızı söylemedim mi?" Sepeti Viann'e o kadar sertçe fırlattı ki göğsüne çarptı. Viann sepeti çaresizce yakaladı. Yere düşmesinden, bağetin parçalanmasından ve sahte belgelerin etrafa saçılmasından korkuyordu.

"Be... ben çok üzgünüm. Düşüncesizlik ettim."

"Yemeğe gelmeyeceğim," dedi adam arkasını dönerek.

Viann, adam geri dönerse diye nezaketinden birkaç dakika orada durdu, sonra hızlıca eve gitti.

Von Richter yatağa girdikten uzun zaman sonra, saat gece yarısını geçmişken Viann odasından sessizce çıktı ve boş mutfığa gitti. Yatak odasına bir sandalye taşıyıp kapıyı arkasından kapattı. Sandalyeyi komodinin yanına koydu ve oturdu. Tek bir mumun ışığında boş kimlik belgelerini korsesinden çıkardı.

Kendi kimlik belgelerini de çıkardı ve dikkatlice inceledi. Aile İncil'ini alıp kapağını açtı. Bulabildiği her boş alanda imzaları taklit etmeye çalıştı. Başta o kadar gergindi ki el yazısı titrek görünüyordu fakat deneme yaptıkça sakinleşti. Elleri ve nefesi düzene girdi. Jean Georges için yeni bir doğum belgesi hazırladı ve çocuğun ismini Emile Duvall olarak değiştirdi.

Ama yeni belgeler yeterli değildi. Savaş bittiğinde ve Hélène Ruelle geri döndüğünde ne yapacaktı? Kendisi burada olmazsa -aldığı riskten ötürü bu korkunç ihtimali düşünmek zorundaydı- Hélène çocuğunu nerede bulacağını ya da yeni isminin ne olduğunu asla bilemeyecekti.

Bir *fiche* oluşturması gerekiyordu; çocukla ilgili bütün bilgileri içeren bir kart. Çocuğun kim olduğu, ebeveynlerinin adı, bilinen akrabaları... Aklına gelen her şey.

İncil'den üç sayfa kopardı ve her sayfaya bir liste yaptı.

İlk sayfaya, duaların arasına şunları yazdı:

Ari de Champlain 1

Jean Georges Ruelle 2

İkinci sayfaya şunları yazdı:

Daniel Mauriac

Emile Duvall

Ve üçüncü sayfaya şunları yazdı.

Carriveau. Mauriac

Abbaye de la Trinité

Kâğıtları teker teker küçük rulolar haline getirdi. Yarın onları üç farklı yere saklayacaktı. Birini kulübedeki içini çivilerle dolduracağı kirli kavanoza, birini ahırdaki eski boya kutusuna, diğerini de kümesteki bir kutuya koyacaktı. *Fiche* kartlarını Başrahibe'nin yanına, manastıra bırakacaktı.

Kartlar ve listeler savaştan sonra bir araya getirildiklerinde çocukların kimliğinin tespit edilmesini ve ailelerine geri dönmelerini sağlayacaktı. Bunları yazmak tabii ki tehlikeliydi ama kayıt altına almazsa –ve başına en kötüsü gelirse– saklanan çocuklar ailelerine nasıl kavuşacaktı?

Viann uzun bir süre eserine baktı. O kadar ki yatağında uyan çocuklar hareketlenmeye, mırıldanmaya başlamıştı ve mum alevi sönecek gibi titriyordu. Uzandı ve Daniel'i rahatlatmak için elini onun sıcak sırtına koydu. Sonra çocuklarının yanına yatağa uzandı. Uzun bir süre uykuya dalamadı.

Otuz Bir

6 Mayıs 1995

Portland, Oregon

Yanımdaki genç kadına, “Evden kaçıyorum,” diyorum. Pamuk şeker rengi saçları ve Hell’s Angels motosiklet kulübü üyelerinden daha fazla dövmesi var ama bu meşgul insanlarla dolu havaalanında o da benim gibi yalnız. Adının Felicia olduğunu öğreniyorum. Geçtiğimiz iki saat içinde –uçacağımızın rötarlı olarak kalkacağı duyurusu yapıldıktan sonra– onunla yol arkadaşı olduk. Bir araya gelişimiz gayet doğal bir şekilde gelişti. O beni Amerikalıların bayıldığı berbat patates kızartmalarından yerken gördü, ben de onun beni izlediğini gördüm. Aç olduğu aşikârdı. Doğal olarak onu yanıma çağırdım ve ona yemek ısmarlamayı teklif ettim. İnsan bir kere anne olunca içgüdülerini her zaman koruyor.

“Belki de yıllarca kaçıttıktan sonra sonunda eve dönüyorumdur. Bazen gerçeği bilmek zordur.”

Genç kadın ona aldığım ayakkabısı kutusu büyüklüğündeki meşrubatı höpürdeterek içerken, “Ben kaçıyorum,” diyor. “Eğer Paris yeterince uzak değilse bir sonraki durağım Antarktika.”

Yüzündeki *piercing*leri, dövmelerindeki isyankârlığı görüyorum ve onunla aramda tuhaf bir bağ hissediyorum, hemşehrilik gibi.

İkimiz de kaçağız. “Ben hastayım,” diyorum, bu itirafa kendim de şaşırarak.

“Hasta derken, zona gibi bir şey mi? Teyzemde vardı ondan. İğrençti.”

“Hayır, kanser gibi hasta.”

“Ah.” İçeceğini höpürdetiyor. Höpürdetiyor. “O zaman neden Paris’e gidiyorsun? Kemoya filan ihtiyacın yok mu?”

Ona cevap vermeye başlıyorum (Hayır, hayır, tedavi görmüyorum, benden geçti artık), derken sorusunu kavırıyorum: *Neden Paris’e gidiyorsun? Ve sessizleşiyorum.*

“Anladım. Ölüyorsun.” Elindeki büyük karton bardağı sallayınca içindeki sulu buzlar tıkırdıyor. “Denemekten bıktın. Umudunu kaybettin falan filan...”

“Neler oluyor?”

Felicia’nın yorumunun beklenmedik sertliği üzerine (*ölüyor-sun*) o kadar derin düşüncelere dalmışım ki son konuşanın Julien olduğunu fark etmem biraz zaman alıyor. Başımı kaldırıp oğluma bakıyorum. Üzerinde ona bu sene Noel’de aldığım lacivert ipek spor ceket ve modaya uygun, koyu renk bir taşlanmış kot var. Saçları darmadağın ve bir omzuna siyah, deri seyahat çantasını atmış. Mutlu görünmüyor. “Demek Paris, anne, öyle mi?”

“Air France’in 605 numaralı uçuşu beş dakika içinde yolcu alımına başlayacaktır.”

“Bu bizimki,” diyor Felicia.

Oğlumun ne düşündüğünü biliyorum. Çocukken onu Paris’e götürmem için bana yalvarırdı. Uyumadan önce anlattığım masal-lardaki yerleri görmek isterdi. Gece Seine Nehri boyunca yürüme-nin, Place Des Vosges’ta sanat alışverişi yapmanın ya da Tuilleries Bahçeleri’nde Ladurée’den alınmış kelebek makaronları yemenin nasıl bir his olduğunu bilmek isterdi. Ona her seferinde, “Hayır,” dedim. “Ben artık Amerikalıyım, benim yerim burası.”

“İki yaşından küçük çocuklarla seyahat edenlerin, fazladan zamana ihtiyaç duyanların ve birinci mevkideki yolcularımızın uçağa alımına başlanmıştır...”

Ayağa kalkıp tekerlekli bavulumun uzatılabilir sapını çıkarıyorum. “Bana diyor.”

Julien kapıya gitmemi engellemek ister gibi tam karşımda duruyor. “Bir anda yalnız başına Paris’e gidiyorsun, öyle mi?”

“Son anda karar verdim. Ne olacaksa olsun, dedim.” Mevcut şartlar altında olabilecek en iyi gülümsememle yüzüne bakıyorum. Hiç istemesem de onu incitmişim.

“Bu o davetiyeyle ilgili,” dedi oğlum. “Ve bana hiç söylemediğin o gerçeikle.”

Niye telefonda ona bundan bahsetmiştim ki? Yamuk ellerimi ona doğru sallayarak, “Olayı dramatize ediyorsun,” diyorum. “Öyle değil. Ve şimdi uçağa binmeliyim. Varınca seni...”

“Gerek yok. Seninle geliyorum.”

Aniden oğlumun içindeki cerrahı görüyorum, neyin bozuk olduğunu bulmak için kanın ve kemiğin ötesine bakan adamı.

Felicia kamuflaj desenli sırt çantasını bir omzuna asıyor ve kâğıt bardağını çöpe fırlatıyor. “Kaçaklık buraya kadarmış, dostum.”

Hangi duyguyu daha yoğun hissettiğimi bilmiyorum, rahatlama mı hayal kırıklığı mı? “Yanımda mı oturuyorsun?”

“Son dakikada onu ayarlayamadım. Hayır.”

Tekerlekli valizimin sapını kavıyorum ve mavi beyaz üniformalı hoş genç kadına doğru yürüyorum. Biniş kartımı alıyor ve bana iyi uçuşlar diliyor. Ben de dalgınlıkla başımı sallayarak yürümeye devam ediyorum.

Yolcu körüğü beni ileriye itiyor. Aniden biraz klostrofobik hissetmeye başlıyorum. Zorlukla nefes alıyorum ve valizimin siyah tekerleklerini metal tümsekten atlatıp uçağa sürükleyemiyorum.

“Buradayım, anne,” diyor oğlum sessizce. Valizimi alıyor ve engelin üzerinden kolayca geçiriyor. Sesi bana bir anne olduğumu

ve annelerin korksalar bile çocuklarının önünde –çocukları yetişkin de olsa– dağılma lükslerinin olmadığını hatırlatıyor.

Hosteslerden biri bana baktığı anda, *işte yardıma ihtiyacı olan bir yaşlı*, ifadesini takınıyor. Şimdi yaşadığım yerde, yaşlı insanların kulak pamuklarına döndüğü o ayakkabı kutusunda bu ifadeyi tanıdım. Genelde beni sinirlendiriyor, bende dik durup bu dünyayla yalnız başa çıkamayacağımdan emin olan o genci bir kenara itme isteği uyandırıyor ama şu anda yorgunum, korkuyorum ve küçük bir yardım fena olmayacakmış gibi geliyor. Uçağın ikinci sırasında pencere kenarındaki yerime geçmem için bana yardım etmesine izin veriyorum. Birinci sınıf bilete epey para döktüm. Neden olmasın? Artık para biriktirmenin bir anlamı yokmuş gibi geliyor.

Otururken hostese, “Teşekkür ederim,” diyorum. Uçağa benden sonra oğlum biniyor. Hostese gülümsediğinde sessiz bir iç çekiş duyuyorum ve *tabii ki*, diye düşünüyorum. Sesi değiştiğinden beri kadınlar Julien’e ayılıp bayılır.

“İkiniz birlikte mi seyahat ediyorsunuz?” diye soruyor hostes, iyi bir evlat olduğu için oğlumun puanları topladığını görebiliyorum.

Julien ona buzları eriten gülümsemesiyle bakıyor. “Evet, ama yan yana koltuk alamadık. Ben üç sıra arkadayım.” Kadına biniş kartını uzatıyor.

Julien valizimi ve kendi sırt çantasını koltuğumun üzerindeki dolaba yerleştirirken hostes, “Ah, sanırım bu sorunu çözebilirim,” diyor.

Asfalt pistin, kollarını sallayan ve valizleri yerleştiren turuncu yekekli kadınlar ve erkeklerle dolu olmasını bekleyerek pencereden dışarı bakıyorum. Fakat tek gördüğüm, pleksiglas yüzeyden akan sular ve yaldızlı çizgilerin arasındaki yansımam oluyor. Kendi gözlerim bana bakıyor.

Julien’in, “Çok teşekkürler,” dediğini duyuyorum. Sonra yanıma oturuyor, emniyet kemerini takıyor ve kayışı beline göre ayarlıyor.

İnsanların yanımızdan düzgün bir şekilde akarken ve saçını tarayıp makyajını tazelemiş olan güzel hostesin bize şampanya ikram ettiği yeterince uzun bir sessizlikten sonra Julien, "Eee?" diyor. "Davetiye diyorduk."

İç çekiyorum. "Davetiye." Evet. Her şeyin başlangıcı. Ya da bakış açınıza göre sonu. "Bu bir anma toplantısı. Paris'te."

"Anlamıyorum," diyor.

"Anlaman gerekmiyordu."

Uzanıp elimi tutuyor. Şifalı dokunuşu çok kendinden emin ve beni rahatlatıyor.

Yüzüne baktığımda bütün hayatımı görüyorum. Ben vazgeçtikten çok sonra bana gelen bebeği görüyorum... ve bir zamanlar sahip olduğum güzelliğin izini görüyorum. Gözlerinde... kendi hayatımı görüyorum.

"Bana söylemek istediğin bir şey olduğunu biliyorum ve o şey her neyse senin için anlatması zor. En baştan başlamaya çalış."

Bu sözler karşısında gülümsemeden edemiyorum. Oğlum o kadar Amerikalı ki... Bir insanın hayatının, başlangıcı ve sonu olan bir hikâyeye indirgenebileceğini düşünüyor. Bir kere yapıldıktan sonra fedakârlığın tamamen unutulmayacağını ya da tamamen yaşayamayacağını bilmiyor. Hem nasıl bilsin ki? Onu bütün bunlardan korudum.

Yine de buradayım, eve giden bir uçakta ve elimde bir fırsat var. Acım tazeyken ve geçmişin üzerine kurulan bir gelecek mümkün görünmezken yaptığımdan farklı bir seçim yapabilirim.

"Sonra," diyorum ve bu sefer ciddiym. Ona savaşımızın hikâyesini anlatacağım. Hepsini değil tabii ki, en kötü yanlarını değil, bazı kısımlarını. Beni daha iyi tanımasına yetecek kadarını. "Burada olmaz ama. Çok yorgunum." Geniş, birinci sınıf koltuğuma yaslanıyorum ve gözlerimi kapıyorum.

Tek düşünebildiğim sonuyken en başından anlatmaya nasıl başlayabilirim?

Otuz İki

“Eğer cehennemden içinden geçiyorsanız ilerlemeye devam edin.”

–WINSTON CHURCHILL

Mayıs 1944

Fransa

Nazilerin Fransa'nın tamamını işgal etmesinden sonraki on sekiz ayda hayat daha da zorlaşmıştı, tabii eğer böyle bir şey mümkünse. Fransız siyasi mahkûmlar Drancy ve Fresnes'ye hapsedilmiş, yüz binlerce Fransız Yahudisi Almanya'daki toplama kamplarına sürülmüştü. Neuilly-sur-Seine ve Montreuil'deki yetimhaneler boşaltılmış ve çocuklar kamplara gönderilmişti. Vel d'Hiv'de tutulan dört binden fazla çocuk ailelerinden ayrılmış ve toplama kamplarına yalnız başlarına gönderilmişti. Müttefik kuvvetler bombalamaya gece gündüz devam ediyordu. Sürekli tutuklamalar yapılıyor, insanlar en küçük ihlaller ya da direniş söylentileri yüzünden evlerinden ve dükkânlarından kovuluyor, ya hapse gönderiliyor ya da sınır dışı ediliyordu. Masum tutuklular haberlerinin bile olmadığı şeylerden ötürü misilleme amacıyla öldürülüyor ve on sekiz ile elli yaş arasındaki her erkek, Almanya'daki çalışma kamplarına gitmek zorunda bırakılıyordu. Kimse kendini

güvende hissetmiyordu. Artık kıyafetlerin üzerinde sarı yıldızlar yoktu. Kimse göz teması kurmuyor ya da yabancılarla konuşmuyordu. Elektrikler kesilmişti.

Isabelle, Paris'in kalabalık bir sokağının köşesinde durdu. Geçmeye hazırdı ama ahşap tabanlı r k ş ayakkabılarıyla taş sokağın adımını atmadan bir ışlık sesi duydu.  i ek açan bir kestane ağacının gölgesine saklandı.

Bugünlerde Paris  ıgılık atan bir kadın gibiydi. Gürültü, gürültü, gürültü. ışlıklar çalınıyor, ateş açılıyor, kamyonlar gümbürdüyor, askerler bağıırıyordu. Savaşın gidişatı tersine dönmüştü. M ttetik kuvvetler İtalya'ya girmiş ve Naziler onları geri püskürtmede başarısız olmuştu. Kayıplar, Nazileri gittikçe artan bir saldırganlığın sürüklemişti. Mart ayında yirmi sekiz Alman'ı öldüren gerilla bombalamasına misilleme olarak Roma'da    yüz İtalyan'ı katletmişlerdi. Sonunda Charles de Gaulle bütün  zg r Fransa g  lerinin başına geçmişti ve bu hafta için büyük bir şeyler planlanıyordu.

Bir dizi Alman askeri Saint-Germain Bulvarı'ndan çıkarak Champs  lys es'ye doğru uygun adım yürüdü. Atlı bir subay onlara öncülük ediyordu.

Askerler gider gitmez Isabelle karşıya geçti ve diğ r kaldırımda toplanmış olan Alman askeri kalabalığına karıştı. Bakışlarını yere indirdi ve çantasını eldivenli elleriyle kavradı. Onun kıyafetleri de diğ r Parislilerinkiler kadar pejm rdeydi ve yıpranmıştı. Ahşap tabanlarının tıktırtısı sokakta çınlıyordu. Artık kimsede kösele yoktu. *Boulangerie* ve *boucherielerin*⁴⁰ önünde uzun kuyruklar oluşturan ev kadınlarının ve çukur yüzlü çocukların yanından geçti. Geçtiğimiz iki yıl içinde karnelerde tekrar tekrar kesintiye gidilmişti. Paris'teki insanlar günde sekiz yüz kaloriyle hayatta kalıyordu. Sokaklarda ne bir köpek ne bir kedi ne de bir fare geziniyordu. Bu hafta alınabilecekler listesinde tapyoka⁴¹ ve  alı fasulyesi vardı.

40 (Fr.) Kasap. ( . n.)

41 Manyok bitkisinin köklerinden ekstraksiyon yöntemiyle elde edilen tatsız, kokusuz ve renksiz bir tür nişasta. ( . n.)

Başka hiçbir şey yoktu. Garın yakınındaki bulvarda mobilya, sanat eserleri ve mücevher yığınları vardı; sınır dışı edilen insanlardan alınan her türlü değerli eşya. Eşyalar sınıflandırılıyor, kasalanıyor ve Almanya'ya gönderiliyordu.

Isabelle, Saint-Germain'deki Les Deux Magots'a girdi ve arka taraftaki kırmızı kadife bir koltuğa oturup sabırsızlıkla beklemeye başladı. Çinli figürlerin heykelleri yukarıdan onu izliyordu. Simone de Beauvoir olma ihtimali yüksek bir kadın, kafenin ön tarafına yakın masalardan birinde oturuyordu. Bir kâğıt parçasının üzerine eğilmiş, hararetle bir şekilde bir şeyler yazıyordu. Isabelle rahat koltuğuna çöktü, iliklerine kadar yorgundu. Sadece geçen ay, Pirene Dağları'nı üç kere geçmiş ve güvenli evlerin her birini ziyaret edip *passseurlerine* ödeme yapmıştı. Artık Serbest Bölge diye bir şey olmadığı için her adım tehlikeliydi.

"Juliette."

Isabelle başını kaldırdı ve babasını gördü. Son birkaç yılda herkes gibi o da yaşlanmıştı. Yokluk, açlık, çaresizlik ve korku, izlerini babasının üzerinde bırakmıştı. Bunu plaj kumu rengi ve dokusundaki, derin çizgilere sahip teninden anlamak mümkündü.

O kadar zayıftı ki başı artık vücudu için fazla büyük görünüyordu.

Isabelle'in karşısındaki koltuğa oturdu ve kırıksıklıklarla dolu ellerini çukurlaşmış maun masaya koydu.

Isabelle uzanıp babasının bileklerini kavradı. Elini geri çektiğinde babasının gömlek kolunda duran kurşun kalem boyutundaki sahte kimlik belgeleri artık avucundaydı. Belgeleri korsesine ustalıkla sıkıştırdı ve yanında beliren garsona gülümsedi.

"Kahve," dedi babası yorgun bir sesle.

Isabelle başını iki yana salladı.

Garson gitti, bir fincan arpa kahvesi getirdi ve tekrar ortadan kayboldu.

“Bugün bir toplantı yaptılar,” dedi babası. “Yüksek rütbeli Naziler. SS oradaydı. ‘Bülbül’ kelimesinin geçtiğini duydum.”

“Dikkatliyiz,” dedi Isabelle sessizce. “Ayrıca o boş kimlik belgelerini çalmakla sen benden daha büyük bir risk alıyorsun.”

“Ben yaşı bir adamım. Beni görmüyorlar bile. Belki de biraz ara vermelisin. Dağ yolculuklarını başka birine devretmelisin.”

Isabelle ona imalı bir bakış attı. İnsanlar erkeklere de böyle şeyler söylüyor muydu? Kadınlar Direniş Hareketi’nin ayrılmaz bir parçasıydı. Erkekler bunu neden göremiyordu?

Babası iç çekti, cevabı kızının gcendiğini anlatan bakışlarında görmüştü. “Kalacak bir yere ihtiyacın var mı?”

Isabelle teklif için minnettardı. Bu ona babasıyla ilişkisinin ne kadar ilerlediğini hatırlatmıştı.

Hâlâ yakın değıllerdi ama birlikte çalışıyorlardı ve bu da önemli bir şeydi. Babası artık onu kendinden uzaklaştırmıyordu ve şimdi de onu davet ediyordu. Isabelle bir gün, savaşı bittiğinde gerçekten konuşabilecekleri konusunda umutluydu. “Yapamam. Seni tehlikeye atmış olurum.” Dairelerine on sekiz aydır gitmemiştı. Bu süre içinde Carriveau’ya da gitmemiş, Viann’i grmemiştı. Isabelle aynı yerde nadiren  geceden uzun kalıyordu. Hayatı gizli odalar, tozlu döşekler ve şüpheli yabancılarla doluydu.

“Ablandan hiç haber aldın mı?”

“Ona göz kulak olan arkadaşlarım var. İşini şansa bırakmadığını, başını nde, kızını güvende tuttuğunu söylüyorlar. İyi olacaktır,” dedi. Son cümlesini söylerken sesinin umutla yumuşadığını duymuştu.

“Onu zlyorsun,” dedi babası.

Isabelle kendini bir anda gemişı düşünürken buldu, keşke vazgeçebilseydi. Evet, ablasını zlemiştı ama Viann’i yıllarca, hayatı boyunca zlemiştı.

“Eh.” Babası hızlıca ayağa kalktı.

Isabelle onun ellerini fark etti.

“Ellerin titriyor.”

“İçkiyi bıraktım. Alkolik olmak için kötü bir zaman gibi geldi.”

“Onu bilemem,” dedi Isabelle babasına gülümseyerek. “Sarhoşluk bugünlerde iyi bir fikirmiş gibi geliyor.”

“Dikkatli ol, Juliette.”

Isabelle’in gülümsemesi soldu. Bu sıralar kimi görse vedalaşmakta zorlanıyordu. Onları bir daha görebileceğinden asla emin olamıyordu. “Sen de,” dedi.

Gece yarısı.

Isabelle yıkılmış bir taş duvarın arkasındaki karanlığa saklandı. Ormanın derinliklerindeydi ve üzerinde köylü kıyafetleri vardı: daha iyi günler görmüş kot bir tulum, tahta tabanlı çizmeler ve eski bir duş perdesinden yapılmış ince bir bluz. Yakındaki ateşin dumanının kokusu rüzgârla burnuna geliyordu ama alevin parıltısını bile göremiyordu.

Arkasında bir dal çıtırdadı.

Isabelle iyice çömeldi, nefes bile almıyordu.

Bir ısıklık sesi duyuldu. Bir bülbülün neşeli şarkısıydı bu. Ya da ona benzer bir şey. Isabelle de ona cevap olarak ısıklık çaldı.

Ayak ve nefes sesleri duydu. Sonra biri, “İz?” dedi.

Isabelle kalkıp arkasına döndü. İnce bir ışık demeti üzerinden geçti ve kayboldu. Devrilmiş bir kütüğün üzerinden zıplayıp Gaëton’ın kollarına atıldı.

“Seni özledim,” dedi Gaëton onu öptükten sonra, Isabelle’in hissedebildiği bir isteksizlikle geri çekilmişti. Birbirlerini sekiz aydan daha uzun bir süredir görmüyorlardı. Isabelle ne zaman bir trenin raydan çıktığını, Alman işgalindeki bir otelin havaya uçurulduğunu ya da gerillalarla çatışma olduğunu duysa endişeleniyordu.

Isabelle'in elini tuttu ve onu ya da ayağının altındaki patikayı bile göremeyeceği kadar karanlık bir ormana götürdü. Gaëton meşalesini yakmamıştı. Bu ormanları iyi tanıyordu, bir yıldır buralarda yaşıyordu.

Ormanın sonundaki geniş, çimenlik bir alana geldiler. İnsanlar sıraya girmiş, bekliyordu. Ellerindeki meşaleleri işaret ışıkları gibi bir öne bir arkaya sallıyor, ağaçların arasındaki düzlüğü aydınlatıyorlardı.

Isabelle başının üzerinde uçak motorunun sesini duydu, yanaklarında havayı hissetti ve egzozun kokusunu aldı. Uçak üzerlerine doğru geldi, ağaçları titretecek kadar alçaktan uçuyordu. Gürültülü, mekanik bir molozun ve metale çarpan metalin sesini duydu. Sonra bir paraşüt görüldü, düşüyordu. Altından da kocaman bir kutu sallanıyordu.

"Silahlar düşüyor," dedi Gaëton. Isabelle'in elini tutarak onu tekrar ağaçların arasından geçirdi ve bir tepeyi tırmanıp ormanın derinliklerindeki kamp yerine ulaştılar. Merkezinde parlak turuncu bir ateş parıldıyor, ağaçların kalın saçakları ışığı gizliyordu. Birkaç adam ateşin etrafına dizilmişti, sigara içiyor ve konuşuyorlardı. Çoğu buraya STO'dan, yani Almanya'daki çalışma kamplarına zorunlu sürgünden kaçmak için gelmişti. Geldikten sonra silahlanmışlar ve gecenin korumasında gizlice Almanya'ya karşı gerilla savaşı yürütmeye başlamışlardı. Maquisler. Trenleri bombalıyor, mühimmat atıklarını havaya uçuruyor, kanalları su basmasını sağlıyor ve Fransa'dan Almanya'ya mal ve adam geçişini engellemek için ellerinden gelen her şeyi yapıyorlardı. Malzemelerini ve bilgilerini müttefiklerden alıyorlardı. Hayatları her zaman tehlike altındaydı, düşman tarafından ele geçirildiklerinde misilleme hızlı ve çoğu zaman zalimceydi. Yakılanlar, işkence görenler, kör edilenler... Her Maquis savaşıcısı cebinde siyanür hapsi taşıyordu.

Adamlar pis, aç ve bitkin görünüyordu. Çoğu kahverengi fi-tilli kadife pantolon giyiyor ve siyah bere takıyordu. Kıyafetlerinin tamamı yıpranmıştı, yamalıydı ve renkleri solmuştu.

“Gel,” dedi Gaëton. Ateşin yanından geçip onu küçük, pis bir çadıra götürdü. İçeride tek kişilik bir yatak, bir yığın kıyafet ve bir çift çamurlu bot duruyordu. Her zamanki gibi içeriye kirli çorap ve ter kokusu hâkimdi.

Isabelle başını eğdi ve içeri girerken yere çömeldi.

Gaëton yanına oturdu ve çadırın bez kapısını kapattı. Işık yakmadı çünkü adamlar içerideki silüetlerini görüp ıslık çalmaya başladılar. “Isabelle,” dedi. “Seni özledim.”

Isabelle öne doğru eğildi, kendini onun kollarına ve öpücüklerine bıraktı. Sona erdiğinde –çok çabuk bitmişti– derin bir nefes aldı. “Grubuna Londra’dan bir mesajım var. Paul dün akşam beşte aldı. ‘Güz kemanlarının derin hıçkırıkları.’”

Gaëton’un iç çektiğini duydu. Belli ki BBC radyosundan dinledikleri kelimeler bir şifreydi.

“Önemli mi?” diye sordu Isabelle.

Gaëton ellerini Isabelle’in yüzüne yaklaştırdı, ona nazikçe dokundu ve bir öpücük için kendine doğru çekti. Bu seferki hüznü doluydu. Yine bir vedaydı.

“Şu anda gitmemi gerektirecek kadar önemli.”

Isabelle’in tek yapabildiği başını sallamaktı. “Bizim için hiç zaman yok,” diye fısıldadı. Birlikte geçirdikleri her dakika bir şekilde çalıntıydı ya da zorla alınmıştı. Buluşuyor, karanlık köşelere, kirli çadırlara ya da arka odalara sızıyor, karanlıkta sevişiyorlardı ama sonrasında sevgililer gibi uzanıp konuşamıyorlardı. Her seferinde ya Gaëton onu bırakıp gidiyordu ya da o Gaëton’ı. Onu her kucakladığında Isabelle, *işte bu kadar, bu onu son görüşüm*, diye düşünüyordu. Ve ondan sevildiğini duymayı bekliyordu.

Kendi kendine savaşta olduklarını hatırlatıyordu. Kendine Gaëton’un onu sevdiğini ama o sevgiden, onu kaybetmekten korktuğunu ve eğer duygularını itiraf ederse canının daha çok yanacağını söylüyordu. İyi günlerinde buna inanıyordu da.

“Bu yapacağın şey ne kadar tehlikeli?” Yeniden sessizlik.

“Seni bulacağım,” diye karşılık verdi Gaëton sessizce. “Belki bir gece Paris’e gelirim. Gizlice sinemaya sızarsınız, dünyadan haberler veren filmi yuhalarınız ve Rodin Bahçeleri’nde yürürüz.”

“Âşıklar gibi,” dedi Isabelle gülümsemeye çalışarak. Bu birbirlerine her zaman söyledikleri bir şeydi, paylaştıkları bir hayatın hayaliydi. Hatırlanması imkânsız gibi görünen ve yeniden gerçekleşmesi zor bir ihtimal olan bir hayatın...

Gaëton, Isabelle’in yüzüne, gözlerini yaşlarla dolduran bir şefkatle dokundu. “Âşıklar gibi.”

Son on sekiz ayda savaşın şiddeti tırmanırken ve Nazilerin saldırganlığı artarken Viann on üç çocuk bulmuş ve onları yetimhaneye saklamıştı. En başta ona Çocuklara Yardım Topluluğu tarafından verilen ipuçlarını takip ederek yakındaki kırsal bölgeleri araştırmıştı. Zaman içinde Başrahibe, Amerikan Yahudi Ortak Dağıtım Komitesi’yle bağlantı kurmuştu. Komite, Yahudi çocuklarını kurtarma mücadelesi için fon sağlayan, ABD’deki Yahudi yardım kuruluşlarını tek çatı altında toplayan bir gruptu. Onlar da Viann’i ihtiyaç sahibi başka çocuklarla iletişime geçirmişti. Bazen anneler kapının önüne ağlayarak, çaresizce, yardım için yalvararak gelirdi. Viann kimseye sırtını dönmedi ama her zaman çok korkuyordu.

Şimdi, 1944’ün sıcak bir haziran gününde müttefikler yüz elliden fazla birlikle Normandiya’ya girdikten bir hafta sonra Viann yetimhanedeki sınıfında durmuş, sıralarında durgun ve yorgun oturan çocuklara bakıyordu. Tabii ki yorgunlardı.

Geçen yıl boyunca bombalamalar bitmek bilmemişti. Hava saldırıları o kadar sık yaşanıyordu ki artık geceleri alarm çaldığında Viann çocukları kilere indirmekle uğraşmıyordu. Onlarla birlikte yatakta uzanıyor, tehlikenin geçtiğini bildiren siren duyulana ya da bombalar susana kadar onlara sıkıca sarılıyordu.

Bombalar asla uzun süre suskun kalmıyordu.

Viann el çırparak çocukların dikkatini çekti. Belki bir oyun onları neşelendirirdi.

“Yine mi hava saldırısı, madam?” diye sordu Emile. Altı yaşına basmıştı ve artık annesinden hiç bahsetmiyordu. Sorulduğunda “hasta olduğu için öldüğünü” söylüyordu ve uzatmıyordu. Bir zamanlar Jean Georges Ruelle olduğunu hatırlamıyordu.

Tıpkı beş yaşındaki Daniel’in eskiden kim olduğunu hatırlamaması gibi...

“Hayır. Hava saldırısı yok,” dedi Viann. “Aslında içerinin çok sıcak olduğunu düşünüyordum.” Yakasını gevşetti.

“Karartılmış pencereler yüzünden, madam,” dedi Claudine (eski adıyla Bernadette). “Rahibe yün kıyafeti içinde kendini tütsülenmiş jambon gibi hissettiğini söylüyor.”

Çocuklar buna kahkahalarla güldü.

“Kışın soğuktan iyidir,” dedi Sophie ve herkes başını salladı.

“Düşünüyordum da,” dedi Viann, “bugün iyi bir gün olabilir...”

Fakat düşüncesini anlatmayı bitiremeden dışarıdaki motosiklet gürültüsünü duydu, birkaç dakika sonra da ayak sesleri –çizme– taş koridorlarda yankılandı.

Sınıfın kapısı açıldığında herkes donakalmıştı.

Von Richter odaya girdi. Viann’e yaklaşırken şapkasını çıkardı ve kolunun altına sıkıştırdı. “Madam,” dedi, “benimle koridora kadar gelir misiniz?”

Viann başını salladı. “Bir dakika, çocuklar. Ben yokken sessizce okuma yapın.”

Von Richter onu kolundan sertçe yakaladı, canını yakıyordu, onu cezalandırır gibiydi. Viann’i sınıfın dışındaki taş avluya götürdü. Yosun tutmuş çeşmeden su çağıldayarak akıyordu.

“Size bir tanıdığınız hakkında soru sormak için buradayım: Henri Navarre.”

Viann korkusunun belli olmadığını umdu. “Kim dediniz, Bay *Sturmbannführer*?”

“Henri Navarre.”

“Ah. *Oui*. Otel işletmecisi.” Ellerinin titremesine engel olmak için yumruklarını sıktı.

“Arkadaşınız mı?”

Viann başını iki yana salladı. “Hayır, Bay *Sturmbannführer*. Sadece kim olduğunu bilirim. Burası küçük bir şehir.”

Von Richter onu inceliyordu. “Eğer bana bu kadar basit bir konuda bile yalan söylüyorsanız belki de başka hangi konularda yalan söylediğinizi merak etmeye başlamalıyım.”

“Bay *Sturmbannführer*, hayır...”

“Onunla birlikte görülmüşsünüz.” Nefesi bira ve pastırma kokuyordu, gözleri kısılmıştı.

Viann ilk kez, *beni öldürecek*, diye düşündü. Uzun zamandır çok dikkatliydi, onu kışkırtmıyordu, küçümsemedi, mecbur kalmadıkça onunla göz teması kurmuyordu. Fakat son haftalarda adam dengesizleşmişti ve ne yapacağını kestirmek imkânsızlaşmıştı.

“Burası küçük bir şehir fakat...”

“Düşmana yardım etmekten tutuklandı, madam.”

“Ah!” dedi Viann.

“Sizinle bu konuyu konuşacağım, madam. Pencereleri olmayan küçük bir odada. Ve inanın bana, gerçeği sizden söküp alacağım. Onunla çalışıp çalışmadığınızı öğreneceğim.”

“Ben mi?”

Adam kolunu o kadar şiddetli bir şekilde sıktı ki Viann kemiklerinin kırılacağını sandı. “Eğer bu konuda herhangi bir bilginizin olduğunu öğrenirsem çocuklarınızı da sorgulayacağım... en yoğun şekilde... Sonra da hepinizi Fresnes Hapishanesi'ne göndereceğim.”

“Onların canını yakmayın. Size yalvarıyorum.”

Viann ona ilk kez bir şey için yalvarıyordu. Sesindeki çaresizliği duyan adam hareketsizleşti. Nefes alıp verişleri hızlandı. Ve işte... gerçek, gözlerinin mavisi kadar netti: Adam cinsel olarak uyarılmıştı. Bir buçuk yıldan uzun zamandır Viann onun karşındayken hareketlerine müthiş dikkat etmişti. Küçük bir çalığı gibi giyiniyor ve davranıyor, asla dikkatini çekmiyor, evet ya da hayır dışında bir şey söylemiyordu. Ama şimdi bunların hepsi bir anda yıkılmıştı. Viann zayıflığını ortaya çıkarmış, o da bunu görmüştü.

Artık Von Richter onun canını nasıl yakacağını biliyordu.

Saatler sonra Viann, belediye binasının iç kısımlarında, penceresiz bir odadaydı. Sandalyesinde dimdik oturmuştu ve sandalyenin kollarını o kadar sıkı kavramıştı ki parmaklarının eklemleri beyazlamıştı.

Orada uzun zamandır yalnızdı, en iyi cevapların ne olacağına karar vermeye çalışıyordu. Ne kadarını biliyorlardı? Neye inanırlardı? Henri onun ismini vermiş miydi?

Hayır. Sahte belge hazırladığını ve Yahudi çocuklarını sakladığını bilseler çoktan tutuklanırdı.

Arkasındaki kapı gıcırdayarak açıldı ve sonra yavaşça kapandı.

“Madam Mauriac.”

Viann ayağa kalktı.

Von Richter ağır adımlarla onun etrafında dolaştı. Bakışları vücuduna yoğunlaşmıştı. Viann’ın üzerinde rengi solmuş ve pek çok kez onarılmış bir elbise, ayağındaysa tahta tabanlı Oxford modeli ayakkabılar vardı. Çorap giymiyordu. İki gündür yıkayamadığı saçlarını pötikareli bir kumaşla örtmüş, alınının üzerinden bağlamıştı. Ruju uzun zaman önce silinmişti, dudakları solgundu.

Von Richter önünde, fazlasıyla yakınında durdu. Ellerini arkasında kavuşturmuştu.

Viann'ın başını kaldırmak için cesaretini toplaması gerekti ve bunu yaptığında, adamın buz mavisi gözlerine baktığında başının belada olduğunu anladı.

“Henri Navarre’la meydanda yürürken g r ld n z. Navarre’ın Maquis du Limousin’le çalıştığından şüpheleniliyor. Hani şu hayvanlar gibi ormanda yaşayan ve Normandiya’da düşmana yardım eden korkaklarla...” Müttefiklerin Normandiya’ya ayak basmasıyla eř zamanlı olarak Maquis  rg t  de ülkenin her yanında kaos yaratıyordu. Tren hatlarını kesiyor, bombalar yerleştiriyor, kanalları su altında bırakıyorlardı. Naziler partizanları bulmak ve cezalandırmak için yanıp tutuşuyordu.

“Onu doğru düzgün tanımıyorum bile, Bay *Sturmbannführer*. Düşmana yardım eden adamlar hakkında hiçbir şey bilmiyorum.”

“Beni aptal yerine mi koyuyorsunuz, madam?”

Viann başını iki yana salladı.

Von Richter ona vurmak istiyordu. Viann o çirkin, hastalıklı arzuyu onun mavi gözlerinde görebiliyordu. Ona yalvardığında bu arzuyu adamın içine kendisi ekmişti ve şimdi nasıl sileceğine dair hiçbir fikri yoktu.

Von Richter uzandı ve bir parmağını Viann’ın çenesinde gezdirdi. Viann  rperdi. “Sahiden bu kadar masum musunuz?”

“Bay *Sturmbannführer*, on sekiz aydır evimde yaşıyorsunuz. Beni her gün görüyorsunuz.  ocuklarımla karnını doyuruyorum, bahçemde çalışıyorum ve yetimhanede ders veriyorum. Müttefiklere yardım ettiğim yok.”

Parmak uçları Viann’ın ağzında gezindi, onu dudaklarını hafifçe aralamaya zorladı. “Bana yalan söylediğinizi öğrenirsem canınızı yakarım, madam. Ve bundan keyif alırım.” Eli yanına düştü. “Ama şimdi ger ği anlatırsanız sizi affederim.  ocuklarınızı da.”

Adamın bunca zamandır Yahudi bir çocukla yaşadığını öğrenmesi düşüncesi Viann’ın tüylerini ürpertti. Aptal durumuna düşecekti.

“Size asla yalan söylemem, Bay *Sturmbannführer*. Bunu bil-
melisiniz.”

“Şunu biliyorum,” dedi Viann’e eğilip kulağına fısıldayarak,
“umarım bana yalan söylüyorsunuzdur, madam.”

Geri çekildi.

“Korkuyorsunuz,” dedi gülümseyerek.

“Korkacak bir şeyim yok,” dedi Viann, sesini fazla yükselte-
memişti.

“Bunun ne kadar doğru olduğunu göreceğiz. Şimdilik, madam,
evinize gidin. Ve yalan söylediğinizi öğrenmemem için dua edin.”

Aynı gün Isabelle, tepelere kurulmuş bir şehir olan Urrugne’un
taş kaldırımlarından yukarıya doğru yürüdü. Arkasında yankılan-
an ayak seslerini duyabiliyordu. Paris’ten buraya yaptığı yolculuk
sırasında son iki “şarkısı” –Binbaşı Foley ve Çavuş Smythe– ta-
limatlarını kusursuz bir şekilde yerine getirmiş ve çeşitli kontrol
noktalarını sorunsuzca atlatmışlardı. Isabelle uzun süredir arkasına
bakmamıştı ama onlara öğretildiği gibi yürüdüklerinden şüphesi
yoktu – aralarında en az yüz metre mesafe bırakarak.

Tepenin başına vardığında kapalı postanenin önündeki bankta
oturan bir adam gördü. Adamın elindeki kartonda şöyle yazıyordu:
SAĞIR VE DİLSİZİM. ANNEMİN GELİP BENİ ALMA-
SINI BEKLİYORUM. Şaşırtıcıydı ama Naziler bu basit tezgâhı
hâlâ yutuyordu.

Isabelle onun yanına gitti ve ağır aksanlı İngilizcesiyle, “Şem-
siyem var,” dedi.

“Yağmur yağacak gibi görünüyor,” dedi karşısındaki.

Isabelle başını salladı. “En az elli metre arkamdan yürü.”

Tepeyi yalnız başına tırmanmaya devam etti.

Madam Babineau'nun evine vardığında akşam karanlığı çökmek   zereydi. D neme  te duraksadı ve havacılarının ona yetişmesini bekledi.

 lk gelen, bankta oturan adam oldu. Eğreti duran beresini çıkarıp, "Merhaba, hanımefendi," dedi. "Ben Binbaşı Tom Dowd. Size Pau'daki Sarah'dan selamlar getirdim. Kendisi m kemmел bir ev sahibiydi."

Isabelle yorgunlukla gülümsedi. Bu Amerikalılar... istekli gülümsemeleri ve g r sesleriyle ger ek st yd . Ve minnettarlıklarıyla. Kısa cümleler, mesafeli tavırlar ve sıkı bir tokalaşmayla teşekkür eden İngilizlerden çok farklıydılar. Amerikalıların onu kaç kere ayağını yerden kesecek kadar sıkı bir şekilde kucakladığını sayamamıştı. "Ben Juliette," dedi Isabelle.

 kinci gelen, Binbaşı Jack Foley'ydi. Isabelle'e kocaman bir gülümsemeyle baktı ve " etin dağlarmış," dedi.

"Doğru söylüyorsun," diyerek elini uzattı Dowd. "Ben Dowd. Chicago'dan."

"Foley. Boston. Tanıştığıma memnun oldum."

Çavuş Smythe geride kalmıştı. Birkaç dakika sonra geldi ve sertçe, "Merhaba, baylar," dedi. "Sağlam yürüyüştü."

"Bu ne ki?" dedi Isabelle gülerek.

Onları kulübeye götürdü ve  n kapıya    kere vurdu. Madam Babineau kapıyı araladı, Isabelle'i gördü, gülümsedi ve geçmeleri için kenara çekildi. Her zamanki gibi dökme demir bir kazan, is karası şöminedeki alevlerin üzerinde asılı duruyordu. Masa onlar için hazırlanmıştı, ılık süt bardakları ve boş çorba k seleri yerleştirilmıştı.

Isabelle etrafına baktı. "Eduardo?"

" ki pilotla birlikte ambarda. Bu aralar erzak bulmakta zorlanıyoruz. Hep şu kahrolası bombalama yüzünden. şehrin yarısı enkaz halinde." Elini Isabelle'in yanağına koydu. "Yorgun görünüyorsun, Juliette. İyi misin?"

Dokunuşu o kadar rahatlatıcıydı ki Isabelle bir dakikalığına ona yaslanmaktan kendini alamadı. Arkadaşına sorunlarını anlatmak, bir süre içini dökmek istiyordu ama bu da savaşta kaybettikleri bir başka lükstü. Herkes derdinin yükünü tek başına taşıyordu. Madam Babineau'ya, Gestapo'nun Bülbül aramasını genişlettiğini ya da babası, ablası ve yeğeni için endişelendiğini söylemedi. Ne anlamı vardı ki? Herkes kendi ailesi için endişeleniyordu. Bunlar sıradan kaygılardı, bu savaşın haritasındaki sabit noktalardı.

Isabelle yaşlı kadının ellerine uzandı. Şu anda hayatlarının çok fazla berbat yanı olmasına rağmen bir de bu vardı: ateşte dövülmüş demir kadar sağlam olduğunu kanıtlayan arkadaşlıklar. Rahibe okullarında saklanarak tek başına geçirdiği, yatılı okullarda unutulduğu uzun yıllardan sonra Isabelle artık arkadaşlarının, onu umursayan ve onun umursadığı insanların olduğu gerçeğini hiç kanıksamıyordu, bunun için her zaman minnet duyuyordu.

“İyiyim, dostum.”

“Peki ya senin şu yakışıklı delikanlı?”

“Hâlâ depoları bombalıyor ve trenleri raydan çıkarıyor. Onu Normandiya'daki baskından hemen önce gördüm. Büyük bir şeylerin yolda olduğunu anlamıştım. O da bu işlerin tam ortasında. Endişeleniyorum...”

Isabelle uzaktan bir motor sesi duyunca Madam'a döndü. “Birini bekliyor muydunuz?”

“Kimse buraya arabayla çıkmaz.”

Pilotlar da sesi duymuştu. Konuşmayı kestiler. Smythe başını kaldırdı. Foley kemerinden bir bıçak çekti.

Dışarıda keçiler melemeye başladı ve bir gölge, pencerenin önünden geçti.

Isabelle bağırmadan kapı tekmelenerek açıldı ve içeriye birkaç SS subayıyla birlikte parlak bir ışık doldurdu. “Ellerini başınızın arkasına koyun!”

Isabelle'in ensesine sert bir dipçik darbesi indi, nefesi kesildi ve öne doğru sendeledi.

Dizlerinin bağı çözülünce yere yığıldı ve başını taş zemine vurdu. Bilincini kaybetmeden önce son duyduğu şey, "Hepiniz tutuklusunuz," oldu.

Otuz Üç

Isabelle tahta bir sandalyeye el ve ayak bileklerinden bağlanmış olarak uyandı. İpler etine batıyordu ve o kadar sıkı bağlanmıştı ki kıpırdıyamıyordu. Parmakları uyuşmuştu. Tavandan tek bir ampul sallanıyordu, karanlıkta bir ışık külahı. Odada küf, idrar ve taştaki çatlaklardan sızan suyun kokusu vardı.

Önünde bir yerde bir kibrit çakıldı.

Isabelle sürtünme sesini duydu, sülfür kokusunu aldı ve başını kaldırmaya çalıştı ama bu hareket o kadar canını yaktı ki istemsizce inledi.

“Gut,” dedi biri. “Canı yanıyor.”

Gestapo. Karanlıkta bir sandalye çekip onun karşısına oturdu.

“Acıyacak,” dedi uzatmadan. “Ya da acımayacak. Seçim senin.”

“O zaman acımasın.”

Adam ona sert bir yumruk savurdu. Isabelle’in ağzı keskin ve metalik tatlı kanla doldu. Kanın çenesinden aşağı aktığını hissetti.

İki gün, diye düşündü. Yalnızca iki gün.

Sorgulamaya kırk sekiz saat boyunca isim vermeden dayanması gerekiyordu. Eğer bunu yapabilirse, dağılmazsa babası, Gaëton, Henri, Didier, Paul ve Anouk’un kendilerini korumaya almak için vakitleri olacaktı. Daha öğrenmedilerse bile yakında tutuklandığı

haberini alırlardı. Eduardo haberi yayacak ve sonra saklanacaktı. Planları buydu.

Göğüs cebinden küçük bir defter ve kurşun kalem çıkaran adam, “Adın?” dedi.

Isabelle kanın çenesinden kucağına damladığını hissetti. “Juliette Gervaise. Ama bunu zaten biliyorsunuz. Belgelerim elinizde.”

“İsminin Juliette Gervaise olarak geçtiği belgeler var, doğru.”

“O zaman niye bana soruyorsunuz?”

“Gerçekte kimsin?”

“Gerçekte Juliette'im.”

Adam bakımlı tırnaklarını inceleyerek, “Nerede doğdun?” diye tembel tembel sordu.

“Nice.”

“Peki, Urrugne'da ne yapıyordun?”

“Urrugne'da mıydım?”

Karşısındaki adam bu cevap üzerine dikleşti ve bakışlarını ilgiyle Isabelle'e dikti. “Kaç yaşındasın sen?”

“Yirmi iki ya da yirmi iki olmak üzereyim sanırım. Doğum günleri artık önemini yitirdi.”

“Daha genç görünüyorsun.”

“Daha yaşlı hissediyorum.”

Adam yavaşça ayağa kalktı ve ona yukarıdan baktı. “Bülbül için çalışıyorsun. O adamın adını istiyorum.”

Kim olduğunu bilmiyorlardı.

“Kuşlar hakkında hiçbir şey bilmiyorum.”

Darbe birdenbire geldi, etkisi müthişti. Isabelle'in başı arkaya savruldu ve sandalyeye çarptı.

“Bana Bülbül'den bahset.”

“Söyledim ya...”

Bu sefer darbe demir bir cetvelle yanağına inmişti, o kadar sertti ki Isabelle cildinin soyulduğunu ve kan akmaya başladığını hissetti.

Adam gülümsedi ve tekrar, "Bülbül," dedi.

Isabelle bütün gücüyle tükürdü ama kucağına yalnızca bir damla kan düştü. Görüşünü netleştirmek için başını salladı ama bunu yaptığı anda pişman oldu.

Adam yine ona doğru geliyor, elindeki kanlı cetveli avucunun içine ritmik bir şekilde vurarak yaklaşıyordu. "Ben *Rittmeister* Schmidt, Amboise'daki Gestapo'nun kumandanıyım. Ve sen de?."

Beni öldürecek, diye düşündü Isabelle. Yine de mücadele etti. Zorlukla nefes alıyordu. Ağzında kendi kanının tadı vardı. "Juliette," diye fısıldadı artık çaresizce, adamın ona inanmasını istiyordu.

İki gün dayanamazdı.

Herkes onu bu tehlike konusunda uyarmıştı, yaptıklarının korkunç gerçekliği konusunda. Nasıl olmuştu da bütün bunlar gözüne macera gibi görünmüştü? Kendisinin ve önemsedığı herkesin ölümüne sebep olabilirdi.

"Arkadaşlarının çoğu elimizde. Ölü adamları korumak için ölmenin bir mantığı yok."

Bu doğru muydu?

Hayır. Doğru olsaydı onu da şimdiye kadar öldürmüş olurlardı.

"Juliette Gervaise," dedi tekrar.

Adam cetveli elinin tersiyle yüzüne o kadar sert indirdi ki sandalye yana doğru sallanıp devrildi. Isabelle'in başı taşa çarptığı anda adam bir de çizmesinin burnunu midesine geçirdi. Duyduğu acı bugüne kadar yaşadığı hiçbir şeye benzemiyordu. Adamın, "Şimdi, matmazel, bize Bülbül'ün ismini ver," dediğini duydu ama istese bile ona cevap veremezdi.

Adam onu var gücüyle yeniden tekmeledi.

Bilinci beraberinde ağrıyı da getirdi.

Her yanı ağrıyordu; başı, yüzü, vücudu. Başını kaldırmak çaba ve cesaret gerektiriyordu. Hâlâ el ve ayak bileklerinden bağlıydı. İpler kanlı cildini tahriş etmiş, yaralı etini kesmişti.

Neredeyim ben?

Karanlık etrafını sardı. Bu sıradan bir karanlık değildi, ışıksız bir odada oturmuyordu. Bu başka bir şeydi; ezilmiş yüzüne bastırılmış, delinmez, zifiri bir karanlıktı. Yüzünden birkaç santim ötede bir duvar olduğunu hissetti. Ayağını, küçükçük bir hareketle öne doğru hareket ettirmeye çalıştı ve acı yeniden canlandı. Ayak bileklerindeki ip, kesiklerine iyice nüfuz etti.

Isabelle bir kutuydaydı.

Ve üşüyordu. Nefesini hissedebiliyordu ve görünür olduğunu tahmin ediyordu. Burun deliklerindeki tüyler donmuştu. Kontrol edilemez bir titremeyle sarsıldı.

Korku içinde çığlık attı ama kendi çığlığının sesi ona geri döndü ve kayboldu.

Dondurucu.

Isabelle soğuktan inleyerek titredi. Şimdi yüzünün önünden yükselen, dudaklarında buza dönüşen nefesini hissedebiliyordu. Kirpikleri donmuştu.

Düşün, Isabelle. Vazgeçme.

Soğuk ve acıyla mücadele ederek vücudunu biraz kıpırdattı.

Hâlâ oturuyordu, hâlâ el ve ayak bileklerinden bağlıydı.

Çıplaktı.

Gözlerini kapattı. Adamın onu soyduğu, bilinci yerinde değilken ona dokunduğu düşüncesi midesini bulandırdı.

Pis kokan karanlıkta bir tıngırtı duymaya başladı. Başta sesin kendi kanından geldiğini düşündü, belki de acıyla atan nabızıydı.

Ya da kalbi hayatta kalabilmek için çaresizce atıyordu ama sonra Isabelle sesin kendisinden gelmediğini anladı.

Bu bir motordur, uğulduyordu. Isabelle sesi tanıyordu. Neydi bu?

Tekrar titredi ve hissizliği gidermek için parmaklarını kıpırdatmaya çalıştı. Önceden ayağında acı ve karıncalanma vardı, şimdiyse... hiçbir şey. Kıpırdatabildiği tek yeri, başını kıpırdattı ve pat diye sert bir şeye çarptı. Çıplaktı, sandalyeye bağlanmıştı, neyin içindeydi?

Buz gibi. Karanlık. Uğultulu. Küçük...

Bir buzdolabı.

Telaşlandı, çıldırmış vaziyette kurtulmaya, hapishanesini de-virmeye çalıştı ama çabaları onu nefessiz bırakmaktan, yenilgiye uğratmaktan başka bir şeye yaramamıştı. Kıpırdıyamadı. Onunla iş birliği yapamayacak kadar donmuş olan el ve ayak parmakları dışında hiçbir yerini oynatamadı. *Lütfen böyle bitmesin.*

Donarak ölecekti. Ya da oksijensiz kalarak.

Nefesi tekrar kendisine döndü ve çevresini sardı, titrekti. Ağ-lamaya başladığında gözyaşları donup yanaklarında buz saçaklarına dönüştü. Sevddiği bütün insanları düşündü: Viann, Sophie, Gaëton, babası. Neden şansı varken onlara olan sevgisini her gün dile ge-tirmemişti ki? Şimdi Viann'e hiçbir şey söyleyemeden ölecekti.

Viann, diye düşündü. Yalnızca bu vardı aklında. Ablasının adı. Biraz dua, biraz pişmanlık, biraz da vedaydı.

Şehir meydanındaki her sokak lambasından ölü bir beden sallanı-yordu. Viann durdu, gördüklerine inanamıyordu. Yolun karşısında yaşlı bir kadın, cesetlerden birinin altında duruyordu. Hava, gergin halatların gıcırtilarıyla doluydu. Viann meydanda dikkatlice iler-lerken sokak lambalarından uzak durmaya gayret etti. Mavi yüzlü, şişmiş, ağırlaşmış bedenler.

Orada on ölü adam olmalıydı. Viann onların Fransız olduklarını anlamıştı.

Görünüşlerine bakılırsa Maquislerdi; ormandaki zorlu gerilla partizanlar. Kahverengi pantolon giyiyor, siyah bere ve üç renkli pazu bandı takıyorlardı.

Viann yaşlı kadına yaklaştı ve onu omuzlarından tuttu. "Burada olmamalısınız," dedi.

"Oğlum," diye bağırdı kadın. "Burada kalamaz..."

"Gelin," dedi Viann, bu kez biraz daha sertti. Yaşlı kadını meydandan uzaklaştırdı. Fakat La Grande Caddesi'nde kadın onun elinden kurtuldu ve kendi kendine mırıldanarak, ağlayarak uzaklaştı.

Viann kasaba doğru yürürken üç cansız bedenin daha önünden geçti. Carriveau nefesini tutmuş gibiydi. Müttefikler son aylarda bölgeyi aralıksız bombalamıştı ve şehrin birçok binası enkaza dönüşmüştü. Devamlı bir şeyler yıkılıyor ya da çöküyor gibi görünüyordu.

Hava ölüm kokuyordu ve şehir sessizdi. Tehlike her gölgeye, her köşeye saklanmıştı.

Kasap dükkânındaki kuyrukta Viann, kadınların alçak sesle konuştuklarını duydu.

"Misilleme..."

"Tulle'de daha kötüsü..."

"Oradour-sur-Glane'de olanları duydun mu?"

Her şeye rağmen; tüm tutuklamalara, tehcirlemlere ve infazlara rağmen Viann duyduğu son söylentilere inanamıyordu. Dün sabah Naziler, Carriveau yakınlarındaki küçük bir köy olan Oradour-sur-Glane'e kadar ilerlemiş ve herkesi silah zoruyla kasabanın kilisesine sürüklemişti. Sözde belgelerini kontrol edeceklerdi.

"Köydeki herkesi," diye fısıldadı Viann'ın konuştuğu kadın. "Erkekler. Kadınlar. Çocuklar. Naziler hepsini vurmuş. Sonra kapıları kapatmış, herkesi içeri kilitlemiş ve kiliseyi yakıp küle çevirmişler." Gözleri yaşlarla doldu. "Gerçek bu."

"Doğru olamaz," dedi Viann.

“Benim Dedee, hamile bir kadını karnından vurduklarını görmüş.”

“Gerçekten görmüş mü?” diye sordu Viann.

Yaşlı kadın başını salladı. “Dedee saatlerce bir tavşan ağılının arkasında saklanmış ve bütün köyün alevler içinde kaldığını görmüş. Çılgınlıkları asla unutamayacağını söylüyor. Ateşe verdikleri zaman henüz ölmeyenler varmış.”

Nazilerin bunu, Maquislerin bir binbaşığı ele geçirmesine misilleme olarak yaptığı iddia ediliyordu.

Aynı şey burada da olacak mıydı? İşler kötüye gittiği anda Gestapo ya da SS, Carriveau halkını belediye binasına doldurup üzerlerine ateş mi açacaktı?

Viann bu haftaki karnesinin izin verdiği küçük teneke yağdı, dükkândan çıktı ve yüzünü korumak için kapüşonunu taktı.

Biri onu kolundan yakalayıp sertçe sol tarafa çekince Viann tökezledi ve dengesini kaybetti, neredeyse düşüyordu.

Adam onu karanlık bir sokağa çekti ve yüzünü gösterdi.

“Baba!” dedi Viann. Onu karşısında görünce o kadar şaşırılmıştı ki ağzından başka bir kelime çıkmadı.

Savaşın ona ne yaptığını gördü; alnındaki çizgileri nasıl belirginleştirdiğini, yorgun gözlerinin altında oluşturduğu torbaları, tenini nasıl soldurduğunu ve saçlarını nasıl beyazlattığını gördü. Çok zayıflamıştı. Sarkan yanaklarını yaşlılık lekeleri doldurmuştu. Viann onun Büyük Savaş’tan döndüğü zamanı hatırladı, babası o zaman da bu kadar kötü görünüyordu.

“Konusabileceğimiz sessiz bir yer var mı?” dedi babası. “Senin şu Alman’la karşılaşmamayı tercih ederim.”

“Benim Alman değil o ama *oui*.”

Von Richter’le karşılaşmak istemediği için onu suçlayamazdı.

“Bitişliğimizdeki ev boş. Doğu tarafındaki. Almanlar fazla küçük buldukları ona için dokunmadılar. Orada buluşabiliriz.”

“Yirmi dakika sonra,” dedi babası.

Viann kapüşonunu yeniden eşarpla örtülü başına taktı ve ara sokaktan çıktı. Şehirden ayrılıp çamurlu yoldan eve doğru yürürken babasının neden burada olduğunu anlamaya çalıştı. Isabelle'in onunla birlikte Paris'te yaşadığını biliyordu –ya da sanıyordu– fakat bu bile sadece bir tahmindir. Kardeşi ile babası aynı şehirde ayrı hayatlar yaşıyor olabilir. Ahırdaki o korkunç geceden sonra Isabelle'den haber almamıştı, gerçi Henri onun iyi olduğunu söylemişti.

Uçak pistinin yanından hızla geçti, parçalanmış uçakları ve yakın zamanda yapılan bir hava saldırısının hâlâ tüten dumanını fark etmemişti bile.

Rachel'in kapısında durup yolu kontrol etti. Onu kimse takip etmemişti, izleyen de yok gibi görünüyordu. Bahçeye girdi ve terk edilmiş kulübeye doğru aceleyle ilerledi. Ön kapı uzun zaman önce kırılmıştı ve şimdi eğri duruyordu. Viann eve girdi.

İçerisi tozla kaplı ve loştu. Hemen hemen bütün mobilyalar ya Naziler tarafından toplatılmış ya da yağmacılar tarafından çalınmıştı. Duvar da kayıp tablolar dan geriye siyah kareler kalmıştı. Salon da yalnızca kirli yastıklarıyla ve tek ayağıyla eski bir iki kişilik koltuk vardı. Viann oturdu ve endişeyle beklemeye başladı. Ayağını yerdeki hasıra vuruyordu.

Yerinde duramayarak tırnağını kemirmeye başlamışken ayak seslerini duydu. Pencereye gitti ve karartma panjurun u kaldırdı.

Babası kapıda ydı. Ama bu yaşlı, kambur adam babasına benzemiyordu.

Viann onu içeri aldı. Babası ona bakarken yüzündeki çizgiler derinleşti. Cildinin katmanları, eriyen bal mumu gibi görünüyordu. Elini seyrelen saçlarının arasından geçirdi. Uzun, beyaz tutamlar dikenlere dönüştü ve ona tuhaf, elektrikle nmiş bir görünüm verdi.

Kızına yavaşça yaklaştı, biraz topallıyordu. Viann babasının ayaklarını sürümesini, o tuhaf yürüyüşünü görünce geçmişe döndü. Annesi, *Affet onu, Viann, derdi, artık kendinde değil ve kendini affedemiyor... Onu biz affetmeliyiz.*

“Viann.” Babası adını öyle yumuşak bir ses tonuyla söylemişti ki gür sesi titremiştir. Viann yine geçmişe döndü ve babasının eski halini hatırladı.

Bu uzun zaman önce unutulmuş bir düşünceydi. Babasının değişiminden sonraki yıllarda Viann onunla ilgili bütün duygularını bir çekmeceye kilitlemiş, zaman içinde de unutmuştu. Şimdi hatırlıyordu. Böyle hissetmek onu korkutuyordu. Babası canını pek çok kez yakmıştı.

“Baba.”

Babası iki kişilik koltuğa oturdu. Yastıklar, fazla olmayan ağırlığının altında bitkince büküldü. “Kızlarıma berbat bir baba oldum.”

Bu o kadar şaşırtıcıydı –ve doğrudu– ki Viann ne diyeceğini bilmiyordu. Babası iç çekti. “Artık bunları düzeltmek için çok geç.”

Viann de onun yanına oturdu ve ihtiyatla, “Asla çok geç değildir,” dedi. Doğru muydu? Onu affedebilir miydi?

Evet. Cevap ona aniden gelmişti, tıpkı babasının beklenmedik bir şekilde ortaya çıkışı gibi. Babası ona döndü: “Söyleyeceğim çok şey var ama hiç zamanım yok.”

“Burada kal,” dedi Viann. “Sana bakarım ve...”

“Isabelle tutuklandı ve düşmana yardım etmekle suçlanıyor. Girod’da hapse atıldı.”

Viann nefesini tuttu. Hissettiği pişmanlık muazzamdı, suçluluk da öyle. Kardeşine son sözleri ne olmuştu? *Geri dönme.* “Ne yapabiliriz?” diye sordu.

“Biz mi?” dedi babası. “Çok güzel bir soru ama uygun değil. Sen hiçbir şey yapmamalısın. Carriveau’da kal ve bugüne kadar yaptığın gibi beladan uzak dur. Torunumu güvende tut. Kocanı bekle.”

Viann, *artık farklıyım, baba, Yahudi çocuklarının saklanması yardım ediyorum,* dememek için kendini zor tuttu. Babasının bakışlarında kendi yansımasını görmek, onu bir kez olsun gururlandırmak istiyordu.

Haydi, söyle ona.

Fakat bunu nasıl yapabilirdi ki? Babası karşısında yaşlanmış gibi görünüyordu; yaşlı, çökmüş ve kaybolmuş. O eski adama dair üzerinde doğru düzgün iz kalmamıştı. Viann'ın de hayatını tehlikeye attığını bilmesine gerek yoktu. İki kızını birden kaybedeceği endişesini taşıyamazdı. *Bırak, güvende olduğunu düşünsün. Bir korkak olduğunu düşünsün.*

“Bu iş bittiğinde Isabelle'in sana evde ihtiyacı olacak. Ona doğru olanı yaptığını söyleyeceksin. Bir gün bu konuda endişe yaşayacak. Seninle kalıp sizi koruması gerektiğini düşünecek. Seni bir Nazi'yle bıraktığını, hayatınızı tehlikeye attığını hatırlayacak ve seçimi yüzünden acı çekecek.”

Viann bunun altında yatan itirafı duydu. Babası kendi hikâyesini ancak Isabelle'inkine gizleyerek anlatabiliyordu. Büyük Savaş'ta orduya katılmayı seçtiği için endişe duyduğunu, savaşa gitmiş olmasının ailesine yaptıkları yüzünden acı çektiğini söylüyordu. Döndüğünde ne kadar değişmiş olduğunu biliyordu ve acı onu çocukları ile karısına yaklaştırmak yerine onlardan ayırmıştı. Kızlarını kendinden uzaklaştırdığı, onları yıllar önce Madam Dumas'nın ellerine bıraktığı için pişmandı.

Bu seçim ne kadar da büyük bir yükü. Kendi çocukluğunu ilk kez bir yetişkinin gözüyle, uzaktan ve bu savaşın ona verdiği bilgelikle gördü. Savaş babasını mahvetmişti, Viann bunu her zaman biliyordu. Annesi de devamlı söylerdi ama Viann şimdi anlıyordu.

Savaş babasını mahvetmişti.

“Siz kızlar devam eden bir neslin parçası olacaksınız, hatırlayan bir neslin,” dedi. “Yaşananların hatıralarını... unutmak zor olacak. Birbirinizden ayrılmayın. Isabelle'e sevildiğini göster. Ne yazık ki ben bunu hiç yapmadım. Artık çok geç.”

“Veda eder gibi konuşuyorsun.”

Babasının gözlerindeki hüznü, ümitsiz bakışı gördü ve onun neden burada olduğunu, ne söylemeye geldiğini anladı: Kendisini

Isabelle için feda edecekti. Bunu nasıl yapacağını bilmiyordu ama yine de doğruluğundan emindi. Bu onun, kızlarını hayal kırıklığına uğrattığı bütün o zamanları telafi etme şekliydi. “Baba,” dedi Viann. “Ne yapacaksın?”

Babası bir elini kızının yanağına koydu. Eli sıcak, sağlam ve rahatlatıcıydı, bir babanın dokunuşuydu. Viann onu ne kadar özlediğini şimdiye kadar fark etmemişti – ya da kendine itiraf etmemişti. Ama şimdi tam da farklı bir gelecek, bir kefaret gördüğü anda her şey etrafında eriyip gidiyordu. “Sophie’yi kurtarmak için ne yapardın?”

“Her şeyi.”

Viann, savaş onu değiştirmeden önce ona kitapları ve yazmayı sevmeyi, gün batımlarını fark etmeyi öğreten o adama baktı. Onu uzun zamandır unutmuştu.

“Gitmeliyim,” dedi babası ona bir zarf uzatarak. Üzerinde sar-sak bir el yazısıyla *Isabelle ve Viann* yazıyordu. “Birlikte okuyun.”

Ayağa kalktı ve gitmek üzere arkasını döndü.

Viann onu kaybetmeye hazır değildi. Babasını yakaladı. Kol manşetinden bir parça yırtıldı. Başını eğip baktı. Avucunda kahve-rengi beyaz ekose bir kumaş kalmıştı. Ağacın dallarına bağladıkları gibi... Kaybettiği ve özlediği sevdiklerinden yadigârlar...

“Seni seviyorum, baba,” dedi sözlerinin ne kadar gerçek olduğunu fark ederek, her zaman böyle gerçek olmuştu. Sevgi kayba dönüşmüş ve Viann onu kendinden uzaklaştırmıştı ama bir şekilde, imkânsız gibi görünse de bu sevginin bir kısmı içinde kalmıştı. Bir kız çocuğunun babasına duyduğu sevgi; değişmez, dayanılmaz ama bozulmaz.

“Nasıl sevebilirsin?”

Viann zorlukla yutkunurken babasının gözlerinin dolduğunu gördü. “Nasıl sevmem?” Babası ona son bir kez ağır ağır baktı, sonra iki yanağına birer öpücük kondurdu ve geri çekildi. Neredeyse

duyamayacağı kadar yumuşak bir sesle, “Ben de seni sevdim,” dedi. Sonra da yanından ayrıldı.

Viann onun uzaklaşmasını izledi. En sonunda gözden kaybolduğunda eve döndü. Orada, kumaş parçalarıyla dolu elma ağacının altında durdu. Dallara bu parçaları bağladığı yıllar içinde ağaç ölmüş ve meyveleri acılaşırmıştı. Diğer elma ağaçları sağlam ve sağlıklıydı ama yadigârlarını taşıyan bu ağaç, arkasındaki bombalanmış kent kadar siyah ve çarpıktı.

Viann kahverengi ekose kumaşı Rachel’inkinin yanına bağladı.

Sonra eve girdi. Salonda ateş yanıyordu. Bütün ev sıcak ve dumanlıydı. İsrâf. Kapıyı arkasından kapatırken Viann’ın yüzü asıldı. “Çocuklar,” diye seslendi.

“Yukarıda, benim odamdalar. Onlara çikolata ve oynamaları için bir oyun verdim.”

Von Richter. Günün ortasında burada ne yapıyordu?

Onu babasıyla görmüş müydü?

Isabelle’i biliyor muydu?

“Kızınız çikolatalar için bana teşekkür etti. Çok tatlı bir çocuk.”

Viann korkusunu belli etmemesi gerektiğini biliyordu. Hareketsiz ve sessiz kaldı, deli gibi çarpan kalbini sakinleştirmeye çalıştı.

“Ama oğlunuz...” Von Richter son kelimeyi vurgulamıştı. “Size hiç benzemiyor.”

“Ko... kocam, An...”

Adam ona o kadar hızlı saldırdı ki Viann onun hareket ettiğini bile göremedi. Viann’i kolundan yakaladı, sıkıca tutuyor, yumuşak etini büküyordu. Sırtını duvara yapıştırdığında Viann küçük bir çığlık attı. “Bana bir daha yalan söyleyecek misin?”

Von Richter onun iki elini birden tutup başının üzerine kaldırdı ve eldivenli tek eliyle duvara sabitledi. “Lütfen,” dedi Viann, “yapmayın...”

Yalvarmasının hata olduğunu hemen anlamıştı.

“Kayıtları kontrol ettim. Senin ve Antoine’ın adına kayıtlı yalnızca bir çocuk var. Sophie, bir kız. Diğerlerini gömmüşsünüz. Oğlan kim?”

Viann düzgün düşünemeyecek kadar korkmuştu. Kesin olarak bildiği tek şey ona gerçeği söyleyemeyeceği, yoksa Daniel’in sınır dışı edileceğiydi. Tanrı bilir Viann’e de ne yaparlardı... ve Sophie’ye. “Antoine’ın kuzeni, Daniel’i doğururken öldü. Bebeği savaş başlamadan hemen önce evlat edindik. Resmî evrak işlerinin bugünlerde ne kadar zor olduğunu biliyorsunuz ama elimde doğum ve vaftiz belgeleri var.”

“Yani yeğenin. Kan bağı var ama yok. Babasının komünist olmadığı ne malum? Ya da Yahudi?”

Viann kasılarak yutkundu. Von Richter şüphelenmemişti. “Biz Katoliğiz. Biliyorsunuz.”

“Onu yanında tutmak için ne yapardın?”

“Her şeyi,” dedi Viann.

Adam, Viann’in bluzunun düğmelerini yavaşça çözmeye başladı. Her bir düğmenin yıpranmış deliklerden kaymasına izin veriyordu. Korseye ulaştığında elini içeri kaydırды, göğsüne dokundu ve ucunu öyle bir sıktı ki Viann acıyla bağırды. “Her şeyi mi?” diye sordu Von Richter.

Viann yutkundu, ağzı kupkuru olmuştu.

“Lütfen, yatak odasına,” dedi. “Çocuklarım.”

Adam geri çekildi. “Önden buyurun, Madam.”

“Daniel’i burada tutmama izin verecek misiniz?”

“Benimle pazarlık mı yapıyorsunuz?”

“Evet.”

Von Richter onu saçından yakaladı ve sertçe çekerek yatak odasına götürdü. Çizmeli ayağıyla kapıyı çarparak kapadı ve sonra onu duvara yasladı. Viann duvara çarpınca inledi. Adam onu sıkıştırdı, eteğini yukarı sıyırdı ve örgü iç çamaşırını yırtıp attı.

Viann başını çevirdi ve gözlerini kapadı. Adamın kemerinin tıkırtısını ve düğmelerinin açıldığını duyuyordu.

“Bana bak,” dedi Von Richter.

Viann kıpırdamadı, nefes bile almıyor gibiydi. Gözlerini açmadı.

Adam ona tekrar vurdu ama Viann yine de gözleri sıkıca kapalı bir halde olduğu yerde kaldı. “Eğer bana bakarsan Daniel kalır.”

Bunun zerine Viann başını çevirip gözlerini yavaşça açtı.

“Böylesi daha iyi.”

Adam pantolonunu çekiştirip bacaklarını iki yana ayırarak onun hem bedenine hem ruhuna tecavüz ederken Viann dişlerini sıktı. Hiç ses çıkarmadı.

Ama gözlerini ondan ayırmadı da.

Otuz Dört

Isabelle emekleyerek uzaklaşmaya çalıştı... nereden? Az önce tekmelenmiş miydi yoksa yakılmış mıydı? Yoksa buzdolabına mı kilitlenmişti? Hatırlayamıyordu. Kan içindeki acıyan ayaklarını yerde sürükledi, ilerlediği her santim acıyla doluydu. Her yanı ağrıyordu: başı, yanağı, çenesi, el bilekleri, ayak bilekleri.

Biri onu saçından yakaladı ve başını geriye çekti. Kısa, kirli parmaklar ağzını zorla açtı ve boğazından içeriye konyak döküldü. Isabelle öğürdü, tükürdü...

Saçındaki buzlar çözülüyordu. Buz gibi su, yüzünden aşağı aktı.

Yavaşça gözlerini açtı. Önünde sigara içen bir adam duruyordu. Koku midesini bulandırdı.

Ne zamandır buradaydı?

Düşün, Isabelle.

Bu havasız, rutubetli hücreye taşınmıştı. İki sabah güneşin doğduğunu görmüştü, değil mi?

İki mi? Yoksa sadece bir mi?

İnsanlara saklanmaları için yeterince zaman vermiş miydi? Düşünemiyordu.

Adam konuşuyor, ona sorular soruyordu. Ağzı açılıyor, kapanıyor, duman üflüyordu.

Isabelle içgüdüsel olarak ürktü, büzüştü ve yere çömeldi. Arkasındaki adam omurgasını tekmeledi, darbe şiddetliydi ve Isabelle hareketsiz kaldı.

Evet. Öyleyse iki adam vardı, biri önünde diğeri arkasında.
Dikkatini konuşana ver.

Ne diyordu?

“Otur.”

Ona karşı koymak istedi ama bunu yapacak gücü yoktu. Sandalyeye tırmandı. Bileklerinin etrafındaki deri parçalanmış ve kanlanmıştı, irin akıyordu. Isabelle çıplaklığını örtmek için ellerini kullandı ama işe yaramadığını biliyordu. Adam onun bacaklarını ayırıp ayak bileklerini sandalyenin ayaklarına bağlayacaktı.

Oturduğunda yumuşak bir şey yüzüne çarparak kucığına düştü. Sersem bir halde önüne baktı.

Bir elbise. Ama onunki değildi.

Elbiseyi çıplak göğüslerine sardı ve başını kaldırdı.

“Giy onu,” dedi adam.

Isabelle ayağa kalktı. Ona en az üç beden büyük gelecek kırışik ve şekilsiz mavi keten elbisenin içine girmeye çalışırken elleri titriyordu. Sarkan korsesinin düğmelerini iliklemesi çok zaman aldı.

“Bülbül,” dedi adam sigarasından uzun bir nefes alarak. Sigaranın ucu kırmızı turuncu parladı ve Isabelle içgüdüsel olarak sandalyesinde büzüştü.

Schmidt. Adamın adı buydu. “Kuşlarla ilgili hiçbir şey bilmiyorum,” dedi Isabelle ona.

“Adın Juliette Gervaise,” dedi adam.

“Size bunu yüz kere söyledim.”

“Ve Bülbül’le ilgili hiçbir şey bilmiyorsun.”

“Söyledim ya.”

Schmidt başını hızla salladı ve Isabelle anında ayak sesleri duydu. Sonra arkasındaki kapı gıcırdayarak açıldı.

Şunu düşündü: *Acımıyor, bu sadece bedenim. Ruhuma dokunamazlar.* Bu artık onun felsefesi olmuştu.

“Seninle işimiz bitti.” Adam onun yüzüne tüylerini diken diken eden bir gülümsemeyle bakıyordu. “Onu içeri alın.”

Prangalı bir adam sendeleyerek içeri girdi.

Baba.

Isabelle babasının gözlerinde dehşeti gördü ve nasıl görüldüğünü anladı. Patlak dudaklar, morarmış gözler, yırtılmış yanak... kollarında sigara yanıkları, saçında kurumuş kan. Hareketsiz durmalı, olduğu yerde kalmalıydı ama yapamadı. Öne doğru topallarken acıdan dişlerini sıktı.

Babasının yüzünde hiç yara yoktu, dudağında kesik, vücudunun acıyan yerini tutan kolu yoktu.

Dövülmemiş ya da işkence görmemişti yani onu sorgulamamışlardı. “Bülbül benim,” dedi babası Isabelle’e işkence eden adama. “Bunu mu duymak istiyordunuz?”

Isabelle başını iki yana salladı ve kimsenin duyamayacağı kadar yumuşak bir sesle, “Hayır, Bülbül benim,” dedi. Yanmış, kanlı ayakları üzerinde doğruldu ve ona işkence eden Alman’a döndü.

Schmidt güldü. “Sen mi? Bir kız mı? Meşhur Bülbül sen misin?”

Babası, Alman’a İngilizce bir şeyler söyledi, belli ki adam onu anlamamıştı.

Ama Isabelle anladı, İngilizce konuşabilirlerdi.

Babasına dokunabilecek kadar yakındı ama dokunmadı. “Bunu yapma,” diye yalvardı.

“Yaptım bile,” dedi. Babası yavaşça gülümseyince Isabelle göğsünü sıkıştıran bir acı hissetti. Anılar dalgalar halinde zihnine doluyor, tek başına geçirdiği yıllarda inşa ettiği o dalgakıranı aşırıyordu. Babasının onu kollarına alışı, fırl fırl döndürüşü, düştükten sonra yerden kaldırması, üstünü silmesi, *bağırma, benim küçük canavarım, anneni uyandıracaksın*, diye fısıldayışı...

Isabelle kısa, yüzeysel nefesler aldı ve gözlerini sildi. Babası yaptıklarını telafî etmeye çalışıyordu, kendini onun için feda ederek hem affedilmek hem de kefareti ödemek istiyordu. Eski halinin bir yansımasıydı bu, annesinin âşık olduğu o şairin yansıması. Bu adam –babasının savaştan önceki hali– başka bir yol seçebilir, geçmişlerindeki çatlakları onarmak için mükemmel kelimeleri bulabilirdi. Ama artık o adam değildi. Çok şey kaybetmişti ve kaybını yaşarken daha fazlasını da kendisi çöpe atmıştı. Isabelle’e onu sevdiğini söylemek için bildiği tek yok buydu. “Bu şekilde olmaz,” diye fısıldadı Isabelle.

“Başka bir yolu yok. Affet beni,” dedi babası yumuşak bir sesle.

Gestapo aralarına girdi ve babasını kolundan yakalayıp kapıya doğru çekti.

Isabelle arkalarından topalladı. “Ben Bülbül’üm!” diye seslendi.

Kapı yüzüne kapandı. Isabelle hücrenin penceresine doğru topalladı, paslı, sert parmaklıklara tutundu. “Bülbül benim!” diye bağırdı.

Dışarıda, sarı sabah güneşinin altında babası meydana sürüklendi. Orada idam mangası hazır olda bekliyordu, tüfeklerini kaldırmışlardı.

Babası öne doğru sendeledi, taşlı meydana sürüklendi ve çeşmenin önünden geçti. Sabah güneşi her şeye altın rengi, güzel bir ışıltı vermişti. Isabelle kendisi ve babası için, hepsi için kim bilir kaç kere yeni bir başlangıç hayal etmişti. Isabelle, Viann ve babası savaştan sonra bir araya gelecek, gülmeyi, konuşmayı ve bir aile olmayı öğrenecekti.

Fakat artık bunun olması mümkün değildi, Isabelle babasını asla tanıyamayacaktı, ellerinin sıcaklığını kendi ellerinde hissedemeyecekti, konuşulması gerekenler konuşulamayacaktı. Bu kelimeler kaybolmuş, savrulan, hiç dile getirilmeyen hayaletlere dönüşmüştü. Hiçbir zaman annesinin söz verdiği aile olamayacaklardı. “Baba,”

dedi Isabelle, bu kelime aniden o kadar devleşmişti ki kendi içinde bir rüyaya dönüşmüştü.

Babası döndü ve idam mangasıyla yüz yüze geldi. Isabelle onun dik duruşunu, omuzlarını düzeltişini izledi. Kuru gözlerinin önünden beyaz saçlarını çekti. Meydanın iki ucundan bakışları birleşti. Isabelle parmaklıkları sıkıca kavradı ve destek almak için onlara tutundu.

“Seni seviyorum,” sözlerini okudu babasının dudaklarından. Sonra silah sesleri duyuldu.

Viann'ın tüm vücudu ağrıyordu.

Uyuyan çocuklarının arasında yatakta uzanıyor, geçen geceki tecavüzün dayanılmaz ayrıntılarını hatırlamamaya çalışıyordu.

Yavaşça hareket ederek su tulumbasına gitti ve soğuk suyla yıkandı. Yaralı bölgelere her dokunduğunda irkiliyordu.

Üzerine hızlıca bir şeyler geçirdi; buruşuk, keten, düğmeli bir elbise, içine bağlı korse ve kloş etek.

Yatakta bütün gece uyanık yatmış, çocuklarını sarmış, bir adamın ona yaptıkları –ondan aldıkları– yüzünden hıçkıra hıçkıra ağlamış ve onu durduramadığı için hiddetlenmişti.

Onu öldürmek istiyordu.

Kendini öldürmek istiyordu.

Antoine şimdi onun hakkında ne düşünecekti?

Doğruyu söylemek gerekirse Viann'ın bir tarafı, karanlık bir köşede büzüşüp yatmak ve yüzünü bir daha asla göstermemek istiyordu.

Ama bu bile –utanç– bugünlerde lükstü. Isabelle hapishane-deyken ve babası onu kurtarmaya çalışacakken o nasıl kendisi için endişelenebilirdi?

Kuru ekmek ve haşlanmış yumurtadan oluşan kahvaltılarını bitirdiklerinde, “Sophie,” dedi. “Bugün halletmem gereken bir iş var. Sen Daniel’le birlikte evde kalacaksın. Kapıyı kilitle.”

“Von Richter...”

“Yarına kadar burada olmayacak.” Viann yüzünün kızardığını hissetti. Böyle bir yakınlığa sahip olmamaları gerekirdi. “Bana dün... gece söyledi.” Bunu söylerken sesi titremişti.

Sophie doğruldu. “Anne?”

Viann gözyaşlarına engel olmaya çalıştı. “Ben iyiyim. Ama gitmeliyim. Kendinize dikkat edin.” İkisini de öptü ve kalmak için mazeretler bulmaya başlamadan aceleyle dışarı çıktı.

Sophie ve Daniel gibi mazeretler.

Ve Von Richter. Gece gelmeyeceğini söylemişti ama nereden bilecekti? Onu takip ettiriyor olabilirdi. Fakat olasılıklar yüzünden gereğinden fazla endişelenirse hiçbir işi halledemezdi. Yahudi çocukları sakladığı zaman içindeki korkuya rağmen devam etmeyi öğrenmişti.

Isabelle’e yardım etmek zorundaydı...

(Geri dönme.)

(Seni kendi ellerimle teslim ederim.)

Ve elinden gelirse babasına yardım etmek zorundaydı.

Trene bindi ve üçüncü sınıftaki ahşap sıralardan birine oturdu. Diğer yolculardan bazıları –çoğu kadındı– başlarını öne eğmiş, ellerini kucaklarında kavuşturmuş, oturuyordu. Uzun boylu bir *hauptsturmführer* kapının yanında nöbet tutuyordu, silahını hazırlamıştı. Vichy’nin gaddar polis birliği olan küçük gözlü *Milice* bölüğü, vagonun başka bir bölümünde oturuyordu.

Viann onunla aynı vagondaki kadınların yüzüne bakmadı. Biri soğan ve sarımsak kokuyordu. Koku sıcak, havasız vagona Viann’ın midesini hafifçe bulandırıyordu. Neyse ki gideceği yer uzak değildi, saat sabah onu henüz geçmişti ki Giro’tun banliyölerindeki küçük istasyonda indi.

Şimdi ne yapacaktı?

Başının tepesinde güneş yükseliyor, küçük kenti uyuşukluğa sürüklüyordu. Viann çantasını kendine yaklaştırdı, terin sırtından aktığını ve şakaklarından damladığını hissediyordu. Kum rengi binaların çoğu bombalanmıştı, her yanda moloz yığınları vardı. Terk edilmiş bir okulun taş duvarlarına mavi bir Lorraine haçı resmedilmişti.

Eğri büğrü taş sokaklarda çok az insana rastladı. Ara sıra yanından bisikletli bir kız ya da el arabasıyla bir oğlan geçiyordu ama ortalığa çoğunlukla sessizlik ve terk edilmişlik hissi hâkimdi.

Sonra bir kadın çığlık attı.

Viann son eğri büğrü köşeyi döndü ve kent meydanını gördü. Meydandaki çeşmeye ölü bir beden bağlanmıştı. Ayak bileklerinin etrafındaki su, kandan kırmızılaşmıştı. Başı asker kemeriyle geriye doğru bağlandığı için yerinde neredeyse rahat görünüyordu. Ağzı gevşemişti ve görmeyen gözleri açıktı.

Kurşun delikleri göğsünü çignemiş, süveterini lime lime etmişti. Göğsü ve pantolonu kan içinde kalmıştı.

Bu onun babasıydı.

Isabelle önceki geceyi hücresinin nemli, zifiri karanlık bir köşesine büzüşerek geçirmişti. Babasının dehşet verici ölümü zihninde tekrar tekrar canlanıyordu.

Yakında öldürülecekti. Bundan hiç şüphesi yoktu.

Saatler geçtikçe –zamanı alıp verdiği nefeslerle, kalp atışlarıyla ölçüyordu– babasına, Gaëton’a, Viann’e hayalî veda mektupları yazmaya başladı. Anılarını bir bir ezberlediği cümlelere dizdi ya da dizmeye çalıştı, hepsi de “özür dilerim”le bitiyordu. Askerler onu almaya geldiğinde, demir anahtarlar antika kilitlerde döndüğünde, kurtlar tarafından kemirilmiş kapılar engebeli zemini sıyrarak

açıldığında çığlık atmak ve karşı koymak, *HAYIR* diye bağırarak istedi ama sesi kalmamıştı.

Onu çekerek ayağa kaldırdılar. Panzer tankı gibi heybetli bir kadın önüne ayakkabı ve çorap fırlatıp ona Almanca bir şeyler söyledi. Belli ki Fransızca bilmiyordu.

Isabelle'e, Juliette adına düzenlenmiş kimlik belgelerini geri verdi. Artık lekelenmiş ve buruşmuşlardı.

Ayakkabılar fazla küçüktü ve parmaklarını acıtıyordu ama Isabelle duruma şükrediyordu. Kadın onu hücrelerinden çekerek çıkardı ve eğri taş basamaklardan geçirerek meydanın kör edici aydınlığına götürdü. Birkaç asker karşılıklı binalarda duruyordu. Tüfeklerini sırtlarına asmışlar, kendi işleriyle ilgileniyorlardı. Isabelle babasının çeşmeye bağlanmış ve delik deşik olmuş cansız bedenini görünce çığlık attı.

Meydandaki herkes başını kaldırıp baktı. Askerler onu işaret ederek gülüyordu. "Sessiz," diye tısladı tanka benzeyen Alman kadın.

Isabelle onlara cevap vermek üzereydi ki Viann'ın ona doğru geldiğini gördü.

Ablasının hareketlerinde bir tuhaflık vardı, sanki bedeni kontrolünden çıkmıştı. Isabelle'in bir zamanlar güzel olduğunu hatırladığı yırtık pırtık bir elbise giymişti. Kulağının arkasına sıkıştırdığı kıvılcık altın rengi saçları uzamış ve cansızlaşmıştı. Yüzü porselen bir fincan kadar ince ve çukur görünüyordu. "Sana yardım etmeye geldim," dedi Viann sessizce.

Isabelle ağlayabilirdi. Dünyada her şeyden çok ablasına koşmak, ayaklarına kapanıp ondan af dilemek ve ona minnettarlıkla sarılmak istiyordu. "Özür dilerim" ve "seni seviyorum" diyecekti. Ama hiçbirini yapamadı.

Viann'ın canını yakmak için kendini hazırladı. "O da bunun için gelmişti," dedi başıyla babasını işaret ederek. "Git buradan. *Lütfen*. Unut beni."

Alman kadın onu öne doğru sürükledi. Isabelle tökezledi, ayağı çok acıyordu. Arkasına bakmamak için kendini zorladı. Bir idam mangasının karşısına götürüldüğünü sanıyordu ama babasının suyun içindeki bedeninin yanından geçip meydana çıktılar ve bir kamyonun beklediği yan sokağa girdiler.

Kadın, Isabelle'i kamyonun arkasına bindirdi. Isabelle sürerek köşeye ilerledi ve tek başına çömeldi. Tenteler çekildi, içerisi karanlık oldu. Motor hırıltıyla çalışırken Isabelle çenesini kemikli dizlerinin arasındaki sert ve boş vadiye yasladı ve gözlerini kapadı.

Uyandığında ortalık sakindi. Kamyon durmuştu. Bir yerlerde düdük çaldı.

Tenteler iki yana açıldı ve ışık kamyonun arkasını doldurdu, o kadar parlaktı ki Isabelle, "*Schnell, schnell!*" diyerek ona yaklaşan gölgelerden başka bir şey göremedi.

Kamyondan indirildi ve bir çöp torbası gibi taş kaldırıma fırlatıldı. Peron boyunca arka arkaya dört sığır arabası dizilmişti. İlk üçü sıkıca kapalıydı. Dördüncüsü açıktı ve içi kadınlar ve çocuklarla tıklım tıklım doluydu. Gürültü sağır ediciydi; çığlıklar, ağlayanlar, havlayan köpekler, bağırان askerler, düdük sesleri, bekleyen trenin uğultusu.

Nazi, Isabelle'i kalabalığın arasına sürdü ve son vagona ulaşana kadar her durduğunda itti.

Sonra onu kaldırıp içeriye attı. Isabelle kalabalığın içine doğru sendeledi, az kalsın düşüyordu. Ayakta kalmasının sebebi diğer vücutlardı. Hâlâ gelenler vardı, öne doğru sendeliyor, çocuklarının elini tutuyor, ağlıyor, diğerlerinin arasında durabilecek bir yer bulmaya çalışıyorlardı.

Pencereleri demir parmaklıklar örtüyordu. Isabelle köşede tek bir fiçı gördü. Tuvaletleri oydu.

Köşedeki saman balyalarının üzerine valizler yığılmıştı.

Her adımda acıyan ayaklarının üzerinde topallayarak ilerleyen Isabelle, hıçkırarak ağlayan kadınların, çığlık çığlığa bağırان

çocukların yanından geçerek vagonun arkasına yöneldi. Köşede tek başına duran bir kadın gördü. Kadın kollarını göğsünde öfkeli bir biçimde kavuşturmuş, gri saçlarını siyah bir eşarpıla örtmüştü.

Madam Babineau'nun asık yüzü onu görünce kahverengi dişli bir gülümsemeye dönüştü. Isabelle arkadaşını gördüğüne o kadar sevinmişti ki neredeyse ağlayacaktı.

"Madam Babineau," diye fısıldadı arkadaşına sıkıca sarılarak.

"Sanırım artık bana Micheline olarak hitap etmenin vakti geldi," dedi arkadaş. Üzerinde ona çok uzun gelen bir erkek pantolonu ve pazen bir iş gömleği vardı. Isabelle'in parçalanmış, yaralanmış kanlı yüzüne dokundu. "Sana ne yaptılar böyle?"

"Ellerinden gelenin en kötüsünü," dedi Isabelle kendisi gibi olmaya çalışarak.

"Sanmıyorum."

Micheline sözlerinin sindirilmesi için bir dakika bekledi ve başıyla çizmeli ayağının yakınındaki kovayı işaret etti. Kovanın içindeki gri su, tahta zemin hareket eden bedenlerin altında sallandıkça kenarlardan dökülüyordu. Yanında kırık bir tahta kepeçe vardı. "İç. Hâlâ varken," dedi Isabelle'e.

Isabelle kepeçeyi pis kokulu suyla doldurdu. Suyun tadı onu öğürtse de yutmak için kendini zorladı. Doğruldu, bir kepeçe de Micheline'e uzattı. Arkadaşı hepsini içti ve ıslak dudaklarını elinin tersiyle sildi.

"Kötü bir yolculuk olacak," dedi.

"Seni de bu işe bulaştırdığım için özür dilerim," dedi Isabelle.

"Sen beni hiçbir şeye bulaştırmadın, Juliette," dedi Micheline. "Bunun parçası olmayı ben istedim."

Düdük yeniden çaldı ve arabanın kapıları çarpılarak kapanınca içerisi karanlığa gömüldü. Sürgüler çekildi, vagon üzerlerine kilitlendi. Tren hareket etti. İnsanlar birbirlerinin üzerine, yere düştü. Bebekler ağlıyor, çocuklar sızlanıyordu. Biri kovanın içine işedi ve koku, ter ve korkunun kokusunu bastırarak havaya karıştı.

Micheline kolunu Isabelle'in omzuna attı. İki kadın saman balyalarının üstüne tırmanıp yan yana oturdular.

"Ben Isabelle Rossignol," dedi sessizce, karanlığın adını yuttuğunu duydu. Eğer bu trende ölecekse birilerinin kim olduğunu bilmesini istiyordu.

Micheline iç çekti. "Sen Julien ile Madeleine'in kızıydın."

"En başından beri biliyor muydun?"

"*Oui*. Annenin gözlerini, babanın huyunu almışsın."

"Babam infaz edildi," dedi Isabelle. "Bülbül'ün kendisi olduğunu söyledi."

Micheline onun elini tuttu. "Tabii ki öyle yapmıştır. Bir gün anne olduğunda anlayacaksın. Ebeveynlerinin uyumsuz olduğunu düşündüğümü hatırlıyorum: sessiz, entelektüel Julien ve hayat dolu, çelik gibi sağlam annen. Ortak noktaları olmadığını sanırdım ama artık aşkın çoğunlukla böyle bir şey olduğunu anlıyorum. Savaş yüzündendi, biliyorsun. Onu bir sigara gibi ezip attı. Onarılamaz hale getirdi. Annen onu kurtarmaya çalıştı. Çok uğraştı."

"O öldüğünde..."

"*Oui*. Kendini toparlamak yerine içmeye başladı ve daha da kötüleşti. Ama dönüştüğü adam artık o eski adam değildi," dedi Micheline.

"Bazı hikâyeler mutlu sonla bitmiyor. Aşk hikâyeleri bile. Belki de özellikle aşk hikâyeleri."

Saatler yavaşça ilerliyordu. Tren sık sık yeni kadın ve çocuklar almak için ya da bombalamadan kaçmak için duruyordu. Kadınlar sırayla oturuyor, kalkıyor, ellerinden geldiğince birbirlerine yardım ediyordu. Su bitti, idrar fıçısı taşı. Tren her yavaşladığında Isabelle vagonun kenarlarına koşup suntaların arasından bakıyor, nereye geldiklerini görmeye çalışıyordu ama tek gördüğü daha fazla asker, köpek ve kırbaçtı... ve sığırlar gibi vagonlara doldurulan daha fazla kadın. Kadınlar isimlerini kâğıt ya da kumaş parçalarına

yazıp vagonda buldukları çatlaklara sıkıştırıyordu, her şeye rağmen hatırlanmayı umuyorlardı.

İkinci gün o kadar bitkin, aç ve susuzdular ki konuşmayıp tükürüklerini hayatta kalmak için saklıyorlardı. İçerideki sıcaklık ve pis koku dayanılmazdı.

Korkmalısın.

Gaëton ona böyle dememiş miydi? Uyarının o gece ahırda Viann'den geldiğini söylemişti.

Isabelle o zaman bu uyarıyı tam olarak anlamamıştı. Şimdi anlıyordu. Kendisini yıkılmaz sanmıştı.

Ama şansı olsa neyi farklı yapardı?

“Hiçbir şeyi,” diye fısıldadı karanlığa.

Hepsini yine yapardı.

Ve bu son değildi. Bunu hatırlamak zorundaydı. Yaşadığı her gün kurtulma şansı vardı. Pes edemezdi. Asla pes edemezdi.

Tren durdu ve Isabelle mahmur gözlerle yerinde doğruldu. Vücudu ağrıyor ve sorgu sırasında aldığı darbeler yüzünden sızlıyordu. Kulak tırmalayan gürültüler, köpek havlamaları duydu. Bir düdük çalındı.

Isabelle yanındaki kadını nazikçe dürterek, “Uyan, Micheline,” dedi.

Micheline dimdik oturdu.

Vagondaki diğer yetmiş insan –kadınlar ve çocuklar– yolculuğun uyuşukluğundan sıyrılarak yavaşça doğruldu. Oturanlar ayağa kalktı. Kadınlar birbirlerine iyice yaklaştı.

Isabelle parçalanmış ayaklarının üstüne basınca acıyla inledi ve Micheline'in soğuk elini tuttu.

Vagonun devasa kapıları bir gümbürtüyle açıldı. Güneş ışığı içeriği doldurarak gözlerini kamaştırdı. Isabelle siyahlar içindeki

SS subaylarını ve hırlayan, havlayan köpekleri gördü. Kadınlara ve çocuklara emirler yağdırıyorlardı, kelimeler anlaşılmasa da anlamları açıktı: *Aşağı in, kıpırda, sıraya gir.*

Kadınlar birbirlerine yardım ederek indi. Isabelle, Micheline'in elini tuttu ve perona adım attı.

Bir cop başına öyle bir indi ki Isabelle yana doğru tökezleyerek dizlerinin üzerine yığıldı.

"Kalk," dedi bir kadın. "Kalkmak zorundasın."

Isabelle yardımlarla ayağa kalktı. Başı dönüyordu, kadına yaslandı. Micheline diğer yanına geçti ve onu ayakta tutmak için beline sarıldı.

Isabelle'in solunda bir kırbaç tıslayarak havayı deldi ve bir kadının yanağında patladı. Kadın çığlık attı ve yanağının parçalanmış derisini bir arada tutmaya çalıştı. Parmaklarının arasından kan sızsa da yürümeye devam etti.

Kadınlar dağınık sıralar halinde dikenli tellerle çevrili açık kapıdan içeri girdiler. İleride bir gözetleme kulübesi vardı.

Kapıdan geçince Isabelle yüzlerce, binlerce kadının gerçeküstü gibi görünen gri bir manzarada hayalet gibi hareket ettiğini gördü. Bir deri bir kemik kalmışlardı. Gözleri içine çökmüş, gri yüzlerinde cansız ifadeler belirmiş, saçları kırılmıştı. Yalnızca kadınlar ve çocuklar vardı. Hiç erkek yoktu.

Kapıların ardında ve gözetleme kulesinin altında sıra sıra dizilmiş barakalar gördü.

Önlerinde bir kadının cansız bedeni çamurun içinde yatıyordu. Isabelle kadının üzerinden geçti, ilerlemekten başka bir şey düşünemeyecek kadar uyuşmuştu. Durmaya yeltenen son kadın o kadar ağır bir darbe almıştı ki bir daha yerden kalkamamıştı.

Askerler valizleri ellerinden çekti, kolyeleri koparıp aldı, küpeleri ve alyansları çıkardı. Değerli eşyalarının hepsi toplandıktan sonra bir odaya götürüldüler. Sıcaktan terliyor, susuzluktan başları dönüyordu. Bir kadın, Isabelle'i kollarından yakalayıp kenara çekti.

Isabelle anlayamadan üzerindeki çıkarmaya başladı, hepsi aynı şekilde soyuluyordu. Kaba eller kirli tırnaklarıyla tenini çiziyordu. Her yanları, kanamaya sebep olacak kadar sert bir şekilde tıraş edildi; koltuk altları, saçları, cinsel organlarındaki kıllar.

“*Schnell!*”

Isabelle tıraş edilen, üşüyen diğer çıplak kadınlarla birlikte durdu. Ayakları ağrıyor, başı aldığı darbenin etkisiyle hâlâ zonk-luyordu. Sonra başka bir binaya götürüldüler.

Bir anda MI9’da ve BBC’de duyduğu hikâyeler aklına geldi. Yahudilerin toplama kamplarındaki gaz odalarında öldürüldüğünü dinlemişti. Grupla birlikte ileriye, duş başlıklarıyla dolu kocaman bir odaya sürüklenirken zayıf bir telaş hissine kapıldı.

Duş başlıklarından birinin altında çıplak halde ve titreyerek durdu. Gardiyanların, mahkûmların ve köpeklerin gürültüsünün ardında eski bir havalandırma sisteminin tıkırtısını duydu. Boru-lardan çatırtıyla bir şey yaklaşıyordu.

Buraya kadardı.

Binanın kapıları çarpılarak kapandı.

Buz gibi su, duş başlıklarından fışkırdı ve Isabelle’de bir şok etkisi yarattı. Kemiklerine kadar ürpermişti. Ama çabucak bitti ve yine götürüldüler. Titreyerek, çıplaklığını sarsılan elleriyle örtmek için boşuna uğraşarak kalabalığın arasına girdi ve diğer kadınlarla birlikte sendeleyerek ilerlemeye başladı. Teker teker herkesin bitleri ayıklandı. Sonra Isabelle’e çizgili, biçimsiz bir elbise ile kirli bir çift erkek iç çamaşırı ve bağcıkları olmayan bir çift ayakkabı verildi. İki de sol tekti.

Yeni kıyafetlerini ıslak ve üşümüş göğüslerine yaklaştırdı. Tahta ranzalarla dolu ahır benzeri bir başka binaya sürüklendiler. Ranzalardan birine geçti ve dokuz kadınla birlikte uzandı. Yavaşça doğrularak giyindi ve sonra tekrar uzandı. Üstündeki ranzanın gri tahta alt yüzeyine bakarak, “Micheline?” diye fısıldadı.

“Buradayım, Isabelle,” dedi arkadaşı üst yataktan.

Isabelle daha fazla konuşamayacak kadar yorgundu. Dışarıda deri kemerlerin şaklamasını, kırbaçların tıslamasını ve fazla yavaş hareket eden kadınların çığlıklarını duydu.

“Ravensbrück’e hoş geldiniz,” dedi yanındaki kadın.

Isabelle kadının bir deri bir kemik haldeki kalçasının, bacağına değdiğini hissetti.

Gözlerini kapadı ve sesleri, kokuyu, korkuyu, acıyı zihninden uzaklaştırmaya çalıştı.

Hayatta kalmalısın, diye düşündü. Hayatta kalmalısın.

Otuz Beş

Ağustos.

Viann elinden geldiğince sessiz bir şekilde nefes almaya çalıştı. Üst kattaki yatak odasının –bir zamanlar Antoine’la paylaştığı kendi yatak odası– sıcak, boğucu karanlığında her ses yankılanırdı. Von Richter yan dönünce yatağın yaylarının gıcırdadığını duydu. Adamın verdiği nefesleri dinledi, her birini ölçtü. Horlamaya başladığında yavaşça yana kaydı ve nemli çarşafı çıplak vücudundan sıyırdı.

Son birkaç aydır Viann acıyı, utancı ve aşağılanmayı öğrenmişti. Hayatta kalmayı da biliyordu. Von Richter’in ruh halini nasıl ölçeceğini, ne zaman karşısına çıkmaması, ne zaman sessiz kalması gerektiğini biliyordu. Bazen her şeyi doğru yaptığında adam onu görmüyordu bile. Ancak kötü bir gün geçirdiğinde, eve sinirli geldiğinde Viann’ın başı belaya giriyordu. Dün gece olduğu gibi.

Von Richter eve berbat bir öfkeyle gelmişti, Paris’teki çatışmalarla ilgili söyleniyordu. Maquis üyeleri sokaklarda çatışmaya başlamıştı. Viann adamın o gece ne isteyeceğini hemen anlamıştı.

Acı vermek isteyecekti.

Hemen çocukları odadan çıkarmış, aşağıdaki odaya yatırmıştı. Sonra üst kata çıkmıştı.

Belki de en kötüsü buydu, adam onu ayağına getiriyordu ve Viann bunu kabulleniyordu. Von Richter yırtmasın diye kıyafetlerini kendisi çıkarıyordu.

Yataktan çıkıp giyinirken kollarını kaldırmanın canını ne kadar yaktığını fark etti. Karartılmış pencerenin önünde duraksadı. Ötesinde yangın bombalarının tahrip ettiği tarlalar, ikiye bölünmüş ve çoğu hâlâ için için yanan ağaçlar, kırık kapılar ve bacalar vardı. Kıyamet manzarası gibiydi. Uçak pisti parçalanmış uçaklar ve bombalanmış kamyonlarla çevrili bir taş yığınına dönüşmüştü. Özgür Fransa Ordusu'nun başına General de Gaulle geçtiğinden ve müttefikler Normandiya'ya girdiğinden beri Avrupa devamlı bombalanır olmuştur.

Antoine hâlâ orada mıydı? Esir kampında barakanın duvarındaki bir aralıktan ya da tahtayla kapatılmış bir pencereden bakıyor muydu? Bir zamanlar sevgiyle dolu bir evi aydınlatan ayı izliyor muydu? Peki ya Isabelle? Sadece iki aydır yoktu ama Viann'e bir ömür gibi gelmişti. Viann onun için devamlı endişeleniyordu fakat endişesini gidermek için yapabileceği bir şey yoktu. Bu, taşınması gereken bir yükü.

Aşağıya inip bir mum yaktı. Elektrik uzun zamandır yoktu. Tuvalet gitti, mumu lavabonun yanına koydu ve oval aynada kendine baktı. Mum ışığında bile solgun ve cılız görünüyordu. Cansız, kıvrık yakın altın rengi saçları yüzünün iki yanında sönük görünüyordu. Yılların yoksunluğu burnunu uzatmış ve elmacık kemiklerini belirginleştirmiş gibiydi. Şakağında bir morluk vardı. Yakında renginin değişip kararacağını biliyordu. Bakmasa da kolunun üst kısmında el izleri ve sol göğsünde çirkin bir yara olduğunu biliyordu.

Adam acımasızlaşıyordu. Daha öfkeliydi. Müttefik güçleri güney Fransa'ya girmiş ve kentleri özgürleştirmeye başlamıştı. Almanlar savaşı kaybediyordu ve Von Richter bunu Viann'e ödetmeye kararlı gibi görünüyordu.

Soyundu ve ılık suyla yıkandı. Cildini kızartana kadar ovdu ama yine de temizlenmiş hissetmedi. Artık asla temiz hissetmiyordu.

Daha fazla dayanamayınca kurulandı ve tekrar geceliğini giydi, üzerine bir de bornoz geçirdi. Bornozunu belinden bağlayarak elinde mumla banyodan çıktı.

Sophie salonda onu bekliyordu. Odadaki son iyi mobilya olan koltuğa oturmuş, bağdaş kurmuş ve ellerini kavuşturmuştu. Mobilyaların geri kalanı ya el konulup alınmış ya da kışın ısınmak için yakılmıştı.

“Bu saatte ayakta ne yapıyorsun?”

“Ben de sana aynı soruyu sorabilirdim ama sormama gerek yok, değil mi?”

Viann bornozunun kemerini sıktı. Gerginlikten böyle bir alışkanlık edinmişti, elleriyle alakalı bir şeydi. “Haydi, yatalım.”

Sophie başını kaldırıp ona baktı. Neredeyse on dört yaşındaki kızın yüzü olgunlaşmaya başlamıştı. Siyah gözleri açık renkli teninde parlıyordu, kirpikleri gür ve uzundu. Kötü beslenme Sophie’nin saçlarını güçsüzleştirse de lüleleri hâlâ duruyordu. Dolgun dudaklarını büzdü. “Gerçekten mi, anne? Daha ne kadar rol yapacağız?” O güzel gözlerdeki hüznün –ve öfke– insanın yüreğini parçalıyordu. Viann çocukluğunu savaşta kaybeden bu kızdan belli ki hiçbir şey saklayamamıştı.

Bir anne, olgunlaşan kızına dünyanın çirkinliğini en doğru şekilde nasıl anlatırdı? Ona nasıl dürüst davranabilirdi? Viann kızının onu, kendisinden daha merhametli bir şekilde yargılamasını nasıl bekleyebilirdi?

Sophie’nin yanına oturdu ve eski hayatlarını düşündü; kahkaha, öpücükler, ailece yenen yemekler, Noel sabahları, Sophie’nin süt dişlerinin düşmesi, ilk kelimeleri...

“Ben aptal değilim,” dedi Sophie.

“Öyle olduğunu düşünmedim. Bir an için bile.” Viann derin bir nefes aldı ve bıraktı. “Yalnızca seni korumak istedim.”

“Gerçeklerden mi?”

“Her şeyden.”

“Öyle bir şey yok,” dedi Sophie acıyla. “Bunu hâlâ öğrenemedin mi? Rachel gitti. Sarah öldü. Büyükbabam öldü. Isabelle teyzem...” Gözleri yaşlarla doldu. “Ve babam... Ondan en son ne zaman haber aldık? Bir yıl önce mi? Sekiz ay mı oldu? Herhalde o da ölmüştür.”

“Baban yaşıyor. Teyzen de öyle. Ölselerdi bunu hissederdim.” Viann elini kalbine koydu. “Burada hissederdim.”

“Kalbinde mi? *Kalbinde* mi hissederdin?”

Viann, Sophie'nin bu savaşıla şekillendiğini, korku ve çaresizlik yüzünden kendisinin daha sivri, daha kötümser bir versiyonuna dönüştüğünü biliyordu ama yine de bunu bu kadar açıkça görmek gücüne gitmişti.

“Nasıl ona öylece... gidebiliyorsun? Yaraları gördüm.”

“Bu benim savaşımla,” dedi Viann sessizce, neredeyse dayanabileceğinden daha çok utanıyordu.

“Isabelle teyzem olsa onu uykusunda boğardı.”

“*Oui*,” diyerek ona katıldı Viann. “Isabelle güçlü bir kadın. Ben değilim. Ben sadece... çocuklarını güvende tutmaya çalışan bir anneyim.”

“Sence bizi böyle korumanı ister miyiz?”

“Henüz çok gençsin,” dedi Viann, omuzları hüsrarla düşmüştü. “Anne olduğunda...”

“Ben anne olmayacağım,” dedi Sophie.

“Seni hayal kırıklığına uğrattığım için özür dilerim, Sophie.”

“Onu öldürmek istiyorum,” dedi küçük kız bir an duraksadıktan sonra.

“Ben de.”

“Uyurken onu yastıkla boğabiliriz.”

“Sence ben bunun hayalini kurmadım mı? Ama fazla tehlikeli. Bu evde yaşayan Beck zaten ortadan kayboldu. İkinci bir subayın

başına da aynı şeyin geldiğini düşünsene. Bütün dikkatler bize çevrilir, bunu istemeyiz.”

Sophie somurtarak başını salladı.

“Von Richter’in bana yaptıklarına katlanabiliyorum, Sophie. Seni ya da Daniel’i kaybetmeye, sizden uzağa gönderilmeye dayanamam. Ya da canınızın yandığını görmeye...”

Sophie bakışlarını çevirmedi. “Ondan nefret ediyorum.”

“Ben de,” dedi Viann sessizce. “Ben de.”

“Bugün hava sıcak. Yüzmeye elverişli bir gün bence,” dedi Viann gülümseyerek.

Bir anda cürcuna oldu, herkes ayaklandı.

Viann çocukları yetimhanenin sınıfından çıkardı, revakların altından yürürken onları kendine yaklaştırdı. Başrahibe’nin odasının önünden geçerken kapı açıldı.

“Madam Mauriac,” dedi Başrahibe gülümseyerek. “Küçük çeteniz bir şarkı patlatacak kadar mutlu görünüyor.”

“Böyle sıcak bir günde zor.” Viann kadının koluna girdi. “Birazimle gölete gelsenize.”

“Bu eylül gününde ne kadar da güzel bir fikir.”

“Tek sıra halinde,” dedi Viann çocuklara, ana yola varmışlardı. Çocuklar hemen sıraya girdi. Viann bir şarkı söylemeye başladı ve çocuklar anında ona katıldı. El çırpıyor, zıplıyor, sekiyor, bağıra bağıra şarkıyı söylüyorlardı.

Geçtikleri yerlerdeki bombalanmış binaları görmüşler miydi acaba? Bir zamanlar ev olan, şimdiyse dumanı tüten moloz yığınlarını? Yoksa yıkım artık çocukluklarının sıradan, olağan, önemsiz bir manzarası mı olmuştu?

Daniel her zamanki gibi Viann'ın eline yapışmıştı ve yanından ayrılmıyordu. Son zamanlarda ondan uzun süre ayrı kalmaya dayanamıyordu. Bu durum bazen Viann'ı rahatsız ediyor, hatta kalbini acıtıyordu. Acaba içinde, derinlerde bir yerde kaybettiklerini; annesini, babasını, ablasını hâlâ hatırlıyor muydu? Yanına kıvrılıp uyurken Viann onun tekrar Ari olmasından, terk edilmiş bir çocuk olduğunu hatırlamasından endişe duyuyordu.

Viann el çırpı. "Çocuklar, caddeden düzgün bir sıra halinde geçeceğiz. Sophie, liderimiz sensin."

Çocuklar caddeyi dikkatlice geçti, sonra tepeden koşarak çıkıp Viann'ın en sevdiği yerlerden biri olan geniş, mevsimlik gölete kadar yarıştılar. Antoine onu ilk kez tam burada öpmüştü.

Suyun kenarına gelince çocuklar soyunmaya başladı ve vakit kaybetmeden suya atladılar.

Viann, Daniel'e baktı. "Ablanla birlikte gidip suda oynamak ister misin?"

Daniel alt dudağını ısırdı. Çocukların durgun, mavi suyu etrafı sıçratmalarını izliyordu. "Bilmiyorum..."

"İstemiyorsan yüzmek zorunda değilsin. Sadece ayaklarını sokabilirsin."

Çocuk kaşlarını çatı ve tombul yanaklarını düşünceli bir ifadeyle şişirdi. Sonra Viann'ın elini bırakıp temkinli bir şekilde Sophie'ye doğru yürüdü.

"Hâlâ dizinin dibinden ayrılmıyor," dedi Başrahibe.

"Kâbuslar görüyor." Viann tam, *Tanrı biliyor ya, ben de görüyorum*, diyecekken midesi bulanmaya başladı. "Affedersiniz," diye geveleyerek uzun çimenlerin arasından çalılıklara doğru koştu. Orada eğildi ve kustu. Midesinde neredeyse hiçbir şey yoktu ama öğürtüler devam etti, etti... Sonunda güçsüz ve bitkin düşmüştü.

Rahibenin elini sırtında hissetti, kadın onu okşuyor, rahatlatıyordu.

Viann doğruldu ve gülümsemeye çalıştı. “Üzgünüm. Ben...” Duraksadı. Gerçek, üzerine bütün ağırlığıyla çöktü. “Dün sabah da kusmuştum.”

“Olamaz, hayır, Viann... Bir bebek mi?”

Viann kahkaha mı atsa, ağlasa mı yoksa Tanrı’ya mı haykırırsa, bilmiyordu. Rahminde bir çocuğun daha hayat bulması için o kadar çok dua etmişti ki...

Ama şimdi olmazdı.

O dualar onun çocuğunu taşımak için değildi.

Viann bir haftadır uyumamıştı. Kendini hasta ve yorgun hissediyordu, dehşete kapılmıştı. Sabah bulantıları daha da kötüleşmişti.

Şimdi yatağın ucunda oturmuş, Daniel’e bakıyordu. Çocuk beş yaşındaydı, pijamaları yine küçülmüş, incecik el ve ayak bilekleri yıpranmış kıyafetlerinden fırlamıştı. Sophie’nin aksine o ne açlıktan ne mum ışığında kitap okumaktan ne de karneleriyle aldığı o berbat, gri ekmekten şikâyet ederdi çünkü başka türlüünü bilmiyordu.

“Hey, Kaptan Dan!” dedi Viann, çocuğun nemli siyah buklelerini gözünün önünden çekerek. Oğlan dikleşti ve gülümsedi. Gülümseyince düşen ön dişlerinden geriye kalan boşluk ortaya çıkmıştı.

“Anne, rüyamda şeker gördüm.”

Yatak odasının kapısı açıldı ve Sophie göründü, nefes nefeseydi. “Hemen gel, anne.”

“Şey, Sophie, ben...”

“Hemen.”

“Gel, Daniel. Durum ciddi görünüyor.”

Daniel heyecanla onun kollarına atıldı. Artık taşıyamayacağı kadar büyüdüğünden Viann ona sıkıca sarıldı ve sonra geri çekildi.

Daniel'e tek uyan kıyafetleri çıkardı: ahırda bulduğu örtüden yaptığı kanvas pantolon ve nadir bulunan mavi bir yünden ördüğü süveter. Çocuk giyindiğinde onu elinden tuttu ve salona gittiler. Ön kapı açık duruyordu.

Çanlar çalıyordu. Kilise çanları. Sanki bir yerlerden müzik sesi geliyor gibiydi. "La Marseillaise"⁴² mı? Bir salı sabahı saat dokuzda mı?

Sophie dışarıda, elma ağacının altında duruyordu. Bir sıra Nazi evin önünden uygun adım yürüyerek geçti ve dakikalar sonra araçlar geldi. Tanklar, kamyonlar ve otomobiller gürültüyle birbiri ardına ortalığı toza boğarak geçti.

Siyah bir Citroën yol kenarına park etti. Von Richter arabadan indi ve Viann'ın yanına geldi. Çizmeleri kirliydi, gözleri siyah güneş gözlüklerinin arkasına saklanmıştı ve ağzı ince, gergin bir çizgi halini almıştı.

"Madam Mauriac."

"Bay *Sturmbannführer*."

"Sizin acınası, iğrenç küçük şehrinizden ayrılıyoruz."

Viann ona karşılık vermedi. Ağzını açsa ölümüne sebep olacak bir şey söyleyebilirdi.

Adam, "Bu savaş henüz bitmedi," dedi ama bu Viann'ın mi yoksa kendisinin yararına mıydı, Viann emin değildi.

Bakışları Sophie'yi atlayıp Daniel'e kaydı.

Viann hiç kıpırdamadan duruyordu, yüzü ifadesizdi.

Adam ona döndü. Yanağındaki yeni morluk onu gülümsetmişti.

"Von Richter!" diye bağırdı grubundan biri. "Fransız orospunuza veda edin artık."

"Sen buydun işte," dedi Von Richter.

Viann konuşmamak için dudaklarını birbirine bastırdı.

42 Fransa ulusal marşı. (ç. n.)

“Ben seni unutacağım.” Adam ona doğru eğildi. “Sen benim için aynısını söyleyebilecek misin, merak ediyorum.” Eve girdi ve deri valizini alıp çıktı. Viann’e bakmadan otomobiline döndü. Kapı arkasından çarpılarak kapandı.

Viann sakinleşmek için kapıya doğru yürüdü.

“Gidiyorlar,” dedi Sophie.

Viann’in dizlerinin bağı çözüldü ve dizlerinin üzerine çöktü. “Gitti.”

Sophie, Viann’e doğru eğildi ve onu sıkıca sardı.

Daniel çıplak ayaklarıyla toprakta yürüyüp aralarına girdi. “Ben de!” diye bağırdı. “Ben de sarılmak istiyorum.” Üzerlerine öyle bir heyecanla atladı ki hep birlikte kuru çimenlere yuvarlandılar.

Almanlar Carriveau’yu terk ettikten sonraki bir ay içinde müttefiklerin zaferleri hakkında her yerden iyi haberler gelmeye başladı fakat savaş bitmemişti. Almanya teslim olmamıştı. Karartma yumuşatılıp “loş ışık” uygulamasına dönüşmüştü, o yüzden pencerelerden yine ışık girer olmuştu, bu şaşırtıcı bir ödüldü. Ama Viann hâlâ rahatlayamıyordu. Aklında Von Richter olmayınca –adını bir daha hayatı boyunca ağzına almayacaktı ama onu düşünmeden edemiyordu– Isabelle’le, Rachel’le ve Antoine’la ilgili endişeleri saplantı halini almıştı. Hemen hemen her gün Antoine’a mektup yazıyordu ve Kızılhaç hiçbir postanın ulaşmadığını bildirse de sıraya girip göndermeye devam ediyordu. Bir yıldan uzun süredir ondan haber almamışlardı.

“Yine daldın, anne,” dedi Sophie. Daniel’le koltukta birbirlerine sokulmuş, oturuyorlardı. Aralarında da açık bir kitap vardı. Şömine rafında Viann’in ahırdaki kilerden getirdiği birkaç fotoğraf vardı. Le Jardin’i yeniden bir yuvaya dönüştürmek için yapabildiği birkaç küçük şeyden biriydi bu.

“Anne?”

Sophie'nin sesi, Viann'ı kendine getirdi.

“Babam eve dönecek,” dedi Sophie. “Isabelle teyze de.”

“Biliyorum.”

“Babama ne diyeceğiz?” diye sordu Sophie. Viann kızının bakışlarından bu sorunun bir süredir aklını kurcaladığını anlamıştı.

Elini hâlâ düz olan karnına koydu. Henüz bebeğe dair bir işaret yoktu ama Viann vücudunu iyi tanıyordu, içinde bir hayat oluştuğunun farkındaydı. Salondan çıktı ve ön kapıyı açtı. Çıplak ayakla çatlak taş basamaklara indi, ayağının altında yumuşak yosunları hissediyordu. Sivri bir taş basmamaya gayret ederek yola çıktı ve şehre doğru döndü.

Sağında mezarlık vardı. İki ay önce bir patlama sırasında yerle bir olmuştu. Yıllanmış mezar taşları yan yatmış, parçalanmıştı. Zemin çatlamış ve ayrılmıştı. Aralarda boşluklar açılmıştı. İskeletler ağaç dallarından sarkıyor, kemikler esintide tıkırdıyordu.

Viann biraz ileride bir adamın köşeden dönüp yola girdiğini gördü.

Sonraki yıllarda, bu sıcak sonbahar gününün tam bu saatinde onu dışarı çeken şeyin ne olduğunu kendine soracaktı ama biliyordu.

Antoine.

Çıplak ayaklarını umursamadan koşmaya başladı. Neredeyse kollarına atılacakken, o kadar yaklaşmışken aniden durdu. Adımları yavaşladı. Antoine bir bakışta onun başka bir adam yüzünden darmadağın olduğunu anlayacaktı.

“Viann,” dedi, Viann'ın tanımakta zorlandığı bir sesle. “Kaçtım.”

Çok değişmişti, yüzü incelmış, saçlarına kır düşmüştü. Çukurlaşmış yanaklarını ve çene hattını birkaç günlük kır sakalları kaplamıştı. Çok zayıflamıştı. Sol kolu tuhaf bir açıyla duruyordu, sanki kırılmış ve yanlış kaynamıştı.

Antoine da Viann'le ilgili aynı şeyleri düşünüyordu. Viann bunu onun gözlerinden anlamıştı.

Adını nefesiyle fısıldadı: “Antoine...” Gözyaşlarının gözlerini yaktığını hissetti ve Antoine’ın da ağladığını gördü. Yanına gidip onu öptü. Ama Antoine geri çekildiğinde Viann onun ilk kez gördüğü bir adam olduğu hissine kapıldı.

“Daha iyisini yapabilirim,” dedi kocası.

Viann onun elini tuttu. Kendini ona yakın hissetmeyi her şeyden çok istiyordu ama katlanmak zorunda kaldıklarının utancı, aralarına bir duvar örmüştü.

“Her gece seni düşündüm,” dedi eve doğru yürürlerken. “Seni yatağımızda hayal ettim, beyaz gecelikli halin geldi gözümün önüne... Senin de benim kadar yalnız olduğunu biliyordum.”

Viann’ın sesi çıkmadı.

“Mektupların ve paketlerinle hayata tutundum,” dedi Antoine.

Le Jardin’in kırık kapısına geldiklerinde duraksadı.

Viann evi onun gözlerinden gördü. Yan yatmış bir kapı, yıkılmış duvar, parlak kırmızı elmalar yerine pis kumaş parçalarıyla dolu ölü elma ağacı...

Antoine kapıyı önünden çekti ve kapı çatırdadı. Parçalanmış direğe hâlâ tek bir vida ve sürgüyle bağlıydı. Dokunulunca acı acı gıcırdadı.

“Dur,” dedi Viann.

Ona şimdi söylemeliydi, çok geç olmadan... Bütün şehir Viann’ın evinde Nazilerin kaldığını biliyordu. Antoine söylentileri muhakkak duyardı. Sekiz ay içinde bir bebek doğarsa şüphelenirlerdi.

“Sensiz hayat zordu,” diye söze girerek yolunu bulmaya çalıştı. “Le Jardin uçak pistine çok yakın. Almanlar buranın şehre giden yol üstünde olduğunu fark etti ve iki asker burada kaldı...”

Ön kapı hızla açıldı ve Sophie, “Baba!” diye çığlık atarak onlara doğru koşmaya başladı.

Antoine bir dizinin üstüne çöktü, kollarını açtı ve Sophie kendini ona bıraktı.

Viann yaranın açıldığını ve genişlediğini gördü. Duaları gerçekleşmiş, Antoine eve gelmişti ama artık hiçbir şey eskisi gibi değildi, olamazdı. Antoine değişmişti. Viann değişmişti. Elini düz karnının üzerine koydu.

“Çok büyümüşsün,” dedi Antoine kızına. “Giderken küçük bir kız bırakmıştım, şimdiyse karşımda genç bir kadın var. Neler kaçırdığımı anlatmalısın.”

Sophie bakışlarını Viann’e çevirdi. “Bence savaşla ilgili hiç konuşmamalıyız. Hiç. Asla. Artık bitti.”

Sophie, Viann’in yalan söylemesini istiyordu.

Daniel kapı eşiğinde belirdi. Üzerinde kısa pantolonu, balıkçı yakalı sünmüş kırmızı kazağı ve ayağına uymayan ikinci el ayakkabılarının üzerinden sarkan çorapları vardı. Küçük göğsüne resimli bir kitap yaslamıştı. Basamaktan atladı ve kaşlarını çatarak onlara yaklaştı.

“Peki, bu yakışıklı genç adam kim?” diye sordu Antoine.

“Ben Daniel,” dedi çocuk. “Sen kimsin?”

“Ben Sophie’nin babasıyım.”

Daniel’in gözleri kocaman açıldı, kitabı yere fırlattığı gibi kendini Antoine’in kollarına attı. “Baba! Eve döndün!” diye bağırıyordu.

Antoine çocuğu kucakladı ve havaya kaldırdı.

“Anlatacağım,” dedi Viann. “Ama şimdi içeri girip kutlayalım.”

Viann kocasının savaştan dönüşünü zihninde binlerce kez canlandırmıştı. İlk zamanlar Antoine’in onu gördüğünde çantasını yere bıraktığını ve Viann’i büyük, güçlü kollarında döndürdüğünü hayal ediyordu.

Sonra Beck evine taşındı. Viann’in bir erkeğe –bir düşmana– adını şimdi bile koymayı reddettiği duygular beslemesine neden

olmuşt . Beck ona Antoine'ın esir düştüğünü söylediğinde beklen-tilerini azaltmıştı. Kocasını daha zayıf, daha perişan halde hayal etmişti ama döndüğünde yine *Antoine* olacaktı.

Yemek masasındaki adamsa bir yabancıydı. Yemeğinin  zerine eğilmiş ve tabağına  det  sarılmıştı. Kemik iliğı çorbasını sanki yemek az sonra bitecek olan vakitli bir etkinlikmiş gibi kaşıklıyordu. Ne yaptığını fark edince utandı, yüzü kızardı ve mırıldanarak özür diledi.

Daniel devamlı konuşuyor, Sophie ile Viann ise eski Antoine'ın gölgesini inceliyordu. Antoine her seste s cırıyor, biri ona dokunduğunda ürperiyordu. Gözlerindeki acıyı fark etmemek imkânsızdı.

Akşam yemeğinden sonra o çocukları yatırırken Viann bulaşıkları tek başına yıkadı. Kocas  başka bir şeyle ilgilendiğı için memnundu, bu onun suçluluk duygusunu daha da artırıyordu. Antoine onun kocası, hayatının aşkıydı. Buna rağmen ona dokunduğunda Viann'ın tek yapabildiğı ka mamaktı. Şimdi, yatak odasının penceresinin önünde durup onu beklerken gergin hissediyordu.

Antoine ona arkasından yaklaştı. Viann kocasının güçlü, kendinden emin ellerini omuzlarında hissetti, nefes seslerini duyuyordu. Birlikte geçirilen yılların verdiğı aşinalıkla ona yaslanmaya  zlem duysa da bunu yapamadı. Antoine onun omuzlarını okşadı, kollarından aşağı indi ve kalçalarında durdu. Viann'i nazikçe kendine çevirdi.

Sabahlığının yakasını gevşetti ve Viann'i omzundan öperken, " ok zayıflamışsın," dedi. Tutku ve aralarındaki yeni bir duygu yüzünden sesi kısık çıkmıştı. Bu yeni duygu belki de kayıptı, ayrı geçirdikleri sürede bir şeylerin değıştiğini kabullenmeydi.

"Kıştan beri kilo aldım," dedi Viann.

" yle mi?" dedi Antoine. "Ben de."

"Nasıl ka tın?"

"Almanlar savaşı kaybetmeye başlayınca işler... kötüye gitti. Beni o kadar kötü dövdüler ki sol kolumu kullanamaz hale geldim.

O zaman ölümüne işkence görmektense size ulaşmaya çalışırken vurulmayı tercih ettiğime karar verdim. Ölmeye hazır olduğun zaman plan yapmak kolaylaşıyor.”

Viann ona gerçeği şimdi söylemeliydi. Tecavüzün de bir işkence yöntemi olduğunu, Viann’ın de aslında esir olduğunu anlayabilirdi. Başına gelenler onun hatası değildi. Viann buna inansa da hatanın böyle bir durumda öneminin olmadığını düşünüyordu.

Antoine onun yüzünü ellerinin arasına aldı ve zorla kendine yaklaştırdı.

Öpücükleri hüznüydü, özür diler gibiydi, bir zamanlar paylaştıklarının hatırlatıcısıydı. Antoine onu soyarken Viann titredi. Sırtını ve gövdesini saran kırmızı lekeleri, sol kolu boyunca uzanan kabarık, iltihaplı, buruşmuş yaraları gördü.

Antoine’in ona vurmayaacağını ya da canını yakmayacağını biliyor ama yine de korkuyordu.

“Ne oldu, Viann?” diye sordu Antoine geri çekilerek.

Viann yatağa, yataklarına baktı. Tek düşünebildiği oydu: Von Richter. “Sen yokken...”

“Bunu konuşmamız gerekiyor mu?”

Viann ona her şeyi itiraf etmek, kollarında ağlamak, teselli edilmek ve her şeyin yoluna gireceğini duymak istiyordu. Ama ya Antoine? O da cehennemi yaşamıştı. Viann bunun kanıtlarını görebiliyordu. Göğsündeki kırmızı, çizgi şeklindeki yaralar kırbaç izlerine benziyordu.

Antoine onu seviyordu. Viann bunu görüyor, hissediyordu.

Ama o bir erkekti. Tecavüze uğradığını ve karnında başka bir erkeğin bebeğinin büyüdüğünü öğrenirse içi içini yerd. Zamanla da acaba Viann onu durdurabilir miydi, diye merak ederdi. Belki bir gün zevk alıp almadığını da merak ederdi.

Kararını vermişti: Antoine’a Beck’i anlatacaktı, hatta onu öldürdüğünü bile söyleyecekti ama tecavüze uğradığını söyleyemezdi.

Karnındaki bu çocuk erken doğacaktı. Bebeklerin erken doğduğu her zaman görülen bir şeydi.

Bu sırrın onları yine de mahvedeceğini düşünmeden edemedi.

“Sana her şeyi anlatabilirim,” dedi sessizce. Gözlerinden akanlar utancın, kaybın ve aşkın gözyaşlarıydı. En çok da aşkın... “Sana burada kalan Alman subaylarını, hayatın ne kadar zor olduğunu, hayatta kalmak için yaşadığımız zorlukları, Sarah’ın gözlerimin önünde nasıl öldüğünü, sığır vagonuna konan Rachel’in nasıl güçlü durduğunu, ona Ari’yi koruyacağıma dair söz verdiğimi anlatabilirim... ama sanırım hepsini biliyorsun.” *Tanrım, beni affet.* “Belki de bunları konuşmanın hiçbir anlamı yoktur. Belki de...” Kocasının sol pazısına şimşek gibi inen bir kamçı darbesinin bıraktığı kırmızı izi gördü. “Belki de en iyisi geçmişi unutup hayatımıza devam etmektir.”

Antoine onu öptü ve dudaklarını onunkilerden ayırmadan, “Seni seviyorum, Viann,” dedi.

Viann gözlerini kapadı ve kocasının öpücüğüne karşılık verdi. Vücudunun onun dokunuşlarına karşılık vermesini bekledi ama kocası ona yaklaştığında ve pek çok kez yaptıkları gibi vücutlarının bir bütün olduğunu hissettiğinde hiçbir şey hissetmedi.

“Ben de seni seviyorum, Antoine.” Bunu söylerken ağlamamaya çalıştı.

Soğuk bir kasım gecesiydi. Antoine döneli iki ay olmuştu ve Isabelle’den hiç haber yoktu.

Viann uyuyamamıştı. Kocasının yanında uzanıp sessiz horultusunu dinledi. Daha önce bu nedenle hiç rahatsız olmamış ya da uykusu kaçmamıştı ama artık kaçırıyordu.

Hayır.

Bu doğru değildi.

Yan dönüp ona baktı. Karanlıkta dolunayın ışığı pencereden içeri süzülürken yanında tanımadığı bir adam yatıyordu: zayıf, sivri yüzlü, saçları otuz beş yaşında kırılaşmış bir adam. Yataktan çıktı ve büyükannesinin kalın kuş tüyü yorganiyle Antoine'ın üzerini örttü.

Sabahlığını giydi. Aşağıda odadan odaya gezindi. Ne arıyordu? Belki de eski hayatını ya da kaybettiği bir adama duyduğu aşkı...

Artık hiçbir şey doğru gelmiyordu. Yabancı gibiydiler. Bunu Antoine da hissediyordu. Viann de biliyordu. Savaş, geceleri aralarında yatıyordu.

Salondaki sandıktan bir battaniye alıp omuzlarına sardı ve dışarı çıktı.

Dolunay savaşın izlerini taşıyan kırların üzerinde âdeta asılı duruyordu. Işık, elma ağaçlarının altındaki toprağın çatlaklarına vuruyordu. Viann ortadaki ağaca doğru yürüdü ve altında durdu. Ağacın cansız siyah dalı başının üstünde bir kavis çiziyordu, yapraksız ve eğri büğrüydü. Üzerinde sicim, iplik ve kurdele parçaları duruyordu.

Viann yadigârları bu dala asarken tüm saflığıyla, önemli olan tek şeyin hayatta kalmak olduğunu düşünmüştü. Arkasındaki kapı sessizce açıldı ve kapandı. Kocasının varlığını her zamanki gibi hissetmişti.

"Viann," dedi arkasından yaklaşarak. Kollarını beline sardı. Viann ona yaslanmak istedi ama yine yapamadı. Ağaca bağladığı ilk kurdeleye baktı. Antoine'inki... Kurdelenin rengi de onlar gibi değişmiş, solmuştu.

Zamanı gelmişti. Viann daha fazla bekleyemezdi. Karnı büyüyordu.

Döndü ve kocasına bakarak güçlkle, "Antoine," dedi.

"Seni seviyorum, Viann."

Viann derin bir nefes aldı ve "Bebek bekliyorum," dedi.

Antoine donakaldı. Ancak uzun bir sessizlikten sonra, "Ne? Ne zaman?" diyebildi.

Viann ona baktı. Diğer hamileliklerini, üzüntüde ve mutlulukta nasıl birbirlerine kenetlendiklerini hatırladı. "Sanırım iki aylık oldu. Şeyde olmuş olmalı... senin eve geldiğin ilk gece."

Antoine'm gözlerinde pek çok duygunun izleri vardı: şaşkınlık, endişe, ilgi, merak ve mutluluk. Viann'ın çenesine dokundu ve yüzünü yukarı kaldırdı. "Neden bu kadar korktuğunu biliyorum ama endişelenme, Vi, bu bebeği kaybetmeyeceğiz," dedi. "Bütün yaşadıklarımızdan sonra olmaz... Bu bir mucize."

Gözyaşları Viann'ın gözlerini yakıyordu. Gülümsemeye çalıştı ama içini boğucu bir suçluluk duygusu kaplamıştı.

"Çok şey atlattın."

"Hepimiz atlattık."

"İşte bu yüzden mucizeleri görmeyi seçiyoruz."

Bu onun, gerçeği bildiğini söyleme yöntemi miydi? İçine şüphe mi düşmüştü? Bebek erken doğduğunda ne diyecekti? "Ne... ne demek istiyorsun?" diye sordu Viann.

Kocasının gözlerinin yaşlarla dolduğunu gördü. "Geçmişini unut diyorum, Vi. Önemli olan şimdi yaşadıklarımız. Birbirimizi her zaman seveceğiz. On dört yaşındayken verdiğimiz söz buydu. Göletin yanında seni ilk kez öptüğümde. Hatırlıyor musun?"

"Hatırlıyorum."

Bu adamı bulduğu için çok şanslıydı. Ona âşık olmasına şaşmamalıydı. Kocasına yeniden ulaşmanın bir yolunu bulacaktı, tıpkı Antoine'ın Viann'e ulaşmanın bir yolunu bulduğu gibi...

"Bu bebek bizim yeni başlangıcımız olacak."

"Öp beni," diye fısıldadı Viann. "Unuttur yaşananları."

Antoine eğilip onu öperken, "İhtiyacımız olan unutmak değil, Viann, " dedi. "Hatırlamaya ihtiyacımız var."

Otuz Altı

1945 yılının şubat ayında kar, kampın yeni inşa edilmiş olan krematoryumunun önüne yığılı çıplak vücutları örtmüştü. Bacadan berbat kokulu siyah bir duman tütüyordu.

Isabelle sabahki *appell*, yani yoklama için titreyerek yerine geçti. Hava öyle soğuktu ki ciğerleri acıtıyor, kirpikleri donduruyor, parmak uçlarını yakıyordu.

Yoklamanın bitmesini bekledi ama düdük çalmadı.

Kar hâlâ yağıyordu. Tutsak barakalarında bazı kadınlar öksürmeye başlamıştı. Bir başkası yumuşak, çamurlu karın üzerine yüzüstü kapaklanmış ve kaldırılamamıştı. Kampın etrafında sert bir rüzgâr esti.

Sonunda at sırtındaki bir SS subayı kadınların yanından geçti ve hepsini tek tek süzdü. Her şeyi fark ediyor gibiydi: kırpılmış saçları, pire ısırıklarını, soğuktan donan mavi parmak uçlarını, onları Yahudiler, eşcinseller ya da siyasi mahkûmlar olarak birbirinden ayıran armaları. Uzakta bombalar düştü ve gök gürültüsü gibi bir sesle patladı.

Subay en sonunda bir kadını işaret ettiğinde kadın anında sıradan çıkarıldı.

Sonra Isabelle'i işaret etti ve Isabelle neredeyse ayakları yerden kesilerek sıradan çıkarıldı.

SS birlikleri seçilen kadınların etrafını sarmış, onları iki sıra oluşturmaya zorluyordu. Bir düdük öttü. “*Schnell! Eins! Zwei! Drei!*”

Isabelle uygun adım yürüdü. Ayakları soğuktan acıyor, akciğerleri yanıyordu. Micheline de yanında yürüyordu.

Kapılardan çıktıktan bir buçuk kilometre kadar sonra yanlarından bir kamyon geçti, arkası çıplak cesetlerle ağzına kadar doluydu.

Micheline sendeleyince Isabelle arkadaşına uzanıp doğrulmasına yardımcı oldu. Ve yürümeye devam ettiler.

Sonunda sisle kaplı karlı bir araziye geldiler.

Almanlar kadınları yeniden ayırdı. Isabelle, Micheline’den uzaklaştırıldı ve başka bir *Nacht und Nebel* siyasi suçlular grubunun arasına götürüldü.

Almanlar onları itip kaktı, bağırdı ve bir yeri işaret etti.

Yanındaki kadın ne için seçildiklerini görünce çığlık attı: yol işçiliği.

“Yapma,” dedi Isabelle. Bir cop, kadının sırtına o kadar sertçe indi ki onu yere serdi.

Naziler omuzlarına sert deri koşum takımını geçirip belinden bağlarken Isabelle, tarla süren bir katır kadar hareketsiz durdu. On bir geçen kadına dirsek dirseğe bağlanmıştı. Arkalarında koşumlara bağlı, otomobil büyüklüğünde bir taş tekerlek vardı.

Isabelle adım atmaya çalıştı ama başaramadı.

Sırtına bir kırbaç indi ve tenini yaktı. Koşum takımını iki eliyle kavrayıp yeniden deneyince bir adım atmayı başardı. Tkenmişlerdi. Hiç güçleri yoktu ve ayakları karlı zeminde soğuktan donuyordu. Ama hareket etmek zorundaydılar yoksa kırbalanacaklardı. Isabelle ilerlemeye çalıştı, hareket etmek, taş tekerleği döndürmek için tüm gücünü ortaya koydu. Kayışlar göğsüne batıyordu. Kadınlardan biri tökezleyip yere düştü ama diğerleri çekmeye devam etti. Deri koşumlar gıcırdadı ve tekerlek döndü.

Çektiler, çektiler, çektiler... ve altlarındaki karla kaplı zeminden bir yol açtılar. Diğer kadınlar kürekler ve el arabalarıyla yolu temizledi.

Bu sırada nöbetçi askerler gruplar halinde ateşin etrafında toplanmış, kendi aralarında konuşup gülüşüyordu.

Bir adım.

Bir adım daha.

Bir adım daha.

Isabelle başka bir şey düşünemiyordu. Ne soğuğu ne açlığını ya da susuzluğunu ne de vücudunu kaplayan bit ve pire ısırtıklarını... Gerçek hayatı da düşünemiyordu. En kötüsü buydu. Bir adım kaçırmaması, dikkat çekmesine ve kırbaça ya da daha kötüsüyle cezalandırılmasına neden olabilirdi.

Adım at.

Sadece hareket etmeyi düşün.

Sonunda bacaklarında derman kalmadı ve karın içine yığıldı. Yanındaki kadın ona elini uzattı. Isabelle titreyen, mavi beyaz eli yakaladı, uyuşmuş parmaklarıyla kavradı ve doğruldu. Dişlerini gıcırdatarak acı dolu bir adım daha attı. Sonra bir tane daha...

Siren her sabah olduğu gibi yoklama için sabaha karşı üç buçukta çaldı. Dokuz ranza arkadaşı gibi Isabelle de üzerindeki bütün kıyafetlerle uyuyordu: ayağına uymayan ayakkabılar, iç çamaşırları, koluna mahkûm kimlik numarası dikilmiş çizgili, bol bir elbise. Ama hiçbirini onu ısıtmıyordu. Çevresindeki kadınları güçlü kalmaları için teşvik etmeye çalışıyor ama kendisi de zayıflıyordu. Kış korkunç geçiyor, herkes ölüyordu. Bazıları tifüs ve zulüm yüzünden hızla, bazılarıysa soğuk ve açlık yüzünden yavaşça ama sonuçta ölüyorlardı.

Isabelle'in haftalardır ateşi vardı ama hastane binasına gönderilmesini sağlamaya yetecek kadar yüksek değildi. Önceki hafta

o kadar kötü hırpalanmıştı ki çalıştığı sırada bilincini kaybetmiş, düştüğü için bir kez daha dayak yemişti. En fazla otuz beş kilo gelen vücudu bit kaynıyordu ve açık yaralarla kaplıydı.

Ravensbrück en başından beri tehlikeliydi ama şimdi, 1945 yılının mart ayında zulüm iyice artmıştı. Geçen ay boyunca yüzlerce kadın öldürülmüş, gazla zehirlenmiş ya da hırpalanmıştı. Sağ bırakılanlar yalnızca *Verfügbarenler* –hasta, zayıf ya da yaşlı olup gözden çıkarılabilecekler– ve *Nacht und Nebel*’in, yani “Gece ve Sis”in kadınlarıydı. Bunlar Isabelle ve Micheline gibi siyasi mahkûmlardı. Direniş’in kadınlarıydı. Söylentiye göre artık savaşın gidişatı değiştiği için Naziler onları gaz odalarına göndermeye korkuyordu.

“Başaracaksın.”

Isabelle yerinde saydığını, düşmek üzere olduğunu fark etti. Micheline Babineau ona bitkin, cesaret veren bir gülümsemeyle baktı. “Ağlama.”

“Ağlamıyorum,” dedi Isabelle. İkisi de biliyordu ki geceleri ağlayan kadınlar, sabah ölenlerle aynıydı. Üzüntü ve hasar her nefesle birlikte içlerine işliyor ve asla çıkmıyordu. Pes etmek mümkün değildi. Bir an bile.

Isabelle bunu biliyordu. Kampta bildiği tek yöntemi kullanarak savaştı: diğer mahkûmlarla ilgilenerek ve güçlü durmalarına yardım ederek. Bu cehennemde sahip oldukları tek şey birbirleriydi. Akşamları karanlık ranzalarında büzüşüp aralarında fısıldaşır, alçak sesle şarkılar mırıldanarak eski anılarını canlı tutmaya çalışırlardı. Isabelle burada olduğu dokuz ay boyunca sayısız arkadaş edinmiş ve kaybetmişti.

Ama artık yorgun ve hastaydı.

Zatürre olduğundan emindi. Belki tifüs de vardı. Sessizce öksürdü, işini yaptı ve dikkat çekmemeye çalıştı. En son istediği şey kendini bir “çadırdı” bulmaktı, duvarları tenteden, küçük, tuğla bir

binaydı orası. Naziler ölümcül hastalığa yakalanan bütün kadınları oraya koyuyordu. Çadır, kadınların ölmeye gittiği yerd.

“Hayatta kal,” dedi Isabelle sessizce.

Micheline onu cesaretlendirmek istercesine başını salladı.

Hayatta kalmak zorundaydılar. Özellikle de şimdi. Geçen hafta yeni mahkûmlar haberlerle gelmişti. Ruslar, Nazi ordusunu ezip geçerek Almanya’ya ilerlemişti. *Auschwitz* kampındakiler serbest bırakılmıştı. Müttefiklerin Batı’da ardı ardına zaferler kazandığı söyleniyordu.

Hayatta kalma yarışı başlamıştı ve herkes bunun farkındaydı. Savaş sona yaklaşıyordu. Isabelle’in müttefiklerin zaferini ve özgür Fransa’yı görene kadar hayatta kalması gerekiyordu.

Sıranın önünde bir düdük çaldı.

Kadınlar ve birkaç çocuktan oluşan mahkûm kalabalığının üzerine bir sessizlik çöktü. Üç SS subayı önlerinde köpekleriyle volta atıyordu.

Kampın kumandanı karşılarında belirdi. Durdu ve ellerini arkasında kavuşturdu. Almanca bir şey söyledi ve SS subayları öne çıktı. Isabelle adamın söylediklerinden *Nacht und Nebel* kelimelerini seçebilmişti.

Bir SS subayı onu işaret etti ve bir diğeri kalabalığın arasından kadınları yere sererek, üzerlerine basarak geçti. Isabelle’in cılız kolunu yakaladı ve sertçe çekti. Isabelle onun yanında sendeleyerek ve ayakkabılarının çıkmaması için dua ederek ilerledi. Ayakkabı kaybetmenin cezası kırbaçtı ve kışın geri kalanını çıplak, donmuş bir ayakla geçirmek zorunda kalırdı.

Az ötede Micheline’in de başka bir subay tarafından sürüklendiğini gördü. Isabelle’in tek düşünebildiği, ayakkabılarını düşürmemesi gerektiği idi.

Bir SS subayı, Isabelle’e tanıdık gelen bir kelime söyledi.

Başka bir kampa gönderiliyorlardı.

İçini zayıf bir öfke kapladı. Karın içinde başka bir kampa yapacağı zorunlu yürüyüşten sağ çıkması mümkün değildi.

“Hayır,” diye mırıldandı. Kendi kendine konuşmak bir hayat tarzı haline gelmişti. Aylarca sıraya girip tiksindiği, onu dehşete düşüren işlerde çalışırken kendi kendine fısıldamıştı.

Yan yana sıralanmış tuvalet çukurlarından birine oturduğunda, etrafı dizanterili kadınlarla çevriliyken, karşısında oturan kadınlara bakıp da öğürmemeye çalışırken hep kendi kendine bir şeyler fısıldamıştı. Başlangıçta gelecekle ilgili hikâyeler anlatmış, eski anılarını hatırlamıştı.

Artık sadece kelimeler vardı. Bazen saçmalıyordu ama ona insan olduğunu ve yaşadığını hatırlatacak her şeye razıydı.

Ayağı bir şeye takıldı ve kirli karın içine yüzüstü kapaklandı.

“Ayağa kalk,” diye bağırdı biri. “Yürü.”

Isabelle hareket edemiyordu ama burada kalırsa onu yine kırbaçlayacaklardı. Ya da daha kötüsü olacaktı.

“Kalk,” dedi Micheline.

“Yapamam.”

“Yapabilirsin. Hemen. Onlar düştüğünü görmeden.”

Micheline ayağa kalkmasına yardım etti. İkisi birlikte kadın mahkûmların düzensiz sırasına katıldı. Bitkin vaziyette ilerliyor, gözetleme kulesindeki askerin dikkatli bakışları altında kampın tuğla duvarlarının önünden geçiyorlardı.

İki gün boyunca yürüdüler. Elli beş kilometre gitmişlerdi. Gece soğuk zemine yığıldılar, ısınmak için birbirlerine sarıldılar ve şafağı görmek için dua ettiler. Sonra bir düdük sesiyle uyandırıldılar ve yeniden yola koyulmaları söylendi.

Kaç kişi yolda ölmüştü? Isabelle isimlerini hatırlamak istiyordu ama o kadar acıkmış, üşümüş ve yorgun düşmüştü ki zihni çalışmıyordu.

Sonunda varış noktasına ulaştılar. Burası bir tren istasyonuydu. İstasyonda ölüm ve dışkı kokan sığır vagonlarına bindirildiler. Siyah

duman, kar beyazı gökyüzüne doğru yükseldi. Ağaçların yaprakları dökülmüştü. Gökyüzünde hiç kuş kalmamıştı, bu ormanda ne cıvıltılar ne de yaşayan varlıkların gevezelikleri vardı.

Isabelle vagonun duvarına yığılmış saman balyalarının üzerine tırmandı ve elinden geldiğince büzüştü. Kanayan dizlerini göğsüne kadar çekti ve kalan son ısını da koruyabilmek için kollarını ayak bileklerine doladı.

Göğsündeki ağrı dayanılmazdı. Berbat bir öksürük iki büklüm olmasına sebep olunca ağzını kapadı.

“İşte buradasın,” dedi Micheline karanlıkta. Saman balyasına tırmanıp yanına oturdu.

Isabelle rahat bir nefes aldı ve anında tekrar öksürmeye başladı. Eliyle ağzını kapadı ve avucuna kan sıçradığını hissetti. Haftalardır kan tükürüyordu.

Isabelle alnında kuru bir elin varlığını hissetti ve yeniden öksürdü.
“Yanıyorsun.”

Sığır vagonunun kapıları kapandı. Vagon sarsıldı ve devasa demir tekerlekler dönmeye başladı. Sallandı ve tıkırdadı. İçeride kadınlar birbirlerine sarılıp oturdu. En azından bu havada idrarları fiçide donacak ve her yere sıçramayacaktı.

Isabelle arkadaşının yanına kıvrıldı ve gözlerini kapadı.

Uzakta bir yerlerden çok tiz bir ısıklık sesi yükseldi. Bir bomba düşüyordu. Tren gıcırdayarak durdu ve bomba patladı. O kadar yakında patlamıştı ki vagon sallandı. Duman ve ateş kokusu havayı doldurdu. Bir sonraki bomba, trenin üzerine düşüp hepsini öldürebilirdi.

Dört gün sonra tren nihayet tamamen durduğunda –bombalara hedef olmamak için birçok kez yavaşlamıştı– kapılar gıcırdayarak

beyaz bir manzaraya açıldı. Bu manzarayı yalnızca SS subaylarının siyah paltoları bozuyordu.

Isabelle doğruldu ve üşümediğini fark edip şaşırdı. Sıcakladığını hissetti, hatta terliyordu.

Gece kaç arkadaşının ölümüne şahit olmuştu ama onların yasını tutmak, dua etmek ya da onlarla vedalaşmak için zaman yoktu. Perondaki Naziler düdüklerini çalıp bağırarak onları almaya geliyordu.

“Schnell! Schnell!”

Isabelle, Micheline’i dürterek uyandırdı. “Elimi tut,” dedi arkadaşına.

İki kadın el ele tutuştu ve saman balyalarından dikkatlice indi. Isabelle cansız bir bedene bastı, biri kadının ayakkabılarını çoktan almıştı.

Peronun diğer tarafında bir mahkûm sırası oluşturuluyordu.

Isabelle toparlanarak ilerlerken önündeki kadın sendeledi ve dizlerinin üzerine düştü.

Bir SS subayı kadını çekerek kaldırdı ve yüzüne ateş etti.

Isabelle yavaşlamadı. Dondurucu soğuk ile yakıcı sıcak arasında gidip gelerek karlı ormanın içinde dengesiz adımlarla ilerledi, ta ki karşılarına bir başka kamp çıkana dek.

“Schnell!”

Isabelle önündeki kadınları takip etti. Açık kapılardan girdiler ve gri çizgili pijamalarıyla tel örgülerin ardından onlara bakan bir deri bir kemik haldeki kadın ve erkek kalabalığının arasından geçtiler.

“Juliette!”

Isabelle ismi duymuştu. Başta bir şey ifade etmemişti, sadece başka bir sestti. Ama sonra hatırladı.

O bir zamanlar Juliette’ti. Ondan önce de Isabelle. Ve Bülbül. Yalnızca A-5491 değildi.

Tel örgülerin arkasına dizilen zayıf mahkûmlara baktı. Biri ona el sallıyordu. Bir kadın. Gri ten rengi, kemerli, sivri bir burun ve çukur gözler.

Gözler.

Isabelle ona bakan o yorgun, bilgiç gözleri tanıdı.

Anouk.

Isabelle topallayarak tel örgülere ilerledi ve Anouk onu karşıladı. Parmakları buz gibi metalin arasında kavuştu.

“Anouk,” dedi sesindeki çatlamayı duyarak. Biraz öksürdü ve ağzını kapadı.

Arkadaşının koyu renkli gözlerindeki hüznü dayanılmazdı. Anouk’un bakışları, bacasından kötü kokulu siyah bir dumanın tüttüğü binaya kaydı. “Yaptıklarını gizlemek için bizi öldürüyorlar.”

“Henri? Paul?.. Gaëton?”

“Hepsi tutuklandı, Juliette. Henri şehir meydanında asıldı. Diğerleri de...” Omuz silkti.

Isabelle bir SS subayının ona bağırdığını duydu. Anouk’a *gerçek* bir şey söylemek istedi, unutulmayacak bir şey ama tek yapabildiği öksürmekti. Ağzını kapadı ve sendeleyerek tekrar sıraya girdi.

Arkadaşının sadece dudaklarını hareket ettirerek, “Hoşça kal,” dediğini duydu ama Isabelle ona cevap bile veremedi. Vedalardan çok ama çok yorulmuştu.

Otuz Yedi

Mart ayının bu masmavi gününde bile La Bourdonnais Bulvarı'ndaki daire bir anıt mezara benziyordu. Toz her yeri kaplamış ve zeminde bir tabaka oluşturmuştu. Viann pencereye gidip karartma panjurlarını indirdi. İçeri yıllardır ilk kez ışık giriyordu.

Eve uzun zamandır biri gelmemiş gibiydi. Muhtemelen babasının Isabelle'i kurtarmaya gittiği günden beri.

Tablolar hâlâ duvarlarda ve mobilyalar yerli yerindeydi, bazıları yakılmak üzere ayrılmış ve köşeye yığılmıştı. Yemek masasında boş bir çorba kâsesi ve bir kaşık duruyordu. Babasının kendi bastığı şiir kitapları şömine rafına dizilmişti. "Buraya gelmiş gibi görünmüyor. Hôtel Lutetia'yı denemeliyiz."

Viann ailesinin eşyalarını toplaması ve bu kalıntılara başka bir hayat vermesi gerektiğini biliyordu ama bunu şimdi yapamazdı. İstemiyordu. Sonra yapacaktı.

Antoine, Sophie ve Viann daireden ayrıldılar. Dışarıda, caddenin her yerinde iyileşme emareleri vardı. Parisliler köstebek gibiydi, yıllarca karanlıkta kaldıktan sonra gün ışığına çıkıyorlardı. Ama hâlâ her tarafta yemek sıraları, karne sistemi ve yokluk vardı. Savaş sonlanıyor olabilirdi –Almanlar her yerde geri çekiliyordu– fakat etkileri devam ediyordu.

Hôtel Lutetia'ya gittiler. Burası işgal sırasında *Abwehr*⁴³ yetkililerinin evi olmuştu, şimdiyse kamplardan dönenlerin kabul merkeziydi.

Viann kalabalık ve şık lobide durdu. Etrafına bakarken midesinin bulandığını hissetti ve Daniel'i, Rahibe Marie Therese'e bıraktığı için memnun oldu. Kabul alanı, bir deri bir kemik hale gelmiş, üzerlerinde yırtık pırtık elbiseleriyle etraflarına ifadesiz gözlerle bakan kel insanlarla doluydu. Yürüyen kadavralara benziyorlardı. Onların arasında doktorlar, Kızılhaç çalışanları ve gazeteciler dolaşıyordu.

Bir adam Viann'e yaklaştı ve solmuş, siyah beyaz bir fotoğraf uzattı. "Onu gördünüz mü? En son haber aldığımızda *Auschwitz*'deydi."

Fotoğrafta bir bisikletin yanında duran, aydınlık gülümsemeli güzel bir kız vardı. On beş yaşından büyük değildi.

"Hayır," dedi Viann. "Üzgünüm."

Adam uzaklaştı, Viann kadar sersemlemiş görünüyordu. Viann'in baktığı her yerde endişeli aileler vardı, titreyen ellerinde fotoğraflarla sevdiklerinin izini bulmak için uğraşıyorlar, gördükleri herkese yalvarıyorlardı. Sağındaki duvar fotoğraflar, notlar, isimler ve adreslerle kaplıydı. Hayattakiler kaybolanları arıyordu. Antoine, Viann'e yaklaştı ve elini omzuna koydu. "Onu bulacağız, Vi."

"Anne?" dedi Sophie. "İyi misin?"

Viann kızına baktı. "Belki de seni evde bırakmalıydık."

"Beni korumak için çok geç," dedi Sophie. "Bunu biliyor olmalısın."

Viann bu gerçekten nefret ediyordu. Kızının elini tuttu ve yanında Antoine'la birlikte kalabalığın arasında kararlılıkla ilerledi. Sol tarafta çöp gibi kalmış, pis, çizgili pijamalar içindeki erkeklerin toplandığını gördü. İskelete dönmüşlerdi. Nasıl hâlâ hayattaydılar?

Karşısına bir kadın çıkana kadar Viann tekrar durduğunu fark etmemişti.

43 (Alm.) II. Dünya Savaşı sırasında Alman Ordusu'nun haber alma servisi. (ç. n.)

Kızılhaç üyesi bir kadın nazikçe, “Madam?” dedi.

Viann bakışlarını perişan durumdaki adamlardan kadına çevirdi. “Aradığım bazı insanlar var... kardeşim Isabelle Rossignol. Düşmana yardım ettiği için tutuklandı ve sınır dışı edildi. En yakın arkadaşım Rachel de Champlain de sınır dışı edildi. Kocası Marc savaş esiriydi. Ben... onlara ne olduğunu bilmiyorum, onları nasıl arayacağımı da. Ve... elimde Carriveau’daki Yahudi çocukların bir listesi var. Onları aileleriyle buluşturmalıyım.”

Zayıf, kır saçlı Kızılhaç çalışanı bir kâğıt parçasına Viann’ın ona verdiği isimleri yazdı. “Ben kayıt masasına gidip bu isimleri kontrol edeceğim. Çocuklara gelince, beni takip edin.” Üçünü koridorun sonundaki bir odaya götürdü. Uzun sakallı, yaşlı görünümlü bir adam evraklarla dolu bir masada oturuyordu.

“Mösyö Montand,” dedi Kızılhaç çalışanı, “bu hanımefendi size bazı Yahudi çocuklarla ilgili bilgi verecek.”

Adam başını kaldırıp kan çanağı olmuş gözlerle Viann’e baktı ve onları uzun, kıllı parmaklarıyla içeri çağırırdı. “Buyurun.”

Kızılhaç çalışanı odadan çıktı. Gürültü ve kargaşadan sonra gelen ani sessizlik endişe vericiydi.

Viann masaya yaklaştı. Avuçları terlemişti. Ellerini eteğinin yanlarına sildi. “Ben Viann Mauriac. Carriveau’dan geliyorum.” Çantasını açtı ve savaş boyunca sakladığı üç listeden önceki akşam topladığı isimleri çıkarıp masaya koydu. “Bunlar saklanan Yahudi çocuklardan bazıları, Mösyö. Abbaye de la Trinité Yetimhanesi’nde Başrahibe Marie Therese’in himayesindeler. Onları ailelerine nasıl kavuşturacağımı bilmiyorum. Listedeki ilk isim dışında. Ari de Champlain benim yanımda. Onun ailesini arıyorum.”

“On dokuz çocuk,” dedi adam sessizce.

“Çok değil biliyorum ama...”

Mösyö Montand ona korkmuş bir vatandaş gibi değil, bir kahramanmış gibi baktı.

“Siz olmasaydınız aileleriyle kamplarda ölecek olan on dokuz çocuk, Madam.”

“Onları aileleriyle buluşturabilir misiniz?” diye sordu Viann yumuşak bir sesle.

“Deneyeceğim, madam. Fakat ne yazık ki bu çocukların çoğu artık gerçekten de yetim. Kamplardan gelen bütün listeler aynı. Anne ölmüş, baba ölmüş, Fransa’da sağ akrabası yok. Ve çok az çocuk hayatta kalabildi.” Montand seyrekleşen kır saçlarının arasından elini geçirdi. “Listenizi Nice’deki Çocuklara Yardım Topluluğu’na göndereceğim. Onlar aileleri bir araya getirmeye çalışıyor. *Merci*, madam.”

Viann bekledi ama adam başka bir şey söylemedi. Kocası ile kızının yanına döndü, odadan çıktılar ve göçmenlerin, ailelerin ve kamptan sağ çıkanların oluşturduğu kalabalığa karıştılar.

“Şimdi ne yapıyoruz?” diye sordu Sophie.

“Kızılhaç çalışanından haber bekleyeceğiz,” dedi Viann.

Antoine kayıp insanların duvardaki fotoğraflarını ve isimlerini işaret etti. “Oraya bakmalıyız.”

Aralarında bir bakışma oldu. Orada durmanın, kayıpların fotoğraflarına bakmanın ne kadar can yakacağını biliyorlardı. Yine de fotoğraf ve not denizine doğru yürüdüler ve her şeye tek tek bakmaya başladılar.

Yaklaşık iki saat sonra Kızılhaç çalışanı geri geldi.

“Madam?”

Viann ona döndü.

“Üzgünüm, madam. Rachel ve Marc de Champlain’in isimleri ölenlerin arasında yer alıyor. Ama Isabelle Rossignol’la ilgili hiçbir kayıt yok.”

Viann *ölenler* dendiğini duyunca dayanılmaz bir kederle doluyorsa da bu duyguyu kararlılıkla bir kenara itti. Rachel’i daha sonra, yalnızken düşünecekti. Dışarıda, porsuk ağacının altında bir kadeh şampanya içip arkadaşıyla sohbet edecekti. “Ne demek

bu? Isabelle'le ilgili kayıt yok da ne demek? Onu götürdüklerini gördüm."

"Eve gidin ve kardeşinizin dönüşünü bekleyin," dedi Kızılhaç çalışanı. Viann'ın koluna dokundu. "Umudunuzu kaybetmeyin. Henüz boşaltılmayan kamplar var."

Sophie başını kaldırıp annesine baktı. "Belki de görünmez olmuştur."

Viann kızının yüzüne dokundu ve ona küçük, hüzünlü bir gülümsemeyle bakmayı başardı. "O kadar olgunsun ki... hem seninle gurur duyuyorum hem de içim acıyor."

"Haydi, gel," dedi Sophie annesinin elini tutarak. Viann kızının onu götürmesine izin verdi. Kalabalık lobiden geçip ıslık ıslık aydınlatılmış sokağa çıkarken kendini bir ebeveyninden çok bir çocuk gibi hissediyordu.

Saatler sonra dönüş trenine binip üçüncü sınıf bölümündeki tahta sıraya oturduklarında Viann pencereden bombalanmış köyleri izledi. Antoine yanında uyuyordu, başını kirli cama yaslamıştı. "Nasıl hissediyorsun?" diye sordu Sophie.

Viann bir elini büyüyen karnına koydu. Küçük bir çırpınış –bir tekme– avucuna denk geldi. Viann, Sophie'nin elini tuttu.

Sophie çekmeye çalışsa da Viann nazikçe ısrar etti. Kızının elini karnına koydu.

Sophie hareketi hissedince gözleri kocaman açıldı. Başını kaldırıp annesine baktı. "Nasıl oluyor da?.."

"Bu savaş hepimizi değiştirdi, Sophie. Rachel... gittiğine göre Daniel artık senin kardeşin. Öz kardeşin gibi. Ve bu bebek de yaratılışından sorumlu değil."

"Unutmak zor," dedi Sophie sessizce. "Ve asla affetmeyeceğim."

"Ama sevgi nefretten güçlü olmalı yoksa bir geleceğimiz olmaz."

Sophie iç çekti ve "Sanırım öyle," dedi. Onun yaşındaki bir kız için fazlasıyla olgundu.

Viann elini kızının elinin üzerine koydu. "Birbirimize bunu hatırlatacağız, değil mi? Karanlık günlerde. Birbirimiz için güçlü duracağız."

Yoklama saatlerdir devam ediyordu. Isabelle dizlerinin üzerine çöktü. Yere düştüğü anda hayatta kalması gerektiğini düşündü ve toparlandı.

Nöbetçiler çevrede köpekleriyle geziniyor, gaz odasına gidecek kadınları seçiyorlardı. Söylentiye göre yeni bir yürüyüş kapıdaydı. Bu sefer binlerce kişinin ölümüne çalıştırıldığı Mauthasen'e gideceklerdi. Sovyet savaş esirleri, Yahudiler, müttefik havacılar, siyasi mahkûmlar... Oraya giren hiç kimsenin sağ çıkamadığı söyleniyordu.

Isabelle öksürdü ve avucuna kan sıçradı. Nöbetçiler görmeden elini çabucak kirli eteğine sildi.

Boğazı yanıyor ve başı ağrıyordu. Çektiği acıya o kadar odaklanmıştı ki motorların sesini duyması zaman aldı.

"Duyuyor musun?" dedi Micheline.

Isabelle mahkûmların arasında bir hareketlenme hissetti. Canı bu kadar yanarken odaklanmak zordu. Her nefeste akciğerleri ağrıyordu.

"Gidiyorlar," dedi arkadaşı. "Isabelle, bak!"

Önce tek gördüğü parlak mavi gökyüzü, ağaçlar ve mahkûmlar oldu. Sonra fark etti...

"Nöbetçiler gitmiş," dedi kısık, bitap düşmüş bir sesle.

Kapılar gürültüyle açıldı ve kapılardan içeri bir dizi Amerikan kamyonu girdi. Askerler motor kapağında oturuyor, arkadan sarkıyordu. Tüfekleri göğüslerine dayamışlardı.

Amerikalılar.

Isabelle'in dizlerinin bağı çözüldü. "Miche... li... ne," diye fısıldadı, sesi de ruhu gibi paramparça çıkmıştı. "Ba... şar... dık."

O bahar savaş bitmeye başladı. General Eisenhower Almanlara, teslim olmaları için çağrı yaptı. Amerikalılar Ren Nehri'ni geçerek Almanya'ya girdi, müttefikler çatışmaları ardı ardına kazandı ve kampları boşaltmaya başladılar. Hitler bir yer altı sığınağında yaşıyordu.

Ama Isabelle yine de eve dönmedi.

Viann posta kutusunun kapağını çarparak kapadı. "Sanki buhar olup uçtu."

Antoine bir şey demedi. Haftalarca Isabelle'i aradılar.

Viann telefon etmek için saatlerce sırada bekledi, çeşitli kuruluşlara ve hastanelere sayısız mektup gönderdi. Önceki hafta yine kampları gezmişler ama bir sonuç alamamışlardı. Hiçbir yerde Isabelle Rossignol'un kaydı yoktu. Sanki diğer yüz binlerce insan gibi o da yeryüzünden silinmişti.

Belki de Isabelle kamplarda hayatta kalmış ve müttefik kuvvetler gelmeden bir gün önce vurulmuştu. Anlatılanlara göre kamplardan birinde, Bergen-Belsen diye bir yerde müttefik kuvvetler, serbest bırakılmalar sırasında hâlâ sıcak olan ceset yığınlarıyla karşılaşmıştı.

Neden?

Konuşmamaları için.

"Benimle gel," dedi Antoine, Viann'ın elini tutarak. Artık kocasının dokunuşunu hissettiğinde kaskatı kesilmiyor ya da ürpermiyordu ama yine de rahatlamış değildi. Antoine'ın aylar önceki dönüşünden beri âşık rolü yapıyorlardı ve bunu ikisi de biliyordu. Antoine onunla bebek yüzünden sevişmediğini söylemiş ve Viann de ona katıldığını belirtmişti ama biliyorlardı.

“Sana bir sürprizim var,” dedi Antoine onu arka bahçeye götürerek.

Gökyüzü parlak maviydi, porsuk ağacının gölgesi serinlik sağlıyordu. Çardakta kalan birkaç tavuk toprağı eşeliyor, gıdaklıyor ve kanat çırpıyordu.

Porsuk ağacının bir dalıyla Antoine’ın ahırda bulduğı demir şapka askısının arasına eski bir çarşaf gerilmişti. Antoine, Viann’i taş döşeli avludaki sandalyelerden birine oturttu. Onun yokluğunda bahçenin bu tarafını çimenler ve yosun sarmıştı, o yüzden sandalyesi engebeli zeminde dengesiz duruyordu. Dikkatlice oturdu, son zamanlarda çok hantallaşmıştı. Kocasının yüzündeki gülümseme neşesiyle büyüleyici, samimiyetiyle şaşırtıcıydı. “Çocuklar ve ben bütün gün bunun üzerinde çalıştık. Senin için.”

Çocuklar ve ben.

Antoine asılı çarşafın önündeki yerini aldı ve sağlam kolunu kaldırıp salladı. “Hanımlar ve beyler, çocuklar ve sıkta tavşanlar, ayrıca pis kokulu tavuklar...”

Perdenin arkasında duran Daniel kıkırdadı ve Sophie onu susturdu.

“Paris’teki Madeline’in geleneğini sürdürerek –ki bu, Matmazel Mauriac’ın ilk başrolüydü– size Le Jardin şarkıcılarını sunuyorum!” Abartılı jestlerle çarşaf perdenin bir yanını gevşetti ve çekip açtığında ortaya çimenlerin üzerine kurulmuş, eğimli, ahşap bir platform çıktı. Sophie ve Daniel üzerinde yan yana duruyordu. İki de battaniyeleri pelerin gibi giymişlerdi. Boyunlarına elma ağacının çiçek açmış dallarından, başlarına da parlak metalden yapılmış taçlar takmışlardı. Taçların üzerine güzel taşlar ve renkli cam parçaları yapıştırmışlardı.

“Merhaba, anne,” dedi Daniel çılgınca el sallayarak.

“Hişşt!” dedi Sophie ona. “Hatırlasana!”

Daniel büyük bir ciddiyetle başını salladı.

Dikkatlice arkalarını döndüler. Tahta zemin, ayaklarının altında sallanıyordu. Sonra el ele tutuşup Viann'e döndüler.

Antoine gümüş bir mızıkayı ağzına götürdü ve acıklı bir melodi çaldı. Ses uzun süre havada asılı kaldı, davet edercesine titredi ve sonra Antoine tekrar çalmaya başladı.

Sophie yüksek ve kusursuz bir sesle şarkı söylemeye başladı. "*Frère Jacques*⁴⁴, *Frère Jacques*..."

O eğildi ve Daniel ortaya fırladı. "*Dormez-vous?*⁴⁵ *Dormez-vous?*"

Viann ağzını eliyle kapadı ama küçük bir kahkahaya engel olamamıştı.

Sahneде gösteri devam ediyordu. Sophie'nin bir zamanlar sıradan olan bu oyunu oynadığı, annesi ve babası için bu gösteriyi sergilediği için ne kadar mutlu olduğunu, Daniel'in de kendi bölümünü başarıyla oynamak için ne kadar çabaladığını görebiliyordu.

Bunun hem derin bir büyüğü hem de çok güzel bir sıradanlığı vardı. Eski hayatlarından bir andı bu...

Viann içine dolan neşeyi hissetti ve Antoine'a bakarak, *her şey yoluna girecek*, diye düşündü. Büyük büyükbabasının diktiği ağacın gölgesinde oturup çocukların sesini dinlerken diğer yarısını karşısında görüp tekrar düşündü. *Her şey yoluna girecek*.

"...din... dan... don..."

Şarkı bitince Viann onları coşkuyla alkışladı. Çocuklar da ona görkemli bir selam verdiler. Daniel battaniyeden pelerinine takılınca çimenlere yuvarlandı, sonra gülerek kalktı. Viann paytak paytak sahneye yürüdü ve çocuklarını öpücüklere, iltifatlara boğdu.

"Ne güzel bir fikir," dedi Sophie'ye. Gözleri sevgi ve gururla parlıyordu.

"Odaklanmıştım, anne," dedi Daniel gururla.

Viann onları bırakamadı. Gözünde canlanan gelecek, ruhunu mutlulukla doldurmuştu.

44 (Fr.) Jacques kardeş. (ç. n.)

45 (Fr.) Uyuyor musun? (ç. n.)

“Babamla birlikte hazırladık,” dedi Sophie. “Tıpkı eskisi gibi, anne.”

“Ben de hazırladım,” dedi Daniel küçük göğsünü şişirerek. Viann güldü.

“Ne kadar da harika şarkı söylüyordunuz öyle! Ve...”

“Viann?” diye seslendi Antoine arkadan.

Viann gözlerini Daniel’in gülümsemesinden alamadı. “Senin kendi bölümlerini öğrenmen ne kadar sürdü bakalım?”

“Anne,” dedi Sophie sessizce. “Biri geldi.”

Viann arkasına döndü.

Antoine iki adamla birlikte arka kapının yanında duruyordu. İki de yıpranmış siyah takımlar giymiş ve siyah bereler takmıştı. Birinin elinde yırtık pırtık bir evrak çantası vardı.

“Sophie, kardeşine bir dakika göz kulak ol,” dedi Antoine. “Bu adamlarla konuşmamız gereken bir şey var.” Viann’ın yanına gitti, elini onun sırtına koydu ve ayağa kalkıp yürümesine yardım etti. Sessiz bir sıra halinde içeri girdiler. Kapı arkalarından kapandığında adamlar Viann’e döndü.

“Ben Nathaniel Lerner,” dedi iki adamdan daha yaşlı olan. Kır saçları vardı ve ten rengi çay lekeli bir çarşafın rengine benziyordu. Yanaklarını yaşlılık lekeleri doldurmuştu.

“Ben de Haham Horowitz,” dedi diğer adam.

“Neden buradasınız?” diye sordu Viann.

“Ari de Champlain için buradayız,” dedi Haham yumuşak bir sesle. “Amerika’da, aslında Boston’da akrabaları var ve bizimle iletişime geçtiler.”

Antoine onu tutmasa Viann yere yığılabilirdi.

“On dokuz Yahudi çocuğu tek başınıza kurtardığınızı öğrendik. Hem de evinizde Alman subayları kalırken. Bu çok etkileyici, madam.”

“Müthiş bir cesaret,” diye ekledi Haham.

Antoine elini omzuna koyduğunda Viann ne kadar zamandır sessiz kaldığının farkına vardı. “Rachel benim en iyi arkadaşımdı,” dedi sessizce. “Sınır dışı edilmeden önce Serbest Bölge’ye kaçması için ona yardım etmeye çalıştım ama...”

“Kızı öldürüldü,” dedi Lerner.

“Nereden biliyorsunuz bunu?”

“Bizim işimiz hikâyeleri toplayıp aileleri birleştirmek.”

“Rachel’le birlikte *Auschwitz*’de olan birkaç kadınla konuştuk. Orada ne yazık ki bir aydan az yaşamış. Kocası Marc, Stalag 13A’da öldürülmüş. Sizin kocanız kadar şanslı değişmiş.”

Viann hiçbir şey demedi. Adamların ona zaman tanıdığını biliyordu ve bir yanıyla takdir etse de diğer yanıyla bundan nefret ediyordu. Söylediklerini kabul etmek istemiyordu.

“Daniel, yani Ari, Marc savaşa gitmeden bir hafta önce doğdu. Annesini de babasını da hatırlamıyor. En güvenli yol ona benim oğlum olduğunu söylemekti.”

“Ama o sizin oğlunuz değil, madam.” Lerner’in sesi nazıktı ama kelimeler Viann’e kırbaç gibi geliyordu.

“Rachel’e onu güvende tutacağıma dair söz verdim,” dedi.

“Ve tuttunuz. Ama artık Ari’nin ailesine dönme zamanı. Kendi kanından insanlara.”

“Anlamayacak,” dedi Viann.

“Olabilir,” dedi Lerner. “Yine de gitmeli.”

Viann yardım için Antoine’a baktı. “Onu seviyoruz. Ailemizin bir parçası. Bizimle kalmalı. Bizimle kalmasını istiyorsun, değil mi Antoine?”

Kocası başını ciddiyetle salladı.

Viann iki adama döndü. “Onu evlat edinip bizim çocuğumuz olarak büyütebiliriz. Ama bir Yahudi olarak tabii ki... Ona kim olduğunu anlatacağız, onu bir sinagoga götüreceğiz ve...”

“Madam,” dedi Lerner iç çekerek.

Haham, Viann'e yaklaştı ve ellerini tuttu. "Onu sevdiğinizi, onun da sizi sevdiğini biliyoruz. Ari'nin durumu anlayamayacak kadar küçük olduğunu, ağlayacağını, sizi özleyeceğini de biliyoruz, belki de yıllar boyunca..."

"Ama yine de onu götürmek istiyorsunuz."

"Siz tek bir çocuğun acısını görüyorsunuz. Ben insanların acısı için buradayım, anlıyor musunuz?" Yüzü düştü ve kaşları çatıldı. "Bu savaşta milyonlarca Yahudi öldürüldü, madam. Milyonlarca." Sözlerinin sindirilmesini bekledi. "Bütün bir nesil yok oldu. Şimdi hayatta kalanlar olarak bir arada olmalıyız, kendimizi yeniden inşa etmeliyiz. Kim olduğunu bilmeyen tek bir çocuk size küçük bir kayıp gibi görünebilir ama o bizim geleceğimiz. Onu size ait olmayan bir dinle büyütmenize ve aklınıza geldiğinde sinagoga götürmenize izin veremeyiz. Ari kim olduğunu öğrenmeli ve kendi halkıyla bir arada olmalı. Eminim annesi de böyle isterdi."

Viann, Hôtel Lutetia'da gördüğü insanları, tekinsiz gözlerle dolaşan iskeletleri ve sayısız fotoğrafla dolu duvarı düşündü.

Milyonlarca insan öldürülmüştü.

Bir nesil yok olmuştu.

Haham'a nasıl karşı çıkabilirdi? Ya da Ari'yi halkından, ailesinden nasıl uzak tutabilirdi? Çocukları için ölümüne savaşırdı ama karşısında çatışacağı bir düşman yoktu, iki taraf için de yenilgi vardı.

"Onu kim alacak?" diye sordu ve sesinin çatlamasını umursamadı.

"Annesinin ilk kuşaktan kuzeni. On bir yaşında bir kızı ve altı yaşında bir oğlu var. Ari'yi kendi çocukları gibi sevecekler."

Viann kendinde başını sallayacak ya da gözlerindeki yaşları silecek gücü bulamadı. "Belki arada bana da fotoğraflarını gönderirler?"

Haham ona baktı. "Yeni bir hayata başlamak için sizi unutması gerekecek, madam."

Bunun doğruluğu ne kadar da acı vericiydi... "Onu ne zaman götüreceksiniz?" diye sordu.

“Şimdi,” dedi Lerner.

Şimdi.

“Başka bir yolu yok mu?” diye sordu Antoine.

“Hayır, mösyö,” dedi adam. “Ari için doğru olan, halkının yanına dönmesi. O şanslı olanlardan biri, hâlâ hayatta olan bir ailesi var.”

Viann, Antoine’ın elini tuttuğunu hissetti. Birlikte yukarı çıktılar, hareket etmesi için Antoine’ın onu birkaç kere çekmesi gerekmişti. Ahşap basamakları kurşun gibi ağır ve tepkisiz bacaklarla tırmandı.

Oğlunun odasında (hayır, artık oğlu değildi) kıyafetlerini ve diğer eşyalarını toplarken uyurgezer gibi yürüyordu. Gözleri kopmuş yırtık pırtık oyuncak maymun, geçen yaz nehrin yanında bulduğu taşlaşmış tahta parçası ve Viann’ın ona küçülen giysilerden yaptığı yorgan... Arkasına, “Daniel’imize sevgilerle, annesi, babası ve Sophie’den,” yazısını işlemişti.

Yazıyı ilk kez okuduğunda Daniel’in, “Babam geri mi dönüyor?” dediğini hatırladı. Viann onu başıyla onaylamış ve ailelerin eve dönmenin yolunu bir şekilde bulduğunu söylemişti.

“Onu kaybetmek istemiyorum. Yapamam...”

Antoine ona sarıldı ve ağlamasına izin verdi. Sonunda sakinleştiğinde kulağına, “Sen güçlü bir kadınsın,” diye fısıldadı. “Güçlü olmak zorundayız. Onu seviyoruz ama o bizim değil.”

Viann güçlü olmaktan bıkmıştı. Daha kaç sevdiğini kaybetmeye dayanabilirdi?

“Bunu ona benim söylememi ister misin?” diye sordu Antoine.

Viann bunu onun yapmasını her şeyden çok istiyordu ama bu bir annenin göreviydi.

Titrek ellerle Daniel’in –Ari’nin– eşyalarını kumaş bir sırt çantasına doldurdu ve odadan çıktı. Antoine’ı orada bıraktığını bir an sonra fark etmişti. Nefes almak ve yürüyebilmek için bütün gücünü harcaması gerekiyordu. Yatak odasının kapısını açtı ve

Rachel'le kendisinin çerçevenilmiş, küçük fotoğrafını bulana kadar dolabı karıştırdı. Elinde Rachel'in yalnızca bu fotoğrafı vardı. On ya da on iki yıl kadar önce çekilmişti. Arkasına isimlerini yazdı, çantanın bir gözüne koydu ve odadan çıktı. Aşağıdaki adamları görmezden gelerek çocukların hâlâ pelerinler ve taçlarla sahnede oynadığı arka bahçeye çıktı.

Üç adam onun peşinden gitti.

Sophie onlara baktı. "Anne?"

Daniel kahkaha attı. Viann bu gülüşü ne kadar zaman hatırlayacaktı? Yeterince uzun zaman olamazdı, artık bunu biliyordu. Anılar, en güzelleri bile zamanla soluyordu.

"Daniel?" Boğazını defalarca temizlemesi gerekti. "Daniel? Buraya gelebilir misin?"

"Sorun nedir, anne?" diye sordu Sophie. "Ağlamış gibisin?"

Viann sırt çantasını göğsüne bastırarak ilerledi. "Daniel?"

Çocuk ona gülümseyerek baktı ve başından kayan tacını düzeltirken, "Şarkıyı tekrar söylememizi mi istiyorsun, anne?" diye sordu.

Viann sırf emin olmak için iki kere, "Buraya gelebilir misin, Daniel?" dedi. Tüm bunların kendi kafasında yaşandığından korkuyordu.

Çocuk sekerek yanına geldi, üzerine basıp düşmemek için pelerini iki ucundan tutuyordu.

Viann çimenlere diz çöktü ve Daniel'in elini tuttu. "Bunu sana anlatmanın hiçbir yolu yok." Sesi titredi. "Zamanı geldiğinde sana her şeyi anlatacaktım. Büyüdüğünde. Eski evine bile gidecektik. Ama zaman doldu, Kaptan Dan."

Çocuk kaşlarını çattı. "Ne demek istiyorsun?"

"Seni ne kadar sevdiğimizi biliyorsun," dedi Viann.

"*Oui*, anne," dedi Daniel.

"Seni hayatımıza girdiğin ilk andan beri seviyoruz, Daniel ama sen başka bir ailenin çocuğuydun. Başka bir annen ve baban vardı ve onlar da seni sevdi."

Daniel kaşlarını çattı. “Başka bir annem mi vardı?”

Arkasında duran Sophie, “Hayır, olamaz...” dedi.

“Annenin adı Rachel de Champlain’di ve seni tüm kalbiyle sevdi. Baban Marc ise cesur bir adamdı. Keşke sana onların hikâyesini ben anlatabilseydim ama yapamam.” Viann gözlerindeki yaşları sildi. “Yapamam çünkü annenin kuzeni de seni seviyor ve onunla birlikte Amerika’da yaşamayı istiyor. Amerika’da bir sürü yiyecek ve oyuncak var.”

Daniel’in gözleri yaşlarla dolmuştu. “Ama benim annem sensin. Gitmek istemiyorum.”

Viann, *ben de gitmeni istemiyorum*, demek istedi ama bu onu daha da korkuturdu. Annesi olarak son görevi ona güvende olduğunu hissettirmekti.

“Biliyorum,” dedi sessizce, “ama oraya bayılacaksın, Kaptan Dan ve yeni ailen de seni sevecek, sana bayılacaklar. Belki de istediğin gibi sana yavru bir köpek bile alırlar.”

Çocuk ağlamaya başlayınca Viann onu kollarına aldı. Daniel’i bırakmak belki de hayatındaki en çok cesaret gerektiren şeydi. Ayağa kalktığı anda iki adam yanında bitiverdi.

“Merhaba, genç adam,” dedi Haham, Daniel’e içten bir gülümsemeyle bakarak. Daniel çığlık attı. Viann, Daniel’in elini tuttu ve onu evin içinden geçirip ön bahçeye götürdü. Yedigârların asılı olduğu ölü elma ağacının yanından ve kırık kapıdan geçip yol kenarına park edilmiş olan mavi Peugeot’ya ulaştılar.

Haham arka tamponun yanında beklerken Lerner sürücü koltuğuna geçti. Motor çalıştı ve egzozdan duman çıkmaya başladı.

Haham arka kapıyı açtı. Viann’e son bir hüzünlü bakış attıktan sonra arabaya bindi ve kapıyı açık bıraktı.

Sophie ve Antoine, Viann’in yanına gelerek eğilip Daniel’i kucakladılar.

“Seni her zaman seveceğiz, Daniel,” dedi Sophie. “Umarım bizi hatırlarsın.”

Viann, Daniel'i otomobile yalnızca Sophie'nin bindirebileceğini biliyordu. Çocuk sadece ona güvenirdi.

Bu savaşta yaptığı yürek parçalayan onca berbat şey arasında hiçbiri bu kadar canını yakmamıştı. Daniel'm elini tuttu ve onları ayıracak olan otomobile doğru götürdü. Çocuk arka koltuğa atladı ve Viann'e yaşlı, şaşkın gözlerle baktı. "Anne?"

Sophie, "Bekleyin!" dedi ve eve koştu. Bir dakika sonra elinde B  b  yle d  nd   ve pel  ş tavaşanı Daniel'e uzattı.

Viann onunla g  z g  ze gelmek i  in eğildi. "Artık gitmen gerekiyor, Daniel. Annene g  ven."

Daniel'in alt dudağı titredi ve oyuncağı g  ğs  ne bastırdı. "Oui, anne."

"Uslu bir   ocuk ol."

Haham eğilip kapıyı kapattı.

Daniel doğrulup avu  larını cama bastırdı.

Ağlıyor, "Anne! Anne!" diye haykırıyordu. Otomobil gittikten dakikalar sonra bile   ğlıklarım duyabiliyorlardı.

"G  zel bir hayat yaşa, Ari de Champlain," dedi Viann sessizce.

Otuz Sekiz

Isabelle esas duruşa geçti. Yoklama için dimdik durması gerekiyordu. Eğer baş dönmesine teslim olup yere yığılırsa onu kırbaçlayabilir ya da daha kötüsünü yapabilirlerdi.

Hayır. Bu yoklama değildi.

Artık Paris'teydi, bir hastane odasında.

Bir şey bekliyordu. Birini.

Micheline lobide toplanan Kızılhaç çalışanları ve gazetecilerle konuşmaya gitmişti. Isabelle'in burada beklemesi gerekiyordu.

Kapı açıldı.

"Isabelle," dedi Micheline onu azarlar gibi bir ses tonuyla. "Ayağa kalkmamalısın."

"Uzanırsam beni öldürecekler diye korkuyorum," dedi Isabelle. Ya da sadece aklından geçirmişti.

Isabelle gibi Micheline de kibrit çöpüne dönmüştü, şekilsiz elbisesinin altındaki kalça kemikleri eklem gibi görünüyordu. Birkaç yerdeki tutamlar hariç neredeyse tamamen keldi. Boynu ve kolları iltihaplı açık yaralarla kaplıydı. "Gel," dedi Micheline. Onu odadan çıkardı. Kamplardan dönen sessiz, ayaklarını sürüyerek yürüyen, perişan giyimli insanlardan, sevdiklerini arayan gürültülü, gözü yaşlı aile fertlerinden ve sorular soran gazetecilerden oluşan tuhaf

bir kalabalığın içinden geçtiler. Micheline onu kamptan dönebilen diğer insanların sandalyelere yığıldığı daha sessiz bir odaya götürdü.

Isabelle bir sandalyeye oturdu ve görev bilinciyle ellerini kucağına koydu. Aldığı her nefeste akciğerleri acıyor ve yanıyordu. Kafasının içindeyse dayanılmaz bir ağrı vardı.

“Eve gitme vaktin geldi,” dedi Micheline.

Isabelle başını kaldırdı, ona boş ve mahmur gözlerle baktı.

“Seninle yolculuk etmemi ister misin?”

Yavaşça gözlerini kırıp düşünmeye çalıştı. Başındaki ağrının yoğunluğu görüşünü bulandırıyordu. “Nereye gidiyorum?”

“Carriveau’ya. Ablanı göreceksin. Seni bekliyor.”

“Öyle mi?”

“Trenin kırk dakika sonra kalkıyor. Benimki bir saat sonra.”

Isabelle, “Nasıl geri döneceğiz?” diye sorma cesaretini gösterdi. Sesi bir fısıltıdan farksızdı.

“Biz şanslı olanlarız,” dedi Micheline. Isabelle başını salladı.

Micheline onun ayağa kalkmasına yardım etti.

Birlikte topallayarak hastanenin arka kapısına gittiler. Burada bir dizi otomobil ve Kızılhaç kamyonu hayatta kalanları tren istasyonuna götürmek için bekliyordu. Sıralarını beklerken yan yana durdular. Geçen yıl yoklama sıralarında, sığır vagonlarında, yemek kuyruklarında sık sık yaptıkları gibi birbirlerine sokuldular.

Kızılhaç üniformalı, aydınlık yüzlü genç bir kadın, elinde bir panoyla içeri girdi. “Rossignol?”

Isabelle, Micheline’in kırıksıklıklarla dolu solgun yüzünü sıcak, terli ellerinin arasına aldı. “Seni sevdim, Micheline Babineau,” dedi yumuşak bir sesle ve arkadaşını kuru dudaklarından öptü.

“Geçmiş zaman kullanarak konuşma.”

“Ama ben geçmiş zamanım. Eskiden olduğum kız...”

“O ölmedi, Isabelle. Hastalandı ve kötü muamele gördü ama gitmiş olamaz. Onda bir aslanın kalbi vardı.”

“Şimdi de sen geçmiş zamanla konuşuyorsun.” Doğruyu söylemek gerekirse Isabelle o kıza dair hiçbir şey hatırlayamıyordu. Direniş Hareketi’ne hiç düşünmeden katılan o kıza dair... Babasının evine bir pilotu çekinmeden getiren ve aptallık ederek bir diğerini de ablasının ahırına taşıyan o kıza dair... Pirene Dağları’nı yürüyerek geçen ve Paris’teki toplu göç sırasında âşık olan o kıza dair...

“Başardık,” dedi Micheline.

Isabelle geçen hafta bu cümleyi sık sık duymuştu. *Başardık*. Amerikalılar kamptakileri serbest bırakmaya geldiğinde bu tek kelimelik cümle bütün mahkûmların dudaklarının arasından dökülmüştü. Isabelle o an için bir rahatlama hissetmişti. Bütün o işkencelerden, soğuktan, kötü muamelelerden, hastalıktan, kar yağarken yapılan zorunlu yolculuklardan sonra hayatta kalmıştı.

Şimdiyse hayatının neye benzeyeceğini merak ediyordu. Eski haline dönemezdi ama başka nasıl ilerleyebilirdi? Micheline’e son kez el salladı ve Kızılhaç aracına atladı.

Trendeyken insanların ona nasıl baktığını fark etmemiş gibi davrandı. Dik oturmaya çalıştı ama başaramadı. Yana doğru yığıldı ve başını cama yasladı.

Gözlerini kapattığı anda uykuya daldı. Rüyasında sığır vagonunda tıkırtıları dinleyerek gidiyordu. Bebekler ağlıyor, kadınlar çaresizce onları teselli etmeye çalışıyordu. Sonra kapılar açıldı ve karşısında köpekler belirdi.

Isabelle sarsılarak uyandı. Kafası o kadar karışık ki güvende olduğunu anlaması biraz zaman aldı. Elini alnına koydu. Yine ateşi çıkmıştı.

İki saat sonra tren Carriveau’ya ulaştı.

Başardım.

Peki, neden hiçbir şey hissetmiyordu?

Ayağa kalktı ve trenden acı içinde indi. Perona adım attığı anda bir öksürük krizine tutuldu. İki buklüm olup kasılarak öksürdükçe

eline kan geliyordu. Yeniden nefes alabildiğinde doğruldu. Sanki içi boşalmış, kurumuş gibi hissediyordu. Yaşlanmış gibiydi.

Ablası peronun kenarında duruyordu. Karnı büyümüştü ve üzerinde rengi solmuş, yamalı yazlık elbisesi vardı. Bakırımı sarı saçları uzamış, omuzlarını geçmiş ve dalgalanmıştı. Trenden inen kalabalığı gözleriyle tarıyordu, bakışlarını Isabelle'in olduğu tarafa çevirdi.

Isabelle kemikli elini kaldırdı.

Onu gördüğünde Viann'ın rengi soldu ve "Isabelle!" diye bağırarak yanına koştu. Isabelle'in çökmüş yanaklarını ellerinin arasına aldı.

"Çok yaklaşma. Nefesim berbat kokuyor."

Viann, Isabelle'in çatlamış, şişmiş ve kurumuş dudaklarına bir öpücük kondurdu ve fısıldadı: "Yuvana hoş geldin, kardeşim."

Isabelle bu beklenmedik kelimeyi tekrarladı: "Yuva..." Zihninde bir imge canlanmıyordu, düşünceleri karmakarışık ve başı zonkluyordu.

Viann, Isabelle'i kollarıyla nazikçe sardı ve kendine doğru çekti. Isabelle ablasının yumuşak tenini ve saçlarının limon kokusuna benzeyen kokusunu duyumsadı. Küçük bir kızken olduğu gibi ablasının sırtını okşadığını hissetti ve *başardım*, diye düşündü.

Evdeydi.

"Yanıyorsun," dedi Viann, Le Jardin'e döndüklerinde. Isabelle yıkanmış ve kurulanmıştı. Sıcak bir yatakta yatıyordu.

"*Oui*. Bu ateşten kurtulamıyorum."

"Sana aspirin getireyim." Viann ayağa kalktı.

"Hayır," dedi Isabelle. "Beni bırakma. Lütfen. Yanıma uzan."

Viann küçük yatağa yerleşti. En ufak bir dokunuşun bile iz bırakmasından korkarak Isabelle'i yumuşak hareketlerle kendine çekti.

"Beck konusunda üzgünüm. Beni affet..." dedi Isabelle öksürerek. Bunu söylemek için çok uzun zamandır bekliyordu, bu konuşmayı binlerce kez hayal etmişti.

"...seni ve Sophie'yi tehlikeye attığım için..."

"Hayır, Isabelle," dedi Viann yumuşak bir sesle, "sen beni affet. Seni hep yüzüstü bıraktım. Babam bizi Madam Dumas'ının yanında bıraktığında, sen Paris'e kaçtığında... İlişki yaşadığına dair o saçma hikâyeye nasıl inanabildim? Hiç aklımdan çıkmıyor." Viann ona doğru eğildi. "En baştan başlayabilir miyiz? Annemizin istediği türden kız kardeşler olabilir miyiz?"

Isabelle uyanık kalmak için direniyordu. "Çok isterim."

"Bu savaşta yaptıkların için seninle çok ama çok gurur duyuyorum, Isabelle."

Isabelle'in gözleri yaşlarla doldu. "Peki ya sen, Vi?"

Viann başını çevirdi. "Beck'ten sonra buraya başka bir Nazi geldi. Kötülerinden bir tane."

Viann bunu söylerken Isabelle onun karnına dokunduğunu fark etmiş miydi? Ya da yanaklarının kızarmasına neden olan utançı? Isabelle ablasının nelere katlandığını içgüdüsel olarak biliyordu. Askerlerin, evlerinde kaldıkları kadınlara tecavüz ettiğine dair sayısız hikâyeye dinlemişti. "Kamplarda ne öğrendim, biliyor musun?" diye sordu.

Viann ona baktı. "Ne?"

"Kalbime dokunamadılar. Beni değiştiremediler. Bedenim... Bedenimi ilk günlerde paramparça ettiler ama kalbime dokunamadılar, Vi. Ne yaptıysa bedenine yaptı ve bedenin iyileşecek." Daha fazlasını söylemek istedi. Belki, *seni seviyorum*, demek istedi ama yine öksürük krizine tutulmuştu. Öksürüğü geçtiğinde bitkin bir şekilde arkasına yaslandı. Sığ, hırıltılı nefesler alıyordu.

Viann ona iyice yaklaştı ve ateşli alnına ıslak, serin bir bez koydu.

Isabelle yorgandaki kana baktı, bu ona annesinin son günlerini hatırlamıştı. O zaman da böyle kan vardı. Viann'e baktı ve onun da aynı şeyi hatırladığını gördü.

Isabelle ahşap bir zeminde uyandı. Aynı anda hem donuyor hem de yanıyordu, titriyor ve terliyordu.

Hiçbir şey duymadı. Yerde gezinen fareler ve hamam böcekleri yoktu. Duvardaki çatlaklardan içeriye su sızıyor, büyük buz kütlelerine dönüşmüyordu. Öksürük ya da ağlama sesleri yoktu. Yavaşça doğruldu. Yüzü her harekette, en basitlerinde bile acıyla buruşuyordu. Her yeri ağrıyordu; kemikleri, cildi, başı, göğsü... Ağrıyacak kası kalmamıştı ama eklemleri sızlıyordu.

Yüksek bir *ra ta ta ta* sesi duydu. Top ateşi. Başını korumaya alıp köşeye koştu, yere çömeldi.

Hayır.

Ravensbrück'te değildi, Le Jardin'deydi. O ses de çatıya düşen yağmur damlalarıydı.

Yavaşça ayağa kalktı. Başı dönüyordu. Buraya geleli ne kadar olmuştu? Dört gün? Beş gün?

Komodine doğru yürüdü, bir kâse ılık suyun yanında porselen bir maşrapa duruyordu. Ellerini, yüzünü yıkadı ve Viann'in onun için bıraktığı kıyafetleri giydi. Verdiği elbiseyi Sophie on yaşındayken giyiyordu ama elbise şimdi Isabelle'e bol geliyordu. Merdivenlerden aşağıya uzun, yavaş yolculuğu başladı.

Ön kapı açıktı. Dışarıdaki elma ağaçları yağmur yüzünden bulanıklaşmıştı. Isabelle kapı eşiğine gidip tatlı havayı içine çekti.

"Isabelle?" dedi Viann yanına gelerek. "Sana biraz kemik suyu çorbası getireyim. Doktor içebileceğini söylemişti."

Isabelle dalgın dalgın başını salladı. Ablasının, midesine girecek birkaç kaşık çorbanın bir fark yaratacağına inanmasına izin verdi.

Yağmurun altına çıktı. Dünya seslerle, kuş cıvıltılarıyla, kilise çanlarıyla, çatıda tıkırdayan ve birikintiler oluşturan yağmur damlalarıyla capcanlıydı. Dar, çamurlu yolu trafik tıkamıştı. Otomobiller, kamyonlar ve bisikletliler korna çalıyor, insanlar el sallıyor, birbirlerine sesleniyor, evlerine dönüyorlardı. Bir Amerikan kamyonu önlerinden geçti. Gülümseyen, zinde askerler yoldan geçenlere el sallıyordu.

Isabelle onları görünce ablasının Hitler'in intihar ettiğini, Berlin'in teslim olduğunu ve yakında düşeceğini söylediğini hatırladı. Bu doğru muydu? Savaş bitmiş miydi? Bilmiyordu, hatırlayamıyordu. Bugünlerde zihni karmakarışıktı.

Topallayarak yola doğru yürüdü. Çıplak ayakla çıktığını çok geç fark etmişti (ayakkabılarını kaybettiği için dayak yiyecekti) ama yürümeye devam etti. Titreyerek, öksürerek, yağmurda ıslanarak bombalanmış ve artık müttefik birliklerinin eline geçmiş olan uçak pistini geçti.

"Isabelle!"

Isabelle arkasına döndü. Acı acı öksürüyor, kan tükürüyordu. Şimdi soğuktan titremeye başlamıştı. Elbisesi ıslanmıştı.

"Ne yapıyorsun burada?" diye sordu Viann. "Ayakkabıların nerede? Hem tifüs hem zatürresin ve yağmurun altında dolaşıyorsun." Paltosunu çıkarıp Isabelle'in omuzlarına attı.

"Savaş bitti mi?"

"Bunu geçen gece konuşmuştuk, hatırlıyor musun?"

Yağmur Isabelle'in görüşünü bulanıklaştırdı. Sırtından damla damla sular akıyordu. Islak, titrek bir nefes aldı ve gözyaşlarının gözlerini yaktığını hissetti.

Ağlama. Bunun önemli olduğunu biliyordu ama nedenini hatırlamıyordu. "Isabelle, hastasın."

“Gaëton savaştan sonra beni bulacağına söz vermişti,” diye fısıldadı. “Beni bulabilmesi için Paris’e gitmeliyim.”

“Seni arıyorsa buraya gelecektir.”

Isabelle onu anlamadı. Başını iki yana salladı.

“Buraya gelmişti, hatırlıyor musun? Tours’dan sonra. Seni eve getirmişti.”

Bülbül’üm, seni eve getirdim.

“Ah, artık güzel olmadığımı düşünecek.” Isabelle gülümsemeye çalıştı ama başaramadığını biliyordu.

Viann kolunu Isabelle’in omzuna attı ve onu nazikçe eve doğru döndürdü. “Gidip ona bir mektup yazalım.”

“Nereye göndereceğimi bilmiyorum,” dedi Isabelle, ablasına yaslanarak. Soğuk ve ateş yüzünden titriyordu.

Eve nasıl gelmişti? Emin olamıyordu. Antoine’ın onu kucağında merdivenlerden çıkardığını, alnından öptüğünü, Sophie’nin ona sıcak çorba getirdiğini hayal meyal hatırlıyordu ama uyuyakalmış olmalıydı çünkü sonrasında tek hatırladığı geceydi.

Viann pencerenin yanındaki sandalyede oturuyordu.

Isabelle öksürünce hemen ayağa kalktı, kardeşinin arkasındaki yastıkları düzeltti ve doğrulmasına yardımcı oldu. Yatağın baş ucundaki suya bir havlu batırdı, suyun fazlasını sıktı ve onu Isabelle’in alnına bastırdı. “Biraz çorba ister misin?”

“Hayır, kalsın.”

“Hiçbir şey yemiyorsun.”

“Midemde durmuyor ki...”

Viann sandalyeye uzandı ve onu yatağın yanına çekti.

Isabelle’in sıcak, ıslak yanağına dokundu ve çökmüş gözlerine baktı. “Sana bir şey getirdim.” Viann sandalyesinden kalkıp odadan çıktı. Dakikalar sonra sararmış bir zarfla dönüp onu Isabelle’e uzattı. “Bu bizim için. Babamdan. Seni görmek için Giro’ta gitmeden önce buraya uğradı.

“Öyle mi? Beni kurtarmak için teslim olacağını söyledi mi?”

Viann başını salladı ve mektubu Isabelle’e uzattı.

İsminin harfleri sayfada bulanıklaştı ve uzadı. Kötü beslenme, görüşünün zayıflamasına neden olmuştu. “Benim için okuyabilir misin?”

Viann zarfı açtı, içinden mektubu çıkardı ve okumaya başladı.

Isabelle ve Viann,

Şu anda yaptığım şeyi hiçbir şüphem olmadan yapıyorum. Pişmanlığım ölümünden değil, hayatımdan. Size baba olamadığım için özür dilerim. Size mazeretler sunabilirim: Savaş beni mahvetti, çok fazla içtim, anneniz olmadan devam edemedim... Ama bunların hiçbir önemi yok.

Isabelle, benim yanımda olmak için ilk kez kaçtığın zamanı hatırlıyorum. Paris’e kadar tek başına gelmiştin. Her şey sevilme istediğine işaret ediyordu. Ama seni o peronda gördüğümde bana ihtiyacın olduğunu bile bile sana sırt çevirdim.

Elimi bir uzatsam Viann’ın ve senin bana bir armağan olacağınızı nasıl göremedim?

Beni affedin, çocuklarım, her şey için... Ve size veda ederken bilin ki ikinizi de yaralı kalbimin tümüyle sevdim.

Isabelle gözlerini kapadı ve yastıkların arasına gömüldü. Bu kelimeleri, babasının sevgisini hayatı boyunca beklemişti ve şimdi tek hissettiği bir kayıp duygusuydu. Zamanları varken birbirlerini yeterince sevmemişlerdi, şimdiyse zamanları tükenmişti. “Sophie’yi, Antoine’i ve yeni bebeğini yanından ayırma, Viann. Sevgi elinden kayıp gidebiliyor.”

“Yapma böyle,” dedi Viann.

“Nasıl?”

“Veda etme. Güçlenip sağlığına kavuşacaksın, Gaëton’i bulacaksın, evleneceksiniz ve bebeğim doğduğunda yanımda olacaksınız.”

Isabelle iç çekerek gözlerini kapadı. “Ne güzel bir gelecek olurdu.”

Bir hafta sonra Isabelle arka bahçedeki sandalyede, iki battaniyeye ve kuş tüyü bir yorgana sarınmış halde oturuyordu. Erken mayıs güneşi üzerine vurmasına rağmen hâlâ soğuktan titriyordu. Sophie ayağının dibindeki çimenlere oturmuş, ona bir hikâye okuyordu. Yeğeni her karakter için farklı bir ses kullanıyordu ve bazen Isabelle kendini her ne kadar kötü hissetse de, kemikleri ona derisinin kaldıramayacağı kadar ağır gelse de kendisini gülümserken, hatta kahkaha atarken buluyordu.

Bir yerlerde Antoine, Viann’ın savaş sırasında yakmadığı tahta parçalarından bir beşik yapmaya çalışıyordu. Herkes Viann’ın yakında doğum yapacağını farkındaydı, yavaş hareket ediyor ve bir eli sürekli sırtında geziyordu.

Isabelle gözlerini kapatmış, günün sıradan güzelliğinin tadını çıkarıyordu. Uzakta bir kilise çanı çalmaya başladı. Geçen haftadan beri sürekli çalan çanlar, savaşın sonunu müjdeliyordu.

Bir cümlenin ortasındaiken Sophie’nin sesi birdenbire kesildi.

Isabelle, “Okumaya devam et,” dediğini düşünüyordu ama emin değildi. Ablasının imalı bir ses tonuyla, “Isabelle,” dediğini duydu.

Isabelle başını kaldırdı. Viann beyaz, çilli yüzüne un bulaşmış bir halde duruyor ve önlüğünü silkeliyordu. Kızılımsı saçları yıpranmış bir eşarpla bağlanmıştı. “Seni görmek isteyen biri var,” dedi.

“Doktora iyi olduğumu söyleyin.”

“Doktor değil,” dedi Viann ve gülümsedi. “Gaëton geldi.”

Isabelle kalbi göğsünün kâğıt duvarlarından fırlayacakmış gibi hissetti. Ayağa kalkmaya çalıştı ama dengesini sağlayamayıp sandalyeye yığıldı. Viann onun kalkmasına yardım etti. Isabelle ayakta durmayı başarsa da hareket edemiyordu. Onun yüzüne nasıl

bakabilirdi? Kel, kaşsız bir iskeletti. Bazı dişleri eksilmiş, tırnaklarının çoğu düşmüştü. Başına dokunduğu anda kulağının arkasına sıkıştıracağı saçlarının olmadığını fark etti.

Viann onu yanağından öptü ve “Çok güzelsin,” dedi.

Isabelle yavaşça döndü. İşte oradaydı, açık kapının önünde duruyordu. Onun da ne kadar kötü görüldüğünü fark etti. Kaybettiği kiloları, saçları ve canlılığı gördü ama hiçbirinin önemi yoktu. O buradaydı.

Gaëton, Isabelle’e doğru topalladı ve onu kollarına aldı.

Isabelle titreyen ellerini kaldırarak Gaëton’ın kollarına doladı. Kalbi günlerdir, haftalardır, bir yıldır ilk kez güvenilir bir şeydi, vücuduna yaşam pompalıyordu. Gaëton geri çekilip Isabelle’e baktı ve gözlerindeki aşk, kötü olan her şeyi silip süpürdü. Yine eskisi gibi sadece ikisi vardı; savaştaki dünyada bir şekilde âşık olan Gaëton ve Isabelle. “Hatırladığım kadar güzelsin,” dedi Gaëton ve Isabelle gerçekten güldü, sonra da ağlamaya başladı. Kendini aptal gibi hissederek gözlerini sildi ama gözyaşları yanaklarından süzölmeye devam ediyordu. Sonunda yaşadığı her şey için ağlıyordu; acı için, kayıpları, korkusu, öfkesi için, savaş için ve savaşın ona ve hepsine yaşattıkları için, bir daha asla etkisinden kurtulamayacağı kötülüğü öğrendiği için, yaşadığı dehşet için ve hayatta kalmak uğruna yaptıkları için...

“Ağlama.”

Nasıl ağlamazdı? Gerçekleri ve sırları paylaşmak, birbirlerini daha yakından tanımak için bir ömür zamanları olmalıydı. “Seni seviyorum,” diye fısıldadı Gaëton’a ve bunu ona ilk söylediği zamanı hatırladı. O zamanlar gencecik ve pırıl pırıldı.

“Ben de seni seviyorum,” dedi Gaëton. “İlk gördüğüm andan beri. Bunu sana söylemeyerek seni koruduğumu düşünüyordum. Bilseydim...”

Hayatın ne kadar kırılgan olduğunu...

Aşk.

Aşk her şeyin başlangıcı ve sonuydu. Hayatın temeliydi, tavanıydı ve ikisinin arasındaki havaydı. Darmadağın, çirkin ve hasta olmasının bir önemi yoktu. Gaëton onu seviyordu, o da Gaëton'ı. Hayatı boyunca insanların onu sevmesini beklemiş, arzulamıştı ama şimdi asıl önemli olanın ne olduğunu görüyordu. Sevgiyi tanımış, sevgiyle kutsanmıştı.

Babası. Annesi. Sophie.

Antoine. Micheline. Anouk.

Henri.

Gaëton.

Viann.

Gözünü Gaëton'dan ayırıp ablasına, diğer yarısına baktı. Annesinin ona bir gün en iyi arkadaşlar olacaklarını söylediğini hatırladı. Zaman, hayatlarını birleştirecekti.

Viann başını sallıyor ve ağlıyordu, elini büyüyen karnına koymuştu.

Beni unutma, diye düşündü Isabelle. *Keşke bunu yüksek sesle söyleyecek gücüm de olsaydı.*

Otuz Dokuz

7 Mayıs 1995

Fransa üzerinde bir yerlerde

Uçak kabinindeki ışıklar aniden yanıyor. Anons sisteminden gelen *ding* sesini duyuyorum. Bize Paris'e alçalmaya başladığımızı haber veriyor.

Julien eğiliyor ve emniyet kemerimi ayarlıyor, koltuğumun dik konuma getirildiğini kontrol ediyor. Güvende olduğumdan emin oluyor.

“Yeniden Paris'e iniyor olmak nasıl bir duygu, anne?”

Ne diyeceğimi bilmiyorum.

Saatler sonra yanımdaki telefon çalıyor. Uyuklar halde cevap veriyorum: “Alo?”

“Merhaba, anne. Uyuyabildin mi?”

“Uyudum.”

“Saat üç oldu. Toplantı için saat kaçta çıkmak istersin?”

“Biraz Paris'te gezinelim. Bir saat içinde hazır olurum.”

“Gelip seni alacağım.”

Nebraska büyüklüğündeki yataktan çıkıyorum ve her yanı mermer döşeli banyoya gidiyorum. Güzel, sıcak bir duş beni kendime getirip canlandırıyor ama ancak makyaj masasına oturup büyüteçli oval aynada kendime baktığımda gerçekten yüzleşiyorum.

Evimdeyim.

Amerikan vatandaşı olmamın bir önemi yok. Hayatımın daha büyük bir kısmını Amerika’da geçirmiş olmamın da öyle. İşin aslı hiçbirinin bir önemi yok. Evimdeyim.

Özenle makyaj yapıyorum. Sonra kar beyazı saçlarımı arkaya doğru tarıyorum ve titremesi bir türlü geçmeyen ellerimle ensemde topuz yapıyorum. Aynaya baktığımda zarif bir yaşlı kadın görüyorum. Kırışıklarla dolu kadifemsi bir teni, parlak, uçuk pembe dudakları ve endişeyle bakan gözleri var.

Elimden gelenin en iyisi bu.

Aynadan uzaklaşarak dolaba gidiyorum ve yanımda getirdiğim kar beyaz kumaş pantolonu ve balıkçı yakalı kazağı giyiyorum. Sonra renkli bir kıyafetin daha iyi bir seçenek olabileceğini fark ediyorum. Ama valizimi hazırlarken aklım başka yerdeydi.

Julien geldiğinde hazırım.

Beni koridora götürüyor ve sanki hem kör hem de engelliymişim gibi bana yardım ediyor. Beni şık otel lobisinden geçirip bahar vakti Paris’in büyüğü ışığına çıkarmasına izin veriyorum.

Fakat kapı görevlisinden taksi çağırmasını rica ettiğinde ısrarcı oluyorum. “Anma toplantısına yürüyerek gideceğiz.”

Kaşlarını çatıyor. “Ama Île de la Cité buraya uzak.”

Telaффuzu tüylerimi diken diken ediyor ama bu aslında benim hatam.

Kapı görevlisinin gülümsediğini görüyorum.

“Oğlum haritaları sever,” diyorum. “Ve Paris’e ilk kez geliyor.” Adam başını sallıyor.

“Çok uzak bir mesafe, anne,” diyor Julien bana doğru eğilerek.
“Ve sen...”

“Yaşlı mıyım?” Gülümsememi engelleyemiyorum. “Ama aynı zamanda da Fransız’ım.”

“Topuklu ayakkabı giymişsin.”

Tekrarlıyorum: “Ben Fransız’ım.”

Julien görevliye döndüğünde adam eldivenli ellerini kaldırıp,
“*C’est la vie*, mösyö,” diyor.

“Peki,” diyor Julien de sonunda. “Haydi, yürüyelim.”

Koluna giriyorum ve hareketli kaldırıma kol kola adım attığımız görkemli bir an boyunca kendimi genç bir kız gibi hissediyorum. Trafik yanımızda aceleyle akıyor, kornalar çalınıyor, motorlar çalışıyor. Gençler kaldırımda kaykaylarına biniyor ve bu harika akşamüstünde turistlerin ve yerli halkın arasına karışıyorlar. Hava kestane çiçeği, taze ekmek, tarçın, benzin, egzoz ve ısınmış taş kokuyor. Bunlar bana sonsuza dek Paris’i hatırlatacak olan kokular.

Sağımda annemin en sevdiği *pâtisseries*lerden⁴⁶ birini görüyorum ve aniden onun bana kelebek makaron uzattığı bir anı hatırlıyorum.

“Anne?”

Oğluma gülümsüyorum ve buyurgan bir tavırla, “Gel,” diyerek onu küçük dükkâna sokuyorum. Uzun bir kuyruk var, en sona geçiyoruz.

“Kurabiye sevmediğini sanıyordum.”

Onu duymazdan gelerek cam kâse dolusu rengârenk makarona ve *pain au chocolat*lara bakıyorum.

Sıram geldiğinde iki makaron alıyorum, biri Hindistan cevizli, biri frambuazlı. Kese kâğıdından Hindistan cevizli makaronu çıkarıp Julien’e uzatıyorum.

46 (Fr.) Pastane. (ç. n.)

Tekrar dışarı çıkıp yürümeye devam ediyoruz. Oğlum makarondan bir ısırık alıyor ve aniden duruyor. “Vay canına,” diyor bir dakika sonra. Sonra durup tekrar, “Vay canına,” diyor.

Gülümsüyorum. Herkes Paris’te ilk tattığı şeyi hatırlar. O da bu makaronu hatırlayacak.

Parmaklarını yalayıp kâğıdı attıktan sonra yeniden koluma giriyor.

Seine Nehri’ne bakan küçük, şık bir bistro görünce, “Haydi, birer kadeh şarap içelim,” diyorum.

Saat beşi geçiyor. Hafif bir kokteyl vakti.

Dışarıda, çiçek açmış kestane ağaçlarının gölgesinde oturuyoruz. Caddenin karşısında nehir kıyısı boyunca yeşil kulübeler halinde dükkânlar uzanıyor. Yağlı boya tabloları *Vogue* dergisinin eski sayılarına ve Eyfel Kulesi şeklinde anahtarlıklara kadar her şeyi satıyorlar.

Bir kâğıda sarılı patates kızartmalarımızı yiyip şaraplarımızı yudumluyoruz. İlk kadehleri bitirip ikincilere geçiyoruz ve öğleden sonrasının aydınlığı yerini akşamın loşluğuna bırakmaya başlıyor. Paris’te zamanın nasıl da usulca aktığını unutmıştım. Bu şehir ne kadar canlı olsa da içinde bir durgunluk var, sizi içine çeken bir huzur. Paris’te elinizde bir kadeh şarapla yalnızca var olmanın tadına varabilirsiniz.

Seine Nehri boyunca sokak ışıkları yanıyor ve apartmanların pencereleri altın rengine dönüşüyor.

“Saat yedi,” diyor Julien. Bu zamana kadar saati kontrol ettiğini, beklediğini anlıyorum. Tam bir Amerikalı. Benim genç adamım için amaçsızca oturmak, kendini unutmak diye bir şey yok. Kendime gelmem için bana vakit tanıyor.

Başımı sallıyorum ve hesabı ödemesini izliyorum. Masadan kalktığımızda yerimize ikisi de sigara içen iyi giyimli bir çift oturuyor. Julien’le kol kola girip Seine Nehri üzerindeki en eski köprüye, Pont Neuf’e doğru yürüyoruz. Diğer ucunda Île de la Cité

var, bir zamanlar Paris'in kalbi olan ada. Yükselen tebeşir rengi duvarlarıyla Notre Dame, muhteşem kanatlarını açarak iniş yapan yırtıcı bir kuşa benziyor. Seine, kıyılarındaki lambaların ışığını yakalıyor ve yansıtıyor. Altın rengi ışık halelerinin şekli dalgalar tarafından bozuluyor.

“Büyüleyici,” diyor Julien. Bu o kadar doğru ki...

Yavaş yavaş yürüyerek dört yüz yıl önce yapılmış olan bu zarif köprüyü geçiyoruz. Muazzam ve gotik Notre Dame Katedrali'ni arkamıza aldığımızda diğer taraftaki bir seyyar satıcının tezgâhını kapattığını görüyoruz.

Julien durup antika bir kar küresini eline alıyor. Sallayınca karlar havalanıyor ve camın içinde fırıl fırıl dönerek narin, yaldızlı Eyfel Kulesi'ni örtüyor. Küçük, beyaz taneleri görüyorum ve tamamen sahte olduklarını, hiçbir şey ifade etmediklerini biliyorum ama bana o korkunç kışları hatırlatıyorlar. Ayakkabılarımızın delik olduğu, bedenlerimizi gazetelere sardığımız, bulabildiğimiz tüm kıyafetleri giydiğimiz o kışları...

“Anne? Titriyorsun.”

“Geç kaldık,” diyorum. Julien antika kar küresini yerine koyuyor ve yeniden yola koyuluyoruz. Notre Dame'a girmek için bekleyen kalabalığın yanından geçiyoruz.

Otel, katedralin arkasındaki bir ara sokakta. Yanında Paris'in en eski hastanesi olan Hôtel-Dieu var.

“Korkuyorum,” diyorum bu itirafla kendimi de şaşırtarak. Bu duyguyu sık sık yaşasam da yıllardır itiraf ettiğimi hatırlamıyorum. Dört ay önce kanserin nüksettiğini söylediklerinde korkudan düşün altına girip su soğuyana kadar ağlamıştım.

“İçeri girmek zorunda değiliz,” diyor oğlum.

“Zorundayız,” diyorum.

Yavaş adımlarla lobiye giriyorum ve bir tabela bizi dördüncü kattaki balo salonuna yönlendiriyor.

Asansörden indiğimizde bir adamın, sesini yükselten ve bir o kadar da değiştiren bir mikrofon kullanarak konuştuğunu duyuyorum. Koridorda bir masa var ve üzerine yaka kartları dizilmiş. Bana o eski televizyon programını hatırlatıyor: *Konsantrasyon*. Yaka kartlarının çoğu alınmış ama benimki duruyor.

Tanıdık bir isim daha görüyorum, benimkinin altında duruyor. Onu görünce kalbim sıkışıyor. Kendi yaka kartıma uzanıp alıyorum ve çukurlaşmış göğsüme takıyorum. Bunu yaparken diğer isme bakmaya devam ediyorum. İkinci yaka kartını alıyorum ve gözümü ondan ayıramıyorum.

“Madam!” diyor masanın arkasındaki kadın. Ayağa kalkıyor ve telaşlı görünüyor. “Biz de sizi bekliyorduk. Sizin yeriniz...”

“Ben iyiyim. Salonun arka tarafında ayakta duracağım.”

“Olur mu öyle şey?” Koluma giriyor. Ona direnmeyi aklımdan geçiriyorum ama halim yok. Beni balo salonunda duvardan duvara dizilmiş katlanan sandalyelerde oturan büyük bir kalabalığın arasından geçiriyor ve arkasında üç yaşlı kadının oturduğu platforma yönlendiriyor. Buruşuk, mavi bir spor ceket ve hâki bir pantolon giymiş olan genç bir adam –Amerikalı olduğu her halinden belli– bir kürsünün arkasında duruyor. Benim salona girişimle susuyor.

Salon sessizleşiyor. Herkesin bana baktığını hissediyorum.

Masadaki diğer yaşlı kadınların önünden geçip konuşmacının yanındaki boş sandalyede yerimi alıyorum.

Mikrofonun başındaki adam bana bakıyor ve “Bu gece aramızda çok özel biri var,” diyor.

Julien’in salonun arkasında duvara yaslanmış ve kollarını göğsünde kavuşturmuş halde dikildiğini görüyorum. Kaşları çatılıyor. Birinin beni neden kürsüye çıkarmış olabileceğini merak ediyorum.

“Bir şeyler söylemek ister misiniz?”

Sanırım kürsüdeki adamın ne söylediğini kavrayabilmem için aynı şeyi bir daha sorması gerekiyor.

Salon o kadar sessiz ki sandalyelerin gıcırdağını, halıya vuran ayakları ve kadınların yelpazelerini salladıklarını duyabiliyorum. “Hayır, hayır, yok,” demek istiyorum ama nasıl bu kadar korkaklık edebilirim ki?

Sağıma, kürsüde oturan yaşlı kadınların isimlerine bakıyorum: Almadora, Eliane ve Anouk.

Parmaklarımla kürsünün ahşap kenarlarını kavıyorum. “Kardeşim Isabelle büyük tutkuları olan bir kadındı,” diyorum önce sessizce. “Yaptığı her şeyi tam yol ileri ilkesiyle, hiç durmadan yaptı. Küçükken onun için devamlı endişelenirdik. Yatılı okul, rahibe okulu ya da görgü okulu olması fark etmeksizin her türlü okuldan kaçır, pencerelerden sıvışır, trenlere koşardı. Onun pervasız, sorumsuz ve bakılmaya kıyılmayacak kadar güzel olduğunu düşünürdüm. Savaş sırasında bunu aleyhime kullandı. Bir ilişki yaşamak için Paris’e kaçtığını söyledi ve ben de ona inandım.

“Ona inandım. Bunca yıl sonra bile buna inanmış olmak kalbimi hâlâ biraz kırıyor. Onun bir erkeğin değıl, hayallerinin peşine takıldığını, önemli bir şey yaptığını anlamalıydım.” Bir süre gözlerimi kapatıp hatırlıyorum: Isabelle, Gaëton’ın yanında durmuş, kollarını ona dolamış, bana bakıyor ve gözlerinde yaşlar parılıyor. Aşkla. Sonra gözlerini kapatıyor, hiçbirimizin duyamadığı bir şey söylüyor ve son nefesini onu seven adamın kollarında veriyor.

O zamanlar bunun ne kadar acı olduğunu düşünürdüm, şimdiyse güzelliğini görüyorum.

Arka bahçemdeki o anın her ayrıntısını hatırlıyorum, başımızın üzerinde dört bir yana yayılan porsuk ağacının dallarından havadaki yasemin kokusuna kadar.

Elimdeki diğır yaka kartına bakıyorum.

Sophie Mauriac.

Benim güzel bebeğim... Vakur, düşünceli bir kadına dönüşen, hayatı boyunca yanımda olan, her zaman endişelenen ve bir anne tavuk gibi çevremde dört dönen kızım. Korkuyordu. Yaşadıkla-

rımızdan sonra dünyadan her zaman birazcık korkuyordu ve ben bundan nefret ediyordum. Ama benim Sophie'm sevmeyi biliyordu ve kansere yakalandığında korkmadı. Yolun sonuna geldiğinde elini tutuyordum, kızım gözlerini kapattı ve "Teyze... işte oradasın," dedi.

Yakında kardeşim ve kızım beni de bekliyor olacak.

Bakışlarımı yaka kartından uzaklaştırıyorum ve tekrar izleyicilere dönüyorum. Gözlerimin dolmasını umursamıyorlar. "Isabelle, babam Julien Rossignol ve arkadaşları, Bülbül kaçış rotasını başlattılar. Birlikte yüz on yedinin üzerinde erkeği kurtardılar."

Güçlkle yutkunuyorum. "Isabelle ve ben savaş süresince pek konuşmadık. Bizi yaptıklarının tehlikelerinden korumak için bizden uzak durdu. Ravensbrück'ten dönene kadar Isabelle'in neler yaptığını bilmiyordum."

Gözlerimdeki yaşları siliyorum. Artık gıcırdayan sandalyeler, halıya vurulan ayaklar yok. İzleyiciler tümüyle hareketsiz, bana bakıyorlar. Arkada Julien'i görüyorum, yakışıklı yüzü kafasının karışıklığını ele veriyor. Bunların hepsini ilk kez duyuyor. Hayatında ilk defa aramızdaki köprüyü değil, uçurumu görüyor. Artık yalnızca onun annesi, uzantısı değilim. Tek başına ayakta duran bir kadını ve o, buna ne anlam vereceğini bilmiyor. "Toplama kampından gelen Isabelle, Tours'daki bombalamadan kurtulan ya da Pirene Dağları'nı yürüyerek geçen kadın değildi. Eve dönen Isabelle paramparçaydı ve hastaydı. Birçok şeyden emin değildi, yaptığı şey hariç." Önümde oturan insanlara bakıyorum. "Ölmeden önceki gün gölgede yanıma oturmuş, elimi tutmuş ve şöyle demişti: 'Vi, bana yetti.' Ona, 'Ne yetti?' diye sorduğumda, 'Hayatım,' demişti. 'Bana yetti.'

"Sahiden de öyleydi. Onun bu odadaki erkeklerden bazılarını kurtardığını bildiğim gibi sizin de onu kurtardığınızı biliyorum. Isabelle Rossignol hem bir kahraman hem de âşık bir kadın olarak öldü. Başka bir seçim yapamazdı. Tek istediği hatırlanmaktı. Bu nedenle onun hayatına anlam kattığınız, içindeki iyiliği ortaya

çıkardığınız ve onu bunca yıl sonra bile hatırladığınız için ben de hepinize teşekkür ediyorum.”

Kürsüyü bırakıyorum ve geri çekiliyorum.

Konuklar ayağa fırlayıp beni çılgınca alkışlıyor. Yaşlı insanlardan kaçının ağladığını görüyorum ve gerçeği birdenbire kavıyorum: Bu insanlar onun kurtardığı erkeklerin aileleri. Kurtarılan her pilot evine dönüp bir aile kurmuş. Böylece hayatlarını cesur bir kıza, babasına ve onların arkadaşlarına borçlu olan daha da fazla insan dünyaya gelmiş.

Sonrasında şükranların sunulduğu, anılara ve fotoğraflara boğulduğum bir kasırganın içine çekiliyorum. Odadaki herkes bana kişisel olarak teşekkür etmek istiyor ve Isabelle ile babamın onlar için ne kadar çok şey ifade ettiğini anlatıyor. Bir ara Julien yanıma geliyor ve korumamış gibi davranmaya başlıyor. “Anlaşılan konuşacağımız çok şey var,” dediğini duyuyorum, başımı sallıyorum ve koluna girip yürümeye devam ediyorum. Kız kardeşimin elçisi olarak elimden gelenin en iyisini yapıyorum, onun hak ettiği teşekkürleri topluyorum.

Yavaşça dağılıp şarap için bara yönelen kalabalığın sonuna yaklaşmışken tanıdık bir ses duyuyorum. “Merhaba, Viann,” diyor.

Aradan geçen onca yıla rağmen gözlerini tanıyorum: Gaëton. Hatırladığımdan daha kısa görünüyor, omuzları kamburlaşmış ve esmer yüzü biraz havanın biraz da zamanın etkisiyle fazlasıyla kırıışmış. Saçı uzun, neredeyse omuzlarına geliyor ve gardenyalar kadar beyaz ama yine de onu nerede görsem tanırım.

“Viann,” diyor. “Kızımla tanışmanı isterim.” Arkasına dönüp klasik bir güzelliğe sahip genç bir kadına doğru uzanıyor. Üzerinde siyah, şık bir elbise ve boynunda pembe fular var. Bana doğru geliyor ve arkadaşmışız gibi gülümsüyor.

“Ben Isabelle,” diyor.

Julien’e yaslanırken merak ediyorum: Gaëton bu küçük hatıranın Isabelle için ne ifade edeceğini biliyor mu?

Tabii ki biliyor.

Eğilip beni her iki yanağımdan öpüyor ve çekilirken fısıldıyor: “Onu hayatım boyunca sevdim.”

Birkaç dakika daha öylesine konuşuyoruz, sonra Gaëton gidiyor.

Kendimi bir anda yorgun hissediyorum. Bitkinim. Oğlumun sahiplenici kollarından kurtuluyorum ve kalabalığın arasından geçip sessiz balkona doğru ilerliyorum. Orada geceye adım atıyorum. Notre Dame yanımda ışıltıyor, parıltısı Seine Nehri’nin siyah dalgalarını renklendiriyor. Nehrin taşları yalayıp geçtiğini, kayıkların gıcırdadığını duyuyorum.

Julien yanıma geliyor.

“Yani,” diyor, “kız kardeşin –benim teyzem– Almanya’daki bir toplama kampındaydı çünkü düşen pilotları kurtarmak için bir rota oluşturulmasına yardımcı oldu ve bu rota onun Pirene Dağları’nı yürüyerek aşması anlamına geliyordu, öyle mi?”

Isabelle’in yaptıkları gerçekten de Julien’in dile getirdiği kadar kahramanca.

“Ben neden bununla ilgili hiçbir şey duymadım? Sadece sen de değil, Sophie de hiçbir şey söylemedi. Kahretsin, insanların dağlara tırmanarak kaçtığını ya da Nazilere direnen kadınlara özel bir toplama kampı olduğunu bile bilmiyordum.”

“Hikâyeleri erkekler anlatır,” diyorum. Sorusuna verilecek en doğru, en basit cevap bu. “Kadınlar hayatlarına devam eder. Bu bizim için bir gölge savaştı. Bittiğinde bizim için törenler düzenlenmedi, bize madalyalar verilmedi, adımız tarih kitaplarında geçmedi. Savaş sırasında yapmamız gerekeni yaptık ve bittiğinde parçaları bir araya getirip hayatımızı yeniden kurduk. Ablan da benim gibi unutmak için can atıyordu. Belki bu da yaptığım hatalardan biriydi: unutmamasına izin vermek. Belki de bu konu üzerinde konuşmalıydık.”

“Yani Isabelle pilotları kurtarmaya gitmişti, babam savaş esiriydi ve siz Sophie’yle yalnız kalmıştınız.” Julien’in beni şimdiden

farklı gördüğünü biliyorum, bilmediği başka neler olduğunu merak ediyor. “Savaşta sen ne yaptın, anne?”

“Hayatta kaldım,” diyorum sessizce. Bu itirafla birlikte kızımı dayanamayacağım kadar özlediğimi hissediyorum çünkü işin aslı *biz* hayatta kaldık. Birlikte. Tüm zorluklara rağmen.

“Kolay olmamıştır.”

“Değildi.” Bu itiraf ağzımdan çıktığı anda beni şaşırtıyor.

Bir anda birbirimize bakıyoruz, anne ve oğul. Bana o hiçbir şeyi kaçırmayan cerrah bakışını atıyor, ne yeni kırışıklıklarımı ne kalbimin biraz daha hızlı atışını ne de boğazımın çukurunda atan nabzımı.

Yanağıma dokunuyor ve bana şefkatli bir gülümsemeyle bakıyor. Oğlum. “Sence geçmiş senin hakkında hissettiklerimi değiştirebilir mi? Ciddi misin, anne?”

“Bayan Mauriac?”

Konuşmamız bölündüğü için memnunum. Cevaplamak istemediğim bir soru bu.

Döndüğümde benimle konuşmak için bekleyen yakışıklı bir adamla karşılaşıyorum. Amerikalı ama o kadar da belirgin bir şekilde değil. Belki de New Yorklu. Kısacık kesilmiş kır saçları ve bir tasarımcının elinden çıkma gözlüğü var. Üzerine oturan siyah bir blazer ve pahalı bir beyaz gömlek giymiş. Altında eskitme bir kot pantolon var. Öne çıkıp elimi uzatıyorum. O da benimle aynı anda aynı şeyi yapıyor ve göz göze geldiğimizde adımımı şaşırtıyorum. Sadece bu oluyor –ki bu benim yaşımdaki insanlara çok sık olan bir şey– ama Julien beni hemen yakalıyor. “Anne?”

Karşımdaki adama bakıyorum. Onda tüm kalbimle sevdiğim o çocuğu ve en yakın arkadaşım olan kadını görüyorum. “Ariel de Champlain,” diyorum. İsmi bir fısıltı, bir dua...

Beni kollarının arasına alıyor, bana sımsıkı sarılıyor ve anılar geri dönüyor. Sonunda geri çekildiğinde ikimiz de ağlıyoruz.

“Seni de Sophie’yi de hiç unutmadım,” diyor. “Bana unutmamı söylediler, ben de denedim ama yapamadım. Yıllardır sizi arıyorum.”

Kalbimdeki o sıkışmayı yine hissediyorum. “Sophie yaklaşık on beş yıl önce vefat etti.”

Ari uzaklara bakıyor ve sessizce, “Yıllarca onun oyuncağıyla uyudum,” diyor.

“Bébé,” diyorum oyuncağın adını hatırlayarak.

Ari cebinden çerçeveli bir fotoğraf çıkarıyor, Rachel’le benim fotoğrafımız. “Annem bunu bana üniversiteden mezun olduğumda verdi.”

Fotoğrafa gözyaşlarımın arasından bakıyorum.

“Sen ve Sophie hayatımı kurtardınız,” diyor Ari ciddi bir ifadeyle.

Julien’in nefes alıp verişindeki değişimi duyuyorum ve bunun ne anlama geldiğini biliyorum: Soruları var.

“Ari benim en yakın arkadaşımın oğlu,” diyorum. “Rachel toplama kampına gönderildiğinde yanımızda kalan bir Nazi olmasına rağmen onu evimizde sakladım. Oldukça... korkutucuydu.”

“Anneniz mütevazı davranıyor,” diyor Ari. “Savaş sırasında on dokuz Yahudi çocuğu kurtardı.”

Oğlumun gözlerindeki kuşku beni gülümsetiyor. Çocuklarımız bizi her zaman biraz eksik görüyor.

“Ben bir Rossignol’um,” diyorum sessizce. “Kendimce bir Bülbül’üm.”

“Kurtulanlardan,” diye ekliyor Ari.

“Babam biliyor muydu?” diye soruyor Julien.

“Baban...” Duraksayıp nefes alıyorum. *Baban*. Ve işte karşıma çıktı, her şeyi geçmişe gömmeme neden olan o sır.

Hayatımı ondan kaçarak, onu unutmaya çalışarak geçirdim ama şimdi her şeyin boşuna olduğunu görüyorum.

Antoine her anlamda Julien’in babasıydı. Babalığı belirleyen biyoloji değil, sevgidir.

Yanağına dokunuyorum ve oğluma bakıyorum. “Sen beni hayata d  nd  rd  n, Julien. B  t  n o   irkinlikten sonra seni kucağıma aldığımda tekrar nefes alabildiğimi hissettim. Babanı yeniden sevebildim.”

Bu ger  eği daha   nce hi   fark etmemi  tim. Julien beni hayata d  nd  rm    t  . D  nyaya geli  i   aresizliğin i  inde bir mucizeydi. Antoine’ı, beni ve Sophie’yi yeniden bir aile haline getirmi  ti. Sevmeyi   ok ge  , ancak gittikten sonra   ğrendiğim babamın adını verdim ona. Sophie hep istediği gibi abla oldu.

Sonunda oğluma hayat hik  yemi anlatacağım. Hatıralar canımı yakacak ama ne  esi de eksik olmayacak.

“Bana her   eyi anlatacak mısın?”

“Hemen hemen her   eyi,” diyorum g  l  mseyerek. “Bir Fransız kadınının bazı sırları olmalı.” Ve ben... o sırrı saklayacağım.

Onlara, beni dağıtmaları gerekirken bir   ekilde kurtaran iki oğluma da g  l  ms  yorum. Onlar sayesinde artık neyin   nemli olduğunu biliyorum.   nemli olan kaybettiklerim değil, hatıralarım. Yaralar iyile  ir. Sevgi ya  ar.

Biz kalırız.

Teşekkür

Bu kitap sevgiyle doğdu. Doğum yapmak üzere olan bir kadın gibi sık sık bunaldığımı ve “lütfen yardım edin, bu işe girişmiş olamam, bana ilaç verin” tarzında bir çaresizlik yaşadığımı hissettim. Yine de mucizevi bir şekilde sonunda her şey bir araya geldi.

Bir kitabın potansiyeline ulaşması ve okuyucusunu bulması gerçekten bir köy dolusu adanmış, yorulmak bilmeyen, birinci sınıf karaktere sahip insan sayesinde olur. Yirmi yıllık kariyerim boyunca çalışmalarım inanılmaz insanlar tarafından desteklendi. Bir ya da iki paragrafı onlara ayırmak –nihayet– ve hem yazdıklarım da hem de kariyerimde gerçek bir fark yaratan birkaç kişiye teşekkür etmek istiyorum: Susan Peterson Kennedy, Leona Nevler, Linda Grey, Elisa Wares, Rob Cohen, Chip Gibson, Andrew Martin, Jane Berkey, Meg Ruley, Gina Centrello, Linda Marrow ve Kim Hovey. Ben bile kendime inanmazken bana inandığınız için hepinize teşekkür ederim. Kariyerimin gidişatını değiştirdiği ve sesimi bulmama yardım ettiği için Ann Patty’ye ayrıca özel bir teşekkür sunarım.

St. Martins ve Macmillan’dakilere teşekkür ederim. Desteğiniz ve hevesinizin kariyerim ve kitaplarımın üzerinde büyük bir etkisi oldu. Sally Richardson’a sonsuz heyecanı ve kalıcı arkadaşlığı için teşekkürler. Harika editörüm Jennifer Enderlin, beni zorladığınız ve benden hep en iyisini talep ettiğiniz için teşekkür ederim. Muhteşemsin. Ayrıca Alison Lazarus, Anne Marie Tallberg, Lisa Senz,

Dori Weintraub, John Murphy, Tracey Guest, Martin Quinn, Jeff Capshaw, Lisa Tomasello, Elizabeth Catalano, Kathryn Parise, Susan Joseph, Astra Berzinskas ve her zaman olağanüstü yetenekli biri olan Michael Storrings'e teşekkürlerimi sunarım.

İnsanlar sık sık yazmanın sadece bir meslek olduğunu söyler. Bu doğru olsa bile aynı zamanda yalnızca birkaç kişinin anladığı bir dili konuşan, ilginç, harika davetlilerle dolu muhteşem bir parti de olabilir. İhtiyacım olduğunda beni destekleyecek birkaç özel insan var. Gerektiğinde bardağıma tekila koymaktan çekinmeyecek ve en küçük zaferlerimi bile kutlamama yardım edecek insanlar... En başta uzun süredir temsilcim olan Andrea Cirillo'ya teşekkür ederim. Açık konuşmak gerekirse sen olmadan başaramazdım. Daha da önemlisi istemezdim de. İlk ve son okuyucum, kıyametin kırmızı kalemi Megan Chance, sana bütün kalbimle teşekkür ediyorum. Ortaklığımız olmasa burada olmazdım. Jill Marie Landis'e teşekkürler. Sen bu yıl bana paha biçilmez bir yazım dersi verdin ve *Bülbül* onun sayesinde ortaya çıktı.

Ayrıca yazar arkadaşım Tatiana de Rosnay'a teşekkür etmek istiyorum. Cömertliği bu romanın kaleme alınışı esnasında beklenmedik bir hediye idi. Yoğun programında vakit ayırıp benim *Bülbül*'ü tarihsel olarak mümkün olduğunca doğru bir şekilde yazmam için uğraştı. Ona her zaman minnettar olacağım. Tabii ki bütün hatalar (ve hayal ürünü olan kısımlar) yalnızca benim sorumluluğumdadır.

Son olarak aileme teşekkür etmek istiyorum: Benjamin, Tucker, Kaylee, Sara, Laurence, Debbie, Kent, Julie, Mackenzie, Laura, Lucas, Logan, Frank, Toni, Jacqui, Dana, Doug, Katie ve Leslie. Hepiniz birer hikâye anlatıcısısınız. Sizi seviyorum, çocuklar!

CHARLES BUSH

KRISTIN HANNAH

New York Times çoksatın yazarı Kristin Hannah şimdiye kadar yirmi iki roman kaleme almıştır. Daha önceki mesleği avukatlık olan yazar, oğlu ve eşiyle birlikte Amerika'nın kuzeybatısında ve Hawaii'de yaşamaktadır.

Kristin Hannah'yı www.kristinhannah.com adresinde veya Facebook'ta ziyaret edebilirsiniz.

Kapak Tasarımı: Michael Storings

Kapak İllüstrasyonu: © Rebecca Murphy

Kapak Fotoğrafı: © Victor Korchenko/Arcangel Images